

Bundel van de Politieke Avond van 27 januari 2021

Agenda bijlagen

Agenda 27 januari 2021

Getekende besluitenlijst PA 27 januari 2021

Uitslag stemmingen PA 27 januari 2021

- 1 18.45 uur - 19.30 uur: Rondvraag en mededelingen
- 2 19.30 uur - 23.15 uur: Besluitvormende vergadering
- 2.1 Opening en mededelingen
- 2.2 Herdenken van oud-raadslid de heer Leendert Scholten
- 2.3 Afscheid van raadslid de heer Bas van Es
- 2.4 Beëdiging van mevrouw Nicky Eppich tot raadslid
- 2.5 Beëdiging tot fractievoerder van mevrouw Karlijn Steenvoort-Verwijmeren (D66), de heer Gedeon Noordzij (SP) en mevrouw Floor Hogenhout (Partij voor de Dieren)
- 2.6 Vaststellen van de agenda en spreektijdsverdeling
- 2.7 Vaststellen van de concept-besluitenlijsten van de vergadering van 13 januari 2021
 - Getekend raadsbesluit
 - Raadsvoorstel "Vaststellen van de concept-besluitenlijst van de vergadering van 13 januari 2021"
- 2.8 Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad
 - Getekend raadsbesluit
 - Raadsvoorstel "Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 27 januari 2021"
 - Lijst van Ingekomen stukken (11 januari 2021 tot en met 20 januari 2021)
- 3 Onderwerpen direct ter besluitvorming
- 3.1 Benoeming leden regioagendacommissie
 - Getekend raadsbesluit
 - Raadsvoorstel "Benoeming leden regioagendacommissie"
 - Bijlage 1 - Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen
 - Bijlage 2 - Passage over de regioagendacommissie uit het Bedrijfsplan versterkte regio
 - Bijlage 3 - Motie 20M328 Een democratische regio - van de fracties PvdA en Arnhem Centraal
- 3.2 Bekrachtiging geheimhouding Kwaliteits- en rechtmatigheidsonderzoeken zorg
 - Getekend raadsbesluit
 - Raadsvoorstel "Bekrachtiging geheimhouding Kwaliteits- en rechtmatigheidsonderzoeken zorg"
 - Verworpen amendement "Maximaal 10 maanden" (21A03) van de fracties D66, SP, CDA en Arnhemse Ouderen Partij
 - Aangenomen motie "Inzage in alle onderzoeken en inspecties" (21M07) van de fracties SP, D66, CDA en de Arnhemse Ouderen Partij
- 4 Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen (1ste gedeelte)
- 4.1 Vaststelling Bestemmingsplan Chw Coehoorn-Oost
 - Dossier 2241 voorblad
 - Getekend raadsbesluit
 - Raadskameradvies t.b.v. de besluitvormende behandeling op 27-01-2021
 - Aangenomen amendement "Geen creatieve ondernemers uitsluiten" (21A02) van de fracties D66 en GroenLinks
 - Aangenomen motie "Moderne mobiliteit" (21M05) van de fracties D66 en GroenLinks
 - Raadsvoorstel "Vaststelling Bestemmingsplan Chw Coehoorn-Oost"
 - Aanvullende bijlage 1 - Vast te stellen bestemmingsplan 'Chw Coehoorn - Oost'
 - Aanvullende bijlage 2 - Plankaart BP Chw Coehoorn - Oost NL.IMRO.0202.890-0301

Bijlage 1 - Onderbouwing Hogere Waarden

Bijlage 2 - Ladder voor duurzame verstedelijking (art. 3.1.6, lid 2 Besluit ruimtelijke ordening)

Bijlage 3 - Gebiedsvisie Coehoorn-creatieve wijk

Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn

Bijlage 5 - QuickScan Flora en Fauna

Bijlage 6 - Onderzoek stikstofdepositie Coehoorn-Oost

Bijlage 7 - Archeologisch bureauonderzoek

Bijlage 8 - Onderzoek vraag en aanbod creatieve bedrijven

Bijlage 9 - Inventariserend veldonderzoek Archeologie

Bijlage - Overzicht participatie

5 Moties vreemd aan de agenda

5.1 Motie vreemd aan de agenda "Niet weer een nieuw meldpunt" (20M317)

Aangenomen motie vreemd aan de agenda "Niet weer een nieuw meldpunt" (20M317) van de fracties D66, SP, PvdA, ChristenUnie, CDA en Partij voor de Dieren

5.2 Motie vreemd aan de agenda "Gezamenlijk integrale lokale aanpak slachtoffers seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag" (20M318)

Aangenomen motie vreemd aan de agenda Gezamenlijk integrale lokale aanpak slachtoffers seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag (20M318) van de fracties D66, SP, PvdA, GL, CU, CDA en PvdD

5.3 Motie vreemd aan de agenda "Arnhemse scholen vrij en veilig voor iedereen" (20M319)

Aangenomen motie vreemd aan de agenda "Arnhemse scholen vrij en veilig voor iedereen" (20M319) van de fracties SP, D66, PvdA, ChristenUnie, CDA en Partij voor de Dieren

5.4 Motie vreemd aan de agenda "Pak seksuele intimidatie en dreiging met seksueel geweld ook online aan" (20M320)

Aangenomen motie vreemd aan de agenda "Pak seksuele intimidatie en dreiging met seksueel geweld" van de fracties SP, D66, PvdA, ChristenUnie, CDA en Partij voor de Dieren

5.5 Motie vreemd aan de agenda "Weten hoe het zit met de veiligheid van Arnhemse vrouwen op straat" (20M321)

Aangenomen motie vreemd aan de agenda "Weten hoe het zit met de veiligheid van Arnhemse vrouwen op straat" (20M321) van de fracties SP, D66, PvdA, ChristenUnie, CDA en Partij voor de Dieren

5.6 Motie vreemd aan de agenda "Oproep tot boete voor huisjesmelkers" (20M348)

Aangenomen motie vreemd aan de agenda "Oproep tot boete voor huisjesmelkers" (20M348) van de fractie PvdA

5.7 Motie vreemd aan de agenda "Uiterlijk in februari gezonde lokalen" (20M351)

Aangenomen motie vreemd aan de agenda "Uiterlijk in januari gezonde lokalen" (20M351) van de fracties D66, PvdA, VVD en GroenLinks

5.8 Motie vreemd aan de agenda "Mogelijkheid bieden aan getuigen van seksuele intimidatie en ongewenst gedrag om hun waarneming te kunnen laten melden en registreren" (20M361)

Motie vreemd aan de agenda "Mogelijkheid bieden aan getuigen van seksuele intimidatie en ongewenst gedrag om hun waarneming te kunnen laten melden en registreren" (20M361) van de fractie Arnhem Centraal

5.9 Motie vreemd aan de agenda "Geen gemeentelijk hout voor de biomassacentrale" (21M04)

Verworpen motie vreemd aan de agenda "Geen gemeentelijk hout voor de biomassacentrale" (21M04) van de fractie SP

6 Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen (2de gedeelte)

6.1 Debatverzoek "De aanpak van schimmelwoningen in Arnhem"

Debatverzoek "De aanpak van schimmelwoningen in Arnhem" van de fractie SP

Aangenomen motie "Aanpak schimmelwoningen" (19M127) van de fractie SP

Aangenomen motie "Pak schimmelwoningen aan" (20M83) van de fractie SP

Beantwoording college Art.44-vragen "Actie tegen ongezonde vocht en schimmel in huizen", d.d. 07-05-2019

Aangenomen motie "Weten waar de schimmelwoningen zijn zodat we ze kunnen aanpakken" (21M02) van de fracties SP en DENK Verenigd Arnhem

Verworpen motie "Verlos Arnhem van energieverblindende en ongezonde schimmelwoningen (21M03)" van de fracties SP en DENK Verenigd Arnhem

6.2 Debatverzoek "Moties over winsten en markt in de zorg niet uitgevoerd"

Debatverzoek "Moties over winsten en markt in de zorg niet uitgevoerd" van de fractie SP

Raadsbrief "Afdoen 3 moties inzake toezicht en marktwerking zorg", d.d. 09-06-2020

Bijlage 1 - Aangenomen motie "Stop de gevolgen van markt in de zorg" (20M15)

Bijlage 2 - Aangenomen motie "Genoeg capaciteit om zorgfraude op te sporen" (20M16)

Bijlage 3 - Aangenomen motie "Geld voor zorg moet naar zorg, niet naar winsten" (20M17)

Agenda Politieke Avond 27 januari 2020

Raadzaal	
18.45 uur - 19.30 uur	
Rondvraag en Mededelingen	
19.30 uur - 19.45 uur: Pauze	
19.45 uur - 23.15 uur	
Besluitvormende vergadering	
2	Besluitvormende vergadering
2.1	Opening en mededelingen
2.2	Herdenken van oud-raadslid de heer Leendert Scholten
2.3	Afscheid van raadslid de heer Bas van Es
2.4	Beëdiging van mevrouw Nicky Eppich tot raadslid
2.5	Beëdiging tot fractievoerder van mevrouw Karlijn Steenvoort (D66), de heer Gedeon Noordzij (SP) en mevrouw Floor Hogenhout (Partij voor de Dieren)
2.6	Vaststellen van de agenda en spreektijdsverdeling
2.7	Vaststellen van de concept-besluitenlijsten van de vergadering van 13 januari 2021
2.8	Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad
3	Onderwerpen direct ter besluitvorming
3.1	Benoeming leden regioagendacommissie
3.2	Bekrachtiging geheimhouding Kwaliteits- en rechtmatigheidsonderzoeken zorg
4	Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen (1ste gedeelte)
4.1	Vaststelling Bestemmingsplan Chw Coehoorn-Oost
5	Moties vreemd aan de agenda
5.1	Motie vreemd aan de agenda "Niet weer een nieuw meldpunt" (20M317)
5.2	Motie vreemd aan de agenda "Gezamenlijk integrale lokale aanpak slachtoffers seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag" (20M318)
5.3	Motie vreemd aan de agenda "Arnhemse scholen vrij en veilig voor iedereen" (20M319)
5.4	Motie vreemd aan de agenda "Pak seksuele intimidatie en dreiging met seksueel geweld ook online aan" (20M320)
5.5	Motie vreemd aan de agenda "Weten hoe het zit met de veiligheid van Arnhemse vrouwen op straat" (20M321)
5.6	Motie vreemd aan de agenda "Oproep tot boete voor huisjesmelkers" (20M348)
5.7	Motie vreemd aan de agenda "Uiterlijk in januari gezonde lokalen" (20M351)
5.8	Motie vreemd aan de agenda "Mogelijkheid bieden aan getuigen van seksuele intimidatie en ongewenst gedrag om hun waarneming te kunnen laten melden en registreren" (20M361)
5.9	Motie vreemd aan de agenda "Geen gemeentelijk hout voor de biomassacentrale"
6	Onderwerpen welke voor debat en besluitvorming worden voorgedragen (2e gedeelte)
6.1	Debatverzoek "De aanpak van schimmelwoningen in Arnhem"
6.2	Debatverzoek "Moties over winsten en markt in de zorg niet uitgevoerd"

**BESLUITENLIJST VAN DE VERGADERING VAN DE
RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM OP WOENSDAG 27 januari 2021**

De voorzitter: de heer Marcouch

De raadsgriffier: de heer Kersten

Aanwezig de leden: mevrouw Andeweg (D66), de heer Aydemir (DENK Verenigd Arnhem), de heer Bouma (PvdA), de heer Çetintaş (SP), de heer Coenders (GroenLinks), de heer Combée (VVD), mevrouw Dobbe (SP), mevrouw Van Dillen (CDA), mevrouw Dolsma (GroenLinks), de heer Elfrink (SP), de heer Eliëns (Partij voor de Dieren), mevrouw Eppich (VVD), mevrouw Gemici (GroenLinks), de heer Greving (PvdA), de heer De Groot (Partij voor de Dieren), de heer Henzen (PVV), de heer Hutten (CDA), de heer Van Iperen (D66), mevrouw Kalthoff (VVD), de heer Kraaijenbrink (Arnhem Centraal), de heer Van der Laak (Arnhem Centraal), de heer Van der Loo (GroenLinks), de heer Loo (D66), de heer Loos (VVD), mevrouw Manders (Arnhem Centraal), de heer Maref (VVD), mevrouw Nede (ChristenUnie), mevrouw Van Ommen (D66), mevrouw Pape (VVD), de heer Prinsen (GroenLinks), mevrouw Simonis (GroenLinks), de heer Usta (DENK Verenigd Arnhem), de heer Venhoek (D66), de heer Visser (PvdA), mevrouw De Vries (PvdA), de heer Wiggers (Arnhemse Ouderen Partij)

Afwezig: de heer Becker (ChristenUnie), mevrouw Navis (GroenLinks) en de heer Verheij (PVV),

Begintijd vergadering : 19:45 uur

Eindtijd vergadering : 23.30 uur

BESLUITEN:

Agendapunt:

2.7 Vaststellen van de concept-besluitenlijsten van de vergadering van 13 januari 2021	De besluitenlijsten zijn gewijzigd vastgesteld.
2.8 Ingekomen stukken en ter inzage gelegde stukken voor de gemeenteraad	Het voorstel is met algemene stemmen aangenomen.
3.1 Benoeming leden regioagendacommissie	De leden Maref, Visser, Manders en Gemici zijn benoemd tot lid van de Regioagendacommissie.
3.2 Bekrachtiging geheimhouding Kwaliteits- en rechtmatigheidsonderzoeken zorg	Amendement "Maximaal 10 maanden" (21A03) van de fracties D66, SP, CDA en de Arnhemse Ouderen Partij is met 17 stemmen voor en 19 stemmen tegen verworpen. Motie Inzage in alle onderzoeken en inspecties" (21M07) van de fracties SP, D66, CDA en de Arnhemse Ouderen Partij is met 27 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Het voorstel is met 21 stemmen voor en 15 stemmen tegen aangenomen.
4.1 Vaststelling Bestemmingsplan Chw Coehoorn-Oost	Aamendement "Geen creatieve ondernemers uitsluiten" (21A02) van de fracties D66 en GroenLinks is met 35 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. De motie "Moderne mobiliteit" (21M05) van de fracties D66 en GroenLinks is met 32 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen Het voorstel is met 32 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen.
5.1 Motie vreemd aan de agenda "Niet weer een nieuw meldpunt" (20M317)	Motie vreemd aan de agenda "Niet weer een nieuw meldpunt" (20M317) van de fracties D66, SP, PvdA, ChristenUnie, CDA en Partij voor de Dieren is met 30 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen.
5.2 Motie vreemd aan de agenda "Gezamenlijk integrale lokale aanpak slachtoffers seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag" (20M318)	Motie vreemd aan de agenda "Gezamenlijk integrale lokale aanpak slachtoffers seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag (20M318) van de fracties D66, SP, PvdA, GroenLinks, ChristenUnie, CDA en Partij voor de Dieren is met algemene stemmen aangenomen.

5.3 Motie vreemd aan de agenda "Arnhemse scholen vrij en veilig voor iedereen" (20M319)

Motie vreemd aan de agenda "Arnhemse scholen vrij en veilig voor iedereen" (20M319) van de fracties SP, D66, PvdA, ChristenUnie, CDA en Partij voor de Dieren is met algemene stemmen aangenomen.

5.4 Motie vreemd aan de agenda "Pak seksuele intimidatie en dreiging met seksueel geweld ook online aan" (20M320)

Motie vreemd aan de agenda "Pak seksuele intimidatie en dreiging met seksueel geweld"(20M320) van de fracties SP, D66, PvdA, ChristenUnie, CDA en Partij voor de Dieren is met algemene stemmen aangenomen.

5.5 Motie vreemd aan de agenda "Weten hoe het zit met de veiligheid van Arnhemse vrouwen op straat" (20M321)

Motie vreemd aan de agenda "Weten hoe het zit met de veiligheid van Arnhemse vrouwen op straat" (20M321) van de fracties SP, D66, PvdA, ChristenUnie, CDA en Partij voor de Dieren is met algemene stemmen aangenomen.

5.6 Motie vreemd aan de agenda "Oproep tot boete voor huisjesmelkers" (20M348)

Motie vreemd aan de agenda "Oproep tot boete voor huisjesmelkers" (20M348) van de fractie PvdA is met 24 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen.

5.7 Motie vreemd aan de agenda "Uiterlijk in februari gezonde lokalen" (20M351)

Motie vreemd aan de agenda "Uiterlijk in februari gezonde lokalen" (20M351) van de fracties D66, PvdA, VVD, GroenLinks en CDA is met algemene stemmen aangenomen.

5.9 Motie vreemd aan de agenda "Geen gemeentelijk hout voor de biomassacentrale" (21M04)

Motie vreemd aan de agenda "Geen gemeentelijk hout voor de biomassacentrale" (21M04) van de fractie SP is met 16 stemmen voor en 20 stemmen tegen verworpen

6.1 Debatverzoek "De aanpak van schimmelwoningen in Arnhem"

Motie "Weten waar de schimmelwoningen zijn zodat we ze kunnen aanpakken" (21M02) van de fractie SP en DENK/Verenigd Arnhem is met algemene stemmen aangenomen.

Motie "Verlos Arnhem van energieverblindende en ongezonde schimmelwoningen" (21M03) van de fractie SP en DENK/Verenigd Arnhem is met 9 stemmen voor en 27 stemmen tegen verworpen.

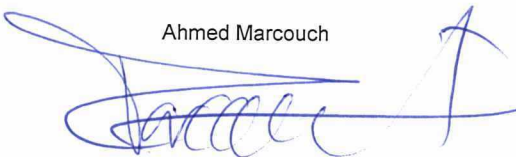
De raadsgriffier,

Jozef Kersten

De voorzitter,

Ahmed Marcouch

Besluit van

10 februari 2021

Zaaknummer

547979

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Agendacommissie van 4 februari 2021, Griffie nummer: 547979

besluit:

De besluitenlijst van de raadsvergadering van 27 januari 2021 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Voor
Tegen

21
15

Raadsvoorstel "Bekrachtiging geheimhouding Kwaliteits- en
rechtmatigheidsonderzoeken zorg"

GROENLINKS

6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse
Ouderen
Partij

1 0

Wiggers

ChristenUnie

1 0

Becker
Nede

VVD
Arnhem

6 0

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA
Arnhem

0 2

van Dillen
Hutten

DENK

Verenigd Arnhem

0 2

Aydemir
Usta

D66

0 5

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal

3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor
de Dieren

Gemeenteraad Arnhem

0 2

de Groot
Eliëns

PvdA

4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP

0 3

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

0 1

Verheij
Henzen

Totaal

36

Voor35Amendement "Geen creatieve ondernemers uitsluiten" (21A02)

Tegen1

<div>GROENLINKS60</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div>10</div> <div>Wiggers</div>	<div><div>VVD</div>Arnhem60</div> <div>Combée</div> <div>Pape</div> <div>Kalthoff</div> <div>Eppich</div> <div>Maref</div> <div>Loos</div> <div><div>CDA</div>Arnhem20</div> <div>van Dillen</div> <div>Hutten</div>	<div>D6650</div> <div>Andeweg</div> <div>Loor</div> <div>Venhoek</div> <div>van Ommen</div> <div>van Iperen</div> <div><div>Arnhem Centraal</div>30</div> <div>van der Laak</div> <div>Manders</div> <div>Kraaijenbrink</div> <div><div>Partij voor de Dieren</div>Gemeenteraad fractie Arnhem20</div> <div>de Groot</div> <div>Eliëns</div>	<div>PvdA40</div> <div>Greving</div> <div>Bouma</div> <div>de Vries</div> <div>Visser</div> <div><div>SP</div>30</div> <div>Elfrink</div> <div>Çetintaş</div> <div>Dobbe</div> <div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div>01</div> <div>Verheij</div> <div>Henzen</div>
--	--	--	---

Totaal36

Voor

Tegen

32

4

Motie "Moderne mobiliteit" (21M05)

<div>GROENLINKS</div> <div>60</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD</div><div>Arnhem</div></div> <div>60</div> <div>Combée</div> <div>Pape</div> <div>Kalthoff</div> <div>Eppich</div> <div>Maref</div> <div>Loos</div> <div><div>CDA</div><div>Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>van Dillen</div> <div>Hutten</div> <div><div>DENK</div><div>Verenigd Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>Aydemir</div> <div>Usta</div>	<div>D66</div> <div>50</div> <div>Andeweg</div> <div>Loor</div> <div>Venhoek</div> <div>van Ommen</div> <div>van Iperen</div> <div><div>Arnhem Centraal</div><div>03</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div><div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div></div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Eliëns</div></div>	<div>PvdA</div> <div>40</div> <div>Greving</div> <div>Bouma</div> <div>de Vries</div> <div>Visser</div> <div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>01</div><div>Verheij</div><div>Henzen</div></div></div>
--	--	---	---

Totaal

36

Voor

Tegen

32

4

Raadsvoorstel "Vaststelling Bestemmingsplan Chw Coehoorn-Oost"

<div>GROENLINKS</div> <div>60</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD</div><div>Arnhem</div></div> <div>60</div> <div>Combée</div> <div>Pape</div> <div>Kalthoff</div> <div>Eppich</div> <div>Maref</div> <div>Loos</div> <div><div>CDA</div><div>Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>van Dillen</div> <div>Hutten</div> <div><div>DENK</div><div>Verenigd Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>Aydemir</div> <div>Usta</div>	<div>D66</div> <div>50</div> <div>Andeweg</div> <div>Loor</div> <div>Venhoek</div> <div>van Ommen</div> <div>van Iperen</div> <div><div>Arnhem Centraal</div><div>30</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div><div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div></div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Eliëns</div></div>	<div>PvdA</div> <div>40</div> <div>Greving</div> <div>Bouma</div> <div>de Vries</div> <div>Visser</div> <div><div>SP</div><div>03</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div></div><div>01</div><div>Verheij</div><div>Henzen</div></div>
--	--	---	---

Totaal

36

Voor
Tegen

30 Motie vreemd aan de agenda "Niet weer een nieuw meldpunt"
(20M317)
6

GROENLINKS

6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse
Ouderen
Partij

1 0

Wiggers

ChristenUnie

1 0

Becker
Nede

VVD
Arnhem

0 6

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA
Arnhem

2 0

van Dillen
Hutten

DENK

Verenigd Arnhem

2 0

Aydemir
Usta

D66

5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal

3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor
de Dieren
Gemeenteraad Arnhem

2 0

de Groot
Eliëns

PvdA

4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP

3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Voor
Tegen

36 Motie vreemd aan de agenda "Gezamenlijk integrale lokale aanpak
slachtoffers seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend
gedrag" (20M318)
0

GROENLINKS

6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse
Ouderen
Partij

1 0

Wiggers

ChristenUnie

1 0

Becker
Nede

VVD
Arnhem

6 0

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA
Arnhem

2 0

van Dillen
Hutten

DENK

Verenigd Arnhem

2 0

Aydemir
Usta

D66

5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal

3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor
de Dieren
Gemeenteraad Arnhem

2 0

de Groot
Eliëns

PvdA

4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP

3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

1 0

Verheij
Henzen

Totaal

36

Voor
Tegen

36 Motie vreemd aan de agenda "Arnhemse scholen vrij en veilig voor iedereen" (20M319)
0

GROENLINKS 6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij 1 0

Wiggers

ChristenUnie 1 0

Becker
Nede

VVD Arnhem 6 0

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA Arnhem 2 0

van Dillen
Hutten

DENK Verenigd Arnhem 2 0

Aydemir
Usta

D66 5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal 3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren Gemeenteraad fractie Arnhem 2 0

de Groot
Eliëns

PvdA 4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP 3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID 1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Voor
Tegen

36 Motie vreemd aan de agenda "Pak seksuele intimidatie en dreiging met seksueel geweld ook online aan" (20M320)
0

GROENLINKS 6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij 1 0

Wiggers

ChristenUnie 1 0

Becker
Nede

VVD Arnhem 6 0

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA Arnhem 2 0

van Dillen
Hutten

DENK 2 0

Aydemir
Usta

D66 5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal 3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren 2 0

de Groot
Eliëns

PvdA 4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP 3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID 1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Voor
Tegen

36 Motie vreemd aan de agenda "Weten hoe het zit met de veiligheid van Arnhemse vrouwen op straat" (20M321)
0

GROENLINKS 6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij 1 0

Wiggers

ChristenUnie 1 0

Becker
Nede

VVD Arnhem 6 0

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA Arnhem 2 0

van Dillen
Hutten

DENK Verenigd Arnhem 2 0

Aydemir
Usta

D66 5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal 3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem 2 0

de Groot
Eliëns

PvdA 4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP 3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID 1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Voor
Tegen

24 Motie vreemd aan de agenda "Oproep tot boete voor
12 huisjesmelkers" (20M348)

GROENLINKS 6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij 1 0

Wiggers

ChristenUnie 0 1

Becker
Nede

Totaal 36

VVD Arnhem 0 6

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA Arnhem 0 2

van Dillen
Hutten

DENK Verenigd Arnhem 2 0

Aydemir
Usta

D66 5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal 0 3

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren Gemeenterafractie Arnhem 2 0

de Groot
Eliëns

PvdA 4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP 3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID 1 0

Verheij
Henzen

Voor

Tegen

36

0

Motie vreemd aan de agenda "Uiterlijk in januari gezonde lokalen"
(20M351)

<div>GROENLINKS</div> <div>60</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD</div><div>Arnhem</div></div> <div>60</div> <div>Combée</div> <div>Pape</div> <div>Kalthoff</div> <div>Eppich</div> <div>Maref</div> <div>Loos</div> <div><div>CDA</div><div>Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>van Dillen</div> <div>Hutten</div>	<div>D66</div> <div>50</div> <div>Andeweg</div> <div>Loor</div> <div>Venhoek</div> <div>van Ommen</div> <div>van Iperen</div> <div><div>Arnhem Centraal</div><div>30</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div></div>	<div>PvdA</div> <div>40</div> <div>Greving</div> <div>Bouma</div> <div>de Vries</div> <div>Visser</div> <div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div></div>
<div>ChristenUnie</div> <div>10</div> <div>Becker</div> <div>Nede</div>	<div><div>DENK</div><div>Verenigd Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>Aydemir</div> <div>Usta</div>	<div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>de Groot</div> <div>Eliëns</div>	<div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div></div> <div>10</div> <div>Verheij</div> <div>Henzen</div>

Totaal

36

Voor
Tegen

16 Motie vreemd aan de agenda "Geen gemeentelijk hout voor de
biomassacentrale" (21M04)
20

GROENLINKS

0 6

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse
Ouderen
Partij

1 0

Wiggers

ChristenUnie

1 0

Becker
Nede

VVD
Arnhem

0 6

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA
Arnhem

0 2

van Dillen
Hutten

DENK

Verenigd Arnhem

0 2

Aydemir
Usta

D66

5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal

3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor
de Dieren
Gemeenteraad Arnhem

2 0

de Groot
Eliëns

PvdA

0 4

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP

3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Voor
Tegen

36 Motie "Weten waar de schimmelwoningen zijn zodat we ze kunnen
aanpakken" (21M02)
0

GROENLINKS 6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij 1 0

Wiggers

ChristenUnie 1 0

Becker
Nede

VVD Arnhem 6 0

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA Arnhem 2 0

van Dillen
Hutten

DENK 2 0

Aydemir
Usta

D66 5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal 3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren 2 0

de Groot
Eliëns

PvdA 4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP 3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID 1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Voor
Tegen

9 Motie "Verlos Arnhem van energieverblindende en ongezonde
27 schimmelwoningen" (21M03)

GROENLINKS 0 6

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij 1 0

Wiggers

ChristenUnie 0 1

Becker
Nede

VVD Arnhem 0 6

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA Arnhem 2 0

van Dillen
Hutten

DENK Verenigd Arnhem 2 0

Aydemir
Usta

D66 0 5

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal 0 3

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren Gemeenteraad fractie Arnhem 0 2

de Groot
Eliëns

PvdA 0 4

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP 3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID 1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Voor 17 Maximaal 10 maanden (21A03)

Tegen 19

GROENLINKS	0	6	VVD Arnhem	0	6	D66	5	0	PvdA	0	4
Coenders			Combée			Andeweg			Greving		
Prinsen			Pape			Loor			Bouma		
Navis			Kalthoff			Venhoek			de Vries		
Dolsma			Eppich			van Ommen			Visser		
Gemici			Maref			van Iperen					
Simonis			Loos								
van der Loo							0	3	SP	3	0
	1	0		2	0	van der Laak			Elfrink		
Wiggers			van Dillen			Manders			Çetintaş		
			Hutten			Kraaijenbrink			Dobbe		
ChristenUnie	1	0	DENK 	2	0		2	0		1	0
Becker			Aydemir			de Groot			Verheij		
Nede			Usta			Eliëns			Henzen		

Totaal 36

Voor

27

Inzage in alle onderzoeken en inspecties (21M07)

Tegen

9

<div>GROENLINKS</div> <div>60</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD</div><div>Arnhem</div></div> <div>06</div> <div>Combée</div> <div>Pape</div> <div>Kalthoff</div> <div>Eppich</div> <div>Maref</div> <div>Loos</div> <div><div>CDA</div><div>Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>van Dillen</div> <div>Hutten</div> <div><div>DENK</div><div>Verenigd Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>Aydemir</div> <div>Usta</div>	<div>D66</div> <div>50</div> <div>Andeweg</div> <div>Loor</div> <div>Venhoek</div> <div>van Ommen</div> <div>van Iperen</div> <div><div>Arnhem Centraal</div><div>03</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div><div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div></div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Eliëns</div></div>	<div>PvdA</div> <div>40</div> <div>Greving</div> <div>Bouma</div> <div>de Vries</div> <div>Visser</div> <div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div></div><div>10</div><div>Verheij</div><div>Henzen</div></div>
--	--	---	---

Totaal

36

Besluit van

27 januari 2021

Zaaknummer

543530

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Agendacommissie van 21 januari 2021, Griffie nummer: 543530

besluit:

De concept-besluitenlijsten van de raadsvergadering van 13 januari 2021 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

543530

ONDERWERP: Vaststellen van de concept-besluitenlijsten van de vergadering van 13 januari 2021

Voorstel

De Agendacommissie stelt u voor de concept-besluitenlijsten van de raadsvergadering van 13 januari 2021 vast te stellen.

Bijlage

- concept-besluitenlijst van de raadsvergadering van 13 januari 2021
- concept-besluitenlijst (besloten) van de raadsvergadering van 13 januari 2021

Besluit van

27 januari 2021

Zaaknummer

543530

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Agendacommissie van 21 januari 2021, Griffie nummer: 543530

besluit:

De concept-besluitenlijsten van de raadsvergadering van 13 januari 2021 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Besluit van

27 januari 2021

Zaaknummer

543530

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Agendacommissie, d.d. 21 januari 2021, zaaknummer: 543530

besluit:

De "Lijst van ingekomen Stukken" van 11 januari 2021 tot en met 20 januari 2021 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

543530

ONDERWERP: Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 27 januari 2021

Voorstel

De Agendacommissie stelt u voor de "Lijst van Ingekomen Stukken" van 11 januari 2021 tot en met 20 januari 2021 vast te stellen.

Als raadslid kunt u de ingekomen stukken inzien via het Bestuurlijk Informatiesysteem (iBabs).

Bijlage

- Lijst van Ingekomen stukken (11 januari 2021 tot en met 20 januari 2021)

Besluit van

27 januari 2021

Zaaknummer

543530

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van de Agendacommissie, d.d. 21 januari 2021, zaaknummer: 543530

besluit:

De "Lijst van ingekomen Stukken" van 11 januari 2021 tot en met 20 januari 2021 vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,

Lijst van Ingekomen stukken (11 januari 2021 tot en met 20 januari 2021)

Datum	Afzender	Titel	Advies
11-01-2021	Wergroep Planstructuur Schuytgraaf	Advies ruimtelijk raamwerk veld 23 en ruimtelijk raamwerk veld 3 noord	Betrekken bij de behandeling op de Politieke Avond
11-01-2021	Dhr. Weijers	Situatie van het Airborne Museum en Airborne at the Bridge	Voor kennisgeving aannemen
11-01-2021	Mw. N. Smits	Bizar	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad
11-01-2021	Belanghebbenden en Eldense Parels	Na leegstand van 20 jaar nu herstel Rijksmonument Huissensedijk 14 te Elden	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad
12-01-2021	Gemeente Druten	Aangenomen Motie Vreemd "Huisvestigingsverordening Druten"	Voor kennisgeving aannemen
13-01-2021	Rheden Rationeel	Factsheet over windmolens en zonnevelden	Voor kennisgeving aannemen
13-01-2021	Piratenpartij Arnhem	Wob-verzoek punt 6 vergadering 13 januari 2021	In handen van de griffier ter afdoening
13-01-2021	De Arnhemse Bomenbond	WOB verzoek i.v.m. Kap twee grote bomen Beukenlaan	Kopie van aan college en/of burgemeester gerichte mail/brief, voor kennisgeving aannemen
18-01-2021	-	Polenhotel naast koopwoningen in Schuytgraaf	In handen stellen van het college van B&W ter afdoening, verzoek kopie antwoordbrief/mail aan raad

Lijst van Ingekomen stukken (11 januari 2021 tot en met 20 januari 2021)

Datum	Afzender	Titel	Advies
18-01-2021	Dhr. K. Bosma (namens wijkbewoners)	Reactie vanuit wijkbewoners op het verslag van de participatieavond	Kopie van aan college en/of burgemeester gerichte mail/brief, voor kennisgeving aannemen
18-01-2021	Mw. M. Teng	Lockdown	Kopie van aan college en/of burgemeester gerichte mail/brief, voor kennisgeving aannemen
18-01-2021	Arnhems Peil en Actiegroep Woonboten Nieuwe Haven	Melding overschrijden wettelijke termijn WOB verzoek tav luchtagenda en het Arnhemse burgermeetnet	Voor kennisgeving aannemen
18-01-2021	INretail	Dringende oproep Help winkelondernemers overleven!	Voor kennisgeving aannemen
18-01-2021	Dhr. P. Roos	Online stellingen omgevingsvisie	Voor kennisgeving aannemen
18-01-2021	Samenwerkingsverband Arnhemse Buurthuizen en het Burgerservicelab	Raadsvoorstel "Herijking Welzijnsopdracht 2020"	Betrekken bij de behandeling op de Politieke Avond
20-01-2021	Fractie VVD	Verantwoording fractiekostenvergoeding 2020	In handen van de griffier ter afdoening raad

Besluit van 27 januari 2021

Zaaknummer **544191**

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelet op artikel 15, lid 2 van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen;

besluit:

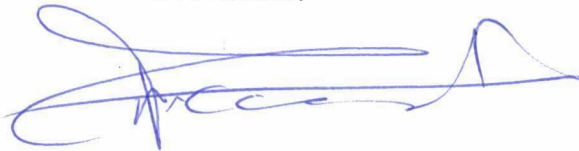
Te benoemen tot de vertegenwoordiging van de gemeenteraad als lid in de regioagendacommissie voor de duur van de resterende periode van de zittingstermijn van de huidige gemeenteraad:

1. mevrouw T. Gemici
2. mevrouw L. Manders
3. de heer R. Maref
4. de heer G. Visser

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer **544191**

Onderwerp: **Benoeming leden regioagendacommissie**

Voorstel

Aan de gemeenteraad wordt door middel van dit raadsvoorstel verzocht vier leden van de Arnhemse gemeenteraad te benoemen als vertegenwoordiger van de gemeenteraad als lid in de regioagendacommissie van het Regiobestuur van de Regio Arnhem Nijmegen.

Inleiding

Op 16 december 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met het raadsvoorstel 'Versterking regionale samenwerking Arnhem-Nijmegen' waardoor het college toestemming is verleend de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem Nijmegen (hierna: GR) te treffen. Onderdeel van de GR is dat het Algemeen Bestuur van de GR een regioagendacommissie instelt (artikel 15 tweede lid van de Gemeenschappelijke regeling regio Arnhem-Nijmegen). Die regioagendacommissie bestaat uit raadsleden en heeft als voornaamste doel een belangrijke schakel te zijn tussen het Algemeen Bestuur en de 18 afzonderlijke gemeenteraden. Zie in de bijlage de omschrijving van de regioagendacommissie uit het Bedrijfsplan versterkte regio.

De regioagendacommissie bestaat uit 2 raadsleden uit elke gemeenteraad en 4 uit de Arnhemse en Nijmeegse gemeenteraad. Dat betekent dat er vier raadsleden uit de gemeenteraad van Arnhem benoemd moeten worden.

Beoogd effect

Door de benoeming van de vier vertegenwoordigers als lid van de regioagendacommissie is de afvaardiging ingevuld voor de resterende periode van de zittingstermijn van de huidige gemeenteraad.

Uitvoering

De benoeming van de vier vertegenwoordigers zal plaatsvinden na stemming tijdens de raadsvergadering op 27 januari 2021. Na een oproep vanuit de griffie hebben de volgende raadsleden aangegeven interesse te hebben om als lid van de regioagendacommissie te worden benoemd (op alfabetische volgorde van de achternaam):

1. Hans Eliëns
2. Tulay Gemici
3. Lea Manders

4. Rebin Meref
5. Maarten Venhoek
6. Giovanni Visser

Verder ter informatie:

- De gemeenteraad heeft op 16 december 2020 motie 20M328 aangenomen waarin het college wordt opgedragen aan het Dagelijks Bestuur van de GR voor te stellen een aantal passages over de regioagendacommissie op te nemen in de GR, waaronder dat de gemeenteraad van Arnhem vier raadsleden dient aan te wijzen voor de regioagendacommissie.
- In gemeenteraden van andere gemeenten loopt de discussie of de totale omvang van de regioagendacommissie gehalveerd zou moeten worden. Dat kan er toe leiden dat in de regioagendacommissie zelf het besluit wordt genomen om minder zetels beschikbaar te stellen. In het geval dat er hierdoor niet vier, maar twee zetels beschikbaar zijn voor de Arnhemse gemeenteraad, zal opnieuw een uitspraak van de gemeenteraad worden verzocht over de invulling van die twee zetels.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen
- Passage over de regioagendacommissie uit het Bedrijfsplan versterkte regio
- Motie 20M328 "Een democratische regio" - van de fracties PvdA en Arnhem Centraal

Besluit van 27 januari 2021

Zaaknummer **544191**

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelet op artikel 15, lid 2 van de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen;

besluit:

Te benoemen tot de vertegenwoordiging van de gemeenteraad als lid in de regioagendacommissie voor de duur van de resterende periode van de zittingstermijn van de huidige gemeenteraad:

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...

De griffier,

De voorzitter,

Gemeenschappelijke regeling

Regio Arnhem-Nijmegen

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar;

overwegende dat:

- zij op 1 juli 2015 een Gemeenschappelijk orgaan Arnhem-Nijmegen City Region zijn aangegaan om – na opheffing van de Stadsregio Arnhem-Nijmegen als WGR+ regio – regionaal samen te werken op de terreinen duurzaamheid, economie, mobiliteit en wonen;
- zij in het voorjaar van 2019 een initiatief hebben genomen om na te denken over versterking van de regionale samenwerking;
- die versterking nodig is vanwege een dubbele urgentie: slagkracht in de opgaven, en transparantie en democratische legitimatie;
- zij op 21 januari 2020 ermee hebben ingestemd dat de contourennotitie met daarin de contouren van een vernieuwde samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen wordt gebruikt voor de uitwerking van de definitieve voorstellen;
- de raden input hebben geleverd aan de contouren voor de vernieuwde samenwerking van de regio Arnhem-Nijmegen;
- de regio met de grote diversiteit van culturen, landschappen, steden en dorpen ook een sterk samenhangend netwerk is van steden en ommeland;
- de regio het grootste verstedelijkt gebied buiten de Randstad en een modern kennisintensief gebied is, met als topsectoren Health & Hightech, Food en Energy;
- de regio voor de uitdaging staat hoe om te gaan met groei, zodat het een balans kan behouden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit, waartoe in 2018 een aanzet is gegeven met het document 'Gezonde Groei';
- de regio op termijn een energieneutrale, circulaire regio wil zijn, waarbij circulariteit een aspect is van al het handelen van de regio en een inspiratiebron –waar ieder initiatief – van lokaal tot internationaal – bij kan aanhaken;
- de regio zich wil profileren als regio om zich zo gezamenlijk en eendrachtig in de etalage te zetten voor samenwerking met Provincie, Rijk, Europa en maatschappelijke partners;
- de opgaven waar de regio voor staat vragen om een (meer) uitvoeringsgericht samenwerkingsverband met als kernwaarden transparantie, robuustheid, flexibiliteit en slagkracht;
- voor succesvolle samenwerking in de regionale opgaven een basis nodig is die de samenwerking faciliteert en de opgaven ondersteunt, zodat er een helder aanspreekpunt is, de regio aanwezig is in lobbycircuits en op de hoogte is van nieuwe ontwikkelingen waarop kan worden ingesprongen, er regionale bijeenkomsten kunnen worden georganiseerd, en de opgaven kunnen worden voorbereid en onderling afgestemd;
- voor deze faciliterende en coördinerende taken een basisvoorziening nodig is in de vorm van een regiobestuur met een compact regiobureau.

gelet op:

de Wet gemeenschappelijke regelingen;

de toestemming van de respectievelijke gemeenteraden op grond van artikel 1, tweede lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

besluiten

de navolgende gemeenschappelijke regeling te treffen:

Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem–Nijmegen

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. In deze regeling wordt verstaan onder:
 - a. colleges: de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten;
 - b. gemeenten: de deelnemende gemeenten;
 - c. raden: de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten;
 - d. wet: de Wet gemeenschappelijke regelingen;
 - e. regeling: onderhavige gemeenschappelijke regeling;
 - f. opgave: een in de regionale agenda opgenomen opgave gericht op ruimtelijke ontwikkeling en sociaaleconomische ontwikkeling op de schaal van de regio, en waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn en waar elke gemeente aan kan deelnemen;
 - g. regionale agenda: de jaarlijks vast te stellen verzameling van opgaven;
 - h. netwerkdirectie: de gemeentesecretarissen van de deelnemende gemeenten en de regiodirecteur.
2. Begrippen die in lid 1 van dit artikel niet zijn gedefinieerd, hebben de betekenis zoals de wet hieraan geeft.

Artikel 2 Openbaar lichaam

1. Er is een openbaar lichaam zoals bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de wet, genaamd 'Regio Arnhem-Nijmegen'.
2. Het openbaar lichaam bezit rechtspersoonlijkheid en is statutair gevestigd in Elst (gemeente Overbetuwe).

Artikel 3 Bestuursorganen

1. De Regio Arnhem-Nijmegen kent, onverminderd de mogelijkheid tot het instellen van commissies, de volgende bestuursorganen:
 - a. het algemeen bestuur;
 - b. het dagelijks bestuur;

- c. de voorzitter.

Hoofstuk 2 Belangen, taken en bevoegdheden

Artikel 4 Belangen

De regeling wordt getroffen om de positie van de Regio Arnhem-Nijmegen te versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – te bewerkstelligen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme, leefbaarheid en cultuur) op de schaal van de regio, en waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn.

Artikel 5 Taken

1. De Regio Arnhem-Nijmegen heeft de volgende taken:
 - a. het bevorderen en faciliteren van de samenwerking op majeure maatschappelijke thema's en opgaven die de gemeenten niet alleen en binnen hun gemeentegrenzen op zich kunnen nemen, en/of waarvoor mogelijkheden liggen om externe middelen te werven;
 - b. het voorbereiden en vastleggen van de regionale agenda bestaande uit opgaven gericht op ruimtelijke ontwikkeling en sociaaleconomische ontwikkeling op de schaal van de regio, en waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn;
 - c. het inspireren en stimuleren van de gemeenten en samenwerkingspartners om deel te nemen en bij te dragen aan de opgaven uit de regionale agenda;
 - d. het regisseren van de uitvoering en monitoren van de opgaven uit de regionale agenda;
 - e. het positioneren en profileren van de regio, en het behartigen van de belangen van de regio op interregionaal, nationaal en internationaal niveau in partnerschap met andere overheden, bedrijven en maatschappelijke partners;
 - f. het signaleren van en inspelen op ontwikkelingen die van meerwaarde zijn voor de regio;
 - g. het faciliteren van overleg, kennisdeling en ontmoeting in de regio.

Artikel 6 Bevoegdheden

1. De gemeenten dragen geen bevoegdheden over aan de Regio Arnhem-Nijmegen, met uitzondering van de bevoegdheid van de colleges om een subsidie te verstrekken aan de Stichting The Economic Board.
2. De gemeenten verlenen ieder afzonderlijk de mandaten, volmachten en machtigingen aan de Regio Arnhem-Nijmegen.
3. De Regio Arnhem-Nijmegen is behoudens instemming van de gemeenten niet bevoegd tot:
 - a. het vestigen van opstal-, pand- en hypotheekrechten;
 - b. het afgeven van garanties of andere waarborgen;
 - c. het in erfpacht aannemen of uitgeven van roerende of onroerende zaken;
 - d. het in eigendom aannemen of uitgeven van onroerende zaken;
 - e. commerciële dienstverlening aan private partijen.

Hoofdstuk 3 Het algemeen bestuur

Artikel 7 Samenstelling algemeen bestuur

1. Het algemeen bestuur bestaat uit leden van de deelnemende gemeenten, de voorzitter inbegrepen.
2. Ieder college wijst uit zijn midden een lid van het algemeen bestuur aan, alsmede diens plaatsvervanger.
3. Een lid van het algemeen bestuur heeft zitting in het algemeen bestuur gedurende dezelfde periode als de zittingsduur van het college die het vertegenwoordigt. Indien het lid in de nieuwe zittingsperiode opnieuw deel uitmaakt van het college kan hij terstond opnieuw worden aangewezen als lid van het algemeen bestuur.
4. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt zodra een lid ophoudt burgemeester of wethouder van de vertegenwoordigde gemeente te zijn.

Artikel 8 Vergaderingen

1. Besluiten van het algemeen bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
2. Leden van het algemeen bestuur hebben een stemverhouding naar rato van de grootte van de gemeente.
3. Het aantal stemmen per lid van het algemeen bestuur per gemeente wordt jaarlijks op 1 januari bepaald naar inwonertal van de gemeente op basis van de meest recente CBS-cijfers, aan de hand van de volgende staffel:

Tot 20.000 inwoners:	1 stemmen
20.000-49.999 inwoners:	2 stemmen
50.000-99.999 inwoners:	3 stemmen
Meer dan 100.000 inwoners:	4 stemmen
4. In afwijking van het eerste lid worden besluiten omtrent de begroting en jaarrekening genomen met een gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Een besluit is aangenomen indien de meerderheid van stemmen ook de meerderheid van de inwoners van de regio vertegenwoordigt.
5. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar onverminderd artikel 22, vierde en vijfde lid, van de wet.
6. Het algemeen bestuur vergadert tenminste zesmaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of het dagelijks bestuur dit nodig oordeelt of ten minste vier leden van het algemeen bestuur daarom verzoeken.
7. De directeur van het regiobureau neemt deel aan de vergaderingen van het algemeen bestuur. De directeur heeft uitsluitend een adviserende rol.
8. Voor de vergaderingen van het algemeen bestuur kunnen door het algemeen bestuur anderen, waaronder bestuurlijk vertegenwoordigers van de Provincie Gelderland, onderwijsinstellingen, ondernemers en andere maatschappelijke instellingen als adviseur worden uitgenodigd. Zij kunnen aan de beraadslaging deelnemen.
9. Bestuurlijk opdrachtgevers van een opgave zijn in ieder geval agendalid van het algemeen bestuur.

Artikel 9 Taken en bevoegdheden algemeen bestuur

1. Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, alsmede alle bevoegdheden die voorts bij of krachtens deze regeling aan dit orgaan worden opgedragen en niet aan het dagelijks bestuur, de voorzitter of een bestuurscommissie zijn opgedragen.
2. Het algemeen bestuur is in ieder geval bevoegd tot:
 - a. voorbereiden van opgaven voor de regionale agenda, inclusief het anticiperen en inspelen op actuele zaken en initiatieven van raden t.a.v. nieuwe opgaven;
 - b. het vaststellen van de regionale agenda waarvan de opgaven deel uitmaken;
 - c. het benoemen van de bestuurlijke opdrachtgevers in de opgaven;
 - d. het bewaken, monitoren, coördineren van de inhoudelijke opgaven;
 - e. het vaststellen van de begroting en de jaarrekening;
 - f. het faciliteren van de samenwerking.
3. Het algemeen bestuur is bevoegd te besluiten tot het oprichten van of deelnemen in stichtingen, vennootschappen, en coöperatieve en andere verenigingen passend binnen de te behartigen belangen, de taken en de bevoegdheden van de Regio Arnhem-Nijmegen dan wel het ontbinden van die rechtspersonen of het beëindigen van de deelneming. De raden worden vooraf in de gelegenheid gesteld hun wensen en bedenkingen naar voren te brengen.
4. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur of een bestuurscommissie bevoegdheden overdragen met uitzondering van de bevoegdheid tot:
 - a. het vaststellen van de regionale agenda;
 - b. het vaststellen en wijzigen van de begroting;
 - c. het vaststellen en wijzigen van de deelbegrotingen (per opgave);
 - d. het vaststellen van de jaarrekening;
 - e. het vaststellen van de deelrekeningen (per opgave);
 - f. het vaststellen van verordeningen;
 - g. het instellen van bestuurscommissies;
 - h. het oprichten van, deelnemen aan of ontbinden van rechtspersonen zoals bedoeld in artikel 9, derde lid, van deze regeling.

Hoofdstuk 4 Dagelijks bestuur

Artikel 10 Samenstelling dagelijks bestuur

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere leden, door en uit het algemeen bestuur gekozen. Hierbij is in ieder geval één lid van het dagelijks bestuur afkomstig van de gemeente Arnhem of Nijmegen.
2. Een lid van het dagelijks bestuur treedt af op de dag waarop hij ophoudt lid te zijn van het algemeen bestuur. Het lid kan, indien hij opnieuw is aangewezen tot lid van het algemeen bestuur, terstond opnieuw worden benoemd.
3. De directeur van het regiobureau neemt deel aan de vergaderingen van het dagelijks bestuur. De directeur heeft uitsluitend een adviserende rol.

Artikel 11 Vergaderingen

1. Besluiten van het dagelijks bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen.
2. Elk lid heeft één stem.
3. Vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn niet openbaar.
4. De besluitenlijst van het dagelijks bestuur wordt toegezonden aan de leden van het algemeen bestuur.
5. Het dagelijks bestuur vergadert tenminste zesmaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of één van de bestuursleden daarom verzoekt.

Artikel 12 Taken en bevoegdheden dagelijks bestuur

1. Het dagelijks bestuur is bevoegd tot:
 - a. het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast;
 - b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren;
 - c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam;
 - d. tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van het openbaar lichaam te besluiten, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 31a van de wet;
 - e. te besluiten namens het openbaar lichaam, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist.
2. Het dagelijks bestuur neemt, ook alvorens is besloten tot het voeren van een rechtsgeding, alle conservatoire maatregelen en doet wat nodig is ter voorkoming van verjaring of verlies van recht of bezit.

Hoofdstuk 5 Voorzitter

Artikel 13 Voorzitter

1. De voorzitter wordt door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen, evenals zijn plaatsvervanger.
2. Bij afwezigheid wordt de voorzitter vervangen door zijn plaatsvervanger.

Artikel 14 Taken en bevoegdheden van de voorzitter

1. De voorzitter bevordert een goede behartiging van de zaken van de Regio Arnhem-Nijmegen. De voorzitter is binnen de gestelde kaders het gezicht naar buiten.
2. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
3. De voorzitter tekent de stukken, die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan. De stukken worden medeondertekend door de directeur.

4. Het dagelijks bestuur kan besluiten de ondertekening van de stukken die van de Regio Arnhem-Nijmegen uitgaan op te dragen aan een ander lid van dit bestuur, aan de directeur, genoemd in artikel 24 van deze regeling, of aan een andere medewerker van de Regio Arnhem-Nijmegen.
5. De voorzitter vertegenwoordigt de Regio Arnhem-Nijmegen in en buiten rechte. Hij kan deze vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen persoon.

Hoofdstuk 6 Commissies

Artikel 15 Commissies van advies

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter kunnen commissies van advies instellen, zulks met inachtneming van artikel 24 van de wet.
2. Het algemeen bestuur stelt in ieder geval een regioagendacommissie in.
3. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en samenstelling van de in dit artikel bedoelde commissies.

Artikel 16 Bestuurscommissies

1. Het algemeen bestuur kan een bestuurscommissie instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen en het uitvoering geven aan taken en bevoegdheden, voor zover deze niet zijn voorbehouden aan het algemeen bestuur.
2. Het algemeen bestuur gaat niet over tot het instellen van een commissie als bedoeld in het eerste lid dan nadat de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid zijn gesteld om wensen en bedenkingen naar voren te brengen.
3. Het algemeen bestuur regelt, met inachtneming van artikel 25 van de wet, hun bevoegdheden en samenstelling.

Hoofdstuk 7 Verantwoordings- en informatieplicht

Artikel 17 Het dagelijks bestuur en de voorzitter ten opzichte van het algemeen bestuur

1. Het dagelijks bestuur en elk van zijn leden afzonderlijk, zijn aan het algemeen bestuur verantwoording verschuldigd over het door hen gevoerde bestuur.
2. Zij geven ongevraagd aan het algemeen bestuur alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het dagelijks bestuur te voeren en gevoerde bestuur nodig is.
3. Zij geven – tezamen dan wel afzonderlijk – aan het algemeen bestuur, wanneer dit bestuur of één of meer leden daarvan hierom verzoekt, alle gevraagde inlichtingen.
4. Een lid van het dagelijks bestuur kan door het algemeen bestuur worden ontslagen, als dit lid het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.
5. Het bepaalde in het eerste tot en met het vierde lid is van overeenkomstige toepassing op de voorzitter voor het door hem gevoerde bestuur.

Artikel 18 Het algemeen bestuur en dagelijks bestuur ten opzichte van de raden

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en de bestuurscommissies geven aan de raden van de gemeenten ongevraagd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur gevoerde en te voeren beleid nodig is.
2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en de bestuurscommissies verstrekken aan de raden van de gemeenten alle inlichtingen die door één of meer leden van die raden worden verlangd.
3. Het reglement van orde van het algemeen bestuur bevat bepalingen van de wijze waarop deze inlichtingen worden verstrekt.

Artikel 19 De leden van het algemeen bestuur ten opzichte van de colleges

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft het college dat dit lid heeft aangewezen met inachtneming van artikel 16 en artikel 18 van de wet alle inlichtingen, die door het college of door één of meer leden van het college worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is het college dat dit lid heeft aangewezen met inachtneming van artikel 16 en artikel 18 van de wet verantwoordig verschuldigd voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van dat college aangegeven wijze.
3. Een lid van het algemeen bestuur kan door het college die hem heeft aangewezen worden ontslagen, als dit lid het vertrouwen van het college niet meer bezit.

Artikel 20 De leden van het algemeen bestuur ten opzichte van de raden

1. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad met inachtneming van artikel 16 en artikel 19 van de wet alle inlichtingen, die door de raad of door één of meer leden van de raad worden verlangd.
2. Een lid van het algemeen bestuur is de raad met inachtneming van artikel 16 en artikel 19 van de wet verantwoordig verschuldigd voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid en wel op de in het reglement van orde voor de vergaderingen van die raad aangegeven wijze.

Hoofdstuk 8 Reglement van orde

Artikel 21 Reglement van orde algemeen bestuur

1. Het algemeen bestuur stelt met inachtneming van de artikelen 22 en 23 van de wet voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden een reglement van orde vast.
2. In het reglement van orde worden onder meer regels gegeven omtrent de wijze van het verstrekken van inlichtingen en het afleggen van verantwoording als bedoeld in de artikelen 17 tot en met 20 van deze regeling.

Artikel 22 Reglement van orde dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur stelt een reglement van orde voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden vast, dat aan het algemeen bestuur wordt overgelegd.

Hoofdstuk 9 De organisatie

Artikel 23 Regiobureau

1. Er is een regiobureau met aan het hoofd een directeur.
2. De directeur zorgt voor een juiste taakvervulling van het regiobureau.
3. Op het personeel van het regiobureau is de cao Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties van toepassing.

Artikel 24 Directeur

1. Het dagelijks bestuur beslist over het aangaan, schorsen en beëindiging van de arbeidsovereenkomst met de directeur en stelt zijn/haar taken en bevoegdheden vast. De directeur wordt bij verhindering of ontstentenis vervangen op een door het dagelijks bestuur te bepalen wijze.
2. De directeur is het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter in alles, dat de hun opgedragen taak aangaat, behulpzaam.
3. Door de directeur worden alle stukken die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur uitgaan medeondertekend.
4. Het algemeen bestuur kan voor de directeur een instructie vaststellen.

Artikel 25 Klachten

De gemeentelijke ombudsman voor het Rijk van Nijmegen is bevoegd tot behandeling van klachten zoals bedoeld in artikel 9:18, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 26 Archief

1. Het dagelijks bestuur is belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de gemeenschappelijke regeling en haar organen, met inachtneming van het bepaalde in de Archiefwet 1995.
2. Ter uitvoering van het in het eerste lid bepaalde, stelt het algemeen bestuur een archiefverordening vast, die aan Gedeputeerde Staten wordt verzonden.
3. De kosten, verbonden aan de uitoefening van de in het eerste lid bedoelde zorg, komen ten laste van de Regio Arnhem-Nijmegen.
4. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12, eerste lid, en artikel 13, eerste lid, van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden wijst het dagelijks bestuur een archiefbewaarplaats en een e-depot aan.
5. De directeur is belast met het beheer van de archiefbescheiden van de gemeenschappelijke regeling en haar organen, voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats of het e-depot.
6. Ten aanzien van de in het vorige lid genoemde archiefbescheiden is, onder de bevelen van het dagelijks bestuur, de archivaris belast met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Archiefwet 1995. Met betrekking tot dit toezicht bevat de verordening als bedoeld in het tweede lid de nodige bepalingen.

7. De archivaris wordt door het dagelijks bestuur aangewezen.

Hoofdstuk 10 Regionale opgaven

Artikel 27 Regionale opgaven

1. De raden besluiten na aanbieding van de door het algemeen bestuur vastgestelde regionale agenda over deelname aan een opgave. Per opgave wordt een opgave overeenkomst afgesloten tussen de Regio Arnhem-Nijmegen en de deelnemende gemeenten.
2. Een opgave overeenkomst bevat in ieder geval:
 - a. een omschrijving van de opgave, het doel en de toegevoegde waarde voor de inwoners;
 - b. een begroting, met de van toepassing zijnde kostenverdeelsleutel;
 - c. de door de gemeente te leveren ambtelijke capaciteit;
3. Als een gemeente niet deelneemt aan een opgave vrijwaren de gemeenten die wel deelnemen aan de betreffende opgave, deze gemeente voor kosten en risico's die aan de opgave zijn verbonden of daaruit voortvloeien.
4. Het algemeen bestuur stelt voorwaarden vast met betrekking tot het deelnemen aan een reeds gestarte opgave en het beëindigen van deelnemen aan een opgave.
5. De directeur stemt in de netwerkdirectie de invulling van ambtelijke capaciteit voor de opgaven af.

Hoofdstuk 11 Financiën

Artikel 28 Financiële organisatie

1. De begroting, begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, de jaarrekening en het jaarverslag worden ingericht overeenkomstig de bij of krachtens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten gestelde regelingen.
2. Het algemeen bestuur stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan. Artikel 212 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.
3. Het algemeen bestuur stelt bij verordening regels vast voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. Deze verordening waarborgt dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst. Artikel 213 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 29 Bijdragen van de gemeenten

1. In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke afzonderlijke gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft.
2. Als algemene kostenverdeelsleutel heeft te gelden een kostenverdeling naar rato van het inwonertal van de deelnemende gemeenten, op basis van de meest recente CBS-cijfers.
3. De gemeente Mook en Middelaar krijgt 50% korting op de verschuldigde bijdrage.
4. De kostenverdeelsleutel voor een opgave wordt bepaald in de desbetreffende opgave. Hierbij wordt als uitgangspunt genomen een kostenverdeling naar rato van het inwonertal van de

deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers. Hiervan kan bij uitzondering voor een opgave worden afgeweken.

5. De gemeenten betalen bij wijze van voorschot jaarlijks op 15 januari en op 15 juli telkens de helft van de in lid 1 bedoelde bijdrage.
6. De gemeenten dragen er zorg voor dat het samenwerkingsverband te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen, onverminderd het bepaalde in artikel 27, derde lid, van deze regeling.

Artikel 30 Begroting

1. De begroting van de Regio Arnhem-Nijmegen bestaat uit een algemeen geconsolideerd deel voor de taken, zoals bedoeld in artikel 5 van deze regeling, en uit modulaire deelbegrotingen per afzonderlijke opgave. De ontwerpbegroting bevat ook de contouren van de opgave in de regionale agenda.
2. Het dagelijks bestuur zendt vóór 15 april een ontwerpbegroting van de Regio Arnhem-Nijmegen alsmede de contouren van de opgave in de regionale agenda, voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een behoorlijke toelichting, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten.
3. De ontwerpbegroting wordt door de zorg van de besturen van de deelnemende gemeenten voor een ieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten algemeen verkrijgbaar gesteld.
4. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen de in artikel 35, eerste lid, van de wet genoemde termijn, bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
5. Het algemeen bestuur stelt de begroting tijdig vast.
6. Terstond na de vaststelling zendt het algemeen bestuur de begroting aan de raden van de deelnemende gemeenten, die ter zake bij Gedeputeerde Staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
7. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór de in artikel 34 van de wet genoemde termijn aan Gedeputeerde Staten.
8. Het bepaalde in dit artikel is, met uitzondering van de genoemde data, van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, behoudens die wijzigingen die niet tot een verhoging van de gemeentelijke bijdragen leiden.

Artikel 31 Jaarrekening

1. De jaarrekening van de Regio Arnhem-Nijmegen bestaat uit een algemeen deel, de geconsolideerde jaarrekening en de deexploitatie van de verschillende opgaven.
2. Het dagelijks bestuur biedt de voorlopige rekening over het afgelopen jaar en het jaarverslag, daarbij gevoegd de accountantsverklaring, bedoeld in artikel 213, derde lid van de Gemeentewet en het verslag van bevindingen, bedoeld in artikel 213, vierde lid van de Gemeentewet, jaarlijks vóór de termijn genoemd in artikel 34b van de wet, ter vaststelling aan het algemeen bestuur aan onder gelijktijdige toezending aan de raden van de deelnemende gemeenten.
3. De raden van de gemeenten kunnen bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de rekening naar voren brengen. Hierbij geldt dezelfde termijn als de termijn genoemd in artikel 30, lid 4, van

deze regeling. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de jaarrekening, zoals deze bij het algemeen bestuur wordt aangeboden.

4. Het algemeen bestuur stelt de rekening vast vóór 15 juli volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft.
5. Zij wordt binnen twee weken, doch in ieder geval vóór 15 juli, met alle bijbehorende stukken en het jaarverslag aan Gedeputeerde Staten aangeboden.
6. Vaststelling van de rekening strekt het dagelijks bestuur tot décharge, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.
7. In de geconsolideerde jaarrekening wordt als bijlage de deelexploitaties van de opgaven opgenomen. Per deelexploitatie wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen, berekend op de wijze zoals omschreven in artikel 29, lid 3, van deze regeling.
8. Bij vaststelling van de jaarrekening vloeit een positief saldo naar rato terug naar de deelnemende gemeente, tenzij de vastgestelde maximale algemene reserve van € 100.000 nog niet bereikt is. Een negatief saldo wordt naar rato bijgestort door de deelnemende gemeenten.

Hoofdstuk 15 Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

Artikel 32 Wijziging en opheffing

1. De regeling kan worden gewijzigd bij daartoe strekkend besluit van de colleges van tweederde van het aantal gemeenten, met in achtneming van artikel 1 van de wet.
2. Elke gemeente en het algemeen bestuur is bevoegd een wijziging in de regeling aan de besturen van de gemeenten in overweging te geven via een daartoe strekkend voorstel. Het dagelijks bestuur zendt het voorstel van het algemeen bestuur toe aan de besturen van de gemeenten.
3. Onder wijziging van de regeling wordt mede verstaan opheffing alsmede het toetreden tot en het uittreden van de regeling.

Artikel 33 Toetreding en uittreding

1. Een gemeente kan toe- of uittreden krachtens daartoe strekkende besluiten van haar college en raad.
2. De uittreding gaat in één jaar na het verstrijken van het jaar waarin het besluit tot uittreding is genomen.
3. De toetreding gaat in met ingang van de eerste dag van de maand, volgende op die waarin de regeling aan Gedeputeerde Staten is toegezonden.
4. Het algemeen bestuur stelt richtlijnen vast voor toe- of uittreding. Het algemeen bestuur kan voorwaarden verbinden aan de toe- of uittreding.
5. Bij een gemeentelijke herindeling van één of meerdere gemeenten zoals bedoeld in de wet algemene regels herindeling kan het algemeen bestuur besluiten om een termijn vast te stellen die afwijkt van de in lid 2 genoemde termijn. Rechten en verplichtingen van de uittredende gemeente - voor herindeling - jegens de Regio Arnhem-Nijmegen, blijven gelden voor de toetredende gemeente na herindeling.

Artikel 34 Liquidatie

1. Ingeval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tot liquidatie en stelt daarvoor de nodige regels vast. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling worden afgeweken.
2. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de raden van de gemeenten gehoord, vastgesteld.
3. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die de beëindiging heeft voor het personeel als bedoeld in hoofdstuk 9 van deze regeling.
4. Het liquidatieplan geeft regels voor de wijze waarop de gemeenten, voor zover het saldo ontoereikend is, zorgdragen voor de nakoming van de verplichtingen van de Regio Arnhem-Nijmegen, uitgaande van de verdeling van financiële lasten en risico's tussen de gemeenten zoals vastgelegd in de contractuele afspraken tussen deelnemende gemeenten aan een opgave.
5. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van de liquidatie.
6. Zo nodig blijven de organen van het openbaar lichaam ook na het tijdstip van opheffing in functie, totdat de liquidatie is voltooid.

Hoofdstuk 17 Slotbepalingen

Artikel 35 Geschillen en onvoorziene gevallen

1. De gemeenten zullen geschillen als bedoeld in artikel 28 van de wet in onderling overleg proberen op te lossen, alvorens deze voor te leggen aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland.
2. In alle gevallen waarin deze regeling of de wet niet voorziet, besluit het algemeen bestuur.

Artikel 36 Duur van de regeling

1. De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.
2. Het algemeen bestuur draagt zorg voor de evaluatie van het algemeen functioneren en de werkwijze van de Regio Arnhem-Nijmegen aan het begin van het kalenderjaar waarin algemene raadsverkiezingen in de gemeenten plaatsvinden.

Artikel 37 Toezending en bekendmaking

De gemeente Overbetuwe is belast met de toezending van deze regeling aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland en de provincie Limburg en maakt de regeling tijdig bekend zoals bedoeld in artikel 26 van de wet.

Artikel 38 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit besluit treedt in werking op 1 januari 2021.
2. De regeling wordt aangehaald als "Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen".

Ondertekend opte.....

Het college van burgemeester en wethouders van Arnhem

R. van Wuijtswinkel
secretaris

A. Marcouch
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Berg en Dal

E. van der Velde
secretaris

M. Slinkman
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Beuningen

D. Kocken
secretaris

D. Bergman
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Doesburg

P. Werkman
secretaris

L. van der Meijs
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Druten

L. Litjens
secretaris

C.A.A. van Rhee – Oud Ammerveld
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Duiven

C. Papjes

H. Hieltjes

secretaris

burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Heumen

D. van Eeten
secretaris

M. Mittendorf
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Lingewaard

I. van der Valk
secretaris

J. Meijers
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Montferland

M. Wagenaar
secretaris

P. de Baat
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Mook en Middelaar

A. Smits – de Kinkelder
secretaris

W. Gradisen
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A. van Hout
secretaris

H. Bruls
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Overbetuwe

P. Breukers
secretaris

P. Hoytink – Roubos
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Renkum

M. van de Geijn
secretaris

A. Schaap
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Rheden

N. Renkema
secretaris

C. van Eert
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Rozendaal

B. Boelens
secretaris

E. Weststeijn
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Westervoort

J. Kersten
secretaris

A. van Hout
burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Wijchen

R. de Boer

M. van Beek

secretaris

burgemeester

Het college van burgemeester en wethouders van Zevenaar

M. Tromp
secretaris

L. van Riswijk
burgemeester

Toelichting bij de Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen

Algemeen

De 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen willen de positie van de Regio Arnhem-Nijmegen versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit –bewerkstelligen. Het gaat hierbij om de samenwerking op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme, leefbaarheid en cultuur) op de schaal van de regio, waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn.

De juridische basis van de samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is vastgelegd in deze 'Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen'.

Datgene wat in juridische zin geregeld moet worden rondom de samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen, is ook vastgelegd in deze regeling. Tegelijk laat deze regeling ruimte waar dat mogelijk en wenselijk is, zodat de organisatie en daarmee de samenwerking flexibel blijft en aanvullende of specifieke afspraken in afzonderlijke verordeningen kunnen worden vastgelegd.

De Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen bevat alleen bepalingen over onderwerpen uit de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Daarbij zijn niet alle regels uit de Wgr overgenomen. Daarmee blijft deze regeling behapbaar en hoeft niet bij elke wijzigingen van de Wgr de regeling veranderd te worden

De werkwijze zoals vastgelegd in deze regeling, is nader uitgewerkt en gedetailleerd in het Bedrijfsplan regio Arnhem - Nijmegen(16 april 2020). Het Bedrijfsplan is een uitwerking van en toelichting op de praktische werkwijze. Het Bedrijfsplan dient als richtsnoer bij de oprichting van het nieuwe regiobestuur en regiobureau. Waar nodig wordt in deze artikelsgewijze toelichting verwezen naar het Bedrijfsplan.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Begripsbepalingen

Dit artikel bevat enkele algemene begripsbepalingen die gelden voor de gehele gemeenschappelijke regeling.

Artikel 2 Openbaar lichaam

Dit artikel bepaalt dat er een zogenoemd gemeenschappelijk openbaar lichaam wordt ingesteld krachtens artikel 1, eerste lid, gelezen in samenhang met artikel 8, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De regeling is een collegesamenwerking. Het gemeenschappelijk openbaar lichaam bezit rechtspersoonlijkheid en kan dus zelfstandig privaatrechtelijke rechtshandelingen verrichten. Er is bewust gekozen voor een gemeenschappelijk openbaar lichaam: deze keuze maakt het mogelijk om transparanter en met meer slagkracht te kunnen werken. De regio kan zo zijn eigen financiële administratie en verantwoording organiseren.

Tot slot bepaalt het artikel dat het gemeenschappelijk openbaar lichaam gevestigd is te Elst, gemeente Overbetuwe (volgens artikel 10 lid 3 Wgr is het aanwijzen van een plaats van vestiging vereist). Dit is het geografisch centrum van de regio.

Artikel 3 Bestuursorganen

Het bestuur van het gemeenschappelijk openbaar lichaam bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter (art. 12, lid 1 Wgr). Daarnaast kunnen commissies van advies en bestuurscommissies worden

ingesteld. In deze regeling is die mogelijkheid geopend in hoofdstuk 6. De directie of een directielid is geen bestuursorgaan.

Artikel 4 Belangen

Deze regeling wordt getroffen ter behartiging van de in dit artikel genoemde belangen. Het belang bakent de bevoegdheden van (het bestuur van) het gemeenschappelijk openbaar lichaam af.

Artikel 5 Taken

In deze bepaling zijn de taken omschreven die het samenwerkingsverband moet uitvoeren voor zover gelegen binnen het belang van de vorige bepaling. De taken hebben met name betrekking op de voorbereiding en agendering van de verschillende opgaven.

Daarnaast worden positioneren en profileren van de regio expliciet benoemd, net als inspelen op ontwikkelingen en het faciliteren van ontmoetingen.

Artikel 6 Bevoegdheden

De deelnemende gemeenten dragen geen bevoegdheden over aan de regio Arnhem-Nijmegen. Bij afzonderlijk besluit mandateren de deelnemers de bevoegdheden. De enige uitzondering betreft de bevoegdheid van de colleges om een subsidie te verstrekken aan de stichting The Economic Board.

De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten merken de stichting aan als subsidieontvanger. De bevoegdheid om de subsidie te verstrekken wordt door de colleges overgedragen aan het algemeen bestuur. Dit heeft als voordeel dat er één subsidiebeschikking hoeft te worden opgesteld in plaats van 18 stuks. De subsidie wordt gebaseerd op een bedrag per aantal inwoners.

In het derde lid worden de bevoegdheden van de bestuursorganen van het openbaar lichaam beperkt. Dit zijn bevoegdheden die het openbaar lichaam vanwege zijn rechtspersoonlijkheid op grond van de wet zelf heeft. Met deze bepaling worden de financiële risico's voor de deelnemers beperkt, omdat de deelnemers hiermee vooraf moeten instemmen.

Artikel 7 Samenstelling algemeen bestuur

Dit artikel gaat over de samenstelling van het bestuur en de plaatsvervanging van bestuurders. Deze zaken moeten in de gemeenschappelijke regeling geregeld worden (art. 10 lid 3 Wgr). Daarbij is rekening gehouden met de wettelijke bepaling dat de leden van het bestuur door en uit de deelnemende colleges van burgemeester en wethouders moeten worden aangewezen (art. 14a Wgr). Er is voor gekozen om ieder college één lid aan te laten wijzen.

Als een lid van het bestuur verhinderd is, dan kan dat lid vervangen worden door de door het betreffende college aangewezen plaatsvervanger.

Artikel 8 Vergaderingen

Besluiten neemt het algemeen bestuur bij meerderheid van stemmen. Gekozen is voor een stemverhouding naar rato van de grootte van de gemeente, zoals die bij meerdere gemeenschappelijke regelingen in de regio toegepast wordt. Specifiek voor de begroting en de jaarrekening is gekozen voor een gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Een besluit is dan pas aangenomen als de meerderheid van stemmen ook de meerderheid van de inwoners van de regio vertegenwoordigt.

De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar.

In het bedrijfsplan in paragraaf 4.2 is opgenomen dat het algemeen bestuur 8 keer per jaar bij elkaar komt. In artikel 8 van de gemeenschappelijke regeling is minimaal 6 keer per jaar opgenomen. Het laatste is verplichtend, het eerste is wenselijk.

Een opgavegerichte samenwerking kunnen overheden niet alleen. Partners uit het bedrijfsleven, het onderwijs en het maatschappelijk veld zijn nodig om de gewenste doelen en resultaten te kunnen halen. Het algemeen bestuur kan ervoor kiezen om vertegenwoordigers van deze partijen uit te nodigen voor zijn vergadering.

Elke opgave kent een bestuurlijk opdrachtgever (zie paragraaf 3.3 van het bedrijfsplan). De leden van het dagelijks en algemeen bestuur zijn niet automatisch bestuurlijk opdrachtgever van de inhoudelijke opgaven. Dit kunnen ook bestuurders uit één van de 18 regiogemeenten zijn die geen deel uitmaken van het dagelijks of algemeen bestuur. Om de rollen en verantwoordelijkheden van het algemeen bestuur ten aanzien van de inhoudelijke opgaven te kunnen vervullen, zijn de bestuurlijk opdrachtgevers van de opgaven in ieder geval agendalid van het algemeen bestuur en zullen zij met regelmaat aansluiten bij vergaderingen van het algemeen bestuur.

Artikel 9 Taken en bevoegdheden algemeen bestuur

Het algemeen bestuur staat aan het hoofd van het gemeenschappelijk openbaar lichaam (art. 12, tweede lid, van de wet). Dit betekent onder meer dat het algemeen bestuur eindverantwoordelijk is voor het gemeenschappelijk openbaar lichaam. In het algemeen bestuur zijn alle deelnemers vertegenwoordigd.

Dit artikel beschrijft de taken en bevoegdheden van het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur kan zijn bevoegdheden overdragen aan het dagelijks bestuur met uitzondering van de taken benoemd in artikel 33a, tweede lid, van de wet en artikel 9, vierde lid, van de regeling.

Artikel 10 Samenstelling dagelijks bestuur

Gekozen is voor een klein en compact dagelijks bestuur, dat ervoor zorgt dat het algemeen bestuur zijn rol kan vervullen.

De wet bevat geen bepalingen over het benoemen van plaatsvervangers voor de leden van het dagelijks bestuur. Bij vervanging met een tijdelijk of incidenteel karakter kan worden volstaan met een interne vervangingsregeling binnen het dagelijks bestuur,

Artikel 11 Vergaderingen

De wet bevat geen bepalingen over de besluitvorming en vergaderorde van het dagelijks bestuur, zoals bij het algemeen bestuur.

Net als bij het algemeen bestuur is in de regeling opgenomen dat het dagelijks bestuur minimaal 6 keer per jaar bij elkaar komt. Logischerwijs volgt het dagelijks bestuur minimaal de vergaderfrequentie van het algemeen bestuur. De vergaderingen van het dagelijks bestuur zijn niet openbaar.

Artikel 12 Taken en bevoegdheden dagelijks bestuur

Dit artikel regelt de taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur.

Artikel 13 Voorzitter

Dit artikel regelt de aanwijzing van de (plaatsvervangend) voorzitter. Op grond van artikel 13, negende lid, van de Wgr moet de voorzitter door en uit het algemeen bestuur aangewezen worden. De voorzitter is een eenhoofdig bestuursorgaan (artikel 12, lid 1 Wgr) en is voorzitter van zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur (artikel 12, lid 3 Wgr).

De plaatsvervangend voorzitter vervangt de voorzitter zowel in het algemeen bestuur als in het dagelijks bestuur.

Artikel 14 Taken en bevoegdheden van de voorzitter

Dit artikel regelt de taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur. De voorzitter is ook aanspreekbaar als boegbeeld van de regio.

Artikel 15 Commissies van advies

Dit artikel is gebaseerd op artikel 24 van de Wgr. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en samenstelling van deze commissies van advies. Het algemeen bestuur stelt in ieder geval een regioagendacommissie in. In paragraaf 4.3 van het bedrijfsplan wordt deze uit raadsleden bestaande regioagendacommissie verder toegelicht.

Artikel 16 Bestuurscommissies

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid van het algemeen bestuur om bestuurscommissies in te stellen (op grond van artikel 25, lid 1 Wgr). Het is aan het algemeen bestuur om bestuurscommissies in te stellen. Het algemeen bestuur regelt de samenstelling van de bestuurscommissie, haar taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties jegens het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Op grond van artikel 25, lid 2 Wgr gaat het algemeen bestuur pas over tot de instelling van de in het eerste lid bedoelde commissies als de raden van de deelnemende gemeenten een verklaring van geen bezwaar hebben afgegeven.

Artikel 17 tot en met artikel 20

Deze artikelen regelen de informatie- en verantwoordingsplicht die uit een oogpunt van democratische legitimatie aan het functioneren van het bestuur worden gesteld en die verplicht is op grond van de Wgr.

Artikel 21 Reglement van orde algemeen bestuur

Geen toelichting nodig.

Artikel 22 Reglement van orde dagelijks bestuur

Geen toelichting nodig.

Artikel 23 Regiobureau

Uitgangspunt voor de rol van het regiobureau is dat de regionale samenwerking gebeurt in de opgaven, door de 18 gemeenten, en dat het regiobureau deze samenwerking faciliteert. In het regiobureau wordt een aantal strategische functies belegd zoals strategie, raads- en bestuursadvisering, lobby / profilering / positionering, strategische communicatie, procesmanagement en financieel advies. Ook is het huidige Bureau Brussel, dat de lobby naar andere (overheids)organisaties verzorgt, in het regiobureau ondergebracht.

Artikel 24 Directeur

Aan het hoofd van het regiobureau staat een directeur. Hij/zij wordt aangesteld door het dagelijks bestuur.

Artikel 25 Klachten

Er is voor gekozen om de gemeentelijke ombudsman voor het Rijk van Nijmegen aan te wijzen als bevoegd tot behandeling van klachten zoals bedoeld in artikel 9:18, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 26 Archief

Op grond van artikel 40 van de Archiefwet 1995 (Archiefwet) moet de gemeenschappelijke regeling bepalingen bevatten over het archief. Deze moeten zoveel mogelijk overeenkomstig de Archiefwet worden vormgegeven. Om die reden is aansluiting gezocht bij de bepalingen zoals die op grond van de Archiefwet voor de gemeenten gelden.

Artikel 27 Regionale opgaven

Elke opgave kent een bestuurlijk opdrachtgever en een ambtelijk opdrachtgever. Voor elke opdracht wordt een opgavemanager aangesteld. De opgaven worden concreet omschreven en kennen een eigen begroting.

Uitgangspunt is dat de gemeenten kunnen deelnemen aan een opgave.

Als een gemeente niet deelneemt aan een opgave, dan vrijwaart het samenwerkingsverband deze gemeente voor kosten en risico's die met deze opgave verband houden.

Artikel 28 Financiële organisatie

Behoeft geen nadere toelichting. Aangesloten wordt bij de wettelijke voorschriften.

Artikel 29 Bijdragen van de gemeenten

Artikel 29, tweede lid, omschrijft de kostenverdeelsleutel voor de reguliere taken (de opgave overstijgende kosten) die het openbaar lichaam uitvoert. In de regio is afgesproken dat de verrekening van deze kosten plaatsvindt naar rato van het aantal inwoners. Hiervoor is het laatst bekende inwonersaantal per gemeente de grondslag. Daarnaast wordt de kostenverdeelsleutel van elke individuele opgave vastgelegd.

Jaarlijks stelt het algemeen bestuur de hoogte van de bijdragen van de deelnemende gemeenten vast.

Uit het wettelijk systeem vloeit voort, dat de deelnemers aan een gemeenschappelijke regeling er te allen tijde voor moeten zorgen dat het gemeenschappelijk openbaar lichaam over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te voldoen.

Artikel 30 Begroting

De jaarlijkse bijdrage voor de reguliere taken en de opgaven wordt opgenomen in de begroting. De begroting bestaat dus uit twee delen.

Verwezen is naar de termijnen genoemd in de wet zodat bij een wetswijziging de regeling geen aanpassing behoeft.

Artikel 31 Jaarrekening

Verwezen is naar de termijnen genoemd in de wet zodat bij een wetswijziging de regelingen geen aanpassing behoeft.

Artikel 32 Wijziging en opheffing

Gewijzigde omstandigheden kunnen aanleiding geven om de regeling aan te passen. Daarvoor is met deze bepaling een voorziening getroffen. Het bestuur dan wel een van de colleges kan voorstellen voor wijziging van de gemeenschappelijke regeling doen. Alle deelnemende colleges besluiten over een voorstel tot wijziging van de regeling (art. 1 lid 3 jo. lid 1 Wgr), na toestemming van hun raden (art. 1 lid 3 jo. lid 2 Wgr). De regeling is gewijzigd wanneer tweederde van het aantal deelnemende gemeenten daartoe heeft besloten. De wijziging bevat het moment van inwerkingtreding.

Dit kan op grond van art. 26 lid 3 van de Wgr niet eerder dan nadat de regeling bekend is gemaakt. De wijze van bekendmaking is voorgeschreven in art. 26 lid 2 van de Wgr.

Artikel 33 Toetreding en uittreding

Dit artikel regelt de procedure voor toetreding van nieuwe deelnemers aan het samenwerkingsverband en de uittreding van bestaande deelnemers aan het samenwerkingsverband.

Het algemeen bestuur is bevoegd richtlijnen vast te stellen voor toe- en uittreding.
Ook bij een toe- of uittreding wordt een regeling conform artikel 32 gewijzigd.
In het toetredingsbesluit wordt bepaald wanneer de toetreding ingaat.

Artikel 34 Liquidatie

Als de deelnemende gemeenten besluiten tot opheffing van de regeling, dan besluit het algemeen bestuur tot liquidatie. Dit stelt een liquidatieplan vast. De raden worden in de gelegenheid gesteld een zienswijze naar voren te brengen.

Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van de gemeenten tot deelneming in de financiële gevolgen van de opheffing. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die de opheffing heeft voor het personeel. Als het openbaar lichaam op haar rustende verplichtingen is nagekomen en er blijft een batig saldo over, dan wordt dit batig saldo aan de hand van de gehanteerde verdeelsleutel, zoals vastgelegd in het liquidatieplan, aan gemeenten uitgekeerd. Resteert een negatief saldo, dan zijn gemeenten naar rato van de gehanteerde verdeelsleutel gehouden deze verplichtingen op zich te nemen. Het openbaar lichaam blijft bestaan, zolang dat voor liquidatie noodzakelijk is (art. 9 lid 3 Wgr).

Artikel 35 Geschillen en onvoorziene gevallen

Geen toelichting nodig.

Artikel 36 Duur van de regeling

Met dit artikel worden de evaluatiemomenten van de regeling bepaald.

Door de evaluatie aan het begin van het kalenderjaar waarin de algemene gemeenteraadsverkiezingen in de gemeenten plaatsvinden, kan het zittende bestuur nog kennis nemen van de uitkomsten van de evaluatie, deze van commentaar en advies kan voorzien en mee kan geven in de overdracht naar het nieuwe bestuur. De voorbereidingen voor de evaluatie zullen dan na de zomer van het jaar voor de verkiezingen al gestart moeten worden.

De eerste evaluatie zou dan al begin 2022 plaats moeten vinden. Dit is te vroeg om de effecten van de nieuwe opzet goed in beeld te kunnen brengen. Het algemeen bestuur kan kiezen of het de evaluatie uitstelt of dat het kiest voor een 'lichte evaluatie' voor de eerste ervaringen.

Bij de evaluatie zullen (in ieder geval) de volgende criteria getoetst worden:

- de slagvaardigheid van de samenwerking, kan er adequaat worden gereageerd op voorkomende opgaven en uitdagingen (bv. doorlooptijd);
- de verhouding tussen de bereikte resultaten enerzijds en de bestuurlijke en ambtelijke inzet anderzijds;
- de vraag of de gemeenteraden zich voldoende herkennen in het proces van samenwerking;
- de kwaliteit van de gemeenschappelijk geformuleerde regionale agenda;
- de positie die het samenwerkingsverband inneemt richting zijn strategische partners (provincie, The Economic Board / triple helix, Rijk en EU);
- maximale administratieve eenvoud ('lean and mean').

Artikel 37 Toezending en bekendmaking

De gemeente Overbetuwe is hiermee belast, omdat zij de statutaire vestigingsplaats is van het openbaar lichaam.

Artikel 38 Inwerkingtreding en citeertitel

Geen toelichting nodig.

Regio Arnhem-Nijmegen

Bedrijfsplan versterkte regio

*Bedrijfsplan – regio Arnhem-Nijmegen
16 april 2020 | 15 september 2020*

Stuurgroep Versterking regionale samenwerking

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	4
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding.....	6
1.2 Het <i>waarom</i> en het <i>wat</i> van de regionale samenwerking: visie en opgaven	6
1.3 Het doel van dit bedrijfsplan	6
2. De besturing van de regio in vijf basisprincipes	7
2.1 Slagkracht	7
2.2 Flexibel.....	7
2.3 Robuust.....	8
2.4 Transparant	8
2.5 Ontmoeting	9
3 Opgavegericht samenwerken in de regionale agenda	10
3.1 Wat is opgavegericht samenwerken?	10
3.2 De regionale agenda.....	10
3.3 De organisatie van de opgaven	10
3.3.1 Programma-organisatie en mandaat	10
3.3.2 Behoud of overdracht van bevoegdheden.....	11
3.3.3 Beleidsgevoelige beslissingen	11
3.4 De totstandkoming van de opgaven	11
3.5 De uitvoering van de opgave.....	12
3.6 Nieuwe opgaven en kansen	12
4 De organisatie.....	14
4.1 Juridische vormgeving en vestigingsplaats.....	14
4.2 Regiobestuur	14
4.3 Regioagendacommissie	16
4.4 Maatschappelijk adviesforum	16
4.5 Regionale ontmoetingen	17
4.6 Regionaal portefeuilleoverleg ‘nieuwe stijl’	17
4.7 Relatie met andere samenwerkingsverbanden	17
4.8 Relatie met The Economic Board	18
4.9 Regiobureau	19
4.10 Huisvesting regiobureau.....	21
4.11 Netwerkdirectie.....	21
5 Begroting	23
5.1 Inleiding	23
5.2 Procesgeld	23
5.2.1 Personele kosten	24

5.2.2 Lobby, positionering en profilering	24
5.2.3 Overhead	24
5.2.4.Vorbereiding van de opgaven	24
5.2.5 Communicatie en ontmoeting.....	24
5.2.6 Algemene reserve en spelregels ten aanzien van de jaarrekening.....	24
5.3 De gemeentelijke bijdrage aan het procesgeld.....	24
5.4 Opgavegeld.....	25
5.5 Fiscale aspecten.....	26
5.6 Planning & controlcyclus	26
5.7 Evaluatie	26
5.8 Risicoparagraaf	26
Bijlage 1: Inzet ambtelijke capaciteit voor de opgaven.....	29

Samenvatting

De samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is een versterking van lokale kracht.

Uitgangspunt voor de regionale samenwerking tussen de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is een opgabegegerichte samenwerking, waarin de raden concrete opgaven in een jaarlijks programma vaststellen. De gemeenten voorzien de opgaven van afdoende middelen en een helder mandaat, zodat bestuurlijk opdrachtgevers daarop slagvaardig kunnen handelen. Het regioprogramma bevat voor iedere opgave een opdrachtformulering die is uitgewerkt in samenwerking met andere betrokken overheden en maatschappelijke partners. De raden van individuele gemeenten kunnen intekenen op deze opgaven. Er wordt alleen een concreet uitvoeringsmandaat gevraagd.

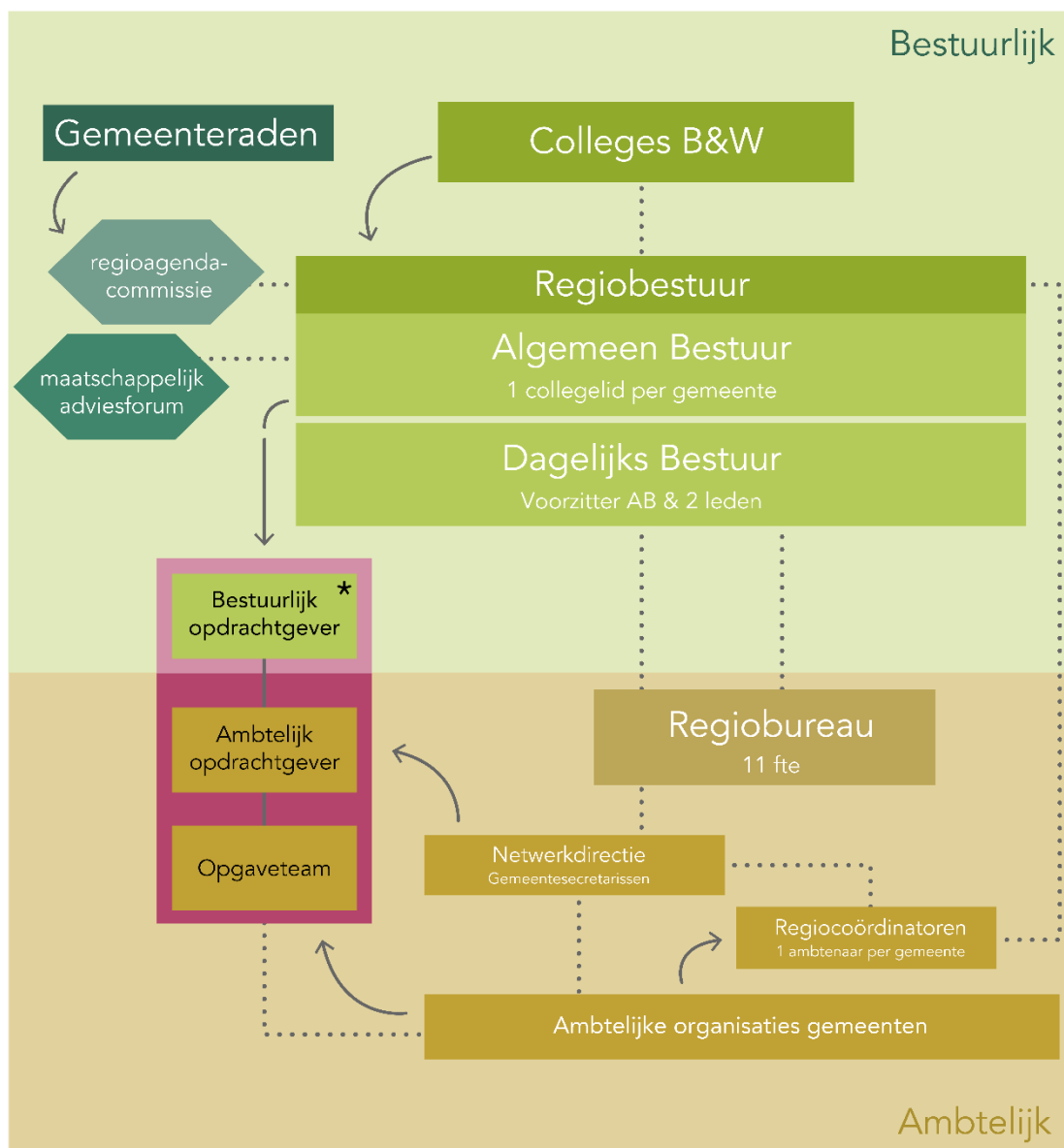
Het regiobestuur en het regiobureau richten zich op het voorbereiden, faciliteren, bewaken en monitoren van de opgaveprogramma's. Ook zorgen zij voor afstemming tussen deze opgaven, waar nodig. Aan het regiobestuur wordt deelgenomen door iedere gemeente. Het regiobureau is compact maar robuust en werkt ook aan de profilering en positionering van de regio.

Het regiobestuur wordt geadviseerd door een regioagendacommissie bestaande uit raadsleden. Regionale college- en raadsontmoetingen voorzien in informatie, netwerken en kennisuitwisseling. Er is ook een maatschappelijk adviesforum waarin het regiobestuur bepaalde thema's kan bespreken met maatschappelijke partners. Een netwerkdirectie van gemeentesecretarissen draagt zorg voor de capaciteit in de opgaven.

De deelnemers

Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar.

Structuur versterkte regio - overheidskolom

1 Inleiding

Voor u ligt het bedrijfsplan van de Regio Arnhem-Nijmegen. Dit bedrijfsplan bevat een uitwerking van de basisprincipes, het opgavegericht samenwerken, de organisatie en de financiën van de nieuwe versterkte Regio Arnhem-Nijmegen. Dit bedrijfsplan is geen formeel besluitstuk, maar geeft een nadere uitwerking en inzichtelijke toelichting op de werkwijze. Het bedrijfsplan helpt ons straks bij het inrichten van de nieuwe samenwerking en is nu al interessant voor eenieder die de nieuwe opzet meer gedetailleerd wil leren kennen.

1.1 Aanleiding

In het voorjaar van 2019 hebben de 18 colleges van B&W in de regio Arnhem-Nijmegen het initiatief genomen om na te denken over de versterking van de regionale samenwerking. Die versterking is nodig vanwege een dubbele urgentie: slagkracht in de opgaven én transparantie / democratische legitimatie, zowel in de besturing als in de werkwijze. In een intensief traject onder leiding van een stuurgroep en met meerdere regionale raadsbijeenkomsten is tussen voorjaar 2019 en zomer 2020 gewerkt aan een regionale visie, een regionale agenda met daarin de opgaven, en een werkwijze.

1.2 Het *waarom* en het *wat* van de regionale samenwerking: visie en opgaven

In de visie kunt u vinden waarom regionale samenwerking in de Regio Arnhem-Nijmegen zo broodnodig is. Wat er inhoudelijk op de regionale agenda staat, vindt u in de visie en de opgaven. Ook komen in de visie de identiteit van de regio en het perspectief en de ambities aan de orde. De visie vormt de regionale 'paraplu'. De vraag wat we als regiogemeenten gaan doen om de regionale ambities te verwezenlijken, wordt beantwoord in de opgaven die samen de regionale agenda vormen.

1.3 Het doel van dit bedrijfsplan

Dit bedrijfsplan is een concrete uitwerking van de werkwijze in de regionale samenwerking die is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen. De gemeenschappelijke regeling is het bepalende formele kader. Het bedrijfsplan beschrijft hoe we willen dat de regionale samenwerking in de praktijk gaat werken.

Het bedrijfsplan helpt daarmee ook om de bestuurlijke voorstellen in april, mei en juni 2020 van concrete onderbouwing te voorzien, zodat de gemeenten in de regio op basis hiervan kunnen besluiten tot deelname aan de versterkte regio.

De deelnemers gaan na besluitvorming samen aan de nieuwe Regio Arnhem-Nijmegen bouwen. Het bedrijfsplan is de basis voor deze bouwphase en voor de fase erna waarin de regiogemeenten, het bestuur van de regio, het regiobureau en alle samenwerkingspartners daadwerkelijk op deze manier gaan samenwerken in een versterkte regio.

2. De besturing van de regio in vijf basisprincipes

De Regio Arnhem-Nijmegen staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat een balans kan worden gevonden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit. Om dit te bereiken gaan de 18 gemeenten die de regio vormen samen aan de slag met opgaven op het gebied van ruimtelijke (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme en cultuur), gefaciliteerd door een regiobestuur en een regiobureau. Het gaat hierbij om majeure opgaven die de individuele gemeenten niet alleen kunnen oppakken en/of waarbij het gezamenlijk oppakken leidt tot synergie.

Dit vraagt om een transformatie van de Regio Arnhem-Nijmegen: van een licht netwerk van overlegtafels in de huidige situatie naar een meer uitvoeringsgericht en slagvaardig samenwerkingsverband met een regionale agenda. We hebben voor deze nieuwe regionale samenwerking de volgende kernwaarden gedefinieerd: slagkracht, flexibel, robuust, transparant en ontmoeting. Hieronder beschrijven we de besturingsfilosofie van de vernieuwde regio aan de hand van deze basisprincipes.

2.1 Slagkracht

Bij de samenwerking in de regio staat het werken aan opgaven centraal, waarmee de regio een uitvoeringsgericht samenwerkingsverband wordt. Het regiobureau onder leiding van het regiobestuur identificeert mogelijke opgaven, bereidt ze voor, inspireert en stimuleert gemeenten en maatschappelijke partners om er aan deel te nemen en regisseert de uitvoering ervan na vaststelling van de regionale agenda. Het gaat hierbij om majeure opgaven die de individuele gemeenten niet alleen of niet binnen hun gemeentegrenzen kunnen aanpakken.

Door de opgaven gezamenlijk als regio op te pakken wordt het mogelijk om betere resultaten te behalen. Het gaat om het ervaren van de meerwaarde die het gezamenlijk oppakken van majeure opgaven in de regio heeft voor het behalen van (ook lokale) resultaten. Door betere profilering en positionering van de regio hebben we één gezicht naar buiten toe en een vanzelfsprekend aanspreekpunt. Door samen te werken binnen onze opgaven kunnen we als regio (meer) externe middelen aantrekken en maatschappelijke partners aan ons binden. Een stevig regiobestuur stuurt hierop. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten bepalen de agenda door de opgaven te kiezen waar zij als gemeente aan willen deelnemen.

Ook de voorbereiding van en sturing binnen de opgaven zorgt voor slagkracht. Bij het voorleggen van de regionale agenda aan de raden is de begroting per opgave concreet uitgewerkt. De netwerkdirectie (bestaande uit de 18 gemeentesecretarissen) draagt zorg voor ambtelijke capaciteit vanuit de gemeenten; zo kan alle aandacht in de opgaven uitgaan naar het resultaat. Ook de betrokkenheid van maatschappelijke partners in de voorbereiding, uitvoering en sturing van de opgaven leidt tot betere resultaten.

2.2 Flexibel

De gemeenteraden van de regiogemeenten kunnen intekenen op de opgaven en dragen geen raads- of beleidsbevoegdheden over. In deze beide opzichten is de samenwerking in de versterkte regio flexibel. De regionale agenda wordt voorgelegd aan de raden en

iedere raad kan besluiten of hij met opgaven wil meedoen en daarvoor budget en capaciteit beschikbaar wil stellen. Instemmen met een opgave betekent het geven van een concreet uitvoeringsmandaat aan de regio.

De opgaven in de regionale agenda zijn idealiter dusdanig relevant en aantrekkelijk dat alle gemeenten hieraan willen deelnemen. De opgaven zijn van dien aard dat alle regiogemeenten zich hierin 'stakeholder' voelen. Opgaven die slechts op een klein deel van de regio van toepassing zijn of maar voor een beperkt aantal gemeenten interessant, worden niet in het verband van de regio opgepakt en geregistreerd. Er moet regionale meerwaarde zijn om aan opgaven deel te nemen.

Flexibiliteit zit ook in de aanpasbaarheid van de regionale agenda en de opgaven daarin. De regionale agenda kan meerjarige opgaven bevatten, maar wordt jaarlijks voorgelegd aan de raden en kan dus jaarlijks worden geactualiseerd. Dat maakt het mogelijk om nieuwe opgaven toe te voegen en om bestaande opgaven aan te passen als zich belangrijke ontwikkelingen voordoen.

Het regiobureau wordt zodanig ingericht dat het goed kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Het regiobureau en het regiobestuur houden de vinger aan de pols om tijdig ontwikkelingen en mogelijkheden te signaleren. Dit vergroot de slagkracht van de regio.

2.3 Robuust

Als regio willen we herkenbaar zijn. Voor samenwerkingspartners zoals de provincie en de rijksoverheid, maar ook voor Brussel en in de Euregio. Inspelen op nieuwe ontwikkelingen en benutten van kansen voor externe financiering is een belangrijke taak van het regiobureau. Er is een basisvoorziening nodig voor het positioneren en profileren van de regio en waarmee met één gezicht naar buiten getreden wordt. Deze basis bestaat uit een regiobestuur met daarin een afvaardiging van alle regiogemeenten en daaronder een regiobureau.

Dit regiobureau is compact maar robuust, Het samenwerken, ontmoeten en kennisdelen wordt gefaciliteerd, het opgavegericht werken wordt ondersteund, de regionale agenda wordt voorbereid en de aanwezigheid van de regio in lobbycircuits wordt georganiseerd. Alle gemeenten doen mee aan het regiobureau. Kortom, deze basisvoorziening zorgt ervoor dat het samenwerken in de regio van meerwaarde is voor de gemeenten en voor de inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Het regiobureau zorgt voor de robuuste basis voor inhoudelijke, intergemeentelijke samenwerking op de opgaven.

2.4 Transparant

Twee belangrijke elementen van de versterkte regionale samenwerking zijn de opgaven en het regiobureau. De opgaven kennen hun eigen organisatie en financiën en het regiobureau zorgt ervoor dat de opgaven goed zijn voorbereid. Dit gebeurt onder de stevige leiding van het regiobestuur. Om deze taak en de eerdergenoemde taken van profilering en positionering van de regio, het organiseren van ontmoeting etc. uit te voeren, betalen de gemeenten een vaste bijdrage naar rato van het aantal inwoners. De bijdragen aan de opgaven staan hier los van en zijn afhankelijk van deelname van een gemeente aan een opgave.

Een belangrijke taak voor het regiobureau is om de financiën (van de basis, de opgaven en eventuele subsidiestromen) te beheren. Het bureau maakt een begroting over de

inwonerbijdrage en een opgavenbegroting. Hierdoor wordt voor gemeenten heel transparant wat ze uitgeven aan de basis, wat ze bijdragen aan de opgaven en wat anderen aan de opgaven bijdragen.

Het goed voorbereiden van de opgaven draagt bij aan de transparantie. Bij de besluitvorming is duidelijk wat de opgave gaat kosten en wat het aandeel van de deelnemende gemeenten is. Zijn er wijzigingen in de opgave die leiden tot meer benodigde middelen, dan wordt dit meegenomen in de regionale agenda die jaarlijks wordt voorgelegd aan de raden.

Tijdens raadsontmoetingen stellen de raden van de regiogemeenten zich op de hoogte van de voortgang van de opgaven. Daarnaast functioneert de raadsagendacommissie, waarin alle raden in de regio zijn vertegenwoordigd, als verbindende communicatieve schakel tussen het regiobestuur en de lokale raden.

2.5 Ontmoeting

Het regiobureau faciliteert samenwerking, ontmoeting en kennisdeling. In het werken aan de opgaven en rondom de besluitvorming over de regionale agenda ontmoeten de deelnemende gemeenten elkaar. Tijdens de raadsontmoetingen staan niet alleen de stand van zaken wat betreft de opgaven en (wijzigingen in) de regionale agenda centraal, maar komen bijvoorbeeld ook relevante ontwikkelingen aan de orde en kan worden genetwerkt.

Ook tijdens de collegeontmoetingen is aandacht voor dit netwerken en kennisdelen, naast het bijpraten over de realisatie van de opgaven en de voorbereiding van de regionale agenda. Het is immers belangrijk dat de raads- en collegeleden elkaar en de regio kennen en dat ze van en met elkaar leren.

3 Opgavegericht samenwerken in de regionale agenda

3.1 Wat is opgavegericht samenwerken?

De vijf basisprincipes uit hoofdstuk 2 zijn een continu toetsingskader voor onze regionale samenwerking. Centraal staat het opgavegericht werken. Deze aanpak is bij uitstek geschikt voor de samenwerking in de Regio Arnhem-Nijmegen.

Opgavegericht werken draait om een majeur organisatieoverstijgend, maatschappelijk vraagstuk dat zich aandient en waardoor je je uitgenodigd voelt om bij te dragen aan de oplossing ervan. Opgavegericht werken gaat om co-creatie met gelijkwaardige partners. De opgave staat centraal en niet de eigen visie, strategie, organisatiestructuur of -cultuur.

Opgavegericht samenwerken stelt de gemeenten in de regio in staat om met elkaar en voor elkaar beter en sneller te kunnen inspelen op de grote uitdagingen. Essentieel hiervoor is een helder beeld van wat een opgave is én een beeld van wat een 'goede' opgave is om je energie in te steken. De opgave bestaat eruit om alles te doen wat nodig is om van de huidige naar de gewenste situatie te komen.

Het opstellen van een 'goede' opgave is een vak apart - Partners+Pröpper – Publicaties

3.2 De regionale agenda

De regionale agenda bestaat uit een beperkt aantal opgaven. De gemeenteraden van de regiogemeenten kunnen intekenen op de opgaven. De opgaven die de regionale agenda vormen, zijn voorbereid door het regiobureau en de opgavemanagers. Ieder najaar, op het moment van de begrotingsbehandelingen, zijn de resultaten, acties, scope, taakverdeling en financiën vergaand uitgewerkt. De gekozen opgaven zijn voor de hele regio van groot belang, zodat in principe alle gemeenten aan alle opgaven mee zouden moeten willen doen. De verantwoordelijkheid in deze samenwerking ligt altijd bij de raad om mandaat te geven en middelen (geld en capaciteit) vrij te maken om deel te nemen aan de opgave. De agenda wordt jaarlijks geactualiseerd voor de bestaande en eventuele nieuwe opgaven.

3.3 De organisatie van de opgaven

3.3.1 Programma-organisatie en mandaat

Elke opgave kent de volgende rollen:

- een bestuurlijk opdrachtgever (burgemeester of wethouder)
- een ambtelijk opdrachtgever (gemeentesecretaris of doorgedelegeerd op directieniveau)
- een opgavemanager

De opgavemanager is bij voorkeur afkomstig uit een van de regiogemeenten, maar kan eventueel afkomstig zijn van een samenwerkingspartner of extern worden ingehuurd. Er is daarnaast een stuurgroep en een opgaveteam. De opgaven kennen verder hun eigen organisatie, afgestemd op de acties die er in de opgave staan. Uitgangspunt bij de bemensing is de voor de opgave benodigde kennis, ervaring en competenties. Zowel in de stuurgroep als in het opgaveteam wordt gestreefd naar een vertegenwoordiging van meerdere beleidsterreinen en vakdisciplines die in die integrale opgave aan de orde zijn.

Uiteraard moeten de overige portefeuillehouders en ambtelijke experts goed op de hoogte blijven en input kunnen leveren op de ontwikkeling van de opgaven. Op bestuurlijk en ambtelijk niveau worden via de collegeontmoetingen en ambtelijke ontmoetingen alle gemeenten betrokken bij de ontwikkelingen in de opgaven. Voor elke opgave is helder welke mandaten nodig zijn om slagvaardig te kunnen handelen en op welk niveau deze belegd moeten worden. Ook de financiën voor de opgaven zijn binnen de opgaven geregeld. Om de financiële afhandeling in fiscaal-juridische zin mogelijk te maken, moeten de in de raadsbesluiten per opgave gemaakte afspraken ook schriftelijk worden vastgelegd in een juridische werkovereenkomst tussen de betrokken gemeenten.

3.3.2 Behoud of overdracht van bevoegdheden

Kan de opdracht door betrokken partijen zo worden uitgevoerd (binnen het normale mandaat van dagelijks bestuur dat lokale colleges van B&W hebben) of is het mandateren van bevoegdheden noodzakelijk - en welke zijn dit dan? Hierbij valt te denken aan mandaat om subsidies toe te kennen, opdrachten te verstrekken, afspraken te maken met partners, of plannen te maken of vast te stellen. In de opdrachtformulering bij de opgave wordt expliciet bepaald of en welk mandaat wordt verstrekt voor de uitvoering van deze opgave. Dat mandaat komt bij de bestuurlijk opdrachtgever, die dit uitoefent in afstemming met een stuurgroep en waar nodig onder formeel gezag van het regiobestuur.

3.3.3 Beleidsgevoelige beslissingen

Het moet duidelijk zijn welke inhoudelijke beslissingen uit dit programma beleidsgevoelig zijn. Ook moet aangegeven zijn hoe de portefeuillehouders, regiораadscommissie, colleges en/of gemeenteraden betrokken worden bij de ontwikkelingen (tussentijds of bij het eindproduct). Desgewenst kan worden aangegeven of op bepaalde momenten tussentijdse terugmelding of raadpleging verwacht wordt, of dat voor bepaalde besluiten alsnog fiattering door de 18 colleges dan wel gemeenteraden nodig is, zoals bijvoorbeeld voor de vaststelling van bepaalde plannen (RES, RPW, etc.).

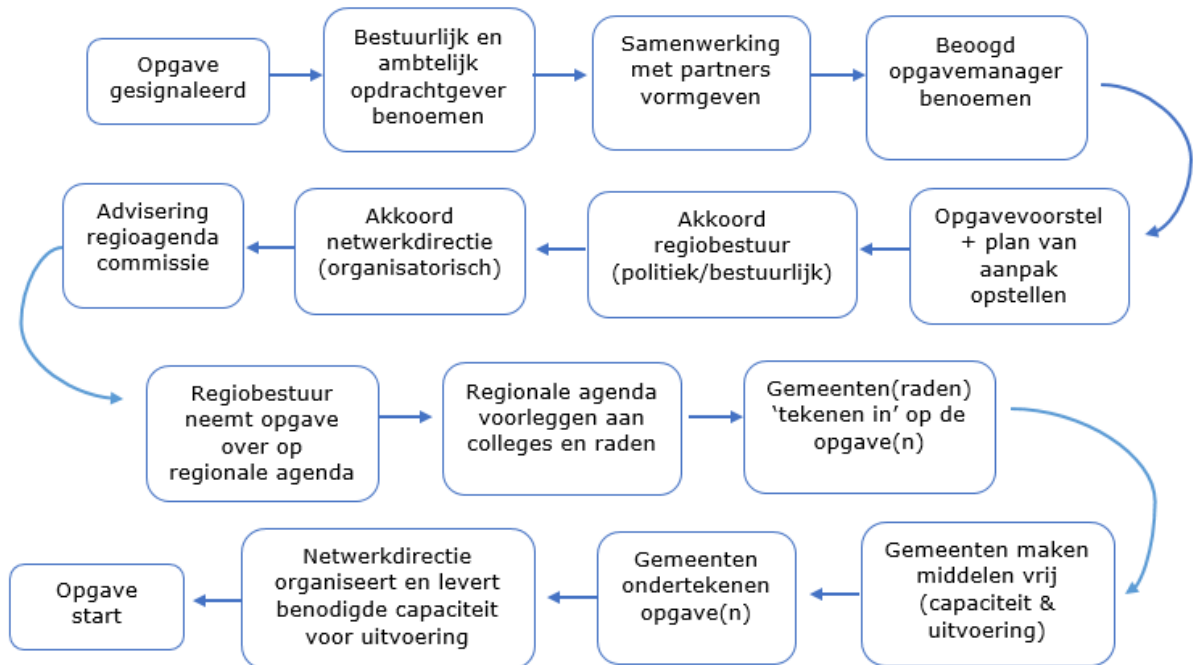
3.4 De totstandkoming van de opgaven

Voor elke opgave wordt een opgavevoorstel gemaakt met daarin de volgende onderdelen:

- Titel
- Beoogd resultaat (regionaal en lokaal)
- Omschrijving van de acties
- Schaal en scope
- Partners en taakverdeling
- Benodigde bijdrage van de gemeenten (uitvoeringsgeld en capaciteit)
- Bijdragen/subsidies van andere partijen
- Organisatie en mandaat

- Beleidsgevoelige beslissingen
- Kansen
- Risico's

De globale stappen in de totstandkoming van een opgave binnen gemeenten:

3.5 De uitvoering van de opgave

Het opgaveteam gaat aan de slag met de uitvoering van de opdracht onder leiding van de opgavemanager. Uitgangspunt bij de uitvoering van de opgave is het door de gemeenten geaccordeerde opgavevoorstel. De bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever en de opgavemanager functioneren als sturende drie-eenheid. De bestuurlijk opdrachtgever werkt samen met zijn/haar stuurgroep en schakelt met alle betrokken lokale portefeuillehouders. De ambtelijk opdrachtgever houdt via de netwerkdirectie contact met de lokale organisaties. De opgavemanager wordt ondersteund door het opgaveteam.

Omdat elke opgave verschillend is, is er geen standaard aanpak. Wel stelt het regiobureau globale richtlijnen en standaard formats op en werken de opgaveteams volgens een plan-do-check-act cyclus zodat monitoring en bijstelling mogelijk zijn en de informatievoorziening richting het regiobestuur en de raden volgens de afspraken verloopt.

3.6 Nieuwe opgaven en kansen

Als in de loop van het jaar zich een nieuwe opgave aandient, bijvoorbeeld in de raden in de regio, in de colleges of tijdens collegeontmoetingen, dan kan die worden opgenomen in de voorbereiding van de nieuwe regionale agenda. Deze taak en bevoegdheid ligt bij het regiobestuur.

Vanuit onder meer Europa, de rijksoverheid en de provincie komen regelmatig kansen voorbij voor de Regio Arnhem-Nijmegen. Voorbeelden zijn de propositie die de Regio heeft ingediend voor de Nationale Omgevingsvisie (NOVI), de Woondeal en de Regiodeal. Dankzij een krachtig regiobureau en de verbeterde zichtbaarheid van onze bestuurders in

Den Haag is eerder bekend wat eraan komt en worden verrassingen voorkomen. Soms is de route via de regionale agenda te lang en is snelle (re)actie noodzakelijk. In dat uitzonderlijke geval legt het bestuur vooraf een voorstel voor hoe met de kans om te gaan aan de colleges van de deelnemende gemeenten, en achteraf aan de deelnemende raden.

4 De organisatie

4.1 Juridische vormgeving en vestigingsplaats

De GR Regio Arnhem-Nijmegen is een zelfstandige organisatie, op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen vormgegeven als een openbaar lichaam. De colleges van de 18 gemeenten hebben de regeling (collegeregeling) getroffen. Het openbaar lichaam is statutair in Elst gevestigd (gemeente Overbetuwe). Dit is het midden van de regio. Het AB en het DB vormen samen het Regiobestuur. De vergaderingen van het algemeen bestuur (AB) en dagelijks bestuur (DB) vinden plaats op wisselende locaties door de hele regio.

4.2 Regiobestuur

Algemeen Bestuur (AB)

- Het AB bestaat uit 18 leden, van iedere gemeente een collegelid. De colleges van de deelnemende gemeenten kiezen zelf wie ze afvaardigen in het AB. Zij kunnen die vertegenwoordiging ook tussentijds aanpassen.
- Het AB kiest uit haar midden de voorzitter.
- Leden van het algemeen bestuur hebben een stemverhouding naar rato van de grootte van de gemeente. De stemverhouding is gebaseerd op inwoneraantal. Het aantal stemmen per lid van het algemeen bestuur per gemeente wordt jaarlijks op 1 januari bepaald naar inwonertal van de gemeente op basis van de meest recente CBS-cijfers, aan de hand van de volgende staffel:

Tot 20.000	=	1 stemmen
20.000-50.000	=	2 stemmen
50.000-100.000	=	3 stemmen
100.000 +	=	4 stemmen

Gemeente	Inwonertal 31-12-2019	Stemmen
Arnhem	161.368	4
Berg en Dal	34.990	2
Beuningen	25.891	2
Doesburg	11.078	1
Druten	18.918	1
Duiven	25.124	2
Heumen	16.450	1
Lingewaard	46.606	2
Montferland	36.009	2
Mook en Middelaar	7.847	1
Nijmegen	177.698	4
Overbetuwe	47.909	2
Renkum	31.404	2
Rheden	43.736	2
Rozendaal	1.705	1
Westervoort	14.973	1
Wijchen	41.124	2
Zevenaar	43.740	2
<i>Totaal aantal inwoners</i>	<i>786.570</i>	<i>34</i>

- Voor de begroting van het regiobureau (inwonersbijdrage) is de stemverhouding: de meerderheid van stemmen onder de voorwaarde dat die de meerderheid van inwoners vertegenwoordigen.
- Het AB is het sturende orgaan. Het DB zorgt ervoor dat het AB haar rol kan vervullen.
- De rol en verantwoordelijkheid van het AB is:
 - Samenwerking faciliteren, besturing, het motorblok van de regio vormen.
 - Voorbereiden van opgaven voor de nieuwe agenda, inclusief het anticiperen en inspelen op actuele zaken en initiatieven van raden t.a.v. nieuwe opgaven.
 - Het vaststellen van de regionale agenda en deze voorleggen aan de 18 colleges.
 - Zorgen voor afstemming tussen de inhoudelijke opgaven, waar nodig.
 - Bewaken en monitoren van de inhoudelijke opgaven.
 - De toewijzing regelen van de bestuurlijke rollen in de opgaven.
 - Het vaststellen van een informatieprotocol zodat de betrokken partijen een beeld hebben over welke informatie op welke momenten zij krijgen aangereikt om hun controlerende, besluitvormende of adviserende rol te kunnen vervullen.
 - Informatie verstrekken aan haar of zijn eigen lokale raad en college, daarbij ondersteund door het regiobureau.
- Het AB komt minimaal 6 keer per jaar maar bij voorkeur 8 keer per jaar bij elkaar.

Dagelijks Bestuur (DB)

- Het DB is een compact dagelijks bestuur met de volgende rollen en verantwoordelijkheid:
 - Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast (wat betekent dat het DB alles doet wat voor de dagelijkse gang van zaken nodig is om de organisatie/de regeling draaiende te houden).
 - Beslissingen van het AB voorbereiden en uitvoeren.
 - Regels vaststellen voor het regiobureau.
 - Het vervullen van de werkgeversrol voor de directeur.
 - Eerste aanspreekpunt en gezicht naar buiten binnen de gestelde kaders (voorzitter).
- Het DB bestaat uit 3 leden: de voorzitter van het AB aangevuld met 2 andere leden met hart voor de regio.
- De voorzitter is ook aanspreekbaar als boegbeeld van de regio.

Bestuurlijk opdrachtgevers opgaven

- De leden van het DB en AB zijn niet automatisch bestuurlijk opdrachtgever van de inhoudelijke opgaven. Dit kunnen ook andere collegeleden zijn uit een van de regiogemeenten. De bestuurlijk opdrachtgever is voor de opgave het eerste aanspreekpunt binnen en buiten de regio.
- Er is een AB+ overleg waar de bestuurlijke trekkers van de opgaven (bestuurlijk opdrachtgevers) het AB ontmoeten om te spreken over de inhoudelijke ontwikkelingen in de lopende opgaven en de voorbereidingen voor de volgende jaarschijf. De bestuurlijk opdrachtgevers zijn agendalid van het AB.

4.3 Regioagendacommissie

De doelstelling van de regioagendacommissie is dat het AB weet wat er in de raden leeft en dat de raden weten wat er in de regio speelt. Hiertoe vormt een vertegenwoordiging uit elke raad een communicatieve schakel tussen het AB en de raden.

De leden van de regioagendacommissie weten wat er speelt bij de 18 raden en reiken mogelijkheden aan om de oordeelsvorming en de besluitvorming bij de 18 gemeenteraden in het proces te stroomlijnen. Het gaat er onder andere om dat eventuele verschillen in inzichten bij de gemeenteraden vroegtijdig bekend zijn en dat gezamenlijk kan worden gezien hoe hiermee om te gaan.

In concrete taken betekent dit:

- Bevorderen van betrokkenheid van de raden
- Bevorderen van totstandkoming gemeentelijke besluitvormingstrajecten
- Activeren van bestuurders m.b.t. hun verantwoordings- en informatieplicht
- Activeren van bestuurders om mondelinge informatie te verstrekken

De commissieleden hebben in eigen huis ook taken:

- Ophalen van informatie van raadsleden (voor vergadering regioagendacommissie)
- Vooroverleg met bestuurder en griffier
- De procesmatige vertegenwoordiging van de gemeenteraad tijdens vergaderingen van de regioagendacommissie
- Verslaglegging van vergaderingen regioagendacommissie (achteraf)
- Vraagbaak voor (achtergrond-)informatie m.b.t. de stukken van de regio
- Oproepen tot bezoeken raadsinformatiebijeenkomsten en deelname aan regionale bijeenkomsten

In overleg met de regioagendacommissie wordt bepaald welke middelen gebruikt kunnen worden, om hen in algemene zin te ondersteunen bij het uitoefenen van hun taken. Een voorbeeld is de inzet van digitale peilingen. De regeling laat bewust ruimte voor de raadsleden om te experimenteren met frequentie, onderwerpen en werkvormen, zodat de functie van de regioagendacommissie zich gaandeweg naar wens kan ontwikkelen.

Samenstelling regioagendacommissie

Er is een vertegenwoordiging van elke gemeente nodig en daarnaast spreiding van politieke kleuring om daadwerkelijk te weten wat er speelt in de lokale raden en in de politieke arena. De regioagendacommissie bestaat uit 2 raadsleden uit elke gemeenteraad en 4 uit de Arnhemse en Nijmeegse gemeenteraad. In totaal betreft het 40 leden.

Het regiobureau faciliteert de vergaderingen, in nauwe samenwerking met de griffierskringen. Bij de vergaderingen zal altijd een lid van het AB uitgenodigd worden.

4.4 Maatschappelijk adviesforum

Het maatschappelijk adviesforum wordt jaarlijks door het regiobestuur bij elkaar geroepen. Dit kan ook vaker zijn als dat door het AB of een aantal maatschappelijke partners gevraagd wordt. Dit forum adviseert het regiobestuur gevraagd en ongevraagd over de integraliteit van de opgaven en het partnerschap daarbij van onze partners. Dit staat los van de participatie van onze partners in de inhoudelijke opgaven. Het maatschappelijk adviesforum is divers van samenstelling en bevat vertegenwoordiging uit onze triple-helix samenwerking in The Economic Board (onderwijs, andere overheden

en bedrijfsleven), maar ook uit maatschappelijke organisaties, zoals zorginstellingen, corporaties. De samenstelling kan per keer wisselen, ook in relatie tot de ontwikkeling van de opgaven. Indien van toepassing kunnen de aanwezigen een lobbyrol oppakken richting andere overheden of andere relevante (potentiële) partners.

4.5 Regionale ontmoetingen

Er zijn minimaal twee *raadsontmoetingen* in een jaar. Tijdens deze ontmoetingen krijgen de raadsleden onder andere informatie over de stand van zaken van de opgaven, relevante ontwikkelingen, nieuwe agendapunten in voorbereiding. Peilingen van de mening van raadsleden zijn mogelijk. Op de raadsontmoetingen kunnen ook uitspraken ('resoluties') worden aangenomen, waarin wordt opgeroepen om een bepaalde aanpassing in het voorstel op te nemen alvorens het door te sturen naar de gemeenteraden. Dergelijke uitspraken zijn uiteraard niet bindend, maar zullen door het regiobestuur wel als zwaarwegend advies in haar afwegingen worden betrokken. Ze kunnen ook meewegen in de besluitvorming van de individuele raden verder in het proces.

Als er opgaven zijn waarvoor in de opdrachtformulering is gekozen om het beeldvormende en eventueel oordeelsvormende deel van de besluitvormingscyclus op regionaal niveau te organiseren, dan kan dit op een raadsontmoeting worden geagendeerd.

Er zijn minimaal drie *collegeontmoetingen* in een jaar. De realisatie van de opgaven staat daar centraal. Alle betrokken collegeleden worden bijgepraat en kunnen elkaar bevragen op richting/besluitvorming. Er is daarnaast ruimte voor uitwisseling over opgaven in voorbereiding, kansen voor de regio en urgente vragen van andere overheden of partners. Ook kan in deelsessies reguliere inhoudelijke uitwisseling tussen portefeuillehouders plaatsvinden als daaraan behoefte is (zie ook paragraaf 4.6 Regionaal portefeuilleoverleg 'nieuwe stijl'). Netwerken en kennisuitwisseling zijn ook nadrukkelijk onderdeel van deze collegeontmoetingen. Het regiobureau faciliteert hierin.

4.6 Regionaal portefeuilleoverleg 'nieuwe stijl'

Relevante onderdelen uit de portefeuillehoudersoverleggen Wonen, Mobiliteit, Duurzaamheid en Economie van het huidige gemeenschappelijk orgaan die aansluiten op de regionale visie en de regionale agenda, gaan in de versterkte regio (als deelopgaven of projecten) over naar de opgaven. Afstemming over de regionale opgaven met en binnen de colleges wordt geborgd door het regiobestuur, de collegeontmoetingen en door de communicatie binnen het eigen college. Uiteraard kunnen regionale portefeuillehouders er desgewenst voor kiezen om elkaar met zekere regelmaat te ontmoeten voor kennisuitwisseling en voor het bespreken van onderwerpen die niet binnen de opgaven vallen maar wel een regionaal belang hebben. Dit zal ondersteund worden door het regiobureau en kan bijvoorbeeld gecombineerd worden met een collegeontmoeting.

4.7 Relatie met andere samenwerkingsverbanden

De 18 gemeenten werken op verschillende terreinen in verschillende verbanden met elkaar samen. Voorbeelden zijn The Economic Board, ToerismeVAN, twee modulaire gemeenschappelijke regelingen voor het sociaal domein, een bedrijfsvoeringsorganisatie voor doelgroepenvervoer en twee omgevingsdiensten. Dit zijn zelfstandige organisaties die hun eigen taken uitoefenen. We zien wel inhoudelijke verbindingen waarbij ook dit

soort samenwerkingsorganisaties inhoudelijk kunnen bijdragen aan de opgaven uit de regionale agenda. De verbinding wordt dan ook gezocht op opgaveniveau. The Economic Board (TEB) heeft een specifieke positie die in de volgende paragraaf verder is uitgewerkt.

4.8 Relatie met The Economic Board

Organisatie van The Economic Board

The Economic Board (TEB) is een autonome stichting die zich op verschillende manieren inzet voor economische groei in de regio. Daarbij ligt de focus op de speersectoren Food, Health & Hightech en Energy, en de cross-overs daartussen. TEB is een triple helix-samenwerking tussen overheid (provincie en gemeenten), kennisinstellingen en bedrijfsleven in de regio Arnhem–Nijmegen, met Wageningen, die gezamenlijk bijdragen aan de beoogde doelstellingen. Omdat de regiogemeenten belang hechten aan de werkzaamheden van TEB wordt het projectbureau van TEB gefinancierd uit de regionale bijdrage per inwoner, met een bedrag van € 1,- per inwoner. Dat blijft in dit voorstel gelijk.

De sturing is tripartite geregeld met een evenredige vertegenwoordiging van de drie geledingen in de Board. Voor de overheden zitten daarin:

- een bestuurder van de provincie
- de gemeenten Arnhem en Nijmegen en
- een vertegenwoordiger van de overige regiogemeenten
- een voorzitter van de triple helix / Regio Foodvalley.

Verhouding TEB en de regionale agenda

The Economic Board is een zelfstandige triple helix-stichting die bijdraagt aan de regionale samenwerking, gericht op het versterken van de economische structuur in de regio.

The Economic Board heeft een eigen werkplan dat goed is afgestemd op de regionale agenda. De speerpunten Energy, Health & Hightech en Food passen binnen de Opgave Productieve Regio. Daarnaast draagt TEB bij aan een aantal randvoorwaardelijke thema's die in de andere opgaven binnen de regionale agenda worden opgepakt. Eventuele financiële bijdragen vanuit gemeenten aan activiteiten van TEB worden meegenomen in de financiering van de opgaven.

Met de oprichting van het regiobureau ontstaan extra mogelijkheden voor samenwerking en synergie en wordt de samenwerking intensiever. Op het punt van lobby, positionering en profilering en de bijbehorende communicatie wordt de samenwerking hechter.

De programmatische middelen voor activiteiten van TEB komen vanuit de deelnemende partners, tot nu toe vooral de provincie, de gemeenten Arnhem en Nijmegen, de onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. In de nieuwe opzet is het ook mogelijk om activiteiten die passen in de regionale agenda mee te nemen in de financiering van de opgaven door de 18 regiogemeenten. Dat zal per geval expliciet worden aangegeven.

Verstevigde samenwerking: 1 regionale agenda

In de onderlinge afstemming tussen de Regio Arnhem-Nijmegen en TEB tijdens het versterkingsproces is afgesproken om nauwer samen te werken. Naast de hierboven geschetste samenwerking op lobby, positionering en profilering, gaat het om samenwerking op inhoud.

TEB heeft een eigen agenda-indeling met de twee iconische clusters Health, Hightech & Food (1) en Energy (2) en daarnaast de randvoorwaardelijke clusters Slimme Duurzaamheid, Bruisende Regio, Lobby, Arbeidsmarkt en Acquisitie. Binnen elk van deze clusters levert The Economic Board specifieke meerwaarde, in samenwerking met de andere partners die op deze thema's actief zijn. The Economic Board richt zich binnen de randvoorwaardelijke clusters op die onderdelen die de iconische clusters versterken én waarvoor triple helix-samenwerking nodig is. De invulling van de randvoorwaardelijke clusters vindt in nauwe afstemming plaats met de Regio Arnhem-Nijmegen. Samenwerking met de opgavemanager en de opgaveteams ligt voor de hand. De activiteiten van TEB zullen op een logische manier worden ondergebracht in de regionale agenda. Ook de provincie is hier nauw bij betrokken. De rol van TEB is terug te vinden in de betreffende opgaven als deze ter besluitvorming worden voorgelegd. De rol van TEB zal per activiteit wisselend zijn, van trekker van een opgave tot het leveren van een substantiële bijdrage aan of het meedenken over een opgave. Uitgangspunt is dat er geen dubbel werk wordt gedaan.

Via de besluitvorming over de regionale agenda worden ook de wederzijdse prioriteiten en kaders voor de opgaven onderling afgestemd en voorgelegd aan de gemeenteraden. The Economic Board legt via de Regio Arnhem-Nijmegen op afgesproken momenten achteraf verantwoording af aan de regionale gemeenten (en andere partners).

4.9 Regiobureau

Het regiobureau valt onder verantwoordelijkheid van het DB. De werkzaamheden van het regiobureau omvatten o.a.:

- Het voorbereiden van de opgaven, inhoudelijk en financieel, en het zorgdragen voor coördinatie en integraliteit van de opgaven
- Profilering, positionering en lobby van de regio (en de opgaven in het bovenregionale veld (provincie, rijksoverheid, Euregio, Europa)
- Informatie, communicatie en ontmoeting in/van de regio (bestuurders en raden)
- Aanspreekpunt voor externe partners
- Ondersteuning en advisering van colleges en raden bij het regionale werk
- Het tijdig zien en vertalen van nieuwe opgaven en kansen voor de regio
- Bedrijfsvoering: beheer van de financiën (basis- en opgavefinanciering en subsidiestromen)
- Het voorbereiden van de documenten voor de planning- en controlcyclus

Uitgangspunt voor de rol van het regiobureau is dat de regionale samenwerking gebeurt in de opgaven, door de 18 gemeenten, en dat het regiobureau deze samenwerking faciliteert. Dit vraagt om een bureau dat altijd acteert vanuit de bedoeling: de visie en de opgaven. Het regiobureau is daarom een netwerkorganisatie bij uitstek. De medewerkers kennen de gemeenten en de samenwerkingspartners en andersom, zien en doen wat nodig is en adviseren gevraagd en ongevraagd. De voelsprietten van het bureau zijn uitstekend ontwikkeld, zodat nieuwe mogelijkheden en kansen voor de regio tijdig worden opgepakt.

Bezetting regiobureau

De directeur van het regiobureau geeft leiding aan het regiobureau en vormt samen met de voorzitter van het AB/DB het gezicht van de regio. De directeur functioneert als secretaris van het AB en het DB. Verbinding en focus zijn belangrijke kernwaarden voor

deze persoon. Kunnen schakelen tussen de benodigde stevigheid enerzijds om de regio, samen met de voorzitter van het AB/DB en de bestuurlijke trekkers van de opgaven, op de kaart te kunnen zetten en anderzijds dienend te kunnen zijn aan de samenwerking tussen de 18 gemeenten op alle niveaus.

Het regiobureau is compact maar robuust toegerust zodat het alle voornoemde taken kan oppakken. De volgende onderdelen worden ingevuld:

- Strategie: een rechterhand voor de directeur, het zorgdragen voor voorbereiden van de opgaven, inhoudelijk en financieel, en het zorgdragen voor coördinatie en integraliteit van de opgaven. Verder zorgt de strateeg samen met de directeur voor de afstemming met de lokale regio-coördinatoren (zie paragraaf 4.10) en relevante verbinding met andere regio's. Heeft ook een belangrijke rol in het signaleren, initiëren, verbinden en creëren in relatie met externe partners.
- Raads- en bestuursadvisering: ter ondersteuning van raden en collegeleden, voor de coördinatie van en procesondersteuning van de regioagendacommissie.
- Procesondersteuning: elke opgavemanager heeft procesondersteuning/een projectsecretaris nodig. Ook het regiobureau heeft dit soort ondersteuning nodig, bijvoorbeeld voor de organisatie van de college- en raadsontmoetingen. De procesondersteuning wordt bewust onder het regiobureau gepositioneerd en vanuit de inwonersbijdrage gefinancierd. Als vaste waarde in de ondersteuning van de opgave zorgen de procesondersteuners voor uniformiteit van werkwijze en onderlinge afstemming.
- Lobby, positionering en profilering (incl. Bureau Brussel, Den Haag en Düsseldorf): De regio ontwikkelt een visie waarmee ze zich positioneert als 'de groene metropoolregio'. Als vijfde metropoolregio/circulaire regio zijn we daarmee een belangrijke en vanzelfsprekende aanvulling op de vier al bestaande metropoolregio's in Nederland. Dat positioneren gaat niet vanzelf. Het gaat bij deze functies om coördineren van lobby richting Brussel, Den Haag en Düsseldorf, vanuit een dynamische integrale agenda en een strategisch plan voor de positionering en profilering (zie ook hoofdstuk 6 transitie). Nadrukkelijk wordt hierbij ook de synergie gezocht met The Economic Board (zie paragraaf 4.8).
- Strategisch communicatieadvies: Ter ondersteuning van positionering, profilering en lobby is communicatie van cruciaal belang. Daarnaast is een intensieve en eigentijdse communicatie met alle betrokken gemeenten, partners, andere overheden en inwoners cruciaal om tot resultaten in de opgaven te komen. De strategisch communicatieadviseur van het regiobureau zorgt voor de overkoepelende strategie, werkt nauw samen met de mensen van lobby voor een goede positionering en profilering en zorgt voor de kaders voor en integraliteit van communicatie in de opgaven.
- Financial control/financieel management: om te kunnen voldoen aan de gewenste transparantie op alle niveaus, is financial control en -management van cruciaal belang.
- Managementondersteuning: ondersteuning van de directeur, de strateeg en andere secretariële werkzaamheden voor het regiobureau.
- Voorbereiding opgaven / inspelen op actualiteit: nieuwe opgaven moeten voorbereid worden. Hiervoor kan een beoogd opgavemanager nodig zijn, maar het kan ook gaan om investering in (extern te verrichten) onderzoek of andere middelen die nodig zijn om de opgave goed voorbereid aan de regionale agenda toe te kunnen voegen. Het kan ook gaan om actualiteiten waar extra benodigde inzet nodig is. De kosten hiervoor zijn niet opgenomen in fte's, maar in budget.

De bezetting van het regiobureau vraagt om een inzet van 11 fte (inclusief de fte's voor lobby, positionering en profilering). De financiële impact hiervan is verder uitgewerkt in de begroting. Bij de inrichting van het regiobureau krijgen deze taken verder vorm in een uitgewerkt formatieplan.

De vijf opgavemanagers worden betaald uit opgavenbudget, maar vallen voor de duur van hun opdracht onder het regiobureau, om zo de integraliteit, coördinatie en verbinding te borgen.

4.10 Huisvesting regiobureau

Het regiobureau kent een flexibel huisvestingsmodel dat functioneel en efficiënt is voor het regiobureau én voor de verbinding met de 18 gemeenten en samenwerkingspartners. Gedacht kan worden aan de optie dat de medewerkers van het regiobureau één of twee dagen in de week bij elkaar op een vaste plek werken. Ook de bij de opgaven betrokken collega's van gemeenten of andere kunnen op deze dagen aanschuiven om gezamenlijk te werken. Deze locatie kan een plek zijn die in een van de regionale gemeentekantoren beschikbaar is of een te huren ruimte met werk- en vergaderplekken. Op de andere dagen werken de medewerkers van het regiobureau bij gemeenten in de regio of bij samenwerkingspartners.

4.11 Netwerkdirectie

Een onmisbare schakel in de versterkte samenwerking zijn de gemeentesecretarissen. In hun rol als eindverantwoordelijken voor de ambtelijke organisaties én als eerste adviseur van het college hebben zij een strategische rol in het ondersteunen van het functioneren van de regio en de regionale processen.

De directeur van het regiobureau wordt ondersteund door een netwerkdirectie, bestaand uit de 18 gemeentesecretarissen. De gemeentesecretarissen wijzen uit hun midden een voorzitter van de netwerkdirectie aan, die samen met twee andere daarvoor aangewezen leden optreedt als dagelijks aanspreekpunt. De gemeentesecretarissen en de regiodirecteur opereren als gelijkwaardig, ieder vanuit diens eigen verantwoordelijkheid. Ze hebben immers een gezamenlijk belang: de uitvoering van de regionale opgaven. Indien er sprake is van verschil van inzicht tussen de regiodirecteur en de gemeentesecretarissen, is het regiobestuur aan zet.

De belangrijkste taken van de netwerkdirectie zien er als volgt uit:

- De netwerkdirectie draagt zorg voor voldoende (kwantitatief en kwalitatief) ambtelijke capaciteit, die evenredig over de regio verdeeld is, om de doelen en resultaten in de opgaven te kunnen bereiken (indien de gemeente deelneemt aan de opgave) cq ambtelijke capaciteit om het regiobureau te ondersteunen op inhoud bij het voorbereiden van de opgaven voor de nieuwe regionale agenda. Hoe deze inzet van ambtelijke capaciteit geregeld wordt, is te lezen in bijlage 1. Daarnaast voedt de netwerkdirectie de directeur met actuele ontwikkelingen die relevant zijn voor de regionale samenwerking.
- De leden van de netwerkdirectie zien erop toe dat in het eigen college de regionale samenwerking op de agenda komt en blijft.
- Elke inhoudelijke opgave kent een bestuurlijk én ambtelijk opdrachtgever. Deze ambtelijk opdrachtgever wordt gezocht binnen de netwerkdirectie, maar kan door één van hen ook gedelegeerd worden, indien de inhoud dat vraagt. De

netwerkdirectie heeft daarmee ook een inhoudelijke verantwoordelijkheid, namelijk de ondersteuning van het regiobestuur in hun taak van het bewaken, monitoren en coördineren van de inhoudelijke opgaven. Als er sprake is van gedelegeerd opdrachtgeverschap worden de betreffende opdrachtgevers agendalid van de netwerkdirectie en sluiten zij met regelmaat aan.

- De netwerkdirectie draagt het belang van regionale samenwerking uit in de eigen ambtelijke organisatie.

Elke gemeente kent een lokale regio-coördinator (bestuursadviseur of strategisch adviseur regionale samenwerking) die overkoepelende onderwerpen kan doorgeleiden binnen de eigen organisatie én de eigen bestuurders kan adviseren. In deze laatste rol ondersteunt de regio-coördinator ook de gemeentesecretaris in zijn of haar rol als lid van de netwerkdirectie. Vanuit het regiobureau worden de lokale regio-coördinatoren goed op de hoogte gehouden van alle relevante ontwikkelingen.

5 Begroting

5.1 Inleiding

De financiën van de nieuwe gemeenschappelijke regeling bestaan uit twee onderdelen: procesgeld en opgavegeld.

Enerzijds is er sprake van budget voor de proces- en bureaunkosten. Dit geld is onder meer voor de bemensing van het regiobureau, het financieren van de ontmoetingen en voor communicatie- en lobbykosten. Dit budget komt als basis-financiering uit de bijdragen van alle deelnemende gemeenten. Om deze gemeentelijke bijdrage aan de proces- en bureaunkosten te berekenen, hanteren we het inwoneraantal als verdeelsleutel.

Onderdeel van de basis-financiering is ook de bijdrage van alle in de regio deelnemende gemeenten aan The Economic Board. Ook voor deze bijdrage hanteren we het inwonertal als verdeelsleutel. Deze bijdrage loopt via de GR Regio Arnhem-Nijmegen. Dit betekent dat een deelnemende gemeente € 2,50 per inwoner¹ aan procesgeld betaalt en € 1,00 per inwoner voor The Economic Board. De bijdragen per opgaven worden per opgave vastgesteld.

Anderzijds is er budget benodigd voor realisatie van de opgaven. Deze budgetten worden gevormd door bijdragen van de gemeenten die intekenen op die opgaven en van andere partners en door subsidies. Hieronder worden de verschillende onderdelen toegelicht.

5.2 Procesgeld

Proces- en bureaunkosten	meerjarenbegroting			
	2021	2022	2023	2024
Personele kosten (totaal 8 fte)*	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000
Regiodirecteur en strateeg (2 fte)	€ 270.000	€ 270.000	€ 270.000	€ 270.000
Strategisch advies (2,4 fte)	€ 240.000	€ 240.000	€ 240.000	€ 240.000
Procesondersteuning (2,8 fte)	€ 240.000	€ 240.000	€ 240.000	€ 240.000
Managementondersteuning (0,8 fte)	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Lobby, positionering en profilering (3 fte+extra kosten)	€ 450.000	€ 450.000	€ 450.000	€ 450.000
Overhead over personeel (piofach=25% van totaal)	€ 275.000	€ 275.000	€ 275.000	€ 275.000
Vorbereiding van de opgaven	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Communicatie en ontmoeting	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Totaal lasten	€ 1.925.000	€ 1.925.000	€ 1.925.000	€ 1.925.000
Bijdrage gemeenten (allen)	-€-1.925.000	-€-1.925.000	-€-1.925.000	-€-1.925.000
Saldo	0	0	0	0

* De bedragen zijn gebaseerd op vergelijkbare functies bij middelgrote gemeenten

¹ Met uitzondering van de gemeente Mook en Middelaar die 50% korting krijgt op de inwonerbijdrage aan het procesgeld. Dit vanwege de unieke situatie dat het als enige gemeente gelegen is in de Provincie Limburg, waardoor het als enige niet-Gelderse gemeente o.a. niet altijd kan profiteren van investeringen in de regio vanuit de Provincie Gelderland.

5.2.1 Personele kosten

Dit betreft de personele kosten die betrekking hebben op voorgestelde formatie uit dit bedrijfsplan. Zie ook het onderdeel regiobureau (paragraaf 4.8). Bij de inrichting van het regiobureau wordt een formatieplan opgesteld.

5.2.2 Lobby, positionering en profilering

Zie de onderbouwing in paragraaf 4.8. In totaal gaat het om 3 fte, met de bijkomende lobbykosten (out of pocket).

5.2.3 Overhead

De overhead bevat alle PIOFACH taken, met uitzondering van communicatie. Omdat communicatie een bijzondere taak betreft in het regiobureau is daar een aparte post voor opgenomen. Met PIOFACH-taken wordt bedoeld: Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering en Huisvesting. De belangrijkste kosten binnen de overhead zullen bestaan uit huisvesting, ICT en Financiën. Daarnaast moeten uit deze post ook nog een aantal andere zaken bekostigd worden, zoals (niet uitputtend) accountantscontrole, archief(inspectie), premie voor de verzekering ziektewet, ombudsregeling. In de opstartfase zal sprake zijn van een aantal eenmalige kosten, wat binnen de overhead gecompenseerd kan worden met budgetten die niet meteen vanaf de start maximaal benodigd zijn.

Uitgangspunt is dat de overhead niet meer mag zijn dan 25% van de totale organisatiekosten inclusief overhead². Voor het regiobureau betekent dat: de personele kosten inclusief overhead zijn 100%.

5.2.4. Voorbereiding van de opgaven

Dit betreffen de initiële kosten van onderzoek en ontwikkeling en opstarten van nieuwe opgaven (flexibele inzet, eventuele onderzoeken), zie paragraaf 4.8.

5.2.5 Communicatie en ontmoeting

Dit betreft de organisatie van alle regionale ontmoetingen voor colleges en raden. Daarnaast zitten hier de kosten in voor communicatie en representatie richting inwoners en (overheids)organisaties.

5.2.6 Algemene reserve en spelregels ten aanzien van de jaarrekening

Het openbaar lichaam mag een algemene eigen reserve opbouwen van maximaal € 100.000. Dit kan zij doen door een positief jaarrekeningresultaat hiervoor te bestemmen. Een resterend positief saldo vloeit naar rato terug naar de deelnemende gemeente. Een negatief saldo wordt naar rato bijgestort door de deelnemende gemeenten.

In sommige gevallen is het mogelijk dat voorbereidingskosten of specifieke lobbykosten voor een opgave (betaald vanuit / door het regiobureau) achteraf vanuit een opgave-subsidie gefinancierd kunnen worden. Indien dit het geval is, zullen deze kosten terugvloeien naar de begroting van de regio en niet toegevoegd worden aan de opgave-begroting.

5.3 De gemeentelijke bijdrage aan het procesgeld

² Hierbij is gebruik gemaakt van de 'Normering overhead regio organisaties Rijk van Nijmegen'

De huidige kosten voor de proces- en bureaunkosten bedragen € 688.396, wat neerkomt op een bijdrage per inwoner van € 0,88 per gemeente. In de nieuwe situatie zullen de totale proces- en bureaunkosten € 1.925.000 bedragen. Dit betekent afgerond een bedrag per inwoner van € 2,50³.

Daarnaast blijft de basisbijdrage voor The Economic Board, van € 1,- per inwoner, in dit voorstel ongewijzigd. Besluitvorming over een nieuwe periode van TEB vindt in 2021 plaats. Gelijktijdig met het besluit over de versterkte regionale samenwerking wordt ook het verlengingsbesluit voorgelegd om The Economic Board voor opnieuw een periode van vijf jaar te financieren.

5.4 Opgavegeld

Naast het procesgeld is opgavegeld het andere deel van de begroting van de regio. De opgaven kennen elk hun eigen begroting. Een aantal spelregels zijn hierbij uitgangspunt.

- a. Elke opgave beschikt over een eigen begroting en budget en legt verantwoording af over de besteding van middelen
- b. Deze begroting bestaat uit middelen voor de uitvoering en middelen voor capaciteit die nodig is om tot uitvoering te komen. Hierbij hoort ook inzet van communicatie, bijeenkomsten en andere benodigde middelen.
Opgavemanagers en het opgaveteam worden dus betaald uit deze opgavebegroting.
- c. De kosten voor een opgave worden verdeeld naar rato van het inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers zoals bekend op 1 januari. In uitzonderingsgevallen kan hiervan worden afgeweken.
- d. Het regiobureau heeft en geeft inzicht in alle geldstromen, zowel die van het procesgeld als die van het opgavegeld.
- e. Gedurende de looptijd van de opgave kan er geld in de vorm van een 'projectbegroting' bij het regiobureau staan.
- f. Als er na afronding van de opgave nog geld over is, dan geldt voor de teruggave de afgesproken verdeelsleutel bij de inleg.
- g. De gemeenten die aan een opgave deelnemen, staan financieel garant voor deze opgave. Zij vrijwaren de gemeente die niet deelnemen aan de betreffende opgave voor kosten en risico's die aan de opgave zijn verbonden of daaruit voortvloeien.
- h. De aan een opgave deelnemende gemeenten ondertekenen een werkovereenkomst waarin de afspraken over onder andere financiële afwikkeling en mandaat zijn vastgelegd, zodat facturering en verrekening mogelijk zijn.
- i. Voor de medewerkers in het opgaveteam geldt een uniforme verrekeningssystematiek, bepaald door het regiobureau, zodat aan de voorkant duidelijk is wat detachering van een medewerker financieel betekent. Daarnaast wordt zo de administratieve last voor het regiobureau beperkt.
- j. Dekking van het opgavegeld bestaat uit bijdragen van de deelnemende gemeenten en van samenwerkingspartners (waaronder subsidies).
- k. Gemeenten die aan een opgave deelnemen, dragen zorg voor dekking van hun aandeel in het opgavegeld vanuit hun lokale begroting. In veel gevallen betreft het budgetten die al lokaal voor de opgave worden ingezet.
- l. Bij de besluitvorming over de opgave moet duidelijk zijn wat de (financiële) spelregels zijn bij later meedoen bij uitvoering van de opgave of eerder dan voorzien niet meer meedoen bij uitvoering van de opgave.

³ Zoals eerder genoemd, krijgt de gemeente Mook en Middelaar 50% korting op de inwonerbijdrage aan het procesgeld vanwege de unieke situatie dat het als enige regiegemeente gelegen is in de Provincie Limburg.

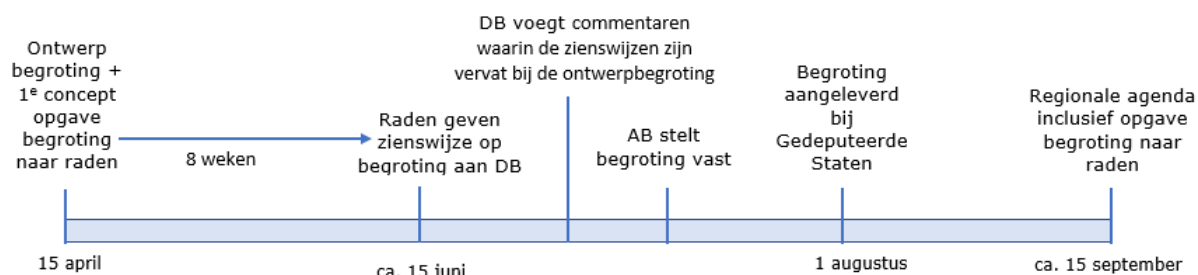
5.5 Fiscale aspecten

Er is sprake van een openbaar lichaam dat rechtspersoonlijkheid bezit en zelfstandig handelt in het maatschappelijk verkeer. Een openbaar lichaam kan contracten en convenanten sluiten, personeel in dienst nemen, fondsen beheren en een publiek of privaat samenwerkingsverband oprichten. Het openbaar lichaam kan de btw op de kosten die zij maakt zoals de btw op de kosten van het regiobureau, advieskosten en kosten van regionale ontmoetingen onder voorwaarden via de btw-transparantiemethode doorschuiven naar de deelnemende gemeenten. De deelnemende gemeenten kunnen de btw die is doorgeschoven vervolgens compenseren bij het btw-compensatiefonds.

5.6 Planning & controlcyclus

De begroting van de GR wordt aangeboden via de reguliere cyclus die geldt voor de verbonden partijen. De begroting levert input voor de gemeentelijke kader- of perspectiefnota. Deze bestaat uit de bureau- en proceskosten (inwonersbijdrage). Tegelijkertijd wordt een eerste concept-opgavebegroting aangeboden voor de financiën die met de opgaven zijn gemoeid. Met dit laatste kunnen de gemeenten in hun begroting opgavegeld reserveren. Raden kunnen bij de bespreking van deze eerste indicatieve begroting nog zaken meegeven voor de opgaven. Die worden verwerkt en de opgaven worden verder uitgewerkt. In het najaar worden deze, gebundeld in de regionale agenda, aangeboden aan de gemeenteraden, zodat deze definitief verwerkt kunnen worden in de meerjaren(programma)begroting van de gemeenten.

De jaarrekening over het afgelopen jaar wordt gelijk met de begroting voor het volgend jaar aangeboden aan de deelnemende gemeenten.

5.7 Evaluatie

Het algemeen bestuur draagt zorg voor de evaluatie van het algemeen functioneren en de werkwijze van de Regio Arnhem-Nijmegen aan het begin van het kalenderjaar waarin algemene raadsverkiezingen in de gemeenten plaatsvinden. Het doel hiervan is dat het oude bestuur nog kennis kan nemen van de uitkomsten van de evaluatie, deze van commentaar kan voorzien en mee kan geven in de overdracht naar het nieuwe bestuur. De voorbereidingen voor de evaluatie zullen dan na de zomer van het jaar voor de verkiezingen al gestart moeten worden.

De eerste evaluatie zou dan al begin 2022 plaats moeten vinden. Dit zal te vroeg zijn om de effecten van de nieuwe opzet goed in beeld te kunnen brengen. Het AB kan kiezen of ze de evaluatie uitstellen of dat ze kiezen voor een 'lichte evaluatie' voor de eerste ervaringen.

5.8 Risicoparagraaf

Risico	Beheersmaatregel
Niet alle gemeenten doen mee in de opgaven	Is het niet deelnemen nog niet definitief, dan kan energie worden gestoken in het duiden van de

Risico	Beheersmaatregel
	(lokale) effecten van een opgave (raads- en bestuursadviseur) en het scherp krijgen van de reden(en) van twijfel over deelname. Is de deelname aan een opgave definitief en blijkt dat niet alle gemeenten deelnemen, dan zal per opgave bekeken moeten worden wat de gevolgen hiervan zijn. Dit hangt af van het aantal gemeenten dat niet deelneemt De opgavemanager zal in beeld moeten brengen welke consequenties het heeft voor de uitvoeringsagenda van de opgave en of het nodig is om aanvullende middelen te verwerven.
Niet iedereen doet mee aan de GR	Dan zal bekeken moeten worden wat dit betekent voor het draagvlak van de samenwerking en voor de inwonersbijdrage. Verdere stappen hangen af van hoeveel gemeenten het betreft.
De capaciteit in de opgaven komt niet rond	Als dit te maken heeft met specifieke kennis, ervaring of competenties, dan kunnen mensen extern worden ingehuurd. Is het niet mogelijk om interne mensen vrij te maken, dan zullen netwerkdirectie en bestuur met elkaar bekijken wat er wel mogelijk is. Prioriteren en temporiseren van (delen van) opgaven kan hierbij een instrument zijn.
Als er op enig moment een einde komt aan de samenwerking, heeft dit gevolgen voor de medewerkers van het regiobureau.	Het uitgangspunt is dat de mensen in dienst zijn van het regiobureau om te voorkomen dat een specifieke gemeente belast wordt met langjarige detacheringen. Het betreft niet dusdanig veel mensen dat plaatsing op een andere plek een probleem zal vormen, mocht het tot opheffing komen. Een andere mogelijkheid is om in eerste instantie te werken met een tijdelijke arbeidsovereenkomst.
De samenwerking is bestuurlijk en ambtelijk te log gemaakt. Daardoor gaat er te veel energie in de besluitvormingsprocessen zitten en niet in de opgaven.	De democratische legitimatie voor zowel colleges als raden vraagt om veel afstemmingsmomenten met grote groepen. Er is gekozen voor de meest eenvoudige vorm die democratisch legitiem is. Iedereen zal moeten wennen aan deze nieuwe manier van werken; daarin moeten alle betrokkenen energie steken.
De flexibiliteit en slagkracht van de samenwerking staan onder druk omdat iedereen overal iets over wil vinden.	Ook hier geldt dat de nieuwe regionale manier van werken om een omslag vraagt. Het uitgangspunt is vertrouwen. Door goede opgaven en een heldere organisatie ontstaat dit vertrouwen. Als je samen iets wil bereiken voor de regio dat verder gaat dan alleen het belang van je eigen gemeente, dan hoort daarbij dat je niet over ieder detail iets hoeft te zeggen. Door goede opgaven en een heldere organisatie ontstaat dit vertrouwen.

Risico	Beheersmaatregel
<p>In de praktijk lukt het niet om opgavegericht te werken omdat veel gemeenten nog behoorlijk sectoraal georganiseerd zijn. Dit geldt ook voor andere samenwerkingspartners. Hierdoor staat de integraliteit onder druk, een basisprincipe van het opgavegericht werken.</p>	<p>Het is niet mogelijk om vanaf dag 1 deze denk- en werkwijze bij gemeenten te realiseren. We moeten beseffen dat het tijd kost om het opgavegericht werken uit te leggen en te stimuleren. Hierin hebben de netwerkdirectie en de regio-coördinatoren een belangrijke rol. Zij zullen samen met de opgavemanagers de dwarsverbanden tussen de bestaande taakgebieden moeten leggen. Zo wordt de verbinding tussen het eigen werk en de opgave, tussen het lokale en het regionale, voor de collega's in de gemeenten helder.</p>
<p>De omvang van de netwerkdirectie plus hun lokale belang bemoeilijkt het opereren als één geheel</p>	<p>Dit wordt ondervangen doordat een compacte selectie uit de netwerkdirectie eerste aanspreekpunt is. Daarnaast moet er worden geïnvesteerd in het goed laten functioneren van dit gremium; hier moeten het regiobureau en de regiodirecteur aandacht aan geven.</p>

Bijlage 1: Inzet ambtelijke capaciteit voor de opgaven

Zoals al aangegeven in hoofdstuk 3 wordt bij de voorbereiding van de opgaven geïnventariseerd wat er aan mensen en middelen nodig is om uitvoering te kunnen geven aan de opgave. Deze middelen voor de uitvoering en middelen voor menskracht landen in de opgavenbegroting. De verdeling van personele kosten gaat naar rato van de inwonersaantallen van de deelnemende gemeenten. Zeggen de raden ja tegen deelname aan de betreffende opgave, dan zijn er dus middelen beschikbaar om een opgaveteam te kunnen bemensen en aan de uitvoering te gaan werken.

Opgaveteams

Het werken met dedicated opgaveteams leidt tot kwaliteit en slagkracht voor de opgaven. Mensen worden vrijgemaakt om voor 40 tot 100 % van hun tijd voor de betreffende regionale opgave te gaan werken. Het gaat hier in ieder geval om een opgavemanager, ondersteuning, inhoudelijke expertise en eventuele projectleiders. Omdat de opgaven verschillen qua inhoud, omvang en organisatie, verschillen deze opgaveteams ook van elkaar. Gedacht kan worden aan een omvang van 6 tot 7 fte. Er ontstaat efficiencywinst ten opzichte van de huidige situatie doordat er niet steeds werkgroepen worden geformeerd met 18 gemeentelijke vertegenwoordigers. Uiteraard wordt wel gezorgd voor geregelde terugkoppeling naar alle gemeenten.

Matching

Voor alle rollen in de opgaveteams wordt een kort profiel opgesteld met daarin de gevraagde kwaliteiten, kennis en ervaring. Het behalen van resultaten in de opgaven staat of valt immers met de juiste mensen op de juiste plek. De gevraagde rollen worden opengesteld voor alle medewerkers bij de gemeenten, gelieerde (gemeentelijke) organisaties en samenwerkingsorganisaties. De taak van de netwerkdirectie hierbij is om medewerkers te inspireren en ruimte te bieden om hierop te reageren.

Eén van de kernwoorden van de regio is transparantie, daar kiezen we bij de matching ook voor. De regiodirecteur en ambtelijk opdrachtgever matchen eerst de opgavemanager. Deze wordt daarna betrokken bij het opstellen van de profielen en het matchen van de overige rollen. Uitgangspunt is: de beste persoon op de plek. De taak van de regiodirecteur is echter ook om te kijken of er wel sprake is van een evenwichtige verdeling over de regio, om zo veel als mogelijk lokale verbinding te houden. Dit criterium moet dus ook nadrukkelijk meegewogen worden. In geval van twijfel of discussiepunten kunnen deze door de regiodirecteur, in overleg met de opgavemanagers, worden voorgelegd aan de netwerkdirectie. Een wens hierbij is om binnen de opgaveteams ook kansen te creëren voor medewerkers om in het team te leren van andere collega's en het werk in de regio. Dit wordt nadrukkelijk ook in de matching betrokken.

Verrekening

Alle gemeenten krijgen een factuur van het regiobureau voor hun aandeel in de opgavenbegroting. Dit omvat dus ook middelen voor inzet van personeel. De medewerkers die gematcht worden in een opgaveteam worden gedetacheerd bij het regiobureau. Voor hen geldt een uniforme verrekeningssystematiek, bepaald door het regiobureau, zodat aan de voorkant voor gemeenten duidelijk is wat detachering van een medewerker financieel betekent. Daarnaast wordt zo de administratieve last voor het

regiobureau beperkt. De betreffende gemeente stuurt het regiobureau een factuur voor de detachering van deze medewerker, conform de uniforme verrekeningssystematiek. De financiële vergoeding maakt het redelijk dat er functie-eisen worden gesteld en zorgt zo voor professionaliteit. Daarnaast biedt deze aanpak de leverende organisatie de gelegenheid om adequate vervanging te regelen.

Als een gemeente haar berekende personele inzet ook daadwerkelijk in menskracht levert, speelt zij 'quitte'. Er zal in dit geval wel over en weer gefactureerd worden. Indien er minder in menskracht geleverd wordt, draagt de gemeente dus met name financieel bij. Indien er meer menskracht geleverd wordt, dan volgens de berekeningen noodzakelijk, krijgt die gemeente meer financiële middelen dan ingelegd. Getracht wordt om zo veel als mogelijk van de eerste optie uit te gaan.

Naast de inzet van de dedicated opgaveteams zal er in de uitvoering van de opgaven geregeld extra inzet van expertise worden gevraagd om verschillende projecten tot uitvoering te brengen. Het gaat dan om het toeleveren van lokale kennis en lokale bijdragen aan de voorbereiding en uitvoering van projecten. We beschouwen die inzet als behorend tot het reguliere werkpakket van de individuele gemeenten en de betreffende medewerkers. De individuele gemeentelijke organisaties zorgen, net als nu, voor het leveren van dit werk. Hier vindt op regionaal niveau geen verrekening voor plaats. In geval van discussie over deze inzet kan dit door de regiodirecteur of een gemeentesecretaris worden geagendeerd in de netwerkdirectie.

Tot de opdracht van het dedicated opgaveteam hoort altijd het informeren van medewerkers uit de 18 gemeenten voor wie de opgave relevant is voor hun lokale werk.

Samengevat in spelregels

- De opgavemanagers functioneren voor de duur van hun opdracht als gedetacheerd medewerker van het regiobureau, ook al worden ze betaald vanuit opgavengeld. Inhoudelijk worden ze, binnen de kaders van de opdracht, aangestuurd door hun bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever.
- De capaciteit voor de uitvoering van de opgaven wordt binnen elke opgave vooraf begroot via een capaciteitsraming.
- Er wordt gewerkt met dedicated opgaveteams
- De kosten van de inzet van de opgavemanagers, projectleiders en projectmedewerkers worden als proceskosten geraamd en meegenomen in de opgavenbegroting. De inzet van medewerkers in de opgaveteams wordt vervolgens tegen vastgestelde tarieven vergoed aan de leverende gemeenten.
- De opgavemanagers, projectleiders en projectmedewerkers worden voor de duur van de opgave vanuit de gemeente/samenwerkingspartners gedetacheerd bij het regiobureau.
- De rollen van opgavemanager, projectleider en projectmedewerker worden bij voorkeur ingevuld door collega's uit de 18 gemeenten of komen van onze samenwerkingspartners in de betreffende opgave, vanwege de inhoudelijke en organisatorische verbinding en om eigen medewerkers kansen te bieden. Als er geen passende expertise binnen de gemeenten of onze samenwerkingspartners te vinden is, kan externe capaciteit worden ingehuurd. Het besluit hierover ligt bij de regiodirecteur (in afstemming met de netwerkdirectie).
- Werken in de regionale samenwerking vraagt specifieke competenties/capaciteiten. Hiervoor wordt een profiel opgesteld dat wordt gebruikt bij het aantrekken van medewerkers.

- De netwerkdirectie zorgt voor een adequate bezetting van de in de opgaven afgesproken capaciteit én voor een onderling evenwichtige belasting van de individuele gemeentelijke organisaties.
- Voor de aansluiting van alle inhoudelijke medewerkers uit de 18 gemeenten vindt geen verrekening plaats. Dit zijn de deelnemers aan de regionale ambtelijke platformen, ambtenaren die periodiek worden geïnformeerd over de opgaven of mensen die incidenteel hun (lokale) expertise beschikbaar stellen. Het gaat in dit laatste geval dan om het toeleveren van lokale kennis en lokale bijdragen aan de voorbereiding en uitvoering van projecten.

Colofon

Dit bedrijfsplan voor de regio Arnhem-Nijmegen is één van de resultaten van het proces voor versterking van de regionale samenwerking. Naast dit bedrijfsplan zijn een gemeenschappelijke regeling, een regionale visie en een agenda met regionale opgaven ontwikkeld. Deze stukken zijn opgesteld in opdracht van de stuurgroep versterking regionale samenwerking die daarbij steeds in contact stond met de colleges en raden van de gemeenten in de regio. De leden van de Stuurgroep Regionale versterking:

Stuurgroep

Hubert Bruls	burgemeester gemeente Nijmegen
Nick Derks	wethouder gemeente Wijchen
Sylvia Fleuren	wethouder gemeente Berg en Dal
Ahmed Marcouch	burgemeester gemeente Arnhem
Lucien van Riswijk	burgemeester gemeente Zevenaar (voorzitter)
Jasper Verstand	wethouder gemeente Renkum
Helga Witjes	wethouder gemeente Lingewaard
Arne van Hout	gemeentesecretaris Nijmegen, Kring Gemeentesecretarissen
Jan Herman de Baas	kwartiermaker Versterking regionale samenwerking
Henk van den Berg	secretaris Regio Arnhem-Nijmegen (secretaris)

Ondersteund door een projectteam, bestaande uit medewerkers van gemeenten uit alle delen van de regio. In verschillende werkbijeenkomsten zijn vele ambtelijke deskundigen van de 18 gemeenten intensief betrokken bij het opstellen van het bedrijfsplan en de gemeenschappelijke regeling voor de regio Arnhem-Nijmegen. Maar ook betrokkenen en experts buiten de regio hebben hun kennis en ervaring over regionale samenwerking gedeeld en zo dit proces en de resultaten verrijkt. Zonder de betrokkenheid van al deze personen had dit resultaat niet tot stand kunnen komen.

AANGENOMEN *7k*

Gemeenteraad Arnhem

Bij elkaar op	16 december 2020
Bij de bespreking van	Versterking regionale samenwerking Arnhem-Nijmegen en Regionale Agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Motie van	Giovanni Visser - PvdA Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel van de motie	Een democratische regio
Nummer Zaaknummer	20M328 507251
<p>Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 16 december 2020 een besluit te nemen over het raadsvoorstel Versterking regionale samenwerking Arnhem-Nijmegen.</p> <p>De aanleiding is de gemeenschappelijke regeling waarin de invulling van de twee democratische instrumenten regioagendacommissie en raadsontmoeting niet zijn opgenomen.</p> <p>Door dit voorstel aan te nemen wordt het college van Arnhem opgeroepen om zich binnen de gemeenschappelijke regeling (GR) uit te spreken voor een democratische invulling van de gemeenschappelijke regeling Arnhem-Nijmegen.</p>	
<p>Omdat we weten dat:</p> <ul style="list-style-type: none">- De regioagendacommissie niet in de GR voorkomt, maar wel wordt genoemd in art. 15.2- Niet in de GR is vastgelegd wie in de regioagendacommissie zitten, wie de leden benoemt en wat de taak en rol is van de commissie- De raadsontmoetingen niet in de GR genoemd worden- In Renkum een raadsbrede motie om de regioagendacommissie concreet vast te leggen is aangenomen	
<p>Omdat we vinden dat:</p> <ul style="list-style-type: none">- Democratische legitimiteit van een GR van groot maatschappelijk belang is- Deze nieuwe GR dé kans is om ook de democratische legitimiteit en rol van de gemeenteraden in de regio structureel te versterken- Een concrete invulling van de regioagendacommissie en raadsontmoetingen noodzakelijk is om daadwerkelijk de rol van de gemeenteraden te versterken binnen de GR	

Daarom draagt de gemeenteraad het college op om na inwerkingtreding van de GR de volgende wijzigingen voor te stellen aan het Algemeen Bestuur om een in die zin gewijzigde GR ter goedkeuring aan de deelnemende gemeenteraden voor te leggen:

A. De Regeling als volgt aan te passen:

- Toe te voegen na 15.2:

15.3 De regioagendacommissie bestaat uit vier raadsleden namens de raden van Arnhem en Nijmegen en twee, per overige deelnemende gemeente, aan te wijzen door de betreffende gemeenteraad.

15.4 De regioagendacommissie kiest uit haar midden een voorzitter.

15.5 De regioagendacommissie beschikt over alle stukken van het Algemeen Bestuur.

15.6 Het lidmaatschap van de regioagendacommissie eindigt zodra het lid ophoudt raadslid van de vertegenwoordigde gemeente te zijn.

15.7 De regioagendacommissie vergadert in openbaarheid en kent het recht van inspraak voor bewoners en belanghebbenden.

- *Art. 15.3 wordt vernummerd tot 15.7*

B. In, het in art. 18.3 van de GR genoemde, Reglement van Orde de, in het raadsvoorstel genoemde, raadsontmoetingen vast te leggen met een minimale frequentie van tweemaal per jaar.

Giovanni Visser - PvdA
Lea Manders - Arnhem Centraal

Voor

35

Motie "Een democratische regio" (20M328)

Tegen

1

<div>GROENLINKS</div> <div>70</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD ARNHEM</div><div>60</div><div>Combée</div><div>Pape</div><div>Kalthoff</div><div>van Es</div><div>Maref</div><div>Loos</div><div><div>CDA Arnhem</div><div>20</div><div>van Dillen</div><div>Hutten</div></div></div>	<div><div>D66</div><div>40</div><div>Andeweg</div><div>Loor</div><div>Venhoek</div><div>van Ommen</div><div>van Iperen</div><div><div>Arnhem Centraal</div><div>30</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div></div><div><div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div></div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Eliëns</div></div></div>	<div><div>PvdA</div><div>40</div><div>Greving</div><div>Bouma</div><div>de Vries</div><div>Visser</div><div><div>SP</div><div>20</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div><div><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div></div><div>01</div><div>Verheij</div><div>Henzen</div></div></div></div>
--	---	--	---

Totaal

36

Besluit van

27 januari 2021

Zaaknummer

544138

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

Gelet op artikel 25, derde lid, van de Gemeentewet;

besluit:

de oplegging van de verplichting tot geheimhouding van de volgende vijf documenten te bekrachtigen:

- Rapportage d.d. 4 juni 2020
- Rapportage d.d. 23 maart 2020
- Rapportage d.d. september 2019
- Rapportage d.d. 4 augustus 2020
- Rapportage d.d. 4 augustus 2020

De griffier,

De voorzitter,

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

544138

ONDERWERP: Bekrachtiging geheimhouding Kwaliteits- en rechtmatigheidsonderzoeken zorg

Voorstel

Door het college van burgemeester en wethouders zijn de afgeronde rechtmatigheidsonderzoeken bij 5 zorgaanbieders onder geheimhouding overlegd aan de gemeenteraad op basis van artikel 25, lid 2, van de Gemeentewet.

Op 24 december 2020 is een inlichtingenonderzoek ontvangen van de SP op grond van artikel 169 lid 3 van de Gemeentewet.

Openbaarmaking vindt plaats onder geheimhouding, omdat onevenredige benadeling van de betrokken aanbieders en daarmee het risico op schadeclaims richting de gemeente Arnhem voorkomen moeten worden.

Uit artikel 10, tweede lid, onderdeel g, van de Wet openbaarheid van bestuur vloeit voort dat bij het openbaar maken van gegevens een weging gemaakt moet worden tussen het belang van het voorkomen van onevenredige benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden, en het belang van de openbaarmaking.

De aanbieders waarover de rechtmatigheidsonderzoeken gaan, kunnen door het openbaar maken van de onderzoeken benadeeld worden in de zin van imagoschade en daardoor verlies van (potentiële) clientèle. Deze benadeling is volgens het college niet onevenredig met het belang van openbaarmaking als de inhoud van de rapporten onweerlegbaar vast staat. Het maatschappelijk belang bij het openbaar maken van de informatie weegt dan zwaarder dan het nadeel voor de aanbieder. Echter, zolang er nog een kans is dat de inhoud van de rapporten met succes bestreden wordt, laat het college het belang van de aanbieder zwaarder wegen. In veel gevallen leiden de rechtmatigheidsonderzoeken tot een claim van de gemeente op de aanbieder wegens onverschuldigde betaling, waarna in het algemeen een procedure bij de civiele rechter volgt. In dergelijke procedures bestaat er een kans dat de rechter concludeert dat onze claim onterecht is. En hoewel het college vertrouwen heeft in de gedegenheid van de verrichte onderzoeken, en de kans dus klein acht dat deze geen stand houden, wil zij, ook in haar eigen belang, toch rekening houden met deze eventuele mogelijkheid. Het college wil hiermee voorkomen dat zij op een later moment geconfronteerd wordt met schadeclaims wegens smaad. Zodra de inhoud van de rapportages onweerlegbaar vast staat kan de geheimhouding worden opgeheven.

De verplichting tot geheimhouding vervalt indien uw raad deze niet in zijn vergadering van 27 januari 2021 bekrachtigt.

Aan u wordt voorgesteld tot bekrachtiging van de oplegging tot geheimhouding van deze documenten over te gaan.

Bijlagen

Geen

Besluit van

27 januari 2021

Zaaknummer

544138

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

Gelet op artikel 25, derde lid, van de Gemeentewet;

besluit:

de oplegging van de verplichting tot geheimhouding van de volgende vijf documenten te bekrachtigen:

- Rapportage d.d. 4 juni 2020
- Rapportage d.d. 23 maart 2020
- Rapportage d.d. september 2019
- Rapportage d.d. 4 augustus 2020
- Rapportage d.d. 4 augustus 2020

De griffier,

De voorzitter,

Gemeenteraad Arnhem

VERWORPEN

7k

Bijeen op	27 januari 2021
Ter bespreking van	Bekrachtiging geheimhouding Kwaliteits- en rechtmatigheidsonderzoeken zorg
Amendement van het lid	Mattijs Loor (D66) Klaartje van Dillen (CDA) Nico Wiggers (Arnhemse Ouderenpartij) Gerrie Elfrink (SP)
Titel Amendement	Maximaal 10 maanden
Nummer / zaaknummer	21A03 544138
De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor: 1. Aan het besluit toe te voegen: <i>De geheimhouding eindigt op 27 november 2021, of zoveel eerder als het betreffende rapport niet langer voor een rechter bestreden kan worden.</i>	
Toelichting: Gehoord de beraadslagingen is het haalbaar en wenselijk dat de geheimhouding een beperkte duur heeft.	
Mattijs Loor (D66) Klaartje van Dillen (CDA) Nico Wiggers (Arnhemse Ouderenpartij) Gerrie Elfrink (SP)	

Voor

17

Maximaal 10 maanden (21A03)

Tegen

19

<div><div>GROENLINKS</div><div>06</div></div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div></div> <div>Wiggers</div>	<div><div>VVD Arnhem</div><div>06</div></div> <div>Combée</div> <div>Pape</div> <div>Kalthoff</div> <div>Eppich</div> <div>Maref</div> <div>Loos</div> <div><div>CDA Arnhem</div><div>20</div></div> <div>van Dillen</div> <div>Hutten</div>	<div><div>D66</div><div>50</div></div> <div>Andeweg</div> <div>Loor</div> <div>Venhoek</div> <div>van Ommen</div> <div>van Iperen</div> <div><div>Arnhem Centraal</div><div>03</div></div> <div>van der Laak</div> <div>Manders</div> <div>Kraaijenbrink</div> <div><div>Partij voor de Dieren Gemeenteraad fractie Arnhem</div><div>20</div></div> <div>de Groot</div> <div>Eliëns</div>	<div><div>PvdA</div><div>04</div></div> <div>Greving</div> <div>Bouma</div> <div>de Vries</div> <div>Visser</div> <div><div>SP</div><div>30</div></div> <div>Elfrink</div> <div>Çetintaş</div> <div>Dobbe</div> <div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>10</div></div> <div>Verheij</div> <div>Henzen</div>
---	--	---	---

Totaal

36

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN

7

Bijeen op	27 januari 2021
Ter bespreking van	Bekrachtiging geheimhouding kwaliteits- en rechtmatigheidsonderzoeken zorg
Motie van	Gerrie Elfrink (SP) Mattijs Loor (D66) Klaartje van Dillen (CDA) Nico Wiggers (Arnhemse Ouderenpartij)
Titel motie	Inzage in alle onderzoeken en inspecties
Nummer Zaaknummer	21M07 544138
De Raad, Gehoord de beraadslaging,	
Draagt het college op er zorg voor te dragen dat alle Inspecties en onderzoeken die uitgevoerd worden bij zorginstellingen waar onder verantwoording van de gemeente inwoners van Arnhem naar toe zijn verwezen ten allen tijde door de raad en haar leden in te zien zijn.	
en gaat over tot de orde van de dag Elfrink (SP) Loor (D66) van Dillen (CDA) Wiggers (AOP)	

Voor

27

Inzage in alle onderzoeken en inspecties (21M07)

Tegen

9

<div>GROENLINKS</div> <div>60</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD Arnhem</div><div>06</div><div>Combée</div><div>Pape</div><div>Kalthoff</div><div>Eppich</div><div>Maref</div><div>Loos</div><div><div>CDA Arnhem</div><div>20</div><div>van Dillen</div><div>Hutten</div></div></div> <td><div><div>D66</div><div>50</div><div>Andeweg</div><div>Loor</div><div>Venhoek</div><div>van Ommen</div><div>van Iperen</div><div><div>Arnhem Centraal</div><div>03</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div></div></div></td> <td><div><div>PvdA</div><div>40</div><div>Greving</div><div>Bouma</div><div>de Vries</div><div>Visser</div><div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div></div></div></td>	<div><div>D66</div><div>50</div><div>Andeweg</div><div>Loor</div><div>Venhoek</div><div>van Ommen</div><div>van Iperen</div><div><div>Arnhem Centraal</div><div>03</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div></div></div>	<div><div>PvdA</div><div>40</div><div>Greving</div><div>Bouma</div><div>de Vries</div><div>Visser</div><div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div></div></div>
<div><div>ChristenUnie</div><div>10</div><div>Becker</div><div>Nede</div></div>	<div><div>DENK</div><div><div>Verenigd Arnhem</div><div>20</div></div><div>Aydemir</div><div>Usta</div></div> <td><div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Eliëns</div></div><td><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>10</div><div>Verheij</div><div>Henzen</div></div></td></td>	<div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Eliëns</div></div> <td><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>10</div><div>Verheij</div><div>Henzen</div></div></td>	<div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>10</div><div>Verheij</div><div>Henzen</div></div>

Totaal

36

Politieke Avond

Dossiernummer	2241
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 januari 2021
Agendapunt	4.1
Omschrijving	Vaststelling Bestemmingsplan Chw Coehoorn-Oost

Geagendeerd	Vergaderdatum
Politieke Avond	20 januari 2021
Politieke Avond	27 januari 2021

Besluit van 27 januari 2021

Zaaknummer 499255

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 8 september 2020, nummer: 499255;

Overwegende dat:

- a. het bestemmingsplan gewijzigd wordt vastgesteld anders dan naar aanleiding van een zienswijze van het Rijk of gedeputeerde staten, waardoor het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan op grond van Artikel 3.8, lid 4, van de Wet ruimtelijke ordening zes weken na de vaststelling bekendgemaakt moet worden;
- b. het Rijk en gedeputeerde staten op voorhand instemmen met het eerder bekend maken van het besluit wanneer daarbij geen nationale of provinciale belangen aan de orde zijn;
- c. het bestemmingsplan en de wijzigingen geen betrekking hebben op nationale of provinciale belangen;
- d. het bestemmingsplan 'Coehoorn - Oost' bouwplannen toelaat zoals bedoeld in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening;
- e. het kostenverhaal samenhangende met deze bouwplannen op basis van een overeenkomst over grondexploitatie ex afdeling 6.4 Wro anderszins verzekerd is;
- f. het bepalen van tijdvak of fasering zoals bedoeld in artikel 6.13, lid 1, onder c.4e en c.5e niet noodzakelijk is;
- g. het stellen van eisen, regels of een uitwerking van regels als bedoeld in artikel 6.13, lid 2, onder b, c of d niet noodzakelijk is.

gelet op de artikelen 3.8 en 6.12, lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening;

gezien het amendement "Geen creatieve ondernemers uitsluiten"(21A02);

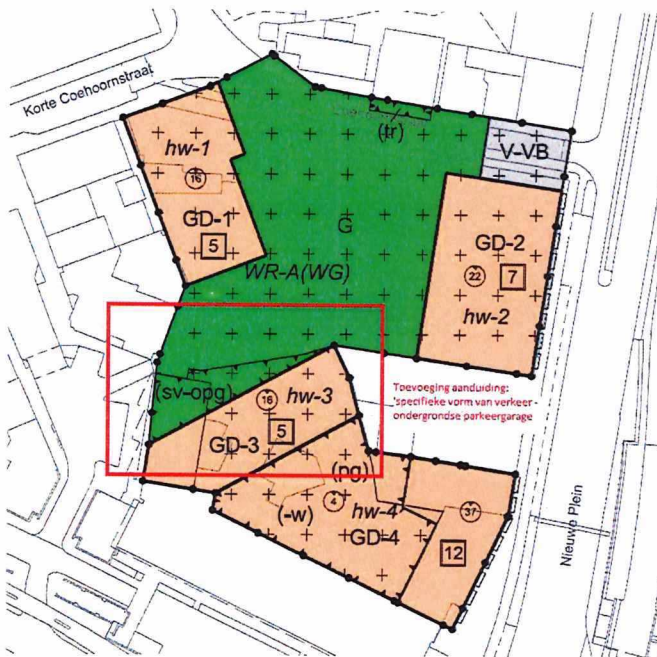
besluit:

1. Het bestemmingsplan Chw Coehoorn - Oost gewijzigd vast te stellen zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.890-0301.gml met bijbehorende regels en toelichting. De wijziging is deels het gevolg van het aangenomen amendement 'geen creatieve ondernemers uitsluiten' (21A02).
2. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening.
3. Het bestemmingsplan 'Chw Coehoorn-Oost', zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.961-0301.gml met bijbehorende regels en toelichting, gewijzigd vast te stellen waarbij de volgende wijzigingen zijn opgenomen ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan zoals dat ter inzage heeft gelegen:

Verbeelding:

Aan de bestemming groen in de onderstaande figuur wordt de gebiedsaanduiding 'parkeergarage' toegevoegd.

Regels:

- Begripsbepaling 1.13 wordt gewijzigd en komt als volgt te luiden:
bedrijven uit de creatieve sector bedrijven uit de creatieve sector hoofdzakelijk gericht op:
 - a. creatieve zakelijke dienstverlening: design- en grafische bedrijven;
 - b. toegepaste kunsten: audiovisuele en fotografiebedrijven, dienstverlenende bedrijven t.b.v. de kunsten, mode en interieurbedrijven etc.;
 - c. autonome kunsten: beeldend kunstenaar, muzikanten, theatermakers etc.
- In artikel 7, lid 1, wordt een onderdeel c, onder vernummering van onderdelen c tot en met f. naar d. tot en met g. toegevoegd luidende: c. een ondergrondse parkeergarage ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - ondergrondse parkeergarage';
- In artikel 7, lid 2 vervangt 'een maximale hoogte van 4 meter' het onderdeel 'een maximale hoogte van 8 meter';

De griffier,

De voorzitter,

Voor

Tegen

32

4

Raadsvoorstel "Vaststelling Bestemmingsplan Chw Coehoorn-Oost"

<div>GROENLINKS</div> <div>60</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD</div><div>Arnhem</div></div> <div>60</div> <div>Combée</div> <div>Pape</div> <div>Kalthoff</div> <div>Eppich</div> <div>Maref</div> <div>Loos</div> <div><div>CDA</div><div>Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>van Dillen</div> <div>Hutten</div> <div><div>DENK</div><div>Verenigd Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>Aydemir</div> <div>Usta</div>	<div>D66</div> <div>50</div> <div>Andeweg</div> <div>Loor</div> <div>Venhoek</div> <div>van Ommen</div> <div>van Iperen</div> <div><div>Arnhem Centraal</div><div>30</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div><div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div></div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Eliëns</div></div>	<div>PvdA</div> <div>40</div> <div>Greving</div> <div>Bouma</div> <div>de Vries</div> <div>Visser</div> <div><div>SP</div><div>03</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>01</div><div>Verheij</div><div>Henzen</div></div></div>
--	--	---	---

Totaal

36

Vaststelling Bestemmingsplan Chw Coehoorn-Oost

Voor de gemeenteraadsvergadering d.d.: 27 januari 2021

Zaaknummer:

Portefeuillehouder: R. van der Zee

Aan de gemeenteraad,

20 januari 2021

Aanwezig:

de raadsleden/fractievoorgangers Kraaijenbrink (AC), Van Es (VVD), Looor (D66), Gemici (GL), Azoubay (PvdA), Eliëns (Partij voor de Dieren), Van den Broek (CDA) en Van Plateringen (Arnhemse Ouderen Partij). De fractie van de SP, ChristenUnie, PVV en DENK Verenigd Arnhem waren niet vertegenwoordigd.

Verloop

De vergadering vond plaats in twee termijnen. Er waren onder andere vragen over (de toekomst van) Stella by starlight.

De fractie van D66 overweegt (technische) amendementen ten aanzien van 'de omschrijving van de creatieve sector' en over 'meer flexibiliteit t.a.v. maximale bouwhoogte'.

Toezegging

De wethouder zegt toe om de raad over het proces van burgerparticipatie in dit gebied (en de resultaten van deze participatie) op de hoogte te houden.

Conclusie

De voorzitter concludeert dat de M-2 fase is afgerond en het raadsvoorstel kan worden doorgeleid naar de besluitvormende vergadering.

De raadsadviseur,

E.J.S. Dirksen

De voorzitter,

M. Simonis

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN

7k

Bijeen op	27 januari 2021
Ter bespreking van	Vaststelling Bestemmingsplan Chw Coehoorn-Oost
Amendement van het lid	Mattijs Loor - D66 Cyriel Prinsen - GroenLinks
Titel Amendement	Geen creatieve ondernemers uitsluiten
Nummer Zaaknummer	21A02 499255
De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:	
1. De tekst van begripsbepaling 1.13, die nu luidt:	
1.13 <i>bedrijven uit de creatieve sector bedrijven uit de creatieve sector hoofdzakelijk gericht op:</i> <i>a. creatieve zakelijke dienstverlening: design- en grafische bedrijven;</i> <i>b. toegepaste kunsten: audiovisuele en fotografiebedrijven, dienstverlenende bedrijven t.b.v. de kunsten, mode en interieurbedrijven;</i> <i>c. autonome kunsten: beeldend kunstenaar, muzikanten, theatermakers etc.</i>	
Te wijzigen in:	
1.13 <i>bedrijven uit de creatieve sector bedrijven uit de creatieve sector hoofdzakelijk gericht op:</i> <i>a. creatieve zakelijke dienstverlening: design- en grafische bedrijven;</i> <i>b. toegepaste kunsten: audiovisuele en fotografiebedrijven, dienstverlenende bedrijven t.b.v. de kunsten, mode en interieurbedrijven <u>etc.</u>;</i> <i>c. autonome kunsten: beeldend kunstenaar, muzikanten, theatermakers etc.</i>	
2. De toelichting waar nodig overeenkomstig aan te passen.	

Toelichting

In de voorgestelde bestemmingen Gemengd – 1 en Gemengd – 2 zijn alleen bedrijven uit de creatieve sector toegestaan. Ook de atelierwoningen in Gemengd – 3 zijn specifiek gekoppeld aan die categorie bedrijven.

De definitie onder 1.13 kent binnen de autonome kunsten een opsomming die vooral het karakter van een voorbeeld heeft. Voor de creatieve zakelijke dienstverlening en de toegepaste kunsten is de opsomming beperkend: wat er niet staat is strikt genomen ook niet toegestaan. Dit betekent dat bijvoorbeeld een modeontwerper zich wel kan vestigen, maar een productontwerper niet. Dat is vreemd.

In lijn met het bij de stukken gevoegde onderzoek van Bureau Buiten kan gesteld worden dat een deel van de creatieve zakelijke dienstverlening zijn huisvesting kan vinden in reguliere kantoorruimtes. Voor hen is dus in het bestemmingsplan plaats in de bestemming Gemengd – 4, en daarnaast op andere locaties in de nabijheid van Coehoorn. Dat strookt met de huidige en andere bestemmingsplannen gebruikelijke definitie die voor de creatieve zakelijke dienstverlening een tweetal specifieke sectoren aanwijst.

Binnen de categorie toegepaste kunsten is de situatie veel diverser en bevinden zich veel kunst- en vormgevingsdisciplines die dicht bij de autonome kunsten liggen. Bovendien is deze sector sterk aan verandering onderhevig. Veel van dergelijke disciplines worden in Arnhem onderwezen, waardoor het niet vreemd zou zijn als ook daar specifieke vraag naar is.

Met dit amendement wordt meer ruimte gegeven aan de breedte van de toegepaste kunsten en wordt ruimte gelaten voor toekomstige nieuwe disciplines.

Mattijs Loor - D66

Cyriel Prinsen - GroenLinks

Voor

Tegen

35

1

Amendement "Geen creatieve ondernemers uitsluiten" (21A02)

<div>GROENLINKS</div> <div>60</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD</div><div>Arnhem</div></div> <div>60</div> <div>Combée</div> <div>Pape</div> <div>Kalthoff</div> <div>Eppich</div> <div>Maref</div> <div>Loos</div> <div><div>CDA</div><div>Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>van Dillen</div> <div>Hutten</div> <div><div>DENK</div><div>Verenigd Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>Aydemir</div> <div>Usta</div>	<div>D66</div> <div>50</div> <div>Andeweg</div> <div>Loor</div> <div>Venhoek</div> <div>van Ommen</div> <div>van Iperen</div> <div><div>Arnhem Centraal</div><div>30</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div><div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div></div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Eliëns</div></div>	<div>PvdA</div> <div>40</div> <div>Greving</div> <div>Bouma</div> <div>de Vries</div> <div>Visser</div> <div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>01</div><div>Verheij</div><div>Henzen</div></div></div>
--	--	---	---

Totaal

36

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN

7k

Bij elkaar op	27 januari 2021
Bij de bespreking van	Vaststelling Bestemmingsplan Chw Coehoorn-Oost
Motie van	Mattijs Loor - D66 Cyriel Prinsen - GroenLinks
Titel van de motie	Moderne mobiliteit
Nummer Zaaknummer	21M05 499255
<p>Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 27 januari het college te vragen om bij het meewerken aan een alternatieve invulling van de parkeernormen meer aandacht te hebben voor vernieuwende vormen van mobiliteit zoals deelauto's, e-bikes en elektrische transportfietsen.</p> <p>De aanleiding is dat het college weliswaar zijn best doet om op deze plek minder parkeerplaatsen te verplichten als dat kan, maar daarbij nog niet ver genoeg gaat. Daardoor worden woningen onnodig duur en kunnen parkeerplaatsen leeg komen te staan.</p>	
<p>We weten dat:</p> <ul style="list-style-type: none">• De raad in de gebiedsvisie heeft vastgesteld dat in Coehoorn lagere parkeernormen mogen worden gehanteerd dan gebruikelijk;• Het bestemmingsplan de normale normen als uitgangspunt hanteert, waardoor de uitvoering van het raadsbesluit van de gebiedsvisie afhankelijk wordt van het toepassen van de afwijkingsmogelijkheden uit de parkeernormen;• Het nog niet altijd mogelijk blijkt mee te bewegen met ontwikkelingen waarbij het hebben van eigen parkeerplaatsen, gekoppeld aan de woningen, niet meer gewenst zijn;• De noodzaak van het maken van deze eigen parkeerplaatsen ook kan leiden tot minder parkeerruimte voor andere, meer eigentijdse vormen van mobiliteit, zoals deelauto's, e-bikes of elektrische transportfietsen;• Het verplichten van (gebouwde) parkeervoorzieningen de prijs van woningen substantieel verhoogt, waardoor bijvoorbeeld de ontwikkeling van sociale huurwoningen in dit plan wordt gehinderd.	
<p>We vinden dat:</p> <ul style="list-style-type: none">• Juist op deze plek maximaal de ruimte moet worden gelaten voor een creatieve invulling van de vraag naar mobiliteit;• Het bezitten van een eigen auto niet de mobiliteit van de toekomst is.	

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. Bij de toepassing van de ontheffingsmogelijkheden van de parkeernorm als (aanvullende) uitgangspunten te hanteren dat:
 - a. De parkeervraag voor het gehele woningbouwprogramma ingevuld mag worden met parkeerplaatsen voor deelauto's;
 - b. De parkeervraag deels met andere vervoermiddelen dan auto's kan worden ingevuld;
 - c. Gebouwde parkeervoorzieningen of parkeerplaatsen op eigen terrein niet aan specifieke woningen hoeven te worden toebedeeld, maar ook collectief voor het gehele bouwblok bestemd kunnen zijn.

Mattijs Loor - D66

Cyriel Prinsen - GroenLinks

Voor32

Motie "Moderne mobiliteit" (21M05)

Tegen4

<div>GROENLINKS</div> <div>60</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD</div><div>Arnhem</div><div>60</div><div>Combée</div><div>Pape</div><div>Kalthoff</div><div>Eppich</div><div>Maref</div><div>Loos</div><div><div>CDA</div><div>Arnhem</div><div>20</div><div>van Dillen</div><div>Hutten</div></div></div> <td><div><div>D66</div><div>50</div><div>Andeweg</div><div>Loor</div><div>Venhoek</div><div>van Ommen</div><div>van Iperen</div><div><div>Arnhem Centraal</div><div>03</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div></div></div></td> <td><div><div>PvdA</div><div>40</div><div>Greving</div><div>Bouma</div><div>de Vries</div><div>Visser</div><div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div></div></div></td>	<div><div>D66</div><div>50</div><div>Andeweg</div><div>Loor</div><div>Venhoek</div><div>van Ommen</div><div>van Iperen</div><div><div>Arnhem Centraal</div><div>03</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div></div></div>	<div><div>PvdA</div><div>40</div><div>Greving</div><div>Bouma</div><div>de Vries</div><div>Visser</div><div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div></div></div>
<div><div>ChristenUnie</div><div>10</div><div>Becker</div><div>Nede</div></div>	<div><div>DENK</div><div>Verenigd Arnhem</div><div>20</div><div>Aydemir</div><div>Usta</div></div> <td><div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Eliëns</div></div><td><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>01</div><div>Verheij</div><div>Henzen</div></div></td></td>	<div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Eliëns</div></div> <td><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>01</div><div>Verheij</div><div>Henzen</div></div></td>	<div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>01</div><div>Verheij</div><div>Henzen</div></div>

Totaal

36

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

499255

Onderwerp: Vaststelling Bestemmingsplan Chw Coehoorn-Oost

Voorstel

1. Het bestemmingsplan Chw Coehoorn - Oost gewijzigd vast te stellen zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.890-0301.gml met bijbehorende regels en toelichting;
2. In afwijking van het ontwerpbestemmingsplan 'Chw Coehoorn-Oost' zoals dat er inzage heeft gelegen, in de groenbestemming ter plaatse van de reeds aanwezige ondergrondse parkeergarage, grenzend aan ontwikkellocatie 3a, de aanduiding 'parkeergarage' toe te voegen;
3. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening.

Inleiding

Het gebied rond de Coehoornstraat wordt de komende jaren vormgegeven als een creatieve stadswijk met een mix van wonen, creatief ondernemerschap en ruimte voor ontmoeten en ideeënuitswisseling. Coehoorn Creatieve Wijk zal daarbij bestaan uit bestaande gebouwen en een drietal nieuwe ontwikkellocaties gegroepeerd rond het, in samenwerking met bewoners en ondernemers, in te richten Coehoorn Park. Om dit te realiseren is op 27 februari 2019 door uw raad de gebiedsvisie 'Coehoorn Creatieve Wijk' vastgesteld met daarin de ruimtelijke kaders voor de ontwikkeling van Coehoorn als creatieve wijk en de intentie om daarin samen op te trekken met stichting Coehoorn Centraal. Belangrijkste uitgangspunt in de gebiedsvisie is het aansluiten op het DNA van Coehoorn. Het bestemmingsplan 'Chw Coehoorn-Oost' maakt deze ontwikkeling mogelijk. Het bestemmingsplan omvat alleen de ontwikkellocaties en het park. Het bestemmingsplan 'Chw Coehoorn-Oost' is een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte. In een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte kunnen meer regels over de fysieke leefomgeving worden opgenomen.

De ontwikkeling in het plangebied bestaat uit drie verschillende locaties (zie afbeelding).

Ontwikkellocatie 1 zal worden ontwikkeld door Stichting Coehoorn Centraal samen met een ontwikkelende partij. De mix van wonen en ruimtes voor creatieve ondernemers resulteert in een levendig en aantrekkelijk gebouw aan het Coehoorn Park. Ontwikkellocatie 2 ligt tussen het Nieuwe Plein (oostzijde) en het toekomstige Coehoorn Park (westzijde). Voor ontwikkellocatie 2 is de gemeente op zoek naar een CPO-groep (of groepen) die zelf een woongebouw willen ontwikkelen. Ontwikkellocatie 3 bestaat uit twee panden die aan twee verschillende straten (Bergstraat en Nieuwe Plein) worden verbonden door een parkeergarage. Ontwikkellocatie 3a ligt aan het Coehoorn Park. Op deze ontwikkellocatie wordt de mogelijkheid geboden om atelierwoningen met een levendige plint te realiseren. Ontwikkellocatie 3b bestaat uit een parkeerkelder en plint met een groen dak. Ontwikkellocatie 3c is gelegen aan het huidige Nieuwe Plein 1 en 3. Uitgegaan wordt van een mix van wonen en commerciële functies.

Beoogd effect

Het bestemmingsplan 'Chw Coehoorn-Oost' maakt de herontwikkeling van het gebied rondom de Coehoornstraat juridisch-planologisch mogelijk.

Argumenten

1.1 Beoogde ontwikkeling draagt bij aan de vermindering van het woningtekort.

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat er in Arnhem veel behoefte is aan nieuwe woningen. Een belangrijk deel van deze nieuwbouw is gewenst in het segment 'centrumstedelijk wonen'. Het gaat dan niet alleen om appartementen maar ook om andere typen woningen zoals stadswoningen. In Coehoorn spreken we van een centrumstedelijk woonmilieu. Deze ontwikkellocatie kan zowel appartementen als grondgebonden woningen bieden. De grondgebonden woningen voldoen aan een grote marktvraag van gezinnen om ook in de binnenstad te kunnen wonen, en daarnaast om wonen en werken te combineren. De appartementen bieden ruimte om in de binnenstad levensloopgeschikte woningen toe te voegen zodat er diverse doelgroepen in terecht kunnen. Het plan sluit aan bij de wens van het college om in ieder geval sociale woningen op te nemen in nieuwe plannen. Het gaat er daarbij om dat bij plannen minimaal 30% van de woningen binnen de sociale normen vallen. Op

locatie 1 worden ongeveer 26 sociale woningen gerealiseerd. Op locatie 3 wordt dit percentage aangevuld tot 30% van de ontwikkeling door sociale woningen toe te voegen. Dit wordt geborgd door in de koopovereenkomst een minimum op te nemen voor sociale woningbouw.

1.2 Het plan voorziet in huisvesting voor creatieve bedrijven

De gemeente Arnhem heeft onderzoek laten uitvoeren naar de huisvestingssituatie van de creatieve en culturele sector in Arnhem (Huisvesting culturele en creatieve sector Arnhem. Onderzoek vraag en aanbod huisvesting, Bureau Buiten, 25 juni 2019, projectnummer: 1334). Dit onderzoek laat zien dat de culturele sector in Arnhem succesvol is. Het percentage banen in de sector is relatief hoog en de sector groeit ook harder dan gemiddeld. Het merendeel van de creatieven huurt/ gebruikt geen specifieke huisvesting voor hun onderneming. Zij werken vanuit huis of bij hun klanten, in koffietentjes of huren af en toe een flexplek. Onderzoek laat zien dat onder de creatieven met een verhuisswens verzamelpanden of broedplaatsen populair zijn. De aantrekkingskracht van deze panden zit in de interactie met andere creatieven. Uit het onderzoek blijkt dat er een onbalans is tussen vraag naar en aanbod van huisvesting voor de creatieve en culturele sector in Arnhem. Het bestemmingsplan 'Chw Coehoorn-Oost' maakt expliciet de vestiging van 'creatieve bedrijven' mogelijk.

1.3 We anticiperen op de Omgevingswet

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2022 in werking. Omdat we niet willen wachten op de Omgevingswet heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) Arnhem in november 2019 aangewezen als experiment 'bestemmingsplan met verbrede reikwijdte'. Dit betekent dat we nu al een planologische regeling kunnen opstellen waarin ook regels zijn opgenomen die normaal niet in een bestemmingsplan (mogen) zitten. In het bestemmingsplan 'Chw Coehoorn-Oost' maken we gebruik van de mogelijkheden van de Crisis- en herstelwet door het hogere-waardebesluit op grond van de Wet geluidhinder op te nemen in het bestemmingsplan.

Deze hogere waarden zijn nodig omdat het plangebied in de nabijheid ligt van een aantal grote verkeersaders. Hierdoor is er sprake van een hoge geluidsbelasting op verschillende gevels. Voor de oostgevels aan het Nieuwe Plein is de geluidsbelasting hoger dan de maximaal te ontheffen geluidsbelasting. Deze gevels moeten met een dove gevel (dit betekent een gevel zonder te openen delen) worden gerealiseerd. Daarnaast voldoet een aantal te realiseren woningen niet aan de voorkeurswaarden uit de Wet geluidhinder. Om de ontwikkeling mogelijk te maken moeten daarom hogere waarden vanwege wegverkeerslawaaï worden vastgesteld. Gelet op het uitgevoerde akoestisch onderzoek kan worden voldaan aan de voorwaarden uit de Wet geluidhinder en kunnen de hogere waarden worden vastgesteld in het bestemmingsplan.

1.4 Het plan levert een bijdrage aan verduurzaming van dit deel van de stad

Een onderdeel van de herontwikkeling van Coehoorn Oost is het aanleggen van Coehoorn Park. Vergroening van de stad vermindert het effect van hittestress. Het park behoudt het huidige oppervlak groen met minimaal dezelfde hoeveelheid bomen. Ook de daktuin op de parkeergarage op ontwikkellocatie 3b zorgt voor verkoeling. Het hemelwater van de nieuwe gebouwen wordt binnen het plangebied opgevangen. Voor de openbare ruimte wordt het water verwerkt in het groengebied.

1.5 *Er zijn geen zienswijzen ingediend tegen het ontwerp bestemmingsplan*

Het ontwerpbestemmingsplan 'Chw Coehoorn-Oost' heeft van 8 mei tot en met 19 juni ter inzage gelegen. Tegen het ontwerp-bestemmingsplan zijn geen zienswijzen ingediend tijdens de inzageperiode. Ook na de inzageperiode zijn geen reacties bij de gemeente binnen gekomen over het ontwerpbestemmingsplan.

2.1 *De reeds aanwezige ondergrondse parkeergarage in Coehoornpark is positief bestemd.*

In ontwikkellocatie 3 is een ondergrondse parkeergarage aanwezig. Deze parkeergarage hoeft niet te worden gesloopt voor de ontwikkeling. De ondergrondse parkeergarage loopt voor een gedeelte onder het Coehoornpark waarvoor de bestemming 'Groen' geldt. Binnen deze bestemming was, zoals het plan ter inzage heeft gelegen, een ondergrondse parkeergarage niet toegelaten.

Tevens bevatte het artikel een kennelijke verschrijving. Per abuis was opgenomen dat voor de bestemming groen een maximale bouwhoogte van 8 meter gold. Hier had, overeenkomstig met de toelichting, 4 meter moeten staan.

3.1 *Er is geen exploitatieplan noodzakelijk*

Voor het project Coehoorn is een grondexploitatie vastgesteld waarbij de gemeentelijke kosten worden gedekt uit de opbrengsten vanuit de gronduitgifte. Dit betekent dat de kosten anderszins zijn verzekerd. Hiermee is er geen noodzaak voor het vaststellen van een exploitatieplan.

Kanttekeningen en risico's

1.1 *Uitvoering bestemmingsplan is afhankelijk van de Vastgoedmarkt*

Voor het project Coehoorn is een grondexploitatie opgesteld die onder meer de uitvoering van het bestemmingsplan borgt. Immers, de gemeentelijke kosten zijn verdisconteerd in de prijzen van de uit te geven gronden. Door marktontwikkelingen kunnen er veranderingen in de Vastgoedmarkt optreden die deze opbrengsten negatief kunnen beïnvloeden. Op dit moment is geen sprake dat dit risico optreedt maar door bijzondere omstandigheden zoals de afgelopen maanden veroorzaakt door corona, zou dit in de toekomst kunnen optreden.

Participatie

In het project Coehoorn hebben we een uitgebreid communicatietraject doorlopen. Bewonersavonden, spreekuren, individuele gesprekken, gesprekken met groepen bewoners en gesprekken met de werkgroep mobiliteit hebben plaatsgevonden. Ook hebben er maandelijks gesprekken plaatsgevonden met Stichting Coehoorn Centraal om de ondernemers mee te nemen in de plannen. Wij hebben een goed beeld van de verschillende meningen en gevoelens die bestaan in Coehoorn over bijvoorbeeld het openstellen van de Bergstraat voor tweerichtingsverkeer en de hoogtes van de bebouwing. Een inloopavond voorafgaand aan het concept-bestemmingsplan heeft ook plaatsgevonden. Helaas is het niet mogelijk gebleken om binnen de uitgangspunten per locatie alle wensen van bewoners mee te kunnen nemen. In de bijlage vindt u een overzicht van de belangrijkste contactmomenten.

Financiën

De gronden binnen de grenzen van het bestemmingsplan Coehoorn-Oost zijn eigendom van de gemeente Arnhem. De gemeente is voornemens de gronden uit te geven voor herontwikkeling behoudens het gedeelte dat is bestemd om te worden ingericht als park én het gedeelte dat openbaar gebied blijft. Het park blijft eigendom van de gemeente. Voor het uitvoeren van de grondexploitatie is het noodzakelijk dat het bestemmingsplan wordt gewijzigd.

De gemeentelijke kosten die gemoeid zijn met de herontwikkeling van het gebied worden verdisconteerd in de uitgifteprijzen van de gronden, en met de partijen die de gronden afnemen zullen koop(realisatie-) overeenkomsten worden gesloten. Een exploitatieplan is in dit geval daarom niet verplicht.

Uitvoering

Na besluitvorming zal het bestemmingsplan zes weken ter inzage worden gelegd in het kader van de beroepsprocedure.

Het bestemmingsplan treedt in principe de dag na afloop van de beroepstermijn in werking. Tijdens de terinzagelegging van dit ontwerpbestemmingsplan zijn geen zienswijzen ingediend. In principe kunnen alleen belanghebbenden die een zienswijze hebben ingediend in beroep gaan. Onder omstandigheden kan het niet of niet tijdig indienen van zienswijzen verschoonbaar zijn en kan er toch beroep in worden gesteld.

Communicatie

Omwonenden worden met een uitgebreide nieuwsbrief geïnformeerd. Daarnaast vindt publicatie plaats via de Staatscourant, het digitale gemeenteblad, de Arnhemse Koerier en de gemeentesite.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

1. Vast te stellen bestemmingsplan 'Chw Coehoorn - Oost'
2. Plankaart BP Chw Coehoorn - Oost NL.IMRO.0202.890-0301
3. BIJLAGEN BP Chw Coehoorn - Oost
4. Overzicht participatie

Besluit van

Zaaknummer

499255

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 8 september 2020, nummer: 499255;

Overwegende dat:

- a. het bestemmingsplan gewijzigd wordt vastgesteld anders dan naar aanleiding van een zienswijze van het Rijk of gedeputeerde staten, waardoor het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan op grond van Artikel 3.8, lid 4, van de Wet ruimtelijke ordening zes weken na de vaststelling bekendgemaakt moet worden;
- b. het Rijk en gedeputeerde staten op voorhand instemmen met het eerder bekend maken van het besluit wanneer daarbij geen nationale of provinciale belangen aan de orde zijn;
- c. het bestemmingsplan en de wijzigingen geen betrekking hebben op nationale of provinciale belangen;
- d. het bestemmingsplan 'Coehoorn - Oost' bouwplannen toelaat zoals bedoeld in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening;
- e. het kostenverhaal samenhangende met deze bouwplannen op basis van een overeenkomst over grondexploitatie ex afdeling 6.4 Wro anderszins verzekerd is;
- f. het bepalen van tijdvak of fasering zoals bedoeld in artikel 6.13, lid 1, onder c.4e en c.5e niet noodzakelijk is;
- g. het stellen van eisen, regels of een uitwerking van regels als bedoeld in artikel 6.13, lid 2, onder b, c of d niet noodzakelijk is.

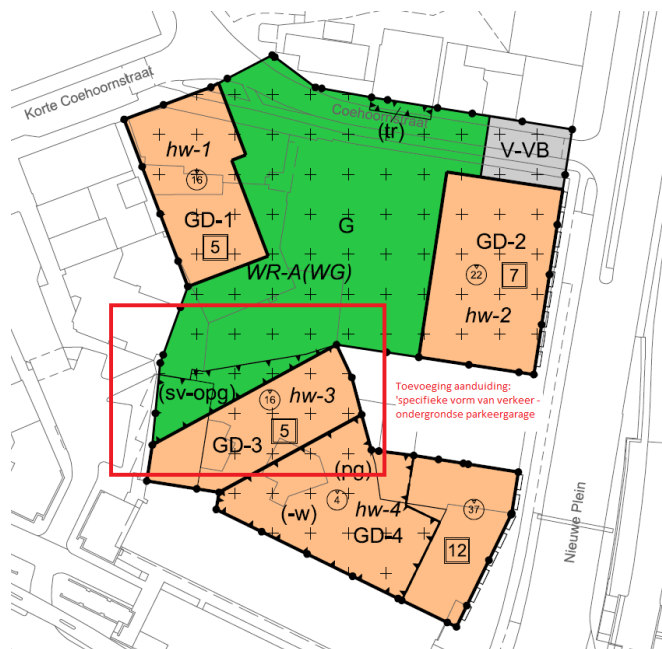
gelet op de artikelen 3.8 en 6.12, lid 2 van de Wet ruimtelijke ordening;

besluit:

1. Het bestemmingsplan Chw Coehoorn - Oost gewijzigd vast te stellen zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.890-0301.gml met bijbehorende regels en toelichting
2. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening.
3. Het bestemmingsplan 'Chw Coehoorn-Oost', zoals vervat in verbeelding NL.IMRO.0202.961-0301.gml met bijbehorende regels en toelichting, gewijzigd vast te stellen waarbij de volgende wijzigingen zijn opgenomen ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan zoals dat ter inzage heeft gelegen:

Aan de bestemming groen in de onderstaande figuur wordt de gebiedsaanduiding 'specifieke vorm van verkeer - ondergrondse parkeergarage' toegevoegd.

De voorzitter,

Cluster
Strategie, Beleid en Regie, Gemeente Arnhem

Bestemmingsplan

Vastgesteld
Plan

Colofon

Plan:	Chw Coehoorn - Oost
Gemeente:	Arnhem
Plannummer:	890
IMRO-identificatie:	NL.IMRO.0202.890-0301
Huidige status:	vastgesteld
Plantype:	bestemmingsplan

Datum:	16-9-2020
--------	-----------

Toelichting

Chw Coehoorn - Oost

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding	7
1.1 Wat is een bestemmingsplan?	7
1.2 Aanleiding	7
1.3 Situering en begrenzing plangebied	8
1.4 Geldende plannen	10
Hoofdstuk 2 Beschrijving plangebied	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Historische ontwikkeling	11
2.3 Ruimtelijke en functionele structuur	11
2.4 Verkeer en parkeren	12
Hoofdstuk 3 Ruimtelijke- en programmatische aspecten van de ontwikkelingen	13
3.1 Inleiding	13
3.2 Uitgangspunten	13
3.2.1 Gebiedsvisie Coehoon Creatieve Wijk	13
3.2.2 Structuurvisie Arnhem 2020-2040	14
3.2.3 Creatieve bedrijven	14
3.2.4 Horeca	14
3.2.5 Kantoren	15
3.2.6 Woonprincipes	15
3.3 Beschrijving programma	16
3.3.1 Ontwikkellocatie 1	17
3.3.2 Ontwikkellocatie 2	17
3.3.3 Ontwikkellocatie 3	17
3.4 Verkeer en mobiliteitsaspecten	17
3.5 Toets programma aan Rijks- en provinciaal beleid	18
3.5.1 Rijk	18
3.5.2 Provincie	18
Hoofdstuk 4 Milieu- en omgevingsaspecten	21
4.1 Inleiding	21
4.2 Geluid	21
4.2.1 Algemeen	21
4.2.2 Situatie plangebied	21
4.3 Luchtkwaliteit	23
4.3.1 Algemeen	23
4.3.2 Situatie plangebied	23
4.4 Hinder	23
4.4.1 Algemeen	23
4.4.2 Situatie plangebied	24

4.5	Externe veiligheid	25
4.5.1	Algemeen	25
4.5.2	Situatie plangebied	25
4.6	Groen en ecologie	26
4.6.1	Groen en ecologie	26
4.6.2	Situatie plangebied	27
4.7	Water	29
4.7.1	Algemeen	29
4.7.2	Specifiek op het plangebied	30
4.8	Bodem	31
4.8.1	Algemeen	31
4.8.2	Situatie plangebied	31
4.9	Cultuurhistorie & archeologie	33
4.9.1	Algemeen	33
4.9.2	Situatie plangebied	35
4.10	Energie en duurzaam bouwen	40
4.10.1	Algemeen	40
4.11	Stadsklimaat	41
4.11.1	Algemeen	41
4.11.2	Situatie plangebied	42
4.12	M.e.r.-besluit	42
4.13	Kabels, leidingen en straalpaden	42
Hoofdstuk 5 Planbeschrijving en -verantwoording		43
5.1	Inleiding	43
5.2	Opzet van de regels	43
5.2.1	Inleidende regels	43
5.2.2	Bestemmingsregels	43
5.2.3	Hogere waarden	44
5.2.4	Algemene regels	45
5.2.5	Overgangs- en slotbepalingen	45
5.3	Verantwoording van de regels	45
5.3.1	Algemeen	45
5.3.2	Afzonderlijke bestemmingen	45
5.3.3	Gemengd	46
5.3.4	Groen	47
5.3.5	Verkeer	47
5.3.6	Dubbelbestemmingen	47
5.4	Handhaving	47
5.5	Exploitatie	48
Hoofdstuk 6 Procedure		51
6.1	Vooroverleg	51
6.2	Terinzagelegging (ontwerp-bestemmingsplan)	51

—

..

Hoofdstuk 1	Inleidende regels	53
Artikel 1	Begrippen	53
Artikel 2	Wijze van meten	58
Hoofdstuk 2	Bestemmingsregels	59
Artikel 3	Gemengd - 1	59
Artikel 4	Gemengd - 2	59
Artikel 5	Gemengd - 3	60
Artikel 6	Gemengd - 4	61
Artikel 7	Groen	61
Artikel 8	Verkeer - Verblijfsgebied	62
Artikel 9	Waarde - Archeologie (archeologisch waardevol gebied)	62
Hoofdstuk 3	Hogere waarden Wet Geluidhinder	65
Artikel 10	Hogere waarden nieuwe woningen	65
Hoofdstuk 4	Algemene regels	67
Artikel 11	Anti-dubbeltelregel	67
Artikel 12	Algemene bouwregels	67
Artikel 13	Algemene gebruiksregels	67
Artikel 14	Algemene afwijkingsregels	67
Artikel 15	Overige regels	68
Hoofdstuk 5	Overgangs- en slotregels	71
Artikel 16	Overgangsrecht	71
Artikel 17	Slotregel	71
Bijlage 1	Onderbouwing Hogere Waarden	
Bijlage 2	Ladder voor duurzame verstedelijking (art. 3.1.6, lid 2 Besluit ruimtelijke ordening)	
Bijlage 3	Gebiedsvisie Coehoorn-creatieve wijk	
Bijlage 4	Akoestisch onderzoek Coehoorn	
Bijlage 5	QuickScan Flora en Fauna	
Bijlage 6	Onderzoek stikstofdepositie Coehoorn-Oost	
Bijlage 7	Archeologisch bureauonderzoek	
Bijlage 8	Onderzoek vraag en aanbod creatieve bedrijven	
Bijlage 9	Inventariserend veldonderzoek Archeologie	

Toelichting

bij het bestemmingsplan

'Chw Coehoorn-Oost'

(plannummer: 0301)

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Wat is een bestemmingsplan?

Een bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding (plankaart) en regels en gaat vergezeld van een toelichting. In het bestemmingsplan legt de gemeente vast wat de bestemming van de grond is. Bijvoorbeeld of er op een bepaalde plek een kantoor of een bedrijf mag komen, of uw woning mag worden uitgebreid en zo ja, hoe. In het bestemmingsplan staat ook waar woningen, winkels en wegen zijn toegestaan. Het gaat dan niet alleen om het gebruik van de grond, maar ook over de maximale afmetingen van de gebouwen. Op de kaart zijn de bestemmingen door middel van kleuren en tekens aangegeven. Deze bestemmingsplanonderdelen vormen tezamen het juridische toetsingskader voor ruimtelijke en functionele ontwikkelingen in het plangebied. De toelichting bevat met name de aan het plan ten grondslag liggende gedachten.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft onze gemeente aangewezen als experiment 'bestemmingsplan met verbrede reikwijdte' onder artikel 7g van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet. In een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte kunnen meer regels over de fysieke leefomgeving worden opgenomen. In het bestemmingsplan 'Chw Coehoorn-Oost' maken we gebruik van de mogelijkheden van de crisis en herstelwet door het hogere waardebesluit op grond Wet geluidhinder op te nemen in het bestemmingsplan.

1.2 Aanleiding

Coehoorn is gelegen vlakbij het station, de rivier en de binnenstad. Het is een stapsteen tussen Arnhem Centraal en de historische binnenstad en tussen Artez en Museum Arnhem. Deze locatie biedt mooie kansen voor de ontwikkeling van creatieve bedrijvigheid, verbinding tussen belangrijke plekken in de stad, bewonersparticipatie en groen. Hiervoor heeft de gemeenteraad de gebiedsvisie 'Coehoorn creatieve wijk' op 27 februari 2019, (zie Bijlage 3) vastgesteld. De gebiedsvisie gaat uit van ontwikkellocaties 1, 2, 3a, 3b en 3c (zie onderstaande afbeelding 1.1).

Afbeelding 1.1: Uitsnede 'Gebiedsvisie Coehoorn Creatieve wijk', p. 27.

De gewenste gebiedsontwikkeling is strijdig met het vigerende bestemmingsplan. Om de ontwikkeling mogelijk te maken moet een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld.

1.3 Situering en begrenzing plangebied

Het plangebied ligt aan de westzijde van de binnenstad van Arnhem en ten zuiden van het stationsgebied. Het plangebied wordt begrensd door het Nieuwe Plein aan de oostzijde, Oude Kraan aan de zuidzijde, de Korte Coehoornstraat en de Coehoornstraat aan de noordzijde en de Bergstraat aan de westzijde. De begrenzing is op de verbeelding (plankaart) en in figuur 1.3 weergegeven

Het plangebied kenmerkt zich door een wisseling van stedelijke functies en wonen. Het gebied wordt van de binnenstad gescheiden door het Nieuwe Plein en de bus- en fietsafrit van de Nelson Mandelabrug en van het stationsgebied door de Utrechtseweg.

Figuur 1.2. Situering plangebied

Figuur 1.3. globale begrenzing plangebied, exacte begrenzing volgt uit de verbeelding.

1.4 Geldende plannen

Het bestemmingsplan Coehoorn-Oost is een algehele herziening van de geldende plannen, voor zover van toepassing op dit plangebied. Onderstaand overzicht geeft weer welke bestemmingsplannen (deels) komen te vervallen. Bij elk plan is de datum van vaststelling weergegeven.

Bestemmingsplan	Datum van vaststelling
Bestemmingsplan Coehoorn	1 november 2010
Facetplan parkeren	30 mei 2018

Hoofdstuk 2 Beschrijving plangebied

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving van de bestaande situatie van het plangebied gegeven. De ontwikkeling die in het plangebied gaat plaatsvinden, betekent een transformatie van een gedeelte van het westelijk deel van het centrum. Functionele en ruimtelijke vernieuwingen zullen resulteren in nieuwe verhoudingen met de bestaande en de te behouden situaties. Voor een goede samenhang is kennis nodig van de bestaande situatie van het plangebied.

2.2 Historische ontwikkeling

Aan de ruimtelijke opzet van het huidige Coehoorngebied liggen tal van factoren en historische gebeurtenissen ten grondslag.

Het plangebied ligt aan de voet van het stuwwalmassief waar de invloed van de rivier groot is geweest waardoor het Coehoorngebied een groot verval kent. Van oudsher ligt Coehoorn buiten de vestingsmuren bij de Haven en de stadsentree naar de Rijnpoort waardoor Coehoorn in het begin van de achttiende eeuw door bastions en hoornwerken ligt ingesloten. Begin 19e eeuw zijn de vestingwerken ontmanteld en de Rijnpoort afgebroken ten behoeve van de aanleg van diverse Rijksstraatwegen. Eind 19e eeuw zorgde de komst van het spoor ervoor dat Coehoorn van de belangrijke Amsterdamse straatweg (huidige Bergstraat) werd afgesneden.

Het bombardement verwoestte de belangrijke delen in het Coehoorngebied. De vernietigde bouwblokkenstructuur wordt niet meer hersteld. Door de demping van de haven met oorlogspuin ontstaat een doorlopend open groengebied, dat aansluit op de Singelstructuur, het zogenaamde Driepleinenplan. De aanleg van de tweede Rijnbrug betekent voor Coehoorn een enorme ruimtelijke barrière en plaatst het gebied in een geïsoleerde stedelijke positie.

Door de tumultueuze geschiedenis van Coehoorn bevinden zich momenteel 19e eeuwse panden naast flatgebouwen uit de jaren '60, en schoolgebouwen uit de jaren '30 en '50. Het braakliggende terrein van de Kleine Eusebius en de tijdelijke invulling van panden die waren aangeschaft ten behoeve van plan Rijnboog hebben de afgelopen decennia de sfeer en uitstraling van het gebied bepaald. De huidige mengelmoes aan gebouwtypen en architectuurstijlen zijn niet planmatig ontstaan maar waren uiteindelijk wel de basis voor het huidige creatieve woonwerkmilieu en daarom belangrijk voor het huidige DNA van Coehoorn.

2.3 Ruimtelijke en functionele structuur

Coehoorn - Oost wordt begrensd voor het Stationsplein, Nieuwe Plein, Oude Kraan en de Bergstraat. De Coehoornstraat en de Korte Coehoornstraat verdelen dit gebied in drie blokken. Alleen het noordwestelijke gelegen blok is duidelijk als blok afgerond en manifesteert zich als een gesloten bouwblok met een alzijdige oriëntatie. Mede door de wederopbouw na de 2e Wereldoorlog en de sloop van de Kleine Eusebius in 1990 zijn de andere 2 blokken minder duidelijk afgerond. Met name aan het Nieuwe Plein is een grote onderbreking in de gevelwand ontstaan waardoor de ruimtes hier in elkaar overlopen. Op deze plek ligt nu deels het nieuwe buurtpark van Coehoorn dat voor levendigheid in de wijk zorgt maar ruimtelijk en beheersmatig meer beslotenheid en sociale controle zou kunnen gebruiken. Het aanhelen van de gevelwand is hier wenselijk zodat de buitenrand van het oostelijke blok van Coehoorn weer duidelijk wordt.

2.4 Verkeer en parkeren

Voor voetgangers is in het gebied voorzien in trottoirs langs de bestaande straten. De kwaliteit van de verharding houdt te wensen over. De bereikbaarheid van Coehoorn te voet is vanaf de noordzijde beperkt, door de subjectieve onveiligheid van het Stationsplein en de beperkte mogelijkheden om de busbaan over te steken. Aan de westzijde is de bereikbaarheid beperkt door het ontbreken van een oversteekvoorziening op het Nieuwe Plein ter hoogte van de Coehoornstraat

Fietsers maken in het gebied samen met het autoverkeer gebruik van de hoofdrijbaan. Dit samengebruik is veilig door de instelling van 30 km/u als maximum snelheid. De inrichting van de straten, hoewel gedateerd, ondersteunt dit snelheidsregime. Fietsers zijn uitgezonderd van het systeem van éénrichtingsverkeer, dat voor autoverkeer in het gebied is ingesteld. De bereikbaarheid van Coehoorn met de fiets kent dezelfde beperkingen als voor voetgangers.

In het gebied komt geen openbaar vervoer. Toch is de bereikbaarheid met het openbaar vervoer goed, door de nabijheid van station Arnhem Centraal. De looproute tussen Arnhem Centraal en Coehoorn is niet optimaal, door de onduidelijke situering, subjectieve onveiligheid van het Stationsplein en beperkte oversteekmogelijkheden van de busbaan. Ook de bushalte aan het Nieuwe Plein kan niet eenvoudig bereikt worden.

In het gebied is verspreid voorzien in openbare fietsparkeerplaatsen in de vorm van zogenaamde tulips: fietsklemmen met aanbindmogelijkheid. Gezien het beperkte aantal wild geparkeerde fietsen voorzien de beschikbare voorzieningen aan de huidige behoefte. Voor auto's geldt in het gehele gebied betaald parkeren. Bewoners en bedrijven in het gebied kunnen een ontheffing van de betalingsplicht aanvragen. Er zijn op dit moment geen permanente functies in het gebied die veel verkeer aantrekken. Zoekverkeer naar vrije parkeerplaatsen is beperkt.

Doordat de snelheid van het verkeer in Coehoorn is gemaximeerd op 30 km/u en sluipverkeer door éénrichtingsverkeer en maatregelen in de omgeving geweerd is ondervinden bewoners en gebruikers van het gebied weinig hinder van verkeer. Voor de toetsing aan geluidhinder en luchtkwaliteit wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

Hoofdstuk 3 Ruimtelijke- en programmatische aspecten van de ontwikkelingen

3.1 Inleiding

Het gebied rond de Coehoornstraat wordt de komende jaren vormgegeven als een creatieve stadswijk met een mix van wonen, creatieve ondernemers en ruimte voor ontmoeten en ideeënuitswisseling. Coehoorn Creatieve Wijk zal daarbij bestaan uit bestaande gebouwen en een drietal nieuwe ontwikkellocaties gegroepeerd rond het, in samenwerking met bewoners en ondernemers in te richten, Coehoorn Park. Van de bestaande panden die momenteel door de stichting Coehoorn Centraal in gebruik zijn voor creatieve werkruimtes zullen het oude schoolgebouw aan Coehoornstraat 15, het pand aan Bergstraat 33 en het pand aan de Coehoornstraat 35 worden gehandhaafd en het gebruik worden gecontinueerd. Het oude schoolgebouw aan de Korte Coehoornstraat 60, het pand aan de Bergstraat 35 en Nieuwe Plein 1 en 3 komen in aanmerking voor transformatie.

Daarnaast is er op de plek waar vroeger de Kleine Eusebius stond een nieuwe ontwikkeling gesitueerd waardoor de wand aan het Nieuwe Plein weer kan worden hersteld en er een groen en luw binnengebied ontstaat met daarin het Coehoorn Park. Het park zal daarbij het oppervlak behouden van het huidige park en in samenwerking met bewoners en ondernemers worden aangelegd en beheerd. Belangrijk uitgangspunt hierbij is het realiseren van gebouwen die zijn georiënteerd op het park waardoor er meer levendigheid en sociale controle is dan in de huidige situatie. Daarom wordt er extra aandacht besteed aan datgene wat zich op ooghoogte afspeelt. De gebouwen aan het Coehoorn park krijgen op de begane grond een mix van verschillende functies zodat er altijd levendigheid in de plint aanwezig is. Door de verbinding tussen de Coehoornstraat en Nieuwe Plein voor gemotoriseerd verkeer te schrappen kan het park aan de noordkant doorlopen waardoor alle gebouwen van Coehoorn Centraal en Stella by Starlight direct aan het park komen te liggen.

3.2 Uitgangspunten

3.2.1 Gebiedsvisie Coehoorn Creatieve Wijk

Om de herontwikkeling van Coehoorn te realiseren is op 27 februari 2019 door de raad de gebiedsvisie Coehoorn Creatieve Wijk vastgesteld met daarin de ruimtelijke kaders voor de ontwikkeling van Coehoorn als creatieve wijk en de intentie om daarin samen op te trekken met stichting Coehoorn Centraal (zie bijlage 3). De stichting Coehoorn Centraal heeft zich de afgelopen jaren over het gebied ontfermt en samen met bewoners en ondernemers de basis gelegd voor een creatief woonwerkmilieu met het Coehoorn Park en café Stella by Starlight als unieke ontmoetingsplekken. Belangrijkste uitgangspunt in de gebiedsvisie is aansluiten op het DNA van Coehoorn.

Gelet op de welstandskaart geldt voor dit plangebied de lichte welstandstoets. Bestemmingsplan Coehoorn-Oost voorziet in een (her)ontwikkeling waarbij de kaders voor de beeldkwaliteit zijn vastgelegd in een kavelpaspoort. In dit geval geldt voor de welstandstoets maatwerk door middel van toetsing door het kwaliteitsteam Binnenstad.

3.2.2 Structuurvisie Arnhem 2020-2040

In de Structuurvisie worden voor Coehoorn een ontwikkelingsrichting en de opgaven die hieruit komen beschreven. De koers is een geleidelijke herstructurering en transformatie van het gebied, die kansen benut voor een nieuw aantrekkelijk stadsmilieu met een optimale bereikbaarheid. Een stadsmilieu dat in het teken staat van ontmoeten, werken en wonen vlakbij het station voor kenniswerkers uit de wijde omgeving die elkaar hier treffen. De transformatie moet resulteren in een aantrekkelijke westelijke aanlooproute die zich onderscheidt van de andere routes van Arnhem-Centraal naar de Binnenstad met publiekrechtelijke functies in de plint. Coehoorn zal om aantrekkelijk te zijn, meer stedelijkheid en variatie moeten laten zien, meer voorzieningen moeten bieden en een aantrekkelijker openbare ruimte moeten hebben. Het ruimtelijk beeld zal bestaan uit een gevarieerde stedelijke bebouwing (4 tot 6 bouwlagen). Oud en nieuw. Plaatselijk zijn hogere accenten denkbaar.

3.2.3 Creatieve bedrijven

De gemeente Arnhem heeft onderzoek laten uitvoeren naar de huisvestings situatie van de creatieve en culturele sector in Arnhem (Huisvesting culturele en creatieve sector Arnhem. Onderzoek vraag en aanbod huisvesting, Bureau Buiten, 25 juni 2019, projectnummer: 1334, Bijlage 8). Dit onderzoek laat zien dat de culturele sector in Arnhem succesvol is. Het percentage banen in de sector is relatief hoog en de sector groeit ook harder dan gemiddeld. Het merendeel van de creatieven huurt/ gebruikt geen specifieke huisvesting voor hun onderneming. Zij werken vanuit huis of bij hun klanten, in koffietentjes of huren af ten toe een flexplek. Onderzoek laat zien dat onder de creatieven met een verhuiscens verzamelpanden of broedplaatsen populair zijn. De aantrekkingskracht van deze panden zit in de interactie met andere creatieven. Uit het onderzoek blijkt dat er een mismatch is tussen vraag naar en aanbod van huisvesting voor de creatieve en culturele sector in Arnhem.

In de perspectiefnota 2018-2021, vastgesteld door de gemeenteraad, wordt aangegeven dat voor de veranderopgave 'Vitale economie Arnhem - Nijmegen' we nog meer op zoek gaan naar mogelijkheden om vanuit de binnenstad van Arnhem hieraan bij te dragen. Daarbij gaat het o.a. om:

- De kwaliteit van openbare ruimte en bereikbaarheid optimaal te maken;
- Ruimte te geven aan innovatief ondernemerschap in de binnenstad van Arnhem;
- Cultureel en creatief ondernemerschap en –onderwijs de ruimte te geven en actief te ondersteunen;
- Als gemeente te investeren en daarmee investeerders te verleiden om ook te investeren;
- Het creëren van reuring en dynamiek.

In de gebiedsontwikkeling 'Coehoorn, creatieve wijk' staat het mogelijk maken voor locaties voor creatieve bedrijven centraal. Het bestemmingsplan maakt het mogelijk om meer aanbod van huisvesting voor de creatieve en culturele sector in Arnhem. Het bestemmingsplan draagt hierdoor bij aan de veranderopgave 'Vitale economie Arnhem - Nijmegen'.

3.2.4 Horeca

"Mise-en-Place, de Arnhemse horecavisie 2017" geeft de uitgangspunten aan voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling ten aanzien van horeca. Hoofddoel is een ruimtelijk-economische horecavisie die horecaontwikkeling stimuleert en bijdraagt aan de kwaliteit en identiteit van de stad. Het primaat van de horeca ligt in de binnenstad. Voor de stadsdelen, woonwijken en industriegebieden is geen specifieke visie opgenomen, omdat het zwaartepunt in deze gebieden niet op horeca is gevestigd.

In de visie zijn voor verschillende focusgebieden opgenomen met per gebied een kwaliteitsbeeld geven van de gewenste horeca. Het plangebied maakt deel uit van het Focusgebied Stationsgebied. In het plangebied worden geen nieuwe zelfstandige horecabedrijven toegestaan. Wel is ondergeschikte horeca ten behoeve van de creatieve bedrijvigheid mogelijk. In de visie voor Focusgebied Stationsgebied wordt aangegeven dat innovatieve food-concepten: gezonde, groene fastservice juicebars, coffeebars, healthy fastfood (saladebars) mogelijk zijn wanneer ze een zogenaamde 'Grand Cru' zijn. Dit zijn horecabedrijven die qua karakter, uitstraling, ligging of concept bijdragen aan een sterke uitstraling van het gebied en die vanwege uniciteit iets toevoegen aan het bestaande aanbod in de stad of de regio. Een sterrenrestaurant bijvoorbeeld.

Bij een initiatief dat als een 'Grand cru' kan worden beschouwd, kan wel medewerking worden verleend door middel van een buitenplanse afwijking. Bij de beoordeling van aanvragen wordt zoveel mogelijk gekeken naar de specifieke omstandigheden.

3.2.5 Kantoren

In de Nota Herijking Kantorenbeleid Arnhem 2008 – 2020 staat het herstel van het evenwicht in de kantorenmarkt centraal. Hiertoe wordt ingezet op hergebruik/transformatie van langdurig leegstaande kantorenpanden, alsmede het prioriteren, beperken en faseren van nieuwbouwplannen. Nieuw kantorenprogramma wordt beperkt tot een gelimiteerd aantal strategische locaties in het centrum van de stad (o.a. Arnhem Centraal). Ontwikkeling van kantoren buiten deze locaties is in principe ongewenst.

Voor dit bestemmingsplan geldt dat op de commerciële plot (3c) de bestaande kantoorlocaties worden behouden.

3.2.6 Woonprincipes

De Arnhemse Woonprincipes 2025 (de Arnhemse woonvisie, vastgesteld in 2015) vormen tezamen de actualisering van de Woonvisie 2015 en de strategische koers die er voor moet zorgen dat Arnhem ook in de toekomst een woonstad blijft waar het voor iedereen aantrekkelijk is om te wonen, te leren, te werken en te leven. Bij het opstellen van de Woonprincipes is rekening gehouden met wet- en regelgeving en beleidskaders van andere overheden.

De onderstaande vier pijlers vormen de hoofddoelen van de Woonprincipes:

1. Duurzaam betaalbaar; hierbij zorgen we dat er voor elk inkomen voldoende passende sociale en betaalbare woningen beschikbaar zijn. Daarbij sturen we niet alleen op aantallen, maar streven we ook naar een goede prijskwaliteit en op de duurzaamheid van woningen in de nieuwbouw en in de bestaande woningvoorraad.
2. Levensloopgeschikt wonen; door meer levensloopgeschikte woningen aan de voorraad toe te voegen én bestaande woningen aan te passen of op te plussen, kunnen we mensen, gezond of beperkt, in verschillende levensfasen van hun leven, een passende woonplek blijven bieden in Arnhem.
3. Aantrekkelijke woonstad; Arnhem heeft door zijn centrale ligging een bijzondere ruimtelijke en groene kwaliteit. Met de binnenstad, de Rijn en stadsparken in combinatie met wonen, leren, werken en verblijven maakt het de stad vitaler. Arnhem wil een aantrekkelijke woonstad zijn en blijven voor haar huidige inwoners, maar ook meer studenten en midden en hoge inkomens aan zich binden door het bieden van aantrekkelijke, levendige of bijzondere woonmilieus.
4. Wijken met identiteit; Elke wijk heeft zijn eigen herkenbare identiteit die recht doet aan de beleving van haar inwoners. Met deze variëteit wil de stad inzetten op een duurzame woon- en leefomgeving waar bewoners trots zijn op hun wijk, waar ze zich thuis en ook zelf verantwoordelijk voor voelen. Dat palet van eigen identiteit en karakters van wijken draagt bij aan de aantrekkingskracht van Arnhem als woonstad.

Toetsing woonbeleid

Het bestemmingsplan 'Chw Coehoorn-oost' worden circa 100 woningen toegevoegd. Het plan past binnen de plancapaciteit, zoals binnen de subregio Arnhem en omgeving is afgestemd. In Coehoorn spreken we van een centrum stedelijk woonmilieu. In dit woonmilieu is nog veel vraag naar woningen.

Appartementen zijn al veel toegevoegd de afgelopen jaren (met name via transformaties), grondgebonden woningen in mindere mate. Deze ontwikkellocatie kan zowel appartementen als grondgebonden woningen bieden. De grondgebonden woningen voldoen aan een grote marktvraag van gezinnen om ook in de binnenstad te kunnen wonen. En daarnaast om wonen en werken te combineren. De appartementen bieden ruimte om in de binnenstad levensloopgeschikte woningen toe te voegen zodat er diverse doelgroepen in terecht kunnen, hiermee wordt voldaan aan de tweede pijler van de Arnhemse woonprincipes. Ook specifieke doelgroepen voor zorg kunnen hier een plek krijgen.

Niet alleen variatie in woningen maar ook variatie in prijzen is hier wenselijk. Het college van de gemeente Arnhem wil in ieder geval sociale woningen opnemen in nieuwe plannen. Het gaat er daarbij om dat bij plannen minimaal 30% van de woningen binnen de sociale normen vallen. Voor huurwoningen gaat het om een maximale huurprijs tot de liberalisatiegrens en voor koopwoningen de dan geldende norm voor sociale of goedkope koop.

CPO

Bij Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) ontwerpt en bouwt een georganiseerde groep burgers samen hun eigen woningen. Ze zijn zelf verantwoordelijk voor het hele proces, van ontwerp tot bouw van de woningen. Als opdrachtgever bepalen de CPO'ers grotendeels hoe de woning eruit komt te zien.

CPO biedt de mogelijkheid bijzondere woonwensen tot stand te brengen die de bewoners dichter bij elkaar brengen. Deze initiatieven kunnen daarmee een meerwaarde hebben voor henzelf, maar ook voor de omgeving. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om gewenste kwaliteit of het realiseren van een bepaalde specifieke woonwens of ideologie op het gebied van milieu, architectuur, samenleven, zorg etc. Zowel huur-als koopwoningen kunnen gerealiseerd worden met CPO.

3.3 Beschrijving programma

De ontwikkeling in het plangebied bestaat uit drie verschillende locaties. In het kavelpaspoort worden de ontwikkellocaties verder uitgewerkt waarbij de uitgangspunten uit de gebiedsvisie zijn gehanteerd.

Afbeelding 3.1: Uitsnede 'Gebiedsvisie Coehoorn Creatieve wijk', p. 27.

3.3.1 Ontwikkellocatie 1

Ontwikkellocatie 1 is gelegen aan de Korte Coehoornstraat 60. Ontwikkellocatie 1 zal worden ontwikkeld door Stichting Coehoorn Centraal samen met een ontwikkelende partij. De mix van wonen en ruimtes voor creatieve ondernemers resulteren in een levendig en aantrekkelijk gebouw aan het Coehoorn Park. De stichting Coehoorn Centraal kan daarbij als geen ander zorgen dat de Coehoorn "look and feel" een vertaling krijgt in het gebouw.

3.3.2 Ontwikkellocatie 2

Ontwikkellocatie 2 ligt tussen het Nieuwe Plein (oostzijde) en het toekomstige Coehoorn Park (westzijde). Voor ontwikkellocatie 2 is de gemeente op zoek naar een collectief particulier opdrachtgeverschap (hierna CPO)-groep (of groepen) die zelf een woongebouw willen ontwikkelen. Zij bouwen letterlijk en figuurlijk mee aan de wijk met de betrokkenheid en creativiteit die nodig zijn om van Coehoorn een creatieve en levendige stadswijk te maken.

3.3.3 Ontwikkellocatie 3

Omdat ontwikkellocatie 3 aan twee verschillende straten (Bergstraat en Nieuwe Plein) ligt verbonden door een parkeerkelder en plint, wordt deze locatie wat betreft de spelregels opgedeeld in 3 delen.

Ontwikkellocatie 3a

Ontwikkelkavel 3a ligt aan het Coehoorn Park, Aan de koppen grenst de kavel aan de achterzijde van Nieuwe Plein 7 en de achterzijde van de Du-Soleil-Flat. Op deze ontwikkellocatie wordt de mogelijkheid geboden om atelierwoningen met een levendige plint te realiseren.

Ontwikkellocatie 3b

Ontwikkellocatie 3b bestaat uit een parkeerkelder en een plint met een groen dak.

Ontwikkellocatie 3c

Ontwikkellocatie 3c is gelegen aan het huidige Nieuwe Plein 1 en 3. In de gebiedsvisie wordt de mogelijkheid open gehouden om de huidige panden te hergebruiken. Maar ook een stedelijk bebouwingsaccent met een hoogte van 8 tot 12 bouwlagen wordt mogelijk geacht. Uitgegaan wordt van een mix van wonen en commerciële functies.

Woningbouwprogramma ontwikkellocatie 3

De gemeente is eigenaar van de gronden en zal met verschillende partijen overeenkomsten sluiten voor de ontwikkeling van dit veld. In deze overeenkomsten zal het minimaal te realiseren sociale huur worden vastgelegd (28-32%).

3.4 Verkeer en mobiliteitsaspecten

De gemeente Arnhem heeft haar verkeersbeleid op hoofdlijnen verwoord in de Structuurvisie Arnhem 2020-2040 (vastgesteld 2012). Voor mobiliteit biedt het structuurplan een ruimtelijk ontwikkelingsperspectief. Arnhem streeft naar een duurzame bereikbaarheid in een aantrekkelijke en veilige stad. Vooral in de bestaande stad geldt daarbij het principe: eerst de bestaande verkeersruimte beter benutten en pas daarna zoeken naar mogelijkheden tot uitbreiding van de (auto)verkeersruimte. De inzet van slim ruimtegebruik, voor versterking van fiets en openbaar vervoer, aangevuld met spitsmijdende maatregelen moet Arnhem de komende jaren bereikbaar houden.

Als gevolg van de beoogde ontwikkelingen in Coehoorn verandert de verkeersdruk op het gebied. De nieuwe functies, die aan het gebied worden toegevoegd, leiden tot extra verkeersbewegingen van bewoners, werkers en bezoekers.

Door de centrale ligging van Coehoorn is de verwachting dat relatief veel verkeersbewegingen te voet en met de fiets plaats zullen vinden. Binnen het plangebied wordt gezocht naar mogelijkheden om de voorzieningen voor deze categorieën verkeersdeelnemer te optimaliseren.

Voor het autoverkeer wordt uitgegaan van de vigerende Arnhemse parkeernorm voor functiewijzigingen in

de binnenstad. De drie bouwplots voorzien in de eigen parkeerbehoefte, door voldoende parkeerplaatsen op eigen terrein aan te leggen. De parkeergarages van de plots ontsluiten respectievelijk via:

- Plot 1: de Bergstraat, bij voorkeur direct aansluitend op de Oude kraan
- Plot 2: de Coehoornstraat, direct aansluitend op het Nieuwe Plein
- Plot 3: de Bergstraat, bij voorkeur direct aansluitend op de Oude Kraan

Bij plot 3 zal van de gelegenheid gebruik gemaakt worden om de ontsluiting bestaande parkeergarage achter de Du Soleil flat te verplaatsen van het Nieuwe Plein naar de Bergstraat.

Onderdeel van de beoogde ontwikkeling is dat de Coehoornstraat wordt afgesloten voor autoverkeer tussen het Nieuwe Plein en de Korte Coehoornstraat.

3.5 Toets programma aan Rijks- en provinciaal beleid

3.5.1 Rijk

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)

De SVIR schetst het ruimtelijke en mobiliteitsbeleid van het rijk in het perspectief van 2028 en 2040. De SVIR markeert een trendbreuk waarbij sterk wordt ingezet op decentralisatie van het ruimtelijk beleid naar provincies en gemeenten. In de nationale ruimtelijke hoofdstructuur maakt Arnhem deel uit van één van de negen 'stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren'; expliciet wordt 'Health Valley' in en rond Arnhem-Nijmegen genoemd en 'mode en design' in Arnhem als onderdeel van de aanwezige topsector 'Creatieve industrie'. Een 'aantrekkelijk vestigingsklimaat in en een goede internationale bereikbaarheid van de stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren' wordt in de SVIR gemarkeerd als een nationaal belang. De SVIR laat zich niet specifiek uit over dergelijke lokale ontwikkelingen. De beoogde herontwikkeling van Coehoorn raakt dan ook geen rijksbelangen zoals opgenomen in de SVIR.

Ladder voor duurzame verstedelijking

De ladder voor duurzame verstedelijking is sinds 2012 als motiveringseis in het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.1.6, lid 2) opgenomen.

Op 1 juli 2017 is de Ladder in het Besluit ruimtelijke ordening gewijzigd. Aanleiding voor de wijziging waren de in de praktijk gesignaleerde knelpunten bij de uitvoering van de Ladder en de wens om te komen tot een vereenvoudigd en geoptimaliseerd instrument.

Doel van de ladder voor duurzame verstedelijking is om te komen tot een goede ruimtelijke ordening door een optimale benutting van de ruimte in stedelijke gebieden. Hierbij geldt een motiveringsvereiste voor het bevoegd gezag als nieuwe stedelijke ontwikkelingen planologisch mogelijk worden gemaakt.

3.5.2 Provincie

Algemeen

De Omgevingsvisie Gaaf Gelderland en de bijbehorende Omgevingsverordening, vastgesteld door Provinciale Staten van Gelderland op 19 december 2019, zijn op 1 maart 2019 in werking getreden. In de Omgevingsvisie staan de hoofdlijnen van het beleid en in de Omgevingsverordening de regels en afspraken om de opgaven uit de omgevingsvisie te realiseren.

Subregionale woonagenda

Dit bestemmingsplan voorziet in woningbouw. In artikel 2.2. van de provinciale verordening is opgenomen dat een bestemmingsplan alleen nieuwe woningen mogelijk maakt als die ontwikkeling pas binnen een door Gedeputeerde Staten vastgestelde regionale woonagenda. Op 8 februari 2018 is de Subregionale Woonagenda Arnhem e.a. 2017-2027. Kwantitatief is afgesproken dat als horizon de komende 10 jaar (2017-2027) op basis van de meest recente Primos-prognose wordt gehanteerd. De provinciale huishoudens- en bevolkingsprognose wordt gehanteerd als spiegel (om de twee jaar geüpdatet), niet als hard maximum. Daarnaast is de ambitie om het woningtekort in te lopen (mede gebaseerd op de meest recente regionale woningmarktanalyse (Companen, met gebruik van het Socratesmodel van ABF)). Kwantitatief streven de gemeenten in de subregio Arnhem in de periode

2017-2027 naar een netto toevoeging van circa 13.500 te realiseren woningen.

Uit onderzoek van ABF blijkt dat er zowel in de regio Arnhem-Nijmegen als in de subregio Arnhem met name in de grote steden nog veel behoefte is aan nieuwe woningen. Uitgegaan wordt van een netto uitbreidingsbehoefte van 6.180 woningen in Arnhem over de periode van 2015 tot en met 2025.

Toetsing van de ontwikkeling aan het rijksbeleid

In bijlage Bijlage 2 is de onderbouwing van de ladder voor duurzame verstedelijking opgenomen. Uit deze onderbouwing kan worden geconcludeerd dat voorliggend bestemmingsplan met de mogelijkheid tot oprichting van circa 108 woningen voldoet aan artikel 3.1.6 lid 2 Bro en de eisen vanuit de provincie.

Hoofdstuk 4 Milieu- en omgevingsaspecten

4.1 Inleiding

Op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening moet in de toelichting op het bestemmingsplan een beschrijving worden opgenomen van de wijze waarop de milieukwaliteitseisen bij het plan zijn betrokken. Daarbij moet rekening gehouden worden met de geldende wet- en regelgeving en met de vastgestelde (boven)gemeentelijke beleidskaders. In dit hoofdstuk worden de verschillende milieu- en omgevingsaspecten onderbouwd.

4.2 Geluid

4.2.1 Algemeen

De Wet geluidhinder heeft tot doel de mens te beschermen tegen geluidhinder. Dit is in de wet uitgewerkt in een normenstelsel voor de toelaatbare geluidbelasting in de woonomgeving. Alleen planologisch nieuwe situaties worden getoetst aan de wet. Daarbij moet er akoestisch onderzoek plaatsvinden naar de gevolgen daarvan voor geluidgevoelige objecten. Naast woningen zijn er nog een aantal andere geluidgevoelige objecten aangewezen zoals scholen en zorginstellingen.

In de wet staan regels voor weg- en railverkeerslawaaï en voor gezoneerde industrieterreinen. De wet werkt verder met zones: dit zijn aandachtsgebieden rond geluidbronnen waarbinnen regels en normen gelden om de negatieve gevolgen van geluidhinder te beperken.

Het wettelijk normenstelsel kent voorts voorkeurswaarden en grenswaarden. Als de geluidbelasting beneden de voorkeurswaarde blijft dan zijn er wettelijk geen belemmeringen voor nieuwe geluidgevoelige situaties. Bij een geluidbelasting tussen de voorkeurswaarde en de grenswaarde moet er een gemotiveerd besluit genomen worden om nieuwe geluidgevoelige ontwikkelingen mogelijk te maken (hogere waarde).

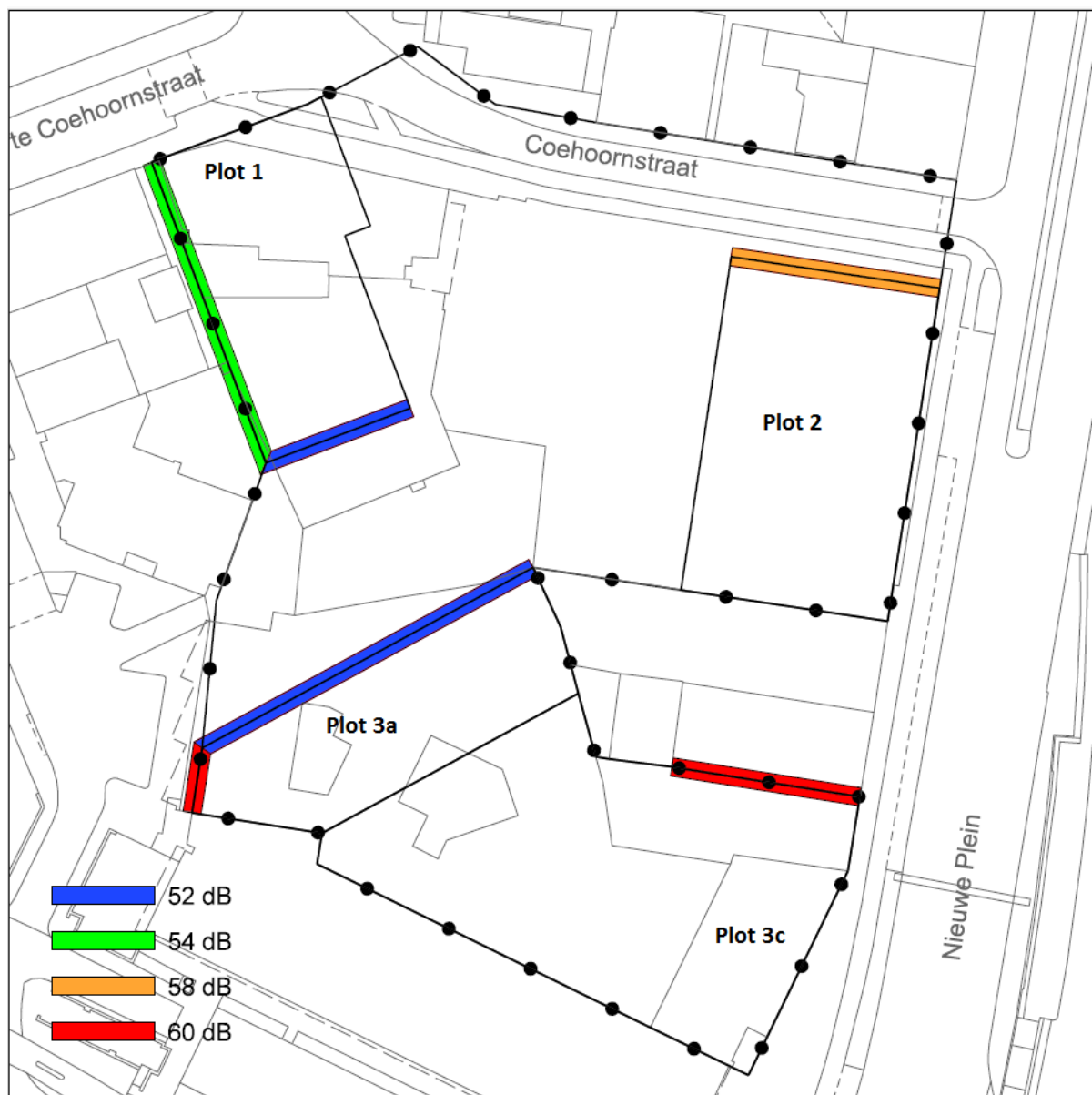
Voor het verlenen van een hogere waarde is de nota "uitvoeringsbeleid hogere grenswaarde" van de gemeente Arnhem van toepassing.

Beleidsplan Geluid

Het beleidsplan Geluid heeft tot doel geluidsnormen voor nieuwe situaties af te stemmen op de aard en de functie van een gebied. Hierdoor kan beter rekening gehouden worden met ontwikkelingen en verwachting van de gebruikers van een gebied. In het centrum en dichtbij goed openbaar vervoer wil de gemeente Arnhem veel functies mogelijk maken. Als gebieden intensiever gebruikt worden neemt de kans op geluidhinder ook toe. Andere gebieden zoals de parken worden juist gewaardeerd om hun relatieve rust. Deze uitgangspunten hebben geleid tot een gebiedsgerichte invulling van geluidskwaliteiten binnen Arnhem. Naarmate de geluidbelasting hoger is neemt het belang van een zorgvuldige invulling van de totale leefomgevingskwaliteit toe.

4.2.2 Situatie plangebied

DGMR heeft ten behoeve van de ontwikkeling van Coehoorn-Oost een akoestisch onderzoek uitgevoerd (Bijlage 4 Akoestisch onderzoek Coehoorn). Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat de geluidbelasting vanwege de Centrumring op de oostgevel de maximale toelaatbare waarde uit de Wet geluidhinder van 63 dB overschrijdt. Dit betekent dat voor de oostgevel gebouwmaatregelen (een dove gevel) noodzakelijk zijn om te kunnen voldoen aan de Wet geluidhinder. In de regels wordt een voorwaardelijke verplichting opgenomen met betrekking tot de dove gevel (zie Artikel 4, onder 4.2 en Artikel 6 onder 6.2 en de toelichting op de regel in paragraaf 5.3).

Figuur 5.1; illustratie gevelbelasting hogere waarden.

Voor de noordgevel van ontwikkellocatie 2, de zuidwest gevel van ontwikkellocatie 1, de noord-westgevel van ontwikkellocatie 3a en de noordgevel van ontwikkellocatie 3c geldt dat de geluidbelasting de voorkeurswaarde van 48 dB overschrijdt. Voor deze gevels geldt dat maatregelen aan de bron- en overdrachtmaatregelen onvoldoende effectief zijn en dat ze stuiten op stedenbouwkundige, verkeerskundige, landschappelijke of financiële bezwaren. Dit betekent dat hogere waarden kunnen worden verleend. In dit bestemmingsplan maken we gebruik van de mogelijkheden van de aanwijzing als experimenteergemeente in de Crisis- en herstelwet. Zie voor de uitgebreide onderbouwing Bijlage 1 Onderbouwing Hogere Waarden. Krachtens artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis en herstelwet worden in het bestemmingsplan de hogere waarden vastgesteld.

Aanvaardbaar woon- en leefklimaat

Naast de Wet geluidhinder geldt er in het kader van een goede ruimtelijke ordening de verplichting om onderzoek te doen naar het woon- en leefklimaat. Dit betekent dat ook moet worden gekeken naar de geluidbronnen die niet worden geregeld in de Wet geluidhinder. Voor het plangebied gaat het dan om 30 km/u wegen en geluidhinder vanwege bedrijvigheid (zie conclusie bedrijven en milieuzonering paragraaf 4.4). In het akoestisch onderzoek is in het kader van wegverkeer gekeken naar 30 km/u wegen en cumulatie. Door de 30 km/uurwegen Coehoornstraat en Nieuwe Plein is de hoogst berekende waarde 59

dB na aftrekt op de oostzijde van het plan. Vanwege de cumulatie van de centrumring en de 30 km/uur wegen wordt een dove gevel uitgevoerd. Het geluidbeleid voorziet erin dat er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

4.3 Luchtkwaliteit

4.3.1 Algemeen

De Europese richtlijnen voor luchtkwaliteit zijn geïmplementeerd in titel 5.2 van de Wet Milieubeheer. Het doel van deze wetgeving is het beschermen van mens en milieu tegen de negatieve effecten van luchtverontreiniging. De wet is primair gericht op het voorkomen van negatieve effecten op de gezondheid van de mens. Daarnaast zijn er voor de stoffen zwaveldioxide en stikstofoxiden ook normen opgenomen ter bescherming van ecosystemen.

Voor het toetsen van ruimtelijke plannen zijn de volgende grenswaarden het meest relevant:

- PM_{10} (fijnstof)
 1. de jaargemiddelde concentratie van $40 \mu g PM_{10}/m^3$ mag niet worden overschreden;
 2. de 24 uurgemiddelde concentratie van $50 \mu g PM_{10}/m^3$ mag niet vaker dan 35 keer per jaar worden overschreden;
- NO_2 (stikstofdioxide)
 1. de jaargemiddelde concentratie van $40 \mu g NO_2/m^3$ mag niet worden overschreden;
 2. de uurgemiddelde concentratie van $200 \mu g NO_2/m^3$ mag niet vaker dan 18 keer per jaar worden overschreden.

Voor de overige stoffen worden in Nederland geen overschrijdingen gerapporteerd.

In de op de Wet milieubeheer gebaseerde algemene maatregel van bestuur 'Niet in betekende mate' (Besluit NIBM) zijn regels vastgelegd waaronder projecten (inrichtingen, kantoor- en woningbouwlocaties) die niet in betekende mate bijdragen aan verslechtering van de luchtkwaliteit, zonder toetsing aan de grenswaarden voor het aspect luchtkwaliteit, toch doorgang kunnen vinden. De grens ligt bij een toename van maximaal 3%. Om te voorkomen dat in gebieden waar (nog) grenswaarden worden overschreden of dreigen overschreden te worden, een verslechtering van de luchtkwaliteit plaatsvindt, kunnen bij ministeriële regeling bepaalde gebieden en bepaalde broncategorieën worden aangewezen waarbinnen geen gebruik kan worden gemaakt van de NIBM-regeling.

4.3.2 Situatie plangebied

In het akoestisch onderzoek (Bijlage 4 Akoestisch onderzoek Coehoon) is tevens de luchtkwaliteit onderzocht. In het plangebied zijn de concentraties voor de stoffen stikstofdioxide (NO_2) en fijnstof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) op verschillende punten bepaald. De hoogst berekende concentratie is voor NO_2 $22 \mu g PM_{10}/m^3$, voor PM_{10} $18,5 \mu g PM_{10}/m^3$ en voor $PM_{2,5}$ $\mu g PM_{10}/m^3$. Dit betekent dat de berekende concentraties ruimschoots voldoen aan de grenswaarden. Ook worden de daggemiddelde en uurgemiddelde normen niet overschreden.

In het onderzoek is de luchtkwaliteit ook beoordeeld op basis van NIBM. Uit het resultaat blijkt dat de extra woningen niet zorgen voor een betekende bijdrage op de luchtkwaliteit.

4.4 Hinder

4.4.1 Algemeen

In het kader van bedrijven en milieuzonering dienen de effecten van inrichtingen op hun omgeving (gevoelige bestemmingen, waaronder eventueel nieuw te ontwikkelen woningen) in beeld gebracht te worden. Voorbeelden van hinder zijn geluid, geur, stof of gevaar. In de

VNG-publicatie 'Bedrijven en milieuzonering 2009' is een lijst van inrichtingen opgenomen waarbij de inrichtingen op grond van de hinder die zij veroorzaken, zijn opgedeeld in 6 categorieën. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat een inrichting uit categorie 1 relatief weinig hinder veroorzaakt en een inrichting uit

categorie 6 bijzonder veel hinder veroorzaakt.

4.4.2 Situatie plangebied

Hinder

Op basis van de milieucategorie zoals genoemd in de VNG brochure bedrijven en milieuzonering geldt voor inrichtingen een richtafstand ten opzichte van woningen binnen het omgevingstype woongebied of gemengd gebied (wonen naast werken). Bij ontwikkelingen binnen de richtafstand kan gemotiveerd van deze richtafstand worden afgeweken. Binnen een gemengd gebied kan de richtafstand worden verkleind zonder dat dit ten koste gaat van het woon-en leefklimaat.

Binnen het plangebied zijn de bestemmingen Gemengd 1 tot en met 4 en Groen. Binnen de gemengde bestemmingen zijn creatieve bedrijvigheid, wonen, kleinschalige bedrijvigheid en maatschappelijke functies toegestaan. Op basis van de bestemmingen gaat het hierbij om maximaal milieucategorie 2 inrichtingen waarvoor binnen een woongebied ten opzichte van woningen een richtafstand van 30 meter geldt. Binnen een gemengd gebied kan deze afstand worden verkleind naar 10 meter.

Het plangebied 'Coehoom-Oost' kan worden getypeerd al een gemengd gebied met een duidelijke functiemenging waarbij een andere categorie-indeling geldt namelijk A, B en C. Bij categorie A activiteiten gaat het om activiteiten die weinig milieubelastend zijn en aanpandig aan woningen kunnen worden uitgevoerd. Categorie B activiteiten zijn activiteiten met een zodanige milieubelasting voor hun omgeving dat zij bouwkundig afgescheiden van woningen dienen plaats te vinden. Categorie C inrichtingen zijn inrichtingen zoals bedoeld onder B maar dan vanwege de relatief grote verkeer aantrekkende werking op een ontsluiting op de hoofdinfrastructuur zijn aangewezen. Binnen de gebieden met een duidelijke functiemenging zijn restaurants, snackbars, cafés, winkels, kantoren categorie A inrichtingen. Supermarkten categorie B inrichtingen. Een bijvoorbeeld een theater, parkeergarage zijn categorie C inrichtingen.

In het kader van bestemmingsplan is er een akoestisch onderzoek uitgevoerd (Bijlage 4 Akoestisch onderzoek Coehoom)

Op basis van het beleidsplan geluid van de gemeente Arnhem ligt het gebied binnen het omgevingstype stedelijke zone/knooppunt met als kenmerk overwegend lawaaiig. Stedelijke zone/knooppunt is een gebied gelegen in de directe nabijheid van belangrijke verkeersaders en goed ontsloten met hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) waarbij sprake is van een hoge mate van functiemenging. Binnen de stedelijke zone vindt verdichting plaats, er zijn kansen voor meervoudig grondgebruik. Voor inrichtingen is het ambitieniveau 55 dB(A).

In het Coehoompark, gelegen in dit bestemmingsplan binnen de groenbestemming, bevindt zich ter plaatse van de horeca inrichting Stella By Starlight een terras van 2,5 meter breed. DGMR heeft onderzoek gedaan naar de geluiduitstraling van dit terras. In het onderzoek is er van uit gegaan dat een terras geopend is van 09.00 tot 23.00 en dat het terras ruimte biedt aan 32 zitplaatsen. Uit het onderzoek volgt dat de geluidbelasting door het terras op de gevels van de te realiseren woningen op ontwikkellocaties 1, 2 en 3a (respectievelijk Gemengd-1, Gemengd-2 en Gemengd-3) beneden de streefwaarden uit de VNG-publicatie ligt.

Op basis van een 55 dB(A) etmaalwaarde is de geluidbelasting alleen gedurende de avondperiode op de woning boven de horecavoorziening 1 dB(A) te hoog. Deze woning ligt buiten het plangebied. Dit wordt veroorzaakt door het terras. Dit terras is vooral in de zomermaanden in gebruik en dus niet continu. Hierdoor is een geluidbelasting van 51 dB(A) in de avondperiode op deze woning aanvaardbaar.

Geur

In de directe omgeving van het plangebied zijn geen industriële bedrijven waarbij geur een rol speelt. Vanuit geur zijn er geen belemmeringen voor dit plangebied.

4.5 Externe veiligheid

4.5.1 Algemeen

Externe veiligheid

Met externe veiligheid wordt bedoeld de kans op overlijden van mensen buiten de grenzen van een bedrijf of transportmedium, als rechtstreeks gevolg van een ongeval met (gevaarlijke) stoffen binnen de grenzen van het bedrijf dan wel het transportmedium. In de externe veiligheid worden twee risicobegrippen gehanteerd het PR (Plaatsgebonden Risico) en het GR (Groepsrisico).

Landelijk beleid

Voor bedrijven is op 28 oktober 2004 het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) in werking getreden. In het Bevi wordt een onderscheid gemaakt in kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten. De 10^{-6} PR contour geldt ten opzichte van kwetsbare objecten als grenswaarde en ten opzichte van beperkt kwetsbare objecten als richtwaarde. Het beoordelingskader voor het groepsrisico is een oriënterende waarde.

Voor ondergrondse (aardgas)leidingen is er het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) en voor de transportroutes (weg, water, spoor) het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt). In het Bevi, Bevt en Bevb zijn de milieukwaliteitseisen vastgelegd die in de ruimtelijke planvorming moeten doorwerken.

Basisnet spoor

Op 1 april 2015 is de regeling 'Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen' in werking getreden. Het Basisnet geldt voor het transport van gevaarlijke stoffen via de weg, spoor en het water. Per traject geeft Basisnet een risicoplaafond voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Het risicoplaafond wordt enerzijds bepaald door het aantal transporten dat Arnhem per jaar passeert en anderzijds door het aantal aanwezige personen (volgens het bestemmingsplan) in de omgeving van het spoor. Met het Basisnet ligt de gebruiksruimte voor het vervoer van gevaarlijke stoffen en de veiligheidszone voor de ruimtelijke ordening vast.

Gemeentelijk beleid

Het beleidsplan externe veiligheid van de gemeente Arnhem beschrijft de mate van gewenste externe veiligheid in Arnhem. Uitgangspunt hierbij zijn de landelijke normen voor het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. In een groot gedeelte van de stad streven we naar het niet doen toenemen van de risico's. Op sommige plekken in de stad, op bedrijventerreinen voor zware industrie en de volgens het structuurplan stedelijke zone accepteren we een hoger risico dan op andere plaatsen. Wel moet daar extra aandacht zijn voor de beschikbare mogelijkheden voor rampenbestrijding, de zelfredzaamheid van mensen en de hulpverlening.

4.5.2 Situatie plangebied

Transport van gevaarlijke stoffen via het spoor

Het plangebied ligt gedeeltelijk binnen het invloedsgebied (groepsrisico) van het spoor waarover transport van gevaarlijke stoffen plaatsvindt. De ontwikkelingen binnen het plangebied Coehoorn-Oost liggen echter buiten het invloedsgebied van het spoor. Dit betekent dat er geen toe- en/of afname van het groepsrisico is.

Verantwoording groepsrisico

Binnen het invloedsgebied van het groepsrisico zijn geen nieuwe ontwikkelingen voorzien. Dit betekent dat het groepsrisico niet zal toe en/of afnemen en er geen verdere verantwoording van het groepsrisico plaatsvindt.

4.6 Groen en ecologie

4.6.1 Groen en ecologie

Wet natuurbescherming (Regels ter bescherming van de natuur)

De Wet natuurbescherming (Wnb) vervangt sinds 2017 het wettelijke stelsel voor de natuurbescherming zoals dat was neergelegd in de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet, door één integraal en vereenvoudigd kader. De Wnb neemt de Europese regelgeving als uitgangspunt. Waar dat noodzakelijk is voor een adequate bescherming van natuurwaarden waarvoor geen specifieke bescherming is voorzien in Europese regelgeving worden aanvullende nationale beschermingsvoorschriften verankerd. De wet gaat over de bescherming van de kernnatuurwaarden en de houtopstanden, als onderdeel van een groter maatregelenpakket gericht op de bescherming van natuurwaarden en het tegengaan van biodiversiteitsverlies. De taken en verantwoordelijkheden worden zoveel mogelijk bij de provincies neergelegd.

Bescherming van gebieden

Voor de instandhouding van gebieden die zijn aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en de Habitat-richtlijn (Natura 2000-gebieden) stelt de Wnb specifieke kaders. De Natura 2000-gebieden in Arnhem zijn Veluwe en Rijntakken.

Het is verboden om zonder vergunning een project te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstelling voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. Indien het project afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, dan moet een passende beoordeling worden gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. Alleen indien daaruit met zekerheid blijkt dat het plan of project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast, wordt de vergunning verleend. Als de zekerheid niet kan worden verkregen, dan kan een vergunning alleen worden verleend als er geen alternatieve oplossingen zijn, er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang en de nodige compenserende maatregelen worden getroffen (de zgn. “ADC-toets”)

Op het moment dat een passende beoordeling nodig is, moet voor het kaderstellend plan (zoals een bestemmingsplan) een plan-MER worden gemaakt.

De beheerplannen – waarin de uitwerking in omvang, ruimte en tijd van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden plaatsvindt en waarin de voor die gebieden te treffen maatregelen in samenhang worden beschreven – zijn kaderstellende instrumenten. Ingeval overeenkomstig het beheerplan wordt gehandeld is verzekerd dat de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen niet in het geding is.

Bescherming van soorten

De Wnb sluit aan bij het specifieke beschermingsregime uit de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de natuurbeschermingsverdragen. Er wordt voorzien in concrete verboden ten aanzien van onder meer het vangen en doden van in die bronnen genoemde diersoorten, de verstoring van deze soorten en aantasting van hun rust- en voortplantingsplaatsen, alsmede in een verbod op het plukken en vernielen van bepaalde planten. Voorts wordt voorzien in limitatief opgesomde gronden voor ontheffing van deze verboden. Alleen opzettelijk verrichte handelingen zijn strafbaar. Bij vogels zijn bovendien verstoringen niet strafbaar als de staat van instandhouding van die vogelsoorten niet in gevaar komt. Gedeputeerde staten kunnen onder voorwaarden ontheffing verlenen van de verboden.

Daarnaast geldt als beschermingsregime voor (nationale) soorten:

- a. een zorgplicht die van toepassing is op alle natuurwaarden in Nederland;
- b. een verbod op het opzettelijk doden van de in de bijlage van de wet genoemde dieren, met een ontheffingsregime dat ruimer is dan dat voor internationaal en Europees beschermde soorten (zoogdieren, reptielen, amfibieën en thans op een rode lijst staande vissen, dagvlinders, libellen en kevers) (82 soorten);

- c. een verbod op het vangen van dieren genoemd in de bijlage en het opzettelijk beschadigen van hun vaste voortplantings-plaatsen of rustplaatsen (zoals de dassenburcht); en
- d. een verbod op het plukken of opzettelijk vernielen van in de bijlage genoemde vaatplanten (63 soorten, waaronder orchideeën).

Er wordt voorzien in ruimere ontheffingsmogelijkheden dan voor de strikt beschermde soorten gelden (artikel 3.10 lid 2).

Voorts wordt het aantal bejaagbare soorten uitgebreid, worden door gedeputeerde staten goedgekeurde faunabeheerplannen sturend bij de schadebestrijding, populatiebeheer en jacht en is de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het stelsel van soortenbescherming, met inbegrip van de taken van het (op te heffen) Faunafonds, bij de provincies komen te liggen.

Groenvisie 2017-2035

De Groenvisie gaat over het Groen-blauw raamwerk, de stedelijke hoofdgroenstructuur, vertaald in doelen, ambities en ontwikkelopgaven. Dit Groen-blauw raamwerk van de stad bepaalt het gezicht van de stad en de aantrekkelijkheid van uiteenlopende woon- en recreatiemilieus. Het gaat daarbij om de waarden vanuit landschap, cultuurhistorie, ecologie, water en recreatief gebruik op gemeente en op particuliere terreinen.

Aan groen worden de laatste jaren steeds meer waarden en kwaliteiten toegekend. Zo ook aan het Arnhemse groen. Daarbij valt te denken aan gezondheid, klimaat (verminderen van hitte en van wateroverlast), milieu (verbeteren luchtkwaliteit), stadslandbouw, dierenwelzijn, toerisme en sport en bewegen. Het groen biedt ruimte voor een gezonde, leefbare, aantrekkelijke en daarmee ook toekomstbestendige woon- en werkomgeving.

De Groenvisie legt niet alleen het Groen-blauw raamwerk vast, dus de stedelijke hoofdgroenstructuur, maar geeft ook richting aan het belang van groen in de wijken, zodat initiatieven de waarden van het groen (landschap, biodiversiteit, gezondheid, waterbuffering, koelte) niet aantasten maar juist versterken.

Zij vormt daarmee een basis voor de vertaling naar de (planologische) bescherming van waardevolle gebieden en waardevolle bomen in de bestemmingsplannen.

De visie zorgt voor een actualisatie van de Arnhemse regels met betrekking tot groencompensatie.

In de Groenvisie zijn nu de actuele Arnhemse regels groencompensatie 2017 opgenomen.

Uitgangspunt blijft dat de totale groenbalans in de stad neutraal moet blijven of toeneemt. Moet er toch groen verdwijnen, dan wordt dat gecompenseerd. Eerst kwantitatief, dan kwalitatief en als laatste financieel. Bij financiële compensatie wordt de waarde van het groen en de boomopstanden gestort in het Groenfonds.

Het provinciale beleid met betrekking tot groencompensatie heeft betrekking op bos binnen het Gelderse Natuurnetwerk. Daar waar de provinciale compensatieregels gelden treden de gemeentelijke terug.

Natuurinclusief bouwen

Door natuurinclusief te bouwen en te ontwerpen is het mogelijk gezonde en aantrekkelijke stad te creëren, die voor alle gebruikers een prettige leefomgeving vormen. In Coehoorn liggen er kansen om te vergroenen met inheemse bomen, struiken en kruiden (park, groene daken, groene gevels) als leefgebied voor vlinders, wilde bijen en egel. En dit groen te verbinden met het groen in de omgeving, bijvoorbeeld park Onderlangs. In gebouwen liggen er kansen om verblijven te behouden en te creëren voor vleermuizen, huismus en gierzwaluw.

4.6.2 Situatie plangebied

Bescherming van soorten en Natura 2000-gebieden

Ekoza B.V. heeft in opdracht van de gemeente een ecologische QuickScan uitgevoerd ten behoeve van de ontwikkeling van het gebied Coehoorn in Arnhem (Quickscan flora en fauna, Coehoorn, Arnhem, projectnummer 19.164, 3 september 2019, Ekoza, Bijlage 5 QuickScan Flora en Fauna).

Uit de QuickScan blijkt dat er geen negatieve effecten, dan wel significant negatieve effecten zijn te

verwachten van het project op het nabijgelegen Natura 2000-gebied. Het plangebied ligt buiten de grenzen van Natuurnetwerk Nederland, waardoor er geen effecten op de kernkwaliteiten van het gebied zijn. Wel volgt uit de QuickScan dat nader onderzoek zal moeten plaats vinden naar de steenmarter, gebouwbewonende vleermuissoorten en vogels (gierzwaluw, huismus en algemene broedvogels).

Wanneer het plan effect heeft op de soorten waarvoor nader onderzoek wordt uitgevoerd is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk.

De verwachting is dat de beoogde ontwikkeling niet leidt tot overtreding van de Wet Natuurbescherming, mits er vooraf maatregelen worden getroffen ten aanzien van het behoud van leefgebied van beschermde soorten. Bij eventuele aanwezigheid van verblijfplaatsen kan met bepaalde maatregelen (c.q. ongeschikt maken verblijfplaatsen) en het plaatsen van zowel tijdelijke als permanente voorzieningen een ontheffing worden verleend.

Daarnaast is onderzoek gedaan naar de stikstofdepositie op nabijgelegen Natura-2000 gebieden door de ontwikkeling (Onderzoek stikstofdepositie Plan Coehoorn-Oost Arnhem, M.2019.1208.05/R001, 3 december 2019, Bijlage 6 Onderzoek stikstofdepositie Coehoorn-Oost). Voor het plan is zowel een berekening gemaakt van de stikstofdepositie die ontstaat in de bouw- als in de gebruiksfase. Uit het rapport blijkt dat zowel voor de gebruiksfase als voor de bouwfase de berekende depositie onder de grenswaarde van 0,00 mol/ha/jaar blijft. Voor de berekening is er vanuit gegaan dat de bouw over 3 jaar wordt uitgevoerd. Het nieuwe complex wordt aardgasloos gebouwd, dit betekent dat alleen de verkeersgeneratie voor de gebruiksfase een relevante bron is met betrekking tot stikstofdepositie.

Groenbalans en groencompensatie

De ontwikkeling moet getoetst worden aan Spelregels groencompensatie 2017 (Groenvisie 2017). Uitgangspunten is dat het bestaande groen zoveel mogelijk behouden blijft, zo zuinig mogelijk wordt omgegaan met bestaande en potentiële kwaliteiten, op kansrijke plekken groen wordt aangeplant en versnippering wordt voorkomen. Bij veranderingen dient een groenbalans te worden opgesteld, waarin is aangegeven hoe de groencompensatieregels zijn toegepast. De groenbalans is op twee onderdelen beoordeeld namelijk de planologische effecten van het voornemen (juridische vergelijking) en de feitelijke situatie.

Juridische vergelijking

De gronden van het plangebied zijn in het bestemmingsplan Coehoorn bestemd als 'Maatschappelijk', 'en 'Gemengd'. Er is geen sprake van een groenbestemming. Dit bestemmingsplan, 'Coehoorn-Oost', voorziet wel in een groenbestemming. De groenbalans is juridisch gezien positief.

Feitelijke vergelijking

Voor de feitelijke groenbalans moet worden voldaan aan de regels groencompensatie (Groenvisie 2017).

Groenbalans	Oppervlak groen	Aantal bomen
Huidige situatie	ongeveer 2.750 m ²	9
Nieuwe situatie	ongeveer 3.500 m ² exclusief daktuin van ongeveer 800 m ²	Minimaal 9 stuks. <i>Uitgangspunt is het behoud van de bomen in het plangebied. Bomen die niet behouden kunnen blijven en niet kunnen worden verplant, moeten financieel worden gewaardeerd. De totale waarde van de bomen moet worden geïnvesteerd in nieuwe bomen binnen het plan.</i>

Per saldo is er sprake van een toename van het groen. Zowel de juridische als de feitelijke groenbalans is daarmee positief. Het exacte aantal bomen wordt in de planvorming verder uitgewerkt.

Er wordt voldaan aan de regels voor groencompensatie van de gemeente.

4.7 Water

4.7.1 Algemeen

Rijksbeleid

Het Rijksbeleid op het gebied van het waterbeheer is vastgelegd in het Nationaal Waterplan (NWP) 2016-2021 uit 2015. Het plan geeft op hoofdlijnen de ambities weer van het Rijk ten aanzien van het nationale waterbeleid en het daaraan gerelateerde ruimtelijke beleid. De belangrijkste ambities richten zich op waterveiligheid, zoetwater en waterkwaliteit. Maar ook de Deltabeslissingen en enkele waterafhankelijke thema's als natuur en duurzame energie hebben in het plan een plek gekregen.

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte uit 2012 is water een onderwerp. Het gaat om de bescherming van de grondwaterkwaliteit en –kwantiteit, de bescherming en verbetering van de waterkwaliteit, een goede zoetwatervoorziening en voldoende ruimte voor waterveiligheid. Verder is klimaatbestendige (her)ontwikkelingen, met water als belangrijk aspect, een belangrijk onderwerp.

In april 2011 hebben Rijk, provincies, gemeente, waterschappen, en drinkwaterbedrijven afgesproken om gezamenlijk maatregelen te nemen voor een doelmatiger waterbeheer; het Bestuursakkoord Water. De inzet ligt bij mooi, veilig, schoon, gezond en duurzaam beheer van watersysteem en waterketen. De kwaliteit moet omhoog tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.

In de Waterwet uit 2009 zijn onder meer de gemeentelijke watertaken opgenomen: de zorgplicht voor hemelwater indien de eigenaar van het terrein het hemelwater in alle redelijkheid niet op eigen terrein kan verwerken en de regierol van gemeenten bij de grondwaterzorgplicht.

In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is door de overheden afgesproken om vanaf 2020 ruimtelijke adaptatie een integraal onderdeel uit te laten maken van het beleid. Om uiteindelijk in 2050 een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting te hebben. De urgentie om onze leefomgeving klimaatadaptief en waterrobuust te maken is in het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie (november 2018) nogmaals onderstreept.

Provinciaal en regionaal beleid

Op provinciaal niveau zijn alle beleidsplannen geïntegreerd in één plan: de Omgevingsvisie Gelderland uit 2014. Water is opgenomen in twee centrale doelstellingen, te weten het borgen van de kwaliteit en de veiligheid van de leefomgeving. Realisatie van deze doelstellingen betekent onder meer:

- ontwikkelen met kwaliteit met respect voor ruimtelijke, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten;
- een robuust en toekomstbestendig water- en bodemsysteem voor alle functies; bij droogte, hitte en waterovervloed;
- een gezonde en veilige leefomgeving
- een gezonde vrijetijdseconomie en aandacht voor beleving, bereikbaarheid en toegankelijkheid van cultuur, natuur en landschap.

Verder is de provincie het aanspreekpunt voor drie watergerelateerde zaken:

- onttrekkingen voor drinkwaterwinning;
- onttrekkingen ten behoeve van bodemenergiesystemen zoals koude- en warmte opslag (KWO);
- industriële onttrekkingen meer dan 150.000 m³ per jaar.

Beleid waterschap

De verantwoordelijkheid voor het stedelijk waterbeheer in Arnhem-Noord ligt bij het Waterschap Rijn en IJssel. Relevant beleid is opgenomen in het Waterbeheerplan (2016-2021) en de Keur en legger van het waterschap.

Ten aanzien van de waterberging hanteert Waterschap Rijn en IJssel enkele vuistregels. Bij stedelijke ontwikkelingen geldt als dat een T10+10% (40 mm) neerslagsituatie geborgen dient te worden. Deze kan infiltreren of mag vertraagd afgevoerd worden conform de landelijke afvoernorm van 0,05 l/s/ha.

Daarnaast geldt de eis dat een T100+10% (80 mm) tot aan maaiveld geborgen dient te worden en niet tot wateroverlast mag leiden.

Beleid gemeente

Het waterbeleid van de gemeente Arnhem is vastgelegd in de volgende beleidsplannen:

- Het geactualiseerde Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) vastgesteld op 14 november 2018.; d it plan richt zich op een verbetering van de kwaliteit van het rioleringsstelsel, op de vermindering van de vuiluitworp naar het oppervlaktewater, de bodem en het grondwater, op het voorkomen van overlast en op het vasthouden van schoon hemelwater in stedelijk gebied;
- Waterplan Arnhem (2009-2015). Door de gemeente Arnhem en haar waterpartners is dit Tweede Waterplan Arnhem opgesteld. De gemeenteraad heeft in 2009 het waterplan vastgesteld. Het waterplan is gebaseerd op 4 hoofddoelstellingen:
 1. Arnhem aantrekkelijke waterstad;
 2. Klimaatbestendig watersysteem en waterketen;
 3. Goede kwaliteit water en waterbodem;
 4. Bewustwording;
- Aanpak wateroverlast Arnhem-Noord (2015). Het plan heeft tot doel om Arnhem en vooral Arnhem-Noord, beter bestendig te maken tegen zware regenbuien. Hiervoor worden tijdens werkzaamheden in de openbare ruimte maatregelen genomen die wateroverlast verminderen dan wel beperken. Over alle plannen in de openbare ruimte wordt een waterscan gelegd.

Resumé

Uitgangspunt in het huidige beleid van gemeente, waterschap en provincie is dat planontwikkeling moet aansluiten bij een duurzaam integraal waterbeheer. Dit betekent dat:

- negatieve verstoring van de grondwaterstanden en –stromingen niet toegestaan zijn om grondwateroverlast en/of verdroging op de locatie en het boven- en benedenstrooms gelegen gebied te voorkomen;
- maatregelen getroffen moeten worden ter voorkoming van (grond)watervervuiling;
- bij nieuwbouw het regenwater binnen het plangebied afgekoppeld moet worden van de riolering en worden verwerkt op eigen terrein;
- voldoende oppervlaktewater aanwezig is en op de goede locatie;
- het verhard oppervlak zoveel mogelijk beperkt wordt;
- het gebruik van uitloogbare materialen en chemische bestrijdingsmiddelen niet is toegestaan;
- ontwikkelingen moeten bijdragen aan het verminderen of beperken van wateroverlast;
- geen ontwikkelingen mogen plaatsvinden die het functioneren van de waterkering beperken;
- de aanwezige ruimte in het winterbed van de rivieren beschikbaar blijft voor het primaire doel; waterberging en waterafvoer.
- ontwikkelingen en herinrichtingen moeten klimaatbestendig en waterrobuust ingericht worden.

4.7.2 Specifiek op het plangebied

Het plangebied ligt ongeveer tussen de 20,2 m.+ N.A.P. aan de noordzijde en 16,5 m.+N.A.P. aan de zuidzijde. In het plangebied bevindt zich geen oppervlaktewater of waterkering. Het grondwaterniveau ligt gemiddeld rondt de 8,7 m.+N.A.P. maar staat onder invloed van waterstanden op de rivier. Hierdoor kan het grondwater fluctueren tussen de 7 en 11 m.+ N.A.P. Zelfs rekening houdend met deze fluctuaties heeft het plangebied een goede ontwateringsdiepte die geen beperkingen zal opleveren op normale ontwikkelingen in het plangebied.

Door de ligging tussen het Stationsplein en de Blauwe Golven is het plangebied gevoelig voor waterstromen die bij zeer zware buien afstromen vanaf de hogere delen van de wijk. Dit vraagt aandacht bij de uitwerking en inrichting van het plan.

In de huidige situatie is het plangebied nog aangesloten op een gemengd rioolstelsel. Voor de ontwikkeling geldt dat alleen nog vuilwater op het riool mag worden aangesloten. Het hemelwater moet op eigen terrein verwerkt worden. Daar waar mogelijk is het gewenst om ook hemelwater van bestaande gebouwen en straten af te koppelen van de riolering.

Uit het geohydrologisch-onderzoek blijkt dat de bodemopbouw in de afgelopen decennia zwaar is

verstoord en dat veel bebouwingsresten in de ondergrond zijn achtergebleven. Dat heeft gevolgen voor de doorlatendheid van de bodem. Uit het onderzoek blijkt ook dat zich hier ondiepe leemlagen hebben bevonden en het is zeker niet uitgesloten dat dieper in bodem nog andere leemlagen aanwezig kunnen zijn. Het resulteert uiteindelijk in een doorlatendheid die gaat van zeer goed tot zeer slecht. De verwachting is dat de slechte doorlatendheid veroorzaakt wordt door de antropogene verstoringen. Bij infiltratie is de grote variatie in doorlatendheid in ieder geval een aandachtspunt. Naar verwachting kan door toepassing van bodemverbetering de infiltratiecapaciteit eenvoudig verbeterd worden naar waarden die gewoonlijk bij deze bodemopbouw behoren (= zeer goed). De bodem is, mits op de juiste plek ingepast, in ieder geval geschikt voor het infiltreren van hemelwater.

4.8 Bodem

4.8.1 Algemeen

Voor deze ontwikkellocatie is getoetst of de bodemkwaliteit (inclusief grondwater) de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen toelaat. Ook is getoetst of een eventuele bodemverontreiniging gevolgen heeft voor de financiële uitvoerbaarheid van de ontwikkeling.

Als toetskader wordt gebruik gemaakt van de volgende bodemregelgeving:

- Wet Bodembescherming;
- Beleidsnota bodem 2012, Provincie Gelderland, gemeente Arnhem en gemeente Nijmegen, 1 december 2012;
- Besluit Bodemkwaliteit;
- Nota Bodembeheer, september 2011.

4.8.2 Situatie plangebied

Beschrijving bodemkwaliteit in het plangebied

Voor het bestemmingsplan Coehoorn is een inventarisatie uitgevoerd naar de bekende (mogelijke) gevallen van ernstige bodemverontreiniging in het betreffende plangebied. Daarnaast is een inventarisatie uitgevoerd naar alle beschikbare bodemkwaliteitsgegevens en historische gegevens in het plangebied. Daarbij is gebruik gemaakt van het bodeminformatiesysteem van de gemeente Arnhem en zijn bodemrapporten/-documenten geraadpleegd.

Uit deze inventarisatie is gebleken dat in het bestemmingsplangebied geen gevallen van ernstige bodemverontreiniging aanwezig zijn:

	Adres	BISnr.	Omschrijving	Gebruiksbeperkingen
A	Coehoornstraat	nvt		
B	Nieuwe plein	4172	niet-ernstig geval grond (groen gearceerd)	Feitelijk geen, afvoer grond moet verantwoord gebeuren

Direct aangrenzend aan het bestemmingsplangebied liggen geen grondwaterverontreinigingen:

Voor de conclusies baseren wij ons op het bodemonderzoek "Verkenkend en aanvullend

Bodemonderzoek Coehoornstraat / Nieuwe Plein te Arnhem, MWH, projectnummer M13B0324, 18 november 2013" (projectnummer BIS: 4172.33.02).

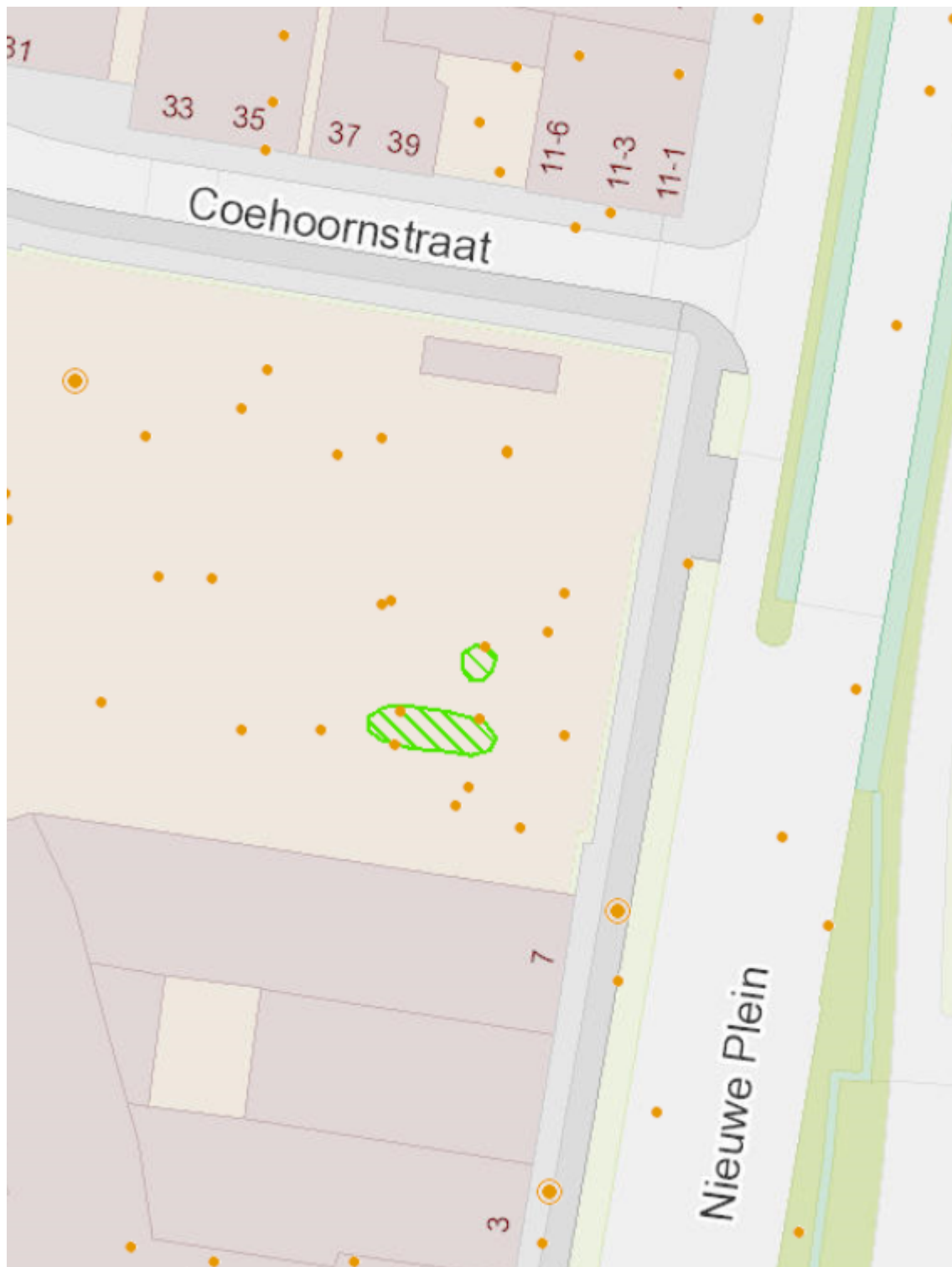
Uit de resultaten blijkt dat de grond tussen 0-2,5 m-mv licht tot matig verontreinigd is met zware metalen en plaatselijk PAK. De aangetroffen bodemverontreinigingen zijn gerelateerd aan de diverse bijmengingen die in de stedelijke ophooglaag aanwezig zijn.

In het bodeminformatiesysteem zijn in het gebied Nieuwstraat-Kerkplein een geval van niet ernstige bodemverontreiniging geregistreerd;

- geval NIEUWE PLEIN / COEHOORNSTRAAT (VML. KLEINE EUSEBIUS), gevalsnummer 4172.

Deze twee kleine locaties zijn door ons als een enkel geval benoemd en genummerd. Uit het onderzoek van blijkt dat voor beide locaties sprake is van een vergelijkbare verontreinigde stedelijke ophooglaag (ca

0-2,5 m-mv). Herschikken van grond binnen het projectgebied is mogelijk.

Er zijn geen sanerende maatregelen nodig om locatie geschikt te maken voor de beoogde functie. Mocht er echter grond afgevoerd worden ter plaatse van de groen gearceerde delen op de tekening dan gelden er gebruiksbeperkingen met betrekking tot de afvoerbestemming, deze verontreinigde grond moet dan op milieuhygiënisch verantwoorde wijze worden afgevoerd waarvoor een plan van aanpak bij bevoegd gezag moet worden ingediend.

Verder is op basis van bodemonderzoek en/of de bodemkwaliteitskaart licht tot matig verontreinigde grond (klasse wonen) te verwachten. Verdere informatie over de bodemkwaliteit in Arnhem kunt u vinden op de internetsite www.arnhem.nl/bodem.

Bij functiewijziging of bij nieuwbouwplannen kan voor aanpassing van het bestemmingsplan en/of aanvraag van een (bouw)vergunning om een recent bodemonderzoek worden gevraagd. Het onderzoek van MWH uit 2013 volstaat hiertoe niet, het is onvoldoende recent.

Conclusie

De geïnventariseerde en getoetste bodemgegevens geven wel voldoende inzicht in de bodemkwaliteit van het plangebied. Er zijn geen gevallen van ernstige bodemverontreiniging bekend. Direct aangrenzend aan het plangebied liggen geen grondwaterverontreinigingen. Voor de ontwikkeling van het terrein zijn geen sanerende maatregelen nodig.

In het kader van het bestemmingplan dient te worden getoetst of een plan financieel haalbaar is. Op grond van de uitgevoerde bodemonderzoeken binnen het plangebied worden er geen grootschalige bodemverontreinigingen in het bestemmingplangebied verwacht en wordt verwacht dat het plan vanuit bodemaspecten financieel haalbaar is. Dit betekent dat we geen actueel bodemonderzoek in het kader van het bestemmingplan zullen eisen. Echter in het kader van de bouwaanvraag dient een actueel bodemonderzoek bijgevoegd te worden. Op dat moment kan dus alsnog een verkennend bodemonderzoek worden gevraagd.

De kwaliteit van de bodem (inclusief grondwater) vormt geen gevaar voor de volksgezondheid bij de aanwezige bestemmingen/functies in het ontwikkelgebied.

De kwaliteit van de bodem (inclusief grondwater) vormt geen belemmering voor de planontwikkeling op de ontwikkellocatie en voor de financiële uitvoerbaarheid.

4.9 Cultuurhistorie & archeologie

4.9.1 Algemeen

Rijksbeleid

Erfgoedwet

Cultuurhistorische objecten die zeldzaam of schaars zijn en die voor mensen in hoge mate het beeld van Nederland bepalen, worden aangewezen als monumenten. In de Erfgoedwet (de opvolger van de Monumentenwet 1988) is vastgelegd hoe monumenten van bouwkunst en archeologie en stads- en dorpsgezichten moeten worden beschermd. Deze wet is het belangrijkste instrument voor de bescherming van het cultuurhistorisch erfgoed in Nederland.

Besluit ruimtelijke ordening

Cultuurhistorie moet op basis van de gewijzigde Bro (art 3.1.6) goed in bestemmingsplannen verankerd worden. Dit behelst niet alleen een beschrijving van de aanwezige en te verwachten cultuurhistorische waarden, maar ook een waardering ervan en een advies over toekomstige omgang ermee, gelet op de ruimtelijke opgave die in het bestemmingsplan aan de orde is. Aangegeven moet worden hoe met de cultuurhistorische waarden rekening is gehouden in het bestemmingsplan.

Verdrag van Valletta en de Wet op de archeologische monumentenzorg

De bescherming van het archeologische erfgoed in de bodem en de inbedding ervan in de ruimtelijke ontwikkeling is het onderwerp van het Europese Verdrag van Valletta (Malta). In 1992 ondertekenden twintig Europese staten, waaronder Nederland, dit verdrag. De belangrijkste uitgangspunten van het verdrag zijn:

- archeologische waarden dienen zoveel mogelijk (in situ) in de bodem bewaard te blijven en

- beheermaatregelen dienen genomen te worden om dit te bewerkstelligen;
- vroeg in de ruimtelijke ordening dient al rekening gehouden te worden met archeologie;
- bodemverstoorders betalen het archeologisch (voor)onderzoek wanneer behoud in situ niet mogelijk is.

In 2007 is het verdrag vertaald in de Monumentenwet 1988 en maakt thans deel uit van de Erfgoedwet.

Provinciaal beleid

'Beleef het mee!' (2017-2020)

In juli 2016 is het Beleidsprogramma Cultuur en Erfgoed 2017 - 2020 'Beleef het mee!' vastgesteld. In dit programma ligt het accent op de beleving van mensen. Daarnaast zoekt de provincie de balans tussen de maatschappelijke, economische en intrinsieke waarde van cultuur en erfgoed. Cultureel ondernemerschap blijft onverminderd van belang en komt terug in de economische waarde van cultuur en erfgoed. Voor wat betreft erfgoed krijgt vooral het functioneel gebruik ervan aandacht. Daarnaast zoekt de provincie nieuwe manieren van samenwerking waardoor de uitvoeringskwaliteit van restauraties en archeologie wordt vergroot

Gemeentelijk beleid

Erfgoednota 'Panorama Arnhem'

In de Erfgoednota 'Panorama Arnhem' wordt het accent verschoven van 'behoud door bescherming' naar 'behoud door ontwikkeling'. We gaan er vanuit dat de cultuurhistorie zo op een vroeg moment een actieve rol gaat spelen in veranderingsprocessen en ontwerpkeuzen. Het stadsbeeld van Arnhem verandert in hoog tempo. Het erfgoedbeleid wil de cultuurhistorische factor een zichtbare en samenhangende rol geven in deze stedelijke ontwikkelingen. Cultuurhistorie wordt ingezet als ontwikkelingskans en niet als belemmering.

Streven is om bij planontwikkelingen zo vroeg mogelijk onze kennis van de Arnhemse cultuurhistorie in te brengen. De kennis van het Arnhemse erfgoed moet goed toegankelijk zijn. Hiertoe worden nieuwe instrumenten ontwikkeld. De erfgoedkaart biedt een overzicht van alle cultuurhistorische elementen en structuren binnen de gemeente Arnhem. Daarnaast blijft het zichtbaar maken van de bouw- en ontwikkelgeschiedenis van onze stad uitgangspunt. De cultuurhistorische dimensie van de stad moet, waar mogelijk, worden versterkt en beleefbaar gemaakt.

Om de doelstellingen van het erfgoedbeleid te realiseren zetten we een aantal strategieën in:

- Behouden door ontwikkelen
- Behouden door beschermen
- Adviseren, stimuleren en verleiden
- Kennis verwerven en verspreiden

Archeologische verwachtingenkaart

Archeologie is een integraal onderdeel van het erfgoedbeleid en als zodanig opgenomen in de erfgoednota. In de nota wordt voortgeborduurd op de uitgangspunten van het Verdrag van Malta. Behoud van archeologische waarden is het uitgangspunt en als dat niet mogelijk is, volgt veiligstelling door archeologisch onderzoek. Om permanente aandacht voor deze vorm van erfgoed te krijgen, is ingezet op constante voorlichting en educatie. Sinds 2008 beschikt de gemeente over een archeologische verwachtingenkaart voor heel Arnhem. De verwachtingenkaart geeft al in een vroeg stadium van planvorming globaal inzicht in de mate waarin archeologische resten in een gebied aangetroffen kunnen worden.

Conform de Erfgoedverordening geldt dat archeologisch onderzoek uitgevoerd moet worden als grondroerende werkzaamheden:

- in archeologisch waardevolle gebieden (buiten monumenten) dieper dan 40 cm-maaiveld reiken en groter zijn dan 30 m²;

- in gebieden met een hoge archeologische verwachting dieper dan 40 cm-maaiveld reiken en groter zijn dan 200 m²;
- in gebieden met een middelhoge archeologische verwachting dieper dan 40 cm-maaiveld reiken en groter zijn dan 500 m²;
- in gebieden met een lage archeologische verwachting dieper dan 40 cm-maaiveld reiken en groter zijn dan 2.000 m².

Voor archeologisch waardevolle gebieden zijnde beschermde gemeentelijke of rijksmonumenten, geldt maatwerk. Voor rijksmonumenten beslist de Minister van OC&W. Gebieden die reeds onderzocht zijn en/of zijn vrijgegeven, zijn vrijgesteld van onderzoek. Aan het archeologische beleid dat in de verordening is verankerd, ligt de archeologische maatregelenkaart als basis.

Structuurvisie

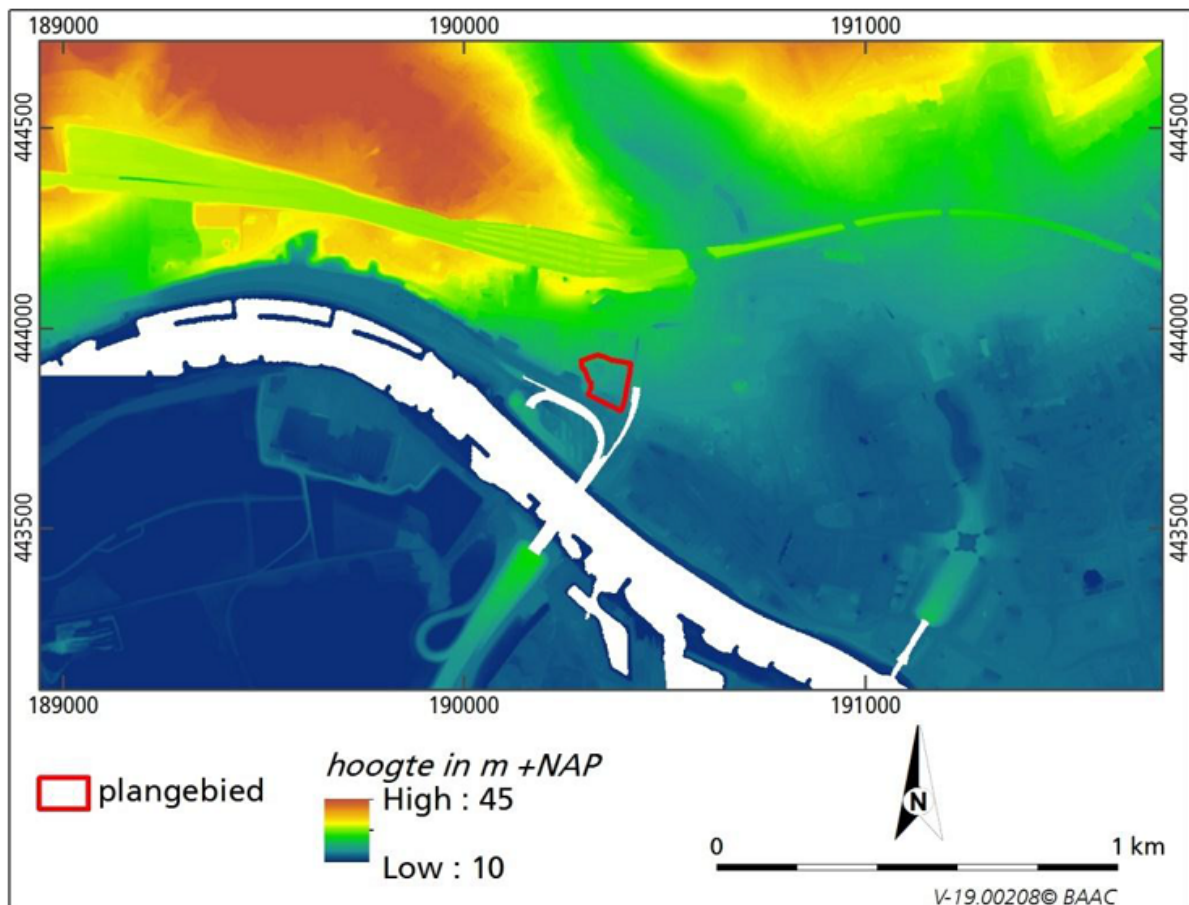
De Structuurvisie Arnhem (2011) biedt een strategisch kader voor ruimtelijke planning op stedelijk niveau voor de lange termijn. Uitgangspunt is het voortbouwen op de karakteristieken van de historisch gegroeide stad. In de cultuurhistorische hoofdstructuur zijn de ruimtelijke, historische elementen weergegeven, die essentieel zijn voor Arnhem als geheel. Per landschappelijke karakteristiek zijn de ambities weergegeven. Vervolgens is een selectie gemaakt van die cultuurhistorische belangen en structuren die kansen bieden bij nieuwe gebiedsontwikkelingen in de stad: de 'Cultuurhistorische Kansenkaart'. De rijkdom van de Arnhemse cultuurhistorie is kader en inspiratiebron bij ruimtelijke ontwikkelingen in de stad.

4.9.2 Situatie plangebied

1. Landschappelijke ontwikkeling

Plangebied Coehoorn Oost ligt direct ten westen van de historische binnenstad van Arnhem en wordt begrensd door de Oude Kraan, het Nieuwe Plein, (Korte) Coehoornstraat en Bergstraat. Hier bevindt zich de overgang tussen hellingafzettingen van de noordelijk gelegen stuwwal en fluviatiele afzettingen van de Neder-Rijn. Direct ten oosten ligt de monding van een erosiedal dat vanaf de stuwwal richting de rivier loopt. Dit betreft het beekdal van de Jansbeek.

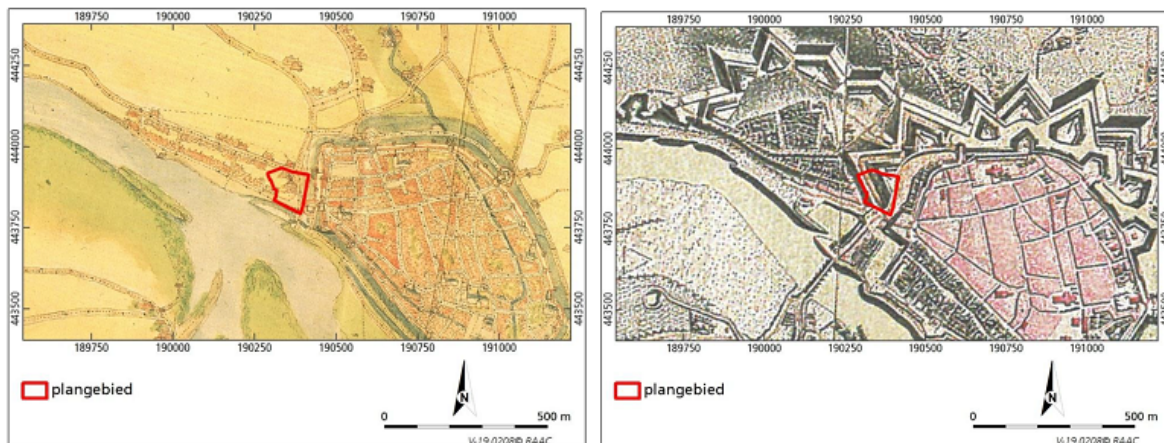
De stuwwal ontstond in de voorlaatste IJstijd (200.000-130.000 jaar BP). Door vanuit het noorden oprukkend landijs werden oude rivierafzettingen tot heuvels opgestuwd. Door de opstuwing moest de Neder-Rijn zijn van oorsprong noordelijke loop naar het westen verleggen. Tijdens de koude fasen van de IJstijd zette de Neder-Rijn vanuit een vlechtend systeem grof zand af tegen de flank van de stuwwal. Tijdens warmere perioden werden deze afzettingen deels opgeruimd en vervangen door zand en klei afgezet vanuit een meanderend systeem. Het erosiedal ten oosten van het plangebied ontstond ook tijdens de warmere perioden van de IJstijd. Van de stuwwal afkomstig smeltwater sleet dalen uit; het meegevoerde erosieve materiaal werd als een puinwaaier aan de voet van de stuwwal afgezet.

Figuur 5.1: Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) met plangebied (rood omlijnd). Zichtbaar is dat het plangebied op de grens van de stuwwal en het rivierengebied ligt, met oostelijk het dal van de Jansbeek. Ter hoogte van de stuwwal zijn gestuwde rivierafzettingen te verwachten en ter hoogte van het rivierengebied zand, grind en klei afgezet door de Neder-Rijn (bron: Bergman 2019, figuur 2.1).

2. Geschiedenis

De kaart van Jacob van Deventer (1558-1570) laat zien dat het plangebied buiten de toen ommuurde stad lag. Het was echter wel deels bebouwd, als onderdeel van een westelijk gelegen voorstad. In de 17e eeuw werd de Arnhemse vesting voorzien van buitenmuren. Bebouwing in het plangebied verdwijnt dan en maakt plaats voor een ravelijn met een daarvoor liggende droge gracht. Deze ravelijn staat historisch bekend als "t Hooge Werk", wellicht samenhangend met de hoge ligging op de stuwwal. Aan de architect van de vestinguitbreiding ontleent het plangebied zijn naam: Menno van Coehoorn.

Figuur 5.2; Plangebied in de 16e (links) en 18e eeuw met "'t Hooge Werk" (rechts) (bron: Bergman en Willems 2019, figuur 2.2-3).

Op de kadastrale kaart van 1832 is "'t Hooge Werk" niet meer zichtbaar. Dit als gevolg van de toestemming die de stad in 1808 kreeg om de vesting te slopen. Hij had geen functie meer, was duur in onderhoud en belemmerde Arnhem bij uitbreidingen. De genoemde kaart uit 1832 toont voor het plangebied paardenvesterij "De Zon", met logement. Ten noorden van dit pand lag een Algemene Begraafplaats. Vanaf 1829 was het verboden om nog langer binnen de oude stadsmuren te begraven en ontstonden begraafplaatsen buiten de stad waaronder die bij Coehoorn-Oost. De begraafplaats werd in 1932 geruimd. Gaandeweg in de 19e eeuw verschijnt er nog meer bebouwing in het plangebied, met als meest bekende gebouw de kleine Eusebiuskerk en hotel Du Soleil aan de Oude Kraan. Laatstgenoemd gebouw raakte tijdens WOII deels beschadigd; ten zuiden van het plangebied bevonden zich stellingen.

Figuur 5.3: Hoek Oude Kraan/Nieuwe Plein met oorlogsschade en de kleine Eusebiuskerk (bron: Bergman en Willems 2019, figuur 2.7).

Na de Tweede Wereldoorlog vond wederopbouw in het plangebied plaats. Vanuit deze bouw is lokaal

verstoring van de ondergrond uitgegaan door vergraving en de aanleg van kelders. De kleine Eusebiuskerk werd in 1990 gesloopt waarna het Coehoornpark ontstond.

3. Cultuurhistorie

Het oostelijk deel van de Utrechtseweg met delen van de zuidwand van het Stationsplein en de aansluitende wijk met de straten Bergstraat, Coehoornstraat en Korte Coehoornstraat kenmerken zich door 19de -eeuwse stedenbouwkundige structuren, relictten van laat 19de -eeuwse herenhuisbebouwing en verkavelingen. Verder is er sprake van enkele stedenbouwkundige ingrepen en invullingen uit de wederopbouwperiode. De Coehoornstraat geeft een rommelige indruk door de grote variatie in karakter, vormgeving, ouderdom en functies van de bebouwing. De Bergstraat heeft een even gevarieerde bebouwing, maar meer eenduidig (voornamelijk woningen) en ordelijker door de regelmatige rooilijnen en de laanbeplanting. Delen van deze beplanting en enkele 19de -eeuwse herenhuisen herinneren nog aan de periode waarin de Bergstraat een voornamelijk residentiële straat was. Het zuidelijk deel van de Bergstraat wordt gedomineerd door gebouwen uit de wederopbouwperiode, waaronder kantoorpanden, een school, woningen en meerlaagse appartementencomplexen van recentere datum.

Het Coehoorngebied is in 2002 geïnventariseerd op monumentale en historische waarden. Op basis van dit onderzoek zijn historisch waardevolle objecten daadwerkelijk aangewezen als gemeentelijk monument en sommige als potentieel gemeentelijk monument of beeldbepalend object. In het onderhavige plangebied Coehoorn-Oost bevinden zich op dit moment geen gemeentelijke- of rijksmonumenten. Ook bevinden zich in het plangebied niet tot de laatste twee categorieën behorende objecten. In de nabijheid van het plangebied bevinden zich wel twee objecten van deze categorie: Bergstraat 33 en Nieuweplein 7. Deze objecten vallen buiten het plangebied. Sloop en vervangende nieuwbouw is voor deze objecten mogelijk, maar hieraan zullen voorwaarden gesteld worden.

In de Cultuurhistorische Analyse van de Wederopbouw uit 2016 is Coehoorn niet meegenomen. Toekomstig onderzoek van het gebied kan leiden tot aanwijzing van gehervardeerde historisch waardevolle objecten als gemeentelijk monument.

Conclusie

Behoud van het aanwezige historische karakter is het uitgangspunt. De cultuurhistorische waarden dienen niet vernietigd of anderszins onherkenbaar gemaakt te worden. Waardevolle objecten, structuren en zichtlijnen binnen het gebied dienen beschermd en duurzaam beheerd te worden.

4. Archeologie

In het plangebied zelf zijn geen vindplaatsen bekend, daarbuiten wel. De meeste daarvan houden verband met de middeleeuwse stad Arnhem die voor het eerst in 893 wordt genoemd en al in 1291 van een stadsmuur met grachten moet zijn voorzien. Het is onbekend of en op welke wijze de vroege geschiedenis van Arnhem ook in het plangebied is vertegenwoordigd, maar uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd (bebouwing met gracht, uitleg van de vesting naar model van Menno van Coehoorn, 19e-eeuwse bebouwing met o.a. de kleine Eusebiuskerk en de Algemene Begraafplaats) zijn wel archeologische waarden te verwachten. Voor het hele plangebied geldt daarom een (middel)hoge archeologische verwachting, behalve daar waar vanuit de wederopbouw diepe verstoring van de ondergrond plaatsvond.

De informatie voor dit bestemmingsplan is met betrekking tot archeologie ontleend aan onderzoek uitgevoerd door BAAC (Bergman W.A. en J.M.J. Willems, 2019: Arnhem. Plangebied Coehoorn Oost. Archeologisch bureauonderzoek. In: BAAC Rapport V-19.0208. 's-Hertogenbosch, Bijlage 7). De opgetekende verwachting sluit aan op de archeologische maatregelenkaart van de gemeente Arnhem, die dit gebied classificeert als een 'archeologisch waardevol gebied'. Het onderzoek brengt echter wel een nuance aan: in gebieden met een lage archeologische verwachting resteren naar verwachting geen waarden meer.

Figuur 5.4; Archeologische verwachting (bron: Bergman en Willems 2019, figuur 3.1).

Naar aanleiding van het bureauonderzoek heeft BAAC een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd (Bergman W.A. en J.M.J. Willems, 2020: Arnhem. Plangebied Coehoorn Oost. Inventarisatie veldonderzoek (verkennde fase). In: BAAC Rapport V-19.0208. 's-Hertogenbosch,

BAAC, Rapport V-19.0368, 's-Hertogenbosch, februari 2020, Bijlage 9). Uit het veldonderzoek blijkt dat de kans klein is dat ter plaatse van de voormalige kerk en onderkelderde gebouwen archeologische resten sporen bewaard zijn gebleven. Buiten de locatie van de voormalige kerk en de kelders kan op basis van het verkennend booronderzoek gesteld worden dat conform de verwachting resten van bebouwing of verdedigingswerken bewaard zijn gebleven. Deze kunnen vanaf circa 1,3 m onder maaiveld verwacht worden.

Conclusie Archeologie

Het plangebied heeft een rijke historie die zich ook vertaalt naar het bodemarchief. In de ondergrond zijn resten te verwachten van 16e-eeuwse of oudere bebouwing, grachten en 19e-eeuwse inrichting.

Vanwege deze situatie dient het plangebied een dubbelbestemming 'archeologisch waardevol gebied' te krijgen, behalve op de plekken waarvoor een lage verwachting geldt. Deze hoeven geen dubbelbestemming te krijgen. Vertaald naar de regels betekent dit voor de dubbelbestemming dat bij bodemroeringen groter dan 30 m² en die daarbij dieper dan 130 cm-Mv gaan, archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Hierbij wordt de archeologische verwachting getoetst en blijkt of en in welke vorm archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk is.

4.10 Energie en duurzaam bouwen

4.10.1 Algemeen

Rijksbeleid

Nieuwe gebouwen en woningen moeten volgens landelijke regelgeving voldoen aan het Bouwbesluit. In het bouwbesluit worden de energieprestaties voor nieuwe gebouwen en woningen fasegewijs

aangescherpt. Per 1 januari 2015 is de Energieprestatiecoëfficiënt (EPC) voor nieuwbouw van woningen aangescherpt tot 0,4. Voor overige gebouwen is de EPC afhankelijk van de functie.

Vanaf 1 januari 2021 moeten alle nieuwe gebouwen in Nederland bijna energieneutrale gebouwen (BENG) zijn. Dit vloeit voort uit het Energieakkoord voor duurzame groei en uit de Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (afgekort als EPBD). Voor overheidsgebouwen geldt dat zij vanaf 1 januari 2019 voldoen aan de BENG eisen.

Gemeentelijk beleid

Arnhem verplicht ontwikkelaars tot opstellen van een energievisie bij nieuwbouw van meer dan 50 woningequivalenten.

In het programmaplan *New energy made in Arnhem 2015-2020* (september 2015) heeft Arnhem het lange termijn doel energieneutraliteit in 2050 uit het SER Energieakkoord overgenomen. De korte termijn doelen uit dit akkoord (1,5% energiebesparing per jaar, 14% duurzame opwek in 2020 en 16% in 2023) zijn vertaald naar concrete opgaves en inspanningen in de stad.

Voor bestaand vastgoed is energieneutraliteit op de lange termijn het streven. De verduurzaming van de panden die langdurig in het bezit blijven van de gemeente wordt opgenomen in de *Meerjarenonderhoudsplanning*.

In januari 2020 heeft de gemeenteraad van Arnhem het programmaplan *New energy made in Arnhem (NemiA) 2020-2030* vastgesteld. De doelstelling van het actieprogramma is 61% CO₂-reductie ten opzichte van 2017 in 2030 met als tussendoelstelling 25% in 2023. Deze reductie wordt grotendeels gerealiseerd door het actieprogramma *NemiA 2030* en overige programma's binnen de gemeente. Een deel van de reductie komt van autonome ontwikkeling, de resterende opgave zullen wij van buiten de gemeentegrens moeten halen of hier in de komende jaren aanvullende ambities op formuleren.

Arnhem circulair

In de meerjarenprogrammabegroting (hierna: MJPB) 2018-2021 is aangegeven dat Arnhem streeft naar efficiënt en maatschappelijk verantwoord omgaan met producten, materialen, hulpbronnen en het sluiten van kringlopen, binnen ecologische randvoorwaarden zodat ook toekomstige generaties toegang tot materiële welvaart behouden. Dat betekent ook: werken aan nieuwe innovatieve vormen van (lokale en regionale) duurzame voedselvoorziening gericht op gezonder leven.

Duurzaamheidsaspecten Coehoom Park

Door bij de transformatie van Coehoom Oost in te zetten op groen en verblijfskwaliteit in de openbare ruimte kan een bijdrage worden geleverd aan de verduurzaming van dit deel van de stad. Door het park op de juiste manier in te richten en een goede aansluiting te geven op de buurt kan er winst worden geboekt op de volgende punten:

- Coehoom Park is een publieke ruimte, die ontmoeting en sociale interactie stimuleert;
- Een groene binnenruimte in de stad kan bijdrage aan het collectieve gevoel en samenhang tussen de bewoners en gebruikers;
- Groen is nodig voor het realiseren van een afname van hittestress;
- Met de juiste inrichting van het groen kan een toename van de biodiversiteit in de stad worden gerealiseerd;
- Groen is nodig voor het opvangen en vasthouden van hemelwater;

Hergebruik van materialen t.b.v. de inrichting van het park.

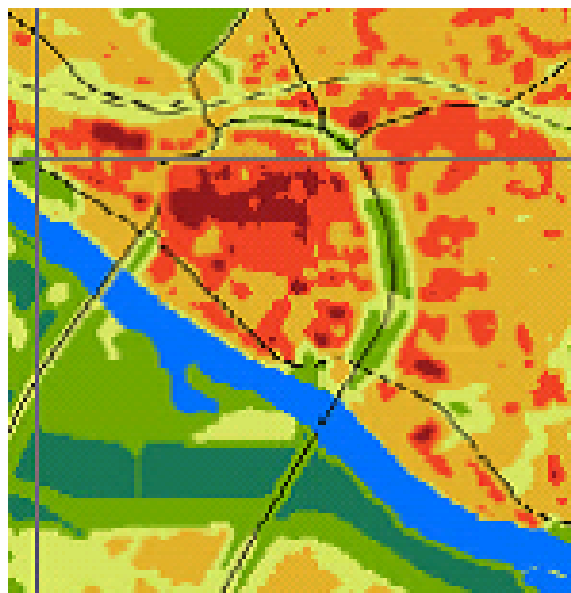
4.11 Stadsklimaat

4.11.1 Algemeen

In de Structuurvisie 2020-2040 (vastgesteld december 2012) is de gemeentelijke ambitie verwoord om Arnhem klimaatbestendig te maken onder alle weersomstandigheden. Voor nu en in de toekomst, onder invloed van de klimaatverandering, wordt tenminste gestreefd naar prettig toeven binnen- en buitenshuis en het vermijden van ongewenste gezondheidsrisico's. Voor hitte ligt de nadruk op de toename in de toekomst van het aantal zomerse en zelfs tropische dagen. In het realiseren van een prettig stadsklimaat wil de gemeente optimaal gebruik maken van de (huidige) gunstige Ausgangssituatie van natuurlijke luchtstromen die van de hoger gelegen stadsranden en vanuit de rivierzone de stad in stromen en zorgen voor koeling en tevens een goede luchtkwaliteit. Ook het groene karakter van de stad draagt daaraan in grote mate bij.

De opwarming van de stad tijdens warme, tropische dagen doet zich voor in de dichtbebouwde stenige gebieden met veel gebouwwolume, verharding en weinig groen. In de Hittekaart van Arnhem is de gevoeligheid van de stad voor opwarming weergegeven. Bepaalde delen van de stad hebben een verhoogde kans op opwarming (stedelijke hitte-eilanden), wat ongewenste gevolgen voor het woon- en leefmilieu en het functioneren van deze gebieden kan hebben. De Arnhemse binnenstad en directe omgeving is zo'n gebied (zie klimaatkaart rode gebieden).

De locatie ligt op de Hittekaart van Arnhem in dat deel van de stad dat gevoelig is voor opwarming tijdens langdurige perioden van hitte (oranje tot rood gebied op de Hittekaart). De locatie is daarmee een gebied met een hoge prioriteit om het stadsklimaat ter plekke te verbeteren. De gemeente Arnhem streeft bij ontwikkelingen in deze gebieden naar anticiperende maatregelen om het stadsklimaat ter plekke te verbeteren. Het stadsbestuur heeft deze ambitie in 2014 aangescherpt door te bepalen dat hitteplekken moeten worden bestreden door een effectieve inzet van groen op daken en gevels van gebouwen maar ook op de grond als (bv) bomen. Wordt bij herontwikkeling hiermee geen rekening gehouden dan is de kans groot dat het (lokale) stadsklimaat op de locatie verslechterd met gevolgen voor de toekomstige gebruikers en bewoners van het gebied.

figuur 5.5: Hittekaart van Arnhem 2010

4.11.2 Situatie plangebied

Vergroening van de stad vermindert het effect van hittestress. Deze ontwikkeling voorziet in een groen en luw binnengebied met daarin het Coehoorn Park. Het park behoudt het huidige oppervlak (wordt zelfs uitgebreid) en wordt in samenwerking met bewoners en ondernemers aangelegd en beheerd. Het park blijft in zijn geheel publiek domein en is daarmee toegankelijk voor iedereen. Het openen van de route naar de Bergstraat zorgt voor aansluiten van het park op de bestaande wijk. Ook de daktuin op de parkeergarage op ontwikkellocatie 3b zorgt voor verkoeling. De daktuin is toegankelijk voor de bewoners.

4.12 M.e.r.-besluit

Artikel 19j, lid 2 van de Natuurbeschermingswet 1998

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, het gebied 'Veluwe', is gelegen op een afstand van circa 2 kilometer van het plangebied. Gezien de aard en omvang van de in dit bestemmingsplan besloten ontwikkeling in relatie tot de ruime afstand tot Natura 2000-gebied wordt geconcludeerd dat er geen sprake zal zijn van een aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura-2000 gebied. Zie in dit kader ook paragraaf 4.6.2. Uit zowel de uitgevoerde QuickScan Flora en Fauna en het onderzoek naar de stikstofdepositie blijkt dat er geen negatieve, dan wel significante negatieve effecten zijn te verwachten van het project op het nabijegelegen Natura 2000-gebied. Een passende beoordeling op basis van artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998 is in het kader van dit bestemmingsplan dan ook niet noodzakelijk. Er is daarom geen sprake van een m.e.r.-plicht op basis van artikel 7.2a van de Wet milieubeheer.

Drempelwaarden Besluit m.e.r.

Dit bestemmingsplan voorziet in directe eindbestemmingen voor wat betreft de binnen het plangebied geplande functies en voldoet daarmee aan de definitie van een 'besluit' als bedoeld in het Besluit m.e.r. Dit betekent dat dit bestemmingsplan m.e.r.-(beoordelings)plichtig is indien activiteiten worden mogelijk gemaakt die genoemd worden in onderdeel C of D van het Besluit m.e.r. en de daarin opgenomen drempelwaarden overschrijden.

In dit geval is sprake van een ontwikkeling die niet wordt genoemd in onderdeel C van het Besluit m.e.r. Er is daarom in elk geval geen sprake van een directe m.e.r.-plicht. Op basis van onderdeel D kan de in dit plan besloten ontwikkeling worden aangemerkt als: 'De aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject met inbegrip van de bouw van winkelcentra of parkeerterreinen'.

De ontwikkeling in dit bestemmingsplan is m.e.r.-beoordelingsplichtig indien de volgende drempelwaarden worden overschreden:

- een oppervlakte van 100 hectare of meer,
- een aaneengesloten gebied en 2000 of meer woningen omvat, of
- een bedrijfsvloeroppervlakte van 200.000 m² of meer.

M.e.r.-beoordelingsbesluit

Echter, zoals ook in het voorgaande aangegeven, dient ook wanneer ontwikkelingen onder drempelwaarden blijven, het bevoegd gezag zich er van te vergewissen of activiteiten geen aanzienlijke milieugevolgen kunnen hebben. Er is een vormvrije m.e.r.-beoordeling uitgevoerd, zie voor uitgebreide toetsing van de ontwikkeling aan milieuaspecten hoofdstuk 4. Hieruit volgt dat er geen sprake is van bijzondere omstandigheden ten aanzien van de kenmerken en locatie van het plan, die zouden kunnen leiden tot belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Voor de meeste beoordeelde milieuaspecten geldt dat er geen optreedt. Het volgen van een m.e.r.-(beoordelings-) procedure is daarom niet nodig.

4.13 Kabels, leidingen en straalpaden

Over het plangebied lopen geen Straalpad(en) die beperkingen aan de bouwhoogte stellen.

Hoofdstuk 5 Planbeschrijving en -verantwoording

5.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken is ingegaan op de bestaande situatie, het relevante beleid en de milieu- en omgevingsaspecten. De informatie uit deze hoofdstukken is gebruikt om keuzes te maken bij het opstellen van het bestemmingsplan: de verbeelding (plankaart) en de regels. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de opzet van dit bestemmingsplan. Daarnaast worden de gemaakte keuzes op de verbeelding en in de regels verantwoord. Dat betekent dat er wordt aangegeven waarom bepaalde bestemmingen zijn aangewezen en waarom bepaalde bebouwing acceptabel is.

5.2 Opzet van de regels

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de verplichting opgenomen om ruimtelijke plannen en besluiten digitaal vast te stellen. De Standaard voor vergelijkbare bestemmingsplannen 2012 (SVBP2012) is verplicht.

De Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2012 maakt het mogelijk bestemmingsplannen te maken die op vergelijkbare wijze zijn opgebouwd en op een zelfde manier worden verbeeld. Vergelijkbare bestemmingsplannen leiden tot een betere dienstverlening en tot een effectievere en efficiëntere overheid.

Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit planregels en bijbehorende plankaart waarop de bestemmingen zijn aangegeven. Deze plankaart kan zowel digitaal als analoog worden verbeeld. De plankaart en de planregels dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:

1. Inleidende regels (begripsbepalingen en wijze van meten);
2. Bestemmingsregels;
3. Algemene regels (o.a. afwijkingen);
4. Overgangs- en slotregels.

5.2.1 Inleidende regels

Hoofdstuk 1 bevat de inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied en bevat:

- Artikel 1 Begrippen: In dit artikel zijn definities van de in de regels gebruikte begrippen opgenomen, voor een eenduidige interpretatie van deze begrippen.
- Artikel 2 Wijze van meten: Dit artikel geeft onder meer bepalingen waar mag worden gebouwd en hoe voorkomende eisen betreffende de maatvoering begrepen moeten worden. Op de plankaart zijn bouwhoogten aangegeven. De bouwhoogte wordt gemeten vanaf peil tot het hoogste punt (exclusief elementen zoals een schoorsteen, liftopbouw en dergelijke). Uitgangspunt is dat alleen gebouwd mag worden binnen de bouwgrenzen.

5.2.2 Bestemmingsregels

Hoofdstuk 2 van de regels bevat de juridische vertaling van de verschillende bestemmingen die voorkomen in het plangebied. Voor ieder gebied op de plankaart is de bestemming aangegeven.

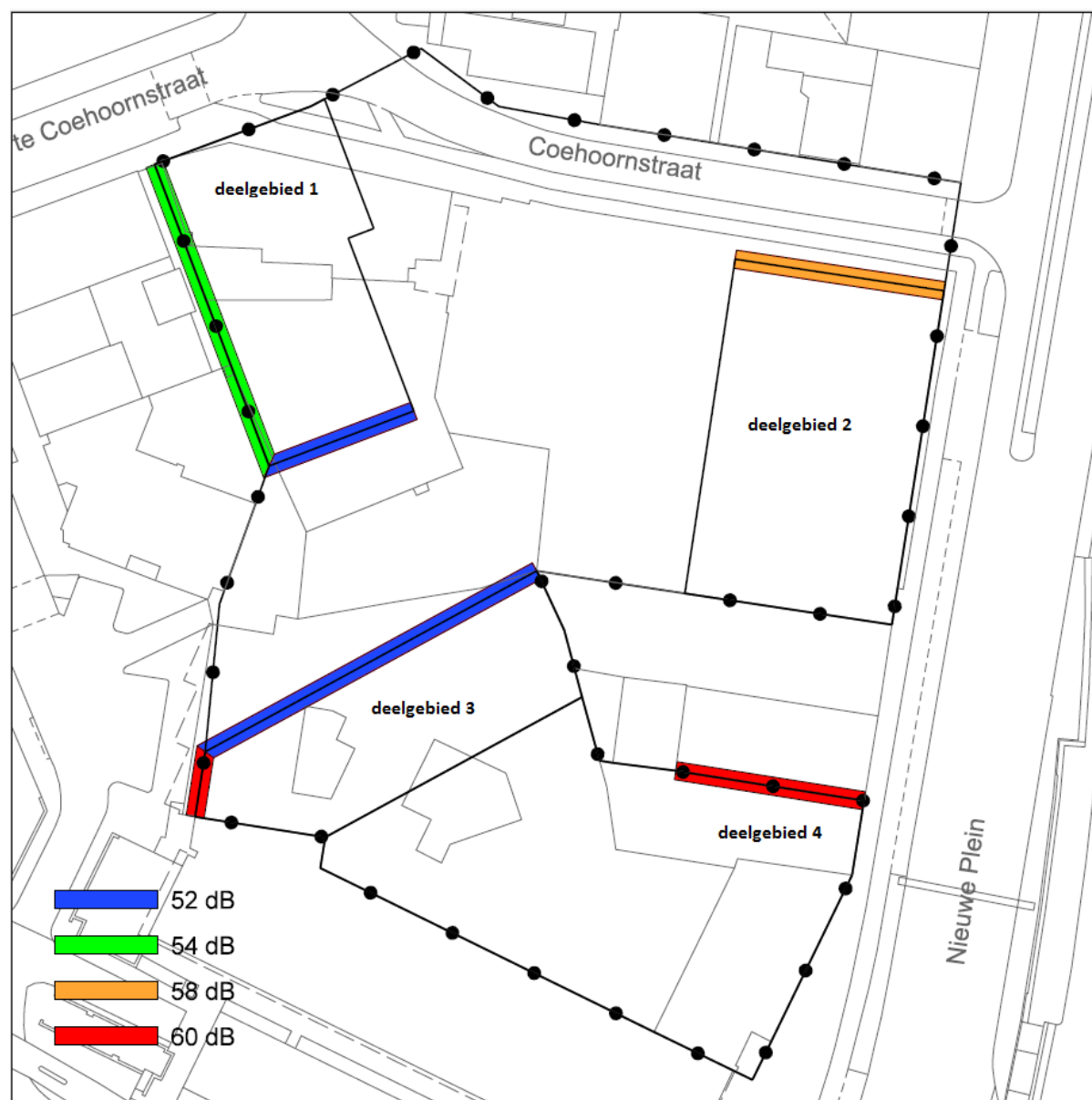
Deze bestemmingen zijn in de regels onderverdeeld in o.a.:

1. Bestemmingsomschrijving: omschrijving van de activiteiten die zijn toegestaan (wonen, bedrijvigheid etc.);
2. Bouwregels: eisen waaraan de bebouwing moet voldoen (bebouwingshoogte, bebouwingspercentage etc.);
3. Afwijken van de gebruiks- en bouwregels: onder welke voorwaarde mag afgeweken worden van de aangegeven bestemmingen en bouwregels;
4. Verboden gebruik: welke vormen van gebruik zijn uitgesloten.

In paragraaf 5.3 worden de verschillende bestemmingen toegelicht en wordt ook per bestemming aangegeven waarom voor bepaalde gronden voor deze is gekozen. Daarnaast wordt, indien gekozen wordt af te wijken van de bestemming uit het geldende bestemmingsplan, aangegeven waarom daarvoor is gekozen.

5.2.3 Hogere waarden

Hoofdstuk 3 van de regels bevat de regels waarin de hogere waarden worden gesteld vanwege de geluidbelasting door het wegverkeer van de centrumring. De hogere waarden worden gesteld in het bestemmingsplan gebruikmakend van artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis- en herstelwet. De hogere waarden gelden voor 4 verschillende deelgebieden. De vast te stellen hogere geluidbelasting verschillen per deelgebied en worden vastgesteld voor gevel. Dit wordt geïllustreerd door onderstaande afbeelding. Bij woningen/appartementen waarvoor een hogere waarde geldt wordt er minimaal één geluidsluwe buitenruimte gecreëerd. Bij het creëren van de buitenruimtes wordt uitgegaan van maatwerk. De correcte invulling, een individuele of collectieve buitenruimte, wordt bij de vergunningverlening voor bouwen bepaald.

5.2.4 Algemene regels

Hoofdstuk 4 bevat de algemene regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied. Dit hoofdstuk is opgebouwd uit:

- Artikel 11 Anti-dubbeltelregel: Deze regel bepaalt dat er niet twee keer voor eenzelfde locatie een bouwplan kan worden ingediend.
- Artikel 12 Algemene bouwregels: Hierin zijn de algemene bouwregels opgenomen zoals de verplichting tot het bouwen binnen het bouwvlak en de uitleg van het bebouwingspercentage.
- Artikel 13 Algemene gebruiksregels: In dit artikel zijn algemene regels met betrekking tot het gebruik van de gronden en opstellen in het plangebied opgenomen. Hierin is aangegeven welke functies in ieder geval in strijd zijn met het bestemmingsplan.
- Artikel 14 Algemene afwijkingsregels: In dit artikel worden de voorwaarden beschreven waaronder kan worden afgeweken van een bestemmingsregel. Deze afwijkingen kunnen worden toegepast op alle bestemmingen in het bestemmingsplan. De afwijkingen die uitsluitend gelden voor een bepaalde bestemming zijn in het betreffende artikel van die bestemming opgenomen.
- Artikel 15 Overige regels; Hierin zijn de parkeerregels opgenomen. Bouwvergunningen en omgevingsvergunningen voor strijdig gebruik worden getoetst aan de parkeerregels.

5.2.5 Overgangs- en slotbepalingen

In Hoofdstuk 5 staan de overgangs- en slotbepalingen. In de overgangsbepalingen is aangegeven wat de juridische consequenties zijn van bestaande situaties die in strijd zijn met dit bestemmingsplan.

5.3 Verantwoording van de regels

5.3.1 Algemeen

Kenmerk van de Nederlandse ruimtelijke ordeningsregelgeving is dat er uitgegaan wordt van toelatingsplanologie. Een bestemmingsplan geeft aan welke functies waar zijn toegestaan en welke bebouwing opgericht mag worden. Bij het opstellen van dit bestemmingsplan zijn keuzes gemaakt over welke functies waar mogelijk worden gemaakt en is gekeken welke bebouwing stedenbouwkundig toegestaan kan worden. De bestaande situatie is hierbij het uitgangspunt.

Het is noodzakelijk dat het bestemmingsplan een compleet inzicht biedt in de bouw- en gebruiksmogelijkheden binnen het betreffende plangebied. Het bestemmingsplan is het juridische toetsingskader dat bindend is voor de burger en overheid en geeft aan wat de gewenste planologische situatie voor het plangebied is. Deze situatie kan gaandeweg de planperiode wijzigen, bijvoorbeeld door veranderd stedenbouwkundig inzicht, functiewijziging veranderingen in gebruik. Ook ruimtelijke ontwikkelingen en vernieuwing van o.a. ruimtelijk, economisch, verkeerskundig en milieubeleid dragen bij aan de veroudering van geldende bestemmingsplannen.

Om recht te doen aan een goede ruimtelijke ordening binnen het plangebied wordt daarom aangegeven in welke situaties de bestemming wordt gekozen gelijk aan de oude bestemming (na strijdige situatie te hebben gewraakt) en in welke situaties een nieuwe bestemming wordt gegeven (positief bestemmen), waarmee de strijdige situatie wordt gelegaliseerd. Daarnaast wordt, indien van toepassing, aangegeven wanneer een strijdige situatie onder het overgangsrecht wordt gebracht.

In deze paragraaf worden de keuzes die zijn gemaakt nader onderbouwd. Hierbij zullen de bestemmingen in dezelfde volgorde als in de regels worden behandeld.

5.3.2 Afzonderlijke bestemmingen

In de volgende subparagrafen worden de afzonderlijke bestemmingen die voorkomen in het bestemmingsplan besproken.

5.3.3 Gemengd

Gemengd is een verzamelbestemming waarbinnen meerdere functies zijn toegestaan. In het bestemmingsplan wordt onderscheid gemaakt in 'Gemengd - 1', 'Gemengd - 2', 'Gemengd - 3' en 'Gemengd - 4'. Binnen alle bestemmingen 'Gemengd' is wonen toegestaan. Gelet op de gebiedsvisie Coehorn Creatieve wijk is ervoor gekozen om binnen de gemengde bestemming creatieve bedrijven toe te staan.

Het creatieve aspect houdt in dat ondernemers en ondernemingen producten en diensten aan bieden die enigerlei vorm van ontwerp (design), vormgeving, cultuur en kunstzinnigheid in zich dragen. Dit kan zijn zakelijke dienstverlening, waaronder reclame en grafische bedrijven, adviesbureau en software bedrijven vallen. Maar ook toegepaste kunsten, denk dan aan audiovisuele en fotografiebedrijven, dienstverlenende bedrijven ten behoeve van de kunsten en mode en interieurbedrijven. Ook bedrijven gericht op autonome kunsten vallen binnen de beschrijving van creatieve bedrijven. Voorbeelden zijn een beeldend kunstenaar, muzikanten en theatermakers.

Artikel 3 Gemengd - 1

Op de gronden bestemd als Gemengd - 1 is op de begane grondverdieping en de daarop liggende bouwlaag creatieve bedrijvigheid toegestaan. Hierbij geldt dat het totale bruto vloeroppervlak van deze bedrijven niet meer bedraagt dan 1.200 m² bvo. Op bovenste bouwlagen is wonen toegelaten zodat een mix van wonen en ruimtes voor creatieve ondernemers ontstaat. Ondergeschikte horeca en detailhandel ten behoeve van creatieve bedrijven is toegestaan. Dan moet bijvoorbeeld worden gedacht aan een centraal gelegen ontmoetingsfunctie waar de bedrijven elkaar kunnen ontmoeten.

Artikel 4 Gemengd - 2

De gronden bestemd als Gemengd - 2 zijn bedoeld voor CPO. Op de gronden is wonen, creatieve bedrijvigheid en lichte gezondheidszorg toegestaan. Om een levendige plint te bewerkstelligen wordt ten minste 30% van het bvo op de begane grond gebruikt ten behoeve van wonen en ten minste 30% ten behoeve van bedrijvigheid.

De oostelijke gevel van de bestemming moet doof worden gerealiseerd, tenzij uit akoestisch onderzoek blijkt dat ook zonder deze voorziening kan worden voldaan aan de voorkeurswaarde of een verkregen hogere waarde op grond van de Wet geluidhinder.

Artikel 5 Gemengd - 3

Op de gronden bestemd als Gemengd - 3 zijn op de twee bouwlagen uitsluitend atelierwoningen toegestaan. In de atelierwoningen wordt naast wonen ten minste 1/3 en maximaal 2/3 van het vloeroppervlak gebruikt voor een werkruimte voor de uitoefening van bedrijven in de creatieve sector. Ondergeschikte horeca en detailhandel is tevens toegestaan binnen de atelierwoningen. Dit voorziet in een mix van wonen en verblijfs- en gebruiksruimtes die een relatie hebben met Coehorn Park. Op de lagen daarboven mag worden gewoond, zonder dat een gedeelte van de woning als atelier wordt gebruikt.

Artikel 6 Gemengd - 4

Op de gronden bestemd als Gemengd - 4 is wonen toegelaten. Daarnaast is op deze gronden meer plaats voor commerciële functies. Dit zijn bedrijven geschikt voor functiemenging (waaronder ook creatieve bedrijven), maatschappelijke functie en kantoren.

De gronden aangeduid met de aanduiding 'parkeergarage' zijn bedoeld voor een parkeergarage. Deze gronden bestaan uit een kelderverdieping met maximaal 1 bouwlaag. Deze bouwlaag kan bijvoorbeeld worden gebruikt voor bedrijvigheid. Het dak moet worden ingericht als daktuin toegankelijk voor omwonenden.

De oostelijke gevel van de bestemming moet doof worden gerealiseerd, tenzij uit akoestisch onderzoek blijkt dat ook zonder deze voorziening kan worden voldaan aan de voorkeurswaarde of een verkregen hogere waarde op grond van de Wet geluidhinder.

5.3.4 Groen

In het plangebied wordt het Coehoorn-park gerealiseerd. Het park zal worden bestemd als groen. Binnen deze bestemming is het toegestaan om groen in de breedste zin (grasvelden, struiken, speelvelden) aan te leggen en in stand te houden. In het Coehoorn-park is het ook tevens toegestaan om een terras aan de aan te leggen ter plaatse van de aanduiding 'terras'. Het aanleggen van voetpaden, fietspaden en voorzieningen voor bestemmingsverkeer zijn eveneens toegestaan. Wegen voor doorgaand autoverkeer en parkeren is niet toegestaan. In het Coehoorn-park is reeds een ondergrondse parkeergarage aanwezig. Deze ondergrondse parkeergarage wordt positief bestemd ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - ondergrondse parkeergarage'.

Bebouwing binnen de groenbestemming is uitsluitend toegestaan indien dit binnen de bestemming past zoals speeltoestellen en verlichting met een maximumbouwhoogte van 4 meter.

5.3.5 Verkeer

De bestemming verkeer is binnen Arnhem opgedeeld in een drietal 'sub-bestemmingen' te weten:

1. Verkeer - Railverkeer;
2. Verkeer - Verblijfsgebied;
3. Verkeer - Wegverkeer.

In het plangebied ligt alleen de bestemming 'Artikel 8 Verkeer - Verblijfsgebied'.

Verkeer - Verblijfsgebied

De bestemming 'Verkeer - Verblijfsgebied' geldt voor woonerven, woonstraten, parkeerplaatsen, voet- en fietspaden, speelplaatsen en buurtgroen. Dit zijn dus voornamelijk wijken (30 km/uur zones) waar de verblijfsfunctie belangrijker is dan de verkeersfunctie. De inrichting van de wegen is hierop afgestemd.

5.3.6 Dubbelbestemmingen

De SVBP 2012 geeft ook de mogelijkheid dubbelbestemmingen op te nemen. Dubbelbestemmingen zijn bestemmingen die liggen over meerdere enkelbestemmingen en daar iets over zeggen. In dit bestemmingsplan is één dubbelbestemmingen opgenomen: 'Waarde-Archeologie' (artikel 9).

Deze dubbelbestemming geldt voor de zone in het gebied waarvoor een hoge archeologische verwachting geldt. Dit artikel bevat een aantal naast de andere bestemmingsbepalingen geldende beschermende bouwvoorschriften en nadere eisen. De zone waarbinnen sprake is van een hoge archeologische verwachting is op de plankaart nader aangeduid. Daarnaast is in de regels geregeld dat ter plaatse van de op de plankaart aangegeven zone een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden alleen mag worden afgegeven wanneer blijkt dat hierbij geen archeologische waarden worden geroerd. Daartoe geldt een onderzoeksplicht. De uitkomst van dit onderzoek is dat, voordat een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden wordt afgegeven, het inzichtelijk moet zijn dat hierbij geen archeologische waarden worden geroerd.

5.4 Handhaving

Bestemmingsplannen zijn bindend voor overheid en burger. Enerzijds kan de gemeentelijke overheid naleving van bestemmingsplannen afdwingen (optreden tegen strijdig gebruik en/of bebouwing). Anderzijds vormt het bestemmingsplan ook het juridisch kader voor de burger waar deze uit af kan leiden wat zijn eigen bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn, maar ook wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn van zijn burens en directe omgeving. Het bestemmingsplan geeft immers de gewenste planologische situatie voor het betreffende gebied binnen de planperiode aan.

In de nota "beleidsuitgangspunten handhaving bestemmingsplannen" zijn de volgende uitgangspunten opgenomen:

- stringent beleid: als uitgangspunt geldt dat in principe elke overtreding wordt aangepakt;

- géén stilzwijgend gedogen;
- gewenste maar illegale ontwikkelingen zo mogelijk vooraf maar in ieder geval zo snel mogelijk legaliseren;
- gedogen van illegale gevallen alleen in uitzonderlijke gevallen, bij voorkeur alleen tijdelijk en met redenen omkleed.

Deze beleidsuitgangspunten zijn geëvalueerd in de nota "Handhavingsplan Fysieke Leefomgeving 2011-2014". De destijds geformuleerde uitgangspunten pretenderen dat alle overtredingen worden opgespoord en aangepakt. Deze ambitie blijkt met de beschikbare menskracht te ambitieus en daarom is in de nieuwe nota een prioriteitsstelling opgenomen waarin wordt aangegeven aan welke handhavingsonderwerpen op het gebied van bouwregelgeving en de gebouwde omgeving de komende periode met name aandacht wordt besteed. Dit houdt in dat het uitgangspunt dat in principe elke overtreding wordt aangepakt afhankelijk wordt van de prioriteitsstelling uit het Handhavingsplan. De prioriteitsstelling is ondermeer afhankelijk van het type overtreding en het type gebied (beschermd stadsgezicht, buitengebied, industrieterrein enz.) waar de overtreding wordt geconstateerd en zal op basis van politieke realiteit per looptijd van het Handhavingsplan worden geactualiseerd.

De grondslag voor een goed werkend handhavingsbeleid wordt gevormd door een inventarisatie van het feitelijke gebruik en de bestaande bebouwing zo kort mogelijk voor respectievelijk het in ontwerp ter visie leggen van casu quo het in werking van een bestemmingsplan. Als vervolg op deze inventarisatie zullen de verleende omgevingsvergunning voor het bouwen en gevolgde afwijkingsprocedures worden geregistreerd.

Handhavend optreden tegen overtredingen van bestemmingsplannen kan niet alleen plaatsvinden via publiekrechtelijke, maar ook via de strafrechtelijke weg. In de regels is daartoe de zogenaamde strafbepaling opgenomen, waarin overtredingen van de regels worden aangemerkt als een strafbaar feit als bedoeld in artikel 1a, aanhef en lid 2 van de Wet op de Economische Delicten. De bijbehorende strafmaat is hechtenis van ten hoogste zes maanden of een geldboete van de vierde categorie (maximaal € 19.500). Bij ernstige overtredingen zal handhaving ook via de strafrechtelijke weg plaatsvinden. De opsporingsambtenaren van de gemeente of politie zullen in die gevallen proces-verbaal van de overtreding maken. Het (reguliere) bestuursrechtelijke traject zal gelijktijdig worden ingezet.

5.5 Exploitatie

Met de inwerkingtreding van de Wro op 1 juli 2008 rust op de gemeente op grond van artikel 6.12 lid 1 van die wet de verplichting tot kostenverhaal bij grondexploitatie. Deze verplichting houdt in dat als de gemeente er bij een ruimtelijke ontwikkeling niet in slaagt met alle particuliere eigenaren in het gebied een overeenkomst te sluiten over grondexploitatie, de gemeente publiekrechtelijk de kosten moet verhalen bij alle eigenaren waarmee niet gecontracteerd is. Gemaakte kosten (limitatief opgesomd in artikelen 6.2.3 tot en met 6.2.5. van het Bro) zoals grondverwervingskosten, plankosten, onderzoekskosten, kosten van inrichting van de openbare ruimte etc. kunnen verhaald worden door middel van een exploitatieplan dat gelijktijdig met het bestemmingsplan, wijzigingsplan of projectbesluit moet worden vastgesteld.

De toepassing voor het afdwingbare kostenverhaal richt zich op bouwplannen. De definitie van wat onder een bouwplan wordt verstaan is opgenomen in artikel 6.2.1 Bro (o.a. bouw van één of meer woningen, bouw van één of meer hoofdgebouwen, bouw van kassen met een oppervlakte van ten minste 1.000 m²).

Het bestemmingsplan 'Coehoorn-Oost' voorziet in de ontwikkeling van meerdere appartementencomplexen met een creatieve plint. Deze ontwikkeling maakt daarmee bouwplannen mogelijk in de zin van artikel 6.2.1 Bro.

De gronden binnen de grenzen van het bestemmingsplan Coehoorn-Oost zijn eigendom van de gemeente Arnhem. De gemeente is voornemens de gronden uit te geven voor herontwikkeling behoudens het gedeelte welke is bestemd om te worden ingericht als park en het gedeelte dat openbaar gebied blijft. Het park blijft eigendom van de gemeente.

De gemeentelijke kosten welke gemoeid zijn met de herontwikkeling van het gebied worden verdisconteerd in de uitgifteprijs van de gronden en zal met de partijen die de gronden afnemen koop(-realisatie)overeenkomsten worden gesloten. Daarmee is het kostenverhaal anderszins verzekerd

en is een exploitatieplan niet vereist.

Hoofdstuk 6 Procedure

6.1 Vooroverleg

Bewonersoverleg

Op 11 februari is het conceptbestemmingsplan gepresenteerd op een informatie/inloopavond Coehoorn.

Artikel 3.1.1 Bro overleg

In het kader van artikel 3.1.1 Bro is het concept-bestemmingsplan opgestuurd naar het Waterschap Rijn en IJssel. Het Waterschap had nog een aantal opmerkingen. Deze zijn naar tevredenheid verwerkt.

Publicatie voornemen ontwikkeling

Volgens artikel 1.3.1 lid 1 van het Besluit ruimtelijke ordening moet het voornemen tot een op ontwikkeling gericht bestemmingsplan worden gepubliceerd. Dit is gebeurd in het gemeenteblad op 2 maart 2020.

6.2 Terinzagelegging (ontwerp-bestemmingsplan)

Het bestemmingsplan heeft vanaf 8 mei ter inzage vanaf 8 mei.

Regels

van het bestemmingsplan

Chw Coehoorn - Oost

(plannummer: NL.IMRO.0202.890-0301)

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan

Het bestemmingsplan Chw Coehoorn - Oost met identificatienummer NL.IMRO.0202.890-0301 van de gemeente Arnhem.

1.2 bestemmingsplan

De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels.

1.3 beleidsregels Parkeren van de gemeente Arnhem

Onder de Beleidsregels Parkeren van de gemeente Arnhem wordt verstaan: de 'Beleidsregels voor toepassing van artikel 2.5.30 van de Bouwverordening gemeente Arnhem 2003', dan wel zoals deze regels komen te luiden na wijziging van deze regels.

1.4 aanduiding

Een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik of het bebouwen van deze gronden.

1.5 aanduidingsgrens

De grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.6 administratief kantoor

Een in beginsel niet voor het publiek openstaand kantoor.

1.7 atelierwoning

Een woning waarbij sprake is van een mix tussen wonen en creatieve bedrijvigheid. Ten minste 1/3 en maximaal 2/3 van de vloeroppervlakte wordt gebruikt voor bedrijven uit de creatieve sector.

1.8 bestaande bebouwing

Eén of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde en niet zijnde een tijdelijk toegestaan bouwwerk, die op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit plan volgens het geldende recht aanwezig of in uitvoering zijn dan wel na dat tijdstip zijn of mogen worden opgericht krachtens een omgevingsvergunning, die vóór dat tijdstip is aangevraagd.

1.9 bebouwing

Eén of meer gebouwen of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.10 bebouwingspercentage

Een op de verbeelding of in de regels aangegeven percentage dat de grootte van een gedeelte van een bestemmingsvlak of gedeelte van een bouwvlak aangeeft dat ten hoogste mag worden bebouwd.

1.11 bed and breakfast

Overnachtingsaccommodatie gericht op het bieden van de mogelijkheid tot een kortdurend verblijf met het serveren van een ontbijt in een woning, gedreven door de bewoner van die woning.

1.12 bedrijf

een onderneming gericht op het produceren, bewerken, herstellen, installeren of inzamelen van goederen, alsmede verhuur, opslag en distributie van goederen;

1.13 bedrijven uit de creatieve sector

bedrijven uit de creatieve sector hoofdzakelijk gericht op:

- a. creatieve zakelijke dienstverlening: design- en grafische bedrijven;
- b. toegepaste kunsten: audiovisuele en fotografiebedrijven, dienstverlenende bedrijven t.b.v. de kunsten, mode en interieurbedrijven;
- c. autonome kunsten: beeldend kunstenaar, muzikanten, theatermakers etc.

1.14 bedrijfswoning / dienstwoning

Een woning in of bij een gebouw of op een terrein, bedoeld voor (het huishouden van) een persoon, wiens huisvesting daar gelet op de bestemming van het gebouw of terrein noodzakelijk is.

1.15 beroep aan huis

Een (para)medisch, juridisch, administratief, therapeutisch, verzorgend, ontwerptechnisch, kunstzinnig of daarmee gelijk te stellen beroep of bedrijf dat in een woning wordt uitgeoefend.

1.16 bestemmingsvlak

Een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.17 bestemmingsgrens

De grens van een bestemmingsvlak.

1.18 bijbehorend bouwwerk

Uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aan gebouwd en met de aarde verbonden bouwwerk met een dak.

1.19 bijzondere woonvorm

Een woonvorm waar bewoners nagenoeg zelfstandig wonen met (voorzieningen voor) verzorging en begeleiding (ook 24-uurs begeleiding) en daar niet verblijven met het doel om therapeutisch behandeld te worden.

1.20 bouwen

Het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk.

1.21 bouwgrens

De grens van een bouwvlak.

1.22 bouwlaag

Een geheel van voor personen toegankelijke ruimten, waarbinnen de vloerhoogte niet meer dan 1,20 meter varieert, met uitsluiting van onderbouw en zolder of vliering casu quo kapruimte.

1.23 bouwperceel

Een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.24 bouwperceelgrens

Een grens van een bouwperceelgrens.

1.25 bouwvlak

Een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.26 bouwwerk

Een bouwkundige constructie van enige omvang die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.27 brutovloeroppervlak:

De oppervlakte van een ruimte of een groep van ruimten, gemeten op vloerniveau langs de buitenomtrek van de opgaande scheidingswanden, die de desbetreffende ruimte of groep van ruimtes omhullen, waarbij de oppervlakte van delen van vloeren, waarboven de netto hoogte kleiner is dan 1,5 meter niet worden meegerekend.

1.28 detailhandel

Het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder begrepen het uitstellen ten verkoop, het verkopen of leveren van goederen aan diegenen die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit; dienstverlening door een horecabedrijf en internetverkoop wordt hieronder niet begrepen.

1.29 dienstverlenend bedrijf

Een bedrijf met een uitsluitend of in hoofdzaak dienstverlenende of verzorgende taak, al dan niet met een baliefunctie, zoals een uitzendbureau, kapsalon, kopieerservicebedrijf, een autorijschool en dergelijke. Detailhandel en garagebedrijven worden hieronder niet begrepen.

1.30 dunning

Velling welke uitsluitend is bedoeld als een verzorgingsmaatregel ter bevordering van de groei van de overblijvende bo(o)m(en), bos of houtopstand.

1.31 gebouw

Elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.32 gezondheids- en welzijnszorg

- geneeskundige verzorging en verpleging zoals ziekenhuizen;
- medische, tandheelkundige en paramedische praktijken;
- apotheken;
- verpleeg- en verzorgingshuizen;
- dag- en nachtvoorzieningen voor gehandicapten, psychiatrische patiënten, jongeren en maatschappelijke opvang met (therapeutische) behandeling inclusief overnachting;
- maatschappelijke dienstverlening zonder overnachting: dienstverlening gericht op ouderen en gehandicapten, kinderopvang en buitenschoolse opvang, jeugdzorg, maatschappelijk werk en dergelijke.

1.33 horecabedrijf

Een bedrijf of instelling gericht op het verstrekken van logies, van maaltijden en spijzen of van dranken, alsmede het exploiteren van zaalaccommodatie; detailhandel wordt hier niet onder begrepen.

1.34 hoofdgebouw

Eén of meer panden, of een gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer panden of bouwwerken op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkste is.

1.35 internetverkoop

Detailhandel zonder showroom, waarvan de handel voornamelijk via internet en andere media verloopt.

1.36 kantoor

Een ruimte, of bij elkaar horende ruimten, die bestemd zijn om voornamelijk te worden gebruikt voor administratieve werkzaamheden of dienstverlening.

1.37 kleinschalige bedrijvigheid

bedrijf, dat qua aard en invloed op de omgeving past binnen een gemengd gebied met wonen, ook indien gevoelige objecten zijn gelegen:

a direct naast het bedrijf;

b in hetzelfde gebouw of een aanpandig gelegen gebouw, indien in dat gebouw gevoelige objecten zijn toegelaten.

1.38 normaal onderhoud, gebruik en beheer

Gebruik gericht op het in zodanige conditie houden van objecten of de terreingesteldheid dat het voortbestaan van deze objecten of de terreingesteldheid op ten minste het bestaande kwaliteitsniveau wordt gehouden. Onder normaal onderhoud, gebruik en beheer wordt ook dunning van beplanting begrepen.

1.39 nutsbedrijven

Bedrijven die uitsluitend of in hoofdzaak zijn gericht op

- a. de levering van elektriciteit, gas, water en warmte;
- b. de verzorging van telecommunicatie;
- c. de afvoer en verwerking van afvalstoffen.

1.40 maatschappelijke functies

Medische, tandheelkundige en paramedische praktijken, apotheken, onderwijs (waaronder kinderopvang en naschoolse opvang) en politieke-, belangen- en ideële organisaties/verenigingen en hobbyclubs, en daarmee vergelijkbare functies.

1.41 peil

1. Voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang onmiddellijk aan een weg of pad grenst: de hoogte van die weg of dat pad ter plaatse van de hoofdtoegang;
2. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse van de hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
3. voor een ander bouwwerk: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse bij voltooiing van de bouw;
4. voor zover als zodanig aangegeven in de bestemmingsregels: Normaal Amsterdams Peil (N.A.P.).

1.42 onderbouw

Een gedeelte van een gebouw, dat wordt afgedekt door een vloer, waarvan de bovenkant minder dan 1,20 meter boven peil is gelegen.

1.43 onderwijs

Georganiseerde communicatie van niet-incidentele aard met als doel overdracht van kennis, vermeerdering van inzicht en/of aanleren van vaardigheden zoals primair en speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar (beroeps)onderwijs en educatie, tertiair onderwijs en overig onderwijs en bij onderwijs behorende sportvoorzieningen.

1.44 openbare dienstverlening

- Openbaar bestuur en overheidsdiensten zoals een politiebureau, gemeentehuis, gerechtsgebouw, brandweerkazerne, bibliotheek en penitentiaire inrichting;
- uitvaartverzorging, crematoria en begraafplaatsen.

1.45 overig bouwwerk

Een bouwkundige constructie van enige omvang, geen pand zijnde, die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.46 pand

De kleinste bij de totstandkoming functioneel en bouwkundig- constructief zelfstandige eenheid die direct en duurzaam met de aarde is verbonden en betreedbaar en afsluitbaar is.

1.47 prostitutie

Het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding.

1.48 prostitué(e)

Degene, die zich beschikbaar stelt tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding.

1.49 publiekgericht kantoor

Een kantoor ten behoeve van technische, administratieve of persoonlijke dienstverlening, (hieronder niet begrepen detailhandel of horeca-activiteiten), met een publiekaantrekkelijk karakter, dan wel met een baliefunctie.

1.50 raamprostitutie

Een vorm van prostitutie waarbij de werving van klanten geschiedt door een prostitué(e) die door houding, gebaren, kleding of anderszins, vanuit een vitrine de aandacht op zich vestigt en waarbij de seksuele handelingen in een voor het publiek besloten ruimte plaatsvinden.

1.51 seksinrichting

Een voor publiek toegankelijke, besloten ruimte (hieronder wordt mede begrepen een voer- of vaartuig) waarin bedrijfsmatig, of in omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht, of vertoningen van pornografische aard plaatsvinden.

Onder seksinrichtingen wordt in elk geval verstaan een (raam)prostitutiebedrijf, een seksclub, een privé-huis, een erotische massagesalon, een seksbioscoop, een seksautomatenhal, een sekstheater of parenclub, al dan niet in combinatie met elkaar.

1.52 standplaats

Een kavel, waarop nutsvoorzieningen aanwezig zijn, bestemd voor het plaatsen van een woonwagen.

1.53 straatmeubilair

Onverminderd het bepaalde in bijlage II van het Besluit omgevingsrecht wordt onder straatmeubilair voor de werking van dit bestemmingsplan mede verstaan: papier-, glas- en andere inzamelbakken, toegangsconstructies voor ondergrondse voorzieningen; kunstwerken, speeltoestellen en draagconstructies voor reclame, alsmedeabri's en kleinschalige bouwwerken ten behoeve van (openbare) nutsvoorzieningen.

1.54 terras

Een buiten de besloten ruimte deel van het horecabedrijf liggende ruimte waar zitgelegenheid kan worden geboden ten dienste van het horecabedrijf en waar tegen vergoeding voor directe consumptie dranken kunnen worden geschonken of spijzen worden verstrekt.

1.55 thuisprostitutie

Vorm van prostitutie waarbij de seksuele dienstverlening plaatsvindt op het woonadres van de prostitué(e) en waarbij ook alleen door deze prostitué(e) op dit adres gewerkt wordt als prostitué(e).

1.56 vestigingsbeleid

Het beleid neergelegd in de nota 'van Rood naar Groen' (vastgesteld 26 juni 2000).

1.57 werken, werkzaamheden van geringe omvang

Werken of werkzaamheden die geen wezenlijke verandering van de terreingesteldheid of van een inrichting tot gevolg hebben.

1.58 werkplek

Een plaats, waar één prostitué(e) zijn of haar werk verricht.

1.59 wijk

Wijk, zoals gehanteerd wordt in de indeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

1.60 winkel

Een ruimte of bij elkaar behorende ruimten, die bestemd zijn voor de uitoefening van detailhandel, met inbegrip van bijbehorende magazijnruimte of werkruimte.

1.61 wonen

Voor de werking van dit bestemmingsplan wordt onder wonen mede geval begrepen bijzondere woonvormen en bed and breakfast met ten hoogste vier slaapplekken;

1.62 woning

Een complex van ruimten, bedoeld voor de huisvesting van één huishouding, een bijzondere woonvorm of een kamerverhuurbedrijf.

1.63 woonwagen

Voor bewoning bestemd gebouw dat is geplaatst op een standplaats en in zijn geheel of in delen kan worden verplaatst.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de inhoud van een bouwwerk

Tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.2 de bouwhoogte van een bouwwerk

Vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, liftopbouwen, zonnepanelen en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.3 de oppervlakte van een bouwwerk

Tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Gemengd - 1

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Gemengd - 1 aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. wonen, hieronder niet begrepen bewoning van woonwagens of woonschepen, uitsluitend vanaf de derde bouwlaag;
- b. bedrijven uit de creatieve sector, met dien verstande dat het totale bruto vloeroppervlak van bedrijven uit de creatieve sector niet meer bedraagt dan 1.200 m² ;
- c. ondergeschikte horeca en detailhandel uitsluitend ten dienste van de onder b genoemde functies;
- d. nutsvoorzieningen;
- e. verkeersvoorzieningen ten behoeve van de bestemming zoals parkeren en straatmeubilair, groen- en watervoorzieningen en speelvoorzieningen.
- f. ondergeschikte voorzieningen ten behoeve van bedrijven uit de creatieve sector zoals opslag en stalling.

3.2 Bouwregels

Op deze gronden mogen, met inachtneming van de aangegeven maximumbouwhoogte en het aangegeven voorgeschreven bouwlagen uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd.

3.3 Specifieke gebruiksregels

1. Onder gebruik van de gronden en opstallen in strijd met 3.1, onder a, wordt in elk geval begrepen het gebruik als beroeps- of bedrijfsmatige werk- of opslagruimte.
2. Het bepaalde in lid 3.3, onder 1, is niet van toepassing op het gedeelte van een woning in gebruik ten behoeve van beroep aan huis, hieronder mede begrepen bed and breakfast, door de bewoner, mits dit gedeelte niet meer bedraagt dan 1/3 van de vloeroppervlakte van de woning. Voorts mag door dit gebruik geen onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat ter plaatse, noch een onevenredige parkeerdruk ontstaan en mag het geen detailhandel, internetverkoop hiervan uitgezonderd, prostitutie of horeca betreffen.

Artikel 4 Gemengd - 2

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Gemengd - 2 aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. wonen, hieronder niet begrepen bewoning van woonwagens of woonschepen;
- b. bedrijven uit de creatieve sector uitsluitend op de begane grond;
- c. voorzieningen voor niet-institutionele gezondheidszorg (huisartspraktijken, apothekers en dergelijke) en paramedische praktijken (fysiotherapie en ergotherapie en dergelijke) uitsluitend op de begane grond;
- d. ondergeschikte horeca en detailhandel uitsluitend ten dienste van de onder a t/m c genoemde functies;
- e. nutsvoorzieningen;
- f. verkeersvoorzieningen ten behoeve van de bestemming zoals parkeren en straatmeubilair, groen- en water voorzieningen en speelvoorzieningen;
- g. ondergeschikte voorzieningen ten behoeve van bedrijven uit de creatieve sector zoals opslag en stalling.

4.2 Bouwregels

- a. Op deze gronden mogen, met inachtneming van de aangegeven maximumbouwhoogte en het aantal

voorgeschreven bouwlagen uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd.

- b. Ter plaatse van de aanduiding 'gevellijn' mag uitsluitend worden gebouwd indien de hoofdbebouwing is voorzien van een dove gevel, aan de naar de oostzijde gerichte zijde.

4.3 Specifieke gebruiksregels

1. Onder gebruik van de gronden en opstallen in strijd met 4.1, onder a, wordt in elk geval begrepen
 - a. gebruik als beroeps- of bedrijfsmatige werk- of opslagruimte.
 - b. het gebruik en het (doen) laten gebruiken voor wonen aangewezen gronden ter plaatse van de aanduiding gevellijn conform het bepaalde onder 4.1, onder a, zonder dat is voorzien in de lid 4.2 genoemde aangebrachte bouwkundige voorziening, tenzij uit akoestisch onderzoek is gebleken dat ook zonder deze voorziening kan worden voldaan aan de voorkeursgrenswaarde of een verkregen hogere waarde op grond van de Wet geluidhinder.
2. Het bepaalde in lid 4.3 onder 1, sub a., is niet van toepassing op het gedeelte van een woning in gebruik ten behoeve van beroep aan huis, hieronder mede begrepen bed and breakfast, door de bewoner, mits dit gedeelte niet meer bedraagt dan 1/3 van de vloeroppervlakte van de woning. Voorts mag door dit gebruik geen onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat ter plaatse, noch een onevenredige parkeerdruk ontstaan en mag het geen detailhandel, internetverkoop hiervan uitgezonderd, prostitutie of horeca betreffen.
3. Op de begane grond wordt:
 - a. ten minste 30% van het brutovloeroppervlak gebruikt ten behoeve van wonen;
 - b. ten minste 30% van het brutovloeroppervlak gebruikt ten behoeve van bedrijven uit de creatieve sector.

Artikel 5 Gemengd - 3

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Gemengd - 3 aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. atelierwoningen, waarbij geldt dat op de eerste twee verdiepingen uitsluitend atelierwoningen zijn toegestaan;
- b. wonen, hieronder niet begrepen bewoning van woonwagens of woonschepen;
- c. ondergeschikte horeca en detailhandel ten dienste van de onder a genoemde functie;
- d. nutsvoorzieningen;
- e. verkeersvoorzieningen ten behoeve van de bestemming zoals parkeren en straatmeubilair, groen- en water voorzieningen en speelvoorzieningen

5.2 Bouwregels

Op deze gronden mogen, met inachtneming van de aangegeven maximumbouwhoogte en het aantal voorgeschreven bouwlagen, uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd.

5.3 Specifieke gebruiksregels

1. Onder gebruik van de gronden en opstallen in strijd met 5.1, onder b, wordt in elk geval begrepen gebruik als beroeps- of bedrijfsmatige werk- of opslagruimte.
2. Het bepaalde in lid 5.3 onder 1 is niet van toepassing op het gedeelte van een woning in gebruik ten behoeve van beroep aan huis, hieronder mede begrepen bed and breakfast, door de bewoner, mits dit gedeelte niet meer bedraagt dan 1/3 van de vloeroppervlakte van de woning. Voorts mag door dit gebruik geen onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat ter plaatse, noch een onevenredige parkeerdruk ontstaan en mag het geen detailhandel, internetverkoop hiervan uitgezonderd, prostitutie of horeca betreffen.

Artikel 6 Gemengd - 4

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Gemengd - 4 aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. wonen, zoals bedoeld in artikel hieronder niet begrepen bewoning van woonwagens of woonschepen, met dien verstande dat wonen niet is toegestaan ter plaatse van de aanduiding 'wonen uitgesloten';
- b. maatschappelijke functies;
- c. kleinschalige bedrijvigheid, waaronder bedrijven uit de creatieve sector.
- d. kantoren;
- e. nutsvoorzieningen;
- f. een parkeergarage met daktuin ter plaatse van de aanduiding 'parkeergarage';
- g. ondergeschikte horeca en detailhandel ten dienste van de onder c genoemde functie.
- h. verkeersvoorzieningen ten behoeve van de bestemming zoals parkeren en straatmeubilair, groen- en water voorzieningen en speelvoorzieningen;

6.2 Bouwregels

- a. Op deze gronden mogen, met inachtneming van de aangegeven maximumbouwhoogte en het aantal voorgeschreven bouwlagen uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd.
- b. Ter plaatse van de aanduiding 'gevellijn' mag uitsluitend worden gebouwd indien de hoofdbebouwing is voorzien van een dove gevel aan de naar de oostzijde gerichte zijde.

6.3 Specifieke gebruiksregels

1. Onder gebruik in strijd met 6.1 onder a, wordt in ieder geval begrepen:
 - a. gebruik als beroeps- of bedrijfsmatige werk- of opslagruimte.
 - b. het gebruik en het (doen) laten gebruiken voor wonen aangewezen gronden ter plaatse van de aanduiding gevellijn conform het bepaalde onder 6.1, onder a, zonder dat is voorzien in de lid 6.2 genoemde aangebrachte bouwkundige voorziening, tenzij uit akoestisch onderzoek is gebleken dat ook zonder deze voorziening kan worden voldaan aan de voorkeursgrenswaarde of een verkregen hogere waarde op grond van de Wet geluidhinder.
2. Het bepaalde in lid 6.3 onder 1, sub a., is niet van toepassing op het gedeelte van een woning in gebruik ten behoeve van beroep aan huis, hieronder mede begrepen bed and breakfast, door de bewoner, mits dit gedeelte niet meer bedraagt dan 1/3 van de vloeroppervlakte van de woning. Voorts mag door dit gebruik geen onevenredige aantasting van het woon- en leefklimaat ter plaatse, noch een onevenredige parkeerdruk ontstaan en mag het geen detailhandel, internetverkoop hiervan uitgezonderd, prostitutie of horeca betreffen.
3. Onder gebruik in strijd met 6.1 onder f wordt in ieder geval begrepen het gebruik en het in gebruik laten nemen van de parkeergarage overeenkomstig de bestemming, zonder de aanleg en instandhouding van een daktuin.
4. In afwijking van het bepaalde in lid 6.3, onder 3, mogen gebouwen overeenkomstig de bestemming worden gebruikt onder de voorwaarde dat uiterlijk binnen 2 jaar na het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning voor het bouwen van de parkeergarage, uitvoering wordt gegeven aan de aanleg en instandhouding van de daktuin, zoals genoemd onder 6.3, onder 1 sub c.

Artikel 7 Groen

7.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Groen aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. groenvoorzieningen;
- b. een terras, ter plaatse van de aanduiding 'terras';

- c. een ondergrondse parkeergarage ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - ondergrondse parkeergarage';
- d. watergangen, waterpartijen, waterinfiltratievoorzieningen en andere voorzieningen voor de waterhuishouding;
- e. fiets- en wandelpaden, straatmeubilair en speelvoorzieningen;
- f. overgangsvoorzieningen tussen bebouwing en het park, zoals trappartijen;
- g. ontsluitingswegen voor (langzaam) verkeer.

7.2 Bouwregels

Op deze gronden mogen uitsluitend in de gegeven bestemming passende bouwwerken worden gebouwd met een maximale hoogte van 4 meter.

Artikel 8 Verkeer - Verblijfsgebied

8.1 Bestemmingsomschrijving

De als Verkeer - Verblijfsgebied aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. (woon)straten, buurtwegen, pleinen en trottoirs met een inrichting hoofdzakelijk gericht op bestemmingsverkeer en verblijfsfuncties;
- b. parkeervoorzieningen;
- c. groen- en watervoorzieningen;
- d. wandelgebieden en speelgelegenheden;
- e. nutsvoorzieningen;
- f. onderdoorgangen, alsmede toegangen tot ondergrondse voorzieningen ten behoeve van direct aangrenzende bestemmingen.

8.2 Bouwregels

- a. Op deze gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van de genoemde bestemmingen worden gebouwd.
- b. De hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zoals entrees tot parkeergarages en straatmeubilair mag ten hoogste 5 meter bedragen.

Artikel 9 Waarde - Archeologie (archeologisch waardevol gebied)

9.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie (archeologisch waardevol gebied)' aangewezen gronden zijn naast de andere daar voorkomende bestemming, mede bestemd voor de bescherming en het behoud van de op of in deze gronden voorkomende archeologische waarden.

9.2 Bouwregels

Binnen de voor deze bestemming aangewezen gronden mogen:

- a. bouwwerken geen gebouwen zijnde worden gebouwd die voor archeologisch onderzoek noodzakelijk zijn;
- b. bouwwerken ten behoeve van de andere, voor deze gronden aangewezen bestemmingen worden gebouwd, indien het betreft:
 1. vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte voor zover gelegen op of onder peil niet wordt uitgebreid of
 2. een bouwwerk waarvan de binnen de bestemming gelegen oppervlakte ten hoogste 30 m² bedraagt;
 3. een bouwwerk dat zonder graafwerkzaamheden dieper dan 1,3 meter en zonder heilwerkzaamheden kan worden geplaatst.

9.3 Afwijken van de bouwregels

- a. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd af te wijken van het bepaalde in lid 9.2 met inachtneming van de voor deze gronden geldende overige bouwregels.
- b. Afwijken als bedoeld in lid 9.3 sub a. kan, indien op basis van archeologisch onderzoek of naar het oordeel van een archeologische deskundige is aangetoond dat de archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad.
- c. Afwijken als bedoeld in lid 9.3 sub a. kan voorts, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie de archeologische waarden door de bouwwerkzaamheden niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning voor het afwijken regels te verbinden gericht op:
 1. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
 2. het doen van opgravingen;
 3. begeleiding van de bouwwerkzaamheden door een archeologisch deskundige.

9.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

9.4.1 Verboden werkzaamheden

Het is verboden op of in de gronden met de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie (archeologisch waardevol gebied)' zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (omgevingsvergunning) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

- a. grondwerkzaamheden dieper dan 1,3 meter, waartoe worden gerekend het afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, alsmede het vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren, het verwijderen van funderingen en het aanleggen van drainage;
- b. het verlagen of verhogen van het waterpeil;
- c. het aanleggen of rooien van bos of boomgaard waarbij stobben worden verwijderd;
- d. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

9.4.2 Toelaatbaarheid

De werken of werkzaamheden, waarvoor het verbod van lid 9.4.1 geldt, zijn slechts toelaatbaar, indien op basis van archeologisch onderzoek of naar het oordeel van een archeologisch deskundige is aangetoond dat de archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad of mogelijk schade kan worden voorkomen door aan de vergunning regels te verbinden gericht op:

- a. het treffen van maatregelen, waardoor archeologische resten in de bodem kunnen worden behouden;
- b. het doen van opgravingen;
- c. begeleiding van de aanlegwerkzaamheden door een archeologisch deskundige.

9.4.3 Uitzonderingen

Het verbod, als bedoeld in lid 9.4.1 sub a, is niet van toepassing indien:

- a. de werken die, voor zover deze zijn gelegen binnen deze bestemming, een oppervlakte hebben tot ten hoogste 30 m² of een omvang van 30 m¹;
- b. de werken of werkzaamheden mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende omgevingsvergunning voor het bouwen, omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden of een ontgrondingvergunning;
- c. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van in werking treden van het plan;
- d. behoren tot het normale onderhoud en beheer van de gronden;
- e. ten dienste van archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

9.5 Omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk

Het is verboden binnen de voor 'Waarde - Archeologie (archeologisch waardevol gebied)' aangewezen gronden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning (omgevingsvergunning) bouwwerken te slopen indien het oppervlak groter is dan 30 m², de verstoringsdiepte daarbij meer dan 40 cm bedraagt en deze liggen in een beschermd stadsgezicht.

9.6 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het plan te wijzigen door de dubbelbestemming 'Waarde- archeologie (archeologisch waardevol gebied)' geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat:

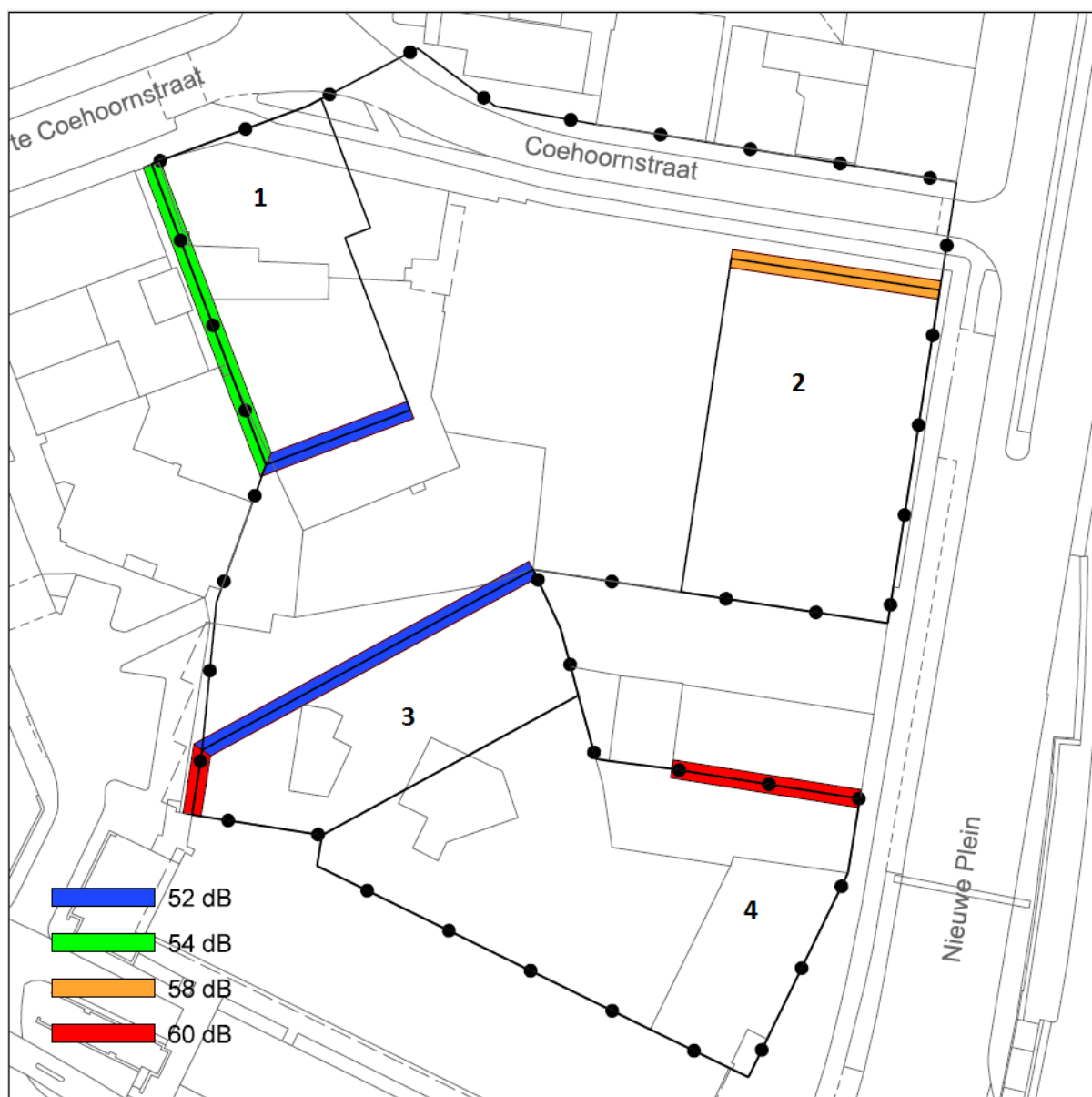
- a. op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
- b. aanwezige archeologische waarden in voldoende mate zijn veilig gesteld.

Hoofdstuk 3 Hogere waarden Wet Geluidhinder

Artikel 10 Hogere waarden nieuwe woningen

1. Met het vaststellen van het voorliggende bestemmingsplan met verbrede reikwijdte wordt, gebruikmakend van artikel 7c, lid 9 van het Besluit uitvoering crisis en herstelwet, ter hoogte van de volgende op de plankaart aangegeven deelgebieden de daarbij aangeven hogere waarden ingevolge artikel 59, lid 1 en 83, lid 2 van de Wet geluidhinder vastgesteld:

Deelgebied	Vast te stellen hogere geluidbelasting in dB	Toegepaste aftrek in dB (art. 110g Wgh)	Geluid afkomstig van : (naam wegvak/ baanvak)	Gevel
1	52 en 54 dB	5	Roermondsplein	Zie onderstaande afbeelding
2	58 dB	5	Centrumring	Zie onderstaande afbeelding
3	52 en 60 dB	5	Roermondsplein	Zie onderstaande afbeelding
4	60 dB	5	Centrumring	Zie onderstaande afbeelding

Afbeelding 1; gevelaanduiding Hogere waarden Chw Coehoorn-Oost.

2. De regels zijn toepassing:
 - a. Voor deelgebied 1 ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - hogere waarden 1';
 - b. Voor deelgebied 2 ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - hogere waarden 2';
 - c. Voor deelgebied 3 ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - hogere waarden 3';
 - d. Voor deelgebied 4 ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - hogere waarden 4'.
3. Bij woningen/appartementen waarvoor een hogere waarde geldt wordt er minimaal één geluidsluwe buitenruimte gecreëerd.

Hoofdstuk 4 Algemene regels

Artikel 11 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 12 Algemene bouwregels

12.1 Bouwen binnen bouwvlak

- a. Indien binnen een bestemmingsvlak een bouwvlak is aangegeven mag, behoudens andersluidende bepalingen in deze regels, uitsluitend worden gebouwd binnen dit bouwvlak.
- b. Indien in een bestemmingsvlak geen bouwvlak is aangegeven, mag uitsluitend worden gebouwd voor zover daartoe in de betreffende bestemmingsregel uitdrukkelijk mogelijkheden zijn opgenomen.

Artikel 13 Algemene gebruiksregels

Onder gebruik van gronden in strijd met het bestemmingsplan wordt in ieder geval verstaan:

- a. het gebruik van bijgebouwen als zelfstandige woning ;
- b. het gebruik van de gronden ten behoeve van thuisprostitutie, raamprostitutie en seksinrichtingen.
- c. het gebruik van gronden of bouwwerken waarbij niet wordt voorzien in voldoende parkeer gelegenheid volgens de in de geldende Arnhemse beleidsregels voor parkeren opgenomen normen.

Artikel 14 Algemene afwijkingsregels

Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken van:

1. de in deze regels opgenomen bebouwingsregels, voor zover betreffende de maximum bouwhoogte, mits:
 - a. de afwijking niet meer bedraagt dan 10% van de in de regels vastgelegde maten; en
 - b. geen onevenredig afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de privacy van omwonenden en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.
2. de verplichting tot het bouwen binnen het bouwvlak, zoals bedoeld in lid 12.1 mits:
 - a. de overschrijding van het bouwvlak niet meer bedraagt dan twee meter, de bestemmingsgrens niet wordt overschreden en het de bouw betreft van erkers, luifels, balkons, keldergaten (koekoeken) of galerijen;
 - b. het de bouw van volledig beneden peil gelegen bouwwerken betreft, mits:
 - een diepte van 6 meter niet wordt overschreden;
 - het maaiveld wordt afgewerkt op een wijze die past binnen de bestemming;
 - geen onevenredige toename van de parkeerdruk plaatsvindt;
 - de bestemmingsgrens niet wordt overschreden;
3. de bestemmingsbepalingen voor het oprichten van:
 - a. kunstobjecten en niet voor bewoning bestemde bouwwerken van openbaar nut, zoals transformatorstations, rioolgemalen, schakelhuisjes, telefooncellen voorzover met een inhoud groter dan 3 m³ , en haltes van vervoersdiensten, alle met een inhoud van maximaal 75 m³;
 - b. sirenemasten met een hoogte van maximaal 18 meter;
 - c. bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van (tele)communicatie:
 - voorzover vrijstaand, met een hoogte van maximaal 20 meter;
 - voorzover op of aan een ander bouwwerk te plaatsen, met een hoogte van maximaal 8 meter boven de aangegeven maximumbouwhoogte;
 - d. geluidwerende voorzieningen voor zover deze noodzakelijk zijn ingevolge de bepalingen van de

Wet geluidhinder.

4. de in deze regels opgenomen bepalingen omtrent de maximum bouwhoogte voor het oprichten van hekwerken ten behoeve van het gebruik van platte daken als dakterras tot een maximum van 1 meter boven de maximaal toegestane bouwhoogte mits:
 - a. dit passend is in het bebouwingsbeeld van de omringende bebouwing en
 - b. de belangen van omwonenden met betrekking tot privacy, uitzicht en bezonning niet onevenredig worden geschaad.

Artikel 15 Overige regels

15.1 Parkeren

- a. Een omgevingsvergunning voor het bouwen van gebouwen wordt slechts verleend indien bij de aanvraag om een omgevingsvergunning wordt aangetoond dat gelet op de omvang of de bestemming van het gebouw in voldoende mate wordt voorzien in ruimte voor het parkeren of stallen van auto's in, op of onder het gebouw, dan wel op of onder het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort. Indien het wijzigen van het gebruik van gronden en/of bouwwerken - waarvoor een omgevingsvergunning is benodigd - daartoe aanleiding geeft, moet, voor wat betreft de toename in de parkeer- of stallingsbehoefte, in voldoende mate ruimte zijn aangebracht op die gronden of op de bij die bouwwerken behorende en daartoe bestemde gronden.
- b. De onder a. bedoelde ruimte voor het parkeren van personenauto's moet afmetingen hebben die zijn afgestemd op gangbare personenauto's
- c. Aan het bepaalde onder a. wordt geacht te zijn voldaan indien de ruimte voor parkeren of stallen voldoet aan de in de Beleidsregels Parkeren van de gemeente Arnhem daartoe opgenomen normen.

15.2 Laden of lossen

Indien de bestemming van een gebouw aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden en lossen van goederen, dient, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, in deze behoefte in voldoende mate zijn voorzien aan, in, of onder het gebouw, dan wel op of onder het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.

15.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een strijdig gebruik van gronden en bouwwerken als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht wordt in elk geval gerekend het gebruiken of laten gebruiken van gronden of bouwwerken waarbij niet in voldoende mate ruimte is aangebracht en in stand wordt gehouden op eigen terrein voor het genoemde in lid 3.1 overeenkomstig de beleidsregels als bedoeld in lid 3.6.

15.4 Afwijkingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in de leden 15.1 en 15.2:

- a. indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit, of
- b. voor zover op andere wijze in de benodigde parkeer- of stallingsruimte, dan wel laad- of losruimte wordt voorzien.

15.5 Voorwaarden voor afwijken

Afwijken van de regels, als bedoeld in de leden 15.1 en 15.2 is slechts mogelijk, indien geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- a. de parkeersituatie in de openbare ruimte;
- b. de woon- en leefsituatie.

15.6 Beleidsregels

- a. Burgemeester en wethouders passen deze bouwregels toe met inachtneming van de door hen

vastgestelde beleidsregels met betrekking tot het parkeren, zoals die gelden op het tijdstip van indiening van de aanvraag om een omgevingsvergunning.

- b. Indien deze beleidsregels gedurende de planperiode worden gewijzigd, wordt rekening gehouden met de wijziging.

Hoofdstuk 5 Overgangs- en slotregels

Artikel 16 Overgangsrecht

16.1 Overgangsrecht bouwwerken

16.1.1 Overgangsbepaling

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

- a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
- b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

16.1.2 Afwijken

Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van sublid 16.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in sublid 16.1.1 met maximaal 10%.

16.1.3 Uitzondering op het overgangsrecht bouwwerken

Het bepaalde in lid 16.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

16.2 Overgangsrecht gebruik

16.2.1 Overgangsbepaling

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

16.2.2 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 16.2.1 te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

16.2.3 Verbod hervatten strijdig gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in lid 16.2.1 na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

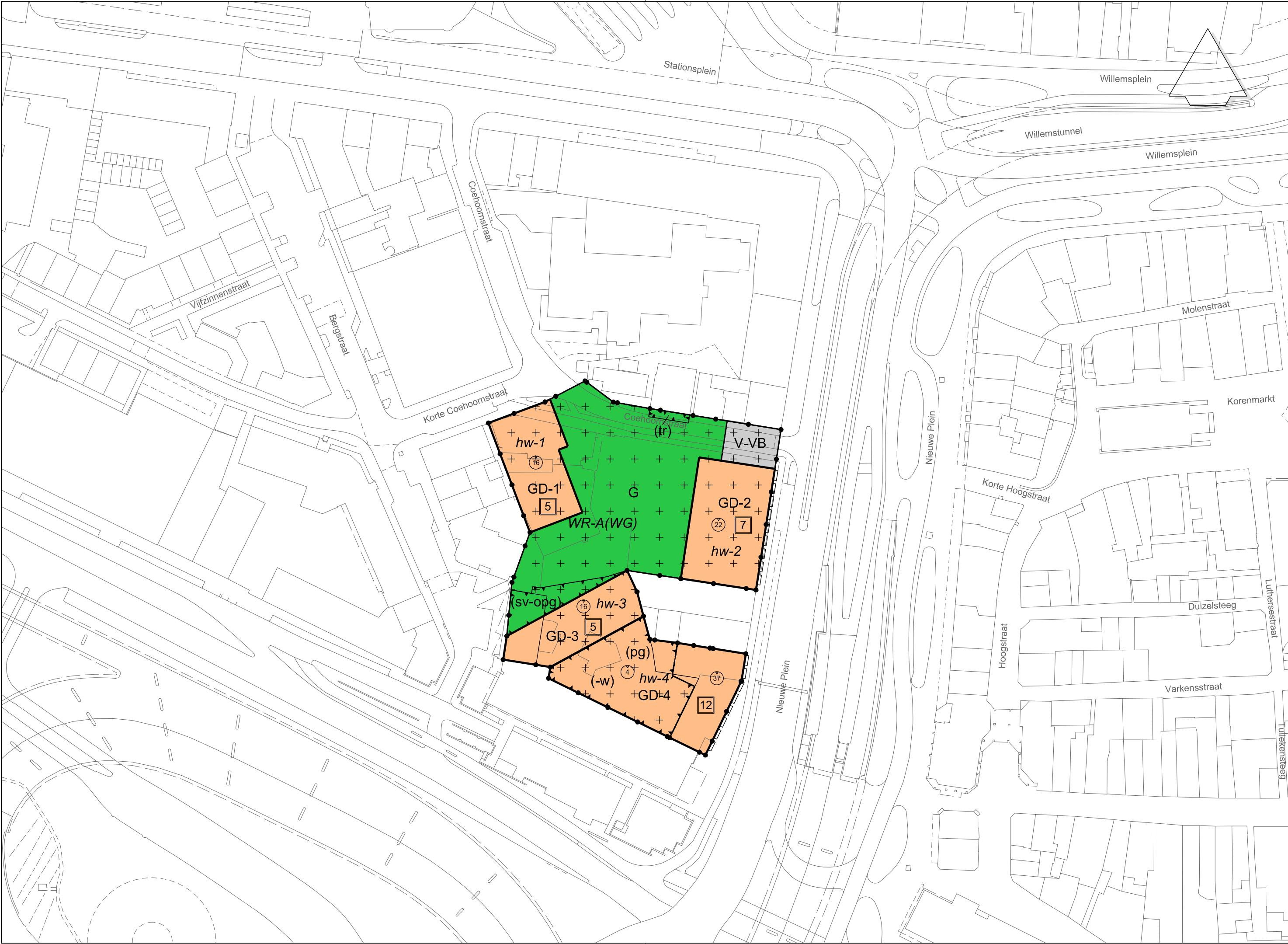
16.2.4 Uitzondering op het overgangsrecht gebruik

Het bepaalde in lid 16.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 17 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan Chw Coehoorn - Oost.

Plangebied

Plangebiedgrens

Bestemmingen

GD-1

Gemengd - 1

GD-2

Gemengd - 2

GD-3

Gemengd - 3

GD-4

Gemengd - 4

G

Groen

V-VB

Verkeer - Verblijfsgebied

Dubbelbestemmingen

WR-A(WG)

Waarde - Archeologie (archeologisch waardevol gebied)

Gebiedsaanduidingen

hw-1

overige zone - hogere waarden 1

hw-2

overige zone - hogere waarden 2

hw-3

overige zone - hogere waarden 3

hw-4

overige zone - hogere waarden 4

Funcctieaanduidingen

(pg)

parkeergarage

(sv-opg)

specifieke vorm van verkeer - ondergrondse parkeergarage

(tr)

terras

(-w)

wonen uitgesloten

Bouwvlak

bouwvlak

Maatvoeringaanduidingen

maatvoeringsvlak

B

maximum bouwhoogte (m)

F

maximum aantal bouwlagen

Figuren

gevellijn

BESTEMMINGSPLAN COEHOORN OOST					
schaal: 1:1000	getekend: JWe	tekeningnummer: NL.IMRO.0202.890-0301	planstatus		
			● ontwerp		
			● vast te stellen		
			○ vastgesteld		
			○ in werking		
			○ onherroepelijk		
			datum: 01-05-2020		
			januari 2021		
			getekend: JWe		
			PvD		

© Nadruk verboden

Strategie, Beleid en Regie, beleidsdomein Fysiek

Eusebiusbuitensingel 53, Postbus 9029, 6800 EL ARNHEM
Tel.: 0900-1809, fax: 026-3774830, gemeente@arnhem.nl

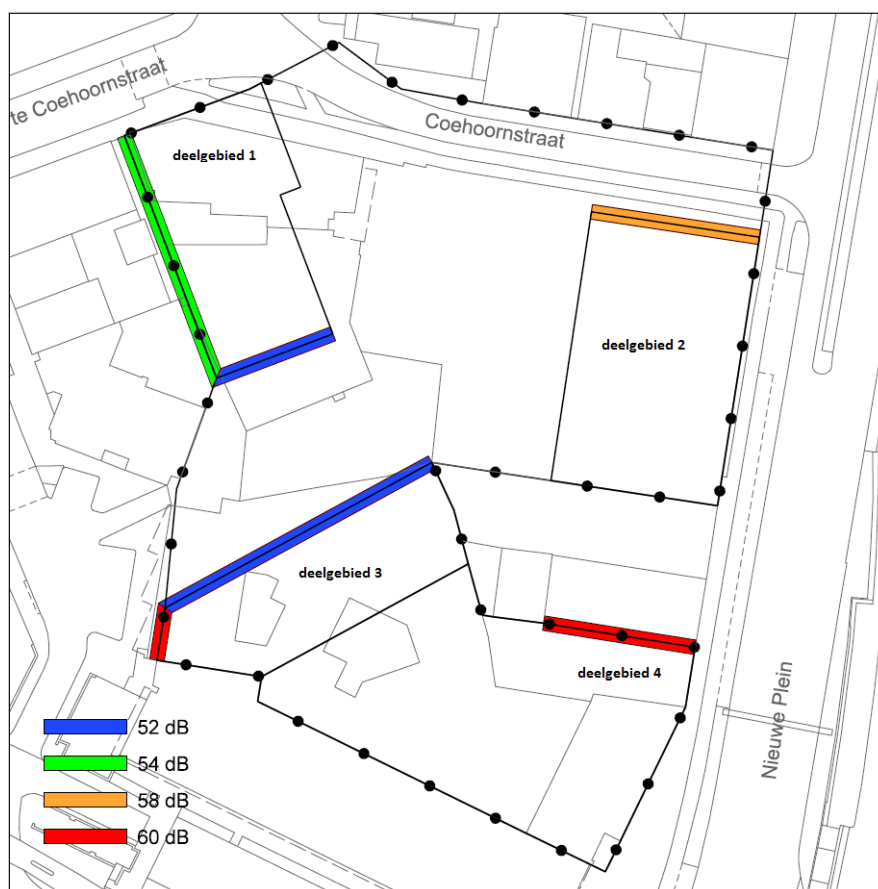
GEMEENTE

Arnhem

Bijlage 1 Onderbouwing Hogere Waarden

Het bestemmingsplan 'Coehoom-Oost' voorziet in een herontwikkeling op een drietal van locaties. Het bestemmingsplan maakt een mix aan functies mogelijk op de begane grond met daarboven appartementen. Vanwege de geluidbelasting door de Centrumring zijn ten behoeve van de ontwikkeling hogere waarden nodig. Het gaat om de hogere waarden uit de tabel en bijgevoegde afbeelding:

Deelgebied	Vast te stellen hogere geluidbelasting in dB	Toegepaste aftrek in dB (art. 110g Wgh)	Geluid afkomstig van : (naam wegvak/ baanvak)	Gevel
1	52 en 54 dB	5	Centrumring	Zie onderstaande afbeelding
2	58 dB	5	Centrumring	Zie onderstaande afbeelding
3	52 en 60 dB	5	Centrumring	Zie onderstaande afbeelding
4	60 dB	5	Centrumring	Zie onderstaande afbeelding

In dit document wordt aan de hand van een aantal criteria afgewogen of er een hogere grenswaarde kan worden verleend. Bij deze afweging worden criteria gehanteerd die genoemd zijn in de Wet geluidhinder en het gemeentelijke geluidbeleid.

1. Beoordeling aan de hand van de hoofdcriteria volgens de Wet geluidhinder

Maximale ontheffingswaarde

De geluidbelasting mag niet meer bedragen dan 63 dB in stedelijk gebied. Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat de geluidbelasting vanwege de Centrumring en het Roermondsplein op een deel van het plangebied hoger is dan deze waarde. Voor de oostgevel kunnen hierdoor geen hogere waarden worden verleend op grond van de Wet geluidhinder. Voor deze gevel zijn bouwmaatregelen nodig, dove gevels,.

Voor de overige gevels waar de geluidbelasting meer bedraagt dan de voorkeurswaarde van 48 dB worden hogere waarden verleend tot hooguit de maximale geluidbelasting van 63 dB.

Bronmaatregelen

In artikel 110a lid 5 van de Wet geluidhinder is bepaald dat een hogere waarde alleen kan worden verleend als de toepassing van de maatregelen gericht op het terugbrengen van de geluidbelasting vanwege de weg tot de hoogst toelaatbare geluidbelasting op de gevels van de betrokken woningen of andere geluidgevoelige gebouwen onderscheidenlijk aan de grens van de betrokken geluidgevoelige terreinen onvoldoende doeltreffend zijn en/of er overwegende bezwaren zijn van stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard, onvoldoende doeltreffend zijn.

Toepassen van stil wegdektype

Het toepassen van een stiller wegdektype (bijvoorbeeld dunne deklagen B) op de Centrumring verlaagt de geluidbelasting met 1 à 2 dB. Met deze maatregel voldoet de geluidbelasting aan de maximaal toelaatbare waarde van 63 dB voor alle woningen maar blijft een overschrijding van de voorkeurswaarde. Vanwege optrek en rembewegingen bij de kruisingen is het niet mogelijk om op het gehele traject dit stille wegdektype toe te passen. Ook in de Willemstunnel kan een dergelijk wegdek op bezwaren stuiten. Daarnaast is de centrumring niet opgenomen in het actieplan geluid van de gemeente Arnhem. Hierin zijn de wegen beschreven die in de komende periode in aanmerking komen voor geluidreducerend asfalt, op basis van het onderhoudsprogramma van de gemeentelijke wegen en de knelpunten van boven de 63 dB, zoals die uit de geluidbelastingkaarten naar voren komen. Het plangebied van Coehoorn-Oost is qua omvang niet groot genoeg om alleen voor dit plan het wegdek te vervangen.

Verlagen van de maximum snelheid

Mogelijke bronmaatregel is het verlagen van de maximum snelheid op de Centrumring. Het verlagen van de rijsnelheid op de doorgaande wegen is verkeerskundig niet gewenst, de wegen hebben een stroomfunctie.

Overdrachtsmaatregelen

Realiseren geluidsscherm

Met een geluidsscherm kan de geluidsbelasting vanwege de centrumring slechts deels worden verlaagd. Langs het Nieuwe Plein is het niet goed mogelijk om de hogere bouwlagen voor het volledige plan volledig af te screenen vanwege de toegestane bouwhoogte van het plan. Met een scherm van 115 meter lang en 6 meter hoog langs het Nieuwe Plein voldoet de geluidbelasting voor alle woningen wel aan de maximaal toelaatbare waarde van 63 dB.

Het realiseren van geluidsschermen is vanuit stedenbouwkundig en landschappelijk oogpunt niet wenselijk op deze binnenstedelijke locatie. Ook aspecten van sociale veiligheid, interactie en voorkomen van een geïsoleerde ligging zijn argumenten tegen om deze overdrachtsmaatregel.

Afstand vergroting

Het vergroten van de afstand van het plan tot de weg is niet mogelijk vanwege de gebondenheid aan de betreffende locatie. Het plangebied biedt geen ruimte om een dermate afstand te hanteren waarbij aan de voorkeurswaarde wordt voldaan.

Conclusie:

Hierboven is een integrale afweging gemaakt aan de hand van de bezwaren van stedenbouwkundige, landschappelijke, civieltechnische, verkeerskundige en financiële aard zoals opgenomen in de Wet geluidhinder. De conclusie is dat bron- en overdrachtsmaatregelen op overwegende bezwaren stuiten. Hogere grenswaarden kunnen deels worden verleend op grond van de Wet Geluidhinder. Daarnaast moeten deels ook bouwkundige voorzieningen worden getroffen, dove gevels, omdat niet overal aan de maximaal toegestane waarde van 63 dB wordt voldaan.

2. Toetsing aan de gebiedsgerichte aanpak volgens het beleidsplan Geluid

In 2008 is het bestaande Beleidsplan Geluid opnieuw door de raad vastgesteld. Het Beleidsplan Geluid heeft tot doel geluidsnormen voor nieuwe situaties af te stemmen op de aard en de functie van een gebied. Hierdoor kan beter rekening gehouden worden met ontwikkelingen en verwachting van de gebruikers van een gebied. In het centrum en dichtbij goed openbaar vervoer wil de gemeente Arnhem veel functies mogelijk maken. De gebiedstypen zijn opgenomen in de Structuurvisie 2012 op p. 56. Als gebieden intensiever gebruikt worden neemt de kans op geluidhinder ook toe. Andere gebieden zoals de parken worden juist gewaardeerd om hun relatieve rust. Deze uitgangspunten hebben geleid tot een gebiedsgerichte invulling van geluidskwaliteiten binnen Arnhem. Naar mate de geluidbelasting hoger is neemt het belang van een zorgvuldige invulling van de totale leefomgevingskwaliteit toe.

In verband met de wijziging van de Wet geluidhinder op 1 januari 2007 is aanvullend op het beleidsplan Geluid op 27 maart 2007 de Nota Uitvoeringsbeleid hogere grenswaarden gemeente Arnhem vastgesteld door het college van B&W. De gebiedsgerichte aanpak zoals opgenomen in het Beleidsplan Geluid is overgenomen in Nota Uitvoeringsbeleid.

Het geluidbeleid houdt in dat op basis van de uitgangspunten van de structuurvisie gewerkt wordt met zeven gebiedstypen die elk een eigen ambitie hebben. Van deze ambitie kan na motivering afgeweken worden. Aan deze gebiedstypen is in de Nota een ambitie- en incidenteel niveau toegekend (zie onderstaande tabel uit het Beleidsplan Geluid). Het ambitieniveau staat voor de basiskwaliteit in een gebied en omvat de na te streven geluidsklasse voor de te beschermen objecten in een bepaald gebied.

Daarnaast kent het beleid ook een incidentele en een plafondwaarde. De bijhorende geluidklassen worden bij uitzondering toegepast in combinatie met de daarbij vereiste akoestische compensatie.

Tabel 7: Tabel ambities per gebiedstype

Gebiedstype	Geluidsbron								
	Weg- en railverkeer			Bedrijven					
	a	i	p	a	i	p			
Hoogdynamisch									
Stadswijk	1	0	-1	-2	-3	1	0	-1	-1
Centrum	0	-1	-2	-3	-4	0	-1	-2	-2
Stedelijke zone/knooppunt	-2	-3	-4	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Bedrijventerrein	-1	-2	-3	-1	-2	-3	-4	-1	-1
Laagdynamisch									
Natuur	1	0		1	0	-1	-1	-1	-1
Gemengde groene zone	1	0	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1
Stedelijk groen	0	-1	-2	0	-1	-1	-1	-1	-1

Tabel 7: Tabel ambities per gebiedstype

Gebiedstype	Geluidsbron								
	Weg- en railverkeer			Bedrijven					
	a	i	p	a	i	p			
Hogedynamisch									
Stadswijk	1	0	-1	-2	-3	1	0	-1	-1
Centrum	0	-1	-2	-3	-4	0	-1	-2	-2
Stedelijke zone/knooppunt	-2	-3	-4	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Bedrijventerrein	-1	-2	-3	-1	-2	-3	-4	-1	-1
Laagdynamisch									
Natuur	1	0				1	0	-1	-1
Gemengde groene zone	1	0	-1			0	-1	-1	-1
Stedelijk groen	0	-1	-2			0	-1	-1	-1

Tabel: Gemeentelijke ambitie- incidentele en plafondwaarden voor "Stedelijke zone/knooppunt"

Bron	Ambitie Zeer onrustig	Incidenteel Lawaaiig	Plafond zeer lawaaiig
Wegverkeer (per weg)	53 – 58 dB	58 – 63 dB	>63 dB

Gebiedstypering

Coehoom behoort tot het gebiedstype Stedelijke zone/knooppunt (zie gebiedstypenkaart structuurvisie 2040, p. 56). Hiervoor geldt een ambitiewaarde voor wegverkeerslawaai van 48 dB. De hogere waarden van 52 dB valt in de categorie 'onrustig'. De hogere waarden van 54 dB en 58 dB vallen in de categorie 'zeer onrustig'. Deze categorieën gelden als de ambitiewaarden. De hogere waarden van 60 dB vallen in de categorie lawaaiig en gelden als incidentele waarde.

In dit geval kan ingevolge het beleid worden afgeweken van het ambitieniveau omdat het inbreiding betreft langs een drukke weg en vervangende nieuwbouw betreft.

De waarden hoger dan 63 dB vallen onder de categorie zeer lawaaiig en gelden in het gebiedstype 'zeer onrustig' als plafondwaarde. De plafondwaarde wordt alleen bij hoge uitzondering toegepast. Bij deze geluidklasse wordt niet meer voldaan aan de Wet geluidhinder en is sprake van een situatie als bedoeld in de Interimwet Stad en Milieu. In dit geval is er geen sprake van een dusdanige uitzonderingssituatie die het doorlopen van de Interimwet Stad en Milieu vereist. Voor deze locatie is het verlenen van de plafondwaarde onwenselijk.

Conclusie

De geluidbelasting op de gevel overschrijdt het ambitieniveau voor verkeerlawaai. Bij de nadere uitwerking zal aan de voorwaarden uit de 'Nota uitvoeringsbeleid hogere grenswaarden gemeente Arnhem' moeten worden voldaan. Daarnaast moet de geluidwering van de gevels van de nieuwe te bouwen woningen voldoen aan de eisen uit het Bouwbesluit om een acceptabel binnen niveau te garanderen. Als aan deze voorwaarden wordt voldaan ontstaat er een acceptabele situatie.

3. Beoordeling aan de hand van de Nota Uitvoeringsbeleid Hogere Grenswaarden

In dit hoofdstuk worden de criteria uit de Nota Uitvoeringsbeleid Hogere Grenswaarden getoetst. Het gaat om locatiespecifieke criteria en criteria behorend bij de verschillende geluidsklassen.

3a. Locatiespecifieke criteria:

Op grond van de Nota Uitvoeringsbeleid Hogere Grenswaarden worden bij de afweging om een verzoek om een hogere waarde toe te kennen ook de locatiespecifieke kenmerken betrokken.

De onderstaande locatiespecifieke kenmerken worden in de overwegingen als positief aspect meegenomen dan wel als zwaarwegend argument meegenomen:

De locatie bevindt zich in de nabijheid van een trein- of busstation;

De locatie bevindt zich op loopafstand van treinstation Arnhem Centraal (ongeveer 150 meter). Het dichtstbijzijnde busstation bevindt zich ook op loopafstand.

De nieuwbouw ter plaatse dient ter vervanging van bestaande bebouwing;

De bestaande bebouwing wordt gesloopt. De nieuwbouw dient ter vervanging van deze bebouwing.

De locatie is opgenomen in herstructureringsplannen;

Nvt.

De nieuwbouw vult een open plaats op tussen aanwezige bebouwing;

Nvt.

Met de ontwikkeling van de betreffende locatie worden één of meerdere andere milieuknelpunten (bijv. luchtkwaliteit, bodemsanering, overige hindersituatie) elders opgelost.

Nvt.

3b. Subcriteria

Voor de verschillende geluidsklassen gelden specifieke criteria. Als gevolg van het wegverkeer bedraagt de geluidbelasting 52 dB, 54 dB, 58 dB en 60 dB. Deze geluidbelasting valt onder de geluidklasse 'onrustig' (voor de 52 dB), 'zeer onrustig' (voor de 54 dB en 58 dB) en 'lawaaig' (60 dB).

Voor de geluidklassen gelden de volgende voorwaarden:

Indien mogelijk bronmaatregelen;

Niet mogelijk. Zie ook onder het kopje financiële aspecten in hoofdstuk 1.

Indien mogelijk afstand tussen de geluidsbron en woning(en) vergroten;

Op dit moment is het belangrijk dat er alle ruimte is/ blijft om juist op deze plek te ontwikkelen. Naast geluidsaspecten spelen er andere criteria op basis waarvan de keuze gemaakt gaat worden.

Het stedenbouwkundig ontwerp vorm geven waarbij zoveel mogelijk afscherming voor het achterliggende gebied ontstaat;

Bij het stedenbouwkundig ontwerp zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden met de geluidbelasting.

Indien mogelijk in het overdrachtsgebied een afscherming realiseren;

Dit is niet wenselijk, zie hoofdstuk 1.

Bij een aanvraag om omgevingsvergunning voor een woning, scholen en kinderdagverblijven een akoestisch onderzoek voegen en toetsen of wordt voldaan aan de binnenwaarde van het Bouwbesluit;

Er zal bij het indienen van een omgevingsvergunning een akoestisch onderzoek moeten worden aangeleverd. Hieruit zal moeten blijken dat er voldaan wordt aan de binnenwaarde zoals deze genoemd worden in het Bouwbesluit.

Aanvullend gelden bij de geluidklasse 'lawaaig' de volgende criteria.

Geluidsaspecten worden vanaf eerste ontwerpstadium bij de ontwikkeling betrokken;

Bij het stedenbouwkundig ontwerp en het kavelpaspoort wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de geluidbelasting.

Er wordt minimaal een verblijfsruimte aan de geluidsluwe zijde gerealiseerd;

Bij het ontwerp van de woningen zal hieraan moeten worden voldaan.

bij woningen/ appartementen wordt er minimaal 1 geluidsluwe buitenruimte gecreëerd (tuin of balkon);

Dit zal worden opgenomen als aanvullende eis in de regels van het bestemmingsplan.

4. Eindconclusie

De geluidbelasting op de gevels overschrijdt de voorkeurswaarde uit de Wet geluidhinder en de

ambitiewaarde uit het gemeentelijk geluidbeleid. Ook de maximaal toegestane waarde van 63 dB wordt voor een deel overschreden. Om woningbouw toch mogelijk te maken moeten bouwkundige voorzieningen worden getroffen zoals dove gevels en/of vliesgevels. Als aan de voorwaarden uit de nota uitvoeringsbeleid hogere grenswaarde wordt voldaan dan ontstaat er alsnog een acceptabele situatie die past binnen de kaders zoals deze zijn gesteld in de Wet geluidhinder en in de gemeentelijke beleidsnotities. Bij de aanvraag voor de omgevingsvergunning voor het bouwen van de woningen moet de aanvrager in ieder geval door middel van een akoestisch onderzoek aantonen dat de geluidwering van de gevels voldoen aan de in het Bouwbesluit gestelde eisen. Daarnaast moet er minimaal 1 geluidsluwe buitenruimte worden gecreëerd en moet er een verblijfsruimte aan de geluidsluwe zijde worden gerealiseerd.

Bijlage 2 Ladder voor duurzame verstedelijking (art. 3.1.6, lid 2 Besluit ruimtelijke ordening)

1. Algemeen

De Ladder voor Duurzame Verstedelijking is opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) van het Rijk en per 1 oktober 2012 als motiveringseis in het Bro in de artikelen 1.1.1 en 3.1.6, tweede lid, van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro).

De tekst uit het Bro luidt als volgt:

"De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien".

De 'Ladder voor duurzame verstedelijking' is van toepassing bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen. Ingevolge artikel 1.1.1, eerste lid, onder i, is een stedelijke ontwikkeling: *"ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen."*

De ruimtevraag moet bij voorkeur worden opgevangen in het bestaand stedelijk gebied. Op basis van gebiedsspecifieke situatie dient bepaald te worden wat wordt ervaren als stedelijk gebied. In de Bro is in artikel 1.1.1 een definitie opgenomen voor bestaand stedelijk gebied. De provincie Gelderland hanteert in haar Omgevingsverordening dezelfde definitie. De betreffende definitie luidt: *'bestaand stedenbouwkundig samenstel van bebouwing ten behoeve van wonen, dienstverlening, bedrijvigheid, detailhandel of horeca, alsmede de daarbij behorende openbare of sociaal culturele voorzieningen, stedelijk groen en infrastructuur'.*

2. Toetsing initiatief aan de Ladder voor duurzame verstedelijking

Het bestemmingsplan 'Coehoorn-Oost' voorziet in mogelijkheden voor wonen, creatieve bedrijvigheid centrumfuncties zoals (beperkte) horeca, culturele functies en dienstverlening. Aan de hand van een aantal vragen wordt de laddertoets voor dit initiatief doorlopen.

1. Voorziet het bestemmingsplan in een stedelijke ontwikkeling?

De voorziene ontwikkeling moet voldoende substantieel zijn om als stedelijke ontwikkeling te kunnen gelden. Voor woningen geldt ingevolge vaste jurisprudentie dat het voor woningbouwlocaties moet gaan om meer dan 11 woningen. Het bestemmingsplan 'Coehoorn-Oost' maakt ongeveer 108 woningen mogelijk.

Er is ook, ingevolge vaste jurisprudentie, sprake van een stedelijke ontwikkeling indien de ruimtelijke ontwikkeling voorziet in een stedelijke voorziening in de vorm van een gebouw met een brutovloeroppervlak groter dan 500 m². Dit plan voorziet in 2415 m² brutovloeroppervlakte voor verschillende functies zoals kantoren, creatieve bedrijven en paramedische bestemmingen.

Gelet op het bovenstaande is er sprake van een stedelijke ontwikkeling.

2. Is er sprake van nieuwe stedelijke ontwikkeling?

Een initiatief wordt pas getoetst aan de Ladder voor duurzame verstedelijking als de stedelijke ontwikkeling nieuw is. Bij het beantwoorden van de vraag of een stedelijke ontwikkeling nieuw is, moet worden gekeken in hoeverre het plan, in vergelijking met het voorgaande bestemmingsplan, voorziet in functiewijziging of een groter planologisch beslag op de ruimte in vergelijking met het vorige plan (ECLI:NL:RVS:2017:1724). Onbenutte planologische mogelijkheden mogen ook worden betrokken bij deze afweging. Bij bestaande gebruiksmogelijkheden is er dus geen sprake van een nieuwe stedelijke ontwikkeling.

Voor het plangebied geldt als huidig planologisch kader het bestemmingsplan 'Bestemmingsplan Coehoorn'. Op grond van dit bestemmingsplan gold voor ontwikkellocatie 1 en 2, in de verbeelding

respectievelijk 'Gemengd-1' en 'Gemengd-2', de bestemming maatschappelijk. Voor ontwikkellocatie 3a en 3c, op de verbeelding respectievelijk 'Gemengd-3' en 'Gemengd-4' de waren op basis van het huidige planologische kader maatschappelijke functies, bedrijven op de begane grond en kantoren toegestaan. Het bouwplan dat mogelijk wordt gemaakt met dit bestemmingsplannen omvat niet meer bebouwingsmogelijkheden voor stedelijke voorzieningen dan de mogelijkheden op grond van het huidige bestemmingsplan. Er worden dus wat dat betreft geen nieuwe planologische mogelijkheden geboden voor zowel bouwen als gebruik.

Het bestemmingsplan voorziet in een groter aantal woonlocaties ten opzichte van het huidige bestemmingsplan. Dit betekent dat voor dit gedeelte de laddertoets moet worden doorlopen.

3. Laddertoets

De provincie Gelderland stuurt op een gezonde regionale woningbouwprogrammering. Hierbij is de provincie opgebouwd in regio's. Arnhem valt binnen de regio Arnhem-Nijmegen en deze regio vormt ook het verzorgingsgebied van de woningbouwontwikkelingen in Arnhem. Er zijn afspraken gemaakt met de Regio Arnhem Nijmegen over de groei van de woningvoorraad (dus: aantallen nieuwbouw) en over de 'kwaliteiten', zoals het aandeel huur- en betaalbare woningen. Dit is vertaald naar subregio's.

Uit onderzoek (van Companen) blijkt dat er zowel in de regio Arnhem Nijmegen als in de subregio Arnhem e.o. nog veel behoefte is aan nieuwe woningen. Vooral in de grote steden is de behoefte aan woningen groot. Voor de subregio Arnhem en omgeving (gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden en Rozendaal) is behoefte voor de periode 2017-2027 naar een netto toevoeging van circa 13.500 te realiseren woningen zoals opgenomen in de Subregionale Woonagenda (zie ook paragraaf 3.2.2.2). Voor Arnhem gaat het om ruim 8000 woningen. In dit aantal zit nieuwbouw maar ook woningen die worden gerealiseerd in bijvoorbeeld bestaande leegstaande panden (transformatie). Het aantal wordt niet gezien als hard maximum. Om de twee jaar wordt dit aantal geactualiseerd naar aanleiding van de meest recente provinciale huishoudens- en bevolkingsprognose. Daarnaast vind om de 3 jaar een nieuw woningbehoefteonderzoek plaats om vraag en aanbod naast elkaar te kunnen zien. Op dit moment heeft Arnhem ongeveer 5300 woningen in harde plannen. Dat biedt nog ruimte aan ongeveer 2700 woningen.

Op 4 maart 2020 is de woondeal regio Arnhem Nijmegen ondertekend. Dit zijn afspraken met het Rijk de provincie Gelderland en 18 gemeenten om samen snel meer woningen te bouwen in de regio Arnhem-Nijmegen. Tot 2025 gaat het om 20.000 woningen, 5.000 meer dan eerder gepland. Op de lange termijn gaat het om een bouwproductie van 50.000 tot 60.000 woningen. De regio zorgt daarbij voor een totale planvoorraad tot en met 2030 van 130% van de woningbehoefte. Om snel tot concrete resultaten op concrete locaties te komen vinden overheden, private partijen en maatschappelijke organisaties elkaar aan de zogeheten Versnellingstafel. Het versterken van het groene profiel en ook het bereikbaar houden van de regio zijn belangrijke uitgangspunten waarover eveneens afspraken zijn gemaakt. Ook wordt ingezet op het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid.

Beschrijving locatie

De locatie bevindt zich in de binnenstad van Arnhem. In de directe omgeving zijn al een aantal nieuwbouwplannen gerealiseerd (diverse woningen in diverse prijsklassen) en andere projecten lopen nog.

Deze locatie kenmerkt zich door de ligging niet alleen in de binnenstad maar ook vlakbij de Rijn en vele voorzieningen die kenmerkend zijn voor een centrum.

Gezien de ligging en kenmerken van de locatie kunnen we de ontwikkeling van deze locatie toeschrijven aan het centrum stedelijk woonmilieu.

Beschrijving behoefte woonmilieu

Uit het onderzoek van Companen blijkt dat er behoefte is aan woningen in het centrum stedelijk woonmilieu. Als stad hebben we een regionale functie om in deze stedelijke woonmilieus te voorzien. Binnen Arnhem zijn er weinig andere locaties die zich lenen voor deze ontwikkeling omdat de ruimte in de binnenstad om woningen toe te voegen zeer beperkt is.

Resumerend wordt dan ook gesteld dat er zowel kwantitatief als kwalitatief behoefte is aan deze

woningen.

4. Binnen bestaand stedelijk gebied?

Het geldende bestemmingsplan voorziet reeds in een stedenbouwkundig samenstelsel in de zin van de Bro. Aan dit gedeelte van de laddertoets wordt in dit bestemmingsplan derhalve niet toegekomen.

5. Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat voorliggend bestemmingsplan met de mogelijkheid tot oprichting van circa 108 woningen voldoet aan artikel 3.1.6 lid 2 Bro.

COEHOORN CREATIEVE WIJK

GEBIEDSVISIE

Definitief 27 februari 2019

INHOUD

01	DE OPGAVE	
	Inleiding	7
	Betekenis Coehoorn Centraal voor Arnhem	9
	DNA Coehoorn Creatieve wijk	11
02	ANALYSE EN VISIE	
	Historie	15
	Context Coehoorn	17
	Structuurvisie 2020	17
	Visie op gebied tussen Utrechtsestraat en Oude Kraan	19
	Ruimtelijke analyse Coehoorn Oost	20
	Visie creatieve wijk en schakel naar Binnenstad	21
03	GEBIEDSVISIE	
	Gebiedsvisie Coehoorn Creatieve wijk	24
	Ontwikkelingen	27
	Coehoorn park	29
	Verkeer	31
	Energietransitie en klimaatadaptatie	33
	Wonen in coehoorn creatieve wijk	34
04	NAWOORD	
	Culturele rijkdom	39

01

DE OPGAVE

INLEIDING

Toekomst voor ondernemerschap in Coehoorn was de titel van de motie die in juni 2018 aangenomen is, en waarbij de gemeenteraad het College heeft verzocht door te gaan met de ontwikkeling van Coehoorn als creatieve wijk en daarin samen op te trekken met Stichting Coehoorn Centraal als grote belanghebbende. Deze gezamenlijke visie is daarvan het resultaat, en dient als onderbouwing bij besluitvorming over de toekomst van Coehoorn Creatieve Wijk.

Afgelopen half jaar is verder gewerkt aan een ruimtelijke en programmatische visie die kleinschalige creatieve ondernemers ondersteunt en het aantrekkelijke leefklimaat in de wijk bestendigt, maar ook richting geeft aan ontwikkelingen en duidelijkheid biedt voor de langere termijn aan belanghebbenden

waaronder de Stichting Coehoorn Centraal. Vanuit een ruimtelijke visie op de wijk Coehoorn, een tamelijk geïsoleerd deel van het centrum door de ligging tussen belangrijke uitvalswegen en op de rand van de stuwwal, wordt in deze gebiedsvisie verder ingezoomd op Coehoorn Oost, waar de actuele vraag van de motie zich op richt. Deze gebiedsvisie schept de randvoorwaarden voor een park met een Berlijnse uitstraling, genoeg ruimte voor creatief ondernemerschap, en een locatie voor woningen die met collectief particulier opdrachtgeverschap tot stand komen.

Het is een belangrijke locatie, vlak bij het station, de rivier en de binnenstad. Als het ware een stapsteen tussen de stad, Artez en het Museum. Een geweldige locatie met mooie kansen voor ontwikkeling, creativiteit, verbinding, bewoners participatie en groen.

RUIMTE VOOR INITIATIEF
Coehoorn Centraal maakt
ondernemerschap mogelijk

BETEKENIS COELHOORN CENTRAAL VOOR ARNHEM

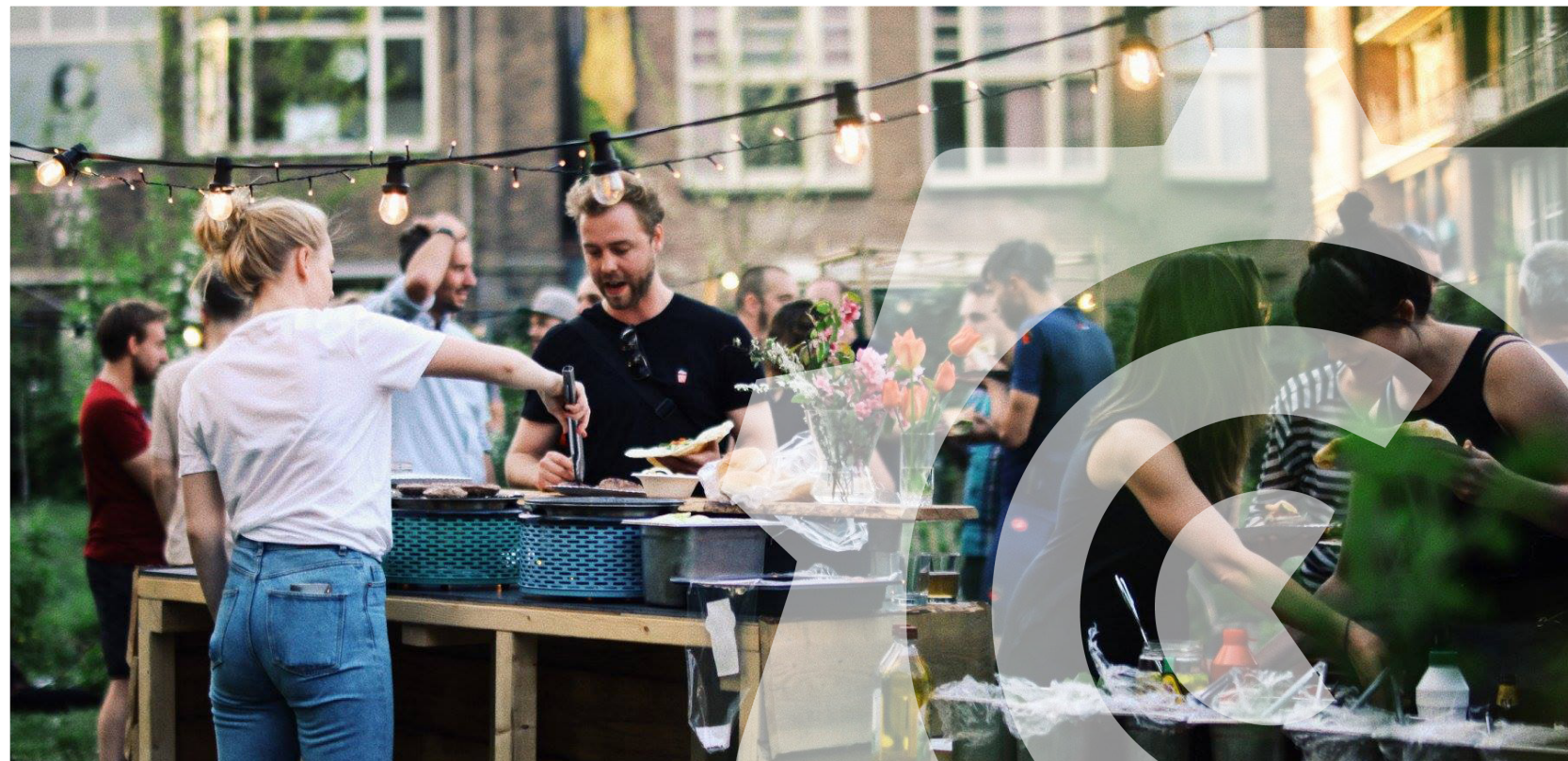
Arnhem telt een groot aantal ondernemende creatieve talenten. Hogeschool ArtEZ legt met haar brede pakket aan opleidingen de basis voor deze creatieve kracht van Arnhem. Ook de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen kent een aantal creatieve beroepsopleidingen.

Maar wat als studenten zijn afgestudeerd? Zullen zij dan nog in Arnhem blijven en onze stad verrijken met hun werk en wellicht zelfs als ondernemer gaan starten?

Voor dat laatste wil het project Coehoorn Centraal een plek bieden. Een plek waar startende creatieve ondernemers in een vrije ruimte kunnen werken. Een open sfeer en fijne

ontmoetingsplekken als Stella by Starlight en het Coehoornpark maken ongedwongen ontmoetingen mogelijk. Samenwerking tussen ondernemers maakt groei mogelijk, groei naar grotere professionaliteit, mooiere opdrachten en arbeidsplaatsen.

Een aantal kleine ondernemers, die enkele jaren geleden startten in Coehoorn, zijn nu werkgevers geworden. Zij zijn inmiddels inspiratiebronnen voor nieuwe startende ondernemers. In Coehoorn krijgen startende ondernemers de ruimte om zich te ontwikkelen.

HET ‘DNA’ VAN COEHOORN CENTRAAL

De stichting Coehoorn Centraal beoogt met haar project in de wijk Coehoorn het tot stand brengen en in stand houden van een zone voor (startende) creatieve ondernemers en ondernemingen. Zij bevordert ontmoetingen tussen ondernemers onderling en met voor ondernemerschap relevante partijen buiten het project door inzet van community-versterkende activiteiten en functies.

Daarnaast wil zij het project inbedden in de wijk Coehoorn door actief verbindingen en samenwerkingen aan te gaan met omwonenden. Daartoe dient het Coehoornpark als draaischijf voor deze verbindingen met de sociale omgeving.

Onder ‘creatief’ verstaan wij in dit verband (individuele) ondernemers en ondernemingen die producten en diensten aanbieden die enigerlei vorm van ontwerp (design), vormgeving, cultuur, kunstzinnigheid in zich dragen. Als oriëntatie kan dienen het aanbod van opleidingen van ArtEZ, Hogeschool van de Kunsten en een aantal daarmee te relateren opleidingen van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, dan wel de Regionale Opleidingscentra (ROC).

Om ook startende creatieve ondernemers/ondernemingen te kunnen accomoderen en faciliteren, streeft de stichting naar een voor deze doelgroep betaalbare huisvesting. Naast startende ondernemers wil de stichting ook nadrukkelijk de meer doorontwikkelde ondernemingen huisvesten die als rolmodel kunnen dienen voor de starters. Voor deze groep kunnen andere huisvestingskosten gelden. Als illustratie van ‘creatieve ondernemer’, kunnen de onderstaande vakgebieden of beroepsgroepen worden genoemd. Het is daarmee geen limitatieve opsomming, bovendien kunnen namen van beroepen in de tijd veranderen.

Voor een goede werking van een broedplaats is een juiste mix van vakgebieden of beroepsgroepen van belang. Geen van de genoemde vakgebieden of beroepsgroepen mogen dominant zijn in de mix.

- animation design
- graphic design
- typografie
- illustration design
- interaction design

- comic design
- creative writing
- cross media design
- beeldende kunst en vormgeving (onder specifieke ruimtelijke condities)
- fashion design
- muziek, dans en theater (onder specifieke ruimtelijke condities)
- film
- architectuur, bouw, tuin en interieur
- bouwtechniek
- product design
- communicatie & multimedia design
- ICT, concept en ontwerp
- industrieel product ontwerp

Ontmoeten en netwerken

Voor de kleine ondernemers is het van groot belang elkaar op een eenvoudige manier te kunnen ontmoeten. Een centraal gelegen ontmoetingsfunctie is dan ook cruciaal. Ruime openingstijden, eten en drinken horen daarbij. Die ontmoetingsruimte heeft naast netwerken van de ondernemers die in Coehoorn werken, tevens als functie om met klanten en opdrachtgevers af te spreken. Ook kan de ontmoetingsruimte dienen als informatiepunt voor alle mogelijke partijen die iets in of met de wijk en de ondernemers willen gaan doen. De centrale ontmoetingsruimte is een uithangbord voor het project en de wijk. De centrale ontmoetingsruimte zoals hier beschreven zal een plek krijgen in het pand Coehoornstraat 33-35 (CC1).

Voor het DNA is ook de samenwerking met onderwijs van belang. De ontmoetingsfunctie kan ook voor docenten en studenten een werkplek zijn, om af te spreken en zich te verbinden met de ondernemers. Naast een centrale plek om te netwerken is ook de openbare ruimte van belang. Die moet ook zijn ingericht op ontmoeten en samenwerken en is als zodanig een verlengstuk van de ontmoetingsfunctie en vice versa. Ook letterlijk door de ontmoetingsruimte een terras te geven aan het park. Van daaruit kan ook sociaal toezicht gehouden worden op het park, hetgeen de sociale veiligheid bevordert. Van daaruit kunnen ook activiteiten en evenementen worden geïnitieerd en begeleid, die in het park plaatsvinden.

02

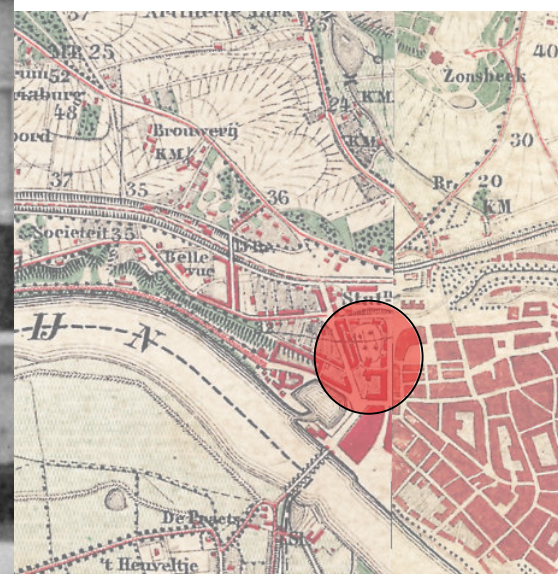
ANALYSE EN VISIE

HISTORIE COEHOORN

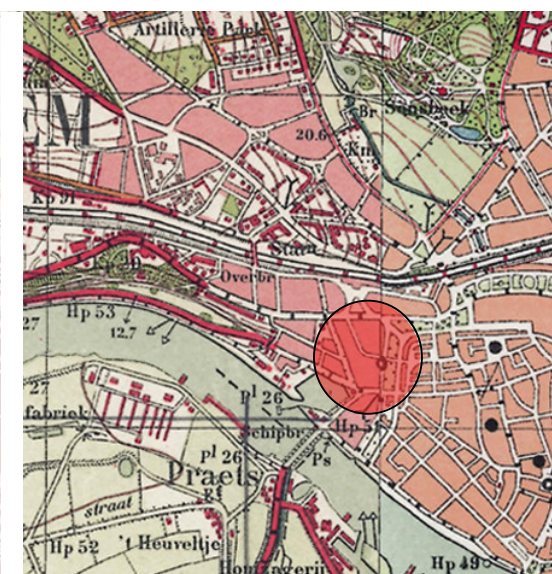
Aan de ruimtelijke opzet van het huidige Coehoorngebied liggen tal van factoren en historische gebeurtenissen ten grondslag:

- ligging aan de voet van het stuwwalmassief in een zone waar de invloed van de rivier groot is geweest waardoor het Coehoorngebied een groot verval kent;
- Ligging buiten de vestingmuren nabij de Haven en de stad-sentree naar de Rijnpoort waardoor Coehoorn in het begin van de achttiende eeuw door bastions en hoornwerken ligt ingesloten;
- De ontmanteling van de vestingwerken en het afbreken van de Rijnpoort begin 19e eeuw ten behoeve van de aanleg van diverse Rijksstraatwegen;
- De komst van het spoor eind 19e eeuw waardoor Coehoorn van de belangrijke Amsterdamse straatweg (huidige Bergstraat) werd afgesneden;

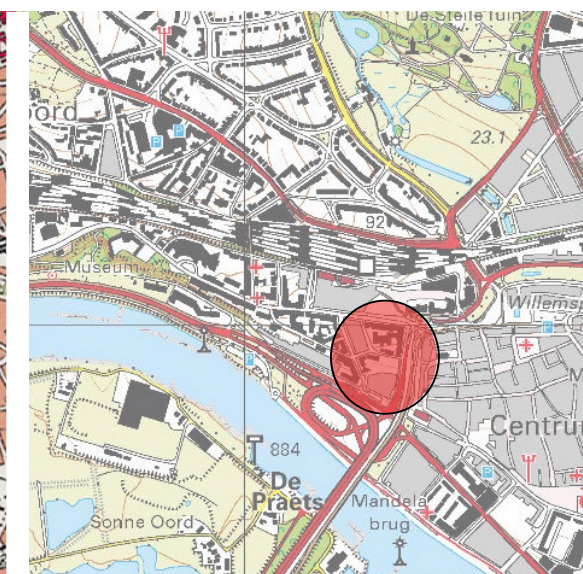
- Het plan Heuvelink (1853) waarin de singelstructuur niet wordt doorgezet. De singel gaat tot de Rijnstraat, waar bebouwingen de ruimte beëindigen ("Het Nieuwe Plein"). Vanaf de Weerdjesstraat tot aan de Rijn is er wel sprake van een langwerpig plantsoen ("Roermonds plein");
- Het bombardement van 1944 verwoestte belangrijke delen in de het Coehoorngebied. De vernietigde bouwblokken-structuur wordt niet meer hersteld. Door de demping van de haven met oorlogspuin ontstaat een doorlopend open groengebied, dat aansluit op de singelstructuur, het zgn. Driepleinenplan;
- De aanleg van een tweede Rijnbrug betekent voor Coehoorn een enorme ruimtelijke barrière en plaatst het gebied in een geïsoleerde stedelijke positie.

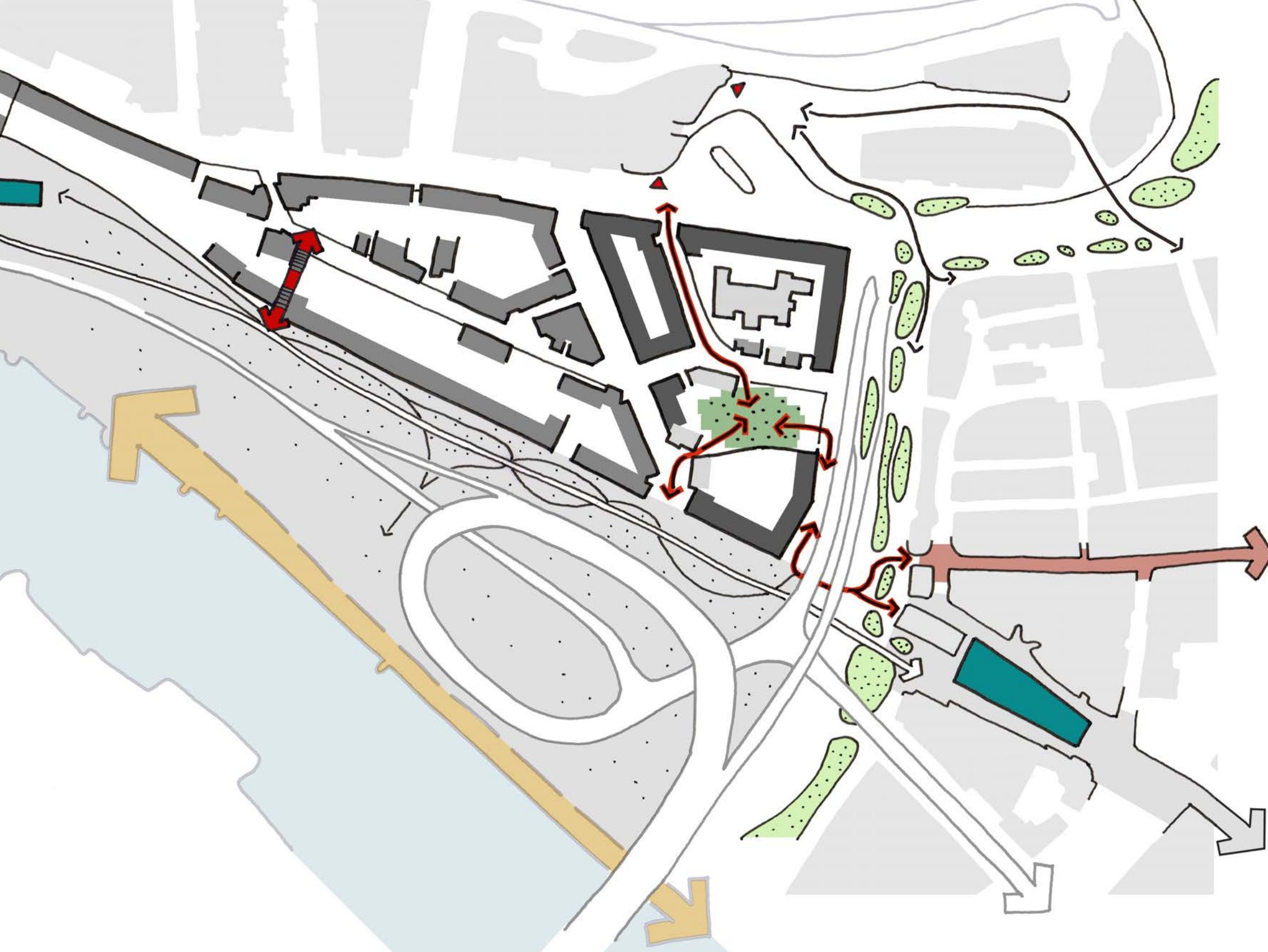
1875

1945

2017

CONTEXT COELHOORN

Het gebied Coehoorn heeft een bijzondere ligging. Het grenst zowel aan het vervoersknooppunt Arnhem Centraal, de binnenstad, als aan de toekomstige Creatieve Corridor en de rivier. Deze positie maakt het mogelijk in Coehoorn de voordelen te combineren van de bijzondere ligging en bereikbaarheid met de potentie van een bijzonder verblijfsmilieu. Coehoorn is groter dan alleen het gebied rond de Coehoornstraat. Het gebied bestaat uit een driehoek die wordt begrensd door: aan de noordzijde de Utrechtsestraat en het Stationsplein, aan de oostzijde Nieuwe Plein en aan de zuidzijde Oude kraan. Door het vroegere verloop van de Rijn is hier het stuwwal massief uitgeslepen waardoor er een steile helling is ontstaan met een hoogteverschil van ca. 15 meter tussen de Utrechtsestraat en de Rijn. Dit hoogteverschil is karakteristiek voor het Coehoorngebied en op veel plekken waarneembaar. Hoogteverschillen spelen daarom een belangrijke rol bij de ontwikkeling van de gebouwde omgeving en openbare ruimte. Het Coehoorngebied wijkt qua structuur en functioneel sterk af van de aangrenzende gebieden (binnenstad, stationsgebied, en de woonbuurt tussen de Utrechtsestraat en de Renssenstraat). Het gebied wordt door de Bergstraat verdeeld in 2 blokken met een duidelijk begrensde en formele buitenzijde en een rafelige en informele binnenzijde. De Coehoornstraat en de Vijfzinnenstraat zijn hierin de informele binnenstraten die niet overal door voorgevels worden begeleid maar ook door achterkanten en parkeerplaatsen. De bebouwing ontbreekt op veel plaatsen of volgt minder strak de rooilijn en loopt sterk uiteen qua karakter. Het gebied kent van oudsher een mix van bedrijvigheid en wonen maar ook een mix van sferen. Zo bevond zich er in het begin van de vorige eeuw nog industrie in de Vijfzinnenstraat (5 fabriekspanden) en was de Bergstraat een statige stadstraat. Daarnaast bevonden zich vroeger een aantal stegen aan de Vijfzinnenstraat waarvan in de huidige situatie alleen de Wolfgang, een karakteristieke trapsteeg, nog aanwezig is. O.a. door de aanwezigheid van ArtEZ en de ontwikkeling van Coehoorn Centraal kent het gebied momenteel weer een eigentijdse stedelijk milieu van wonen, creatieve bedrijvigheid en cultuur in de stad.

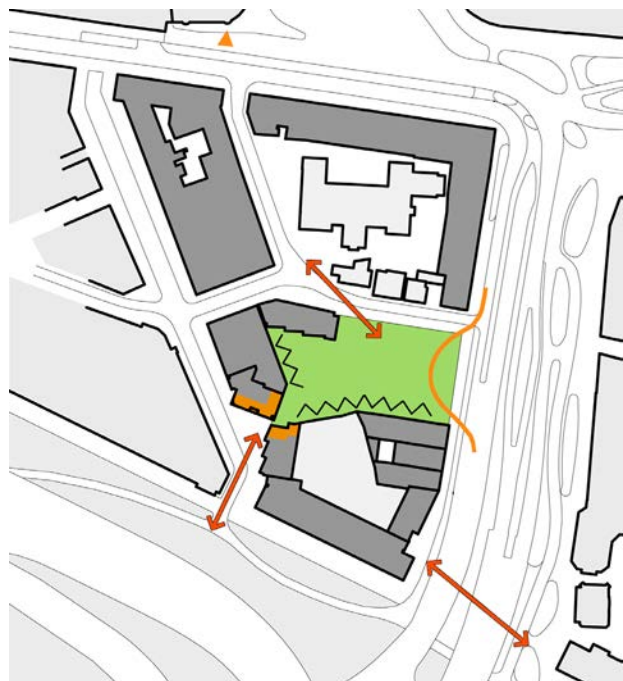
Structuurvisie 2020

In de Structuurvisie Arnhem 2020 worden voor Coehoorn een ontwikkelingsrichting en de opgaven die hier uit voortkomen beschreven. De koers is een geleidelijke herstructurering en transformatie van het gebied, die kansen benut voor een nieuw aantrekkelijk stadsmilieu met een optimale bereikbaarheid. Een stadsmilieu dat in het teken staat van ontmoeten, werken en wonen vlakbij het station voor kenniswerkers uit de wijde omgeving die elkaar hier treffen. De transformatie moet resulteren in een aantrekkelijke westelijke aanlooproute die zich onderscheidt van de andere routes van Arnhem-Centraal naar de Binnenstad met publieksgerichte functies in de plint. Coehoorn zal om aantrekkelijk te zijn, meer stedelijkheid en variatie moeten laten zien, meer voorzieningen moeten bieden en een aantrekkelijker openbare ruimte moeten hebben. Het ruimtelijk beeld zal bestaan een gevarieerde stedelijke bebouwing (4 tot 6 bouwlagen). Oud en nieuw. Plaatselijk zijn hogere accenten denkbaar.

VISIE OP GEBIED TUSSEN UTRECHTSESTRAAT EN OUDE KRAAN

De hiervoor beschreven kwaliteiten en karakteristieken van het Coehoorngebied moeten bij toekomstige ontwikkelingen worden aangegrepen om dit bijzondere stedelijke milieu te versterken. De Coehoornstraat en de Vijfzinnenstraat zouden zich moeten ontwikkelen tot luwten binnen de twee grote stedelijke blokken met een informeel woon- werkmilieu en ruimte voor groen en verblijfsplekken in de openbare ruimte. Doordat het Coehoorn gebied relatief geïsoleerd ligt zonder directe aansluiting op de grootschalige infrastructuur van het Roermondsplein, Willemsplein en Nieuwe Plein kent het gebied een "achterstand" t.o.v. de omliggende delen van het centrum. Hierdoor is er nog een grote ontwikkelpotentie in het gebied aanwezig die met de realisatie van Arnhem Centraal meer aandacht zal gaan krijgen. Het oostelijk deel van Coehoorn komt hiervoor als eerste in aanmerking. Hier heeft de gemeente een aantal panden en een perceel grond waar tot 1990 de kleine Eusebiuskerk stond in bezit. Dit zijn de panden en gronden waar Coehoorn Centraal, in samenwerking met de ondernemers en bewoners de afgelopen jaren een werkmilieu voor startende creatieve ondernemers, het Coehoorn Park en Café Stella by Starlight hebben gerealiseerd. Het verder omarmen van deze ontwikkeling past goed in de mix van wonen en bedrijvigheid en het creëren van een informeel binnengebied rond de Coehoornstraat. Daarbij zouden de creatieve bedrijvigheid van Coehoorn Centraal een deel van de invulling van functies in de plint kunnen vormen en het Coehoorn Park de groene aantrekkelijke verblijfsruimte die een wisselwerking aan gaat met deze functies.

Huidige situatie

Ruimtelijke ingrepen

RUIMTELIJKE ANALYSE COELHOORN OOST

Het projectgebied Coehoorn Oost wordt begrensd door het Stationsplein (noord), Nieuwe Plein (oost), Oude Kraan (zuid) en de Bergstraat (west). De Coehoornstraat en de Korte Coehoornstraat verdelen dit gebied in drie blokken. Alleen het noord-westelijk gelegen blok is duidelijk als blok afgerond en manifesteert zich als een gesloten bouwblok met eenzijdige oriëntatie. Mede door de wederopbouw na de 2e wereldoorlog en de sloop van de Kleine Eusebius in 1990 zijn de andere 2 blokken minder duidelijk afgerond. Met name aan het Nieuwe Plein is een grote onderbreking in de gevelwand ontstaan waardoor de ruimtes hier in elkaar overlopen. Op deze plek ligt nu deels het nieuwe buurtpark van Coehoorn dat voor levendigheid in de wijk zorgt maar ruimtelijk en beheersmatig meer beslotenheid zou kunnen gebruiken. Het aanhelen van de gevelwand is hier wenselijk zodat de buitenrand van het oostelijke blok van Coehoorn weer duidelijk wordt.

Aan de binnenzijde van Coehoorn Oost wordt de Coehoornstraat aan de oostzijde begeleid door een informele bebouwingsrand die bestaat uit de zijkant van een schoolgebouw dat vroeger op het Stationsplein was georiënteerd, het gebouw waarin zich het café Stella by Starlight bevindt en een transformatorhuis dat de Trolleybussen van stroom voorziet. Deze bebouwingsrand past bij de informele bebouwing die karakteristiek voor de binnenzijde van de blokken in het Coehoorngebied. Echter meer samenhang in de openbare ruimte en een betere relatie tussen Stella by Starlight en het park is hier wenselijk. Bij de mogelijke herpositionering van het Coehoorn Park moet er rekening mee worden gehouden dat de gebouwen van Coehoorn Centraal zoveel mogelijk aan het park komen te liggen.

De gegroeide situatie en de jarenlange 'gijzeling' van Coehoorn door grootschalige ontwikkelingsplannen hebben er toe geleid dat er, met name rond de locatie waar vroeger de kleine Eusebiuskerk stond, achterkantsituaties en blinde gevels zijn ontstaan waarvan het minder wenselijk is om deze aan de openbare ruimte te laten grenzen.

Gebouwen St. Coehoorn Centraal verbonden door park

Formele en informele openbare ruimte Coehoorn

CREATIEVE WIJK EN SCHAKEL NAAR DE BINNENSTAD

De bijzondere ruimtelijke karakteristieken van het gebied rond de Coehoornstraat en de ontwikkelingen die vanaf 2014 hebben plaatsgevonden rond Coehoorn creatieve wijk bieden kansen voor het bestendigen van een waardevol stedelijk woon- en werkmilieu. Mede door de ontwikkelingen rond Coehoorn Centraal en de realisatie van Coehoorn Park met buurtcafé Stella by Starlight is het gevoel van een informelere sfeer, een luwte midden in het centrum van de stad verder versterkt. Coehoorn Oost is uitgegroeid tot een levendige buurt met plek voor kleinschalige-, creatieve bedrijvigheid, opgebouwd door de bewoners en ondernemers zelf. Daarnaast zou Coehoorn Oost kunnen transformeren in een aantrekkelijke westelijke aanlooproute naar de binnenstad (kop van de Rijnstraat) maar ook de verbinding zijn van Arnhem Centraal naar de Creatieve Corridor.

Drie ingrepen moet het ruimtelijk kader bieden voor bovenstaande ontwikkelingen:

1. Het aanhelen van de buitenrand van Coehoorn Oost aan Nieuwe Plein. Hierdoor wordt de buitenrand van het oostelijke bouwblok van Coehoorn afgerond waardoor het verschil tussen het formele buiten- en het informele binnenmilieu wordt versterkt.
2. Het verwijderen van de verbinding Coehoornstraat richting Nieuwe Plein voor gemotoriseerd verkeer. Hierdoor worden de verschillende gebouwen van Coehoorn Centraal en het buurtcafé Stella by Starlight met elkaar verbonden door het Coehoorn Park.
3. Het openen van de route naar de Creatieve Corridor en het vergroten van het park door de sloop van het pand Bergstraat 35 en het begeleiden van de route en het park met nieuwe stedelijke woonvormen met werkruimten in de plint. Hierdoor wordt het Coehoorn Park en de route tussen Arnhem Centraal en de Binnenstad zo veel mogelijk begeleid door bebouwing met voorzieningen en creatieve werkruimtes in de plint. Daardoor is er meer zicht op het park waardoor de sociale veiligheid wordt verbeterd.

Mocht in een nadere uitwerking op deelniveau blijken dat bedoeling van de ontwikkeling van het gebied en het Coehoorn DNA beter is gediend bij een aanpassing van deze uitgangspunten dan kan dit aanleiding zijn tot aanpassing van de gebiedsvisie.

03

GEBIEDSVISIE

PLANKAART GEBIEDSVISIE COEHOORN

COEHOORN CENTRAAL

De bebouwing van de Stichting Coehoorn Centraal, met elkaar verbonden door de openbare ruimte van het Coehoorn Park, bestaat uit de bestaande gebouwen (Coehoornstraat 17, Coehoornstraat 33 en Bergstraat 33) en de begane grond en eerste verdieping (ca. 1.150 m2) van een nieuwe ontwikkeling op de locatie van het huidige Coehoornstraat 60.

COEHOORN PARK

Het park vormt het hart van het oostelijk deel van Coehoorn. Doordat het binnen het grote bouwblok ligt is het een luwte in de stad, een groene plek waaraan wordt gewoond en waaraan zich op ooghoogte zoveel mogelijk voorzieningen en werkruimtes bevinden behorend bij het creatieve milieu. Het park blijft in zijn geheel publiek domein en is daarmee toegankelijk voor iedereen. Het openen van de route naar de Bergstraat zorgt voor aansluiten van het park op de bestaande wijk. Het beheer van het park kan onder voorwaarden voor een deel bij de buurt worden belegd. Gebaseerd op initiatieven en ervaringen elders in de stad wordt gedacht aan een parkcommissie aangevuld met een vertegenwoordiger van Stichting Coehoorn Centraal, een lid van het Team Leefomgeving en een vertegenwoordiger van de groenaannemer. Bij de inrichting en ontwerp van het park spelen de buurt en parkcommissie de hoofdrol. Leidend blijven de veiligheid en relevante wettelijke kaders. Het financiële kader bepaalt de speelruimte, maar daarbinnen is de buurt aan zet.

COEHOORN CREATIEVE WIJK

De nieuwe ontwikkelmogelijkheden in Coehoorn Oost zullen aansluiten bij de aard en de ruimtelijke karakteristieken van dit stedelijk milieu. Het gaat hierbij om een drietal plots.

1. Ontwikkellocatie met twee à drie bouwlagen met appartementen (12 – 18, mogelijkheid sociaal) georiënteerd op het park. De appartementen bevinden zich boven de twee bouwlagen van Stichting Coehoorn Centraal;
2. Ontwikkellocatie met een minimale bouwhoogte van vijf bouwlagen-, max. 7 bouwlagen) die beschikbaar wordt gesteld voor CPO ontwikkeling met werk- en collectieve ruimtes in de plint;
3. Ontwikkellocatie met bebouwing aan het park en aan het Nieuwe Plein verbonden door een parkeerkelder en plint met een groen dek. Aan het park wordt onderzocht of dit stadswoningen worden met werkruimten op de begane grond (4 à 5 bouwlagen). Of dat een programma met levendige plint en daarboven appartementen passender is. Voor de bebouwing aan het Nieuwe Plein zijn er nog meerdere opties, variërend van hergebruik van bestaande gebouwen voor appartementen en/of werkruimten tot het ontwikkelen van nieuwe bebouwing bestaande uit minimaal 5 bouwlagen. Een stedelijk bebouwingsaccent met een hoogte van 8 tot 12 bouwlagen is hier goed denkbaar.

ONTWIKKELINGEN

Bij de verdere uitwerkingen van de ontwikkellocaties worden de volgende uitgangspunten en bandbreedtes gehanteerd:

Ontwikkellocaties		
1	Oppervlak	580 m2
2	Oppervlak	780 m2
3a	Oppervlak	592 m2
3b	Oppervlak	825 m2
3c	Oppervlak	475 m2
1	Bouwhoogte 4 à 5 bouwlagen: 2 lagen stichting Coehoorn Centraal 2 à 3 bouwlagen wonen (12 - 18) appartementen (sociaal mogelijk)	
2	Bouwhoogte minimaal 5-, maximaal 7 bouwlagen: begane grond collectieve en / of werkruimten Minimaal 4 lagen wonen (ca. 20-30) appartementen bij voorkeur CPO	
3a	Bouwhoogte 4 à 5 bouwlagen: Levendige plint met stadswoningen / appartementen	
3b	Parkeerkelder en -plint met groen dek: Parkeerplaatsen en bergingen t.b.v. 3a en 3c.	
3c	Meerdere opties denkbaar, variërend van hergebruik van bestaande gebouwen voor appartementen en / of werkruimten tot het ontwikkelen van nieuwe bebouwing bestaande uit minimaal 5 bouwlagen. Een stedelijk bebouwingsaccent met een hoogte van 8 tot 12 bouwlagen is hier goed denkbaar. Appartementen (sociaal mogelijk)	

De hiernaast genoemde en getekende oppervlaktes zijn een indicatie. Ze dienen als onderbouwing van de bedoelde kwaliteit en de haalbaarheid van de grondexploitatie. Daar waar de beoogde bebouwing van invloed is op de directe woonomgeving van omwonenden (denk aan uitzicht, verkeersbewegingen, bezonning, etc.), zal samen met bestaande bewoners naar de best passende vorm voor nieuwe gebouwen worden gezocht. Hierbij staan de uitgangspunten van deze gebiedsvisie en de grondexploitatie vast, maar is het realiseren van optimale leefkwaliteit voor bestaande en nieuwe bewoners ook een doel.

Coehoorn Park

COEHOORN PARK

Uitgangspunten gebruik, beheer, inrichting en ontwerp:

Gebruik

Het park blijft in zijn geheel publiek domein en is daarmee toegankelijk voor iedereen (bewoners, ondernemers én passanten). Daarmee is het gebruik van het park niet exclusief. Omdat het park primair een buurtfunctie (voor gehele Coehoorn gebied) heeft, zal de nadruk in het gebruik ervan wel op de buurt liggen. Dat betekent dat het karakter van de buurt mede bepalend is voor de uitstraling, beleving en waardering van het park.

Als buurtpark is er uiteraard voldoende ruimte voor buurtinitiatieven en evenementen. Deze vereisen, afhankelijk van aard en omvang, een melding of een vergunning. Wat betreft veiligheid (fysiek en sociaal) in en rond het park blijft de gemeente primair verantwoordelijk (bevoegd gezag), maar faciliteert onder voorwaarden het dagelijks gebruik en beheer van het park.

Beheer

Het beheer van het park kan onder voorwaarden (voornamelijk veiligheid) voor een deel bij de buurt worden belegd. Gebaseerd op initiatieven en ervaringen elders in de stad wordt gedacht aan een parkcommissie bestaande uit bewoners en ondernemers uit de buurt aangevuld met een vertegenwoordiger van Stichting Coehoorn Centraal, een lid van het Team Leefomgeving CSA (gemeente) en een vertegenwoordiger van de groenaannemer die verantwoordelijk is voor dagelijks beheer van de openbare ruimte in dit deel van de stad. De bestaande parkcommissie kan daartoe met de nodige aanvullingen een goed startpunt zijn.

De parkcommissie bewaakt de kwaliteit en uitstraling van het park en regelt (een nog nader te bepalen deel) van het beheer. Dat doet de commissie uiteraard in samenwerking met de buurt.

De betreffende groenaannemer kan de parkcommissie coachen in het beheer van het park en levert, indien gewenst of noodzakelijk, specifieke expertise voor bijvoorbeeld het beheer van grotere bomen, heesters en andere technische al of niet groene kennis.

Met de betreffende groenaannemer, de wijkbeheerder en Team Leefomgeving kunnen afspraken worden gemaakt over de besteding van een nog nader te bepalen deel van het voor het beheer beschikbare budget.

Bij de ontwikkeling van de nieuwe bebouwing zullen afspraken worden gemaakt met de eigenaren en gebruikers ervan over de bijdrage aan het beheer van het park.

Inrichting & ontwerp

Omwille van het specifieke karakter van Coehoorn en de creatieve uitstraling van het park spelen buurt en parkcommissie de hoofdrol bij de inrichting en bij het ontwerp. Leidend blijven de veiligheid en relevante wettelijke kaders. Het financiële kader (gemeente en eventueel aanvullende budgetten van derden) bepaalt de speelruimte, maar daarbinnen is de buurt aan zet.

Het ontwerp vormt samen met het programma en de directe omgeving, de pijler onder gebruik en uitstraling van het park. Wij nodigen de bestaande parkcommissie uit samen met Stichting Coehoorn Centraal, Team Leefomgeving CSA (gemeente), de wijkbeheerder en andere bewoners en ondernemers uit de buurt uit om actief aan de slag te gaan met het ontwerp van het park.

De gemeente speelt bij ontwerp en realisatie van dat ontwerp overwegend een faciliterende rol, maar bewaakt vanuit haar eigen rol en verantwoordelijkheden de veiligheid, handhaving van wet- en regelgeving en de beheersbaarheid van het park. Voordat het definitief ontwerp gerealiseerd wordt zal de gemeente een laatste toets op veiligheid doen.

Loop- en fietsroutes

VERKEER

Gemotoriseerd verkeer

Voor gemotoriseerd verkeer zal de verbinding tussen de Coehoornstraat en het Nieuwe Plein verdwijnen. De verbinding via de Korte Coehoornstraat naar de Bergstraat zal de ontsluiting van de binnenzijde van het oostelijk deel van het Coehoorngebied gaan vormen. Gezien het karakter van de Coehoornstraat (éénrichtingsverkeer) zal dit vooral bestemmingsverkeer zijn. De bebouwing van Stichting Coehoorn Centraal en de nieuwe ontwikkelingen zullen vanaf de Coehoornstraat en de Bergstraat bereikbaar zijn. De uitrit vanuit de bestaande parkeergarage naar het Nieuwe Plein zal verdwijnen. Via de Bergstraat (tweerichtingsstraat) kan gemotoriseerd verkeer via de Utrechtsestraat of de Oude Kraan Coehoorn verlaten.

Fietsers

Voor fietsers is voor de verbinding via de Bergstraat, tussen de Utrechtsestraat en de snelfietsroute Arnhem – Wageningen, van belang. In het Coehoorn Park ligt de nadruk op voetgangers maar er kan wel worden gefietst. Daarnaast is aandacht voor fietsparkeren bij de nieuwe ontwikkelingen en de gebouwen van Stichting Coehoorn Centraal van groot belang. Dit geldt zowel voor bewoners en ondernemers (eigen terrein) als voor bezoekers (openbare ruimte). Voldoende fietsparkeren (fietsnietjes) op diverse plekken rond het Coehoorn Park moet voorkomen dat fietsparkeren een probleem gaat worden.

Voetgangers

De stedelijke lichte binnen in het Coehoorn gebied is bij uitstek het domein van de voetganger. Dat geldt zowel voor het verblijfsklimaat rond het Coehoorn Park als voor de route die door het gebied loopt en de binnenstad verbindt met station Arnhem Centraal. Voor deze westelijke aanlooproute geldt dat de nadruk niet ligt op de route an sich maar op het gebied en de beleving in het gebied waar de route door heen loopt. Vanaf de entree naar het station zal de route lopen door het Coehoorn Park, via de Creatieve Corridor naar de binnenstad. Daarnaast is er de mogelijkheid via de bestaande verbinding en een eventuele nieuwe verbinding (door bouwplot 2) naar de Nieuwe Plein naar de oversteek naar de binnenstad te lopen. Doordat het creatieve werkmilieu van Coehoorn zich met name op ooghoogte in de plint van gebouwen afspeelt zal de route een interessante en alternatieve aanlooproute zijn.

Inclusie

Naast het uitgangspunt dat looproutes door Coehoorn als aantrekkelijk moeten worden beleefd is een belangrijk uitgangspunt dat er rekening moet worden gehouden met gehandicapten en mindervaliden. Routes en plekken moeten ook voor hen toegankelijk zijn en zij moeten zich ook welkom voelen.

Parkeren

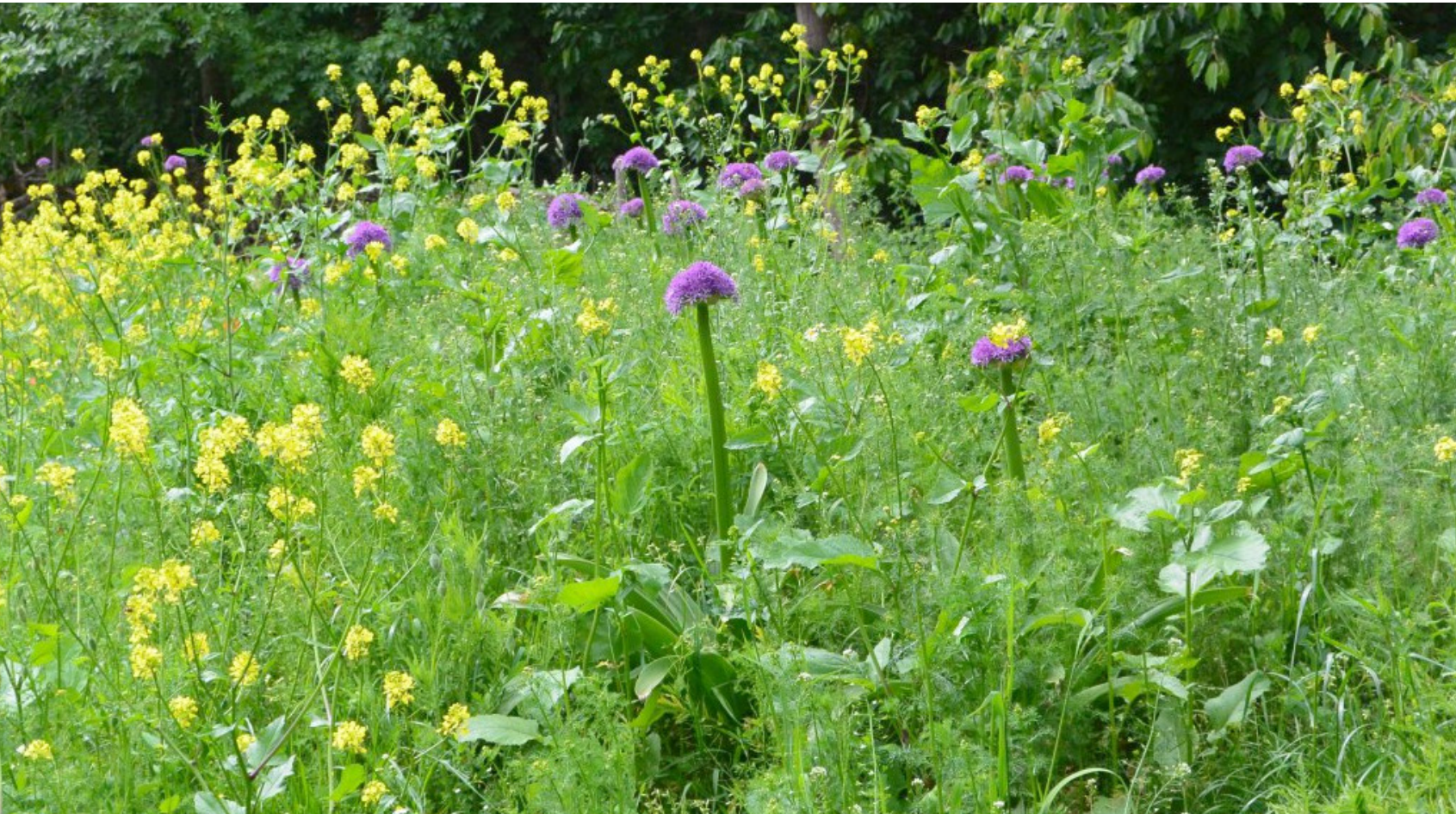
De Stichting Coehoorn Centraal beoogt het DNA van het project in te bedden in de wijk Coehoorn door actief verbindingen en samenwerkingen aan te gaan met omwonenden. Dit zal dan ook een speciale doelgroep, waaronder jongeren en studenten, aanspreken waarbij de Berlijnse beleving de boventoon voert over de standaard wooneisen. Verder maakt de nabijheid van het station Arnhem Centraal dat Coehoorn zeer goed bereikbaar is met het openbaar vervoer. Er kan dan ook in dit specifieke geval worden afgeweken van de bestaande parkeernorm in Arnhem. Uitgangspunt van de nadere uitwerking van deze visie is dan ook een zo laag mogelijke parkeernorm. Parkeerverlast wordt voorkomen doordat bewoners en gebruikers van nieuw toe te voegen gebouwen ook bij een lagere parkeernorm geen recht hebben op een parkeervergunning.

Mobiliteitsplan

Omdat mobiliteit een belangrijk onderdeel is van deze ontwikkeling gaan we een mobiliteitsplan maken.

Ontsluiting en parkeren

ENERGIETRANSITIE EN KLIMAATADAPTATIE

Arnhem energieneutraal

In het programmaplan New energy made in Arnhem 2015-2020 (september 2015) heeft Arnhem het lange termijn doel energieneutraliteit in 2050 uit het SER Energieakkoord overgenomen. De korte termijn doelen uit dit akkoord (1,5% energiebesparing per jaar, 14% duurzame opwek in 2020 en 16% in 2023) zijn vertaald naar concrete opgaves en inspanningen in de stad.

Voor bestaand vastgoed is energieneutraliteit op de lange termijn het streven. De verduurzaming van de panden die langdurig in het bezit blijven van de gemeente wordt opgenomen in de Meerjarenonderhoudsplanning.

Voor nieuwbouw is tot 2020 van gemeentelijke panden is tot 2020 energieneutraliteit de ambitie, en als dit echt niet mogelijk is het BENG (bijna energieneutraal gebouw).

Deze ambities probeert de gemeente Arnhem ook bij andere vastgoedontwikkelaars te stimuleren, zo lang het Bouwbesluit niet EPC 0 voorschrijft.

Arnhem circulair

In de MJPB 2018-2021 is aangegeven dat Arnhem streeft naar efficiënt en maatschappelijk verantwoord omgaan met producten, materialen, hulpbronnen en het sluiten van kringlopen, binnen ecologische randvoorwaarden zodat ook toekomstige generaties toegang tot materiële welvaart behouden. Dat betekent ook: werken aan nieuwe innovatieve vormen van (lokale en regionale) duurzame voedselvoorziening gericht op gezonder leven.

Energievisie

De ambitie is het streven naar energieneutraliteit in dit gebied. Daarvoor gaan we een energievisie opstellen waarin de mogelijkheden voor collectieve maatregelen worden opgenomen.

Duurzaamheidsaspecten Coehoorn Park

Door bij de transformatie van Coehoorn Oost in te zetten op groen en verblijfskwaliteit in de openbare ruimte kan een bijdrage worden geleverd aan de verduurzaming van dit deel van de stad. Door het park op de juiste manier in te richten en een goede aansluiting te geven op de buurt kan er winst worden geboekt op de volgende punten:

- Coehoorn Park is een publieke ruimte, die ontmoeting en sociale interactie stimuleert;
- Een groene binnenruimte in de stad kan bijdrage aan het collectieve gevoel en samenhang tussen de bewoners en gebruikers;
- Groen is nodig voor het realiseren van een afname van hittestress;
- Met de juiste inrichting van het groen kan een toename van de biodiversiteit in de stad worden gerealiseerd;
- Groen is nodig voor het opvangen en vasthouden van hemelwater;
- Hergebruik van materialen t.b.v. de inrichting van het park.

WONEN IN COEHOORN CREATIEVE WIJK

De Arnhemse Woonprincipes 2025

De Arnhemse Woonprincipes 2025 (de Arnhemse woonvisie) is met een brede participatie uit de stad tot stand gekomen. Deze Woonprincipes vormen tezamen de actualisering van de Woonvisie 2015 en de strategische koers die ervoor moet zorgen dat Arnhem ook in de toekomst een woonstad blijft waar het voor iedereen aantrekkelijk is om te wonen, te leren, te werken en te leven. Bij het opstellen van de Woonprincipes is rekening gehouden met wet- en regelgeving en beleidskaders van andere overheden.

Pijlers Woonprincipes 2025

De onderstaande vier pijlers vormen de hoofddoelen van de Woonprincipes:

1. Duurzaam betaalbaar; hierbij zorgen we dat er voor elk inkomen voldoende passende sociale en betaalbare woningen beschikbaar zijn. Daarbij sturen we niet alleen op aantallen, maar streven we ook naar een goede prijskwaliteit en op de duurzaamheid van woningen in de nieuwbouw en in de bestaande woningvoorraad.
2. Levensloopgeschikt wonen; door meer levensloopgeschikte woningen aan de voorraad toe te voegen én bestaande woningen aan te passen of op te plussen, kunnen we mensen, gezond of beperkt, in verschillende levensfasen van hun leven, een passende woonplek blijven bieden in Arnhem.
3. Aantrekkelijke woonstad; Arnhem heeft door zijn centrale ligging een bijzondere ruimtelijke en groene kwaliteit. Met de binnenstad, de Rijn en stadsparken in combinatie met wonen, leren, werken en verblijven maakt het de stad vitaler. Arnhem wil een aantrekkelijke woonstad zijn en blijven voor haar huidige inwoners, maar ook meer studenten en midden en hoge inkomens aan zich binden door het bieden van aantrekkelijke, levendige of bijzondere woonmilieus.
4. Wijken met identiteit; Elke wijk heeft zijn eigen herkenbare identiteit die recht doet aan de beleving van haar inwoners. Met deze variëteit wil de stad inzetten op een duurzame woon- en leefomgeving waar bewoners trots zijn op hun wijk, waar ze zich thuis en ook zelf verantwoordelijk voor voelen. Dat palet van eigen identiteit en karakters van wijken draagt bij aan de aantrekkingskracht van Arnhem als woonstad.

VISIE VOOR COEHOORN

Visie op beleid

Zowel in de woonprincipes als de sub regionale woonagenda komen onder andere onderwerpen als betaalbaarheid, variatie, duurzaamheid en levensloopgeschiktheid terug. Het is goed om zoveel mogelijk elementen van de woonprincipes en de woonagenda terug te laten komen in Coehoorn om daarmee goed aan te sluiten op wat de gemeente Arnhem en de sub regio Arnhem en omgeving (Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden en Rozendaal) als kwaliteit ziet.

Woonmilieu

In Coehoorn spreken we van een centrum stedelijk woonmilieu. In dit woonmilieu is nog veel vraag naar woningen. Appartementen zijn al veel toegevoegd de afgelopen jaren (met name via transformaties), grondgebonden woningen in mindere mate. Deze ontwikkellocatie kan zowel appartementen als grondgebonden woningen bieden. De grondgebonden woningen voldoen aan een grote marktvraag van gezinnen om ook in de binnenstad te kunnen wonen. En daarnaast om wonen en werken te combineren. De appartementen bieden ruimte om in de binnenstad levensloopgeschikte woningen toe te voegen zodat er diverse doelgroepen in terecht kunnen. Ook specifieke doelgroepen voor zorg kunnen hier een plek krijgen.

Variatie in prijs

Niet alleen variatie in woningen maar ook variatie in prijzen is hier wenselijk. Het college van de gemeente Arnhem wil in ieder geval sociale woningen opnemen in nieuwe plannen. Het gaat er daarbij om dat bij plannen minimaal 30% van de woningen binnen de sociale normen vallen. Voor huurwoningen gaat het om een maximale huurprijs tot de liberalisatiegrens en voor koopwoningen de dan geldende norm voor sociale of goedkope koop.

CPO

Bij Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) ontwerpt en bouwt een georganiseerde groep burgers samen hun eigen woningen. Ze zijn zelf verantwoordelijk voor het hele proces, van ontwerp tot bouw van de woningen. Als opdrachtgever bepalen de CPO'ers grotendeels hoe de woning eruit komt te zien.

CPO biedt de mogelijkheid bijzondere woonwensen tot stand te brengen die de bewoners dichter bij elkaar brengen. Deze initiatieven kunnen daarmee een meerwaarde hebben voor henzelf, maar ook voor de omgeving. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om gewenste kwaliteit of het realiseren van een bepaalde specifieke woonwens of ideologie op het gebied van milieu, architectuur, samenleven, zorg etc. Zowel huur- als koopwoningen kunnen gerealiseerd worden met CPO.

04

NAWOORD

CULTURELE RIJKDOM

Wat vijf jaar geleden ontstond als een mooi experiment, is inmiddels uitgegroeid tot een niet weg te denken en uniek deel van Arnhem: Coehoorn Creatieve Wijk. Een broedplaats van talent eigenlijk, die zijn weerga niet kent. Een inspirerende omgeving die een vaste plek in Arnhem heeft verworven. Pure culturele rijkdom. Daar zijn we als stad trots op.

Nu is het tijd voor de volgende stap. Het gebied van Coehoorn verder ontwikkelen, zonder dat inspirerende en creatieve karakter kwijt te raken. Hoe wij dat zien, dat heeft u in dit boekje kunnen lezen. En kunnen zien.

Met deze plannen krijgt het gebied een definitieve vorm. Worden gebouwen en park op een mooie manier met elkaar verbonden. En krijgen creatieve ondernemers volop kansen voor nieuwe startups, kruisbestuiving of doorgroeien. Ook komen er woningen, misschien wel atelierwoningen. En als kers op de taart: een prachtig park als hart van het gebied. Een ontmoetingsplaats voor mensen die in Coehoorn wonen of werken. Wie weet wat hier dan nog meer ontstaat. Creatieve geesten moet je vooral ruimte en tijd geven. Dan worden de mooiste ideeën geboren.

Eén ding is duidelijk. Het DNA van Coehoorn Creatieve Wijk, dat vijf jaar geleden hier ontstond, dat blijft in het gebied. We nodigen nu vast iedereen uit om regelmatig hier rond te kijken en de sfeer te proeven. Wie weet raakt u dan zelf ook geïnspireerd.

Paul de Bruijn en Peter Groot, Coehoorn Centraal
Roeland van der Zee, wethouder gemeente Arnhem

Kon pagina 1 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 3 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 4 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 5 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 6 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 7 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 8 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 9 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 10 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 11 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 12 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 13 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 14 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 15 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 16 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 17 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 18 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 19 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 20 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 21 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 22 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 23 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 24 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 25 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 26 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 27 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 28 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 29 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 30 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 31 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 32 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 33 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 34 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 35 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 36 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 37 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 38 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 39 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 40 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 41 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 42 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 43 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 44 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren
Foutmelding
PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 45 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 46 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 47 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 48 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 49 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 50 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 51 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 52 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 53 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 54 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 55 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 56 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 57 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 58 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 59 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 60 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 61 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 62 uit document Bijlage 4 - Akoestisch onderzoek Coehoorn niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Quickscan flora en fauna Coehoorn, Arnhem

Arnhem, 3 september 2019

Colofon

Titel : Quicksan flora en fauna
Subtitel : Coehoorn, Arnhem

Projectnummer : 19.164
Datum : 3 september 2019

Veldonderzoek : J. Boer
Auteur(s) : J. Boer

Collegiale toets : M. Avé

Opdrachtgever : Gemeente Arnhem
Contactpersoon : R. Driessen

Bezoekadres : Snelliusweg 40-18
Postcode : 6827 DH Arnhem
Telefoon : 026-2001900

info@ekoza.nl
www.ekoza.nl

Ekoza B.V. is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Wettelijk kader	5
2.1	Natura 2000-gebieden	5
2.2	Natuurnetwerk Nederland	5
2.3	Soorten	6
2.4	Houtopstanden	8
3.	Gebiedsbeschrijving	9
3.1	Gebiedsbeschrijving	9
3.2	Voorgenomen ingreep	11
4.	Onderzoeksmethode	12
4.1	Gebiedsbescherming	12
4.1.1	Natura 2000	12
4.1.2	Natuurnetwerk Nederland	12
4.2	Soorten	12
4.2.1	Bronnenonderzoek	12
4.2.2	Veldonderzoek	13
4.2.3	Effectenbeoordeling	13
4.3	Houtopstanden	14
5.	Resultaten	15
5.1	Gebiedsbescherming	15
5.1.1	Natura 2000	15
5.1.2	Natuurnetwerk Nederland	16
5.2	Soorten	17
5.2.1	Grondgebonden zoogdieren	17
5.2.2	Vleermuizen	19
5.2.3	Vogels	21
5.2.4	Reptielen, amfibieën en vissen	23
5.2.5	Flora	25
5.2.6	Ongewervelden	25
5.3	Houtopstanden	26
6.	Conclusies en aanbevelingen	27
6.1	Gebiedsbescherming	27
6.1.1	Natura 2000	27
6.1.2	Natuurnetwerk Nederland	27
6.2	Soortbescherming	27
6.2.1	Grondgebonden zoogdieren	28
6.2.2	Vleermuizen	28
6.2.3	Vogels	28
6.2.4	Reptielen, amfibieën en vissen	29
6.2.5	Flora	29
6.2.6	Ongewervelden	29
6.3	Houtopstanden	29
Bronnen		30
Literatuur		30
Websites		30

1. Inleiding

Ten behoeve van de ontwikkeling van het gebied Coehoorn in Arnhem zullen een aantal woningen worden gesloopt. Hiervoor in de plaats zal nieuwbouw worden gerealiseerd.

Ekoza B.V. heeft in opdracht van gemeente Arnhem een ecologische quickscan uitgevoerd. Vanuit Europese- en nationale regelgeving dient onderzocht te worden welke effecten deze ingreep heeft op beschermde gebieden (Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland) en op beschermde flora en fauna.

De voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van een quickscan. Het betreft een beoordeling van de huidige en potentiële aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren op de onderzoekslocatie en de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten en gebieden. De quickscan vindt plaats op grond van bronnenonderzoek en een terreinbezoek. Tijdens het terreinbezoek is een inschatting gemaakt welke soorten voor kunnen komen en welke soorten op voorhand uit te sluiten zijn.

Deze quickscan is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitel geven over de afwezigheid van soorten. Dit onderzoek betreft geen volledige veldinventarisatie. Mochten er effecten te verwachten zijn van de werkzaamheden op beschermde soorten die mogelijk aanwezig zijn, dan wordt een nader onderzoek geadviseerd.

In hoofdstuk 2 staat het wettelijk kader uiteengezet, waaraan getoetst dient te worden. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ingrepen. Hoofdstuk 4 geeft een beschrijving van de onderzoeksmethode. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek en de mogelijke effecten van de ingreep op beschermde soorten besproken. Ten slotte volgen in hoofdstuk 6 de conclusies, aanbevelingen en eventuele vervolgstappen.

2. Wettelijk kader

Sinds 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. Het bevoegd gezag ligt bij de provincies. De Rijksoverheid blijft verantwoordelijk voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij etc.

De Wet natuurbescherming is gericht op de bescherming van:

- Natura 2000-gebieden
- Soorten
- Houtopstanden

2.1 Natura 2000-gebieden

De basis voor Natura 2000 zijn de Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Deze natuurbeschermingsrichtlijnen hebben naast de bescherming van specifieke flora en fauna eveneens als doel om de leefgebieden van deze soorten te behouden, te herstellen of uit te breiden.

In Nederland zijn ruim 160 gebieden als Natura 2000-gebied aangewezen door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Door de toenmalige Minister van LNV zijn instandhoudingsdoelstellingen vastgesteld voor de Natura 2000-gebieden, deze staan vermeld in het (ontwerp-) aanwijzingsbesluit. In het (ontwerp-) aanwijzingsbesluit staan de instandhoudingsdoelstellingen voor alle habitattypen, -soorten en broedvogels die in het Natura 2000-gebied voorkomen beschreven. Daarnaast staat beschreven op welke wijze de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren zijn. Onder 'instandhouding' wordt verstaan het geheel aan maatregelen die nodig zijn ter behoud of herstel van een gunstige staat van instandhouding van de natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten.

Elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren; of
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen

is ingevolge artikel 2.7, tweede lid verboden. De activiteit kan slecht doorgang vinden wanneer het bevoegd gezag een vergunning verleent.

2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het doel van het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) is om een samenhangend netwerk te creëren van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurrijke cultuurlandschappen. Het huidige netwerk bestaat voor het merendeel uit Natura 2000-gebieden en andere bestaande natuurgebieden. Daarnaast worden natuurgebieden uitgebreid, nieuwe natuurgebieden ontwikkeld en ecologische verbindingzones aangelegd.

Onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland zijn Ecologische Verbindingszones (EVZ), die natuurgebieden met elkaar verbinden om het migreren van dieren en planten tussen natuurgebieden mogelijk te maken.

De provincies zijn sinds 2014 verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Bij toetsing van de ingreep aan het Natuurnetwerk Nederland (NNN) zijn de 'Spelregels EHS' van toepassing, een uitwerking van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en een door Rijk, provincies en maatschappelijke organisaties gezamenlijk opgesteld beleidskader. Provincies hebben de Spelregels laten doorwerken in hun eigen ruimtelijk beleid. Het compensatiebeginsel voor de EHS is het sluitstuk van het 'nee, tenzij' beschermingsregime. Volgens dat regime zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen, die afwijken van het bestemmingsplan, in het NNN met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang én het ontbreken van reële alternatieven. De hoofdlijnen van de regels voor de bescherming en compensatie van het NNN zijn juridisch verankerd in de uitbreiding van het Besluit Algemene Regels Ruimtelijke ordening (Barro, voorheen AMvB Ruimte), die op 1 oktober 2012 in werking is getreden (bekendmaking inhoud Stb. 2012, 388; bekendmaking inwerkingtreding Stb. 2012, 434).

2.3 Soorten

Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder de Flora- en faunawet, een zorgplicht voor alle in het wild levende dieren.

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes

- soorten van de Vogelrichtlijn
- soorten van de Habitatrichtlijn
- andere soorten

Vogelrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Ingevolge artikel 3.1 is het verboden om:

1. Opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. Opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. Eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. Opzettelijk vogels te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten

Onder de soorten van de Habitatrichtlijn vallen soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.5 (Bern bijl. II, Bonn bijl. I) verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Opzettelijk dieren te verstoren;
3. Opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;

4. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Wat betreft deze soorten is het ingevolge artikel 3.6 (Bern bijl. I en II, Bonn bijl. I) verboden om dieren of planten te verkopen, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden, tenzij het gaat om aantoonbaar gefokte of gekweekte dieren of planten.

Andere soorten

Onder het beschermingsregime andere soorten vallen soorten waarvan er geen Europese verplichting tot bescherming is. Dit zijn soorten die vanuit nationaal belang extra bescherming behoeven.

De beschermde status van soorten kan per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. In dit geval gaat het om de provincie Gelderland.

Ingevolge Wet natuurbescherming artikel 3.10 is het verboden om:

1. Opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Zorgplicht

Artikel 1.11 Wet natuurbescherming voorziet in een algemene verplichting voor eenieder om voldoende zorg te dragen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Het betreft bovendien niet alleen dieren en planten van soorten waarvoor de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn specifieke beschermingsmaatregelen eisen, maar alle in het wild levende dieren en planten.

De zorgplicht is als een open norm geformuleerd in het eerste lid van artikel 1.11. In het tweede lid wordt de zorgplicht iets geconcretiseerd door te bepalen dat de zorgplicht in elk geval inhoudt dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de bescherming van dieren en planten van soorten waarvoor geen specifiek beschermingsregime geldt op grond van hoofdstuk 3, heeft de zorgplicht zelfstandig betekenis. Op grond van de zorgplichtbepaling moeten schadelijke handelingen in beginsel achterwege worden gelaten dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

Jaarrond beschermde nesten

Nesten van vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

Categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Enkele provincies, zoals Limburg en Overijssel, hebben hun eigen lijst van jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten.

2.4 Houtopstanden

De regels van de Boswet zijn grotendeels onveranderd opgenomen in de Wet natuurbescherming.

Een houtopstand is een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die:

- a. een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of
- b. bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

Ingevolge artikel 4.1 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

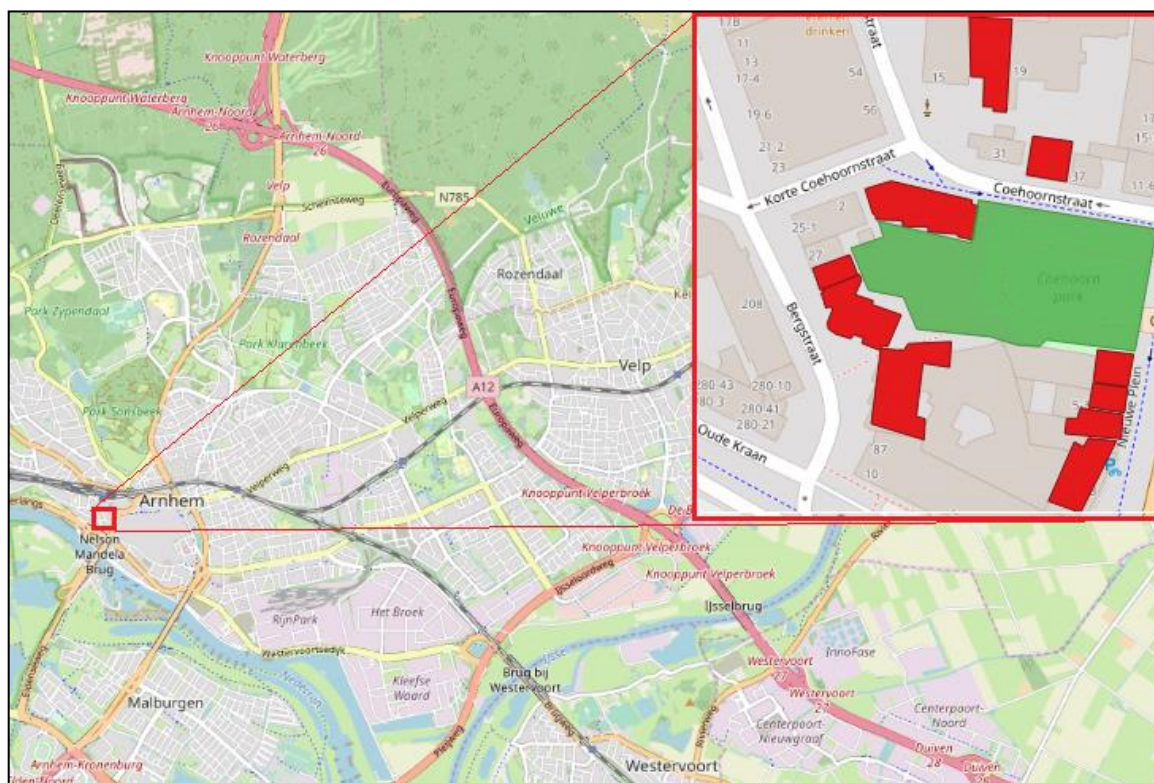
- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom (voor deze wet);
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar
- kweekgoed;
 - uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen,
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- Het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid
 - bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied grenst aan de binnenstad van Arnhem (Gld) en bestaat uit enkele appartementencomplexen en Coehoorn park. De gebouwen binnen het plangebied zijn variërend twee tot zes verdiepingen hoog. De directe omgeving bestaat uit bebouwing: voornamelijk appartementencomplexen, winkels en horecagelegenheden. Ook het centraal station ligt op loopafstand van het plangebied. De Nederrijn is niet ver van het plangebied te vinden, en ligt 200 m ten zuiden van de locatie. Ten zuiden van de Nederrijn liggen enkele weilanden en wateren. Sonsbeek park ligt op minder dan één kilometer afstand ten noorden van de locatie.

In Figuur 1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven. Figuur 2 geeft een impressie van het plangebied.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied (rood) en Coehoornpark (groen).

Figuur 2. Impressie van het plangebied.

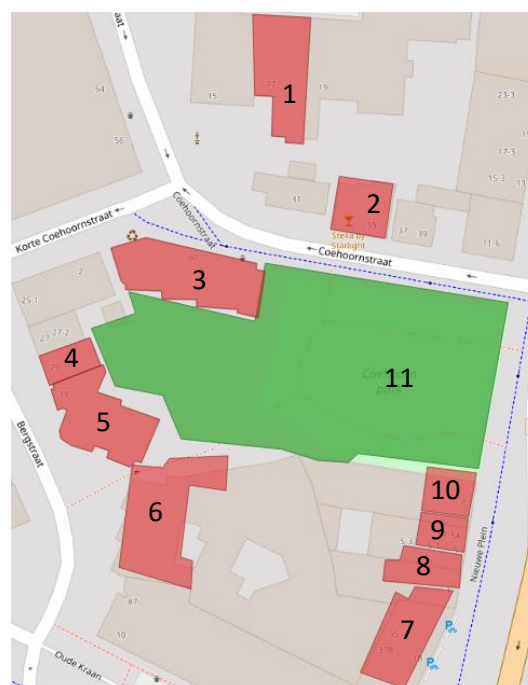
Figuur 2 (vervolg). Impressie van het plangebied, Coehoornpark.

3.2 Voorgenomen ingreep

Ten behoeve van de ontwikkeling van Coehoorn heeft de gemeente Arnhem het voornemen een aantal gebouwen te slopen, en hiervoor in de plaats nieuwbouw te realiseren. Tot op heden is het nog niet duidelijk welke gebouwen zullen worden inbegrepen in de werkzaamheden. Daarnaast zullen er ook mogelijk werkzaamheden plaatsvinden in het park Coehoorn. Er zijn momenteel meerdere scenario's denkbaar. Mogelijk wordt ook de inrichting van het park herzien, en komt er deels bebouwing te staan.

Tijdens de quickscan zijn de volgende gebouwen en locaties meegenomen (Figuur 3):

1. Coehoornstraat 17
2. Coehoornstraat 33/35
3. Korte Coehoornstraat 60
4. Bergstraat 31
5. Bergstraat 33
6. Bergstraat 35
7. Nieuwe plein 1B + parkeergarage
8. Nieuwe plein 3
9. Nieuwe plein 5
10. Nieuwe plein 7
11. Coehoorn park

Figuur 3. Het plangebied in meer detail.

4. Onderzoeksmethode

4.1 Gebiedsbescherming

Het onderzoek naar gebiedsbescherming betreft een bureaustudie.

4.1.1 Natura 2000

Voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden ten opzichte van het plangebied is gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Hier is alle informatie over Natura 2000-gebieden te vinden zoals de habitattypen en -soorten waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen.

In dit onderzoek worden o.a. de onderstaande vragen beantwoord:

1. Ligt de ingreeplocatie in een Natura 2000-gebied, of ligt er een Natura 2000-gebied binnen de invloedsfeer van de ingreeplocatie, zodat externe en/of cumulatieve effecten te verwachten zijn.
2. Wat zijn de mogelijke negatieve en/of positieve effecten van de voorgenomen ingrepen op de instandhoudingdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in kwestie.
3. Kunnen deze effecten:
 - a. verstorend zijn voor kwalificerende soorten
 - b. leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de kwalificerende habitats
 - c. significant negatief zijn voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

4.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) werd vroeger de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd. Het Natuurnetwerk is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Voor het bepalen van de ligging van het plangebied ten opzichte van de NNN is gebruikt gemaakt van de websites van de provincie Gelderland. Hierbij is bekeken hoe de ligging van het plangebied is ten opzichte van het Natuurnetwerk. Bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen het NNN worden de effecten van de ingreep op de wezenlijkheidskenmerken en -waarden van het NNN getoetst.

4.2 Soorten

Het onderzoek naar beschermde soorten bestaat uit twee delen. Er is begonnen met een literatuurstudie, gevolgd door een veldonderzoek in het plangebied. Aan de hand van de literatuurgegevens en het veldbezoek wordt bepaald welke soorten daadwerkelijk in het plangebied voor kunnen komen.

4.2.1 Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Een belangrijke bron zijn de gegevens afkomstig uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Deze

databank geeft het meest actuele overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen. Het is een koppeling van databases zoals waarneming.nl en telmee.nl. Hierin participeren onder andere de Particuliere Gegevensverzamelende Organisaties (PGO's) zoals Sovon, Ravon en de Zoogdiervereniging. Voor de gegevens uit de NDFF is een zoekgebied geselecteerd rondom de te onderzoeken locatie. Er is gekeken naar de gegevens van de laatste 3-10 jaar, afhankelijk van de soortgroep en hoeveelheid gegevens. De NDFF is op 14 augustus 2019 geraadpleegd. Verder zijn ecologische verspreidingsatlassen geraadpleegd: Bos, 2006; Broekhuizen, 2016; Creemers, 2009; NVL 2002.

4.2.2 Veldonderzoek

Het plangebied is eenmaal bezocht op 18 augustus 2019. Het was een zwaar bewolkte dag met een temperatuur van rond de 18°C met matige wind. Het veldwerk voor dit onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Het onderzoek bestond uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek waarbij op basis van de fysieke kenmerken van het plangebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten.

Er is zowel (globaal) gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna als naar de mogelijke waarden die het gebied herbergt in andere tijden van het jaar die tijdens een eenmalig bezoek niet kunnen worden vastgesteld.

Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc.).

4.2.3 Effectenbeoordeling

Als bepaald is welke beschermde soorten in het plangebied voor kunnen komen vindt een inschatting van de effecten plaats.

Aan de hand van de ingreep worden de effecten van de activiteiten op de mogelijk aanwezige soorten bepaald. Effecten kunnen optreden tijdens de realisatiefase van het project en zijn dan meestal tijdelijk van aard. In de gebruiksfase van het project kunnen blijvende effecten optreden.

Effecten van de ingreep op aanwezige soorten is sterk afhankelijk van een aantal variabelen, zoals: de voorgenomen werkzaamheden, de exacte locatie, de periode van het jaar, het tijdstip van de dag, de doorlooptijd van de werkzaamheden, de gebruikte machines of materialen enzovoort.

Niet alleen de effecten op de aanwezige verblijfplaatsen van de soort zijn van belang, maar ook of het leefgebied blijvend kan voorzien in alles wat nodig is om succesvol te kunnen voortplanten of te kunnen verblijven. Verder is het van belang te weten welke effecten de werkzaamheden hebben op de goede staat van instandhouding van de soort. Bij kans op negatieve effecten kan nader onderzoek worden geadviseerd en is mogelijk een ontheffing van de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming nodig.

4.3 Houtopstanden

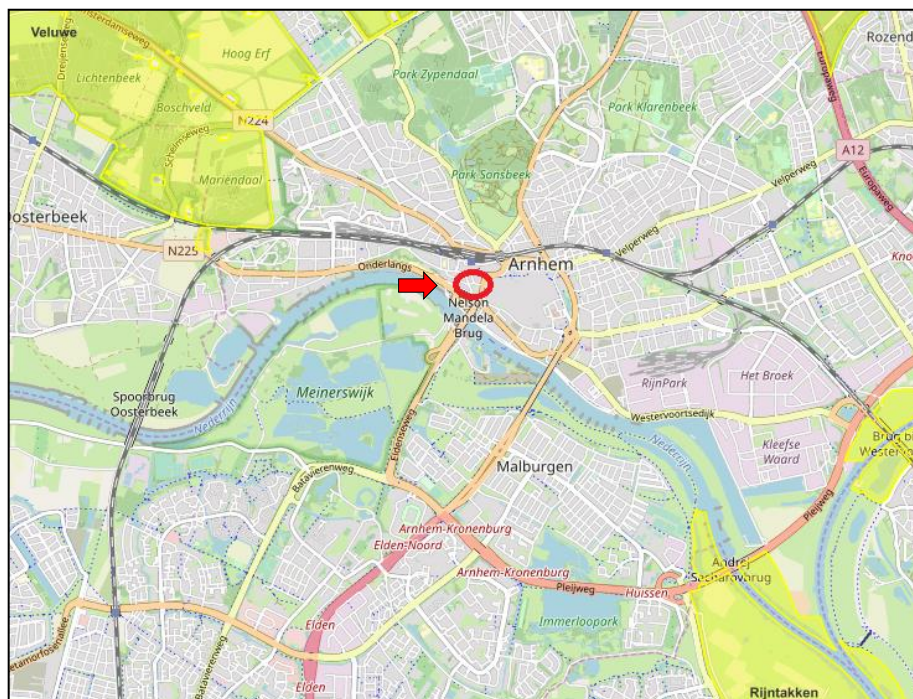
Bij het kappen van bomen binnen het plangebied wordt middels een bureaustudie bepaald of het houtopstanden betreft die buiten het besluit van de betreffende gemeente vastgestelde grenzen van de bebouwde kom (voor deze wet) liggen.

5. Resultaten

5.1 Gebiedsbescherming

5.1.1 Natura 2000

Het plangebied ligt op circa 2 km afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, de Veluwe. Tevens ligt het Natura-2000 gebied de Rijntakken op 3 km afstand.

Figuur 4. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Natura 2000-gebied de Veluwe en de Rijntakken.

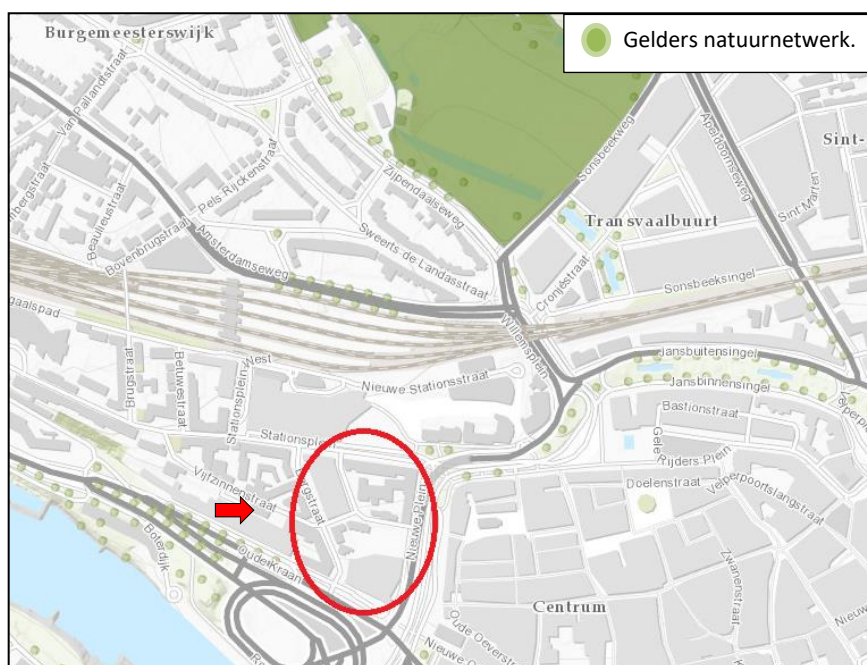
De Veluwe bestaat uit voornamelijk droge bossen, zowel droge als natte heide, vennen en stuifzanden. Daarnaast heeft het natuurgebied een oppervlakte van 88.436 hectare en is hiermee één van de grootste natuurgebieden van Nederland. De Veluwe is aangewezen tot Natura 2000-gebied vanwege speciale beschermingszone onder zowel de Habitatrichtlijn als de Vogelrichtlijn. Bijbehorende habitattypen zijn stuifzandheiden met struikheide, binnenlandse kraaiheidebegroeiingen, zandverstuivingen, zwakgebufferde vennen, zure vennen, beken en rivieren met waterplanten, vochtige heiden, droge heiden, jeneverbesstruwelen, heischrale graslanden, blauwgraslanden, actieve hoogvenen, overgangs- en trilvenen, pioniervegetaties met snavelbiezen, kalkmoerassen, beuken- en eikenbossen met hulst, oude eikenbossen, hoogveenbossen en vochtige alluviale bossen. De bijbehorende habitatsoorten betreffen de gevlekte witsnuitlibel, vliegend hert, beekprik, rivierdonderpad, kamsalamander, meervleermuis en drijvende waterweegbree. Bijbehorende broedvogelsoorten zijn wespandief, nachtzwaluw, ijsvogel, draaihals, zwarte specht, boomleeuwerik, duinpieper, roodborsttapuit, tapuit en grauwe klauwier.

Effectenbeoordeling

De storingsfactoren die plaats kunnen vinden door de werkzaamheden het slopen van de huidige gebouwen, en het herinrichten van Coehoorn park. De werkzaamheden zijn beperkt van aard en worden op grote afstand uitgevoerd van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden. Het Natura 2000-gebied ligt buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Er zijn geen negatieve effecten op beschermde gebieden te verwachten.

5.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt op ca. 400 meter van het Natuurnetwerk Nederland (Figuur 5). Dit betreft het Gelders natuurnetwerk. De provincie heeft geen doelstellingen voor gebieden die buiten het Natuurnetwerk Nederland liggen. Ruimtelijke ontwikkelingen die geen significant negatief effect hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Nederland mogen plaatsvinden.

Figuur 5. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

In het Natuurnetwerk Nederland heeft de provincie de volgende doelstellingen:

- het herstel en behoud van de rijkdom aan soorten, de biodiversiteit. Hiervoor moeten natuurgebieden worden uitgebreid, verbeterd, en met elkaar worden verbonden, waardoor een netwerk ontstaat. Dit netwerk moet functioneren in ruimte en tijd, waardoor planten en dieren een duurzame, robuuste en klimaatbestendige leefomgeving krijgen;
- het bieden van ruimte aan de groeiende behoefte aan rust en ruimte. Hierdoor kunnen inwoners en bezoekers de natuur beleven en het draagvlak voor natuurbeleid waarborgen.

Effectenbeoordeling

Het plangebied ligt niet in het Natuurnetwerk Nederland. Het plangebied bevindt zich op circa 400 m van het Natuurnetwerk Nederland. Op de locatie zullen een aantal gebouwen gesloopt worden, en de inrichting van het park zal mogelijk worden herzien. De provincie heeft geen doelstellingen voor gebieden die buiten het Natuurnetwerk Nederland liggen. Deze werkzaamheden tasten de kernkwaliteiten niet aan en passen binnen het beleid van het Natuurnetwerk Nederland, provincie Gelderland. Het afwegingskader EHS hoeft niet te worden doorlopen.

5.2 Soorten

Er is een bronnenonderzoek verricht naar de aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied en in de directe omgeving van het plangebied. De belangrijkste gegevensbron is de NDFF. De NDFF geeft echter geen volledig beeld van de aanwezigheid van soorten. Dat komt omdat niet alle gebieden even goed worden onderzocht. Daarnaast wordt bepaalde soortgroepen beter onderzocht dan andere. Dit kan te maken hebben met de interesse van de waarnemer, toegankelijkheid van een gebied of omdat sommige soorten moeilijk te inventariseren zijn. Tenslotte worden niet alle waarnemingen doorgegeven. Door middel van het veldbezoek is een inschatting gemaakt van de te verwachte beschermde soorten in het plangebied. Daarna is onderzocht welke effecten de werkzaamheden kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten.

5.2.1 Grondgebonden zoogdieren

Bronnenonderzoek

Een aantal grondgebonden zoogdieren zijn in het plangebied of in de omgeving van het plangebied waargenomen volgens de NDFF. Tabel 1 geeft een overzicht van deze soorten.

Tabel 1. Overzicht van waargenomen grondgebonden zoogdieren in het plangebied of in de nabije omgeving volgens de NDFF van de laatste 3 jaar.

Soort	Beschermingsstatus		
	Habitatrichtlijnsoort	andere soorten	vrijgestelde soorten
Bever	x		
Boommarter		x	
Bosmuis			x
Bunzing		x	
Das		x	
Eekhoorn		x	
Egel			x
Haas			x
Huisspitsmuis			x
Konijn			x
Ree			x
Rosse woelmuis			x
Steenmarter		x	
Veldmuis			x
Vos			x

De bever is uitsluitend gemeld in de omgeving van de Nederrijn, en enkele van de vertakkingen van deze rivier. De dichtstbijzijnde melding bevindt zich ten zuidwesten van het plangebied aan de Onderlangs Boterdijk, op ongeveer 400 m afstand. Ten noordoosten aan de Apeldoornseweg, op meer dan één kilometer afstand, is de boommarter waargenomen. De bunzing is gemeld vanuit het Spijkerkwartier, in de omgeving van de Johan de Wittlaan, ongeveer één kilometer westelijk van het plangebied. Daarnaast zijn er enkele dode exemplaren van de bunzing gemeld in Oosterbeek aan de Amsterdamseweg, ongeveer drie kilometer ten noordwesten van het plangebied. Voornamelijk ten noorden van de Nederrijn is verspreid over het hele gebied de das gemeld binnen de NDFF. Aan de Hommelseweg, ten noordoosten van het plangebied, is de dichtstbijzijnde waarneming (op circa één kilometer afstand). De eekhoorn is, net zoals de das, uitsluitend ten noorden van de Nederrijn gemeld. Bij de kruising van de Oranjestraat en de Onderlangs is de dichtstbijzijnde melding van de eekhoorn, op circa 500 m afstand. Tenslotte zijn er meldingen van de steenmarter gemaakt verspreid over het gehele gebied rondom de locatie. Op de parkeerplaats bij de Onderlangs Boterdijk, op circa 300 meter afstand, is de steenmarter waargenomen. De steenmarter is tevens waargenomen binnen het plangebied, in de Bergstraat. Deze marter kwam vanuit de richting van Coehoornpark. Deze waarneming is daarbij ook zeer recentelijk gemeld (21 juli 2019).

De hermelijn, wezel en de otter zijn tevens soorten die voor kunnen komen in de omgeving van het plangebied volgens hun verspreiding.

Veldonderzoek

Het plangebied bestaat uit bebouwing en een klein park. In de bomen zijn geen eekhoornnesten aangetroffen en daarmee zijn er geen verblijfplaatsen van eekhoorns in het plangebied. Er bevinden zich geen wateren binnen het plangebied, waardoor soorten zoals de bever en de otter kunnen worden uitgesloten. Er zijn geen holen, burchten of anderzijds sporen van de das waargenomen. De das gedijt bovendien het best in een omgeving met minimale verstoring. Gezien de locatie van het plangebied is deze soort dan ook niet te verwachten binnen het plangebied. De hermelijn mijdt eveneens de bebouwde omgeving. Voor de hermelijn en de bunzing zijn water tevens van belang, welke ontbrak in het plangebied. Daarnaast zijn kleine marters gebonden aan stukken groen die met elkaar verbonden zijn, zoals groene oevers, houtwallen, hagen, boomgaarden en dergelijke. Dit was niet aanwezig binnen de locatie, waardoor niet verwacht wordt dat deze soorten zich gevestigd hebben binnen het plangebied. De boommarter vestigt zich grotendeels in bosrijke gebieden. Bovendien waren er geen holtes geschikt voor de boommarter aangetroffen in het plangebied, waardoor deze soort kan worden uitgesloten. Dit geldt echter niet voor de steenmarter. Deze soort komt bij uitstek voor in bebouwde gebieden. In Coehoornpark zijn enkele plekken aanwezig die geschikt zouden kunnen zijn voor een steenmarter (Figuur 6). Daarnaast zijn er in de omgeving, binnen het plangebied, kelders en kruipruimtes aanwezig waar eventueel ook een steenmarter zich zou kunnen hebben gevestigd.

Figuur 6. Voorbeelden van mogelijke verblijfplaatsen en rommelige hoekjes binnen Coehoornpark welke mogelijk geschikt zouden kunnen zijn voor de steenmarter.

Effectenbeoordeling

Het plangebied zou eventueel geschikt kunnen zijn voor een steenmarter, die bij uitstek kiest voor de bebouwde omgeving. Bovendien is deze soort zeer recentelijk waargenomen binnen het plangebied, en tevens ook op een ander moment in de directe omgeving (300 m afstand). Het is dus mogelijk dat er zich in de omgeving een verblijfplaats bevindt van de steenmarter. Volgens de huidige plannen zullen de gebouwen, inclusief parkeergarage en kruipruimtes, worden gesloopt. Er zal alvorens moeten worden onderzocht of hier een verblijfplaats van een steenmarter aanwezig is. Daarnaast zal de inrichting van het park mogelijk worden herzien, en zal hier gedeeltelijk nieuwbouw geplaatst worden. Verwacht wordt dat de steenmarter hier negatieve effecten aan zal gaan ondervinden.

5.2.2 Vleermuizen

Vleermuizen vallen onder het beschermingsregime van de habitatrichtlijnsoorten. Verblijfplaatsen (kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven) en essentiële vliegroutes en foerageergebieden van deze soorten zijn beschermd.

Bronnenonderzoek

Er zijn een verscheidenheid aan soorten vleermuizen in de omgeving waargenomen volgens de NDFF. De meeste vleermuiswaarnemingen betreft de gewone dwergvleermuis. Er zijn enkele waarnemingen van de gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige

dwergvleermuis en watervleermuis. Tabel 2 geeft een overzicht van de waargenomen vleermuissoorten volgens de NDFF.

Tabel 2. Overzicht van vleermuizen die zijn waargenomen in het plangebied of omgeving volgens de NDFF van de laatste 3 jaar.

Soort
Gewone dwergvleermuis
Gewone grootoorvleermuis
Laatvlieger
Rosse vleermuis
Ruige dwergvleermuis
Watervleermuis

De gewone dwergvleermuis is meerdere malen waargenomen verspreid rondom en in het plangebied. Binnen Coehoornpark is een waarneming gemeld van de gewone dwergvleermuis. De gewone grootoorvleermuis is waargenomen in park Zijpendaal, meer dan één kilometer ten noorden van de locatie. De watervleermuis is tevens in dezelfde omgeving (park Zijpendaal) gesignaleerd. Op een afstand van ongeveer 600 m noordelijk is een laatvlieger gemeld, in park Sonsbeek. Deze soort is meerdere malen gemeld binnen het NDFF, voornamelijk in park Sonsbeek en Zijpendaal. In park Sonsbeek is tevens de rosse vleermuis waargenomen. Ten westen van het plangebied, op een afstand van ongeveer 600 m, zijn ruige dwergvleermuizen gemeld, in de omgeving van de Alexanderstraat.

Soorten die niet zijn gemeld binnen de NDFF maar eventueel wel voor zouden kunnen komen binnen het gebied zijn: baardvleermuis, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en de vale vleermuis.

Veldonderzoek

Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen zich bevinden in gebouwen of bomen. In bomen bevinden vleermuizen zich in holtes, spleten of achter loshangend boomschors. In gebouwen kunnen vleermuizen zich onder andere bevinden in de spouw, onder dakpannen, achter boeiboorden en op zolders.

Binnen het plangebied komen aan aantal bomen voor in Coehoorn park. Deze bomen zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van holtes of spleten en deze waren niet aanwezig. De bebouwing is geschikt voor gebouwbewonende vleermuizen. De gebouwen op de locatie hadden allen dakpannen, gaten in de spouw, daklijsten of boeiboorden waar vleermuizen eventueel gebruik van zouden kunnen maken (Figuur 7, zie ook Figuur 2).

Niet alleen verblijfplaatsen van vleermuizen, maar ook essentiële vliegroutes zijn beschermd. Vleermuizen zijn plaatstrouw en maken vaak jaren achter elkaar gebruik van hetzelfde netwerk aan verblijfplaatsen. De meeste soorten maken ook gebruik van min of meer vaste vliegroutes tussen hun verblijfplaats en het jachtgebied. Indien er geen alternatieven zijn is de vliegroute van essentieel belang voor een kolonie. Als de dieren niet meer zonder

Figuur 7. Enkele voorbeelden van locaties waar eventueel een vleermuisverblijfplaats aanwezig zou kunnen zijn. Deze locaties zouden tevens geschikt kunnen zijn voor soorten zoals de gierwaluw.

verstoring van hun verblijfplaats bij hun jachtgebied kunnen komen zullen ze moeten verhuizen. Om deze reden zijn essentiële vliegroutes van vleermuizen beschermd. Lijnvormige landschapselementen die als vliegroute kunnen dienen zijn bijvoorbeeld bomenrijen of watergangen. In Coehoornpark zijn enkele bomenrijen aanwezig, welke gebruikt zouden kunnen worden als vliegroute. Ook essentieel foerageergebied van vleermuizen is beschermd. Het plangebied kan als foerageergebied gebruikt worden door vleermuizen. Met name Coehoornpark biedt beschutting en enkele bomen en struiken. Hier is voldoende mogelijkheid om te foerageren.

Effectenbeoordeling

Het plangebied biedt geschikte mogelijkheden voor verblijfplaatsen voor vleermuizen. De gebouwen beschikken allen over dakpannen, kieren, gaten, boeiboorden of gaten in de spouwmuur. Gezien de werkzaamheden (slopen) wordt er verwacht dat vleermuissoorten die zich hier gevestigd hebben nadelige gevolgen zullen gaan ondervinden.

Er wordt niet verwacht dat in de bomen in Coehoornpark zich vleermuizen hebben gevestigd. Mogelijkerwijs maken vleermuizen eventueel gebruik van het plangebied als foerageergebied of vliegroute. Echter, de directe omgeving biedt voldoende uitwijkmogelijkheden, er bevinden zich parkjes, tuintjes en kleine delen groen in de omgeving. Essentiële vliegroutes of essentieel foerageergebied wordt dan ook niet verwacht.

5.2.3 Vogels

Alle vogelsoorten behoren tot de Vogelrichtlijn. Daarnaast is het nest van enkele vogelsoorten jaarrond beschermd.

Voor het broedseizoen van vogels is geen standaardperiode. Dit omdat het broedseizoen van soort tot soort en van jaar tot jaar kan verschillen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode van 15 maart tot 15 juli worden aangehouden.

Bronnenonderzoek

In de omgeving van de planlocatie ligt bebouwd gebied en een park, waardoor een verscheidenheid aan vogelsoorten in de omgeving voorkomt. In Tabel 3 zijn de vogelsoorten

met een jaarrond beschermd nest die zijn waargenomen in of in de omgeving van het plangebied volgens de NDFF weergegeven.

Tabel 3. Overzicht van vogels met jaarrond beschermde nesten die zijn waargenomen in het plangebied of omgeving volgens de NDFF van de laatste 3 jaar.

Soort	Beschermingsstatus
	jaarrond beschermde nesten
blauwe reiger	5
boerenwaluw	5
bonte vliegenvanger	5
boomklever	5
boomkruiper	5
boomvalk	4
bosuil	5
buizerd	4
ekster	5
gekraagde roodstaart	5
gierzwaluw	2
glanskop	5
grijskeizerling	5
groene specht	5
grote bonte specht	5
grote gele kwikstaart	3
havik	4
huismus	2
huiswaluw	5
ijsvogel	5
kleine bonte specht	5
koolmees	5
oeverwaluw	5
pimpelmees	5
roek	2
slechtvalk	3
spreeuw	5
steenuil	1
torenvalk	5
zwarte kraai	5
zwarte mees	5
zwarte roodstaart	5
zwarte specht	5

De boomvalk is voornamelijk gemeld aan de andere kant van de Nederrijn, in de omgeving van de Batavierenweg en de Nijmeegseweg-West, ongeveer één kilometer van het plangebied vandaan. Waarnemingen van de buizerd zijn verspreid over het gehele gebied gemeld. De dichtstbijzijnde waarneming stamt uit Sonsbeekpark, op een afstand van 600 m van het gebied vandaan. Gierzwaluwen zijn eveneens gemeld vanuit het gehele gebied rondom het plangebied. De waarneming niet ver van het centraal station in de omgeving van de Willemstunnel, ongeveer 200 m van de locatie vandaan, is de dichtstbijzijnde waarneming van de gierzwaluw. Vanuit Sonsbeekpark zijn tevens meldingen van de grote gele kwikstaart gemaakt. Ook de havik is verspreid over het gehele gebied waargenomen, waarbij de dichtstbijzijnde waarnemingen stammen vanuit Sonsbeekpark. De huismus is voornamelijk

waargenomen in de bebouwde delen rondom het plangebied. In de Pels Rijckenstraat en Sweerts de Landasstraat zijn de dichtstbijzijnde meldingen voor de huismus, op ongeveer 400 m ten noorden van het plangebied. Ten zuiden van de Nederrijn, bij de kruising van Nijmeegseweg-Oost en de Pleijweg zijn roeken gemeld, op een afstand van circa 1,5 km ten zuiden van de locatie. Op ongeveer 800 m afstand ten zuidwesten zijn meerdere meldingen van de slechtvalk, in de omgeving van de Sint-Eusebiuskerk. Tenslotte is de steenuil waargenomen aan de Drielsedijk, ten zuiden van de Nederrijn. Deze melding bevond zich meer dan één kilometer ten zuidwesten van het plangebied vandaan.

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek zijn een aantal vogels gehoord en gezien die typerend zijn voor de stadse omgeving: de kauw, pimpelmees, koolmees, houtduif en kraai. De bomen zijn zo ver mogelijk gecontroleerd op jaarrond beschermde nesten. Deze zijn niet aangetroffen. In de struiken en bomen binnen het plangebied zouden enkele algemene broedvogels zich kunnen hebben gevestigd. Ook in de vele vogelhuisjes binnen het park kunnen soorten zoals de koolmees en pimpel broeden.

Delen van de bebouwing binnen het plangebied is geschikt als nestlocatie voor de gierzwaluw en de huismus. Met uitzondering van twee gebouwen binnen het plangebied zou in principe elke locatie geschikt kunnen zijn voor gierzwaluwen. Coehoornstraat 33/35 en Bergstraat 35 hadden geen kieren, gaten of bedaking waardoor deze ongeschikt wordt geacht voor gierzwaluwen. De overige gebouwen bieden genoeg locaties zoals dakpannen, gaten in de muur, dakgoten, ruimte achter daklijsten, het nok in de dak e.d. waar eventueel gierzwaluwen zouden kunnen nestelen (zie ook Figuur 2 & 7). Gebouwen aanwezig op locatie die eventueel geschikt zouden kunnen zijn voor huismussen zijn: Coehoornstraat 17, Bergstraat 31, Bergstraat 33 en Nieuwe Plein 5 & 7. Deze vier gebouwen beschikken over een dak met pannen, waar huismussen zich eventueel gevestigd zouden kunnen hebben.

Effectenbeoordeling

Er kunnen zich jaarrond beschermde nesten van huismus en/of gierzwaluw in de bebouwing bevinden. Met uitzondering van Coehoornstraat 33/35 en Bergstraat 35 is elk gebouw geschikt voor huismussen en/of gierzwaluwen. Verwacht wordt dat de werkzaamheden negatieve effecten gaan opleveren voor eventuele gierzwaluwen en/of huismussen die hier voorkomen.

In de bomen zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. In de bomen en struiken, met name in Coehoornpark, zouden eventueel algemene broedvogels kunnen nestelen. Binnen het park staan ook een aantal vogelhuisjes, waar bijvoorbeeld pimpelmezen of koolmezen gebruik van zouden kunnen maken tijdens het broedseizoen.

5.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Bronnenonderzoek

In Tabel 4 is een overzicht weergegeven van de waargenomen beschermde amfibieën, reptielen en vissen in het plangebied of in de omgeving van het plangebied volgens de NDFF.

Tabel 4. Overzicht van waargenomen reptielen, amfibieën en vissen in of nabij het plangebied volgens de NDFF van de laatste 3 jaar.

Soort	Beschermingsstatus		
	Habitat-richtlijnsoort	andere soorten	vrijgestelde soorten
Hazelworm		x	
Ringslang		x	
Alpenwatersalamander		x	
Bastaardkikker			x
Bruine kikker			x
Gewone pad			x
Kleine watersalamander			x
Poelkikker	x		
Rugstreeppad	x		

In de omgeving van het spoor, ten westen van het centraal station op ongeveer 700 m afstand, is de hazelworm gemeld. Bij Mariëndaal, in de buurt van de Utrechtseweg ten westen van het plangebied, zijn ringslangen gemeld op meer dan een kilometer afstand. Op dezelfde afstand, maar dan ten noorden van het plangebied, is de alpenwatersalamander waargenomen in de omgeving van park Zijpendaal. In één van de wateren bij Uiterwaardpark is melding gemaakt van de poelkikker, in zuidwestelijke richting op een afstand van circa één kilometer. Op eenzelfde afstand, tevens in Uiterwaardpark is de rugstreeppad gemeld.

Mogelijke soorten die tevens voor zouden komen in de omgeving van het plangebied zijn de adder, gladde slang, grote modderkruiper, heikikker, kamsalamander, levendbarende hagedis en de zandhagedis.

Veldonderzoek

Er is geen oppervlaktewater aanwezig op de onderzoekslocatie, waarmee de aanwezigheid van beschermde vissen en voortplantingswater voor beschermde amfibieën kan worden uitgesloten. Het aanwezige groen is niet geschikt als landhabitat voor beschermde amfibieën, aangezien het een onderhouden parkje betreft. Amfibieënsoorten waarvoor een vrijstelling geldt kunnen wel voorkomen in het plangebied.

Tijdens het veldbezoek is een inschatting gemaakt over het gebruik van het plangebied door reptielen. Het plangebied biedt weinig geschikt leefgebied (structuurrijke vegetatie, zanderige plekken) voor zwaar beschermde soorten en deze worden dan ook niet verwacht. Ringslangen komen voornamelijk voor in de omgeving van water en sloten. Deze ontbraken binnen het plangebied. Het plangebied is daarbij omringd door woonhuizen en het groen is niet verbonden met de omringende bossen en natuur.

Effectenbeoordeling

Zwaar beschermde vissen, reptielen en amfibieënsoorten stellen kritische eisen aan hun leefomgeving. Geschikt habitat om te rusten, zich voort te planten of te overwinteren is voor beschermde vissen, reptielen en amfibieën in het plangebied niet aanwezig.

5.2.5 Flora

Bronnenonderzoek

Tabel 5 geeft een overzicht van de beschermde planten die in het plangebied of de naaste omgeving zijn waargenomen volgens de NDFF.

Tabel 5. Overzicht van waargenomen beschermde planten in het plangebied of in de nabije omgeving volgens de NDFF van de laatste 3 jaar.

Soort	Beschermingsstatus		
	Habitat-richtlijnsoort	andere soorten	vrijgestelde soorten
Zandwolfsmelk		x	

De zandwolfsmelk is gemeld vanuit de Nieuwe Havenweg, ten zuidoosten van het plangebied. Deze melding bevindt zich op circa 1,5 km van het plangebied vandaan. Deze soort prefereert zonnige open en droge plekken die niet worden bemest. Groeiplaatsen omvatten rivierdijken, duinen, grasland, hellingen en bermen en spoorbermen nabij rivieren.

Volgens zijn verspreiding binnen Nederland zou spits havikskruid ook eventueel voor kunnen komen in de omgeving van het plangebied. Spits havikskruid groeit voornamelijk op grasland, bermen, rivierdijken, open plekken in bossen, bosranden en bijvoorbeeld spoorbermen.

Veldonderzoek

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de bloeitijd van beschermde plantensoorten. In Coehoornpark komen voornamelijk aangeplante of algemene soorten flora voor. Er bevindt zich een moestuin, maar ook vlinderstruiken, lavendel en algemene soorten zoals weegbree, paardenbloem, klaver, brandnetel en algemene grassoorten komen voor binnen het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde planten waargenomen en deze zijn ook niet te verwachten. Op de muren zijn geen beschermde muurplanten aangetroffen.

Effectenbeoordeling

De meeste beschermde planten zijn zeer kritisch ten aanzien van hun standplaats. Beschermde planten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Gezien de aard van het plangebied en de soortensamenstelling van de aanwezige flora worden beschermde planten hier ook niet verwacht.

5.2.6 Ongewervelden

Bronnenonderzoek

Tabel 6 geeft een overzicht van beschermde ongewervelden die in het plangebied of in de naaste omgeving zijn waargenomen volgens de NDFF.

Tabel 6. Overzicht van waargenomen beschermde ongewervelden in het plangebied of in de nabije omgeving volgens de NDFF van de laatste 3 jaar.

Soort	Beschermingsstatus		
	Habitat-richtlijnsoort	andere soorten	vrijgestelde soorten
Sleedoornpage		x	
Rivierrombout			x

De sleedoornpage is verspreid over het gehele gebied gemeld. De dichtstbijzijnde melding stamt uit de Sonsbeeksingel, op ongeveer één kilometer afstand, ten noordoosten van het plangebied. Hetzelfde geldt voor de rivierrombout, die hier tevens is gemeld. Daarnaast komt hij verspreid over het gehele gebied rondom de locatie voor, voornamelijk dicht bij wateren.

De gevlekte witsnuitlibel zou daarnaast eventueel ook nog te verwachten zijn in de omgeving van het plangebied volgens de nationale verspreiding van deze soort.

Veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek is een inschatting gemaakt op het voorkomen van beschermde ongewervelden in het plangebied. Iedere soort is afhankelijk van een bepaald habitat met bepaalde waardplanten. Deze habitatten zijn in het plangebied niet aanwezig. Daarnaast is sleedoorn niet aangetroffen binnen het plangebied. Er bevinden zich in de directe omgeving van het plangebied geen wateren, waardoor de rivierrombout en de gevlekte witsnuitlibel ook kunnen worden uitgesloten.

Effectenbeoordeling

Er zijn geen negatieve effecten te verwachten op beschermde ongewervelden.

5.3 Houtopstanden

De bomen in het plangebied vallen onder de bebouwde kom houtopstanden en zijn daarom vrijgesteld van de meld- en herplantplicht van de Wet natuurbescherming.

6. Conclusies en aanbevelingen

Aan de hand van het voorgaande kan een aantal conclusies worden getrokken en worden aanbevelingen gegeven voor de te nemen vervolgstappen.

In de effectenbeoordeling en de daaruit volgende conclusies is uitgegaan van de werkzaamheden zoals die zijn omschreven in paragraaf 3.2. Veranderingen of afwijkingen hiervan kunnen tot andere conclusies leiden.

Natuuronderzoek heeft doorgaans een juridische houdbaarheid van drie jaar.

6.1 Gebiedsbescherming

6.1.1 Natura 2000

Er zijn geen negatieve effecten, dan wel significant negatieve effecten te verwachten van het project op het nabijgelegen Natura 2000-gebied.

6.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt buiten de grenzen van Natuurnetwerk Nederland, waardoor er geen effecten op de kernkwaliteiten van het gebied zijn. Het afwegingskader EHS hoeft niet te worden doorlopen.

6.2 Soortbescherming

De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Niet alleen de instandhouding van verblijfplaatsen is van belang, maar ook de instandhouding van het leefgebied. Te allen tijde dient men de zorgplicht in acht te nemen. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Tabel 7 geeft een overzicht van de maatregelen per soortgroep. In Tabel 8 staat weergegeven welk nader onderzoek zal moeten plaatsvinden per locatie.

Tabel 7. Samenvatting onderzoeksresultaten en maatregelen.

Soortgroep	Soort	Maatregelen
Grondgebonden zoogdieren	Steenmarter	Nader onderzoek.
Vleermuizen	Gebouwbewonende vleermuissoorten	Nader onderzoek.
Vogels	Gierzwaluw, huismus en algemene broedvogels	Nader onderzoek gierzwaluw en huismus. Werken buiten het broedseizoen (15 maart t/m 15 juli).
Reptielen	n.v.t.	
Amfibieën	n.v.t.	
Vissen	n.v.t.	
Flora	n.v.t.	
Ongewervelden	n.v.t.	

6.2.1 Grondgebonden zoogdieren

De voorgenomen werkzaamheden kunnen een negatief effect opleveren voor de steenmarter. Nader onderzoek moet uitwijzen of de soort daadwerkelijk gebruik maakt van het plangebied en of een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig is. Ten behoeve van het nader onderzoek zullen meerdere wildcamera's worden geplaatst voor 6 of 12 weken, afhankelijk van het seizoen.

6.2.2 Vleermuizen

De bebouwing op de locatie is een potentiële vaste rust- en verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Alle gebouwen binnen het plangebied zouden geschikt kunnen zijn als vleermuizenverblijfplaats. Nader onderzoek moet uitwijzen wat de functie van het plangebied voor vleermuizen is en of een ontheffing in het kader Wet natuurbescherming nodig is. De bomen binnen het park kunnen worden uitgesloten als verblijf voor vleermuizen. Essentiële vliegroutes of essentieel foerageergebied wordt niet verwacht binnen het plangebied.

Het nader onderzoek zal er als volgt uitzien: in de periode half mei tot half juli zullen 3 bezoeken plaatsvinden, één in de ochtend rond zonsopkomst en twee in de avond rond zonsondergang. Daarnaast vinden er in de periode half augustus tot en met september 2 bezoeken plaats in de nacht.

6.2.3 Vogels

Een deel van de bebouwing op de locatie is mogelijk geschikt als nestlocatie voor gierzwaluw en/of huismus. Met uitzondering van Coehoornstraat 33/35 en Bergstraat 35 zijn alle gebouwen binnen het plangebied geschikt voor gierzwaluwen. Daarnaast zijn Coehoornstraat 17, Bergstraat 31, Bergstraat 33 en Nieuwe Plein 5 & 7 gebouwen die dakpannen bevatten en eventueel geschikt zouden kunnen zijn voor huismussen. Het is nog niet bekend welke gebouwen zullen worden inbegrepen in de werkzaamheden. Voor alle gebouwen, m.u.v. Coehoornstraat 33/35 en Bergstraat 35, geldt: nader onderzoek moet uitwijzen of deze bebouwing gebruikt wordt door deze soorten en een ontheffing in het kader Wet natuurbescherming nodig is.

De bomen zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten. Deze zijn niet aangetroffen. Binnen Coehoorn park bevinden zich enkele struiken en bomen waar algemene vogels kunnen broeden. Er zal dus buiten de kwetsbare broedperiode (15 maart t/m 15 juli) moeten worden gewerkt. Kan dit niet vermeden worden, dan zal alvorens de bomen en struiken verwijderd worden moeten worden gecontroleerd op actieve nesten. Dit geldt tevens voor de nestkasten die binnen Coehoornpark zijn opgehangen.

Het nader onderzoek zal als volgt te werk gaan: voor de huismus zal in de periode april tot en met half mei 2 bezoeken plaatsvinden, waarbij gezocht wordt naar aanwijzingen voor nesten van huismussen. Voor de gierzwaluw zal in de periode juni tot en met half juli 3 bezoeken

plaatsvinden in de avond rond zonsondergang, waarbij gezocht wordt naar aanwijzingen voor nesten.

6.2.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Geschikt habitat om te rusten, zich voort te planten of te overwinteren is voor beschermde reptielen, amfibieën en vissen in het plangebied niet aanwezig.

Amfibieënsoorten waarvoor een vrijstelling geldt kunnen mogelijk voorkomen binnen het plangebied. Hiervoor moet rekening gehouden worden met de zorgplicht. Een ontheffing in het kader Wet natuurbescherming is niet nodig.

6.2.5 Flora

In het plangebied zijn geen beschermde planten waargenomen of te verwachten. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

6.2.6 Ongewervelden

In het plangebied worden geen beschermde ongewervelden verwacht. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

6.3 Houtopstanden

De bomen in het plangebied vallen onder de bebouwde kom houtopstanden en zijn daarom vrijgesteld van de meld- en herplantplicht van de Wet natuurbescherming.

Tabel 8. Samenvatting van het type nader onderzoek dat zal moeten plaatsvinden per locatie.

Locatie	Nader onderzoek
Coehoornstraat 17	Vleermuizen, gierzwaluw, huismus
Coehoornstraat 33/35	Vleermuizen
Korte Coehoornstraat 60	Vleermuizen, gierzwaluw
Bergstraat 31	Vleermuizen, gierzwaluw, huismus
Bergstraat 33	Vleermuizen, gierzwaluw, huismus
Bergstraat 35	Vleermuizen
Nieuwe Plein 1B + Parkeergarage	Vleermuizen, gierzwaluw
Nieuwe Plein 3	Vleermuizen, gierzwaluw
Nieuwe Plein 5	Vleermuizen, gierzwaluw, huismus
Nieuwe Plein 7	Vleermuizen, gierzwaluw, huismus
Coehoorn park	Steenmarter

Bronnen

Literatuur

- Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay, van C. & Wynhoff, I., De Vlinderstichting 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. - Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Kanter & J.C. Buys 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12: 1-432.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON)(redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, EIS - Nederland, Leiden.
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- Limpens, H., Mosterd, K. & Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV, Utrecht.
- Ministeries van LNV en VROM en de provincies, 2006. Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Websites

- <http://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=1c5de9624b42440b8e1af80c25add9c5>
- <https://monitor.aerius.nl/monitor/>
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/>
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0038668/>
- www.eis-nederland.nl
- www.floron.nl
- www.google.nl/maps
- www.ndff.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.synbiosys.alterra.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

Onderzoek stikstofdepositie

Onderzoek stikstofdepositie Plan Coehoorn-oost Arnhem

Status	definitief
Versie	001
Rapport	M.2019.1208.05.R001
Datum	3 december 2019

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente Arnhem Postbus 5465 6802 EL Arnhem
Contactpersoon opdrachtgever	Dhr. B. Lagerberg
Project Betreft Uw kenmerk	Stikstofdepositie nieuwbouwplannen gemeente Arnhem Plan Coehoorn -
Rapport Datum Versie Status	M.2019.1208.05.R001 3 december 2019 001 definitief
Uitgevoerd door	DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V. Van Pallandtstraat 9-11 6814 GM Arnhem Postbus 153 6800 AD Arnhem
Contactpersoon	H.D. (Herman) Jager MSc 088 346 78 21 hja@dgmr.nl
Auteur	D. (Dennis) Kempen 088 346 78 86 dke@dgmr.nl
Projectadviseur	ing. M.H.M. (Michel) van Kesteren 088 346 78 00 ks@dgmr.nl
2e lezer/secr.	HJA MHK

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Situatie	5
2.1 Omgeving	5
2.2 Plan Coehoorn-oost	5
3. Beoordelingskader	7
3.1 Wet natuurbescherming	7
3.2 Programma Aanpak Stikstof (PAS)	7
3.3 Adviescollege stikstofproblematiek	7
4. Uitgangspunten	8
4.1 Gebruiksfase	8
4.2 Bouwfase	8
4.3 Invoergegevens	8
4.4 Rekenmethode	9
5. Resultaten	10
5.1 Gebruiksfase	10
5.2 Bouwfase	10
6. Conclusie	11

Bijlagen

Bijlage 1	bepaling emissie en invoergegevens AERIUS
Bijlage 2	Resultaten berekening AERIUS

1. Inleiding

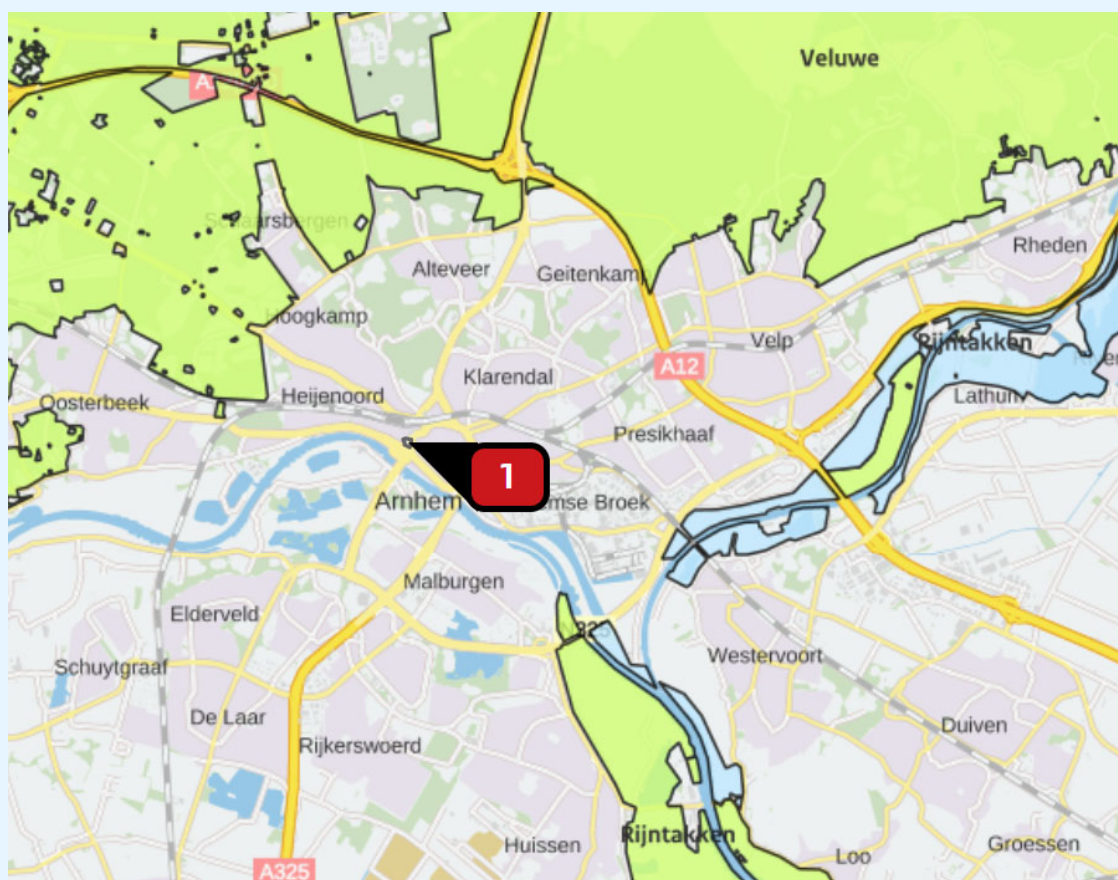
De Gemeente Arnhem heeft het plan om een deel van de wijk Coehoorn te herontwikkelen. Het plan bestaat uit drie delen. De herontwikkeling van Coehoorn-oost kan leiden tot stikstofdepositie op de natuurgebieden in de omgeving. In opdracht van de Gemeente Arnhem voert DGMR daarom een onderzoek naar de depositie van stikstof uit.

Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet als basis voor toestemming voor activiteiten mag worden gebruikt. In dit onderzoek beoordelen wij daarom of het plan een relevant effect heeft op de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plan. Hierbij betrekken wij ook het rapport van het Adviescollege stikstofdepositie, dat in september 2019 is gepubliceerd. De berekening is gemaakt met AERIUS. In dit onderzoek beschouwen wij zowel de bouw- als gebruiksfase.

2. Situatie

2.1 Omgeving

De planlocatie ligt tussen de Rijnkade en de Trans aan de zuidkant van het centrum van Arnhem. De dichtstbijzijnde stikstofgevoelige natuurgebieden zijn de Veluwe en de Rijnakken. Beide gebieden liggen op ongeveer 2 tot 2.5 kilometer van de planlocatie. De twee, hieronder in het groen weergegeven gebieden, zijn voor deze planlocatie maatgevend voor de beoordeling van de stikstofdepositie. Op onderstaande kaart is de ligging van de planlocatie ten opzichte van Arnhem en de twee relevante natuurgebieden gevisualiseerd.

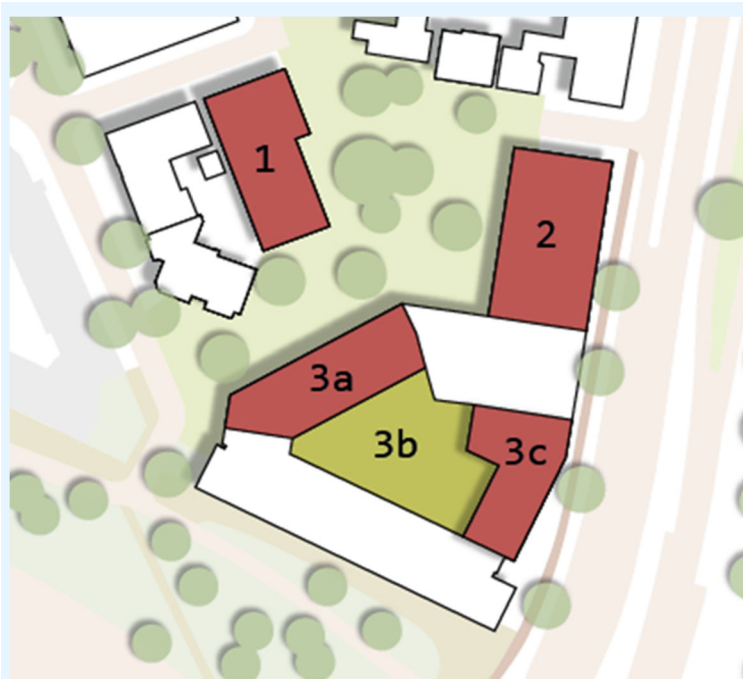
figuur 1: plattegrond ligging planlocatie en relevante natuurgebieden

2.2 Plan Coehoorn-oost

Het plan bestaat uit de realisatie van 3 plandelen (plots) met een mix van appartementen, woningen, kantoren en commerciële ruimtes. Binnen het plan worden ook een aantal parkeergarages in de kelders van de verschillende gebouwen gerealiseerd. Het plan bestaat uit de ontwikkeling van de volgende onderdelen:

- Plot 1: 18 appartementen, 1.160m² BVO kantoor, 18 parkeerplaatsen.
- Plot 2: 36 woningen, 780m² BVO commerciële ruimtes, 26 parkeerplaatsen.
- Plot 3: 6 woningen, 48 appartementen, 475m² BVO kantoor, 54 parkeerplaatsen.

Op onderstaande afbeelding staan de planonderdelen op een plattegrond weergegeven.

figuur 2: Plattegrond plan Coehoorn-oost

3. Beoordelingskader

3.1 Wet natuurbescherming

De bescherming van belangrijke natuurgebieden is verankerd in de Wet natuurbescherming. Hieronder vallen de volgende gebieden:

- Natura 2000-gebieden.
- Beschermde natuurmonumenten.
- Gebieden die de minister aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere verplichtingen.

Voor de Natura 2000-gebieden die vallen onder de Wet natuurbescherming zijn aanwijzingsbesluiten opgesteld. In deze aanwijzingsbesluiten staat de exacte begrenzing van het gebied weergegeven, voor welke soorten en habitatten het betreffende gebied is aangewezen (de gekwalificeerde soorten en habitatten) en welke instandhoudingsdoelstellingen er gelden voor deze soorten en habitatten.

Voor projecten en ‘andere handelingen’ (binnen en buiten Natura 2000-gebieden) waarvan niet op voorhand zeker is dat ze geen gevaar voor de instandhoudingsdoelstellingen vormen, geldt een vergunningplicht. Eén van de belangrijkste knelpunten voor vergunningverlening van de Wet natuurbescherming vormt het aspect stikstofdepositie (NO_x en NH_3). De depositie van stikstof vormt voor Nederland één van de belangrijkste belemmeringen om de Europese doelstellingen te halen.

3.2 Programma Aanpak Stikstof (PAS)

Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat het huidige Programma Aanpak Stikstof niet als basis voor toestemming voor activiteiten mag worden gebruikt. Hierdoor mist op dit moment een eenduidig toetsingskader, waardoor toestemmingsverlening in het kader van de Wet natuurbescherming moeilijk is. Wanneer geen sprake is van een relevante stikstofdepositie, is ook geen vergunning Wet natuurbescherming nodig.

3.3 Adviescollege stikstofproblematiek

In september 2019 heeft het Adviescollege stikstofproblematiek een eerste advies^[1] uitgebracht over het oplossen van de problemen die vanwege stikstofdepositie in Nederland zijn ontstaan. In het advies geeft het college aan dat zij voorlopig geen nieuwe drempelwaarde willen instellen of ontwikkelingsruimte van natuurgebieden willen uitgeven. Het adviescollege gaat ervan uit dat bedrijven en planmakers bronmaatregelen nemen, om negatieve effecten op natuurgebieden te voorkomen en/of beperken.

Alle plannen en projecten moeten voor een ontwikkeling daarom aantonen dat zij geen relevant effect op de natuurgebieden veroorzaken, om toestemming van het bevoegd gezag voor het plan of project te krijgen. Het adviescollege stikstofdepositie geeft daarbij in het advies aan, dat hiervoor gebruik kan worden gemaakt van saldering van de depositie op basis van de bestaande of vergunde situatie.

Beoordeling relevante depositie

In dit onderzoek beoordelen wij of vanwege het plan een relevante stikstofdepositie ontstaat. In het onderzoek beschouwen wij 0,00 mol/ha/jaar als de grenswaarde voor een relevante depositie. De grenswaarde van 0,00 mol/ha/jaar is op dit moment in Nederland algemeen geaccepteerd om te beschouwen of een plan een relevante bijdrage op een natuurgebied heeft.

^[1] Adviescollege stikstofproblematiek (2019), Niet alles kan, eerste advies van het adviescollege stikstofproblematiek.

4. Uitgangspunten

In dit hoofdstuk staan de uitgangspunten voor het onderzoek beschreven. In bijlage 1 is een volledige uitwerking van alle bronnen opgenomen.

4.1 Gebruiksfase

De nieuwbouw wordt volledig aardgasvrij gerealiseerd. De installaties van de nieuwe woningen veroorzaken daarom geen emissie van stikstof. De vervoersbewegingen van en naar de locatie zijn daarom in de toekomstige gebruiksfase de enige relevante bron voor de berekening van de stikstofdepositie.

In onderstaande tabel staat een overzicht van de relevante bronnen in de toekomstige situatie. De vervoerbewegingen zijn berekend op basis van kengetallen uit publicatie 381 'Toekomstbestendig parkeren' van het CROW.

tabel 1: gegevens toekomstige situatie

Onderdeel	Aantal/hoeveelheid
Vervoersbewegingen (appartementen & woningen)	520 bewegingen per etmaal
Vervoersbewegingen (commerciële ruimtes & kantoorruimtes)	305 bewegingen per etmaal

4.2 Bouwfase

De gegevens voor de bouwfase zijn in overleg met de gemeente vastgesteld. Hiervoor is een schatting van het in te zetten materieel gemaakt, op basis van vergelijkbare projecten.

De bouw duurt naar verwachting 3 jaar. In tabel 2 staat een overzicht van de werktuigen die tijdens de bouw toegepast worden. Daarbij hebben wij de stage klasse aangegeven en de totale emissie die de werktuigen veroorzaken.

tabel 2: materieelinzet bouwfase

Materieel	Aantal uur bouwperiode	Stage klasse	Emissie (kg)
Hei/boorstelling	140 uur	IV	7.2
Pomp voor afwerklaag vloer	90 uur	IV	4.4
Betonpomp	300 uur	IV	28.1
Shovel	280 uur	IV	18.3
Verreiker	200 uur	IV	3.4
Frees	55 uur	IV	2.1
Graafmachine	800 uur	IV	31.2
Kraan t.b.v sloop	700 uur	IV	33.6
Spieringkraan	1400 uur	IV	43.7

Naast de hierboven beschreven werktuigen rijden tijdens de bouw ook vrachtwagens en lichte motorvoertuigen (bestelwagens en personenwagens) van en naar het terrein. In onderstaande tabel staan de vervoersbewegingen tijdens de bouwfase.

tabel 3: aantal vervoersbewegingen bouwfase

Materieel	Aantal vervoersbewegingen
Lichte motorvoertuigen	18000
Zware motorvoertuigen	2800

4.3 Invoergegevens

Bij de berekening van de depositiebijdrage maakt AERIUS gebruik van standaard invoergegevens die centraal zijn vastgesteld, zoals gegevens over de meteorologische condities, de terreinruwheid en emissiekenmerken van onder andere wegverkeer en schepen.

Wegverkeer

De rijbewegingen van de personenwagens en vrachtwagens zijn als wegverkeer in AERIUS ingevoerd. In AERIUS wordt hiermee de emissie berekend op basis van de route en het aantal vervoersbewegingen. In het onderzoek zijn wij ervan uitgegaan dat alle bewoners en bezoekers parkeren in de nieuw te realiseren parkeerkelders onder de verschillende gebouwen.

Bij het berekenen van het effect van de vervoersbewegingen is ook rekening gehouden met de verkeersaantrekkende werking. De verkeersaantrekkende werking is gemodelleerd tot het punt dat het aannemelijk is dat de voertuigen die van en naar het plan rijden, zijn opgenomen in het heersende verkeersbeeld. In dit onderzoek is de verkeersaantrekkende werking vanuit ieder plot in meerdere richtingen beschouwd en meegenomen in de berekening. Daarbij is er ook rekening gehouden met de eenrichtingsverkeerswegen rondom de planlocatie.

Werktuigen

De emissie van de werktuigen is op basis van de leeftijd (stage klasse) en het vermogen berekend. De werktuigen zijn ingevoerd als één oppervlaktebron binnen het plangebied. De berekening van de emissie is opgenomen in bijlage 1.

4.4 Rekenmethode

Voor het berekenen van de stikstofdepositie op de omliggende Natura 2000-gebieden hebben wij gebruik gemaakt van AERIUS Calculator (versie 2019). AERIUS berekent de stikstofdepositie in mol per hectare per jaar op de stikstofgevoelige natuurgebieden in de omgeving. Het programma maakt daarbij gebruik van standaard rekenpunten.

5. Resultaten

In dit hoofdstuk staan de resultaten van de berekende stikstofdepositie. In bijlage 2 staat een uitdraai van de resultaten uit AERIUS.

5.1 Gebruiksfase

Uit de berekening van de gebruiksfase volgt dat het plan geen relevante bijdrage heeft op de stikstofgevoelige natuurgebieden. De berekende depositie voldoet aan de afgeronde grenswaarde van 0,00 mol/ha/jaar.

5.2 Bouwfase

Uit de berekening van de bouwfase volgt dat het plan geen relevante bijdrage heeft op de stikstofgevoelige natuurgebieden. De berekende depositie voldoet aan de afgeronde grenswaarde van 0,00 mol/ha/jaar.

6. Conclusie

De Gemeente Arnhem heeft het plan om een deel van de wijk Coehoorn te herontwikkelen. Het plan bestaat uit drie delen. De herontwikkeling van Coehoorn-Oost kan leiden tot stikstofdepositie op de natuurgebieden in de omgeving. In opdracht van de Gemeente Arnhem heeft DGMR daarom een onderzoek naar de depositie van stikstof uitgevoerd.

Uit de berekening volgt dat het plan zowel in de gebruiks- als de bouwfase geen relevante bijdrage heeft op de stikstofgevoelige natuurgebieden in de omgeving. De berekende depositie voldoet voor beide situaties aan de afgeronde grenswaarde van 0,00 mol/ha/jaar.

ing. M.H.M. (Michel) van Kesteren
DGMR Industrie, Verkeer en Milieu B.V.

Bijlage 1

Titel	Bepaling emissie en invoergegevens AERIUS
-------	---

Bouwfase

Hei/boorstelling						
Aantal uur actief	140	uur			Hoogte	3
motorvermogen	165	kW				
gemiddelde belasting motorvermogen	78%	t.o.v. totaal motorvermogen				
emissie NOx	0,4	g/KWh	Stage IV			
emissie NOx	0,00001430	kg/s			7,2	kg
Bron: www.dieselnet.com norm voor nonroad diesel engines						
Pomp voorafwerklag vloer						
Aantal uur actief	90	uur			Hoogte	3
motorvermogen	155	kW				
gemiddelde belasting motorvermogen	78%	t.o.v. totaal motorvermogen				
emissie NOx	0,4	g/KWh	Stage IV			
emissie NOx	0,00001343	kg/s			4,4	kg
Bron: www.dieselnet.com norm voor nonroad diesel engines						
Betonpomp						
Aantal uur actief	300	uur			Hoogte	3
motorvermogen	300	kW				
gemiddelde belasting motorvermogen	78%	t.o.v. totaal motorvermogen				
emissie NOx	0,4	g/KWh	Stage IV			
emissie NOx	0,00002600	kg/s			28,1	kg
Bron: www.dieselnet.com norm voor nonroad diesel engines						
Shovel						
Aantal uur actief	280	uur			Hoogte	3
motorvermogen	210	kW				
gemiddelde belasting motorvermogen	78%	t.o.v. totaal motorvermogen				
emissie NOx	0,4	g/KWh	Stage IV			
emissie NOx	0,00001820	kg/s			18,3	kg
Bron: www.dieselnet.com norm voor nonroad diesel engines						
Verreiker						
Aantal uur actief	200	uur			Hoogte	3
motorvermogen	55	kW				
gemiddelde belasting motorvermogen	78%	t.o.v. totaal motorvermogen				
emissie NOx	0,4	g/KWh	Stage IV			
emissie NOx	0,00000477	kg/s			3,4	kg
Bron: www.dieselnet.com norm voor nonroad diesel engines						
Spieringkraan						
Aantal uur actief	1400	uur			Hoogte	3
motorvermogen	130	kW				
gemiddelde belasting motorvermogen	60%	t.o.v. totaal motorvermogen				
emissie NOx	0,4	g/KWh	Stage IV			
emissie NOx	0,00000867	kg/s			43,7	kg
Bron: www.dieselnet.com norm voor nonroad diesel engines						
Kraan t.b.v. sloop						
Aantal uur actief	700	uur			Hoogte	x
motorvermogen	200	kW				
gemiddelde belasting motorvermogen	60%	t.o.v. totaal motorvermogen				
emissie NOx	0,4	g/KWh	Stage IV			
emissie NOx	0,00001333	kg/s			33,6	kg
Bron: www.dieselnet.com norm voor nonroad diesel engines						
Freese						
Aantal uur actief	55	uur			Hoogte	x
motorvermogen	120	kW				
gemiddelde belasting motorvermogen	78%	t.o.v. totaal motorvermogen				
emissie NOx	0,4	g/KWh	Stage IV			
emissie NOx	0,00001040	kg/s			2,1	kg
Bron: www.dieselnet.com norm voor nonroad diesel engines						
Graafmachine						
Aantal uur actief	800	uur			Hoogte	3
motorvermogen	125	kW				
gemiddelde belasting motorvermogen	78%	t.o.v. totaal motorvermogen				
emissie NOx	0,4	g/KWh	Stage IV			
emissie NOx	0,00001083	kg/s			31,2	kg
Bron: www.dieselnet.com norm voor nonroad diesel engines						
Emissie totaal					172,0	kg
Emissie per jaar (bouwperiode 2 jaar)					86,0	kg per jaar
Emissie per jaar (bouwperiode 3 jaar)					57,3	kg per jaar

Voertuigen	Totaal aantal voertuigen	totaal aantal bewegingen	totaal aantal bewegingen (bouw 2 jaar)	totaal aantal bewegingen (bouw 3 jaar)
Zwaar vrachtverkeer	1400	2800	1400	933
Lichte motorvoertuigen	9000	18000	9000	6000

Gebruiksfase

Verkeersgeneratie appartementen & woingen	Kengetal	Verkeersbewegingen (p/d)	Aantal voertuigen (p/d)
Type			
18 appartementen (Plot 1)	4,5	81	40,5
36 woningen (Plot 2)	6,2	223,2	111,6
48 appartementen (Plot 3)	4,5	216	108

Gebiedstype centrum sterk stedelijk (Kengetal koopappartement middensegment & koopwoning tussen/hoek)
 Kengetallen o.b.v. publicatie 381 (CROW)

Verkeersgeneratie commerciële ruimtes	Aantal x 100M2	Kengetal	Verkeersbewegingen (p/d)	Aantal voertuigen (p/d)
Type				
1160 M2 BVO (Kantoor) Plot 1	11,6	4,9	56,8	28,4
780 M2 BVO (Bedrijvigheid) Plot 2	7,8	29,1	227,0	113,5
475 M2 BVO (Kantoor) Plot 3	4,5	4,9	22,1	11,0

Gebiedstype centrum sterk stedelijk (kengetal kantoor & binnenstedelijk centrum)
 Kengetallen o.b.v. publicatie 381 (CROW)

Bijlage 2

Titel	Resultaten berekening AERIUS
-------	------------------------------

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Gebruiksfase

- ▶ Kenmerken
- ▶ Samenvatting emissies
- ▶ Depositieresultaten
- ▶ Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
Gemeente Arnhem	x, x x

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Plan Coehoorn	RW11TVPjjN2A

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
03 december 2019, 08:03	2019	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

Situatie 1	
NOx	15,49 kg/j
NH ₃	< 1 kg/j

Resultaten

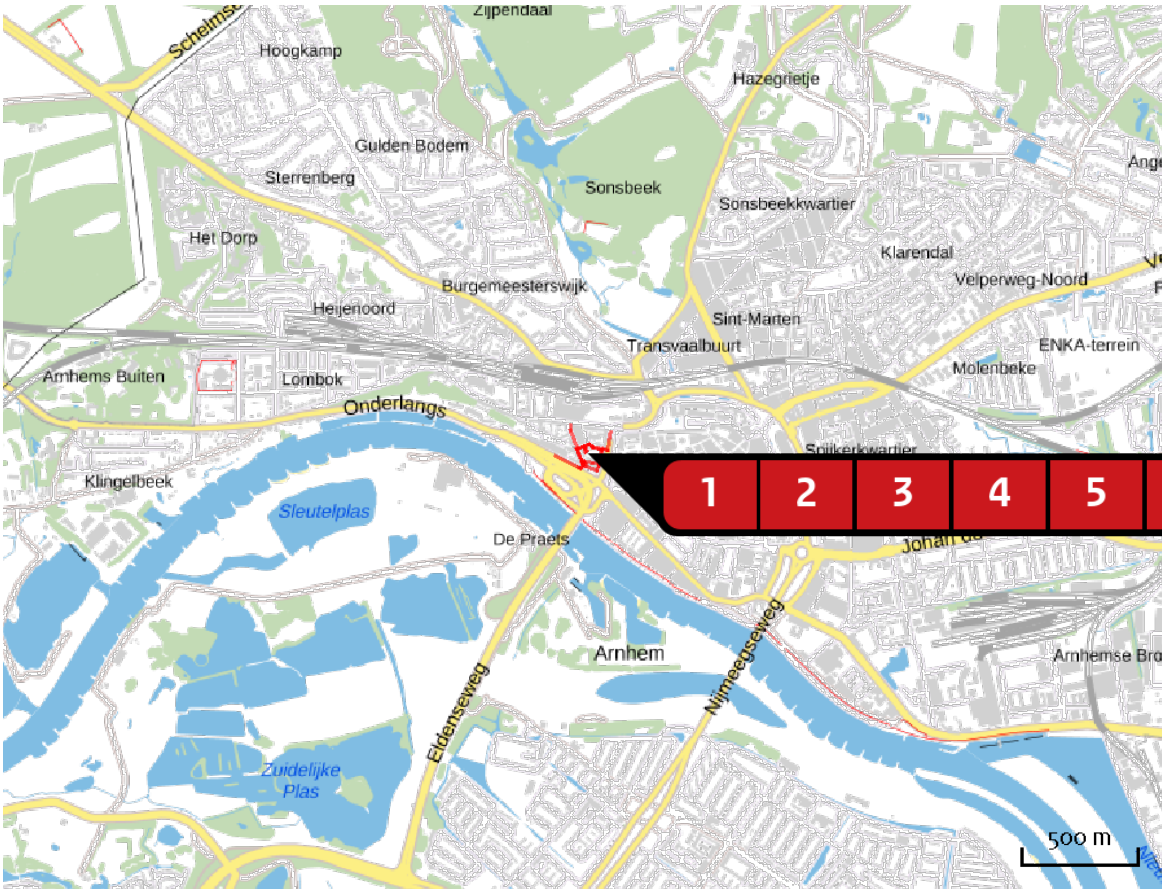
Hectare met
hoogste bijdrage
(mol/ha/j)

Natuurgebied
Uw berekening heeft geen depositieresultaten opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

Toelichting

Gebruiksfase

Locatie
Gebruiksfase

Emissie
Gebruiksfase

Bron Sector		Emissie NH3	Emissie NOx
1	VAW 1 (plot 2) Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	3,10 kg/j
2	VAW 2 (plot 2) Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	3,34 kg/j
3	VAW 1 (plot 1) Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j
4	VAW 2 (plot 1) Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j
5	VAW 3 (plot 1) Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j
6	VAW 1 (plot 3) Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j

Bron Sector		Emissie NH ₃	Emissie NO _x
7	 VAW 2 (plot 3) Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j
8	 VAW 3 (plot 3) Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	1,23 kg/j
9	 Verkeer parkeergarage plot 2 Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	1,18 kg/j
10	 Verkeer parkeergarage plot 1 Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j
11	 Verkeer parkeergarage plot 3 Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	2,57 kg/j

Emissie
(per bron)
Gebruiksfase

Naam **VAW 1 (plot 2)**
Locatie (X,Y) **190422, 443939**
NOx **3,10 kg/j**
NH₃ **< 1 kg/j**

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	225,0 / etmaal	NOx NH ₃	3,10 kg/j < 1 kg/j

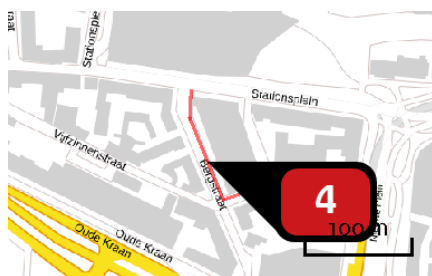
Naam **VAW 2 (plot 2)**
Locatie (X,Y) **190342, 443934**
NOx **3,34 kg/j**
NH₃ **< 1 kg/j**

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	225,0 / etmaal	NOx NH ₃	3,34 kg/j < 1 kg/j

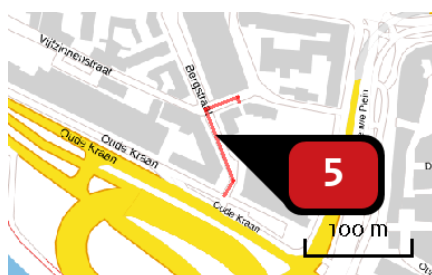
Naam **VAW 1 (plot 1)**
Locatie (X,Y) **190363, 443922**
NOx **< 1 kg/j**
NH₃ **< 1 kg/j**

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	70,0 / etmaal	NOx NH ₃	< 1 kg/j < 1 kg/j

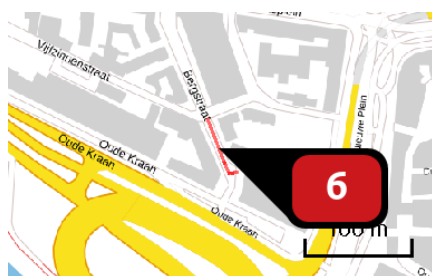
Naam **VAW 2 (plot 1)**
 Locatie (X,Y) **190275, 443954**
 NOx **< 1 kg/j**
 NH₃ **< 1 kg/j**

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	35,0 / etmaal	NOx NH ₃	< 1 kg/j < 1 kg/j

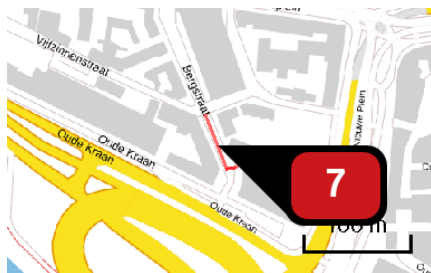
Naam **VAW 3 (plot 1)**
 Locatie (X,Y) **190296, 443891**
 NOx **< 1 kg/j**
 NH₃ **< 1 kg/j**

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	35,0 / etmaal	NOx NH ₃	< 1 kg/j < 1 kg/j

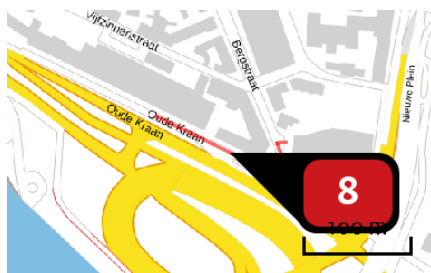
Naam **VAW 1 (plot 3)**
 Locatie (X,Y) **190301, 443883**
 NOx **< 1 kg/j**
 NH₃ **< 1 kg/j**

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	120,0 / etmaal	NOx NH ₃	< 1 kg/j < 1 kg/j

Naam VAW 2 (plot 3)
 Locatie (X,Y) 190301, 443882
 NOx < 1 kg/j
 NH₃ < 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	60,0 / etmaal	NOx NH ₃	< 1 kg/j < 1 kg/j

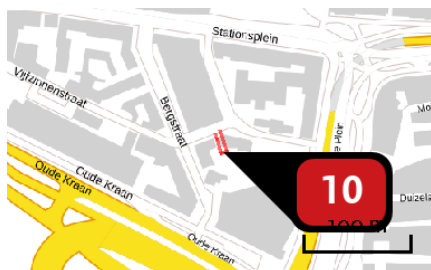
Naam VAW 3 (plot 3)
 Locatie (X,Y) 190267, 443851
 NOx 1,23 kg/j
 NH₃ < 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	60,0 / etmaal	NOx NH ₃	1,23 kg/j < 1 kg/j

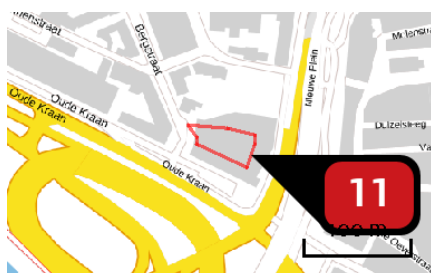
Naam Verkeer parkeergarage plot 2
 Locatie (X,Y) 190391, 443893
 NOx 1,18 kg/j
 NH₃ < 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	225,1 / etmaal	NOx NH ₃	1,18 kg/j < 1 kg/j

Naam Verkeer parkeergarage plot 1
Locatie (X,Y) 190328, 443905
NOx < 1 kg/j
NH3 < 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	68,9 / etmaal	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Naam Verkeer parkeergarage plot 3
Locatie (X,Y) 190377, 443834
NOx 2,57 kg/j
NH3 < 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	119,0 / etmaal	NOx NH3	2,57 kg/j < 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS versie 2019_20191018_c53b8fdaa8

Database versie b429880a81

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg>

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Bouwfase

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
---------------	--------------------

Gemeente Arnhem	x, x x
-----------------	--------

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
--------------	----------------

Plan Coehoorn	S2fAtpWEauvj
---------------	--------------

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
------------------	-----------	-------------------

29 oktober 2019, 14:50	2019	Berekend voor natuurgebieden
------------------------	------	------------------------------

Totale emissie

Situatie 1

NOx	58,88 kg/j
-----	------------

NH ₃	< 1 kg/j
-----------------	----------

Resultaten

Hectare met
hoogste bijdrage
(mol/ha/j)

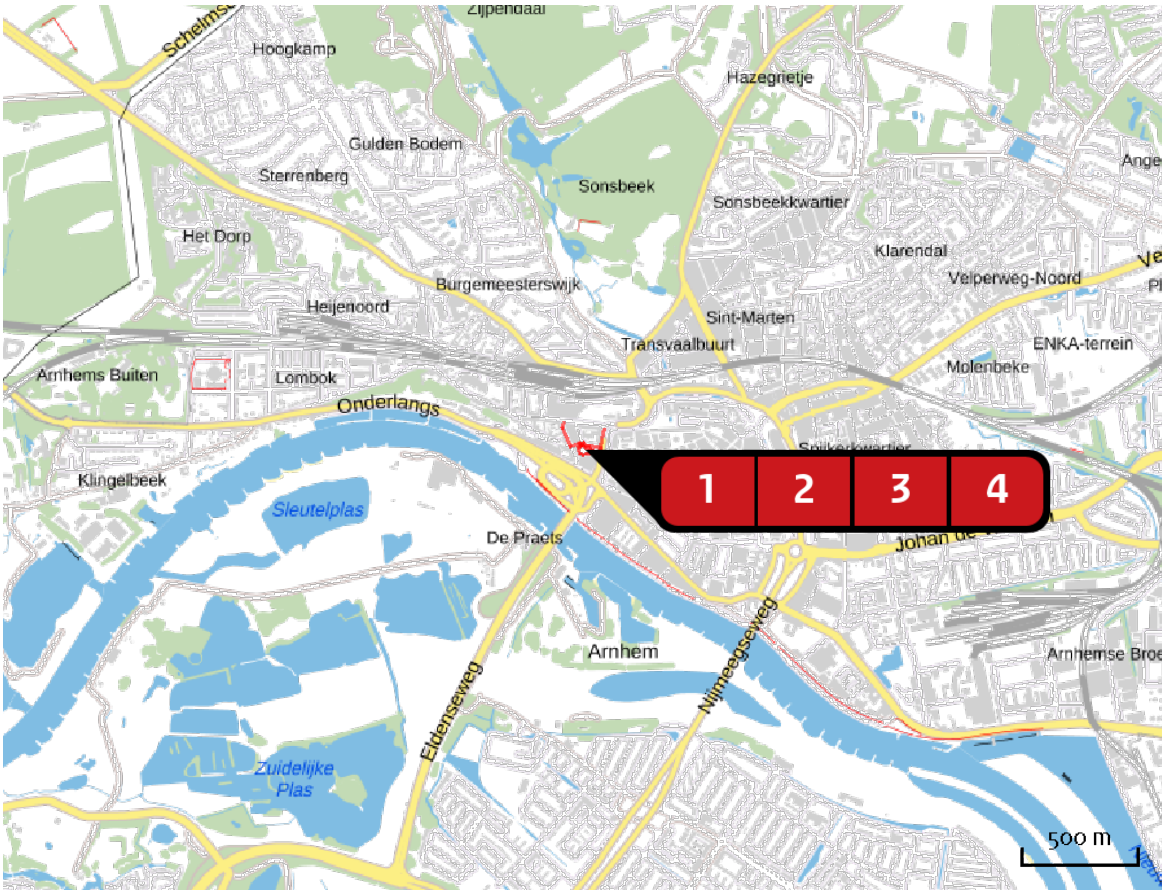
Natuurgebied

Uw berekening heeft geen depositieresultaten opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

Toelichting

Bouwfase

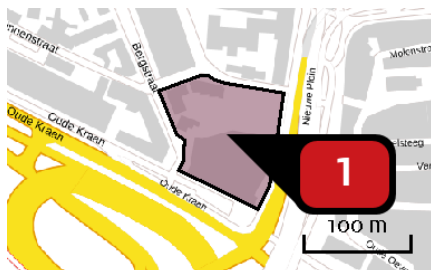
Locatie
Bouwfase

Emissie
Bouwfase

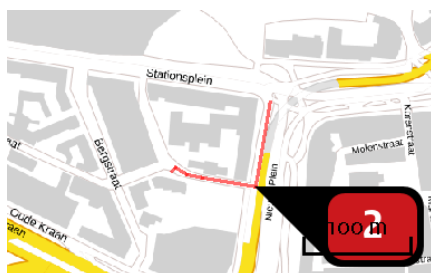
Bron Sector		Emissie NH ₃	Emissie NO _x
1	 Materieel bouwfase Mobiele werktuigen Bouw en Industrie	-	57,30 kg/j
2	 VAW 1 bouwfase Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j
3	 VAW 2 bouwfase Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j
4	 Verkeer binnen bouwplan Wegverkeer Binnen bebouwde kom	< 1 kg/j	< 1 kg/j

Emissie
(per bron)
Bouwfase

Naam **Materieel bouwfase**
Locatie (X,Y) **190357, 443871**
NOx **57,30 kg/j**

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
AFW	Materieel bouwfase		3,0	4,0	0,0	NOx	57,30 kg/j

Naam **VAW 1 bouwfase**
Locatie (X,Y) **190417, 443912**
NOx **< 1 kg/j**
NH3 **< 1 kg/j**

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	470,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Licht verkeer	3.000,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Naam **VAW 2 bouwfase**
Locatie (X,Y) **190275, 443947**
NOx **< 1 kg/j**
NH3 **< 1 kg/j**

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	470,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Licht verkeer	3.000,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Naam Verkeer binnen bouwplan
Locatie (X,Y) 190363, 443885
NOx < 1 kg/j
NH3 < 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	470,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Licht verkeer	3.000,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS versie 2019_20191018_c53b8fdaa8

Database versie b429880a81

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/nl/factsheets/uitleg>

Arnhem Plangebied Coehoorn Oost

Archeologisch bureauonderzoek

BAAC Rapport V-19.0208

september 2019

Auteurs:

W.A. Bergman
J.M.J. Willems

Status:

Definitief

Colofon

ISSN:	1873-9350		
Auteur(s):	W.A. Bergman (KNA maatwerkactor, KNA senior prospector Ma)		
	J.M.J. Willems (historicus)		
Cartografie:	J. van Gestel		
Copyright:	BAAC te 's-Hertogenbosch		
Redactie senior archeoloog :	I.J. Cleijne		04-07-2019
Accordering senior prospector:	M.H. van Putten		30-09-2019

© BAAC, 's-Hertogenbosch (2019)

BAAC aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

BAAC

Onderzoeks- en adviesbureau voor Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur- en Cultuurhistorie

Graaf van Solmsweg 103
5222 BS 's-Hertogenbosch
Tel.: (073) 61 36 219
E-mail: denbosch@baac.nl

Postbus 2015
7420 AA Deventer

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Onderzoekskader	7
1.2 Ligging van het gebied	8
1.3 Administratieve gegevens	9
2 Bureauonderzoek	11
2.1 Werkwijze	11
2.2 Landschappelijke ontwikkeling	11
2.3 Bewoningsgeschiedenis	12
2.3.1 Inleiding	12
2.3.2 Bouwtekeningen	21
2.3.3 Archeologie	27
3 Archeologische verwachting	31
4 Conclusie en aanbevelingen	33
5 Geraadpleegde bronnen	37
Bijlage	39

Bijlage 1 Overzicht van geologische en archeologische tijdvakken

Samenvatting

BAAC heeft voorafgaand aan de sloop en bouw van een aantal panden een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Coehoorn Oost te Arnhem.

Het plangebied ligt geomorfologisch gezien op de overgang tussen hellingafzettingen van de noordelijk gelegen stuwwal en fluviatiele afzettingen van de Rijn. Direct ten oosten van het plangebied ligt de monding van een erosiedal die vanaf de stuwwal richting Rijn loopt.

Het plangebied ligt direct ten westen van de oude stadskern. Op een kaart van Jacob van Deventer uit de 16^e eeuw is zichtbaar dat bebouwing in het plangebied aanwezig was.. De toenmalige stadsgracht valt deels binnen het plangebied of lag er direct langs. Gaandeweg de 18^e eeuw wordt de stad/vesting Arnhem voorzien van buitenwerken. Aan het eind van de 18^e eeuw is dan ook geen sprake meer van bebouwing. Het plangebied wordt ingenomen door een verdedigingswerk: het ravelijn 'Het Hoge Werk', en de daarvoor liggende gracht. Aan het begin van de 19^e eeuw worden de verdedigingswerken gesloopt. In het zuidelijke deel van het plangebied wordt bebouwing gerealiseerd. Direct ten noorden van het plangebied wordt de 'Algemene begraafplaats' ingericht. Een klein deel van de begraafplaats, met name de toegang, valt nog binnen het plangebied. In de tweede helft van de 19^e eeuw wordt een driebeukige hallenkerk in het noordelijke deel nabij de begraafplaats gebouwd. In de daaropvolgende jaren raakt het plangebied vrijwel geheel bebouwd. Na de Tweede Wereldoorlog wordt vrijwel al deze bebouwing, inclusief de kerk, gesloopt en deels vervangen voor moderne deels onderkelderde bebouwing.

Over de periode voorafgaand aan de stadswording is op basis van de huidige gegevens weinig te zeggen; voor deze periode geldt een middelhoge tot hoge verwachting. Ondiepe sporen uit deze tijd zullen verloren zijn gegaan bij later grondgebruik. De verwachting op het aantreffen van resten uit de nieuwe tijd is zeer hoog. Eventueel aanwezige archeologische resten worden vanaf ongeveer een meter tot twee à drie meter onder maaiveld verwacht en zullen zich manifesteren door muurresten. Ook worden ophooglagen, zoals een grachtdemping en resten van het ravelijn verwacht.

Bij de geplande werkzaamheden worden archeologische resten bedreigd. Voorafgaand aan de grondwerkzaamheden wordt in eerste instantie een verkennend booronderzoek geadviseerd om de diepte en ligging van ophooglagen en eventuele grachtvulling in beeld te krijgen. Een eventuele vervolgstap na de boringen is een proefsleuvenonderzoek.

1

Inleiding

1.1 Onderzoekskader

In opdracht van Projectbureau Gemeente Arnhem heeft het onderzoeks- en adviesbureau BAAC een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Coehoorn Oost te Arnhem. Aanleiding voor het onderzoek is een wijziging in een bestemmingsplan. Er zijn een aantal ingrepen gepland, waaronder de bouw van vier gebouwen (figuur 1.1).¹ Bij ingrepen in de bodem bestaat een gerede kans dat eventueel aanwezige archeologische waarden verstoord of vernietigd worden.

Figuur 1.1 Ontwerpschets (indicatief).

Het doel van een bureauonderzoek is het verwerven van informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een omschreven gebied aan de hand van bestaande bronnen. Met behulp van de verworven informatie wordt een specifiek archeologisch verwachtingsmodel opgesteld.

Tijdens het onderzoek dienen de volgende onderzoeksvragen te worden beantwoord:

- Zijn binnen het plangebied bekende archeologische waarden aanwezig? Zo ja, zijn er gegevens bekend over de omvang, ligging, aard en datering hiervan?
- Wat is de verwachte bodemopbouw in het gebied en zijn er gegevens bekend over bodemversturende ingrepen in het verleden binnen het plangebied?

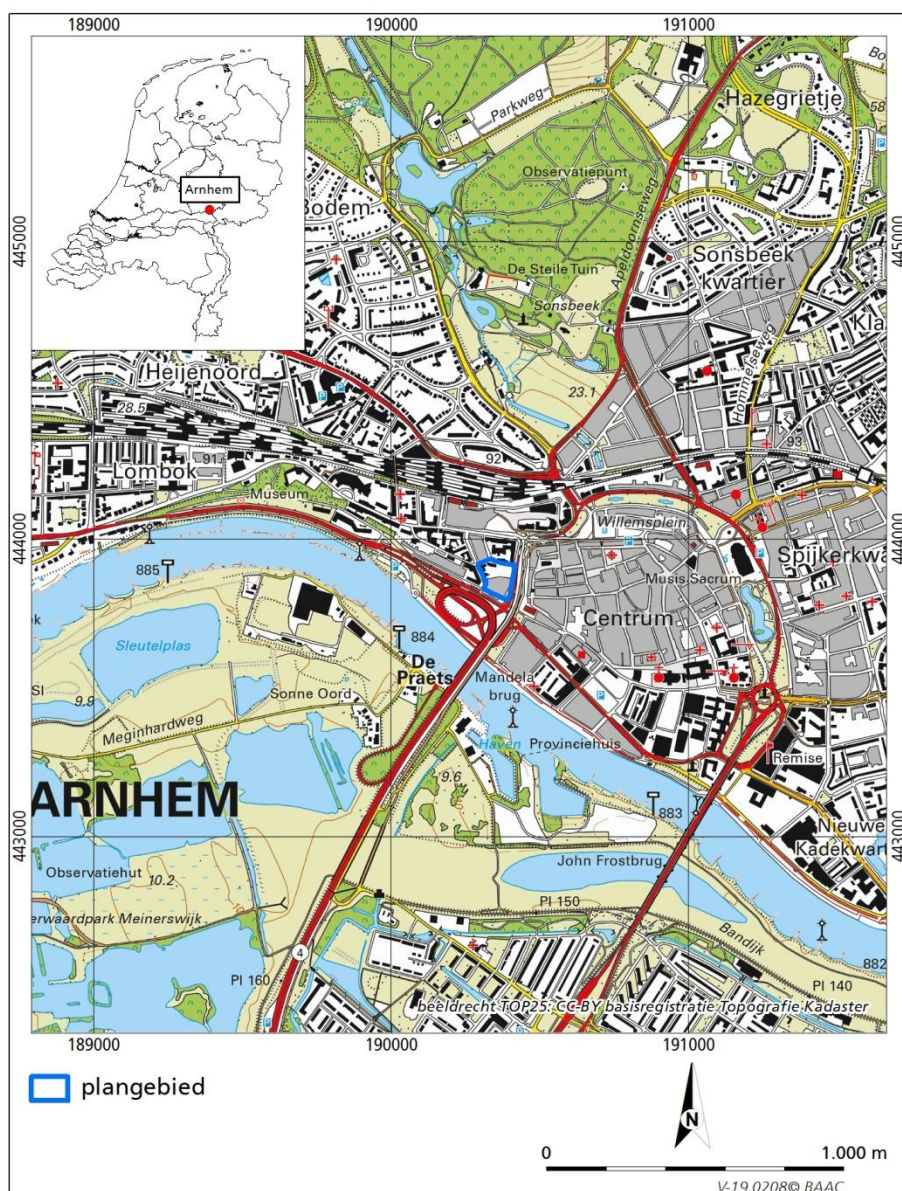
¹ CPO 2019.

- Wat is de specifieke archeologische verwachting voor het gebied?
- In hoeverre worden archeologische resten bedreigd en is vervolgonderzoek nodig en zo ja, in welke vorm?

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 4.1².

1.2 Ligging van het gebied

Het plangebied ligt direct ten westen van het centrum van Arnhem en wordt begrensd door de Oude Kraan, Nieuwe Plein, Coehoornstraat, Korte Coehoornstraat en Bergstraat. Het gebied is grotendeels bebouwd met in het noorden een niet openbare tuin (Coehoornpark). De oppervlakte bedraagt circa 1,1 ha. In figuur 1.2 is de ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1.2 Ligging van het plangebied.

² CCvD 2018, protocol 4002.

1.3 Administratieve gegevens

Provincie:	Gelderland
Gemeente:	Arnhem
Plaats:	Arnhem
Toponiem:	Coehoorn Oost
Planprocedure:	Bestemmingsplanwijziging
Datum conceptrapportage:	4 juli 2019
Datum tweede concept:	26 augustus 2019
Datum definitief rapport:	30 september 2019
BAAC-projectnummer:	V-19.0208
Coördinaten:	190.291 / 443.918 190.414 / 443.913 190.390 / 443.793 190.309 / 443.918
Kaartblad:	40B
Oppervlakte:	Circa 1,1 ha
Complextype:	Stad, wal
Datering:	Nieuwe tijd
Onderzoeksmeldingsnummer:	4718067100
Type onderzoek:	Bureauonderzoek
Opdrachtgever:	Projectbureau Gemeente Arnhem M. Rauwers
Bevoegde overheid:	Gemeente Arnhem M. Defilet
Beheer documentatie:	Archis, DANS-Easy en archief BAAC bv.
Uitvoerder:	BAAC bv, vestiging 's-Hertogenbosch Graaf van Solmsweg 103 5222 BS 's-Hertogenbosch tel. 073-6136219
Projectleider:	W.A. Bergman w.bergman@baac.nl

2

Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze

Tijdens het bureauonderzoek is aan de hand van bestaande bronnen een archeologische verwachting voor het plangebied opgesteld. Bij de inventarisatie van de archeologische waarden is gebruik gemaakt van gegevens van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (via ARCHISIII) en de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart.

Met name voor de recentere archeologische periodes zijn diverse historische bronnen geraadpleegd. Er is gebruik gemaakt van het Actueel Hoogtebestand Nederland, oude topografische en kadastrale kaarten en bouwtekeningen uit het Gelders Archief. Literatuur over de geologie, geomorfologie en de bodemopbouw van het onderzoeksgebied is eveneens bestudeerd om op basis van locatiekeuze-theorieën een uitspraak te doen over de kans op aanwezigheid van archeologische resten.

In navolgende paragrafen worden de resultaten van het bureauonderzoek beschreven. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een synthese in de vorm van een specifieke archeologische verwachting. Een opsomming van de geraadpleegde literatuur en gebruikte kaarten is terug te vinden in de literatuurlijst. Voor een tabel met een overzicht van geologische en archeologische tijdvakken wordt verwezen naar bijlage 1.

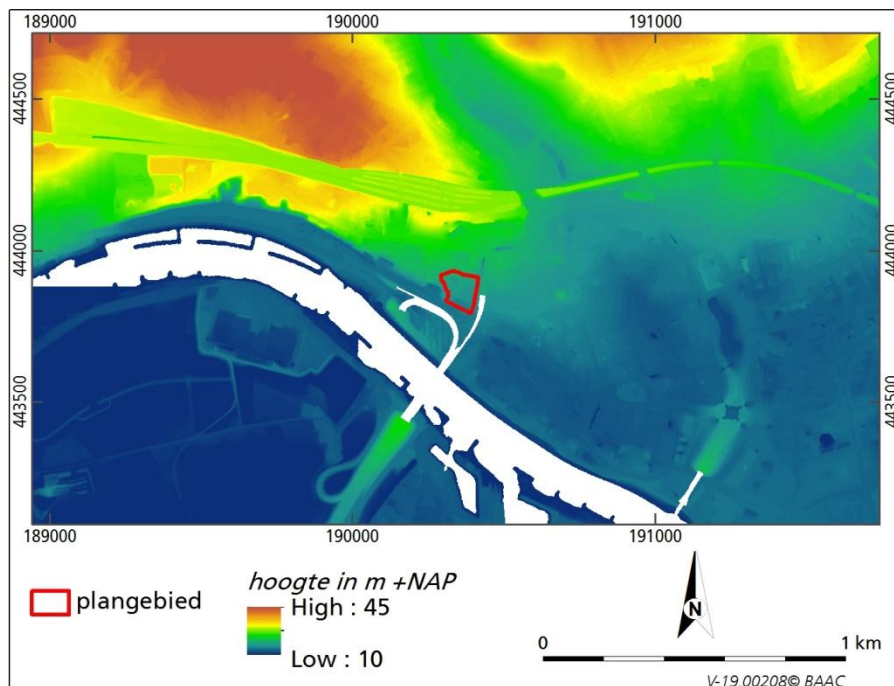
2.2 Landschappelijke ontwikkeling

Het plangebied ligt op de overgang tussen hellingafzettingen van de noordelijk gelegen stuwwal en fluviatiele afzettingen van de Rijn. Direct ten oosten van het plangebied ligt de monding van een erosiedal die vanaf de stuwwal richting Rijn loopt. Op de uitsnede van het Actueel Hoogtebestand Nederland AHN (figuur 2.1) is dit goed zichtbaar.³ De bruin en geel tinten (circa 20 tot 45 m +NAP) betreffen de stuwwal, de blauw gekleurde zones betreffen de fluviatiele afzettingen (circa 10-15 m +NAP). Het plangebied valt in een lichtblauw tot groen gekleurde overgangszone tussen circa 15 en 20 m +NAP, waarbij de zuidelijk gelegen Oude Kraan op circa 15 m +NAP ligt en de noordelijke gelegen Coehoornstraat/Korte Coehoornstraat op circa 18 m +NAP. Binnen het open terrein in het plangebied komen veel lokale hoogteverschillen voor.

De stuwwal (Veluwemassief) is gedurende het Saalien (de voorlaatste ijstijd) door het landijs gevormd. In deze ijstijd (200.000 – 130.000 jaar BP) bereikte het landijs vanuit Scandinavië ons land. Door de druk van het ijs vond aan de randen van de ijskap opstuwing plaats van oudere rivierafzettingen (zand en grind). Door de opstuwing hebben de rivieren zoals de Rijn hun loop van het noorden in westelijke richting verplaatst. In de warmere perioden tijdens het Saalien kwam smeltwater vrij dat werd afgevoerd via smeltwater- of erosiedalen. Direct ten zuiden van het plangebied is in eerste instantie door een vlechtend riviersysteem

³ AHN-3 2019.

sediment afgezet, wat later door stroomverleggingen weer deels opgeruimd zal zijn. Door sedimentatieprocessen van de meanderende en aggrederende rivieren zullen opnieuw klei en zand tegen de hellingafzettingen zijn afgezet. Uit een geologische boring die in 2001 in dit gebied op circa 100 m ten zuiden van het plangebied is gezet blijkt dat de grond tot 3,5 m –mv uit matig grof zand bestaat met daaronder een 70 cm dikke kleilaag en vervolgens tot 5,7 m –mv weer matig grof zand. Tot op het eind van deze boring op 10 m –mv is matig siltige klei aangetroffen. De lithologie is niet vastgesteld, maar de beschrijver neemt aan dat het gestuwde afzettingen betreft.⁴

Figuur 2.1 Ligging van het plangebied op een uitsnede van het AHN.

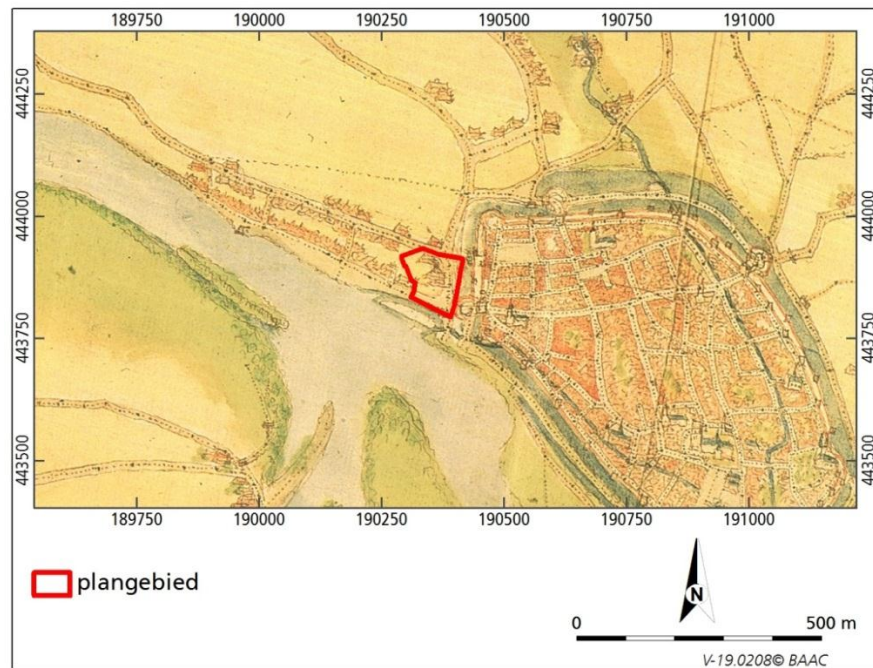
Vanwege de huidige en historische bebouwing binnen het plangebied zal de bodem naar waarschijnlijk (in delen van het plangebied) tot 2 à 3 m -mv door de mens geroerd zijn, waarbij mogelijk delen zijn afgegraven dan wel opgebracht (zie ook volgende paragrafen).

2.3 Bewoningsgeschiedenis

2.3.1 Inleiding

Het plangebied ligt buiten het oude centrum van Arnhem. Op de kaart van Jacob van Deventer die de situatie van Arnhem rond 1570 weer geeft, is te zien dat het plangebied buiten de ommuurde stad ligt (figuur 2.2). Ondanks het feit dat het gebied binnen het schoots- en zichtveld van de stad ligt, is het deels bebouwd. Verder lijkt het er op dat een klein stukje van de toenmalige stadsgracht ook in het plangebied valt.

⁴ Dinoloket 2019, boring B40B1485.

Figuur 2.2 Uitsnede van de kaart van Jacob van Deventer uit omstreeks 1570.

Gaandeweg de 17^e eeuw wordt de stad/vesting Arnhem voorzien van buitenwerken. Op de Arnhemse plattegrond van Blaeu (1649)⁵ en Hottingerkaart (1793, figuur 2.3) is er dan ook geen sprake meer van bebouwing. Het plangebied blijkt ingenomen door een verdedigingswerk: een ravelijn⁶ en een daarvoor liggende (droge) gracht. Op de plattegrond van S. Mooser (1760) wordt deze ravelijn aangeduid als "'t Hooge Werk".⁷ Dit zal samenhangen met de hoogte van het terrein waarop dit verdedigingswerk werd aangelegd. Een aanwijzing voor de hoogte van het terrein wordt gevormd door het feit dat de bijbehorende gracht, de zogenaamde Roermondsgracht niet altijd watervoerend was.⁸

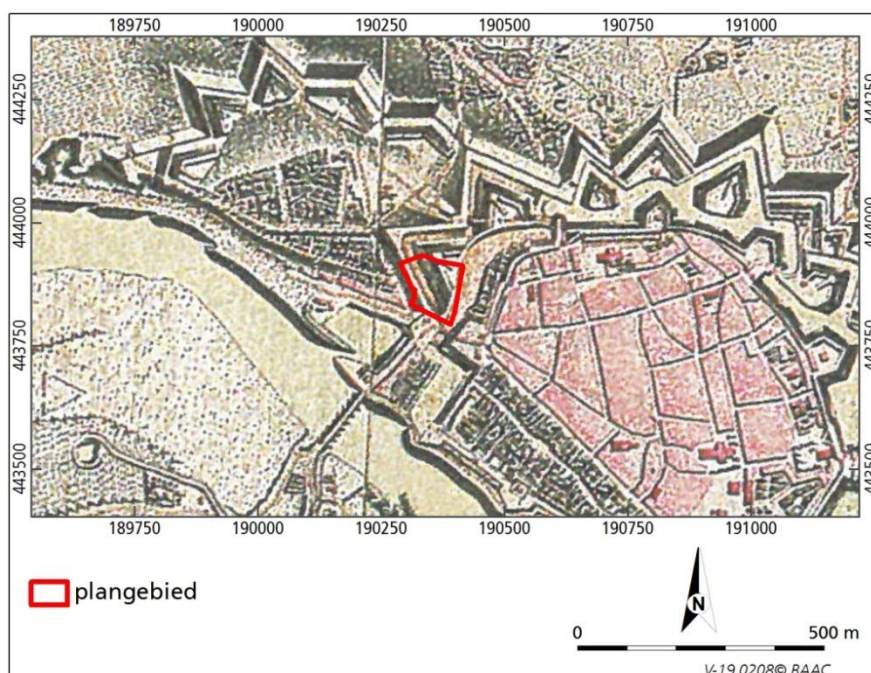
⁵ Arneym 2019.

⁶ Een ravelijn is een driehoekig voorwerk ter dekking van de toegangspoort en/of naastgelegen bastions en courtine (=vestingwal tussen twee bastions).

⁷ Gelders Archief, toegangsnr. 1551,, inv.nr. 76.

⁸ Zie ook Buisman en Jacobs 2009, 20-21 en

<http://www.arneym.nl/vestingarnhem/000000991e0b89650/index.html>

Figuur 2.3 Uitsnede van de Hottinger-atlas uit het eind van de 18^e eeuw (Versfelt 2003).

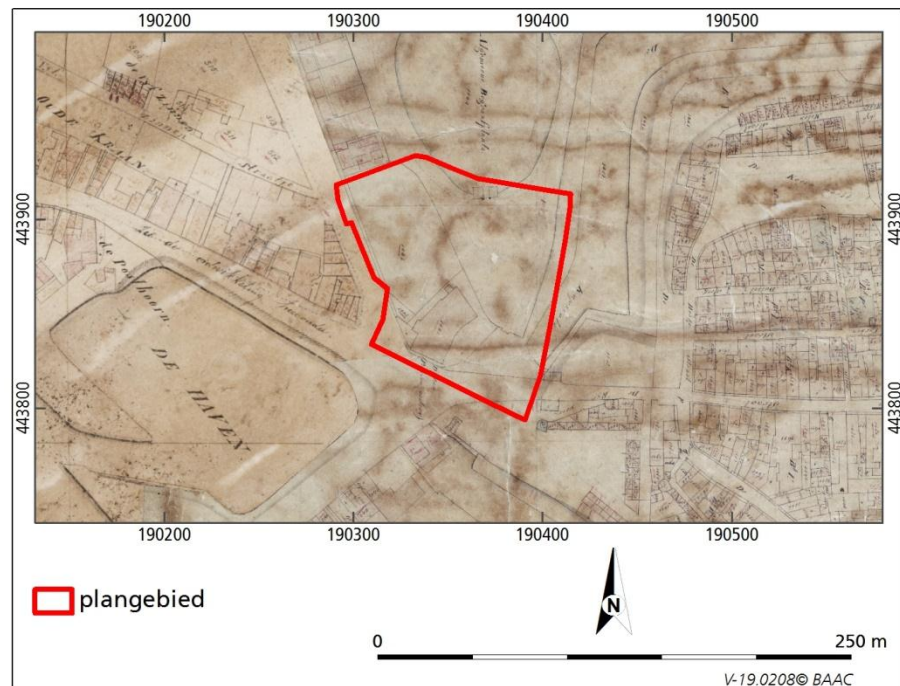
In 1808 krijgt de stad toestemming om de verdedigingswerken buiten de vesting te slopen en om te vormen in een groene gordel.⁹ Uit de eerste kadastrale kaart, van circa 1832, blijkt inderdaad 'Het Hoge Werk' gesloopt te zijn (figuur 2.3). Er is een groot pand verzezen in het zuidelijke deel van het plangebied dat omschreven staat als Paardenvesterij 'De Zon'. In dit pand bevond zich een logement.¹⁰ Direct ten noorden van het plangebied was tevens een begraafplaats ingericht. Een klein deel van de begraafplaats, met name de toegang, valt nog binnen het plangebied. In eerste instantie betrof dit, tot 1828, een particuliere begraafplaats,. Daarna nam de gemeente deze over om te gebruiken als algemene en protestante begraafplaats. Na 1862 werd de begraafplaats, die bekend stond onder de namen Coehoornbegraafplaats of Vliegerenberg, niet meer gebruikt en is deze vervangen door 'Onder de Linden'. In 1932 is de begraafplaats geruimd.¹¹

⁹ Buisman en Jacobs 2009.

¹⁰ De Bruijn, Burgers en Kruithof 2008.

¹¹

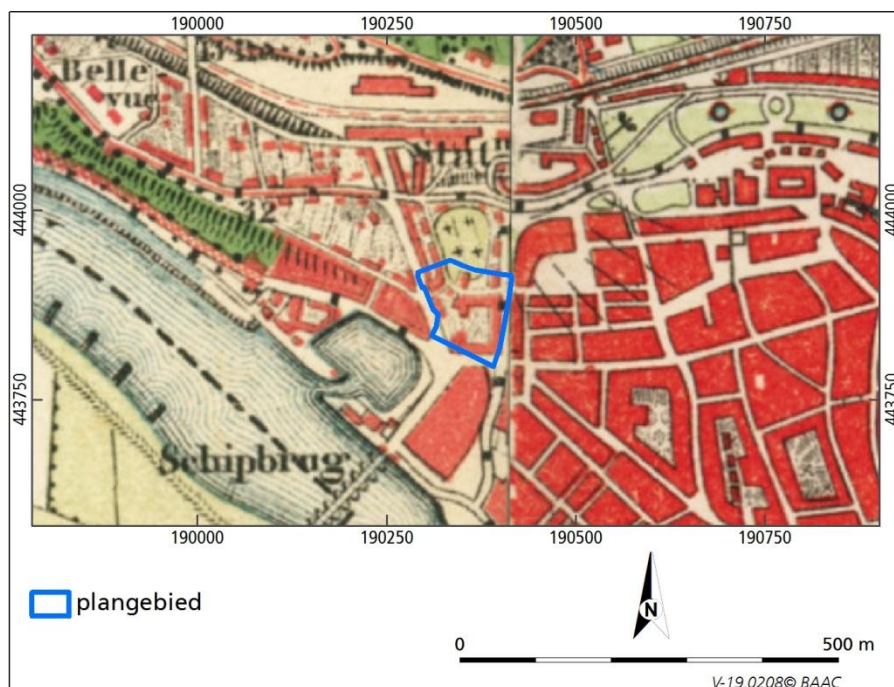
<http://www.arneym.nl/kerkkloostergraf/00000097aa0c93cee/index.html#00000098ad127e503>

Figuur 2.3 Ligging van het plangebied op een uitsnede van de kadastrale kaart uit het begin van de negentiende eeuw (RCE 2019a).

Gaandeweg de 19^e eeuw verrijst meer bebouwing in het plangebied waaronder een kerkgebouw: de 'kleine' Eusebiuskerk. Deze driebeukige hallenkerk werd in 1864-1865 ten behoeve van de Sint-Eusebiusparochie gebouwd naar een ontwerp van de architect H.J. van den Brink. Opmerkelijk is dat de kerk niet op topografische kaarten rond 1900 wordt afgebeeld (figuur 2.4). De begraafplaats is wel zichtbaar. Op kaarten na 1925 wordt de kerk wel weergegeven.¹²

¹² Topotijdreis 2019.

Figuur 2.4 Ligging van het plangebied op een uitsnede van een topografische kaart uit circa 1900 (Uitgeverij Robas Producties 1990).

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de kerk beschadigd, zo werden op één raam na alle glas-in-loodramen verwoest. Als gevolg van teruglopend kerkbezoek werd de kerk in 1985 gesloten, waarna in 1990 de sloop plaatsvond. Thans ligt hier het Coehoornpark.

De zich in de kerk bevindende zilveren reliekbuste van Sint-Eusebius (figuur 2.5), de Schöne Madonna¹³ en het Gradussenorgel uit 1875 zijn overgebracht naar de Sint-Walburgiskerk in Arnhem. Het glas-in-lood bevrijdingsraam dat van 1950 dateert en is gemaakt door Joop Janssen vond een plek in de Grote Eusebiuskerk.¹⁴

¹³ Buisman en Jacobs 2008, 286-287. De Schöne Madonna betreft een beeld van Maria met kind en behoort tot de oudste middeleeuwse sculpturen in Arnhem.

¹⁴ Wikipedia 2019.

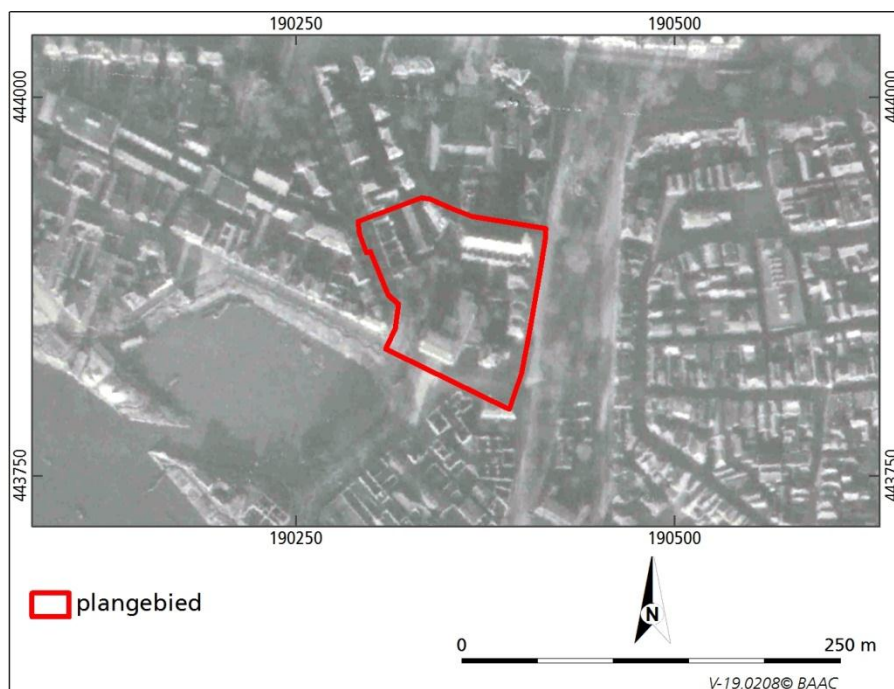

Figuur 2.5 De zilveren reliekhouders in de vorm van een borstbeeld is rond 1455 speciaal voor de schedel van de heilige Eusebius vervaardigd. (Digitale kunstkrant).

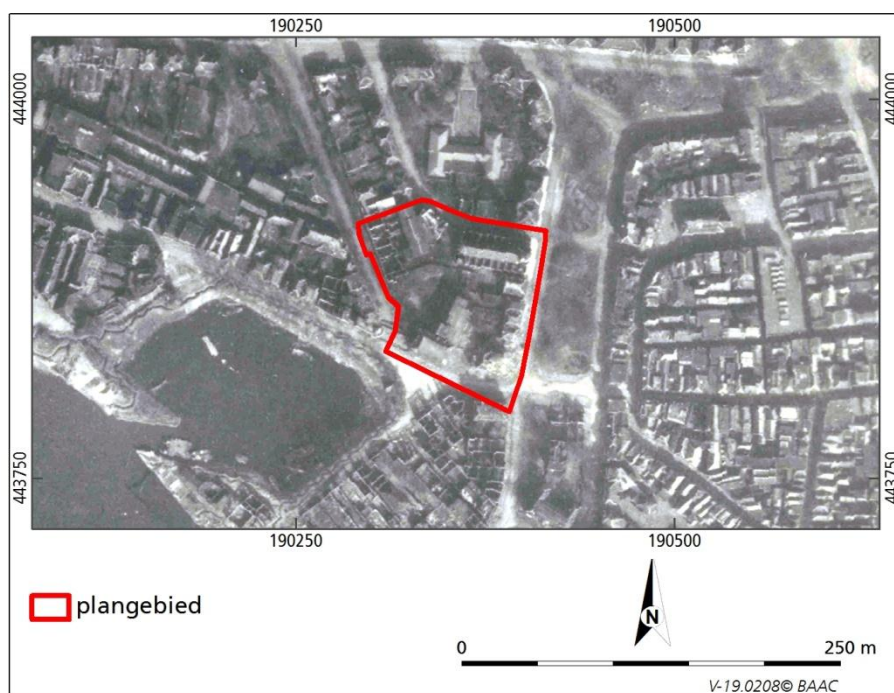
Op luchtfoto's uit eind 1944 en begin 1945 is de kerk in het noordoostelijke deel van het plangebied duidelijk zichtbaar (figuren 2.6 en 2.7). Van de luchtfoto's is niet af te leiden of gevechtshandelingen zijn uitgevoerd. Alle gebouwen lijken intact te zijn.

Echter uit foto's die in 1945 na de bevrijding gemaakt zijn (figuren 2.7 en 2.8), blijkt de oorlog niet geheel aan het bouwblok voorbij te zijn gegaan. De voorgevel van het hotel Du Soleil (aan de Oude Kraan) is beschadigd. In het muurwerk zit een gat, waarschijnlijk als het gevolg van een granaatslag, ruiten en een deel van de pannen zijn stuk. Direct ten zuidoosten van het plangebied hebben stellingen gelegen volgens de waardenkaart WOII van de gemeente Arnhem.¹⁵

¹⁵ Uitsnede waardenkaart verkregen via C. Nicholson, bestuursadviseur Erfgoed en Archeologie gemeente Arnhem.

Figuur 2.5 Luchtfoto uit december 1944 (foto afkomstig uit de speciale collecties van de Bibliotheek Wageningen UR).

Figuur 2.6 Luchtfoto uit maart 1945 (foto afkomstig uit de speciale collecties van de Bibliotheek Wageningen UR).

Figuur 2.7 Oorlogsschade hoek Oude Kraan-Nieuwe Plein. Rechts de R.K. Sint Eusebiuskerk of Kleine Eusebius (Gelders Archief, fotograaf: D. Renes).

Figuur 2.8 De oorlogsschade aan hotel Du Soleil lijkt beperkt te zijn geweest. Ramen zijn gesneuveld, dakpannen kapot en er is in gat in de voorgevel geslagen. (Gelders Archief, fotograaf Nico Kramer).

Voor de omgeving van het Stationsplein en de Oude Kraan heeft de gemeente Arnhem een wederopbouwplan opgesteld (figuur 2.9). Dit heeft er voor het plangebied toe geleid dat het hotel Du Soleil werd afgebroken en daarvoor in de plaats nieuwbouw kwam. Deze nieuwbouw, eveneens aangeduid met de naam Du Soleil, kreeg als bestemming gemengde bebouwing. Dat wil zeggen dat er naast appartementen ook winkels en kantoren in het gebouw werden ondergebracht (figuur 2.10). Deze nieuwbouw had een schaalvergroting tot gevolg. Niet alleen omvatte het complex het terrein van de Bergstraat via de

De bouwtekeningen van dit complex dateren uit 1962.

Oude Kraan uit 1962/1963 (Gelders Archief).

Figuur 2.10 Hoek Bergstraat-Oude Kraan in het appartementencomplex Du Soleil was in 1965 onder meer een Renaultgarage gevestigd (Dienst Stadsontwikkeling gemeente Arnhem) (Gelders Archief).

2.3.2 Bouwtekeningen

Van verschillende panden in het onderzoeksgebied zijn de bouwdoossiers opgevraagd bij het Gelders Archief (figuur 2.11). Te weten Nieuwe Plein 1, Nieuwe Plein 7, Nieuwe Plein 35 (Coehoornpark, voormalig kerkgebouw) en Bergstraat 35 en 37. Van Nieuwe Plein 5 en Coehoornstraat 60 waren geen bouwdoossiers aanwezig in het archief. Bij laatstgenoemd pand ligt nog wel een mat zand afgevulde HBO-tank in de grond.¹⁶ Uit een terreinbezoek op 22 juli 2019 blijkt dat de voorgevel van dit pand gelijk ligt met het straatniveau. De maaiveldhoogte langs de achtergevel ligt circa een meter lager. De panden aan de Nieuwe Plein 5 en 7 zijn voor de Tweede Wereldoorlog gebouwd, de overige eind jaren '50-begin jaren '60 van de vorige eeuw.

¹⁶ Tanksaneringscertificaat verkregen via de opdrachtgever.

Figuur 2.11 De huisnummers van de panden, waarvan bouwdoSSIers zijn opgevraagd.

Nieuwe Plein 1

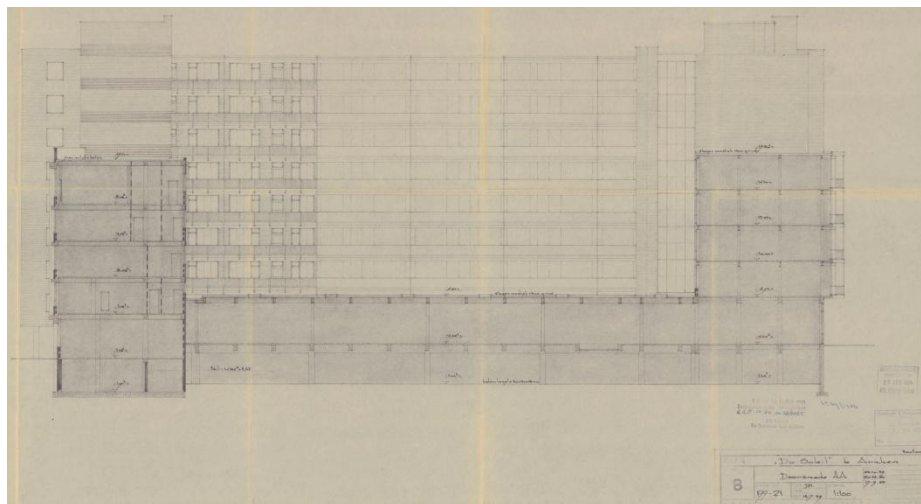
In 1962 werd door de architect D. Klijn een ontwerp vervaardigd voor de bouw van een appartementen-/winkelcomplex annex parkeerkelder. Het grootste deel van het gebouw is gesitueerd aan de Oude Kraan, de twee zijvleugels zijn gesitueerd aan het Nieuwe Plein en de Bergstraat.

Uit de doorsnede A-A van het pand blijkt de bovenzijde van de vloer 1,14 m onder peil te liggen. Het peil ligt op 14,86 m + NAP. Het maaiveld ligt op 2,52 m boven peil. Dat betekent dat de bovenzijde van de vloer circa 3,66 beneden maaiveld ligt (figuur 2.12).¹⁷

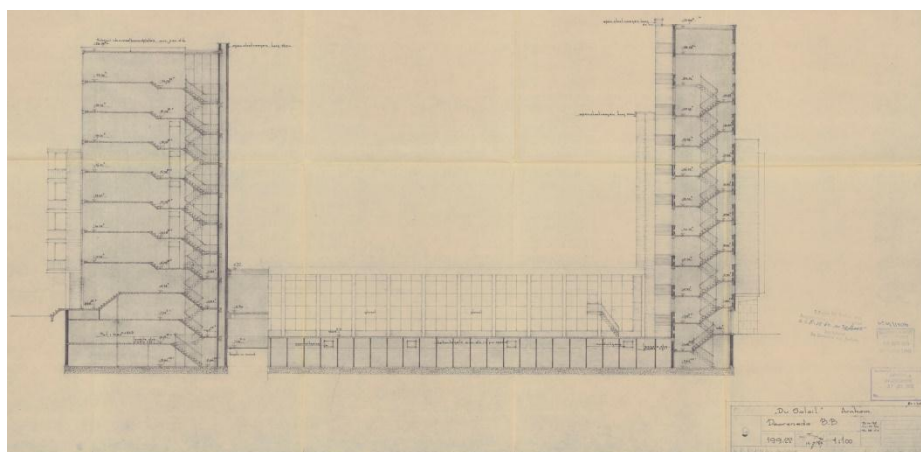
De bovenzijde vloer van het trappenhuis ligt 2,96 m onder peil (peil ligt op 14,86 +NAP). Ten opzichte van het maaiveld van de Nieuwe Plein ligt de vloer van het trappenhuis circa 3,56 onder maaiveld (figuur 2.13).¹⁸

¹⁷ Doorsnede A-A. Gelders archief bouwdoSSIer 1700_3644-1406.

¹⁸ Doorsnede B-B, trappenhuisen. Gelders archief bouwdoSSIer 1700_3644-1406.

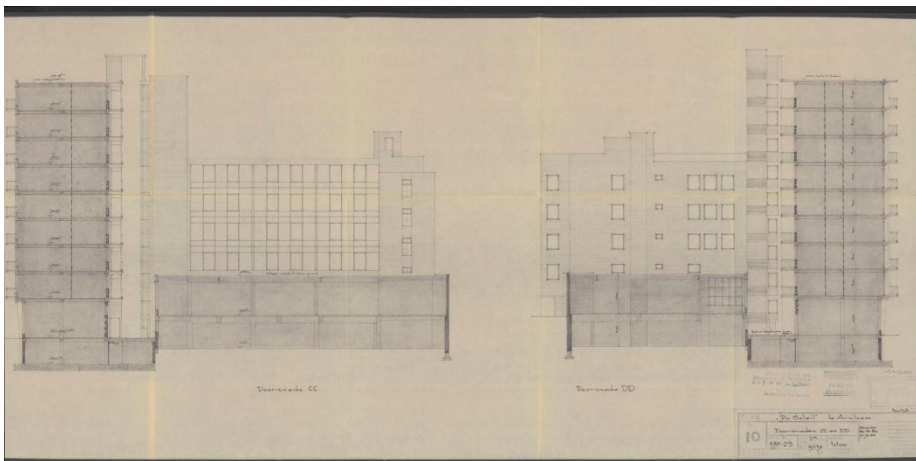
Figuur 2.12 NL-AhGldA_1700_3644-1406-0008 Doorsnede A-A over het gebouw "Du Soleil" (Gelders Archief).

Figuur 2.13 NL-AhGldA_1700_3644-1406-0009 Doorsnede B-B over het gebouw "Du Soleil" (Gelders Archief).

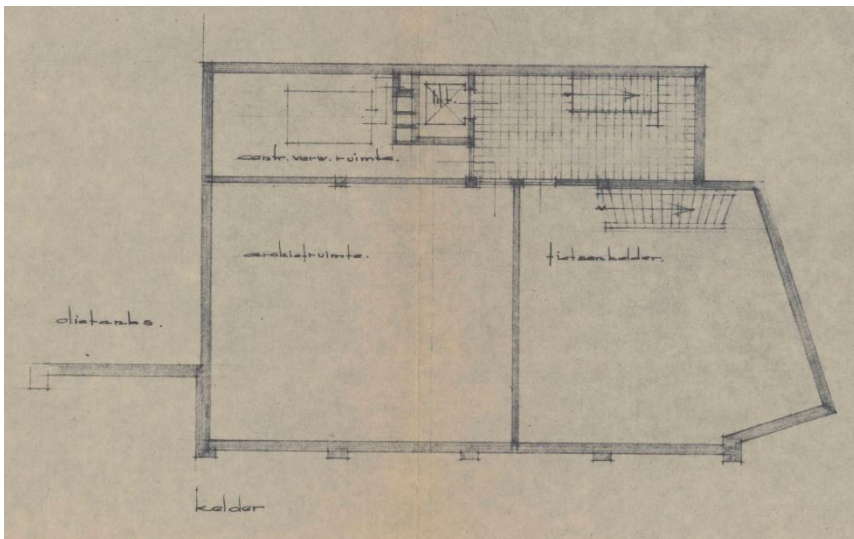
Achter het pand bevindt zich een parkeergarage. Uit doorsnede D-D valt af te leiden dat de bovenzijde van de garagevloer op 1,14 m onder peil ligt (peil ligt op 14,86 + NAP). Dit peil komt overeen met het maaiveld aan de zijde van de Nieuwe Plein (figuur 2.14).¹⁹

¹⁹ Doorsnede C-C. Gelders archief bouwdoossier 1700_3644-1406.

Figuur 2.14 NL-AhGldA_1700_3644-1406-0010 Doorsnede C-C, D-D over het gebouw "Du Soleil" (Gelders Archief).

Verder blijkt onder het rechter deel van het gebouw een kelder aanwezig. De diepte van de kelder wordt niet vermeld, maar gezien het feit dat deze in gebruik was als fietsenkelder, cv-ruimte, archiefruimte (en liftschacht) zal deze vermoedelijk minstens 2 m diep zijn geweest (figuur 2.15).²⁰

Figuur 2.15 NL-AhGldA_1700_3644-2335-0001 Plattegrond kelder "Du Soleil" (Gelders Archief).

Nieuwe Plein 7

Uit de bouwtekeningen blijkt dat geen kelder onder het pand aanwezig is. De doorsnedetekening geeft nauwelijks tot geen informatie over de wijze en diepte van de fundering.²¹

Nieuwe Plein 35²² (voormalige kleine Eusebiuskerk)

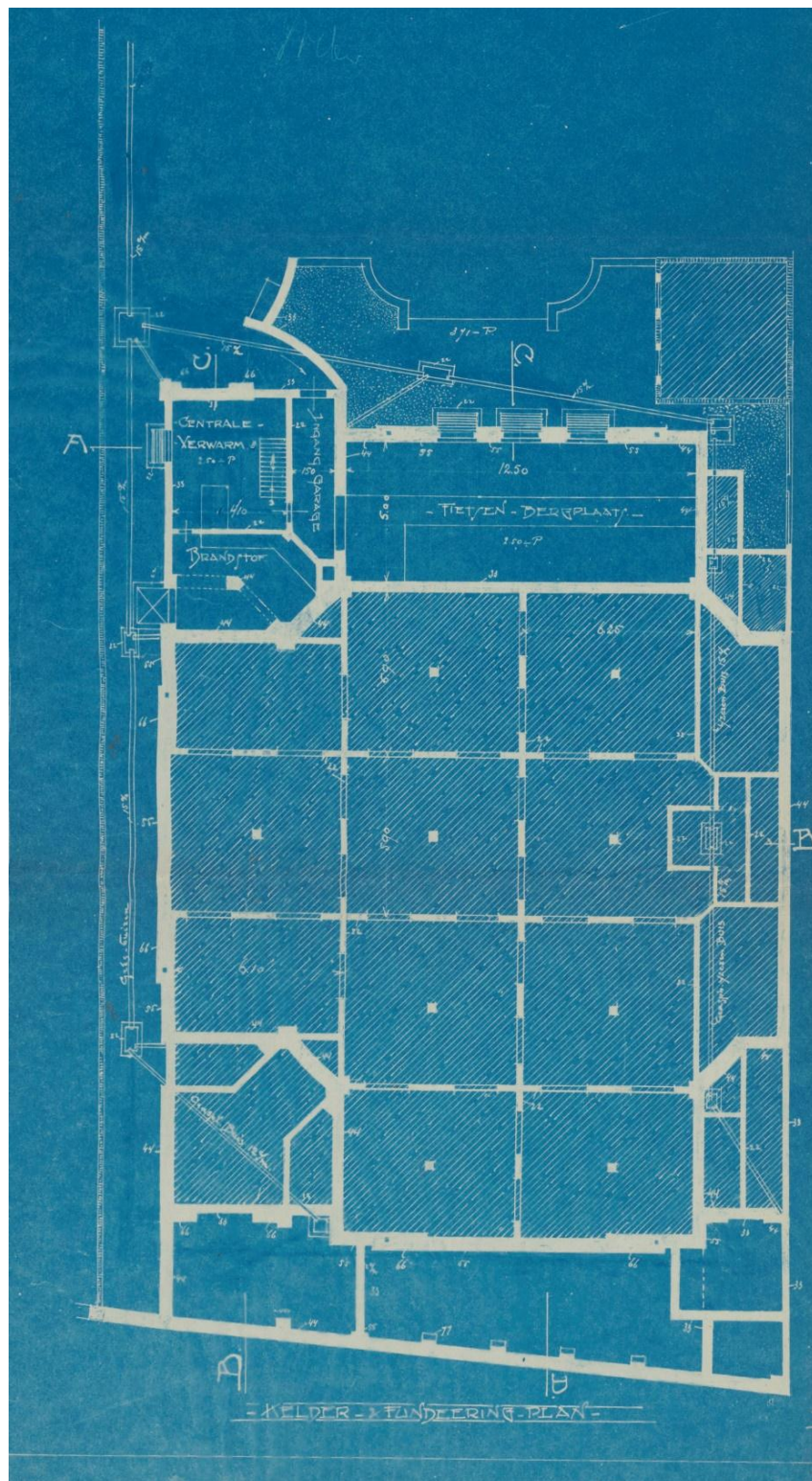
De kerk was gefundeerd op poeren, die afhankelijk van de locatie 1,50 tot 2,00 meter onder het maaiveld lagen (figuren 2.16 en 2.17). Alleen ter plekke van de kelder, aan de noord-oostzijde van de kerk (aan de zijde van het Nieuweplein),

²⁰ Plattegrond kelder. Gelders archief bouwdoos 1700_3644-2335.

²¹ Gelders archief bouwdoos 1700_2635-0108 en 4526-0963.

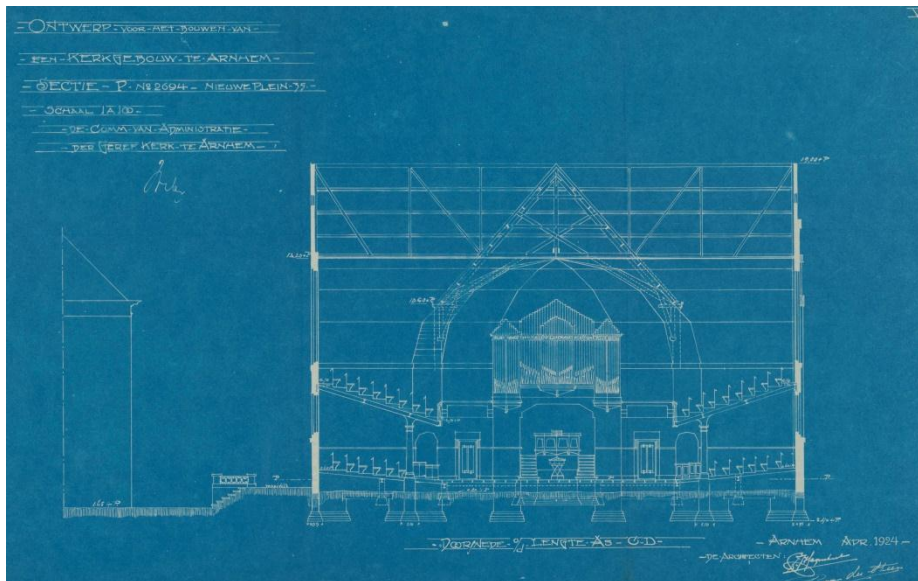
²² Het bouwdoos in het Gelders archief is opgeborgen onder Arnhem. Nieuwe Plein 35. Volgens Wikipedia had de kerk als huisnummer Nieuwe Plein 11.

lagen de poeren op 3,00 meter diepte. De kelder was beperkt van omvang en omvatte de ruimte voor een verwarmingsketel, een 'garage' en een fietsenkelder. De vloer van de kelder lag 2,50 m onder maaiveld.²³

Figuur 2.16 Kelderplattegrond van de voormalige kleine Eusebiuskerk (Gelders Archief).

²³ Gelders Archief bouwdoSSIers 1700_3404-0352.

Figuur 2.17 Doorsnede C-D over de lengte van de voormalige kleine Eusebiuskerk (Gelders Archief).

Bergstraat 35-37

Bovenzijde vloer trappenhuis ligt 2,96 onder peil (peil ligt op 14,86 +NAP). Het peil ligt ongeveer 1,80 m onder maaiveld. Dan zou de bovenzijde van de vloer van het trappenhuis zich circa 4,76 m onder maaiveld bevinden.²⁴

Er is sprake van een kelder onder het gebouw. De bovenzijde van de keldervloer ligt op 1,91 m onder peil. Het peil ligt op 14,86 + NAP. Het maaiveld van de Bergstraat ligt 1,18 m boven peil. Dat betekent dat de bovenzijde van de vloer circa 3,09 m onder maaiveld ligt.²⁵

Achter het pand Bergstraat 35-37 grenst een parkeergarage. Uit doorsnede C-C valt af te leiden dat de bovenzijde van de garagevloer op 1,14 m onder peil ligt (peil ligt op 14,86 + NAP). Dit peil komt overeen met het maaiveld daar ter plekke.²⁶

Om de huidige situatie nader te kunnen beoordelen is op 22 juli 2019 de locatie ter plekke bekeken. Hierbij waren de hoogteverschillen in het open terrein van het plangebied duidelijk zichtbaar (§2.2). Het terrein en de gebouwen waren niet toegankelijk. In figuur 2.18 is een impressie van het plangebied weergegeven.

²⁴ Doorsnede B-B, trappenhuisen. Gelders archief bouwdossier 1700_3644-1406.

²⁵ Doorsnede A-A. Gelders archief bouwdossier 1700_3644-1406.

²⁶ Doorsnede C-C. Gelders archief bouwdossier 1700_3644-1406.

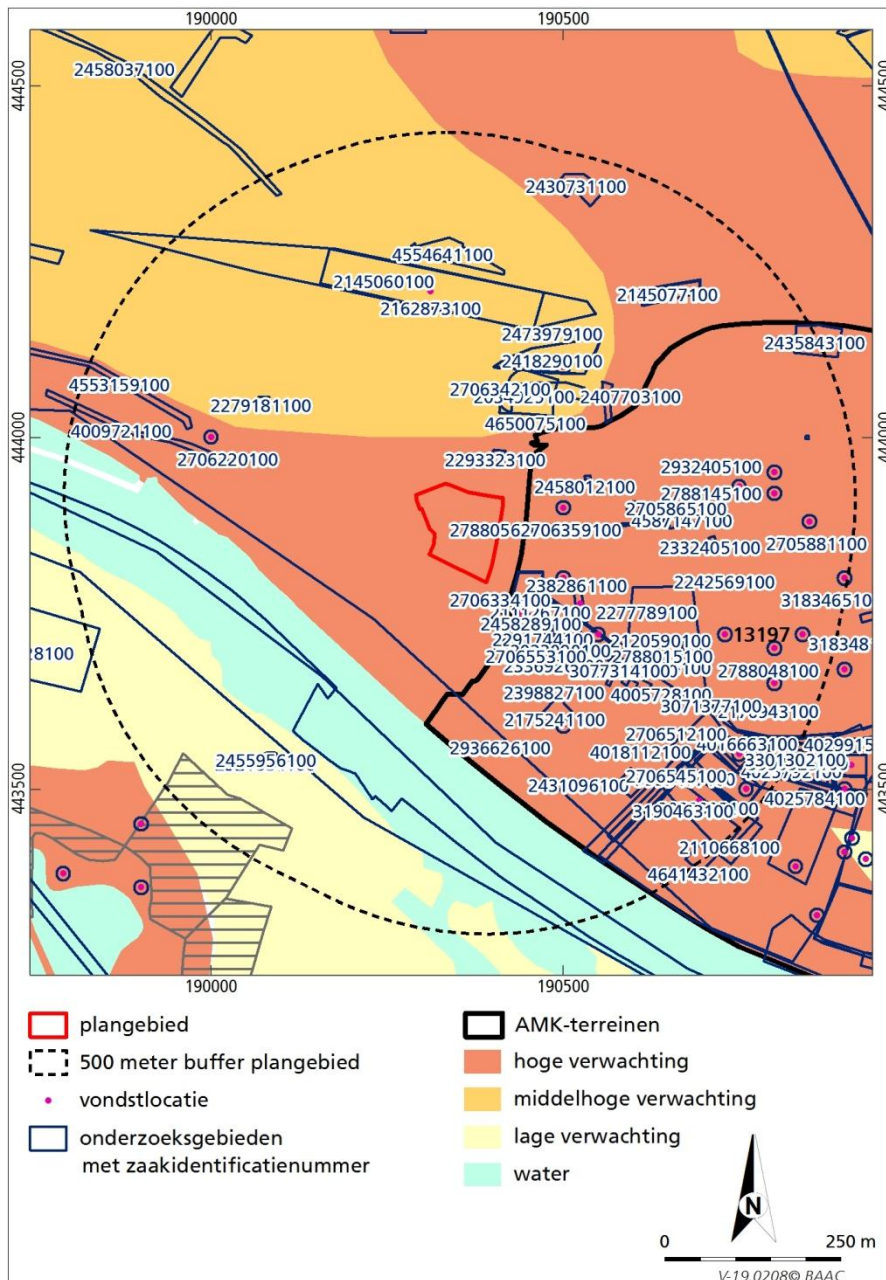

Figuur 2.18 Zicht op delen van het plangebied met vanaf linksboven met de klok mee: het Coehoornpark vanaf de Coehoornstraat, Coehoornstraat 60, fietsingang naar de parkeergarage achter de Nieuwe Plein 1 met achterin een trap naar beneden en het Coehoornpark vanaf het Nieuwe Plein.

2.3.3 Archeologie

Over het algemeen zijn in Nederland op verschillende niveaus (landelijk, provinciaal, regionaal en gemeentelijk) archeologische (verwachtings-)kaarten opgesteld. Het huidige beleid, dat van toepassing is op het plangebied, is gebaseerd op de gemeentelijke verwachtingskaart. Voor het plangebied is een hoge archeologische verwachting van toepassing (figuur 2.19).²⁷

²⁷ Boshoven *et al.* 2008.

Figuur 2.19 Ligging van het plangebied op de gemeentelijke verwachtingskaart met AMK terrein, onderzoeksmeldingen en ARCHIS-waarnemingen.

Naast deze verwachte archeologische waarden zijn rond het plangebied in het verleden ook daadwerkelijk archeologische waarden aangetroffen. In de database van de RCE, ARCHIS II, zijn rond het plangebied binnen een straal van circa 500 meter diverse archeologische vondsten bekend. Bepaalde gebieden zijn vanwege hun archeologische waarde vermeld op de Archeologische Monumentenkaart. Zo is de oude stadskern van Arnhem, vrijwel direct ten oosten van het plangebied aangemerkt als een terrein van hoge archeologische waarde. De oudste vermelding van Arnhem dateert uit 893. In de 10^e en 11^e eeuw wordt Arnhem ook een paar keer vermeld, maar men heeft het niet over een stad. Over een begindatering van de stedelijke periode zijn de meningen verdeeld. Van

ommuring van de stad blijkt voor het eerst sprake in 1291.²⁸ Op het AMK-terrein, de historische binnenstad, zijn diverse vondsmeldingen geregistreerd en archeologische onderzoeken uitgevoerd die hier verder niet behandeld zullen worden. Ten noorden en ten oosten van het plangebied zijn eveneens enkele vondst- en onderzoeksmeldingen geregistreerd. De meldingen die binnen van 500 m van het plangebied vallen, worden hieronder kort beschreven. De uitgevoerde archeologische onderzoeken zijn in tabel 2.2 genoemd.

Tabel 2.1 Archeologische bureauonderzoeken in de omgeving van het plangebied.

Waarnemings-nummer	Afstand tot plangebied	Waarneming	Datering	Opmerkingen
2706220100	400 m O	Aardewerk fragmenten	neolithicum – nieuwe tijd C	Administratief geplaatst
2706342100	200 m N	Steen	Nieuwe tijd	Bouwmateriaal

Tabel 2.2 Archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied. BO =bureauonderzoek, AB = archeologische begeleiding, IVO-O = booronderzoek, IVO-P = proefsleuvenonderzoek.

Onderzoeks-nummer	Afstand tot plangebied	Uitvoerder, jaar	Soort onderzoek	Advies, Opmerkingen
4009721100	450 m O	BAAC, 2016	BO	AB
4553159100	450 m O	SOB, 2017	AB	Niet benoemd
2279181100	400 m O	Gemeente Arnhem, 2003	Opgraving	Geen sporen
2162873100	300 m N	NN, 2007	IVO-p	Niet benoemd
2145060100	300 m N	IDDS, 2007	BO	Deels geen vervolg, deels IVO –p i.v.m. mogelijke resten vestingwerken.
4554641100	350 m N	Laagland, 2017	BO+IVO-O	Niet benoemd
2145077100	400 m NO	IDDS, 2017	BO	IVO-P i.v.m. mogelijke resten vestingwerken en bebouwing uit de 16 ^e eeuw.
2473979100	250 m N	Gemeente Arnhem, 2014	Niet benoemd	Niet benoemd
2418290100	250 m N	Synthebra, 2013	BO+IVO-O	AB. Grotendeels diep verstoorde bodem en puinlagen.
2407703100	200 m NO	Gemeente Arnhem, 2015	AB, vervolg op vorige	Twee bakstenen structuren uit de 19 ^e eeuw aangetroffen
2034925100	200 m N	Gemeente Arnhem, 2003		Noodonderzoek
4650075100	150 m N	KSP, 2018	IVO-O	Niet benoemd
2293323100	100 m N	Synthebra, 2013	BO+IVO-O	Geen vervolg, geen aanwijzingen gevonden voor restanten van vestingwerken of grachtvulling.

²⁸ RCE 2019b, AMK terrein 13197.

3

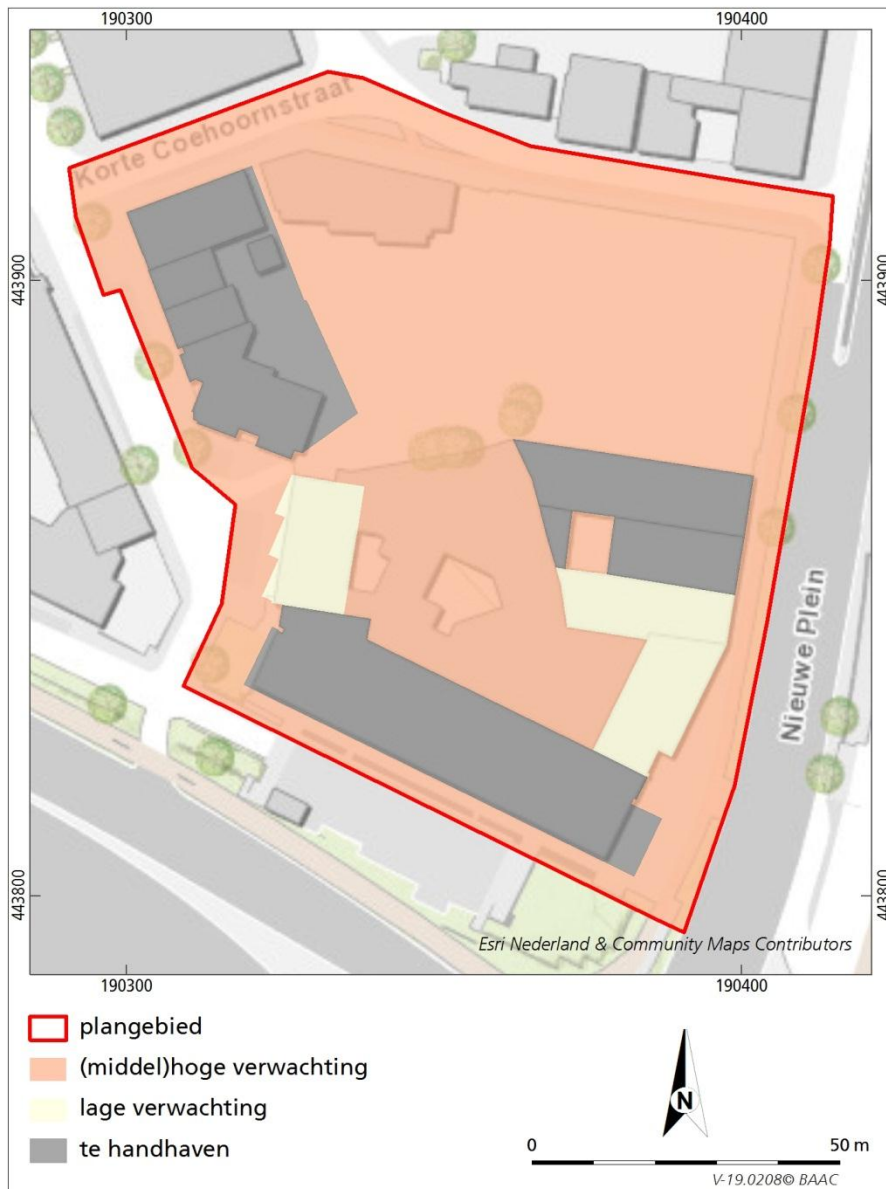
Archeologische verwachting

Het bureauonderzoek heeft inzicht gegeven in de geomorfologische en bodemkundige opbouw van het gebied waarvan het plangebied deel uitmaakt. Ook heeft raadpleging van historisch kaartmateriaal informatie verschaft over de inrichting en het gebruik van het plangebied en de naaste omgeving. Tevens is gekeken naar recentelijk uitgevoerd archeologisch onderzoek in de directe omgeving van het plangebied. De resultaten van deze bronnen leiden naar een gespecificeerde verwachting.

Over de periode voorafgaand aan de stadswording is op basis van de huidige gegevens weinig te zeggen; voor deze periode blijft de hoge verwachting, zoals die is opgesteld voor de gemeentelijke verwachtingskaart met enige nuance vanwege latere ingrepen in de bodem bestaan.

De verwachting op het aantreffen van resten uit de nieuwe tijd is zeer hoog. Eventueel aanwezige archeologische resten worden vanaf ongeveer een meter tot twee à drie meter onder maaiveld verwacht en zullen zich manifesteren door resten van bebouwing, zoals muurresten. Ook worden ophooglagen, zoals een grachtdemping en resten van het ravelijn verwacht. Mogelijk dat bebouwing uit de 16e eeuw of eerder tot aan de grond gesloopt is, waarna het ravelijn is aangebracht. Na de sloop van het verdedigingswerk in het begin van de 19^e eeuw raakte het plangebied geleidelijk bebouwd. In het noordelijke deel was de entree van een begraafplaats gesitueerd; hier kunnen mogelijk begravingen worden aangetroffen. De huidige bebouwing dateert grotendeels van na de Tweede Wereldoorlog, waardoor eventuele resten uit WOII geruimd zullen zijn.²⁹ De panden aan de Nieuwe Plein 5 en 7 zijn voor WOII gerealiseerd. Onder deze panden kunnen archeologische resten bewaard zijn gebleven. De panden aan de Nieuwe Plein 1b en Bergstraat 35 en 37 zijn onderkelderd. Hier worden geen resten meer verwacht (figuur 3.1). De tussenliggende bebouwing (parkeergarage) is tot ruim een meter ontgraven. Voor de Coehoornstraat 60 is onbekend of een kelder of kruipruimte aanwezig is. Bij de sloop van de kleine Eusebiuskerk zal de grond lokaal diep verstoord zijn, indien de twee tot drie meter diepe poeren weggehaald zijn. Lokaal zijn ook puinconcentraties te verwachten die mogelijk zijn achtergebleven na de sloop van de voormalige bebouwing. Een booronderzoek zal kunnen uitwijzen of puindumps aanwezig zijn en zo ja, tot welke diepte.

²⁹ Bij naoorlogs geroerde grond worden in de regel geen relictten meer verwacht met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog.

Figuur 3.1 Archeologische verwachting.

4

Conclusie en aanbevelingen

Hieronder volgt de beantwoording van de onderzoeksvragen zoals gesteld in hoofdstuk 1:

Zijn binnen het plangebied bekende archeologische waarden aanwezig? Zo ja, zijn er gegevens bekend over de omvang, ligging, aard en datering hiervan?

Op een kaart uit de 16^e eeuw is zichtbaar dat bebouwing in het plangebied aanwezig was.. De toenmalige stadsgracht valt deels binnen het plangebied of lag er direct langs. Gaandeweg de 18^e eeuw wordt de stad/vesting Arnhem voorzien van buitenwerken. Aan het eind van de 18^e eeuw is dan ook geen sprake meer van bebouwing. Het plangebied wordt ingenomen door een verdedigingswerk: het ravelijn 'Het Hoge Werk', en de daarvoor liggende gracht. Aan het begin van de 19^e eeuw worden de verdedigingswerken gesloopt. In het zuidelijke deel van het plangebied wordt bebouwing gerealiseerd. Direct ten noorden van het plangebied wordt de 'Algemene begraafplaats' ingericht. Een klein deel van de begraafplaats, met name de toegang, valt nog binnen het plangebied. In de tweede helft van de 19^e eeuw wordt een driebeukige hallenkerk in het noordelijke deel nabij de begraafplaats gebouwd. In de daaropvolgende jaren raakt het plangebied vrijwel geheel bebouwd. Na de Tweede Wereldoorlog wordt vrijwel al deze bebouwing, inclusief de kerk, gesloopt en deel vervangen voor moderne bebouwing inclusief kelders. Op de locaties waar kelders aanwezig zijn, worden geen archeologische waarden meer verwacht. In de rest van het plangebied worden resten van bebouwing, verdedigingswerken en grachtvullingen verwacht, vermoedelijk daterend vanaf de late middeleeuwen.

Wat is de verwachte bodemopbouw in het gebied en zijn er gegevens bekend over bodemversturende ingrepen in het verleden binnen het plangebied?

Vanwege de huidige en historische bebouwing en buitenwerken binnen het plangebied zal de bodem naar waarschijnlijk (in delen van het plangebied) tot 2 à 3 m -mv door de mens geroerd zijn, waarbij mogelijk delen zijn afgegraven dan wel opgebracht.

Wat is de specifieke archeologische verwachting voor het gebied?(indien mogelijk gespecificeerd naar aard, vindplaats(en) /periode(n)?

Over de periode voorafgaand aan de stadswording is op basis van de huidige gegevens weinig te zeggen; voor deze periode blijft de hoge verwachting bestaan. De verwachting op het aantreffen van resten uit de nieuwe tijd is zeer hoog. Eventueel aanwezige archeologische resten worden vanaf ongeveer een meter tot twee à drie meter onder maaiveld verwacht en zullen zich manifesteren door muurresten. Ook worden ophooglagen, zoals een grachtdemping en resten van het ravelijn verwacht. In het noordelijke deel van het plangebied zijn mogelijk resten van begravingen te verwachten.

In hoeverre worden archeologische resten bedreigd en is vervolgonderzoek nodig en zo ja, in welke vorm?

Bij het ontgraven van de grond voorafgaand aan de geplande nieuwbouw en aanleg van infrastructuur worden archeologische resten bedreigd. Voorafgaand aan de grondwerkzaamheden wordt in eerste instantie een verkennend booronderzoek geadviseerd om de diepte en ligging van ophooglagen en eventuele grachtvulling in beeld te krijgen. Muurresten kunnen niet worden getraceerd worden door middel van een booronderzoek. Eventuele puinconcentraties wel, maar die kunnen vaak handmatig niet doorboord worden. Verspreid over de onbebouwde delen van het plangebied kunnen boringen gezet worden (figuur 4.1). De boringen kunnen handmatig worden doorgezet tot circa 4 m –mv indien de pleistocene ondergrond nog niet is bereikt. Indien veel boringen stuiten op puin zal overgegaan kunnen worden op ramgutsboringen om de opbouw van de grond onder de puinlagen te bestuderen. Een eventuele vervolgstap na de boringen is een proefsleuvenonderzoek. Het proefsleuvenonderzoek is erop gericht om de aan- of afwezigheid, de aard, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de inhoudelijke kwaliteit van de archeologische waarden vast te stellen. Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek dient een (door het bevoegd gezag goedgekeurd) Programma van Eisen te worden opgesteld, waarin de eisen waaraan het onderzoek dient te voldoen, zijn vastgelegd.

Figuur 4.1 Voorlopige boorpuntenkaart.

Bovenstaand advies is beoordeeld en wordt onderschreven door de bevoegde overheid (gemeente Arnhem).³⁰

Hoewel getracht is een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden, kan de aanwezigheid van archeologische sporen of resten nooit volledig worden uitgesloten in de gebieden waarvoor geen vervolgonderzoek wordt aanbevolen. BAAC bv wil er daarom op wijzen dat men bij bodemverstorende activiteiten alert dient te zijn op de aanwezigheid van archeologische waarden (zoals vondstmateriaal en grondsporen). Bij het aantreffen van deze waarden dient men hiervan melding te maken bij de minister (in de praktijk de RCE) conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet 2016.

³⁰ Selectiebesluit Coehoorn Oost. Opgesteld door C. Nicholson, bestuursadviseur erfgoed en archeologie d.d. 27 september 2019.

5

Geraadpleegde bronnen

Berendsen, H.J.A., 2008. *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's. (Fysische geografie van Nederland)*. Assen.

Boshoven, E.H., A. Buesink, N.J. Krekelbergh & L.A. Tebbens, 2008. *Archeologische verwachtingskaart Arnhem Noord.. BAAC rapport V-05.0357*. Deventer.

Bruijn, W.A.M. de, J. Burgers & W. Kruithof, 2008: Van logement De Zon tot Grand Hotel Du Soleil te Arnhem (1802-1951). In: *Arnhem de Genoeglijkste*, jrg, 28, nr. 1, maart 2008.

Buisman, F.K., & I. Jacobs (red.), 2009: *Arnhem van 1700 tot 1900*, Utrecht.

CCvD, 2018. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1*. Gouda.

Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO), 2019. *Coehoorn Creatieve Wijk. Gebiedsvisie*. N.N.

Man, M.J. de, 1984. *Topografische kaart van de Veluwe en de Veluwezoom (1802-1812)*. Alphen aan den Rijn.

Mulder, de. E.F.J., M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff & T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

Stiboka, 1969. *Bodemkaart van Nederland. Blad 40 West*. Wageningen.

Uitgeverij Robas Producties, 1990. *Historische Atlas Gelderland, Chromotopografische Kaart des Rijks 1:25.000*, Den IJp.

Versfelt, H.J., 2003. *De Hottinger-atlas van Noord- en Oost-Nederland 1773-1794*. Groningen.

Geraadpleegde websites (geraadpleegd in juni en augustus 2019)

AHN-3, *Actueel Hoogtebestand Nederland*, <http://www.ahn.nl>.

Arneym. Website met de geschiedenis van Arnhem. Geraadpleegd via arneym.nl.

Digitale kunstkrant, <https://www.digitalekunstkrant.nl/catharijneconvent-krijgt-reliekbuste-in-bruikleen/>

DINO Loket, *Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond*, <http://www.dinoloket.nl>.

IKME, *Indicatieve Kaart Militair Erfgoed*, <http://www.ikme.nl>.

Provincie Gelderland, *Ontgrondingenkaart (Atlas Gelderland)*.
kaarten.gelderland.nl

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)a, Kadastrale kaarten 1811-1832
Online geraadpleegd via <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)b, *Centraal Archeologisch Archief (CAA) en het Centraal Monumenten Archief (CMA)*, afkomstig van ARCHIS 3.
Amersfoort.

Topotijdreis, *over 200 jaar topografie*, <http://www.topotijdreis.nl>.

Wageningen University & Research, *Database met luchtfoto's uit WOII*.
www.wur.nl.

Wikipedia, https://nl.wikipedia.org/wiki/Kleine_Eusebiuskerk

Wikipedia, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Gradussen>

Archivalia (Gelders archief)

- Bouwdossierarchief, toegangsnr. 1700

Inv.nrs. 2635-0108, 3404-0352, 3644-1406, 3644-2335 en 4526-0963

- Kaartenverzameling Gemeente Arnhem, toegangsnr. 1506

Tekeningnr. 1978

Bijlage

- 1 Overzicht van geologische en archeologische tijdvakken

Bijlage 1: Geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom (jr) 0 = 1950 n. Chr.	Chronostratigrafie					MIS	Lithostratigrafie					
11.650	Kwartair	Laat	Holoceen (warme periode)					1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaal)		Formatie van Bokstel (eolisch en lokaal terrestrisch)	
12.850			Laat- Weichselien (Laat- Glaciaal)	Weichselien (ijstijd)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye (Rijn)					
13.900					Allerød (warm)							
14.030					Vroege Dryas (koud)							
14.640					Bølling (warm)							
30.000					Laat- Pleniglaciaal (zeer koud)				3			
60.000			Midden- Weichselien (Pleniglaciaal)		Midden- Pleniglaciaal (koud)							
75.000			Vroeg- Pleniglaciaal (zeer koud)		4							
117.000			Vroeg- Weichselien (gematigd koud)						5a			
									5b			
									5c			
									5d			
130.000			Eemien (warme periode)						5e	Eem Formatie (marien, lagunair en lacustrien)		
370.000		Midden	Midden	Saalien (ijstijd)	6-10	Formatie van Urk (Rijn)						
410.000				Holsteinien (warme periode)	11							
475.000				Elsterien (ijstijd)	12							
850.000				Cromerien (warme periode)					13- 22	Formatie van Sterksel (Rijn)		
2.600.000		Vroeg	Vroeg	Pre-Cromerien		23- 104	Formatie van Stampooy (eolisch en lokaal terrestrisch)					
Formatie van Beegden (Maas)												

Chrono-, zuurstofisotopen- en lithostratigrafie voor Noordwest-Europa naar De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Berendsen (2008) en Cohen *et al.* (2009). Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2008). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Ouderdom (kal. jaren BP ¹)	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden (kal. jaren v/n. Chr.)			
450	1250	Holoceen	Laat	Subatlanticum (koeler Vochtiger)	Vb2	nieuwe tijd (1500-heden)			
1150						middeleeuwen (450-1500 n. Chr.)			
1500							Romeinse tijd (12 v.Chr. – 450 n. Chr.)		
1962					1950			Vb1	Loofbos, waarbij eik en els overheersen; haagbeuk vanaf Vb1 (>1%); vanaf Vb2 veel cultuurplanten (rogge, boekweit, korenbloem)
2750						ijzertijd (800 – 12 v. Chr.)			
3050							2900		
3950	5000		Midden	Subboreaalaal (koeler Droger)	IVb	Loofbos. Eik, els en hazelaar overheersen; beuk vanaf IVb >1% en grotere invloed landbouw (granen)		brons tijd (2000 – 800 v. Chr.)	
5700					IVa		neolithicum (5300 – 2000 v. Chr.)		
			Atlanticum (warm Vochtig)	III		Loofbos eik en els overheersen, relatief veel iep en linde. Het percentage den neemt af			
8700					8000		mesolithicum (8800 – 5300 v. Chr.)		
			10.250	9000		Vroeg		Boreaalaal (warmer)	II
10.750					10.150		Preboreaalaal (warmer)	I	Eerst berk en later overheerst de den
11.650	Laat-Pleistoceen		Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)		Late Dryas	LW III	Parklandschap (subarctisch)	laat-paleolithicum (35.000 – 8800 v. Chr.)
13.900		11.900			Allerød	LW II	Dennen- en berkenbossen		
14.030		12.100			Vroege Dryas	LW I	Open parklandschap		
14.640		12.450			Bølling		Open vegetatie met kruiden (bijvoet) en berkenbomen		
35.000 (v. Chr.)		¹⁴ C-methode loopt tot 43.000 jaar BP		Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)				Perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	midden-paleolithicum (300.000 – 35.000 v. Chr.)
75.000								Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	
117.000				Eemien (warme periode)			Loofbos		
130.000							Saalien (ijstijd)		
300.000 (v. Chr.)				vroeg-paleolithicum (tot 300.000 v. Chr.)					

¹ BP = aantal werkelijke jaren voor 1950 AD.

HUISVESTING CULTURELE EN CREATIEVE SECTOR ARNHEM

*Onderzoek vraag en aanbod
huisvesting*

BUREAUBUITEN
economie & omgeving

Bureau BUITEN

Economie en Omgeving

Achter Sint Pieter 160

NL-3512 HT Utrecht

info@bureaubuiten.nl

+31 (0)30 - 231 89 45

www.bureaubuiten.nl

Huisvesting Culturele en creatieve sector Arnhem

*Onderzoek vraag en aanbod
huisvesting*

Aangeboden aan:

Gemeente Arnhem

25 juni 2019

Auteur(s):

Bart Versteegh

Jaap Meijs

Wouter Maat

Projectnummer 1334

Inhoudsopgave

Aanbevelingen	5
Aanleiding onderzoek	10
1 <i>De creatieve en culturele sector in Arnhem groeit en is fijnmazig over de stad verspreid</i>	11
2 <i>Het aanbod is divers, veelal tijdelijk en lastig in beeld te brengen</i>	15
3 <i>De sector is tevreden met de huisvesting, maar toch wil een groot deel verhuizen</i>	20
4 <i>Met name de beeldende kunsten is een lastig te huisvesten doelgroep</i>	22
5 <i>Mismatch tussen vraag en aanbod: prijs, omvang en tijdelijkheid</i>	24
5.1 <i>Toekomstig aanbod huisvesting: afname verwacht</i>	24
5.2 <i>Toekomstige vraag naar huisvesting: vraag neemt toe</i>	25
5.3 <i>Vraag en aanbod: opgaven voor de toekomst</i>	27
6 Conclusies	30
6.1 <i>Conclusies over het functioneren van de sector in Arnhem</i>	30
6.2 <i>Conclusies over de huidige huisvesting van de sector</i>	30
6.3 <i>Conclusies over de toekomstige huisvesting van de sector</i>	31

Aanbevelingen

Op basis van de enquête onder de gehele creatieve en culturele sector in Arnhem, interviews met aanbieders van huisvesting en twee panelgesprekken met ondernemers komen we tot vier actiegerichte aanbevelingen voor de huisvesting van de creatieve en culturele sector.

A. Jaag de ontwikkeling van ruimtes voor de creatieve en culturele sector aan en zorg dat deze beter benut worden

Het onderzoek laat zien dat er een kwalitatieve en kwantitatieve mismatch is tussen vraag naar en aanbod van huisvesting voor de creatieve en culturele sector in Arnhem, en dat deze mismatch in de toekomst groter wordt. Dit is het gevolg van de uitbreidingsbehoefte (op korte en langere termijn) van de huidige ondernemers, de gestage groei van de sector in Arnhem (meer bedrijven) en het onttrekken van aanbod uit de huidige (tijdelijke) voorraad.

Om dit kwantitatieve tekort aan te pakken, is de aanbeveling de ontwikkeling van meer betaalbare ruimtes voor de creatieve en culturele sector aan te jagen en tegelijkertijd de doorstroming binnen het huidige aanbod te bevorderen. Hier liggen rollen voor zowel aanbieders als de gemeente.

Aanbieders van huisvesting kunnen maatregelen treffen om het gebruik van hun ruimtes (en daarmee in feite het aanbod) te optimaliseren. Dat kan door doorstroming te bevorderen, bijvoorbeeld door periodiek de selectiecriteria te beoordelen die worden gebruikt bij het aangaan van het huurcontract. Mogelijk kan ook een minimale gebruikstijd aan de eisen worden toegevoegd: het beeld bestaat namelijk dat bepaalde ruimten slechts enkele uren per week actief worden gebruikt, terwijl tegelijkertijd

andere creatieven staan te springen om die ruimte te gebruiken. Deelgebruik van ruimtes is dan een kansrijke optie om het aanbod te vergroten.

De **gemeente** kan haar rol kan op twee manieren invullen. In de eerste plaats in de vorm van actief vastgoedbeleid door inzet van gemeentelijk vastgoed en/ of aankoop c.q. financiering van vastgoed ten behoeve van bestaande aanbieders van huisvesting. In de tweede plaats indirect door eigenaren van mogelijk geschikte panden te benaderen hun vastgoed in te zetten voor (tijdelijke) huisvesting van de sector. Het gaat dan bijvoorbeeld om eigenaren van leegstaande bedrijfspanden op bedrijventerreinen, waar mogelijk sprake is van een laagdrempelig verdienmodel (een lage huurprijs levert meer op dan leegstand).

In het onderzoek naar de meerwaarde en huisvesting van de creatieve sector voor de stad Utrecht is een aantal instrumenten benoemd om de beschikbaarheid en betaalbaarheid van huisvesting en de doorstroming van ondernemers te bevorderen.¹ Het grootste deel van dergelijke instrumenten is naar verwachting ook toepasbaar in Arnhem, een deel wordt reeds ingezet. Gebruik kan gemaakt worden van:

- De omgevingsvisie en het omgevingsplan;
- Sectoraal beleid voor de creatieve industrie
- Stedenbouwkundige Programma's van Eisen voor bepaalde, te (her)ontwikkelen gebieden;
- MVO- of andere eisen in aanbestedingen;
- Het aanwenden van gemeentelijk vastgoed;
- Subsidiëring, zoals een realisatiesubsidie;
- Borgstellingsfonds;
- Instellen van een broedplaatsenloods (een platform waarop alle vraag en aanbod van dit soort ruimtes in Arnhem samen komt).

¹ In bijlage 8 bij deze rapportage is een globale omschrijving opgenomen van de werking van deze instrumenten.

- Het vestigen van voorkeursrecht
- Aankoop van panden

B. Zorg voor vaste concepten met een community factor, maar blijf ook tijdelijke huisvesting faciliteren

De sector heeft kwalitatief gezien behoefte aan zekerheid over de huurtermijn en aanwezigheid van andere creatieven in de directe omgeving.

De onzekerheid over hoe lang een ruimte kan worden gebruikt zorgt voor discontinuïteit in de bedrijfsvoering, mentale druk bij de huurder en het uitblijven van investeringen in het pand en de omgeving. Gevolg is dat de gebruikers niet optimaal kunnen functioneren. De uitdaging is een groter deel van het aanbod aan huisvesting voor een langere termijn en waar mogelijk voor vast aan te bieden.

Dit staat op gespannen voet met het feit dat een flink deel van de ruimtes juist beschikbaar is vanwege dat tijdelijke gebruik, waarbij de creatieve sector wordt gehuisvest als overbrugging tussen een oude en nieuwe situatie. Wat daarin tot nog toe buiten beeld blijft, is de meerwaarde die de vestiging van de sector in een gebied creëert. Van dit verdienmodel kan meer gebruik gemaakt worden. In veel gevallen blijkt de aanwezigheid van de creatieve en culturele sector een waardevermeerderend effect te hebben op het gebied. Deze waardevermeerdering kan verdisconteerd worden in de exploitatie van het gebouw en het gebied, en hiermee de huisvesting voor de sector een vaster karakter te geven. Door meer vastigheid verbetert voor creatieven de continuïteit in de bedrijfsvoering en raken ze meer verbonden met de plek waar ze zijn gevestigd. Meer vastigheid vergroot ook de mogelijkheden voor interactie met andere ondernemers en de omliggende bewoners en gebruikers, om gezamenlijke initiatieven te ontplooiën en de bereidheid om (gezamenlijk) te investeren in beheer en onderhoud van het pand.

Naast meer zekerheid over de huurtermijn, is de community-omgeving waarin uitwisseling met andere culturele en creatieve bedrijven kan plaatsvinden, belangrijk voor de sector. Vaste of langdurig beschikbare plekken zijn daar een voorwaarde voor, net als een plek waar meerdere ondernemers dicht bij elkaar, liefst in hetzelfde gebouw, gevestigd zijn. Als aan deze voorwaarden wordt voldaan, is de sector ook bereid andere eisen (zoals locatie) deels te laten varen, zo blijkt uit ons onderzoek.

Aanbieders van huisvesting en ontwikkelaars kunnen elkaar hierin vinden; ze hebben immers een gezamenlijk belang bij langdurige beschikbaarheid van huisvesting c.q. aanwezigheid van creatieven in een gebied.

Naast vaste concepten blijft het belangrijk tijdelijke huisvesting te faciliteren en zo goed mogelijk te benutten (zie ook aanbeveling A). Tijdelijkheid is voor creatieven niet altijd ideaal, maar in de praktijk wel cruciaal voor de sector. Het zorgt voor veel massa (een groot deel van de sector is in tijdelijke panden gehuisvest), voor een betaalbare prijs.

Coehoorn Centraal is een voorbeeld van een aantal verzamelpanden waarin de sector zelf ook investeert en een community-effect ontstaat

C. Maak onderscheid in doelgroepen, maar zorg tegelijkertijd voor integratie

De creatieve en culturele sector is veelzijdig: van architect tot beeldhouwer, van schrijver tot ontwerper, van reclamebureau tot fotograaf. In elke beroepsgroep zijn er starters, start-ups en grown-ups, succesvolle en minder succesvolle ondernemers. Een deel van de beroepsgroepen heeft zeer specifieke huisvestingswensen, een deel van de beroepsgroepen heeft voldoende aan een bureau en goede internetverbinding.

Het onderzoek laat zien dat een aantal beroepsgroepen met voldoende verdienvermogen en weinig specifieke huisvestingseisen, vrij gemakkelijk en kort na oprichting, terecht kan in de reguliere markt voor bedrijfshuisvesting. Denk aan reclame- en communicatiebureaus, architecten en PR-bureaus. Beroepsgroepen aan de andere kant van het spectrum (weinig verdienvermogen, specifieke huisvestingseisen) zijn beeldhouwers en andere beeldend kunstenaars, podiumkunstenaars, muzikanten en sommige productontwerpers.

Het is relevant om in de toegankelijkheid en exploitatie van huisvesting, waar mogelijk onderscheid te maken naar doelgroep: de huurlasten zouden gekoppeld kunnen worden aan het verdienvermogen van de gebruiker. Een voorbeeld hiervan is het systeem van omzetgerelateerde huren. Dergelijke constructies worden op een aantal plekken in het land toegepast bij bijvoorbeeld de verhuur van maatschappelijk vastgoed, pop-upshops in leegstaande winkelpanden en bepaalde bedrijfsverzamel panden².

² Voorbeelden: Klokgebouw in Eindhoven (bedrijfsverzamel pand en incubator), Scheltemacomplex in Leiden (cultureel centrum met horeca), en diverse pop-upstores, onder andere in Groningen met het JOP (Jonge Ondernemers Plan).

Er zijn verschillende redenen om dit systeem toe te passen. In de eerste plaats omdat hiermee min of meer oneigenlijke situaties worden voorkomen. Namelijk, dat zowel een goed verdienend bedrijf als een bedrijf dat met moeite het hoofd boven water kan houden, dezelfde (gesubsidieerde) huurkosten betalen. In de tweede plaats omdat zodoende een beter verdienmodel voor de huisvesting ontstaat, doordat van goed verdienende bedrijven marktconforme huren worden gevraagd en zij zodoende indirect de huisvesting van minder goed verdienende bedrijven financieren. En in de derde plaats omdat verschillende typen bedrijven op deze wijze in één pand kunnen worden geplaatst en tot interactie kunnen komen. Dit biedt weer kansen voor toelevering en ontplooiing van bedrijven, wat vooral voor bedrijven interessant is die moeite hebben om hun talent naar de markt te brengen. Differentiatie naar draagkracht zorgt voor integratie en economische meerwaarde.

Omzetgerelateerde huren zorgen voor een beter verdienmodel voor aanbieders van huisvesting, in het geval de hogere administratieve lasten worden gecompenseerd door extra inkomsten. Voor ontwikkelaars kunnen omzetgerelateerde huren ervoor zorgen dat de meerwaarde van de aanwezigheid van de creatieve sector in een gebied (zie ook aanbeveling A), verder wordt vergroot. De kosten-batenverhoudingen worden immers gunstiger als de gemiddelde huur hoger ligt.

Klarendal

D. Faciliteer de sector vanuit de gedachte van ecosystemen

Creatieven en aanbieders van huisvesting waarderen de actieve rol van de gemeente in het stimuleren van de creatieve en culturele sector. Het beeld is echter dat de gemeentelijke inzet is versnipperd. Er kan meer worden bereikt als de incidentele subsidies en stimuleringsgelden van de gemeente maar ook van andere partijen worden gebundeld, consistent en gericht wordt ingezet.

Kunstenaars en culturele instellingen gaan steeds meer en vaker nieuwe verbindingen aan: over de grenzen van disciplines heen, met andere sectoren of dwars door de traditionele productie- en afnameketen heen. In de evaluatie van het cultuurbeleid³ komt naar voren dat het gemeentelijk subsidiebeleid hier niet op voorbereid is: de beoordeling van subsidies is nog verkokerd en niet berekend op cross-overs. Ook uit ons onderzoek blijkt dit. Zo kwam in de panelgesprekken naar voren dat het voor creatieven moeilijk in te schatten of te verklaren is waarom het ene initiatief wél op financiële ondersteuning kan rekenen en andere initiatieven niet.

Of het nou gaat om initiatieven op gebied van huisvesting of een productie, voor creatieven draagt dit allemaal bij aan één doel: versterking van (het vestigingsklimaat van) de sector. Goede, betaalbare, beschikbare huisvesting is belangrijk voor het vestigingsklimaat, maar is niet het enige. Gelukkig kan de sector in Arnhem ook veel andere initiatieven ontplooien, zodat een creatief ecosysteem ontstaat. Het beeld is echter dat dit ecosysteem nóg beter kan functioneren als verschillende ondersteuningsvormen (subsidie, maar ook inzet in natura) meer als één samenhangend geheel worden gebracht.

³ Zie ook de tweede impuls die wordt voorgesteld in de evaluatie van het Arnhems cultuurbeleid - Arnhem Stroomt Door, Tussenevaluatie cultuurbeleid 2012-2016, Gemeente Arnhem, 2016

Er zijn verschillende ecosystemen te onderscheiden binnen de creatieve sector. Er is een ecosysteem podiumkunsten te onderscheiden, een ecosysteem voor innovatieve productontwikkeling (waarbij verschillende disciplines samenkomen, ook buiten de creatieve en culturele sector, zoals productontwerp, communicatie, maar ook R&D van bijvoorbeeld Akzo). De aanbeveling is enkele ecosystemen te kiezen en deze integraal te ondersteunen en uit te dragen.⁴

Ondersteuning van een ecosysteem hoeft niet te gaan om grote bedragen, maar het voorziet wel in helderheid richting de sector en sluit beter aan bij de moderne creatieve sector waar die cross-overs veelal worden gezocht. Zo kan de sector ook beter zichtbaar worden in de stad en dat leidt weer tot meer draagvlak voor de inzet van de gemeente op deze sector. Een win-winsituatie. Bovendien is de verwachting dat de propositie van Arnhem als creatieve stad verbetert door gericht in te zetten op het ontwikkelen van coherente ecosystemen. Dit vergroot de kansen om aanspraak te maken op geld- en subsidiestromen van andere derden. Deze kunnen vervolgens weer ingezet worden voor versterking van het ecosysteem.

⁴ Dat kan, naast huisvesting, door *innovatie en interactie* te bevorderen door bijvoorbeeld actief creatieve ondernemers met ander bedrijfsleven te verbinden; het versterken van het *netwerk* in het ecosysteem (van creatieven en anderen) en dit ook uit te dragen; en waar nodig de verbinding met het onderwijs te zoeken. Voorbeelden van succesvolle ecosystemen zijn vooral te vinden buiten de creatieve sector: bijvoorbeeld High Tech in Eindhoven.

Aanleiding onderzoek

De creatieve en culturele sector is belangrijk voor Arnhem. De stad staat bekend als plek waar mode en vormgeving floreert, maar huisvest ook andere disciplines van deze heterogene sector. De sector is zo groot, dat Arnhem een plek heeft in de G9 van cultuursteden.

Het optimaal faciliteren van de culturele en creatieve sector is daarom een belangrijk speerpunt voor de stad. Er zijn signalen dat de beschikbaarheid van huisvesting voor de sector in Arnhem, net als in veel andere steden, onder druk staat: de werkgelegenheid in de sector groeit, de wachtlijsten voor huisvesting lopen op, het tijdelijke aanbod neemt af en de groei van nieuw aanbod vlakt af. Tegelijkertijd is er nog weinig zicht op wat precies de huisvestingswensen van de sector zijn, wat het aanbod is en hoe deze zich kwantitatief en kwalitatief tot elkaar verhouden.

De gemeente Arnhem heeft Bureau BUITEN gevraagd onderzoek te doen naar de huisvestings situatie van de creatieve en culturele sector in Arnhem. Vragen voor het onderzoek zijn:

- Past de aard en omvang van het huidige huisvestingsaanbod bij de grootte, kenmerken en behoeften van de culturele en creatieve sector in Arnhem?
- Hoe verhoudt het totale aanbod in Arnhem zich tot andere (G9) steden?
- Kunnen we het aanbod 'duiden' naar relevante kenmerken?
- Welke aanbod kenmerken zijn relevant om op te segmenteren?
- Is er een segment waarop Arnhem achterloopt, en zo ja, in welke mate?
- Welk aanbod wordt door de markt opgepakt, en voor welke is een gemeentelijke rol weggelegd?

Onderzoeksaanpak: enquête, gesprekken en data-analyse

Om deze vragen te kunnen beantwoorden, hebben we in samenwerking met de afdeling informatie van de gemeente een enquête opgesteld, getest en uitgezet onder alle ondernemers in de sector. Alle 2.642 ondernemers die in de gehanteerde definitie van de culturele en creatieve sector vallen⁵ zijn benaderd. Dit heeft tot een respons geleid van 639, oftewel 25% netto respons⁶. De hoge respons kan gezien worden als een indicatie van hoe het onderwerp leeft in Arnhem. Om tot reflectie op en duiding van de resultaten te komen zijn de tussenresultaten besproken in twee panelgesprekken, met in totaal 21 deelnemende ondernemers in de sector.

Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met enkele sleutelfiguren: aanbieders van huisvesting (SLAK, Volkshuisvesting, IPKW, Coehoorn Centraal en een makelaar) en ARTeZ. Tot slot hebben we als onderdeel van het onderzoek een data-analyse uitgevoerd van de culturele en creatieve sector in Arnhem en het aanbod aan huisvesting voor de sector.

Een uitgebreide onderzoeksverantwoording is opgenomen in het bijlagenrapport, net als een integrale weergave van de enquête en de resultaten daarvan en de aanwezigen bij de panelgesprekken.

Leeswijzer

In deze beknopte weergave van het onderzoek komen de belangrijkste conclusies uit het onderzoek aan bod, in vijf uitspraken en vier aanbevelingen. We vatten de conclusies kort samen in hoofdstuk 6.

Separaat is een bijlagenrapport opgesteld met onderzoeksverantwoording: enquête, uitslag van de enquête, gehanteerde definitie, bronvermelding en gesprekspartners (in interviews en panelgesprekken).

⁵ Definitie gebaseerd op de definitie van TNO. Voor de gehanteerde definitie, zie bijlage 6

⁶ In onze praktijk is een respons van 15% gangbaar

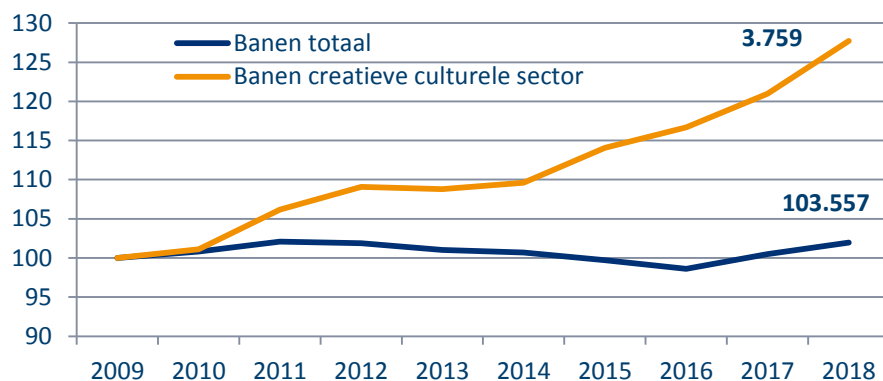
1 De creatieve en culturele sector in Arnhem groeit en is fijnmazig over de stad verspreid

Het belang van de creatieve sector neemt toe

De creatieve en culturele sector doet het goed in Arnhem en zelfs beter dan andere sectoren. Dat is zichtbaar in een aantal ontwikkelingen:

- In 2018 bestond 3,6% van de werkgelegenheid in Arnhem uit banen in de creatieve en culturele sector. Het belang van de sector neemt sterk toe. De werkgelegenheid in de creatieve industrie groeide in de afgelopen 10 jaar (2009-2018) met 28%. De groei van de werkgelegenheid in de totale economie van Arnhem was met 2% aanzienlijk minder sterk.
- De groei van de creatieve sector zwakte vanaf 2012 wat af en maakt sinds 2014 weer een forse groei door. De totale economie van Arnhem groeit pas weer vanaf 2016 (figuur 1.1).

Figuur 1.1: Ontwikkeling werkgelegenheid (indexcijfers) in Arnhem (2009 = 100)

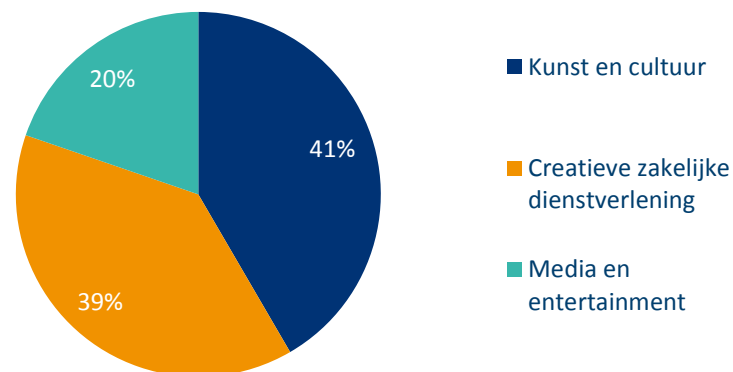

Ontwikkeling deelsectoren onstuimig, sinds 2016 in alle deelsectoren groei

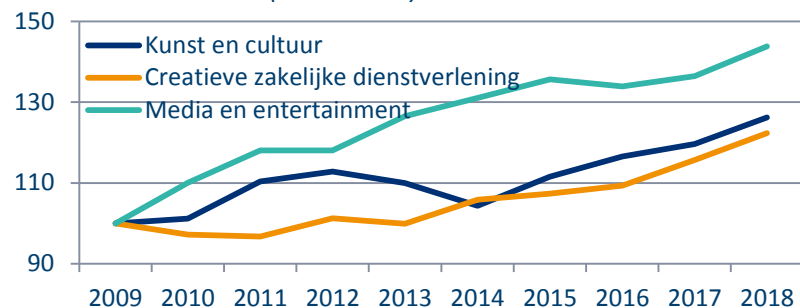
Binnen de sector zijn verschillen zichtbaar tussen de deelsectoren:

- Met 41% van de werkgelegenheid is de deelsector Kunst en cultuur het meest omvangrijk, gevolgd door Creatieve zakelijke dienstverlening (39%) en Media en entertainment (20%; figuur 1.2).
- In de periode 2009-2018 ontwikkelde de deelsector Media en entertainment zich qua werkgelegenheid het sterkst met 44%, gevolgd door Kunst en cultuur (26%) en Creatieve zakelijke dienstverlening (22%; figuur 1.3).
- De deelsector Media en Entertainment is het meest constant gegroeid. De ontwikkeling van de Kunst en cultuur is grilliger: deze deelsector zag een sterke stijging in 2010 en een forse daling in 2012, de sector is vanaf 2014 weer aan het groeien. De creatieve zakelijke dienstverlening kende tot 2016 een redelijk vlakke ontwikkeling, de sector groeit inmiddels steeds harder.

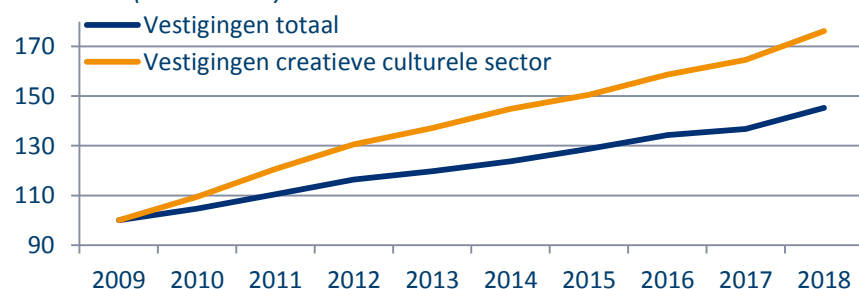
Figuur 1.2 Opbouw werkgelegenheid creatieve sector Arnhem (2018)

Figuur 1.3 Ontwikkeling werkgelegenheid (indexcijfers) creatieve deelsectoren Arnhem (2009 = 100)

Figuur 1.4: Ontwikkeling aantal vestigingen (indexcijfers) van ondernemingen in Arnhem (2009 = 100)

Sterke groei van het aantal creatieve ondernemingen, grote groep met zzp'ers

Niet alleen de werkgelegenheid nam flink toe, vooral ook het aantal bedrijven in de creatieve en culturele sector groeide:

- Het aantal vestigingen in de creatieve en culturele sector in Arnhem groeide tussen 2009 en 2018 met 76%. In de volle breedte van de economie is deze stijging slechts 45%. In 2019 is 80% van de ondernemers in de creatieve en culturele sector zzp'er.
- De stijging van het aantal bedrijven is aanzienlijk sterker dan de stijging van het aantal banen. Een trend die we ook (in mindere mate) in de rest van de economie zien.

Creatieve en culturele sector in de G9

De monitor Creatieve Industrie Nederland (Immovator, 2017) laat zien dat er binnen de G9 – de top 9 van de steden met een sterke aanwezigheid van creatieve industrie - verschillende specialisaties zijn. In Eindhoven en Rotterdam is de creatieve zakelijke dienstverlening (respectievelijk design, architectuur) relatief oververtegenwoordigd; terwijl in Groningen kunst en cultureel erfgoed en uitgeverijen relatief groot zijn. Media en entertainment komt veel voor buiten de traditionele G9 steden: Hilversum, Haarlemmermeer (m.n. persmedia) en Amersfoort. In Amsterdam is de creatieve sector in zijn geheel relatief gezien erg groot. Opvallend cluster is verder de fashion-logistiek in de regio Amsterdam.

De monitor laat ook zien dat in de persmedia, onder andere door digitalisering, een sterk dalende trend is. Ook traditionele media als tv heeft het relatief zwaar: in Hilversum, waar dit vrijwel de enige vertegenwoordiging is van de creatieve sector, daalde de werkgelegenheid de afgelopen 10 jaar.

Toch groeide de creatieve sector landelijk over de gehele, meest recent gemeten periode (2005-2015), met zo'n 2,3% per jaar.

Absoluut is Amsterdam de grootste werkgever voor de creatieve industrie, met 90.00 banen in de regio. Dat is zo'n 18,5% van het totaal aantal banen in de sector in Nederland: 486.000.

G9 en Arnhem

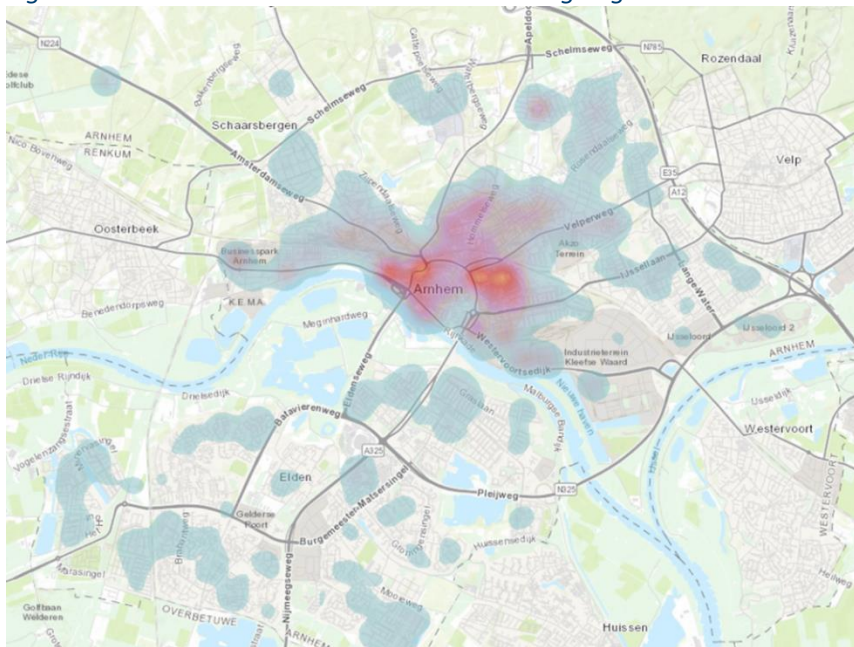
- De creatieve en culturele sector groeit in Arnhem sterker dan gemiddeld in de G9.
- Arnhem heeft, in vergelijking met bijvoorbeeld Eindhoven en Rotterdam, geen duidelijke 'specialisatie' in de sector. De sector in Arnhem is dus over de volle breedte sterk.

De sector is met name gevestigd in het centrum en in woonwijken

Opvallend is dat de creatieve en culturele sector fijnmazig is verspreid:

- De creatieven zijn verspreid gevestigd over de stad: in het centrum, in woonwijken en op enkele bedrijventerreinen (figuur 1.5).
- De grootste concentraties van werkgelegenheid zijn te vinden in het Spijkerkwartier en het Coehoorgebied nabij Arnhem Centraal.
- Veruit de meeste werkgelegenheid in de creatieve en culturele is gesitueerd in Arnhem-Noord.

Figuur 1.5 Hittekaart van de concentratie werkgelegenheid in de sector

Het merendeel van de sector is gevestigd in of aan huis

- In Arnhem is 46% van de sector gevestigd aan huis. De Creatieve Zakelijke dienstverlening is met 49% het vaakst in of aan huis gevestigd. Gevolgd door bedrijven in de deelsector Media en entertainment (48%) en Kunst en cultuur (39%). ZZP'ers zijn relatief iets vaker aan huis gevestigd (49%).
- Bedrijfsverzamelgebouwen zijn ook in trek, 30% is gehuisvest in een bedrijfsverzamelgebouw.

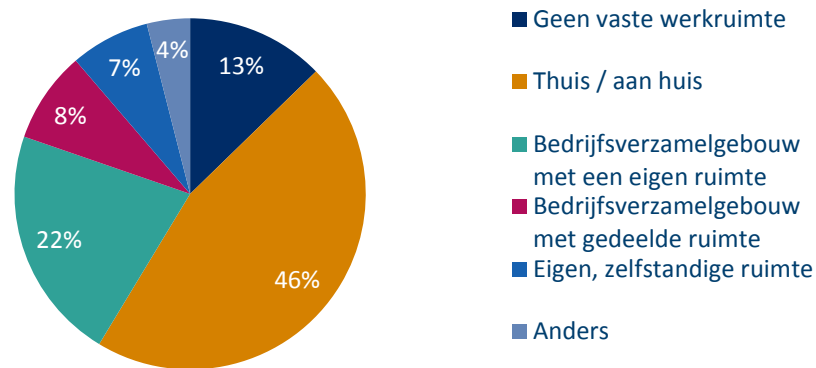

Coehoorn Centraal

Omvang, kosten en tevredenheid per deelsector is diffuus

- De gemiddelde vierkante meterprijs die wordt betaald ligt per deelsector dicht bij elkaar. Respondenten uit de deelsector Kunst en cultuur betalen gemiddeld minder per meter dan in de andere twee deelsectoren.
- De gemiddelde omvang van de ruimtes loopt per deelsector erg uiteen. De meeste respondenten beschikken over een ruimte niet groter dan 50 m².

Figuur 1.6 Huidige huisvesting (n=629)

Kwalitatieve belang van de creatieve en culturele sector

Kwantitatieve studies hebben laten zien dat de creatieve industrie doorgaans harder groeit dan de economie als geheel. Dat is ook in Arnhem het geval. De groei van het aantal banen en vestigingen zijn echter lang niet altijd de belangrijkste factor om de meerwaarde van een sector te duiden. De creatieve en culturele sector heeft bijvoorbeeld het onderscheidend vermogen om wijken en buurten op de kaart te zetten en een proces van meerwaardecreatie op gang te brengen. Uit het onderzoek van Bureau BUITEN over de creatieve industrie in Utrecht, worden een aantal voorbeelden in Nederland beschreven waarbij de creatieve industrie met succes wordt ingezet als aanjager van gebiedstransformaties of revitalisering.

Volgens het topsectorenbeleid is de creatieve industrie bovendien een onmisbare schakel in het geven van antwoorden op grote maatschappelijke vraagstukken en het bieden van een zinvolle betekenis aan nieuwe technologische mogelijkheden.

2 Het aanbod is divers, veelal tijdelijk en lastig in beeld te brengen

De creatieve en culturele sector is heel divers en dat is ook terug te zien in de huisvesting. Een groot deel (59%) van de sector werkt, noodgedwongen of niet, vanuit huis of heeft geen vaste werkplek⁷. Het overige deel maakt gebruik van diverse andere vormen van huisvesting: commerciële bedrijfsruimten, kantoren en winkelruimtes, verzamelkantoren, broedplaatsen en incubators, zelfstandige ateliers of werkruimten, atelierwoningen of leegstandsbeheer in verschillende vormen. Anderen werken vooral op locatie: bij de opdrachtgever, in de koffiezaak of flexwerkplek.

Divers aanbod van huisvesting...

Een klein deel van de ondernemers is gehuisvest in panden die specifiek voor de creatieve sector zijn bedoeld⁸. Er zijn naast grotere aanbieders zoals SLAK en Volkshuisvesting, ook talrijke andere, kleinere initiatieven specifiek gericht op de creatieve en culturele sector. Ondernemingen in de culturele en creatieve sector zijn daarnaast ook gevestigd in gebouwen die niet specifiek voor de sector huisvesting aanbieden. Het aanbod aan huisvesting voor de sector laat zich dus niet zo makkelijk typeren en in beeld brengen. Op basis van een inventarisatie van de gemeente m.m.v.

⁷ Vergelijkbaar met de situatie in Utrecht: 52% van de creatieve ondernemers werkt daar vanuit huis.

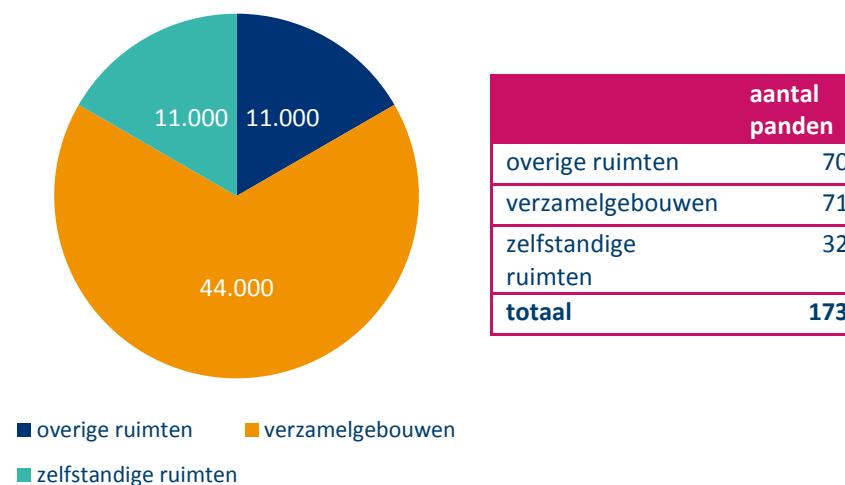
⁸ Hoe groot dat deel is, weten we niet exact. Zie ook de onderzoeksverantwoording (bijlage 1)

SLAK en Volkshuisvesting is een lijst opgesteld, waarin grofweg onderscheid is gemaakt in drie typen huisvesting:

- Bedrijfsverzamelgebouwen
- Eigen, zelfstandige ruimten
- Overige ruimten, zoals combinaties van woningen en ateliers en winkels.

We schatten in dat de voorraad bedrijfshuisvesting voor de creatieve en culturele sector in Arnhem op dit moment ongeveer 66.000 m² bedraagt. Tweederde daarvan bevindt zich in verzamelgebouwen. In totaal gaat het om 173 panden, zowel grote als kleine panden. In bijlage 6 is een volledig overzicht van het in dit onderzoek gehanteerde aanbod opgenomen.

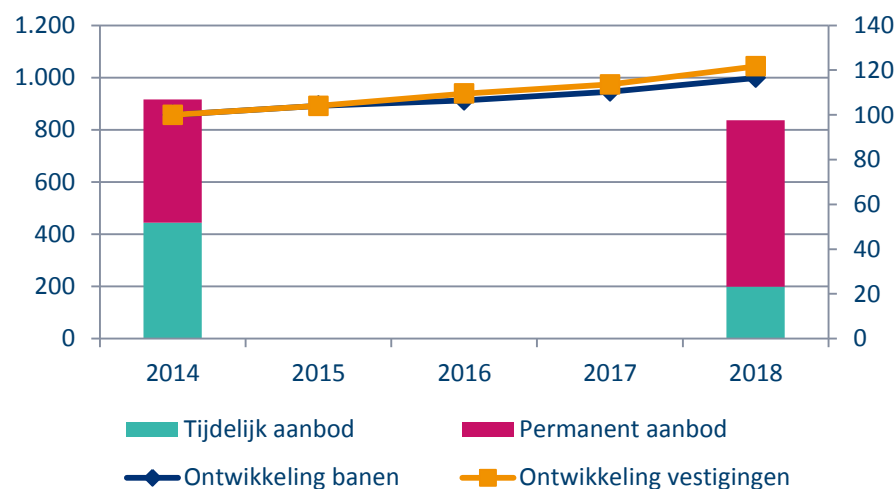
Figuur 2.1: Aanbod huisvesting zoals meegenomen in dit onderzoek, in m² en aantallen panden.

Bron: Gemeente Arnhem, Volkshuisvesting, bewerking Bureau BUITEN

Figuur 2.2.⁹ geeft een indicatief beeld van de ontwikkeling van het aanbod versus de ontwikkeling van het aantal vestigingen in de creatieve en culturele sector. Het laat zien dat het aanbod ten opzichte van 2014 is afgenomen, terwijl de sector groeit.

Figuur 2.2 Ontwikkeling van het aanbod in aantal ruimtes uitgesplitst naar permanent en tijdelijk, t.o.v. de relatieve ontwikkeling van het aantal banen en vestigingen in de creatieve en culturele sector (indices, 2014=100)⁹

Bron: Gemeente Arnhem, Provincie Gelderland, bewerking Bureau BUITEN

⁹ Er zijn belangrijke kanttekeningen bij het figuur te plaatsen: 1) het aanbod is in verhuurbare eenheden weergegeven, terwijl in de rest van het onderzoek vierkante meters worden gehanteerd. 2) Het figuur is gebaseerd op één historisch vergelijkbaar bestand (2014-2018); een bestand dat voor dit onderzoek voor het jaar 2018 is aangevuld om een reëler beeld van de situatie te geven. Voor 2014 is die aanvulling niet meer te maken. Voor 2018 geeft het slechts een deel van het aanbod weer; het bevat niet de aanvulling die in dit onderzoek is gedaan, bestaande uit o.a. flexibele kantoorconcepten en enkele panden van Volkshuisvesting (zie ook bijlage 6).

Huisvesting in Spijkerviertel (boven) en de Transformatie (onder)

...van veel verschillende aanbieders, die mogelijk niet allemaal in beeld zijn

De twee grootste aanbieders van huisvesting zijn Volkshuisvesting (woningcorporatie) en SLAK (stichting Atelierbeheer). Woningcorporaties Portaal en Vivare hebben beiden ook enkele panden voor de creatieve en culturele sector. Gezamenlijk zijn deze partijen verantwoordelijk voor 122 van de 173 panden. De andere 51 panden zijn commerciële panden of in handen van stichtingen of collectieven zoals Coehoorn Centraal, IPKW of Arnheims Buiten¹⁰. Uit de panelgesprekken kwam naar voren dat er ook ondernemers zijn die zelf een initiatief zoals een broedplaats hebben opgezet. Alle ruimten van SLAK worden gevuld door de creatieve en culturele sector; datzelfde geldt voor de panden van Volkshuisvesting die zijn opgenomen in de lijst (o.a. de Transformatie) en initiatieven als Coehoorn Centraal. Van de commerciële verzamel panden is minder goed bekend of deze geschikt zijn voor de creatieve sector. Voor deze panden is een inschatting gemaakt van het gebruik door creatieve en culturele ondernemers. SLAK en Volkshuisvesting zijn gefocust op specifieke delen van de sector: SLAK verhuurt voor het grootste deel (50-60%) aan de subsector Kunst en cultuur; Volkshuisvesting heeft juist een groot aandeel in het modekwartier. In figuur 2.4 is de spreiding van de panden in Arnhem weergegeven.

Tijdelijkheid is de norm

Slechts een klein deel van de beschikbare panden is permanent of exclusief beschikbaar voor de creatieve en culturele sector. Aanbieder SLAK geeft aan dat 70% van de panden die zij aanbiedt, tijdelijk is. Dat kunnen huurcontracten zijn variërend van een half tot 5 jaar. Dit laat zien dat de tijdelijke panden een belangrijke functie hebben in de huisvesting van de sector. De tijdelijke panden voorzien kwantitatief in een grote behoefte. Ook zijn tijdelijke panden relatief betaalbaar.

¹⁰ SLAK heeft ook panden in beheer van woningcorporaties, stichtingen en collectieven.

Huisvesting van Volkshuisvesting in Klarendal

Er is concurrentie met andere bedrijfstakken

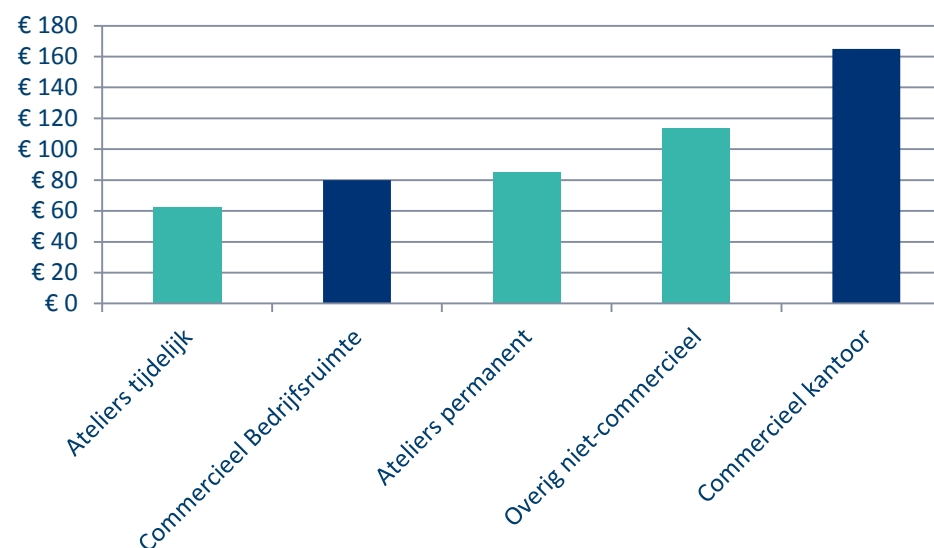
Een groot deel van de commerciële bedrijfsruimten en flexibele kantoorconcepten, waarvan bekend is dat ook de creatieve en culturele sector er is gehuisvest, staan ook op reguliere makelaarssites. De ruimten zijn dus beschikbaar voor verhuur aan ondernemers uit andere bedrijfstakken.

Commerciële en niet-commerciële ruimten verschillen niet altijd sterk in prijs

De huurprijzen variëren van 25 tot 165 euro per m² per jaar (inclusief). Prijsverschillen zijn dus groot. Tijdelijke ateliers van SLAK liggen qua prijsniveau het laagst, gevolgd door bedrijfsruimten op bedrijventerreinen en permanente ateliers van SLAK. Commerciële kantoorruimte is met 165 euro per m² verreweg de duurste optie. Opvallend is dat permanente ateliers qua prijs nauwelijks verschillen van de bedrijfsruimten op bedrijventerreinen en dat andere niet-commerciële ruimten gemiddeld zelfs duurder zijn. Uit de panelgesprekken maken we echter op dat creatieven nauwelijks gebruik maken van deze commerciële bedrijfsruimten. Mogelijk dat commerciële bedrijfsruimten op bedrijventerreinen minder aantrekkelijk zijn voor de sector vanwege secundaire voorwaarden, zoals huurvoorwaarden (borgsom, looptijd contract), servicekosten, beschikbaarheid, afwezigheid van andere creatieven en grootte van de ruimten. Een overzicht van de prijzen is opgenomen in figuur 2.3.¹¹

¹¹ De situatie verschilt per pand en hebben we niet voor elk pand in beeld. Bovendien zijn situaties soms lastig vergelijkbaar omdat voor niet-commerciële ruimten vaak met all-inclusive prijzen wordt gerekend en de kwaliteit lager is dan bij commerciële ruimten. Tot slot speelt bij commerciële ruimten mee dat kleinere ruimten / units per m² duurder zijn dan grotere ruimten. Tabel bevat geschatte prijzen per m² per jaar, opgesteld op basis van gesprekken en bureau-onderzoek (funda in business).

Figuur 2.3: Inschatting huisvestingslasten per type huisvesting, in euro's per m² per jaar

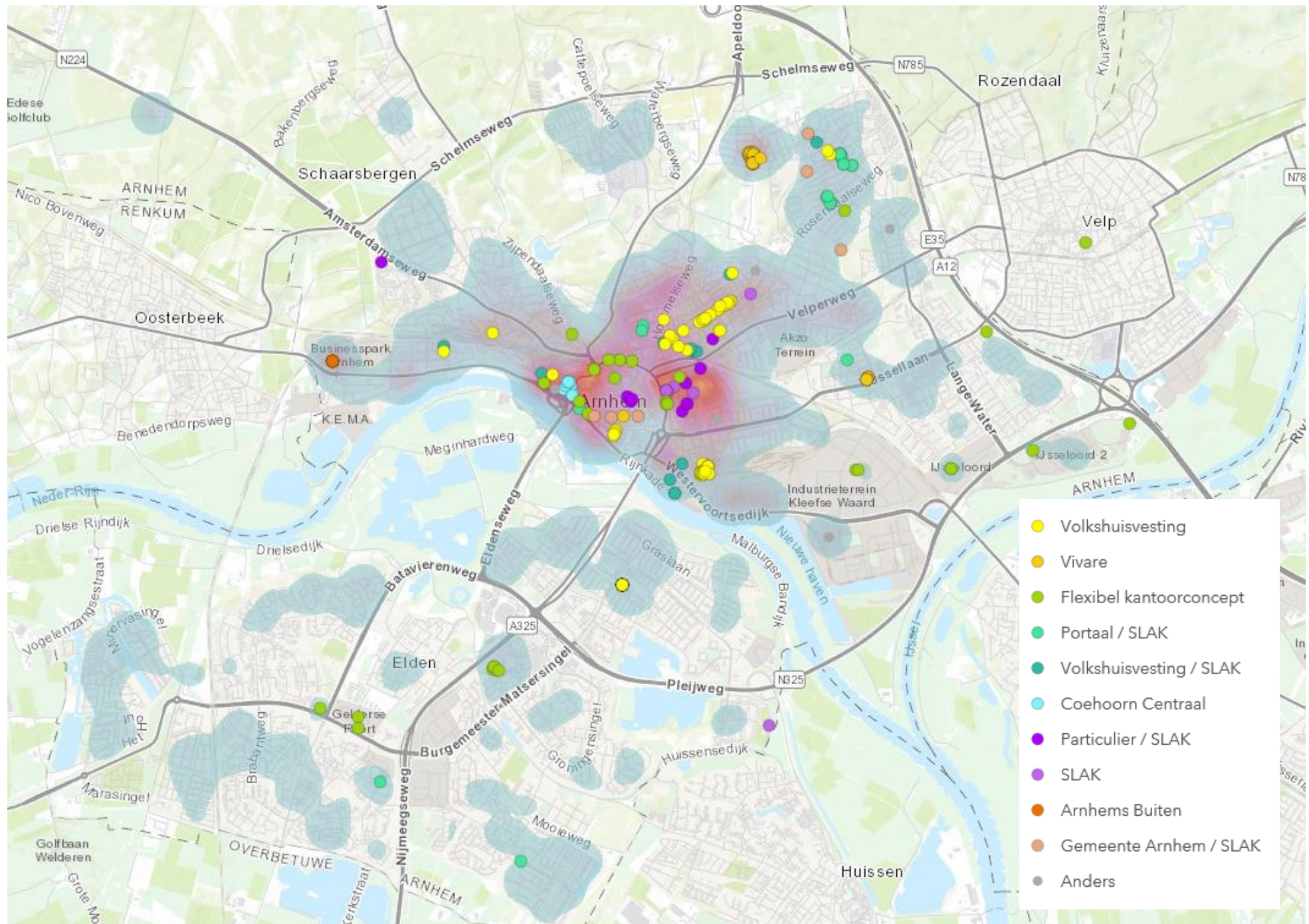

Bron: gesprekken met aanbieders en globale bureau-analyse fundainbusiness (momentopname april 2019).

Bezetting van de huisvesting is goed, maar niet volledig in beeld te brengen

Het beeld is dat de specifiek voor de creatieve en culturele sector bedoelde huisvesting, ook wordt gebruikt door de sector. SLAK, Coehoorn, IPKW en Volkshuisvesting hanteren een selectie criterium waardoor naar schatting 95% van hun huisvesting wordt gevuld door ondernemers in de creatieve en culturele sector. Een deel van de sector huisvest zich in commerciële kantoor- of bedrijfspanden, panden van antikraak- of leegstandsbeheer. Er is geen volledig beeld van welke panden daarvan aan de vraag van de creatieve en culturele sector voldoen. Over de verhouding aanbod / bezetting van deze panden, is daarom niets te zeggen.

Figuur 2.4: verspreiding huisvesting over Arnhem (stippen), en concentratie ondernemers in de sector (vlekken, rood is hoge dichtheid)

3 De sector is tevreden met de huisvesting, maar toch wil een groot deel verhuizen

Tevredenheid hoog, zeker bij gebruikers van verzamelpanden

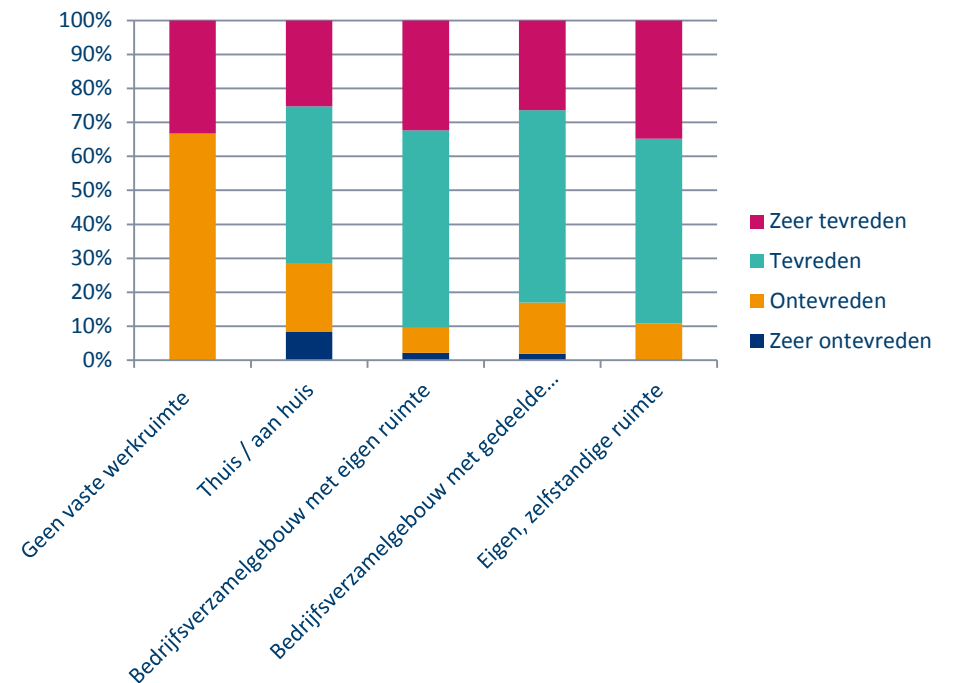
De creatieve en culturele sector is voor het overgrote deel tevreden met de huisvesting waarin zij nu gevestigd is. 78% van de respondenten is tevreden of zeer tevreden. We zien dat de sector kunst en cultuur gemiddeld iets minder vaak tevreden is met de huisvesting dan de andere delen van de creatieve en culturele sector. Dat geldt ook voor de creatieven die thuis werken en geen eigen huisvesting hebben. Opvallend is verder dat de ondernemers die een eigen ruimte hebben in een verzamelpand in maar liefst 90% van de gevallen tevreden of zeer tevreden zijn met hun huisvesting (zie figuur 3.1).

De creatieven die ontevreden zijn over hun huisvesting, noemen met name de omvang van de ruimte als zwak punt. Ook worden kwaliteit en faciliteiten van het pand regelmatig genoemd.

De helft van de creatieven wil verhuizen, een groot deel al snel

Opvallend is dat van alle respondenten, 37% aangeeft dat zij binnen nu en twee jaar voornemens zijn te verhuizen. Ruim de helft van de creatieven die aan huis is gevestigd wil graag verhuizen. Dat doet vermoeden dat een groot deel van de thuiswerkers dat noodgedwongen doet, uit financiële redenen of omdat ze geen andere huisvesting kunnen vinden. Bijna driekwart van de thuiswerkers die willen verhuizen, wil zich graag in een bedrijfsverzamelgebouw vestigen.

Figuur 3.1: Tevredenheid over de huisvesting, naar hoe de respondenten zijn gehuisvest

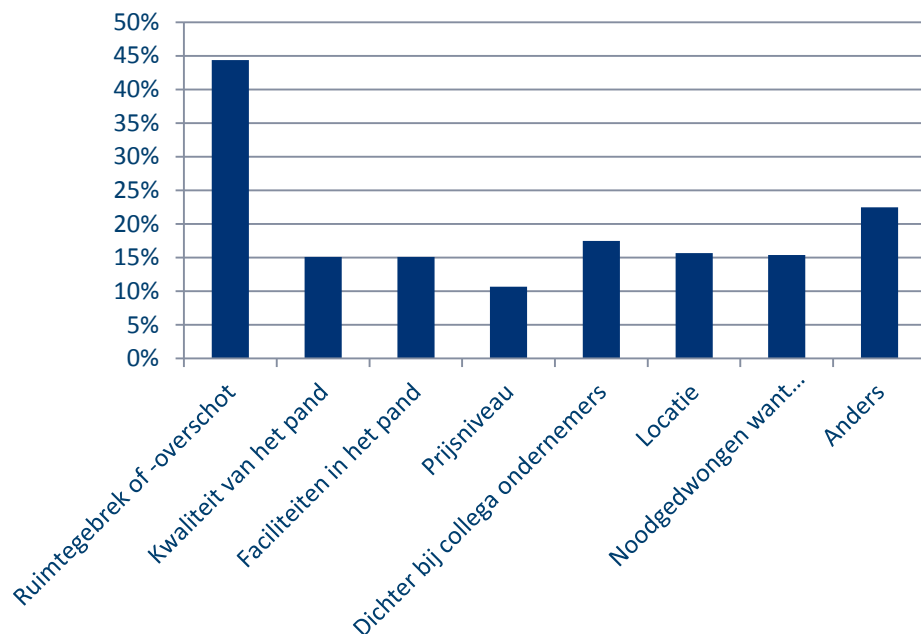

Ruim 16% van de respondenten is wel voornemens te verhuizen, maar dan tussen 2 en 5 jaar vanaf nu (2019). Ook in dat geval gaat het voor bijna de helft om aan huis gevestigden. We zien dat ruimtegebrek of –overschot de meest genoemde verhuisreden is (figuur 3.2). Verder worden diverse andere redenen genoemd, waaronder een aantal meerdere keren:

- scheiding van wonen en werken (of juist het combineren daarvan, of beperken van de reisafstand);
- het culturele klimaat van Arnhem in vergelijking tot andere steden (in deze gevallen gaat het om een verhuizing naar elders dan Arnhem);

- beperkingen in geluid / gebruikstijden van het pand
- diverse persoonlijke motieven.

Figuur 3.2: Verhuisredenen (percentage van de verhuizers dat deze verhuisredenen heeft ingevuld)

De verklaring voor de opvallende combinatie van hoge tevredenheid en hoge verhuiscens, moet gezocht worden in de combinatie geringe financiële middelen en een lage prijs voor huisvesting. Een groot deel van de creatieven heeft weinig te besteden en is blij dat het toch mogelijk is huisvesting te huren voor een laag bedrag. De verwachtingen van de huisvesting zijn daardoor laag. Maar als het even kan, willen ze wel iets beters.

Verhuiscens: grotere ruimte, liefst in verzamel pand, binnen Arnhem

De wens voor toekomstige huisvesting zijn als volgt samen te vatten:

- Twee typen ruimten kunnen op veel belangstelling rekenen: bedrijfsverzamel panden en volledig zelfstandige bedrijfsruimten. Vooral ondernemers die nu aan huis zijn gevestigd, of geen vaste ruimte hebben, willen naar deze panden. De ondernemers die nu al in de verzamel panden zitten dit type zijn gehuisvest, willen ook relatief minder vaak verhuizen;
- Verhuizers willen vrijwel altijd vanwege een grotere ruimte verhuizen;
- Tweederde van de verhuizers wil binnen Arnhem verhuizen; maar klein deel daarvan kijkt ook elders in de regio. Slechts 7% zoekt alleen buiten de regio Arnhem;
- Verhuizers willen het liefst in een gemengde stadswijk zitten (1/3^e van de verhuizers), gevolgd door de binnenstad.

Met name ondernemers die aan huis zijn gevestigd, willen vaker verhuizen. Bewoners van atelier- of kunstenaarswoningen, zijn echter vaak wel tevreden. Foto: atelierwoningen in de Druckerstraat.

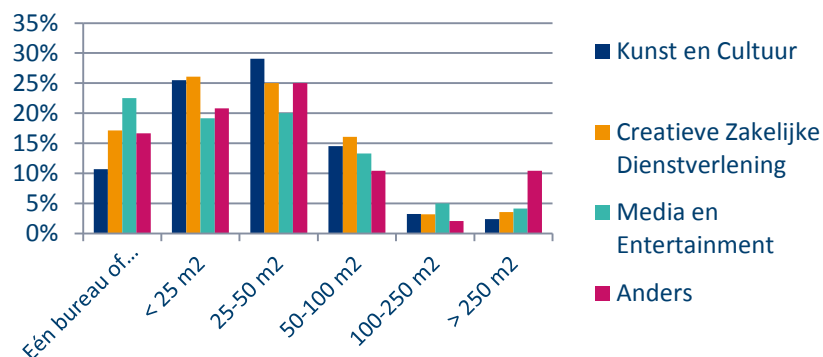
4 Met name de beeldende kunsten is een lastig te huisvesten doelgroep

Creatieven in de deelsector kunst en cultuur hebben relatief meer moeite geschikte huisvesting te vinden. Daar is een aantal redenen voor.

- **Het zijn kleine ondernemingen, met relatief veel ruimte per persoon**

De deelsector kunst en cultuur is nu gemiddeld iets groter gehuisvest dan de andere deelsectoren: absoluut gezien, maar zeker per arbeidsplaats bekeken. In figuur 4.1 is zichtbaar dat een relatief groot deel van de deelsector is gehuisvest in een ruimte groter dan 25 m². Bovendien zien we dat ondernemingen in kunst en cultuur gemiddeld vaker kleiner zijn: 92% van deze sector is ZZP'er tegenover ongeveer 83% in de andere deelsectoren.

Figuur 4.1: omvang huisvesting per sector

- **Hun activiteiten vragen om specifieke eisen qua huisvesting**

De kunst en cultuursector is divers van samenstelling: beoefening en productie van podiumkunsten, scheppende kunsten kunstgalerieën en expositieruimten en dienstverlening voor uitvoerende kunst. Zeker creatieven actief in de scheppende kunsten (49%, zo'n 560 ondernemers) stellen specifieke eisen aan de huisvesting. Beeldhouwers zoeken bijvoorbeeld huisvesting met relatief veel ruimte, op de begane grond en met stevige vloeren (want zware spullen) en waar lawaai geen overlast oplevert. Daarbij zijn de respondenten wel realistisch: door deze specifieke eisen op pandniveau geven weinig van hen aan voorkeur te hebben voor een specifieke plek binnen Arnhem; het belangrijkste is dat het pand voldoet. Uit soortgelijk onderzoek in Amersfoort (zie kader) blijkt daarnaast dat plafondhoogte en daglicht nog aanvullende eisen zijn die beeldend kunstenaars stellen aan hun huisvesting.

- **Ze zijn relatief vaker voornemens te verhuizen en willen daarbij vooral meer ruimte**

Ondernemers in de kunst en cultuur hebben relatief vaker het voornemen te verhuizen: 59% van de respondenten wil binnen nu en vijf jaar verhuizen; 40% binnen nu en twee jaar. Voor de rest van de creatieve en culturele sector is dat respectievelijk 52 en 26%. Gemiddeld is de sector kunst en cultuur nu gehuisvest op ongeveer 51 m² per ondernemer. De verhuizers hebben behoefte aan meer ruimte: gemiddeld zo'n 62 m². Ruimtegebrek is over de gehele sector een veelgenoemde verhuisreden, dit is in de kunst en cultuur niet anders.

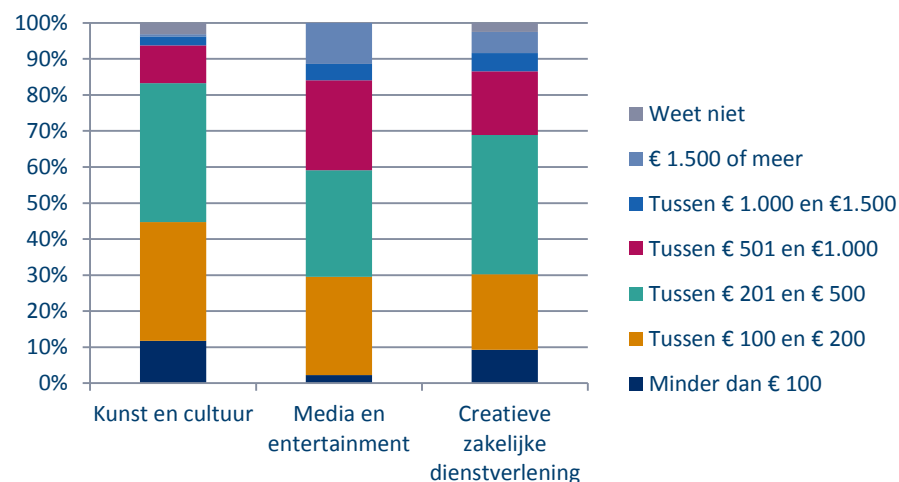
- **Ze hebben vaak relatief weinig inkomsten**

In de interviews en panelgesprekken is aangegeven dat ondernemers in de kunst en cultuursector relatief weinig verdienen. Volgens het CBS ligt het persoonlijk bruto jaarinkomen van 73 % van de beeldend kunstenaars,

onder de 20.000 euro¹². Slechts 5% van de beeldende kunstenaars in Nederland zit boven de armoedegrens.. Het is voor te stellen dat bij dergelijke lage inkomsten weinig geld over blijft voor het huren of kopen van bedrijfshuisvesting. We zien dan ook dat in de kunst en cultuur zo'n 45% van de ondernemers minder dan 200 euro betaalt voor hun huidige huisvesting, tegenover zo'n 30% voor de andere deelsectoren. Figuur 4.2 maakt dat inzichtelijk.

Net als voor de andere deelsectoren is een groot gedeelte van de ondernemers in de kunst en cultuur aan huis of niet in een vaste werkruimte gehuisvest. Dat strookt niet altijd met de specifieke eisen die dit type ondernemers stellen aan hun huisvesting.

Figuur 4.2: Huisvestingslasten per maand per sector, relatief per prijscategorie

¹² Dit is inclusief nevenactiviteiten zoals lesgeven, cursusleider en baantjes in de horeca of elders meegenomen

Hoewel het voor kunst en cultuur met deze combinatie van redenen lastig is geschikte huisvesting te vinden, komt uit de enquête en gesprekken ook naar voren dat muzikanten lastig geschikte ruimten kunnen vinden, net zoals grote(re) gezelschappen die vaak op zoek zijn naar tijdelijke repetitieruimten.

Er is echter ook een aantal beroepsgroepen binnen de creatieve en culturele sector, die voldoende verdienvermogen hebben (en soms ook weinig specifieke huisvestingseisen), waardoor deze groepen vrij gemakkelijk en kort na oprichting, terecht kan in de reguliere markt voor bedrijfshuisvesting; en daar ook tevreden over zijn. Denk aan reclame- en communicatiebureaus, architecten en PR-bureaus.

Wensen en mogelijkheden kunst en cultuur in andere steden

De gemeente Amersfoort heeft onlangs onderzoek gedaan naar de huisvestingswensen van de 'creatieve makers' in de stad (gemeente Amersfoort, 2018), met een digitale enquête onder 280 professionele en amateurcultuurmakers (beeldende kunst, muziek, podiumkunsten, schrijven/dichten). Daaruit kwam naar voren dat:

- 50% van de cultuurmakers niet tevreden is over de ruimte die ze gebruiken. Dat geldt voor 55% van de beeldend kunstenaars.
 - 24% van de beeldend kunstenaars geeft aan te kunnen leven van hun activiteiten. Alleen voor muzikanten ligt dat percentage nog lager.
 - 25% van de makers zou graag een andere ruimte gebruiken, dat geldt ook voor beeldend kunstenaars
 - De helft van de ondernemers is op zoek naar een plek waar meer creatieven zijn gevestigd, beeldend kunstenaars focussen zich ook op de binnenstad
- Uit het onderzoek van de gemeente Utrecht (Bureau BUITEN, 2017) komt naar voren dat 65% van de ondernemers in de kunst en cultuur vindt dat er onvoldoende aanbod is naar hun wens: met name betaalbaarheid en geschiktheid zijn struikelblokken. Ook hier is geconstateerd dat deze deelsector relatief lage inkomsten heeft en dat dit op gespannen voet staat met het vinden huisvesting die voldoet aan de eisen, maar past binnen de financiële mogelijkheden.

5 Mismatch tussen vraag en aanbod: prijs, omvang en tijdelijkheid

5.1 Toekomstig aanbod huisvesting: afname verwacht

De verwachting is dat het toekomstig aanbod aan huisvesting eerder kleiner dan groter zal worden, met name door de populariteit van de stad, de woningbouwopgave en de grote druk op de ruimte. Voor de panden van woningcorporaties speelt de kerntakendiscussie ook een rol hierbij. Uit de gesprekken met aanbieders zijn geen concrete of levensvatbare plannen voor toevoeging of het uit de markt nemen van huisvesting naar voren gekomen. De gemeente heeft op moment van schrijven ook geen plannen voor toevoeging van ruimten.

De enige echt grote ontwikkeling waar mogelijk rekening mee gehouden moet worden, is de herontwikkeling van Arnhems Buiten¹³. Vindt deze ontwikkeling doorgang, dan neemt het aanbod af met bijna 11.500 m², zo'n 17% van de totale voorraad en 26% van de voorraad verzamelgebouwen.

Er is verder een, lastig te becijferen, afname van het aanbod te verwachten omdat een groot deel van het aanbod tijdelijk is. Hoe groot dit percentage precies is, is op basis van onze gegevens niet te zeggen. Datzelfde geldt voor eventuele nieuwe tijdelijke panden die aan het aanbod toegevoegd kunnen worden. Van de respondenten geeft 15% van

de creatieven die willen verhuizen, aan dat dit komt doordat hun contract voor huisvesting af loopt. De ontwikkeling van het aanbod is weergegeven in tabel 5.1.

Tabel 5.1: Ontwikkeling aanbod huisvesting voor de creatieve en culturele sector, in m²

	huidige situatie 2019	toekomstig 2024	ontwikkeling 2019-2024
Zelfstandige ruimten	11.000	11.000	0
Verzamelgebouwen	44.000	32.500	-11.500
Overige ruimten	11.000	11.000	0
totaal	66.000	54.500	-11.500

Eén van de panden van SLAK op Arnhems Buiten

¹³ <https://www.gelderlander.nl/arnhem/honderden-huizen-op-arnhems-buiten-in-arnhem-en-oosterbeek~a255ccaf/>

5.2 Toekomstige vraag naar huisvesting: vraag neemt toe

Kwantitatief

Om de toekomstige kwantitatieve vraag naar huisvesting vanuit de creatieve en culturele sector te bepalen, zijn twee zaken van belang.

1. Ontwikkeling van de ruimtevraag van de huidige Arnhemse ondernemers in de sector

Een groot deel van de ondernemers die nu geen werkruimte huren (ze hebben geen vaste werkruimte of werken aan huis), wil verhuizen naar een ruimte in een verzamelpand of eigen bedrijfsruimte. Ook de vraag naar eigen, zelfstandige ruimten neemt toe, met zo'n 6 procentpunt. In tabel 5.2 is de verschuiving zichtbaar tussen de huidige situatie en de wensen voor de toekomst. Een deel van die wensen gelden al op de korte termijn: dat zijn ondernemers die hebben aangegeven voornemens te zijn binnen nu en 2 jaar te verhuizen.

Uit de enquête blijkt daarnaast dat een deel van de ondernemingen die nu een ruimte huren in een verzamelpand of eigen bedrijfsruimte, graag naar een grotere ruimte zouden willen. Ruimtegebrek is dan ook de belangrijkste reden om te willen verhuizen (44% van de verhuizers geeft dat aan). De respondenten die willen verhuizen hebben nu gemiddeld 56 m² tot hun beschikking. De groep wenst gemiddeld een ruim 20% grotere ruimte, van bijna 70 m².

Een groot deel van de extra ruimtevraag komt daarmee uit bestaande ondernemers in de sector. De totale ruimtebehoefte van de huidige ondernemers neemt over 5 jaar met zo'n 24% toe ten opzichte van de huidige situatie, waarbij een groot deel al op korte termijn (16,5%punt). Daarbij is rekening gehouden met het feit dat de huidige huurders bij een verhuizing ook een ruimte achter laten.

Tabel 5.2: Verdeling ondernemers over typen huisvesting, 2019 en 2024

	huidige situatie 2019	toekomstig (wens) 2024
Geen vaste werkruimte	13%	5%
Aan huis gehuisvest	46%	37%
Eigen ruimte in verzamelpand	22%	30%
Gedeelde ruimte in verzamelpand	8%	9%
Eigen bedrijfsruimte (niet aan huis)	7%	13%
Andere ruimte	4%	7%

2. Ruimtevraag van buitenaf en door nieuwe ondernemers

Vraag naar huisvesting komt natuurlijk niet alleen uit de ondernemers die nu in Arnhem zijn gevestigd. Ook starters uit Arnhem en nieuwe ondernemers van buitenaf zorgen voor ruimtevraag. Als we er van uit gaan dat de sector net zo hard blijft groeien als de afgelopen 10 jaar, dan betekent dit ook een (relatief kleinere) extra vraag naar huisvesting.¹⁴

In tabel 5.3 is de totale ruimtebehoefte op dit moment en voor de toekomst (2024) weergegeven. Daarbij zijn de ondernemers die met een korte termijn verhuisbehoefte, gerekend tot de huidige vraag.

¹⁴ De afgelopen 10 jaar is het aantal banen in de creatieve en culturele sector in Arnhem met 30 procent gegroeid. Het aantal vestigingen groeide met ruim 75%. Als deze ontwikkeling zich doorzet is het aantal ondernemingen in 2024 gegroeid naar 3.860 en het aantal werknemers tot ca 4.430. Er vanuit gaande dat die ondernemers dezelfde huisvestingswensen hebben als de respondenten (en gecorrigeerd voor nog altijd toenemende aantal ZZP'ers, die vaker aan huis zich vestigen of geen vaste werkruimte hebben), gaan we uit van zo'n 70.000 m² totale ruimtebehoefte.

Tabel 5.3: Huidige en toekomstige kwantitatieve ruimtebehoefte creatieve en culturele sector

	huidig (2019-2020)	toekomst (2024)	ontwikkeling vraag
Eigen ruimte in verzamelpand	32.900	36.100	+3.200
Gedeelde ruimte in verzamelpand	10.400	10.200	-200
Eigen bedrijfsruimte (niet aan huis)	12.900	15.000	+2.100
Andere ruimte	7.300	8.700	+1.400
totaal	63.500	70.000	6.500

Uiteraard is deze raming een inschatting en in de toekomst afhankelijk van veel verschillende factoren: de ontwikkeling van de economische conjunctuur, sectorale ontwikkelingen, ontwikkelingen in de vraag-aanbod verhoudingen in andere steden in Nederland, de uitstroom uit opleidingen, etc. Ook geldt dat kwalitatieve aspecten van het betreffende pand van invloed zijn op de daadwerkelijke vraag, zoals bijvoorbeeld het prijsniveau.

Kwalitatief: men wil een grotere ruimte voor (iets) minder geld

We constateerden eerder al dat de verhuizers graag meer ruimte tot hun beschikking willen hebben. Opvallend is dat de verhuizers gemiddeld gezien wel goedkoper gehuisvest willen zijn: 74% van die groep betaalt nu minder dan 500 euro per maand aan huisvestingslasten. In de toekomst is die groep – wanneer aan hun wensen tegenmoet wordt gekomen - gegroeid tot 80%.

Andere kwalitatieve aspecten

Naast omvang van de ruimtes en prijs, is uit het onderzoek (enquête, interviews en panelgesprekken) nog een aantal kwalitatieve aspecten op

te maken die meespelen bij de vraag naar huisvesting voor de creatieve en culturele sector in Arnhem:

- Een groot deel van de ondernemers is aan huis gevestigd. Voor een deel van de ondernemers is dat in theorie ideaal omdat dit zorgt voor een bepaalde mate van vrijheid. In de praktijk blijkt dat een reguliere woning hier lang niet altijd voor voldoet. Atelierwoningen of woningen met praktijkruimte aan huis voldoen wel, maar het aanbod daarvan is te beperkt, zo blijkt uit de enquêtes.
- Uit enquêtes en panelgesprekken kwam naar voren dat het aanbod aan atelierwoningen ontoereikend is voor de vraag.
- Ondernemers in de creatieve en culturele sector geven aan dat tijdelijkheid voor hen een veelbepalende factor is. Zijn ruimtes niet tijdelijk, dan zijn ze bereid meer te betalen en vooral ook meer te investeren in de ruimtes en omgeving.
- Waar ondernemers in veel andere sectoren liefst hun ruimte ‘turn-key’ huren (zo compleet mogelijk en goed afgewerkt), is dat voor de creatieve en culturele sector veel minder belangrijk. Sterker nog: plekken waar creatieven de vrijheid krijgen samen met andere ondernemers iets van de ruimte te maken, lijkt een ideaal voor veel creatieve en culturele ondernemers. Het maakt creatieven in dat geval ook minder uit op welke plek dit pand staat.
- De tijdelijkheid van huisvesting is een probleem voor creatieven. Het veroorzaakt onderbreking(en) in de bedrijfsvoering en beperkt de investeringen van ondernemers in de panden. Uit het onderzoek blijkt namelijk dat ondernemers vaak bereid zijn te investeren in het pand of de omgeving, maar dat de tijdelijkheid hen daarin belemmert. Tot slot zorgt tijdelijkheid voor veel onzekerheden voor de ondernemers.
- Qua aanwezige voorzieningen in het pand zijn met name ateliers, opslag, ontmoetingsruimte en productieruimten in trek bij creatieven. Ook geeft een vrij groot aandeel aan behoefte te hebben aan een kantoorruimte bij de huisvesting.

5.3 Vraag en aanbod: opgaven voor de toekomst

Kwantitatief voldoende aanbod om de vraag te faciliteren, maar kwalitatief niet; in de toekomst lopen de tekorten verder op

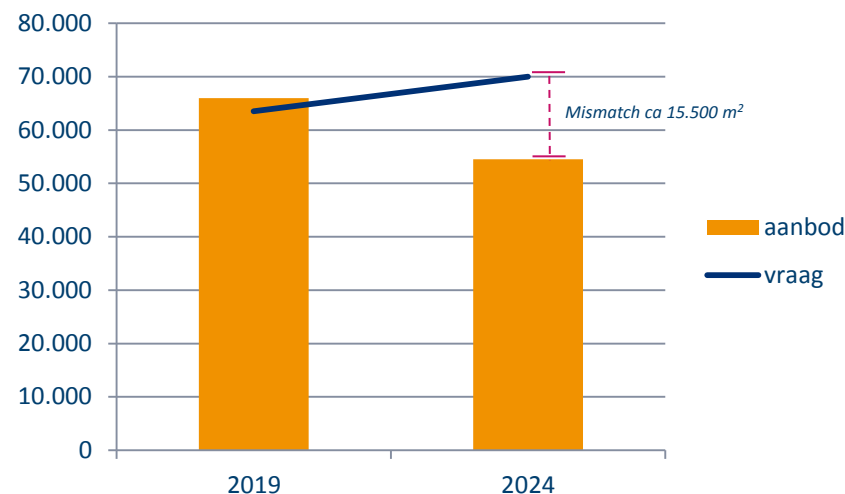
Als we de vraag naar en het aanbod van huisvesting voor de creatieve en culturele sector tegen elkaar afzetten, is de conclusie dat de voorraad huisvesting op dit moment in potentie groot genoeg is om de gehele sector te huisvesten¹⁵. Dat beeld houdt echter niet volledig stand als de uitsplitsing wordt gemaakt in typen huisvesting. Er is op dit moment met name een tekort aan eigen bedrijfsruimten. Alternatieve ruimten zijn er voldoende. In de toekomst (2024) is er naar verwachting vooral een tekort aan bedrijfsverzamel panden voor de creatieve en culturele sector, van zo'n 14.000 m². Daarbij is er vanuit gegaan dat Arnhems Buiten binnen nu en 5 jaar niet meer beschikbaar is. Echter, ook als dit beschikbaar blijft, ontstaat er een kwantitatief tekort, van zo'n 2.300 m². Daarnaast is er meer vraag naar dan aanbod van eigen, zelfstandige bedrijfsruimten voor creatieven. Tabel 5.4 en figuur 5.5 geven een overzicht.

Tabel 5.4: Vraag en aanbod huisvesting creatieve en culturele sector, in m²

	2019			2024		
	vraag	aanbod	saldo	vraag	aanbod	saldo
Eigen ruimte in verzamelpand	32.900	44.000	700	36.100	32.500	-13.800
Gedeelde ruimte in verzamelpand	10.400			10.200		
Eigen bedrijfsruimte (niet aan huis)	12.900	11.000	-1.900	15.000	11.000	-4.000
Andere ruimte	7.300	11.000	3.700	8.700	11.000	2.300
totaal	63.500	66.000	2.500	70.000	54.500	-15.500

¹⁵ Zie hiervoor ook de beperkingen in de aanbodinventarisatie, zoals benoemd in hoofdstuk 2

Figuur 5.5: Visualisatie vraag-aanbodconfrontatie 2019 en 2024 aanbod en vraag huisvesting creatieve en culturele sector, in m².

In figuur 5.5 is de ontwikkeling gevisualiseerd.

Belangrijke kanttekeningen bij de prognoses van vraag en aanbod

- Een belangrijke kanttekening voor de genoemde aanbodcijfers heeft te maken met het 'grijze gebied' van het aanbod. Daarbij gaat om bedrijfshuisvesting waarvan in principe elke onderneming gebruik kan maken: commerciële kantoren en bedrijfspanden. Dit aanbod is deels meegenomen in de cijfers op basis van internetonderzoek naar het type panden, locatie, prijs en huidige gebruikers. Of en in welke mate de panden terecht zijn opgenomen in het aanbod, is daarbij per definitie onderwerp van discussie. Dat komt door de afbakening van de onderzoeksvraag, maar ook door de pluriformiteit van de creatieve en culturele sector in vergelijking tot andere economische sectoren. Voor dat laatste geldt dat er, ook vanuit de enquête, geen algemene stelregel is op te stellen voor in hoeverre creatieven gebruik (kunnen / willen) maken van dit type huisvesting. Bovendien kunnen factoren

die meespelen in de toekomst veranderen: bijvoorbeeld door prijsveranderingen op de vastgoedmarkt, of verandering van inkomsten van creatieven. Zie ook in paragraaf 5.2.¹⁶

- Het onderzoek focust zich op vraag en aanbod van werkruimten voor creatieven. In sommige gevallen zijn deze werkruimten onderdeel van een woning, zoals bij atelierwoningen. In de panelgesprekken en open vragen van de enquête kwam naar voren dat er meer vraag dan aanbod is naar deze specifieke combinatie van wonen en werken.
- Uitgangspunt van de prognose is dat de ruimtebehoefte van creatieven over vijf jaar, relatief gezien, gelijk is aan de ruimtebehoefte van de creatieven op dit moment. Het kan zijn dat door technologische ontwikkelingen zoals verdere digitalisering of 3D printing, de ruimtebehoefte van creatieve activiteiten (deels) verandert.
- Voor de verwachte groei van de creatieve en culturele sector is uitgegaan van de groeiontwikkeling in de afgelopen 10 jaar. Er kunnen diverse redenen zijn waarom de groei zwakker of sterker is de komende periode – zie ook paragraaf 5.2.
- Zoals vrijwel alle prognoses van werkgelegenheid en bedrijfsruimten gaat ook deze prognose uit van een lineaire ontwikkeling van de sector. Dit doet geen recht aan de grilligheid waarmee de economie zich ontwikkelt, waarbij een daling in het ene jaar kan worden gecompenseerd door een stijging in het jaar erop.
- De respons van de enquête is hoog, en naar verwachting ook de representativiteit ervan. Toch kan niet worden uitgesloten dat het geen volledig kloppende afspiegeling is van de totale populatie.
- Tot slot is de invloed van kwalitatieve aspecten van huisvesting (prijs, vorm, locatie, etc.) op deze kwantitatieve vraag zo groot, dat deze absoluut niet los van elkaar gezien kunnen worden.

¹⁶ Voor een volledig overzicht van het aanbod en andere kanttekeningen rond het gebruikte overzicht ervan, zie bijlage 6.

Kwalitatieve aspecten geven een veel genuanceerder beeld: prijs speelt mee...

De panelgesprekken en de veelvuldig ingevulde toelichting op de enquête door respondenten, laten zien dat er op dit moment een (kwalitatieve) mismatch is. Respondenten willen relatief vaak verhuizen, maar kunnen niet altijd een ruimte naar wens vinden. De belangrijkste reden hiervoor is de prijs. Een deel van het aanbod is te duur ten opzichte van de financiële draagkracht van een groot deel van de sector. Prijzen van huisvesting variëren van gemiddeld tussen de € 5,20 en € 13,75 per m² per maand inclusief servicekosten. Uit de enquête blijkt dat de sector nu gemiddeld € 5,56 per m² per maand betaalt. De betaalde huurprijzen zitten hiermee dus onderaan de bandbreedte. Bovendien is bekend dat de ondernemers die willen verhuizen, gemiddeld nog iets goedkoper gehuisvest willen zijn dan op dit moment: € 5,50 per m² per maand. De vraag naar huisvesting is kennelijk afhankelijk van het prijsniveau. Beschikbaarheid van goedkope huisvesting heeft een aanzuigende werking vanuit in elk geval de aan huis gevestigde ondernemers. Hoewel een exacte vraag-aanbodconfrontatie naar prijs niet is te maken, zien we wel dat de afname van het aanbod aan huisvesting zit in de lagere prijs categorieën (Arnhems Buiten).

...en mogelijk ook andere factoren

Andere kwalitatieve factoren die meespelen bij de interpretatie van de mismatch, zitten bijvoorbeeld in locatie, omvang, voorzieningen en 'huisregels' in bepaalde panden. Ook speelt tijdelijkheid mee: vaak moeten verhuizen betekent steeds weer zoeken naar nieuwe huisvesting. In de panelgesprekken kwam naar voren dat de mismatch voor bepaalde typen huisvesting onnodig groot is doordat ruimten bezet worden gehouden door creatieven die er maar incidenteel gebruik van maken van de ruimte of die meer ruimte bezet houden dan noodzakelijk.

Opgave: balans vinden in kwantiteit en kwaliteit

Conclusie is dat er in de nabije toekomst een kwantitatief tekort aan huisvesting is voor zelfstandige bedrijfsruimten voor creatieven. Het

kwantitatief tekort neemt naar verwachting toe, en zal ook gaan gelden voor bedrijfsverzamel panden. Deze mismatch hangt echter sterk samen met kwalitatieve aspecten, waarvan prijs en tijdelijkheid de belangrijkste zijn. Dit maakt de opgave complex. Enerzijds omdat in het aanbod prijs en tijdelijkheid samenhangen (tijdelijke huisvesting is vaak goedkoop). Anderzijds omdat de kwantitatieve vraag alleen bestaat onder de voorwaarde dat het aanbod moet passen binnen de beperkte financiële mogelijkheden van de sector. Tot slot speelt mee dat tijdelijke huisvesting ook een functie vervult, omdat het een substantieel deel van de sector huisvest.

De belangrijkste opgave is in de eventuele realisatie van nieuwe huisvesting die balans in de gaten te houden. Hiervoor kan deels inspiratie gehaald worden uit de situatie en aanpak in andere gemeenten in Nederland (zie kader).

Vraag en aanbod creatieve en culturele sector elders in Nederland

Onderzoek heeft uitgewezen dat in **Amsterdam** elk jaar 1.000 tot 1.500 ondernemers een ruimte zoeken in creatieve broedplaatsen. De stad Amsterdam heeft als ambitie gesteld elk jaar 10.000 m² aan nieuwe creatieve incubators te realiseren. De MRA voert een actief broedplaatsenbeleid: de afgelopen 15 jaar is er 170.000 m² broedplaatsen bij gekomen. De meeste van deze locaties zijn 3 tot 20 jaar vastgelegd. Een deel van de incubators hanteert eigen beleid in zaken als toekenning en duur van de huurcontracten; de gemeente heeft als streven dat elke incubator een maximum van 5 + 5 jaar huurperiode aanhoudt.

Rotterdam heeft zich tot doel gesteld meer panden betaalbaar beschikbaar te stellen voor de creatieve sector, met focus op beeldend kunstenaars, podiumkunstenaars, filmers, fotografen, ontwerpers en architecten. Men zoekt daarbij naar een huurniveau van €50 per m² per jaar kale huur. Doel is elk jaar het aanbod uit te breiden met 3.000 m² per jaar. Belangrijke aanbieder in Rotterdam is SKAR: Stichting Kunstaccommodatie Rotterdam. Deze stichting heeft 25 panden in beheer, in totaal zo'n 20.000 m².

In **Groningen** is de verwachting dat het huisvestingsaanbod de komende jaren zal afnemen door druk uit de woningmarkt. Met name tijdelijke, goedkope locaties zullen wegvallen: verwachting is dat er een tekort ontstaat van 5.000 – 15.000 m² de komende jaren. Er is nu zo'n 105.000 m² aan broedplaatsen in de stad. Daarom is een quickscan broedplaatsenbeleid in uitvoering om te verkennen of een broedplaatsenbeleid zinvol kan zijn.

In 2017 is in Utrecht geschat dat de acute ruimtebehoefte voor de creatieve sector in bedrijfsverzamelgebouwen circa 15.000 m² is in de komende 2 jaar. Ook de vraag naar atelierwoningen en zelfstandige units is daar substantieel. De stad is nu met andere gemeenten in de regio bezig te verkennen in hoeverre aandeel leegstaand erfgoed in deze vraag kan voorzien.

6 Conclusies

Uit het onderzoek trekken we op drie thema's de volgende conclusies.

6.1 *Conclusies over het functioneren van de sector in Arnhem*

De creatieve en culturele sector in Arnhem is succesvol, Arnhem wordt dan ook terecht tot de G9 gerekend. Het percentage banen in de sector is relatief hoog en de sector groeit ook harder dan gemiddeld in Nederland. Verder valt op dat de sector over de volle breedte sterk is in Arnhem; de keerzijde daarvan is dat er – ten opzichte van andere G9 steden - geen duidelijke specialisatie is binnen de sector.

De creatieve en culturele sector is veelzijdig en veelkleurig. De activiteiten van creatieven verschillen sterk en dat beïnvloedt direct hun huisvestingsvoorkeuren: van vrij algemeen (kantoorachtige functies) tot zeer specifiek (bijvoorbeeld bij beeldend kunstenaars). Daarnaast loopt het verdienvermogen binnen de sector sterk uiteen. Dat beïnvloedt de inkomsten van de sector en indirect hun mogelijkheden om huisvesting te financieren. Dit zorgt ervoor dat een deel wél en een deel géén marktconforme huren kan betalen.

6.2 *Conclusies over de huidige huisvesting van de sector*

Het merendeel van de creatieven huurt / gebruikt geen specifieke huisvesting voor hun onderneming. Zij werken vanuit huis of bij hun klanten, in koffietentjes of huren af en toe een flexplek.

De sector is geconcentreerd in het centrum en de gemengde wijken daaromheen in Arnhem-Noord. Arnhem-Zuid huisvest veel minder

creatieven. Dat geldt zowel voor de aan huis gevestigde ondernemers als voor creatieven die huisvesting huren.

Een groot deel van de ondernemers heeft tijdelijke huisvesting. Het onderzoek laat zien dat dat een grote, ongewenste, onzekerheid oplevert voor veel creatieven. Een nuancering is daarbij wel op z'n plaats: tijdelijke huisvesting voorziet tegelijkertijd in een substantieel deel van de vraag, voor een vaak lagere prijs dan huisvesting met vaste of langjarige contracten. De sector kan dus niet zonder tijdelijke huisvesting.

Creatieven zijn over het algemeen tevreden over hun eigen huisvesting, maar toch is een groot deel van de ondernemers voornemens te verhuizen. Men wil daarbij groter en relatief goedkoper gehuisvest zijn. De vraag is of dat in alle gevallen realistisch is.

We zien wel dat de in verzamelpanden of broedplaatsen gevestigde creatieven vaker tevreden zijn en minder vaak willen verhuizen dan anderen. Voor ondernemers die aan huis zijn gevestigd of geen vaste werkplek hebben, is dat juist andersom. Een deel van de sector is dus ongewenst aan huis gehuisvest. Onder de creatieven met een verhuiswens, zijn verzamelpanden of broedplaatsen populair. De aantrekkingskracht van deze panden zit in de interactie met andere creatieven. Interactie creëert bovendien onderlinge begrip voor elkaars activiteiten en de mogelijke overlast die daarmee gepaard gaat. Dat is, naast het geringe verdienvermogen en de specifieke huisvestingswensen van een deel van de sector, ook de reden dat weinig creatieven gebruik maken van reguliere bedrijfshuisvesting d.w.z. huisvesting die niet specifiek op de creatieve en culturele sector is gericht. Al laat het onderzoek ook zien dat reguliere bedrijfshuisvesting qua prijs soms prima kan concurreren met specifiek voor de creatieve en culturele sector beschikbare huisvesting.

6.3 Conclusies over de toekomstige huisvesting van de sector

De vraag naar huisvesting voor de creatieve en culturele sector neemt toe in de nabije toekomst. Dat komt doordat een deel van de huidige ondernemers te klein of ongewenst thuis is gehuisvest. Een andere factor die meespeelt is de sterke groei die de sector doormaakt. Dit zorgt naar verwachting ook in de toekomst voor meer vraag naar huisvesting.

Tegelijkertijd staat door de populariteit van de stad het aanbod onder druk: er zijn minder (tijdelijk) leegstaande panden en de opbrengsten voor woningen of andere bedrijfsruimte liggen hoog. De komende jaren wordt daarom een afname van het huisvestingsaanbod voor de creatieve sector verwacht. Bovendien zijn er geen concrete plannen voor grote toevoegingen die dit kunnen opvangen.

Dit zorgt voor een mismatch tussen vraag naar en aanbod van huisvesting voor de creatieve en culturele sector in Arnhem. De mismatch komt tussen nu en 5 jaar naar verwachting uit op ongeveer 15.500 m². De precieze omvang is afhankelijk van zowel kwalitatieve aspecten als prijs en type huisvesting en in hoeverre deze aansluiten op de behoefte. Daarnaast zijn er algemene onzekerheden als de ontwikkeling van de conjunctuur, sectorale ontwikkeling en de ontwikkeling van de vraag-aanbod verhoudingen elders. De geraamde omvang van de mismatch is daarom een indicatie. Wanneer specifieke behoeften van de sector als prijs en kwaliteit niet als maatstaf worden gehanteerd, biedt reguliere bedrijfshuisvesting ook mogelijkheden. Maar deze sluit in de meeste gevallen qua aard, ligging en prijsniveau niet aan op de behoefte van de sector.

Arnhem Plangebied Coehoorn Oost

Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)

Auteur:

W.A. Bergman

Status:

definitief

BAAC Rapport V-19.0368

februari 2020

Colofon

ISSN:	1873-9350	
Auteur:	W.A. Bergman (KNA maatwerkactor, KNA senior prospector Ma)	
Cartografie:	J. van Gestel	
Copyright:	BAAC te 's-Hertogenbosch	
Redactie senior archeoloog :	J.F. van der Weerden	07-01-2020
Accordering senior prospector:	M.J. van Putten	03-02-2020

© BAAC, 's-Hertogenbosch (2020)
BAAC aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

BAAC

Onderzoeks- en adviesbureau voor Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur- en Cultuurhistorie

Graaf van Solmsweg 103
5222 BS 's-Hertogenbosch
Tel.: (073) 61 36 219
E-mail: denbosch@baac.nl

Postbus 2015
7420 AA Deventer
Tel.: (0570) 67 00 55
E-mail: deventer@baac.nl

Inhoud

Inhoud	5
Samenvatting	7
1 Inleiding	9
1.1 Onderzoekskader	9
1.2 Ligging van het gebied	10
1.3 Administratieve gegevens	12
2 Vooronderzoek	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Samenvatting	13
2.3 Archeologische verwachting	13
3 Inventariserend veldonderzoek	17
3.1 Werkwijze	17
3.2 Veldwaarnemingen	18
3.3 Verkennend booronderzoek	19
3.3.1 Lithologie en bodemopbouw	19
3.3.2 Archeologische indicatoren	20
3.4 Archeologische interpretatie	20
4 Conclusie en aanbevelingen	21
5 Geraadpleegde bronnen	25
Bijlagen	27
Bijlage 1 Boorstaten	

Samenvatting

BAAC heeft ten behoeve van een bestemmingsplanwijziging een verkennend booronderzoek uitgevoerd voor het plangebied Coehoorn Oost te Arnhem.

In een eerder stadium is een bureauonderzoek uitgevoerd, waaruit blijkt dat het plangebied direct ten westen van de oude stadskern van Arnhem ligt. Een deel van de voormalige stadsgracht heeft door of direct naast het plangebied gelopen. In het plangebied was vanaf de 16^e eeuw of mogelijk eerder bebouwing aanwezig. Gaandeweg de 18^e eeuw wordt de stad/vesting Arnhem voorzien van buitenwerken. Dit gaat ten koste van de bebouwing in het plangebied. Deze maakt plaats voor een ravelijn en een daarvoor liggende gracht. Aan het begin van de 19^e eeuw worden de verdedigingswerken gesloopt. In het plangebied wordt bebouwing, waaronder een kerk gerealiseerd. Na de Tweede Wereldoorlog wordt vrijwel al deze bebouwing, inclusief de kerk, gesloopt en deels vervangen voor moderne deels onderkelderde bebouwing.

De verwachting op het aantreffen van resten uit de nieuwe tijd is zeer hoog. Eventuele resten uit voorliggende perioden zijn vermoedelijk niet bewaard gebleven. Eventueel aanwezige archeologische resten worden vanaf ongeveer een meter tot twee à drie meter onder maaiveld verwacht en zullen zich manifesteren door resten van bebouwing, zoals muurresten. Ook worden ophooglagen, zoals een grachtdemping en resten van het ravelijn verwacht.

Uit het veldonderzoek blijkt dat de kans klein is dat ter plaatse van de voormalige kerk en onderkelderde gebouwen archeologische resten sporen bewaard zijn gebleven. Buiten de locatie van de voormalige kerk en de kelders kan op basis van het verkennend booronderzoek gesteld worden dat conform de verwachting resten van bebouwing of verdedigingswerken bewaard zijn gebleven. Deze kunnen vanaf circa 1,3 m –mv verwacht worden. Indien ingrepen in de bodem dieper reiken dan 1,3 m –mv adviseert BAAC een proefsleuvenonderzoek uit te voeren.

1 Inleiding

1.1 Onderzoekskader

In opdracht van Projectbureau Gemeente Arnhem heeft het onderzoeks- en adviesbureau BAAC een verkennend booronderzoek uitgevoerd voor het plangebied Coehoorn Oost te Arnhem. Aanleiding voor het onderzoek is een wijziging in het bestemmingsplan. Er zijn een aantal ingrepen gepland, waaronder de bouw van vier gebouwen (figuur 1.1).¹ Bij ingrepen in de bodem bestaat een gerede kans dat eventueel aanwezige archeologische waarden verstoord of vernietigd worden.

Figuur 1.1 Ontwerpschets (indicatief).

De uitvoering van het verkennende booronderzoek is gebaseerd op de resultaten van een bureauonderzoek.² De uitvoering van dit onderzoek komt voort uit de specifieke verwachting voor vindplaatsen uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd.

In dit rapport zijn de resultaten van het verkennende booronderzoek beschreven. Op basis van deze resultaten worden aanbevelingen gedaan voor eventueel vervolgonderzoek.

Door middel van het inventariserend verkennend booronderzoek wordt aanvullende informatie vergaard over de intactheid van de bodemopbouw en eventueel aanwezige archeologische resten en/of vindplaatsen in het plangebied. Het inventariserend veldonderzoek heeft als doel het toetsen c.q. bijstellen van het verwachtingsmodel zoals dat is opgesteld tijdens het bureauonderzoek. Op

¹ CPO 2019.

² Bergman & Willems 2019.

basis van de resultaten van het booronderzoek wordt een selectieadvies opgesteld voor (delen van) het plangebied over het mogelijk vervolgtraject.

Tijdens het onderzoek dienen de volgende onderzoeksvragen uit het Plan van Aanpak³ te worden beantwoord:

- Hoe is de bodemopbouw en zijn (begraven) bodems met potentiële archeologische niveaus (cultuurlagen) aanwezig? En zo ja, op welke diepte?
- Zijn binnen het plangebied puindumps, muurresten, grachtvullingen op ophooglagen aanwezig. En zo ja, tot welke diepte?
- In hoeverre worden archeologische resten bedreigd en is vervolgonderzoek nodig en zo ja, in welke vorm?

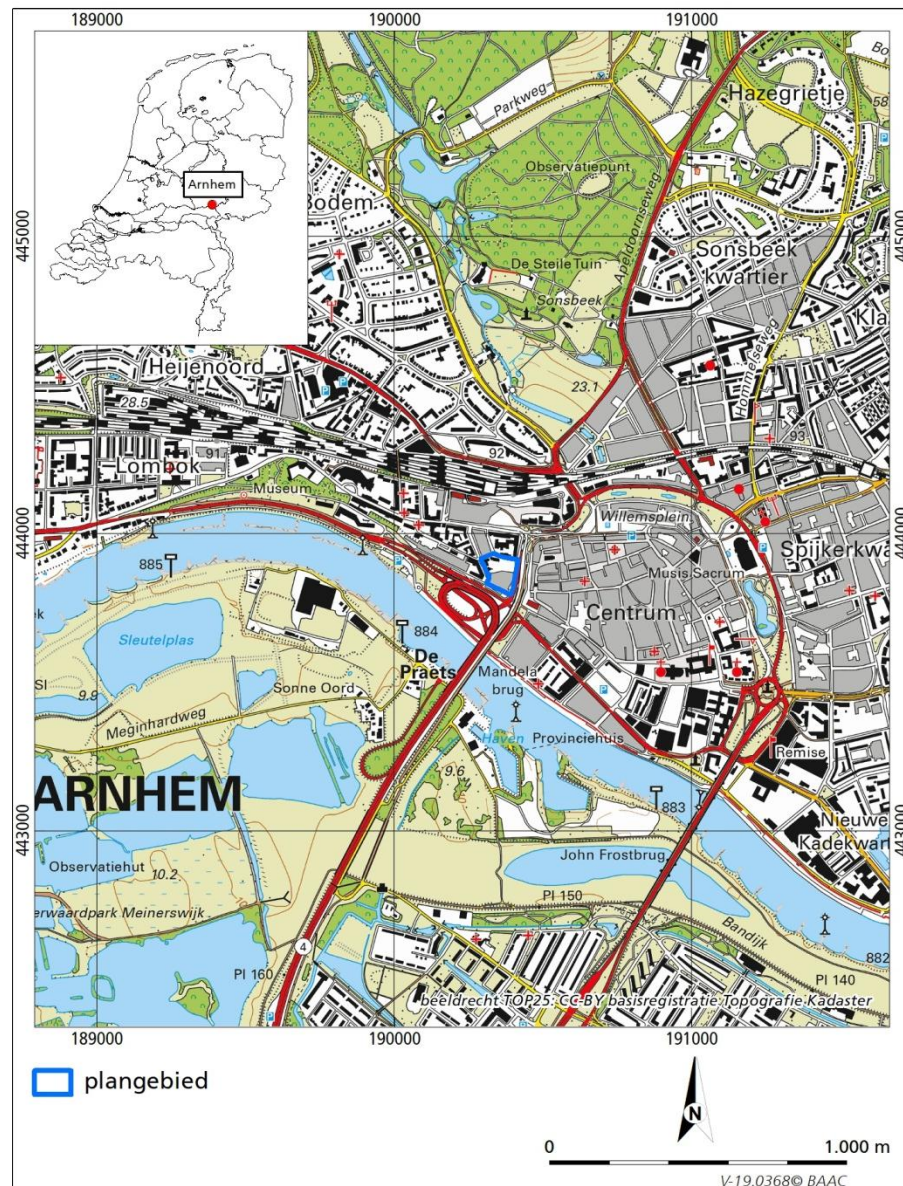
Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 4.1, protocol 4003⁴ en het onderzoeksspecifieke Plan van Aanpak.

1.2 Ligging van het gebied

Het plangebied ligt direct ten westen van het centrum van Arnhem en wordt begrensd door de Oude Kraan, Nieuwe Plein, Coehoornstraat, Korte Coehoornstraat en Bergstraat. Het gebied is grotendeels bebouwd met in het noorden een niet openbare tuin (Coehoornpark). De oppervlakte bedraagt circa 1,1 ha. In figuur 1.2 is de ligging van het plangebied weergegeven.

³ Bergman 2019.

⁴ CCvD 2016.

Figuur 1.2 Ligging van het plangebied.

1.3 Administratieve gegevens

Provincie:	Gelderland
Gemeente:	Arnhem
Plaats:	Arnhem
Toponiem:	Coehoorn Oost
Kadastrale gegevens:	Gemeente Arnhem, sectie P nummers 4620, 6825, 6826, 4625, 2921, 814, 5026, 4622, 5027 en 4624
Planprocedure:	Bestemmingsplanwijziging
Datum opdracht:	5 november 2019
Datum veldwerk:	11 december 2019
Datum conceptrapportage:	7 januari 2020
Datum definitief rapport:	4 februari 2020
BAAC-projectnummer:	V-19.0368
Coördinaten:	190.291 / 443.918 190.414 / 443.913 190.390 / 443.793 190.309 / 443.918
Kaartblad:	40 B
Oppervlakte:	1,1 ha
Datering:	Nieuwe tijd
Zaakidentificatienummer:	4754363100
Type onderzoek:	Inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)
Opdrachtgever:	Gemeente Arnhem, Project - en interimmanagement R. van Dijk
Bevoegde overheid:	Gemeente Arnhem M. Defilet
Beheer documentatie:	Bibliotheek Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, DANS-Easy en archief BAAC bv.
Uitvoerder:	BAAC bv, vestiging 's-Hertogenbosch Graaf van Solmsweg 103 5222 BS 's-Hertogenbosch tel. 073-6136219
Projectleider:	W.A. Bergman w.bergman@baac.nl

2 Vooronderzoek

2.1 Inleiding

Het archeologisch bureauonderzoek voor het project Coehoorn Oost is eerder in 2019 uitgevoerd door BAAC.⁵ Hieronder volgt een beknopte samenvatting van dit onderzoek en een herhaling van het verwachtingsmodel. Voor een uitgebreide beschrijving van het bureauonderzoek wordt verwezen naar het desbetreffende rapport.

2.2 Samenvatting

Het plangebied ligt geomorfologisch gezien op de overgang tussen hellingafzettingen van de noordelijk gelegen stuwwal en fluviatiele afzettingen van de Rijn. Direct ten oosten van het plangebied ligt de monding van een erosiedal dat vanaf de stuwwal richting Rijn loopt.

Het plangebied ligt direct ten westen van de oude stadskern. Op een kaart van Jacob van Deventer uit de 16^e eeuw is zichtbaar dat bebouwing in het plangebied aanwezig was. De toenmalige stadsgracht valt deels binnen het plangebied of lag er direct naast. Gaandeweg de 18^e eeuw wordt de stad/vesting Arnhem voorzien van buitenwerken. Aan het eind van de 18^e eeuw is dan ook geen sprake meer van bebouwing. Het plangebied wordt ingenomen door een verdedigingswerk: een ravelijn en de daarvoor liggende gracht.

Aan het begin van de 19^e eeuw worden de verdedigingswerken gesloopt. In het zuidelijke deel van het plangebied wordt bebouwing gerealiseerd. Direct ten noorden van het plangebied wordt de 'Algemene Begraafplaats' ingericht. Een klein deel van de begraafplaats, met name de toegang, valt nog binnen het plangebied. In de tweede helft van de 19^e eeuw wordt een driebeukige hallenkerk in het noordelijke deel nabij de begraafplaats gebouwd. In de daaropvolgende jaren raakt het plangebied vrijwel geheel bebouwd. Na de Tweede Wereldoorlog wordt vrijwel al deze bebouwing, inclusief de kerk, gesloopt en deels vervangen voor moderne deels onderkelderde bebouwing.

2.3 Archeologische verwachting

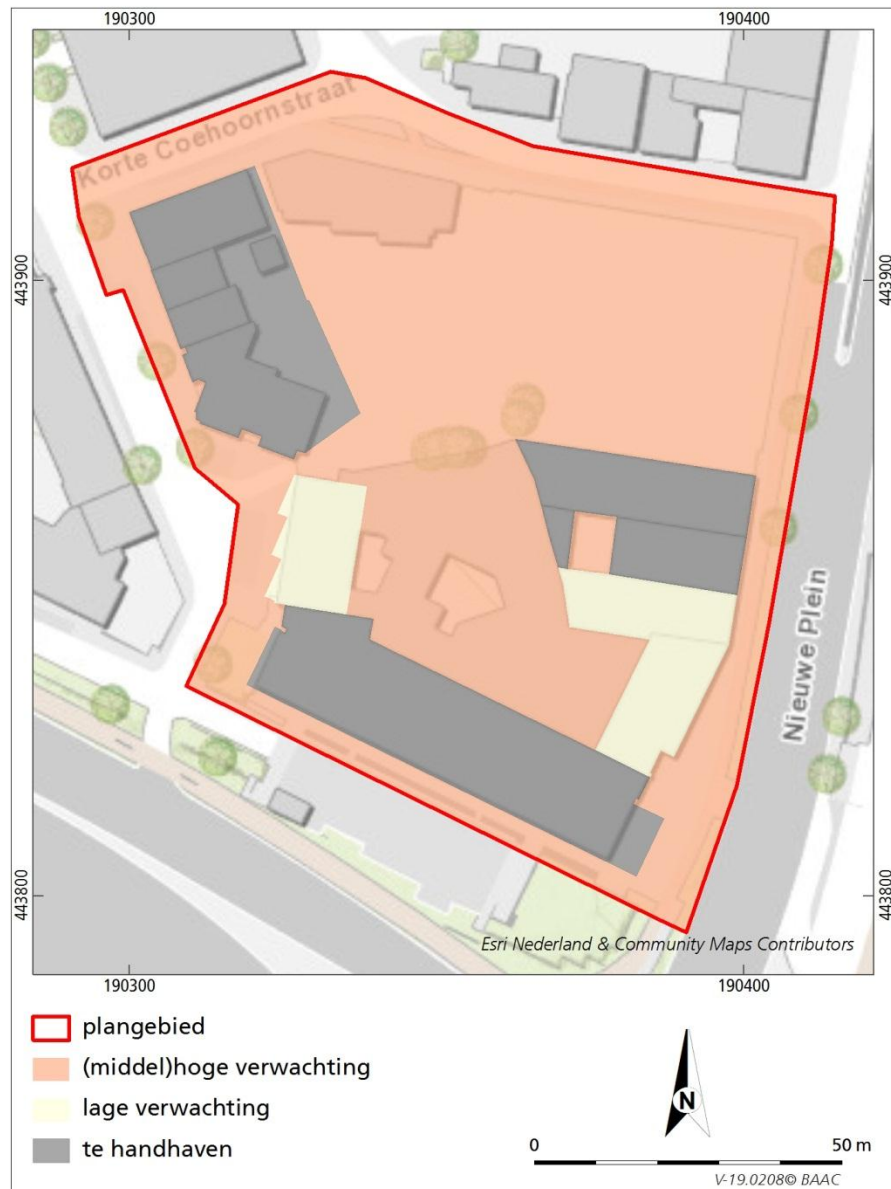
Over de periode voorafgaand aan de stadswording is op basis van de huidige gegevens weinig te zeggen; voor deze periode blijft de hoge verwachting, zoals die is opgesteld voor de gemeentelijke verwachtingskaart met enige nuance vanwege latere ingrepen in de bodem bestaan.

De verwachting op het aantreffen van resten uit de nieuwe tijd is zeer hoog. Eventueel aanwezige archeologische resten worden vanaf ongeveer een meter tot twee à drie meter onder maaiveld verwacht en zullen zich manifesteren door resten van bebouwing, zoals muurresten. Ook worden ophooglagen, zoals een

⁵ Bergman & Willems 2019.

grachtdemping en resten van het ravelijn verwacht. Mogelijk dat bebouwing uit de 16e eeuw of eerder tot aan het maaiveld gesloopt is, waarna het ravelijn is aangebracht. Na de sloop van het verdedigingswerk in het begin van de 19^e eeuw raakte het plangebied geleidelijk bebouwd. In het noordelijke deel was de entree van een begraafplaats gesitueerd; hier kunnen mogelijk begravingen worden aangetroffen. De huidige bebouwing dateert grotendeels van na de Tweede Wereldoorlog, waardoor eventuele resten uit WOII geruimd zullen zijn.⁶ De panden aan de Nieuwe Plein 5 en 7 zijn voor WOII gerealiseerd. Onder deze panden kunnen archeologische resten bewaard zijn gebleven. De panden aan de Nieuwe Plein 1b en Bergstraat 35 en 37 zijn onderkelderd. Hier worden geen resten meer verwacht (figuur 2.1). De tussenliggende bebouwing (parkeergarage) is tot ruim een meter ontgraven. Voor de Coehoornstraat 60 is onbekend of een kelder of kruipruimte aanwezig is. Bij de sloop van de Kleine Eusebiuskerk zal de grond lokaal diep verstoord zijn, indien de twee tot drie meter diepe poeren weggehaald zijn. Lokaal zijn ook puinconcentraties te verwachten die mogelijk zijn achtergebleven na de sloop van de voormalige bebouwing.

⁶ Bij naoorlogs geroerde grond worden in de regel geen relictten meer verwacht met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog.

Figuur 2.1 Archeologische verwachting zoals opgetekend tijdens het bureauonderzoek.

3 Inventariserend veldonderzoek

3.1 Werkwijze

Bij het inventariserend veldonderzoek is de vooraf opgestelde archeologische verwachting getoetst. Bij het inventariserend veldonderzoek is het plangebied onderzocht op de geomorfologische, geologische en bodemkundige karakteristieken. Ook geeft het booronderzoek informatie over de intactheid van de bodem en geeft daarmee inzicht in de gaafheid van een eventuele archeologische vindplaats.

In het plangebied zijn 9 boringen gezet met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. De boringen zijn uitgevoerd tot maximaal 5 m –mv. Gelijktijdig aan het archeologisch booronderzoek werd door een andere partij (Grondslag B.V.) een milieukundig bodemonderzoek uitgevoerd op een deel van het terrein. Voor dit onderzoek zijn gaten tot circa 0,5 m diep in puinhoudende grond gegraven. De boringen 5 en 6 zijn doorgezet in de reeds gegraven gaten. Een boring (boring 1 in de parkeergarage, figuur 3.1) is niet gezet, omdat hier auto's geparkeerd stonden waar schade aan zou kunnen ontstaan bij het maken van een boorgat.

De locaties van de boringen zijn ingemeten met GPS. De hoogteligging ten opzichte van NAP is uit het Actueel Hoogtebestand Nederland gehaald.⁷ De hoogte van boring 2 kon vanwege in pandige ligging niet gemeten worden. De bodemlagen zijn lithologisch⁸ en bodemkundig⁹ beschreven.

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden op 11 december 2019. In navolgende paragrafen worden de resultaten van het veldonderzoek beschreven. De locaties van de boringen staan weergegeven op de boorpuntenkaart (figuur 3.1). De maaiveldhoogte (in meters t.o.v. NAP) is per boring vermeld in de boorstaten (bijlage 1).

⁷ AHN 2019.

⁸ NEN 1989.

⁹ De Bakker & Schelling 1989.

Figuur 3.1 Boorpuntenkaart.

3.2 Veldwaarnemingen

Door de aanwezige bebouwing, bestrating en begroeiing waren aan het maaiveld geen aanwijzingen zichtbaar die zouden kunnen duiden op de aanwezigheid van archeologische resten in de bodem (figuur 3.2). Binnen het plangebied zijn wel meerdere zichtbare vergravingen en hoogteverschillen tot circa 2 m zichtbaar. Boring 2 is in een parkeerkelder gezet, waarvan het vloerniveau meer dan een meter lager ligt dan het straatniveau. De parkeerkelder is geheel verhard met betontegels.

Figuur 3.2 Zicht op het plangebied van boring 7 in oostelijke richting.

3.3 Verkennend booronderzoek

3.3.1 Lithologie en bodemopbouw

De in pandig geplaatste boring 2 bestaat tot het eind van de boring op 2,3 m –mv uit uiterst grof zand, waarbij in de top nog mortel- en baksteenresten zijn aangetroffen. Dit zand heeft een enigszins gemêleerde geelgrijze kleur. Dikke pakketten gemêleerd zand komen van nature niet voor, wat er vermoedelijk op duidt dat hier grond is geëgaliseerd en/of van elders is aangevoerd. In de ondergrond ter plaatse van de boringen 3 en 5 tot en met 9 is eveneens zeer tot uiterst grof zand aangetroffen. Dit zand is zwak grindig en egaal oranjegrijs tot licht geelgrijs van kleur en geïnterpreteerd als gestuwde rivierafzetting. Deze laag is aangetroffen vanaf 1,3 m –mv (16,2 à 16,4 m +NAP) ter plaatse van de boringen 5 en 9. Ter plaatse van de boringen 7 en 8 is de ongeroerde bodem vanaf circa 2 m –mv aangetroffen. Ten opzichte van NAP ligt de top van de gestuwde afzettingen hier op circa 16 m +NAP. De bodem ter plaatse van de boringen 3 en 6 is dieper geroerd, namelijk tot respectievelijk 2,6 en 3,4 m –mv (14,5 en 13,9 m +NAP). In de boringen 4 en 10 is de natuurlijke ondergrond niet bereikt. Boring 4 is gestaakt in geroerde grond op 5 m –mv (12,8 m +NAP). Boring 10 is vermoedelijk op baksteenpuin vastgelopen op 4,1 m –mv (13 m +NAP).

In boring 4 bestaat de geroerde grond uit een homogeen pakket zwak humeus, donkergrijs, gevlekt matig grof zand met baksteenresten en kiezels. Vergelijkbaar materiaal is ook in boring 10 aangetroffen. Hier komt echter tussen 1,2 en 1,3 m –mv nog een laag zeer sterk gevlekt, donker grijsgeel, zeer grof zand voor. Met uitzondering van boring 3 komen ook in de overige boringen meer dan een meter dikke zwak tot matig humeuze, zwak tot zeer sterk gevlekte en/of zandpakketten met een bijmenging van grind en baksteen voor op de gestuwde afzettingen. De geroerde grond ter plaatse van boring 3 is wezenlijk anders opgebouwd. Hier komen 30 tot 60 cm dikke, op basis van kleur en bijmenging van onder meer humus, grind en baksteen afzonderlijk te onderscheiden

zandlagen voor. Tussen 1,6 en 2,2 m –mv (15,6 en 15 m +NAP) komt een laag voor, waarin onder meer steenkool en botresten zijn gevonden.

3.3.2 Archeologische indicatoren

De bodemlagen zijn met de hand en op het oog onderzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Archeologische resten zoals bijvoorbeeld aardewerk, huttenleem, vuursteen, metaal, fosfaat, houtskool en al dan niet verbrand bot) kunnen een aanwijzing zijn voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats ter plaatse of in de nabijheid van de boring met indicator. Bij controle van het opgeboorde materiaal zijn echter geen relevante archeologische indicatoren aangetroffen. Ook zijn in de verschillende geroerde bodemlagen geen aanwijzingen gevonden die duiden op grondsporen of grachtvulling. Alleen in boring 3 komt gelaagdheid voor wat kenmerkend is voor binnenstedelijk gebied. In deze boring is tussen 1,6 en 2,2 m –mv ook een cultuurlaag met onder meer resten verbrand bot aangetroffen.

3.4 Archeologische interpretatie

Kenmerkende lagen voor binnenstedelijk gebied zijn alleen in boring 3 aangetroffen. In de overige boringen lijkt sprake te zijn van gronddeмпingen en niet van *in-situ* bodemlagen. Mogelijk dat de dempingen een deels restant zijn van de 17^e eeuwse verdedigingswerken. Met name ter plaatse van de boringen 4 en 10 is mogelijk sprake van de demping van een droge gracht. Bij de aanleg van de parkeerkelder (boring 2) zullen eventuele bewoningsporen zijn vernietigd. In de bodem zijn mogelijk nog wel sporen van het ravelijn te herkennen. Ter plaatse van de voormalige Kleine Eusebius (boringen 7, 8 en 9) zijn geen opvallend diepe vergravingen waargenomen. De top van de natuurlijke ondergrond ligt hier tussen 1,3 en 2,1 m –mv. Sporen van eventuele oudere bebouwing en de voormalige begraafplaats zullen bij het slechten van de kerk wel verloren zijn gegaan. Muurwerk van verdedigingswerken of uitbraaksleuven hiervan kunnen echter wel bewaard zijn gebleven. De voormalige stadsgracht was nabij boring 6 gesitueerd. In deze boring bleek de bodem geroerd tot 3,4 m –mv, waarbij derhalve mogelijk sprake is van een dempingspakket. Voor een gracht kenmerkende sterk humeuze laag is echter niet waargenomen. Boring 5 is op of nabij de bekende bebouwing uit de 16^e eeuw gezet. De bodem is hier relatief ondiep geroerd, waardoor eventuele funderingen of uitbraaksleuven bewaard gebleven kunnen zijn.

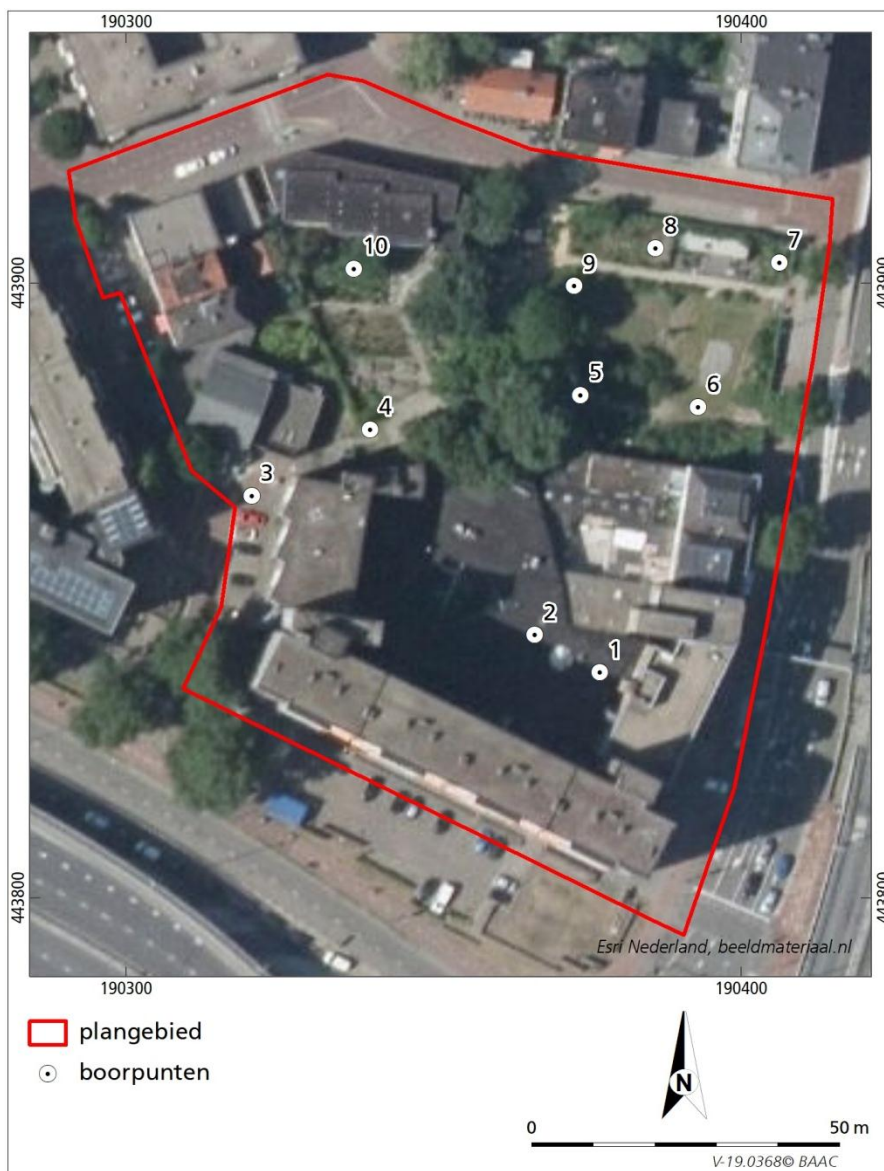
4 Conclusie en aanbevelingen

Hieronder volgt de beantwoording van de onderzoeksvragen zoals gesteld in het Plan van Aanpak:

Hoe is de bodemopbouw en zijn (begraven) bodems met potentiële archeologische niveaus (cultuurlagen) aanwezig? En zo ja, op welke diepte?

Uit de bodemopbouw blijkt evident dat de grond al eeuwenlang in cultuur is genomen. De bodemopbouw is niet eenduidig te beschrijven. Zo bestaat de in pandig geplaatste boring 2 (figuur 4.1) tot het eind van de boring op 2,3 m –mv uit uiterst grof zand. Dit zand heeft een enigszins gemêleerde geelgrijze kleur. Dikke pakketten gemêleerd zand komen van nature niet voor, wat er vermoedelijk op duidt dat hier grond is geëgaliseerd en/of van elders is aangevoerd, wat mogelijk duidt op een restant van het voormalige ravelijn. In de ondergrond ter plaatse van de boringen 3 en 5 tot en met 9 is eveneens zeer tot uiterst grof zand aangetroffen. Dit zand is zwak grindig en egaal oranje grijs tot licht geelgrijs van kleur en geïnterpreteerd als gestuwde rivierafzetting. Deze laag is aangetroffen vanaf 1,3 m –mv ter plaatse van de boringen 5 en 9. Ter plaatse van de boringen 7 en 8 is de ongeroerde bodem vanaf circa 2 m –mv aangetroffen. De bodem ter plaatse van de boringen 3 en 6 is dieper geroerd, namelijk tot respectievelijk 2,6 en 3,4 m –mv. In de boringen 4 en 10 is de natuurlijke ondergrond niet bereikt. Boring 4 is gestaakt in geroerde grond op 5 m –mv. Boring 10 is vermoedelijk op baksteenpuin vastgelopen op 4,1 m –mv.

In boring 4 bestaat de geroerde grond uit een homogeen pakket zwak humeus, donkergrijs, gevlekt matig grof zand met baksteenresten en kiezels. Vergelijkbaar materiaal is ook in boring 10 aangetroffen. Hier komt echter tussen 1,2 en 1,3 m –mv nog een laag zeer sterk gevlekt, donker grijsgeel, zeer grof zand voor. Met uitzondering van boring 3 komen ook in de overige boringen meer dan een meter dikke zwak tot matig humeuze, zwak tot zeer sterk gevlekte en/of zandpakketten met een bijmenging van grind en baksteen voor op de gestuwde afzettingen. De geroerde grond ter plaatse van boring 3 is wezenlijk anders opgebouwd. Hier komen 30 tot 60 cm dikke, op basis van kleur en bijmenging van onder meer humus, grind en baksteen afzonderlijk te onderscheiden zandlagen voor. In deze boring is sprake van een potentieel archeologisch niveau tussen 1,6 en 2,2 m –mv.

Figuur 4.1 Boorpuntenkaart.

Zijn binnen het plangebied puindumps, muurresten, grachtvullingen op ophooglagen aanwezig. En zo ja, tot welke diepte?

Met name ter plaatse van de boringen 4 en 10 is mogelijk sprake van de demping van een droge gracht tot meer dan 4 m -mv. De voormalige stadsgracht was nabij boring 6 gesitueerd. In deze boring bleek de bodem geroerd tot 3,4 m -mv, waarbij derhalve mogelijk sprake is van een dempingspakket. Voor een gracht kenmerkende sterk humeuze laag is echter niet waargenomen. Ter plaatse van de voormalige Kleine Eusebius (boringen 7, 8 en 9) zijn geen opvallend diepe vergravingen waargenomen. De top van de natuurlijke ondergrond ligt hier tussen 1,3 en 2,1 m -mv. Ter plaatse van de parkeerkelder (boring 2) is waarschijnlijk een egalisatielaag aangebracht van materiaal wat elders van de stuwwal is aangevoerd, mogelijk bij de aanleg van het ravelijn. Boring 5 is op of nabij de bekende bebouwing uit de 16^e eeuw gezet. De bodem is hier relatief ondiep geroerd, waardoor eventuele funderingen of uitbraaksleuven bewaard gebleven kunnen zijn.

In hoeverre worden archeologische resten bedreigd en is vervolgonderzoek nodig en zo ja, in welke vorm?

Indien bodemingrepen worden uitgevoerd die dieper reiken dan 1,3 m –mv adviseert BAAC een proefsleuf ter hoogte van de boringen 3 tot en met 6 dwars in oost-west richting over het gebied te zetten met haaks hierop noord-zuid gerichte sleuven. Hierbij kunnen zowel resten van voormalige bebouwing (funderingen, putten, uitbraaksleuven en dergelijke) als verdedigingswerken en grachten (waaronder palissades, aardwerken, palenrijen, beschoeiingen en dergelijke) worden aangetroffen. Het proefsleuvenonderzoek is erop gericht om de aan- of afwezigheid, de aard, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de inhoudelijke kwaliteit van de archeologische waarden vast te stellen. Een proefsleuvenonderzoek vormt de meest geëigende methode om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in één keer uit te sluiten of vast te stellen. Voorafgaand aan het proefsleuvenonderzoek dient een (door het bevoegd gezag goedgekeurd) Programma van Eisen te worden opgesteld, waarin de eisen waaraan het onderzoek dient te voldoen, zijn vastgelegd.

Bovenstaand advies is door de bevoegde overheid (gemeente Arnhem) beoordeeld.

Hoewel getracht is een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden, kan de aanwezigheid van archeologische sporen of resten nooit volledig worden uitgesloten in de gebieden waarvoor geen vervolgonderzoek wordt aanbevolen. BAAC bv wil er daarom op wijzen dat men bij bodemverstorende activiteiten alert dient te zijn op de aanwezigheid van archeologische waarden (zoals vondstmateriaal en grondsporen). Bij het aantreffen van deze waarden dient men hiervan melding te maken bij de minister (in de praktijk de RCE) conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet 2016.

5 Geraadpleegde bronnen

Bakker, H. de & J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland*, Wageningen.

Bergman W.A. & J.M.J. Willems, 2019.: *Gemeente Arnhem. Plangebied Arnhem, Coehoorn Oost Archeologisch bureauonderzoek. BAAC rapport V-19.0208*. 's-Hertogenbosch.

Bergman W.A., 2019: *Plan van Aanpak Inventariserend veldonderzoek (verkennde fase) plangebied Coehoorn Oost te Arnhem*. 's-Hertogenbosch.

CCvD, 2018. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1*. Gouda.

Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO), 2019. *Coehoorn Creatieve Wijk. Gebiedsvisie*. N.N.

Nederlands Centrum van Normalisatie (NEN), 1989: *Classificatie van onverharde grondmonsters, NEN 5104*, Delft.

Geraadpleegde kaarten

ANWB, 2004: *Topografische atlas Noord-Brabant (1:25.000)*. Den Haag.

Geraadpleegde websites (november 2019)

AHN 3, *Actueel Hoogtebestand Nederland*, online geraadpleegd via <http://www.ahn.geodan.nl>.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), a. *Centraal Archeologisch Archief (CAA)* afkomstig van ARCHIS 3. Amersfoort.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), b. Kadastrale kaarten 1811-1832 Online geraadpleegd via <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>

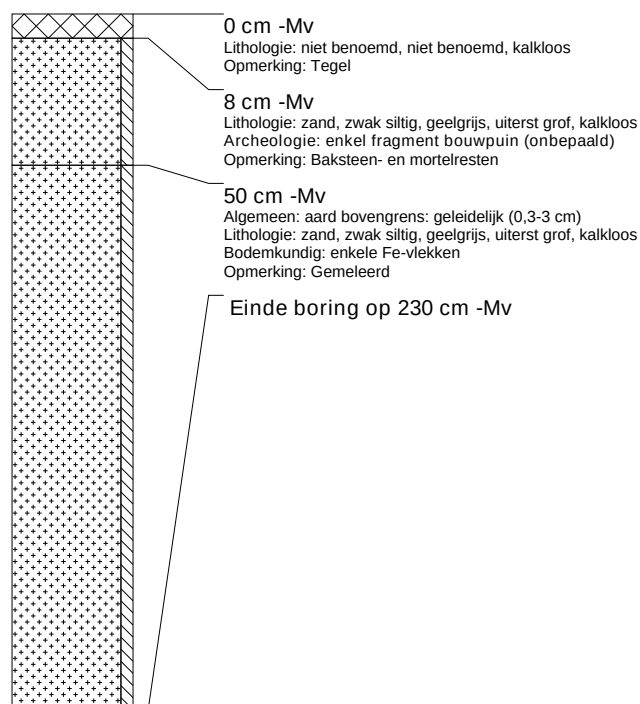
Topotijdreis, Site met topografische kaarten vanaf de 19^e eeuw tot heden. Geraadpleegd via www.topotijdreis.nl.

Bijlagen

1 Boorstaten

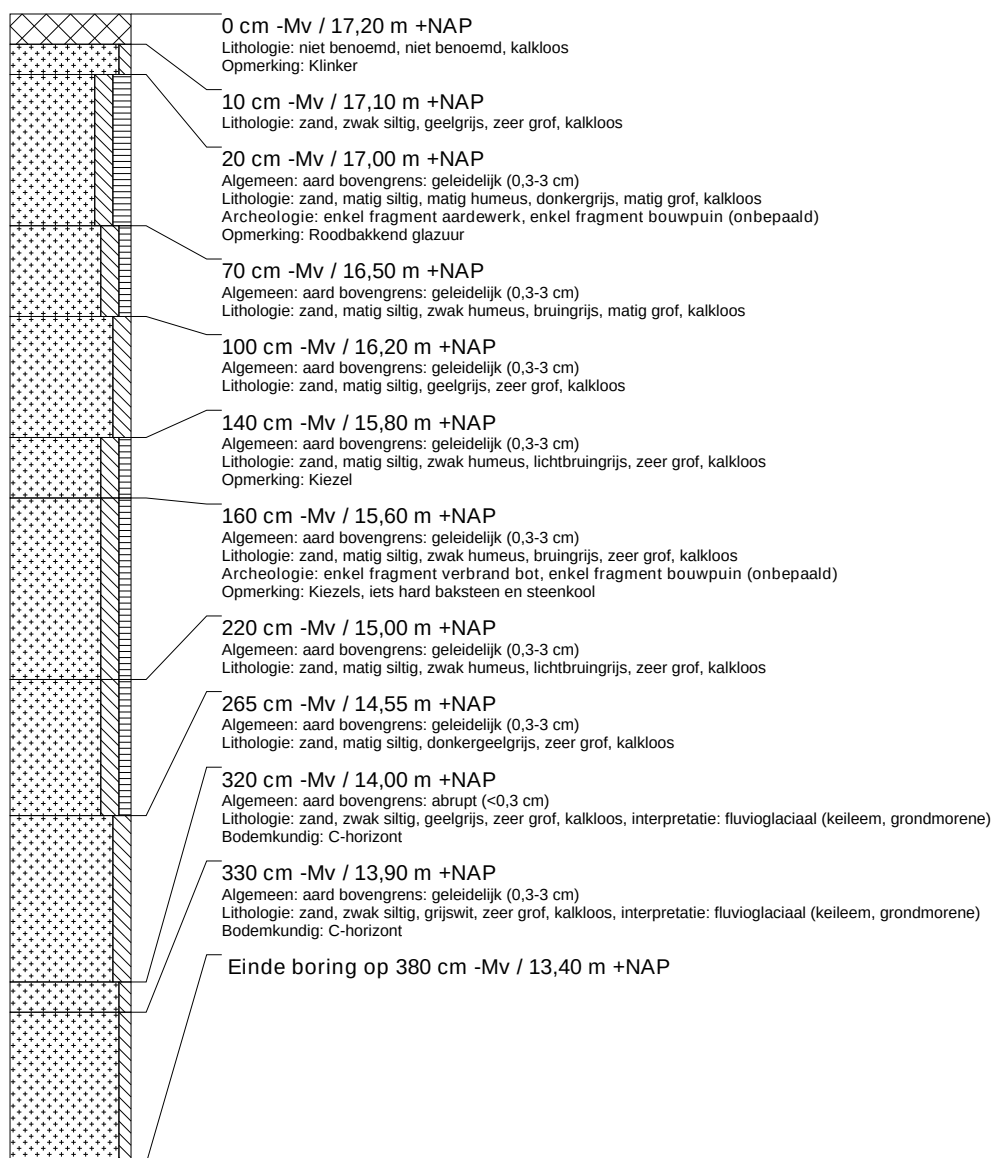
boring: 19368-2

beschrijver: WB, datum: 11-12-2019, X: 190.335, Y: 443.856, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Arnhem, plaatsnaam: Arnhem, opdrachtgever: Gemeente Arnhem, uitvoerder: BAAC

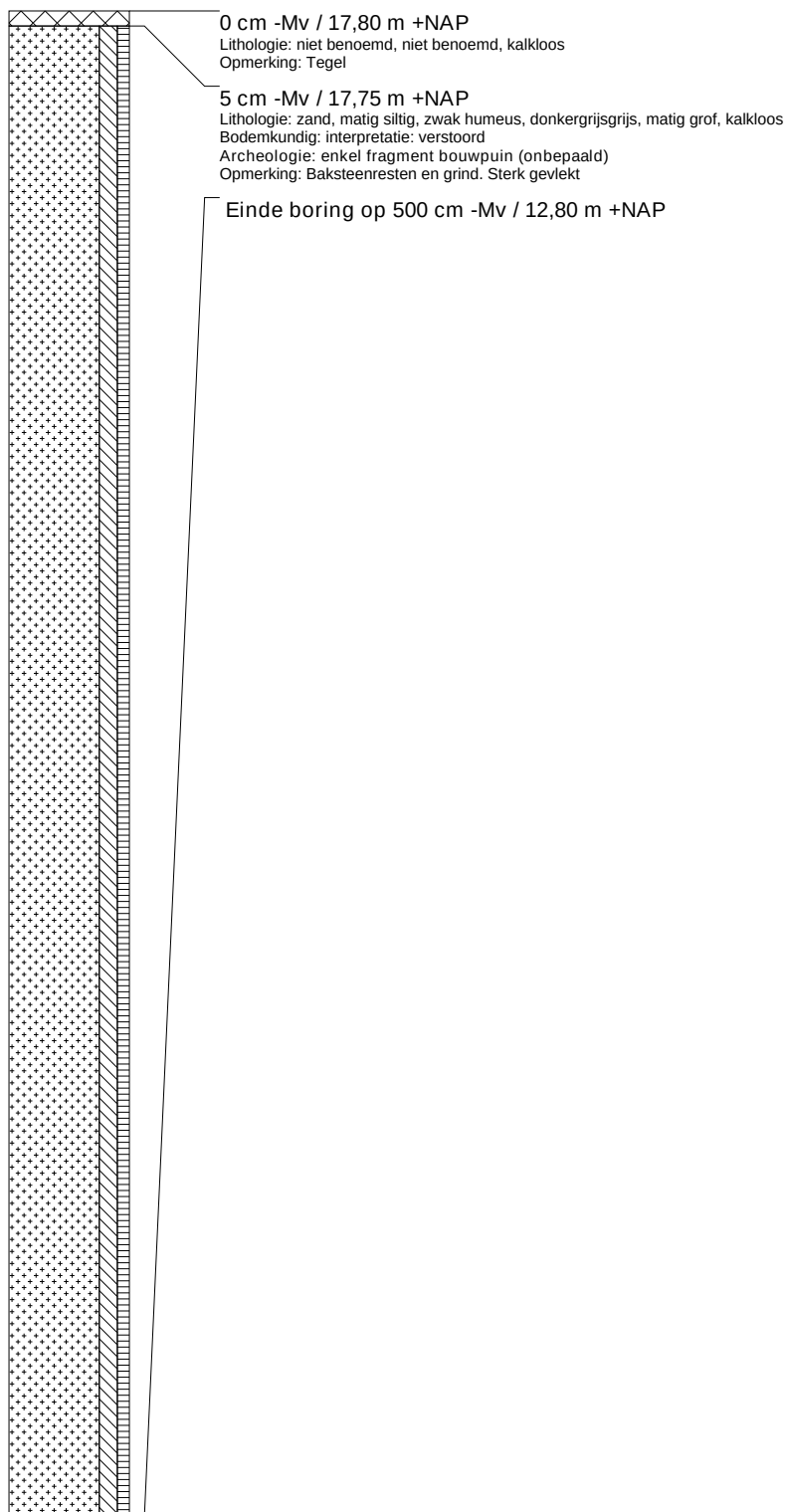
boring: 19368-3

beschrijver: WB, datum: 11-12-2019, X: 190.321, Y: 443.865, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 17,20, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Arnhem, plaatsnaam: Arnhem, opdrachtgever: Gemeente Arnhem, uitvoerder: BAAC

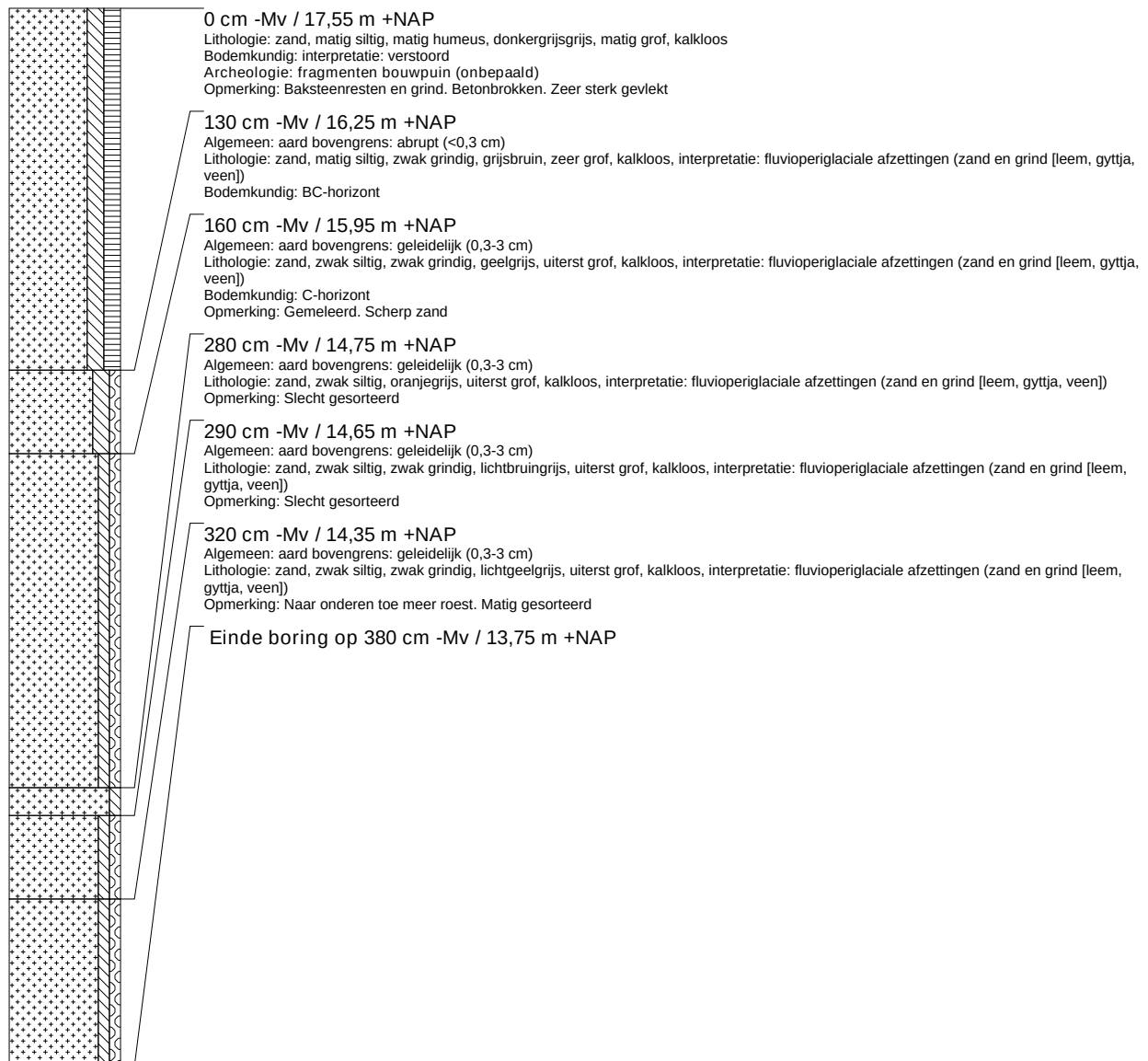
boring: 19368-4

beschrijver: WB, datum: 11-12-2019, X: 190.339, Y: 443.881, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 17,80, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Arnhem, plaatsnaam: Arnhem, opdrachtgever: Gemeente Arnhem, uitvoerder: BAAC

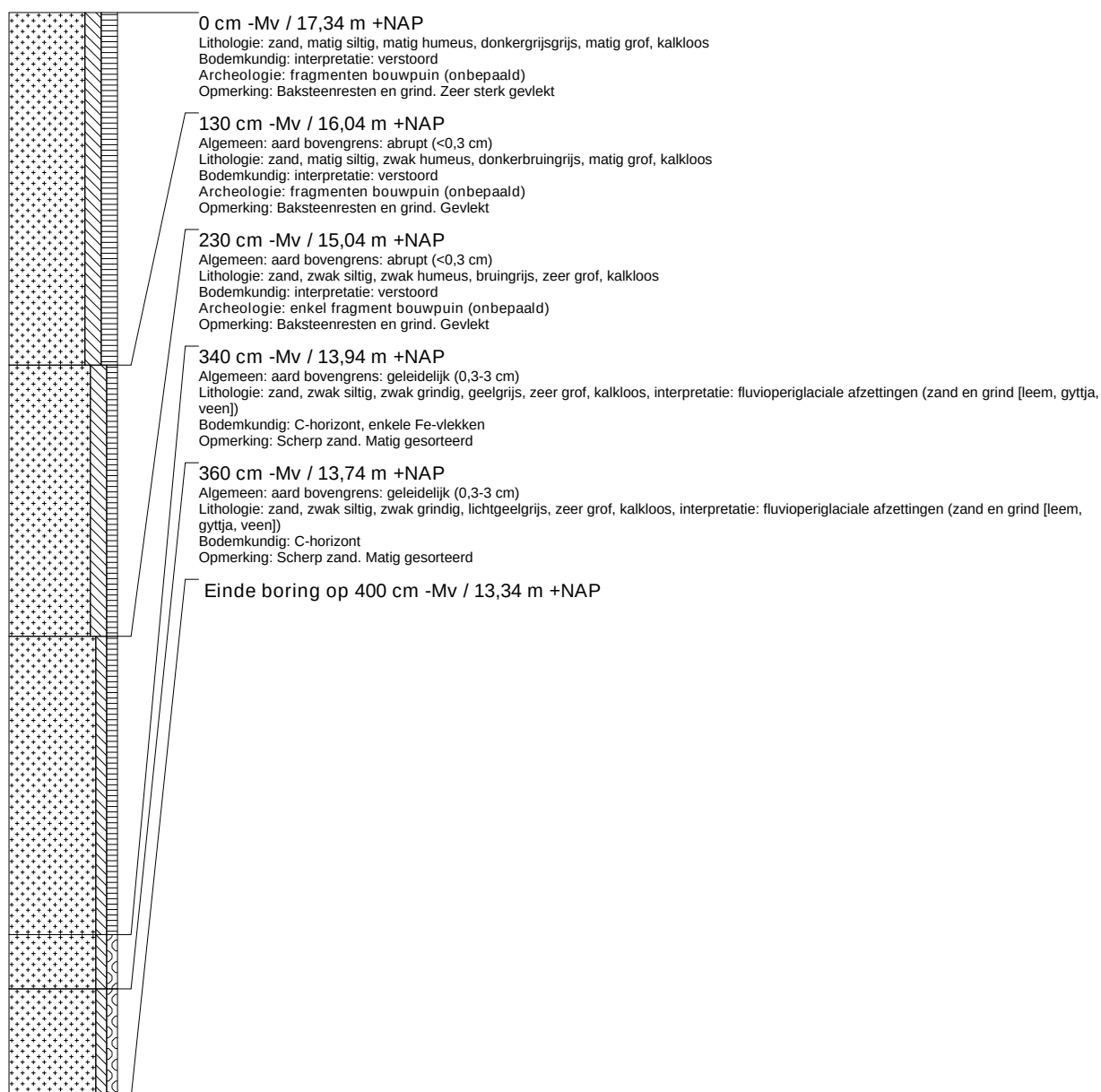
boring: 19368-5

beschrijver: WB, datum: 11-12-2019, X: 190.374, Y: 443.882, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 17.55, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: tuin, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Arnhem, plaatsnaam: Arnhem, opdrachtgever: Gemeente Arnhem, uitvoerder: BAAC

boring: 19368-6

beschrijver: WB, datum: 11-12-2019, X: 190.393, Y: 443.880, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 17,34, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: tuin, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Arnhem, plaatsnaam: Arnhem, opdrachtgever: Gemeente Arnhem, uitvoerder: BAAC

boring: 19368-7

beschrijver: WB, datum: 11-12-2019, X: 190.406, Y: 443.903, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 18,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: tuin, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Arnhem, plaatsnaam: Arnhem, opdrachtgever: Gemeente Arnhem, uitvoerder: BAAC

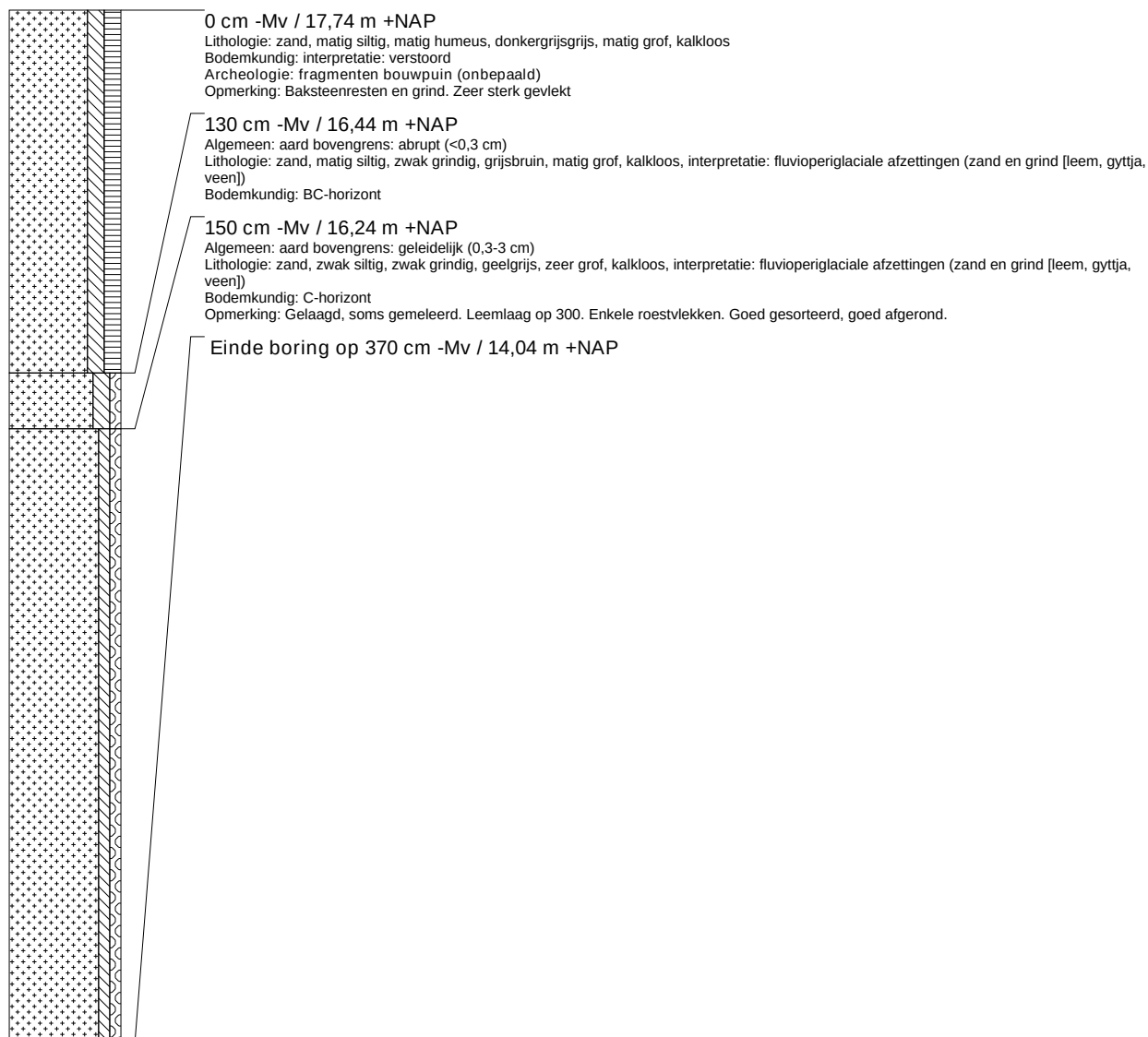
boring: 19368-8

beschrijver: WB, datum: 11-12-2019, X: 190.386, Y: 443.906, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 18,40, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: tuin, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Arnhem, plaatsnaam: Arnhem, opdrachtgever: Gemeente Arnhem, uitvoerder: BAAC

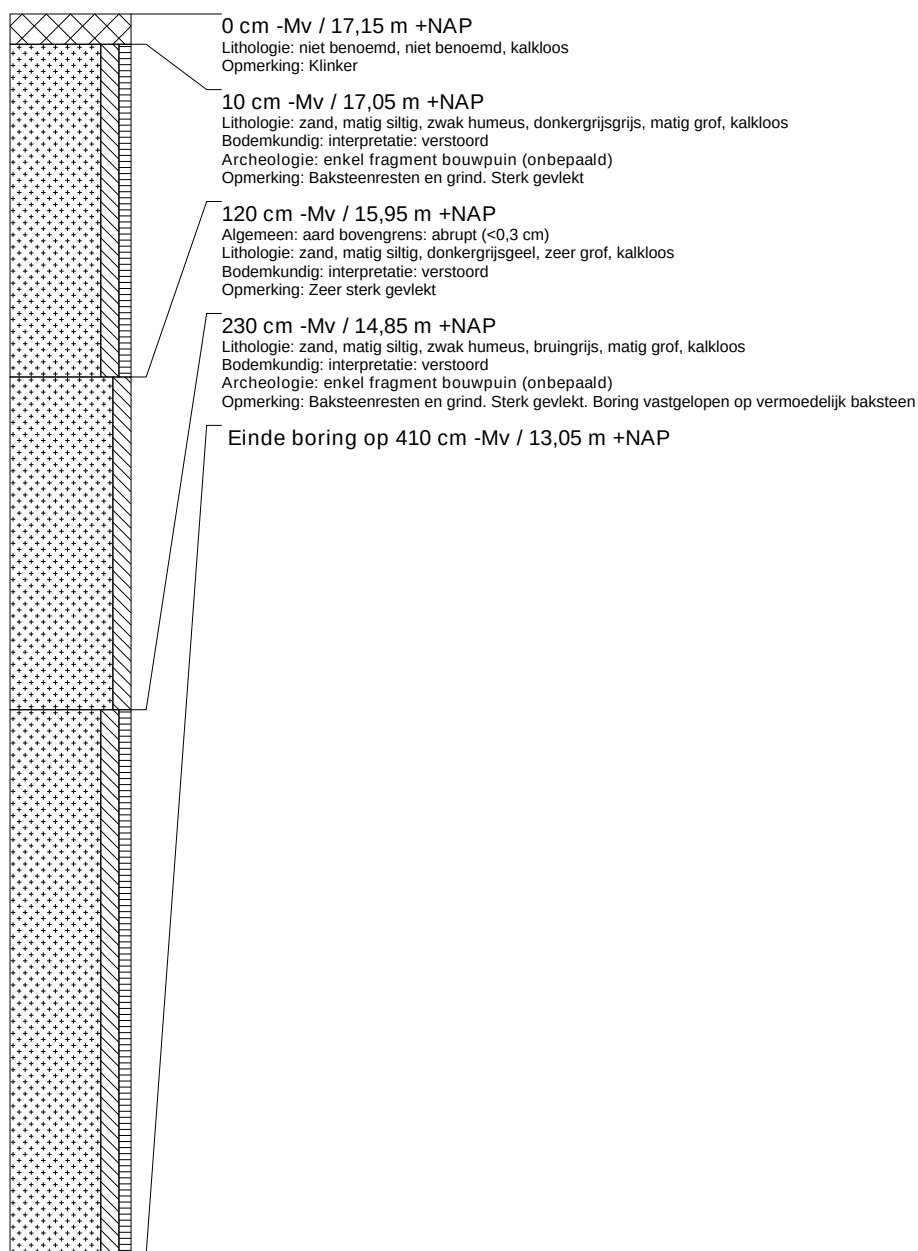
boring: 19368-9

beschrijver: WB, datum: 11-12-2019, X: 190.397, Y: 443.898, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 17,74, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: tuin, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Arnhem, plaatsnaam: Arnhem, opdrachtgever: Gemeente Arnhem, uitvoerder: BAAC

boring: 19368-10

beschrijver: WB, datum: 11-12-2019, X: 190.337, Y: 443.902, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 17,15, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: verhard, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Arnhem, plaatsnaam: Arnhem, opdrachtgever: Gemeente Arnhem, uitvoerder: BAAC

Bijlage Raadsvoorstel vaststelling bestemmingsplan Coehoorn Oost: Participatie inwoners bij ontwikkeling Coehoorn

Onderwerp: Overzicht communicatiemomenten

Hieronder vindt u een overzicht waarin de meeste individuele contactmomenten met bewoners niet in zijn opgenomen.

Activiteit	datum	toelichting
Bewonersavond	6-5-2019	Reacties ophalen over Mobiliteit
Bewonersavond	16-5-2019	Reacties ophalen over Stedenbouw
Bewonersavond	28-5-2019	Reacties ophalen over Park
Werkatelier	2-10-2019	Met de werkgroep mobiliteit
Werkatelier	30-10-2019	Met de werkgroep mobiliteit
Nieuwsbrief	12-12-2019	
Ledenvergadering bewoners Du Soleilflat	16-12-2019	Gesprek over plannen
Nieuwsbrief	18-12-2019	Park
Vouwfolder/stemkaart	27-1-2020	Park
Nieuwsbrief	3-2-2020	
Wekelijks spreekuur door projectmanager	febr.-juni 2020	tijdens de corona is dit via de email doorgegaan
Bezoek bewoners korte Coehoornstraat	21-2-2020	Op verzoek van bewoners
Inloopavond voor de wijk	11-2-2020	Plot 1, bestemmingsplan, Park, mobiliteitsplan
Inloopavond voor Blauwe Golven	17-2-2020	projectmanager aanwezig met informatie
Arnhems Hart	2-3-2020	aangeschoven bij discussietafel Arnhems Hart
Nieuwsbrief uitslag enquête	20-4-2020	Park
Rondwandeling met actieve bewoner Du Soleilflat	29-4-2020	
Nieuwsbrief bestemmingsplan	6-5-2020	

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN *JK*

Bij elkaar op	27 januari 2021
Bij de bespreking van	Motie vreemd aan de agenda
Motie van	Sabine Andeweg - D66 Sarah Dobbe - SP Ria de Vries - PvdA Nathalie Nede - ChristenUnie Klaartje van Dillen - CDA Hans Eliëns - Partij voor de Dieren
Titel van de motie	Niet weer een nieuw meldpunt
Nummer Zaaknummer	20M317 543530
<p>Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van ... een besluit te nemen over 'het verbeteren van de bekendheid van het meldpunt voor slachtoffers van seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag van Slachtofferhulp Nederland in plaats van het oprichten van een nieuw onbekend meldpunt'.</p> <p>De aanleiding is dat het college in de raadsbrief van 24 maart 2020 is opgenomen dat het college als vervolgstap heeft opgenomen een nieuw meldpunt in te richten voor seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag, terwijl deze al bestaat.</p> <p>Door dit voorstel aan te nemen wordt er geen tijd en geld besteed aan een meldpunt dat al bestaat, maar wordt er tijd en energie gestoken in het bekendmaken van een goed professioneel meldpunt om slachtoffers echt te helpen.</p> <p>We weten dat:</p> <ul style="list-style-type: none">-63% van de ondervraagde vrouwen geeft aan ervaring te hebben met seksuele intimidatie of seksueel overschrijdend gedrag in de publieke ruimte in Arnhem;- uit onderzoek blijkt dat de mate waarin dit probleem wordt ervaren door vrouwen, niet terug komt in de officiële cijfers van de politie. De reden hiervoor is dat de meldingsbereidheid bij vrouwen laag is. Dit zou te maken kunnen hebben met normvervaging, omdat slachtoffers denken 'dat het erbij hoort'.- Slachtofferhulp Nederland een meldpunt heeft voor slachtoffers van seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag;- Slachtofferhulp Nederland jarenlange ervaring heeft met het hulp bij meldingen hiervan;- het college heeft aangegeven een nieuw meldpunt voor slachtoffers van seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag in het leven te willen roepen;	

We vinden dat:

- Slachtofferhulp Nederland een professioneel meldpunt heeft en goed in staat is om alle hulpvragen te beantwoorden;
- het college beter tijd en geld kan steken in het bekendmaken van het meldpunt van Slachtofferhulp Nederland, dan dit te steken in een nieuw onbekend meldpunt.

Daarom verzoekt de gemeenteraad aan het college om:

- Het reeds bestaande meldpunt van Slachtofferhulp Nederland voor seksuele intimidatie en seksueel grensoverschrijdend actief onder de aandacht te brengen als onderdeel van haar vervolgaanpak;
- Ervoor te zorgen dat meldpunt bij Vizier/ voormalig bureau art. 1 en meldpunt slachtofferhulp naast elkaar kunnen bestaan en niet elkaar in de weg zitten;
- De tijd en middelen die overblijven hiervoor in te zetten.

Sabine Andeweg - D66

Sarah Dobbe - SP

Ria de Vries - PvdA

Nathalie Nede - ChristenUnie

Klaartje van Dillen - CDA

Hans Eliëns - Partij voor de Dieren

Voor
Tegen

30 Motie vreemd aan de agenda "Niet weer een nieuw meldpunt"
(20M317)
6

GROENLINKS

6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse
Ouderen
Partij

1 0

Wiggers

ChristenUnie

1 0

Becker
Nede

Totaal 36

VVD
Arnhem

0 6

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA
Arnhem

2 0

van Dillen
Hutten

DENK

Verenigd Arnhem

2 0

Aydemir
Usta

D66

5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal

3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor
de Dieren
Gemeenteraad Arnhem

2 0

de Groot
Eliëns

PvdA

4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP

3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

1 0

Verheij
Henzen

7

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN

Bij elkaar op	27 januari 2021
Bij de bespreking van	Motie vreemd aan de agenda
Motie van	Sabine Andeweg - D66 Sarah Dobbe - SP Ria de Vries - PvdA Marie José Navis - GroenLinks Nathalie Nede - ChristenUnie Klaartje van Dillen - CDA Hans Eliëns - Partij voor de Dieren
Titel van de motie	Gezamenlijk integrale lokale aanpak slachtoffers seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag
Nummer Zaaknummer	20M318 543530
<p>Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van ... een besluit te nemen over 'het opstellen van een gezamenlijke lokale aanpak met alle betrokken partijen om slachtoffers van seksuele intimidatie en/of seksueel overschrijdend gedrag hulp te bieden'.</p> <p>De aanleiding is dat het college in de raadsbrief van 24 maart 2020 heeft opgenomen dat het college vervolgstappen gaat zetten voor slachtoffers van seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag, maar hierbij een lokale integrale aanpak met partners ontbreekt.</p> <p>Door dit voorstel aan te nemen wordt een integraal lokale aanpak opgesteld met alle betrokken partijen om slachtoffers van seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag echt hulp te bieden.</p>	
<p>We weten dat;</p> <ul style="list-style-type: none">- 63% van de ondervraagde vrouwen geeft aan ervaring te hebben met seksuele intimidatie of seksueel overschrijdend gedrag in de publieke ruimte in Arnhem;- uit onderzoek blijkt dat de mate waarin dit probleem wordt ervaren door vrouwen, niet terug komt in de officiële cijfers van de politie. De reden hiervoor is dat de meldingsbereidheid bij vrouwen laag is. Dit zou te maken kunnen hebben met normvervaging, omdat slachtoffers denken 'dat het erbij hoort'.- er nog geen integrale lokale aanpak met betrokken partijen aanwezig is;- er € 26.000,- aan subsidiegelden beschikbaar is gesteld door het ministerie van OCW en de gemeente eenzelfde bedrag als cofinanciering inbrengt en zich waar nodig zal inspannen om extra middelen in te zetten om de ambities te realiseren.	

We vinden dat;

- een integrale lokale aanpak met alle betrokken partijen noodzakelijk is om seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag in Arnhem echt aan te pakken;
- hierbij ten minste de politie, Moviera, openbaar vervoersorganisaties en jeugdbescherming te betrekken.

Daarom verzoekt de gemeenteraad aan het college om:

- Een integrale lokale aanpak op te stellen met betrokken partijen voor de aanpak van seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag in Arnhem;
- De bestaande middelen hiervoor in te zetten en zich in te spannen om extra middelen te vinden om deze ambities te realiseren.

Raadsleden

Sabine Andeweg - D66

Sarah Dobbe - SP

Ria de Vries - PvdA

Marie José Navis - GroenLinks

Nathalie Nede - ChristenUnie

Klaartje van Dillen - CDA

Hans Eliëns - Partij voor de Dieren

Voor
Tegen

36 Motie vreemd aan de agenda "Gezamenlijk integrale lokale aanpak
slachtoffers seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend
gedrag" (20M318)
0

GROENLINKS 6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij 1 0

Wiggers

ChristenUnie 1 0

Becker
Nede

VVD Arnhem 6 0

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA Arnhem 2 0

van Dillen
Hutten

DENK 2 0

Aydemir
Usta

D66 5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal 3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren 2 0

de Groot
Eliëns

PvdA 4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP 3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID 1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN

7k

Bijeen op	27 januari 2021
Ter bespreking van	Motie vreemd aan de agenda
Motie van	Sarah Dobbe - SP Sabine Andeweg - D66 Ria de Vries - PvdA Nathalie Nede - ChristenUnie Klaartje van Dillen - CDA Hans Eliëns - Partij voor de Dieren
Titel motie	Arnhemse scholen vrij en veilig voor iedereen
Nummer Zaaknummer	20M319 543530
<p>De Raad,</p> <p>Gehoord de beraadslaging,</p> <p>Constaterende dat:</p> <ul style="list-style-type: none">-Uit onderzoek blijkt dat 63% van vrouwen in Arnhem last heeft van seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag op straat-Het zeer ernstig is dat zoveel vrouwen zich niet veilig voelen en niet veilig zijn in de Arnhemse publieke ruimte, en elke vrouw zichzelf en veilig moet kunnen zijn in de publieke ruimte-Seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag vrouwen en meisjes onvrij maakt en dat dit onacceptabel is <p>Overwegende dat:</p> <ul style="list-style-type: none">-Er signalen zijn dat ook op scholen seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag voorkomt en dat dit ook aannemelijk is omdat straatintimidatie vaak meisjes en jongens betreft-School een plek is waar je veilig moet kunnen zijn, en ook een plek waar meisjes en jongens kunnen leren dat een veilige en vrije plek voor meisjes en vrouwen de norm moet zijn-Het moeilijk kan zijn voor een scholier om seksuele intimidatie of overschrijdend gedrag op school te melden, omdat je elke schooldag weer geconfronteerd kan worden met de daders-Een goed protocol op scholen over seksuele intimidatie of overschrijdend gedrag belangrijk is, net als inspanningen om de meldingsbereidheid te vergroten en ervoor zorgen dat een melding ook echt helpt <p>Roept het college om:</p> <p>Met Arnhemse scholen in overleg te gaan om ervoor te zorgen dat er ook op deze scholen een goede en effectieve aanpak is van seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag, scholen hierin te ondersteunen waar nodig, en hierover terug te rapporteren aan de raad</p>	

En gaat over tot de orde van de dag.

Sarah Dobbe - SP

Sabine Andeweg - D66

Ria de Vries - PvdA

Nathalie Nede - ChristenUnie

Klaartje van Dillen - CDA

Hans Eliëns - Partij voor de Dieren

20M319/p.2

AANGENOMEN

7k

Voor
Tegen

36
0

Motie vreemd aan de agenda "Arnhemse scholen vrij en veilig voor iedereen" (20M319)

GROENLINKS

6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse
Ouderen
Partij

1 0

Wiggers

ChristenUnie

1 0

Becker
Nede

VVD
Arnhem

6 0

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA
Arnhem

2 0

van Dillen
Hutten

DENK

Verenigd Arnhem

2 0

Aydemir
Usta

D66

5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal

3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor
de Dieren
Gemeenteraad Arnhem

2 0

de Groot
Eliëns

PvdA

4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP

3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

1 0

Verheij
Henzen

Totaal

36

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN

7

Bijeen op	27 januari 2021
Ter bespreking van	Motie vreemd aan de agenda
Motie van	Sarah Dobbe - SP Sabine Andeweg - D66 Ria de Vries - PvdA Nathalie Nede - ChristenUnie Klaartje van Dillen - CDA Hans Eliëns - Partij voor de Dieren
Titel motie	Pak seksuele intimidatie en dreiging met seksueel geweld ook online aan
Nummer Zaaknummer	20M320 543530
<p>De Raad,</p> <p>Gehoord de beraadslaging,</p> <p>Constaterende dat:</p> <ul style="list-style-type: none">-Van alle meisjes en jonge vrouwen tussen de 15 en 25 jaar ruim de helft (58 procent) te maken krijgt met online-intimidatie zoals seksuele intimidatie en dreiging met seksueel geweld, onder meer via sociale media.-Plan International vorige maand constateerde dat door de intimidatie meisjes zich minder uit durven te spreken, hun zelfvertrouwen schade oploopt en twintig procent van hen er problemen op school aan overhoudt-Ook jongens en andere groepen slachtoffer kunnen zijn van online intimidatie en seksueel geweld online <p>Overwegende dat:</p> <ul style="list-style-type: none">- Seksuele intimidatie en dreiging met seksueel geweld, zowel online als op straat, vrouwen en meisjes onvrij maakt en dat dit onacceptabel is-De online omgeving en sociale media in toenemende mate ook een belangrijke publieke ruimte is waar iedereen veilig moet kunnen zijn-Het van belang is om seksuele intimidatie en dreiging met seksueel geweld in samenhang aan te pakken, online en op straat <p>Roept het college op om:</p> <p>Online intimidatie specifiek te betrekken in de aanpak van seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag in Arnhem</p> <p>En gaat over tot de orde van de dag.</p> <p>Sarah Dobbe - SP</p>	

Sabine Andeweg - D66
Ria de Vries - PvdA
Nathalie Nede - ChristenUnie
Klaartje van Dillen - CDA
Hans Eliëns - Partij voor de Dieren

20M320/p.2

AANGENOMEN

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'K' followed by a vertical line and a small hook.

Voor
Tegen

36 Motie vreemd aan de agenda "Pak seksuele intimidatie en dreiging met seksueel geweld ook online aan" (20M320)
0

GROENLINKS 6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij 1 0

Wiggers

ChristenUnie 1 0

Becker
Nede

VVD Arnhem 6 0

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA Arnhem 2 0

van Dillen
Hutten

DENK Verenigd Arnhem 2 0

Aydemir
Usta

D66 5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal 3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren Gemeenteraad fractie Arnhem 2 0

de Groot
Eliëns

PvdA 4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP 3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID 1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN

7k

Bijeen op	27 Januari 2021
Ter bespreking van	Motie vreemd aan de agenda
Motie van	Sarah Dobbe - SP Sabine Andeweg - D66 Ria de Vries - PvdA Nathalie Nede - ChristenUnie Klaartje van Dillen - CDA Hans Eliëns - Partij voor de Dieren
Titel motie	Weten hoe het zit met de veiligheid van Arnhemse vrouwen op straat
Nummer Zaaknummer	20M321 543530
<p>De Raad,</p> <p>Gehoord de beraadslaging,</p> <p>Constaterende dat:</p> <ul style="list-style-type: none">-Uit onderzoek blijkt dat 63% van vrouwen in Arnhem last heeft van seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag op straat-Het zeer ernstig is dat zoveel vrouwen zich niet veilig voelen en niet veilig zijn in de Arnhemse publieke ruimte, en elke vrouw zichzelf en veilig moet kunnen zijn op straat-Seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag vrouwen en meisjes onvrij maakt en dat dit onacceptabel is <p>Overwegende dat:</p> <ul style="list-style-type: none">-Het college nog aan het begin staat van de uitvoering van een aanpak van dit probleem-Het belangrijk is om op de hoogte te zijn en te blijven hoe vaak seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag voorkomt en of dit verbetert of verslechtert, omdat het grote invloed heeft op de levens van zowel vrouwen en meisjes, als het gedrag van mannen en jongens <p>Roept het college om:</p> <p>Op een verantwoorde wetenschappelijke manier te monitoren om te weten hoe vaak en op welke manier seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag voorkomt in Arnhem, en deze ontwikkeling en resultaten van de aanpak van de gemeente jaarlijks te rapporteren aan de raad,</p>	

En gaat over tot de orde van de dag.

Sarah Dobbe - SP

Sabine Andeweg - D66

Ria de Vries - PvdA

Nathalie Nede - ChristenUnie

Klaartje van Dillen - CDA

Hans Eliëns - Partij voor de Dieren

20M321/p.2

AANGENOMEN

Voor
Tegen

36 Motie vreemd aan de agenda "Weten hoe het zit met de veiligheid van Arnhemse vrouwen op straat" (20M321)
0

GROENLINKS 6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij 1 0

Wiggers

ChristenUnie 1 0

Becker
Nede

VVD Arnhem 6 0

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA Arnhem 2 0

van Dillen
Hutten

DENK 2 0

Aydemir
Usta

D66 5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal 3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren 2 0

de Groot
Eliëns

PvdA 4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP 3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID 1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN

7

Bij elkaar op	27 januari 2021
Bij de bespreking van	Moties vreemd aan de agenda
Motie van	Giovanni Visser - PvdA
Titel van de motie	Oproep tot boete voor huisjesmelkers
Nummer Zaaknummer	20M348 543530
<p>De aanleiding is het pleidooi van de Landelijke Studentenvakbond en de PvdA voor een boete voor huisjesmelkers, waarvoor in 2019 een motie unaniem is aangenomen door de Tweede Kamer. Tot op heden heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties onvoldoende actie ondernomen om deze boete wettelijk te verankeren.</p> <p>Door dit voorstel aan te nemen spreekt de gemeenteraad van Arnhem zich uit voor deze boete en brengt de minister op de hoogte van dit standpunt.</p>	
<p>Omdat we weten dat;</p> <ul style="list-style-type: none">- uit cijfers van de Landelijke Studentenvakbond blijkt dat studenten in Arnhem gemiddeld 75 euro per maand te veel betalen aan huur- verschillende steden al oproepen doen voor uitbreiding van de instrumenten om slechte verhuur tegen te gaan- De Tweede Kamer vorig jaar een motie hiertoe unaniem heeft aangenomen- het nog niet mogelijk is om een boete op te leggen bij te hoge huren	
<p>Omdat we vinden dat;</p> <ul style="list-style-type: none">- studenten een belangrijke inwonersgroep zijn in Arnhem, over het algemeen een laag inkomen hebben en weinig ervaring op de huurmarkt- Studenten beschermd moeten worden tegen misstanden bij kamerhuur- een boete een van de effectiefste manieren is om huisjesmelkers daadwerkelijk te raken en aan te pakken- de minister van Binnenlandse Zaken zo spoedig mogelijk een wettelijke grondslag moet ontwikkelen om malafide verhuurders door middel van een boete aan te pakken	
<p>Daarom verzoekt de gemeenteraad het college om:</p> <ul style="list-style-type: none">- Deze motie ter kennis te brengen van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties- Bij de minister kenbaar te maken dat de gemeente Arnhem van mening is dat studenten beschermd moeten worden bij kamerhuur, er te weinig middelen zijn om slechte verhuur een halt toe te roepen en dat een boete een effectief middel is om huisjesmelkers aan te pakken.	

Giovanni Visser - PvdA

20M348/p.2

AANGENOMEN

7

Voor
Tegen

24 Motie vreemd aan de agenda "Oproep tot boete voor
12 huisjesmelkers" (20M348)

GROENLINKS 6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij 1 0

Wiggers

ChristenUnie 0 1

Becker
Nede

VVD Arnhem 0 6

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA Arnhem 0 2

van Dillen
Hutten

DENK 2 0

Aydemir
Usta

D66 5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal 0 3

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren 2 0

de Groot
Eliëns

PvdA 4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP 3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID 1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN

7

Bij elkaar op	27 januari 2021
Bij de bespreking van	Moties vreemd aan de agenda
Motie van	Mattijs Loor - D66 Giovanni Visser - PvdA Steffenie Pape - VVD Tulay Gemici - GroenLinks Klaartje van Dillen - CDA
Titel van de motie	Uiterlijk in februari gezonde lokalen
	20M351 543530
<p>Onderstaande raadsleden stellen de raad voor om in de vergadering van 16 december het college te vragen om er samen met de schoolbesturen voor te zorgen dat in alle klaslokalen waar dat nodig is een CO2-meter komt, zodat de ramen tijdens de les weer zo veel mogelijk dicht kunnen.</p> <p>De aanleiding is dat volgens onderzoek veel scholen in Arnhem onvoldoende frisse lucht in de lokalen hebben, en daardoor tijdens de lessen de ramen open moeten houden.</p> <p>We weten dat (constateringen):</p> <ul style="list-style-type: none">• In relatie tot corona wordt gesteld dat bij meer dan 1200 ppm CO2 de lucht naar verwachting te vervuild is om de veiligheid te garanderen, en dan wordt aanbevolen ramen en deuren te openen;• Ook onder normale omstandigheden 1200 ppm CO2 de maximaal toelaatbare concentratie is voor een gezonde werk- of leeromgeving;• De luchtkwaliteit in een significant deel van de Arnhemse klaslokalen bij gesloten ramen niet voldoet aan de minimale gezondheidseisen in het kader van corona of aan de minimale eisen voor een gezonde onderwijs- en werkomgeving buiten coronatijd;• De raad bij herhaling aandacht heeft gevraagd voor het voorkomen dat Arnhemse kinderen in de winter les zouden moeten krijgen in lokalen met ramen en deuren open;• Middels een CO2-meter met stoplicht, zoals op sommige Arnhemse scholen wordt ingezet; voldoende geventileerd kan worden, zo veel mogelijk tussen lessen door, en onveilige situaties kunnen worden vermeden.	

We vinden dat (overwegingen):

- Het niet acceptabel is om leerlingen en docenten in ongezonde gebouwen te huisvesten;
- Ook onderwijs met geopende ramen midden in de winter niet acceptabel is;
- Het college en de schoolbesturen in gezamenlijkheid al ruim voor corona dit vraagstuk hadden moeten oplossen;
- De aanpak hiervan, gezien de uitkomsten van de inventarisatie, zelfs zonder corona urgent zou zijn.

Daarom vraagt de gemeenteraad aan het College om:

1. Er in samenwerking met de schoolbesturen zorg voor te dragen dat voor 1 maart 2021 alle lokalen die nu niet voldoen indien de ramen gesloten zijn, ten minste worden uitgerust met een CO2-meter met 'stoplicht', indien op die termijn geen voldoende verbetering kan worden gerealiseerd;
2. De raad voor 1 maart 2021 een plan van aanpak voor de luchtkwaliteit in alle Arnhemse leslokalen te doen toekomen.

Mattijs Loor - D66

Giovanni Visser - PvdA

Steffenie Pape - VVD

Tulay Gemici - GroenLinks

Klaartje van Dillen - CDA

Voor

Tegen

36

0

Motie vreemd aan de agenda "Uiterlijk in januari gezonde lokalen" (20M351)

<div>GROENLINKS</div> <div>60</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD</div><div>Arnhem</div></div> <div>60</div> <div>Combée</div> <div>Pape</div> <div>Kalthoff</div> <div>Eppich</div> <div>Maref</div> <div>Loos</div> <div><div>CDA</div><div>Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>van Dillen</div> <div>Hutten</div> <div><div>DENK</div><div>Verenigd Arnhem</div></div> <div>20</div> <div>Aydemir</div> <div>Usta</div>	<div>D66</div> <div>50</div> <div>Andeweg</div> <div>Loor</div> <div>Venhoek</div> <div>van Ommen</div> <div>van Iperen</div> <div><div><div>Arnhem Centraal</div></div><div>30</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div><div><div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div></div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Eliëns</div></div></div>	<div>PvdA</div> <div>40</div> <div>Greving</div> <div>Bouma</div> <div>de Vries</div> <div>Visser</div> <div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div><div><div><div>Partij voor de Vrijheid</div></div><div>10</div><div>Verheij</div><div>Henzen</div></div></div>
--	--	---	--

Totaal

36

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	16 december 2020
Ter bespreking van	Moties vreemd aan de agenda
Motie van	Lea Manders - Arnhem Centraal
Titel motie vreemd	Mogelijkheid bieden aan getuigen van seksuele intimidatie en ongewenst gedrag om hun waarneming te kunnen laten melden en registreren
Nummer Zaaknummer	20M361
Onderstaand raadslid stelt voor om een besluit te nemen over de mogelijkheid om door (beroepsmatige) getuigen een waarneming van seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag te kunnen melden en registreren.	
De aanleiding is dat het college in de raadsbrief van 24 maart 2020 heeft opgenomen dat het college een meldpunt in wil richten voor de melding van seksuele intimidatie en seksueel overschrijdend gedrag.	
<p>We weten:</p> <ul style="list-style-type: none">-63% van de ondervraagde vrouwen geeft aan ervaring te hebben met seksuele intimidatie of seksueel overschrijdend gedrag in de publieke ruimte in Arnhem;- dat uit onderzoek blijkt dat de mate waarin dit probleem wordt ervaren door vrouwen niet terug komt in de officiële cijfers van de politie door lage meldingsbereidheid van slachtoffers . <p>Overwegende dat:</p> <ul style="list-style-type: none">• Het inzicht hebben in het totaal van het aantal incidenten zeer belangrijk is;• (beroepsmatige) getuigen hun waarneming bij het uitblijven van een melding door het slachtoffer nergens kunnen laten registreren;.• Slachtoffers zich vaak niet melden en soms denken 'dat het erbij hoort'.	

Verzoekt het college om bij het inrichten van of aansluiten bij een lokaal of landelijk meldpunt voor seksuele intimidatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag de mogelijkheid te bieden aan (beroepsmatige) getuigen om dit te melden en te laten registreren.

Lea Manders - Arnhem Centraal

Gemeenteraad Arnhem

VERWORPEN

7

Bijeen op	27 januari 2021
Ter bespreking van	Moties vreemd aan de agenda
Motie van	Elfrink - Dobbe - Cetintas - allen SP
Titel motie	Geen gemeentelijk hout voor de biomassacentrale
Nummer Zaaknummer	21M04 543530
De Raad, Gehoord de beraadslaging,	
<p>overwegende dat de raad zich per motie heeft uitgesproken tegen hout gestookte biomassacentrales en voor de sluiting van biomassacentrale Kleefse Waard;</p> <p>constaterende dat het college bij monde van de portefeuillehouder bomenbeleid heeft aangegeven dat (een deel van) het (rest)hout van gekapte bomen van de gemeente Arnhem in biomassacentrales terechtkomt;</p> <p>van mening dat het onwenselijk is gemeentelijk hout te leveren aan een biomassacentrale die de gemeenteraad gesloten wil zien;</p> <p>draagt het college op, alleen gemeentelijk hout te leveren aan partijen onder de garantie dat dit hout niet in de biomassacentrales terechtkomt, in het bijzonder de biomassacentrale Kleefse Waard;</p>	
<p>en gaat over tot de orde van de dag</p> <p>Elfrink - Dobbe - Cetintas - allen SP</p>	

Voor
Tegen

16 Motie vreemd aan de agenda "Geen gemeentelijk hout voor de
biomassacentrale" (21M04)
20

GROENLINKS 0 6

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij 1 0

Wiggers

ChristenUnie 1 0

Becker
Nede

VVD Arnhem

0 6

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA Arnhem

0 2

van Dillen
Hutten

DENK Verenigd Arnhem

0 2

Aydemir
Usta

D66

5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal

3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren Gemeenteraad fractie Arnhem

2 0

de Groot
Eliëns

PvdA

0 4

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP

3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Aan: Voorzitter van de raad

Betreft: debatverzoek (rvo art. 40a)

Datum: 16 maart 2020

Onderwerp: De aanpak van schimmelwoningen in Arnhem

Geachte voorzitter,

Landelijke cijfers leren ons dat een op de drie kinderen moet opgroeien in een ongezond huis 1) en dat een op de vijf huizen schimmel en vochtproblemen heeft. In beantwoording op vragen van de SP meldt het College dat er geen reden is om aan te nemen dat deze statistieken voor Arnhem zouden afwijken 2). Het is van belang is voor de gezondheid van de bewoners om dit zo snel als mogelijk aan te pakken.

De afgelopen tijd voerden huurders van Presikhaaf actie voor onderhoud van hun huizen 3). Hun huizen hebben schimmel, vochtproblemen, achterstallig onderhoud en ongedierte. Tegelijkertijd betalen zij wel hoge huur. De woningcorporatie wist al jaren van deze problemen, maar reageerde pas op de klachten op het moment dat de huurders zelf in actie kwamen. Op dit moment krijgt de SP-fractie signalen uit verschillende buurten in Arnhem van huurders met vergelijkbare problemen met vocht en schimmel in huis.

Daarom willen wij graag in debat. Wordt er voldoende gedaan om de ongezonde schimmelwoningen in Arnhem aan te pakken? Worden huurders voldoende serieus genomen waar het gaat om de aanpak van schimmel?

Hoogachtend,

Sarah Dobbe,

SP fractie

1)Algemeen Dagblad, 10 oktober 2019

2) Beantwoording college Art.44-vragen "Actie tegen ongezonde vocht en schimmel in huizen", d.d. 07-05-2019

3) <https://www.omroep gelderland.nl/nieuws/2437063/Arnhemmers-zijn-ratten-en-schimmel-zat-Die-huizen-zijn-niet-om-in-te-wonen>

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	13 november 2019
Ter bespreking van	Vaststellen Ontwerp-Meerjarenprogramma Begroting 2020-2023
Motie van	Sarah Dobbe - SP Abdurrahman Çetintaş - SP Gerrie Elfrink - SP
Titel motie	Aanpak schimmelwoningen
Nummer Zaaknummer	19M127 401815
De Raad, Gehoord de beraadslaging,	
Constaterende dat, - een op de drie kinderen moet opgroeien in een ongezond huis; ¹ - een op de vijf huizen schimmel en vochtproblemen heeft en dat het van belang is voor de gezondheid van de bewoners om dit zo snel als mogelijk aan te pakken; ² - er geen reden is om aan te nemen dat deze statistieken voor Arnhem zouden afwijken; ³ - ook in Arnhem vele concrete gevallen van schimmelwoningen bekend zijn ⁴ - veel van deze woningen in het bezit zijn van de woningbouwcorporaties; - artikel 42 van de Woningwet bepaalt dat een corporatie met haar werkzaamheden naar redelijkheid moet bijdragen aan de uitvoering van het gemeentelijk volkshuisvestingsbeleid; ⁵	
Overwegende dat, - schimmelwoningen de volksgezondheid bedreigen; kostbare aardgas verkwisten; energiearmoede in de hand werken en alles behalve duurzaam zijn;	

AANGENOMEN

Draagt het college op,

om bij het maken van de prestatieafspraken 2020 op basis van het door de raad vastgestelde volkshuisvestelijk kader (top)prioriteit te maken van het renoveren van schimmelwoningen;⁶

en gaat over tot de orde van de dag

Sarah Dobbe - SP

Abdurrahman Çetintaş - SP

Gerrie Elfrink - SP

¹ [Algemeen Dagblad, 10 oktober 2019](#)

¹ [Kernpublicatie Woon2018](#)

¹ [Beantwoording college Art.44-vragen "Actie tegen ongezonde vocht en schimmel in huizen", d.d. 07-05-2019](#)

¹ [De Gelderlander, 23 maart 2018](#)

¹ [Woningwet](#)

¹ [Volkshuisvestelijk kader gemeente Arnhem 2019-2022](#)

AANGENOMEN

JK

Voor

Tegen

37

2

Motie "Aanpak schimmelwoningen" (19M127)

GROENLINKS

70

Coenders

Prinsen

Navis

Dolsma

Gemici

Simonis

van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij

10

Wiggers

VVD ARNHEM

60

Combée

Pape

Kalthoff

van Es

Maref

Loos

CDA Arnhem

20

van Burgsteden

Hutten

D66

50

Andeweg

Loor

Dijk

Venhoek

van Ommen

Arnhem Centraal

30

van der Laak

Manders

Kraaijenbrink

PvdA

40

Greving

van Nunen

Bouma

de Vries

SP

30

Elfrink

Çetintaş

Dobbe

ChristenUnie

02

Becker

Nede

DENK

Verenigd Arnhem

20

Aydemir

Bal

Partij voor de Dieren

Gemeenteraad fractie Arnhem

20

de Groot

Hegge

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

20

Verheij

Sanders

Totaal

39

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	17 juni 2020
Ter bespreking van	Plan van aanpak Woningbouwontwikkeling
Motie van	Dobbe - Elfrink - Cetintas - SP
Titel motie	Pak schimmelwoningen aan
Nummer Zaaknummer	20M83 428234
De Raad,	
Gehoord de beraadslaging,	
Constaterende dat: <ul style="list-style-type: none">• Nog veel Arnhemmers zijn afhankelijk van huizen waar ze niet goed in kunnen wonen;• Een derde van de kinderen in onze stad groeit op in een ziekmakende woning; In verschillende wijken in de stad huurders zelf actievoeren voor verbetering van de woning en dat veel woningen nog steeds slecht zijn;	
Overwegende dat, <ul style="list-style-type: none">• De gemeenteraad en college hebben uitgesproken dat de aanpak van schimmelwoningen (top)prioriteit heeft;• De aanpak van schimmelwoningen niet terugkomt in het plan van aanpak woningbouwontwikkeling;• Er nog niet concreet is gemaakt hoeveel schimmelwoningen wanneer zullen worden aangepakt;	
Spreekt uit: Een extra opgave op gebied van nieuwbouw niet ten koste mag gaan van de aanpak schimmelwoningen en dat beide belangrijk zijn en moeten gebeuren; Draagt het college op, Concreet te maken hoeveel woningen met schimmel en achterstallig onderhoud in Arnhem per wanneer worden aangepakt;	
en gaat over tot de orde van de dag	
Dobbe - Elfrink - Cetintas - SP	

AANGENOMEN

7

Voor

Tegen

31

6

Motie "Pak schimmelwoningen aan" (20M83)

<div>GROENLINKS</div> <div>70</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD ARNHEM</div><div>06</div><div>Combée</div><div>Pape</div><div>Kalthoff</div><div>van Es</div><div>Maref</div><div>Loos</div><div><div>CDA Arnhem</div><div>20</div><div>van Dillen</div><div>Hutten</div></div><div><div>DENK</div><div><div>Verenigd Arnhem</div><div>20</div></div><div>Usta</div><div>Aydemir</div></div></div>	<div>D66</div> <div>50</div> <div>Andeweg</div> <div>Loor</div> <div>Venhoek</div> <div>van Ommen</div> <div>van Iperen</div> <div><div>Arnhem Centraal</div><div>20</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div><div><div>Partij voor de Dieren Gemeenteraad fractie Arnhem</div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Eliëns</div></div></div>	<div>PvdA</div> <div>40</div> <div>Greving</div> <div>Bouma</div> <div>de Vries</div> <div>Visser</div> <div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div><div><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>10</div></div><div>Verheij</div><div>Sanders</div></div></div>
--	--	---	---

Totaal

37

Aan de leden van de raad

Datum : 7 mei 2019
Zaaknummer : 357318
Contactpersoon : Bram van Oudheusden
Telefoonnummer : (026) 3772274

Onderwerp: Schriftelijke vragen art. 44 Rvo inzake
'Actie tegen ongezonde vocht en schimmel in
huizen'

Geachte voorzitter en leden,

Raadslid Dobbe van de fractie SP heeft ons bij brief, ingekomen 4 april november 2019, schriftelijk vragen gesteld op grond van artikel 44 van het Reglement van Orde voor de Politieke Avond van de gemeente Arnhem 2018 met als titel Actie tegen ongezonde vocht en schimmel in huizen'. De brief met vragen is als bijlage bij deze brief gevoegd.

Ter beantwoording van de vragen delen wij u het volgende mee.

1. Bent u op de hoogte van de uitkomsten van het WoonOnderzoek Nederland? Is er aanleiding om aan te nemen dat de situatie in Arnhem afwijkt van het beeld zoals geschetst in het landelijke WoonOnderzoek? Kunt u dit toelichten?

Ja, wij hebben kennisgenomen van het WoonOnderzoek 2018. In de publicatie wordt aangegeven dat de aanwezigheid van vocht en schimmel vooral samenhangt met het bouwjaar van de woning. Er zijn bij ons geen redenen bekend waarom de statistieken voor de gemeente Arnhem sterk zouden afwijken van de rest van Nederland.

2. Bent u het met ons eens dat het schrikbarend is dat een op de vijf huizen schimmel en vochtproblemen heeft en dat het van belang is voor de gezondheid van de bewoners om dit zo snel als mogelijk aan te pakken? Kunt u dit toelichten?

Ja. Schimmel, vocht en tocht kunnen van invloed zijn op de gezondheid van bewoners. Gebrekkig onderhoud en bewonersgedrag zijn de belangrijkste factoren die leiden tot schimmel- en vochtproblemen.

Eigenaar-bewoners zijn zelf primair verantwoordelijk om het onderhoud aan de woning aan te pakken. Ook huurders hebben een eigen verantwoordelijkheid om eventuele problematiek bij de verhuurder aan te kaarten en zo nodig verdere actie te ondernemen. Als onderhoudsgebreken zo ernstig zijn dat de woning niet (meer) aan het Bouwbesluit voldoet, kunnen Burgemeester en Wethouders op grond van de Woningwet de verhuurder oproepen de woning te laten repareren. Als de verhuurder dit niet doet, kan de gemeente de gebreken op kosten van de verhuurder laten repareren.

Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
Telefoon 0900 - 1809 (lokaal tarief) • Fax 026 - 3774830 • gemeente@arnhem.nl

Datum: 7 mei 2019
Zaaknummer: 357318
Pagina: 2

3. Bent u bereid om actief te inventariseren welke huizen dit in Arnhem betreft en wat de ernst van de problemen is? Zo ja, kunt u voor 1 juni de gemeenteraad informeren over de planning van deze inventarisatie en presentatie van de uitkomsten? Zo nee, waarom niet?

Onder andere naar aanleiding van eerdere artikel 44 vragen van de SP inzake 'ziekmakende woningen' (29 mei 2018) zijn problematiek en aanpak besproken met de woningcorporaties Portaal, Volkshuisvesting, Vivare en de drie huurdersorganisaties. Destijds is door de corporaties toegezegd dat waar zich schimmelproblemen voordoen, zij dit oppakken. De huurdersorganisaties hebben verklaard tevreden te zijn met deze toezegging en vooralsnog geen reden te zien hieraan te twijfelen. Conclusie van dit overleg was dat er geen aanleiding bestond tot het maken van een prestatieafpraak op dit onderdeel. Deze conclusie werd weer bevestigd door een recente navraag bij corporaties en huurdersorganisaties. De huurdersorganisaties gaven desalniettemin aan dat als er signalen zijn dat huurders op dit punt niet serieus worden genomen, dit voor hen reden is om het nader uit te zoeken. Het onderwerp wordt daarom opgenomen op hun overlegagenda.

4. Bent u bereid om er op toe te zien dat voor huurhuizen met ernstige schimmel er binnen een jaar een plan is om de schimmel te verwijderen? En bent u bereid om ervoor te zorgen dat als er na een jaar te weinig is gebeurd, dat de huurprijs van die woning wordt bevroren of verlaagd? Zo nee, waarom niet?

Zie de antwoorden op vragen 3 en 5.

5. Bent u het met ons eens dat:

- a) Door de aanpak van schimmel en vochtproblemen te combineren met het isoleren en verduurzamen van huizen er een dubbelslag geslagen kan worden? Waarom wel/niet?*
- b) Het gezien de gevaren voor de gezondheid van de bewoners het van belang is dat wordt begonnen met isoleren en verduurzamen in de huizen met de meeste schimmel, maw de slechtste huizen? Waarom wel/niet?*
- c) Het oplossen van de problemen in de huizen niet mag leiden tot huursverhoging, omdat aangenomen mag worden dat mensen huur betalen voor een huis dat in principe vrij is van vocht en schimmel? Waarom wel/niet?*

Ja, het lijkt ons ook verstandig dat woningcorporaties zoveel als mogelijk (onderhoudsmatige) werkzaamheden met elkaar combineren.

Duurzaamheid (en daarmee isolatie) van woningen is een belangrijke component in de prestatieafspraken.

Datum: 7 mei 2019
Zaaknummer: 357318
Pagina: 3

Huurders dienen ook zelf hun weg te vinden naar de daarvoor aangewezen organisaties (huurcommissie, klachtencommissie van de woningcorporatie, huurdersorganisatie, huurdershuis) als een verhuurder niet in voldoende mate maatregelen treft om schimmel te verwijderen/voorkomen. De genoemde instanties kunnen de huurder helpen om een geschikte oplossing te vinden bij eventuele (aanhoudende) problemen.

Zoals bij vraag 2 benoemd kan in het uiterste geval de gemeente worden benaderd.

6. Bent u bereid om de gemeenteraad elke 3 maanden te informeren over de voortgang van de aanpak van de schimmel en vochtproblemen in de Arnhemse huurhuizen?

Nee, aangezien de gemeente hier beperkt op kan sturen is een periodieke voortgangsrapportage van weinig nut. Hoewel er geen signalen zijn dat Arnhemse partijen de problematiek niet voortvarend oppakken, zullen we het thema blijven bespreken met de huurdersorganisaties en woningcorporaties.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

cc: Raadsleden en fractievolgers

Bijlage:
- Brief met vraag ex art. 44 RvO

Gemeenteraad Arnhem

AANGENOMEN

7k

Bijeen op	27 januari 2021
Ter bespreking van	Debatverzoek "De aanpak van schimmelwoningen in Arnhem"
Motie van	Dobbe - Elfrink - Cetintas - allen SP Aydemir - Usta - DENK/Verenigd Arnhem
Titel motie	Weten waar de schimmelwoningen zijn zodat we ze kunnen aanpakken
Nummer Zaaknummer	21M02 543530
De Raad, Gehoord de beraadslaging,	
<p>Constaterende dat</p> <ul style="list-style-type: none">-Veel Arnhemmers afhankelijk zijn van huizen waar ze niet gezond in kunnen wonen;-Een derde van de kinderen in onze stad opgroeit in een ziekmakende woning en dit grote gevolgen voor de gezondheid nu en later kan betekenen-In verschillende wijken in de stad huurders moeten actievoeren voor verbetering van de woning omdat er anders geen gehoor of oplossing komt <p>Overwegende dat</p> <ul style="list-style-type: none">-De gemeenteraad en college hebben uitgesproken dat de aanpak van schimmelwoningen (top)prioriteit heeft-De aanpak van schimmelwoningen niet terugkomt in het plan van aanpak woningbouwontwikkeling-Er een motie is aangenomen op 17 juni 2020 om concreet te maken hoeveel schimmelwoningen wanneer zullen worden aangepakt <p>Draagt het college op</p> <ul style="list-style-type: none">-Te inventariseren waar in Arnhem zich huurwoningen met schimmelproblemen bevinden, eventueel met behulp van een meldpunt schimmelwoningen voor huurders, en de raad hierover te informeren.-De motie 20M83 uit te voeren en dus concreet te maken hoeveel schimmelwoningen wanneer zullen worden aangepakt	

en gaat over tot de orde van de dag

Dobbe - Elfrink - Cetintas (SP)

Aydemir - Usta (DENK/Verenigd Arnhem)

21M02/p.2

AANGENOMEN

Voor
Tegen

36 Motie "Weten waar de schimmelwoningen zijn zodat we ze kunnen
aanpakken" (21M02)
0

GROENLINKS 6 0

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij 1 0

Wiggers

ChristenUnie 1 0

Becker
Nede

VVD Arnhem 6 0

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA Arnhem 2 0

van Dillen
Hutten

DENK 2 0

Aydemir
Usta

D66 5 0

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal 3 0

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren 2 0

de Groot
Eliëns

PvdA 4 0

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP 3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID 1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Gemeenteraad Arnhem

VERWORPEN

7

Bijeen op	27 januari 2021
Ter bespreking van	Debatverzoek "De aanpak van schimmelwoningen in Arnhem"
Motie van	Dobbe - Elfrink - Cetintas - allen SP Aydemir - Usta - DENK/Verenigd Arnhem
Titel motie	Verlos Arnhem van energieverblindende en ongezonde schimmelwoningen
Nummer Zaaknummer	21M03 543530
De Raad, Gehoord de beraadslaging,	
<p>Constateernde dat:</p> <ul style="list-style-type: none">-Veel Arnhemmers afhankelijk zijn van huizen waar ze niet gezond in kunnen wonen;-Een derde van de kinderen in onze stad opgroeit in een ziekmakende woning en dit grote gevolgen voor de gezondheid nu en later kan betekenen-Vrijwel het volledige klimaatfonds nog op de plank ligt en een goede en effectieve besteding zoekt <p>Overwegende dat:</p> <ul style="list-style-type: none">-De gemeenteraad en college hebben uitgesproken dat de aanpak van schimmelwoningen (top)prioriteit heeft-De aanpak van schimmelwoningen het energieverbruik in deze woningen drastisch terugbrengt en de meest effectieve klimaatmaatregel is <p>Draagt het college op:</p> <p>Het klimaatfonds in te zetten om de slechtste woningen in Arnhem aan te pakken en daarmee een einde te maken aan energieverblindende huizen, hoge energierekeningen en schimmelwoningen</p>	

en gaat over tot de orde van de dag

Dobbe - Elfrink - Cetintas (SP)

Aydemir, Usta (DENK/Verenigd Arnhem)

21M03/p.2

VERWORPEN

7

Voor
Tegen

9 Motie "Verlos Arnhem van energieverblindende en ongezonde
27 schimmelwoningen" (21M03)

GROENLINKS 0 6

Coenders
Prinsen
Navis
Dolsma
Gemici
Simonis
van der Loo

Arnhemse Ouderen Partij 1 0

Wiggers

ChristenUnie 0 1

Becker
Nede

VVD Arnhem 0 6

Combée
Pape
Kalthoff
Eppich
Maref
Loos

CDA Arnhem 2 0

van Dillen
Hutten

DENK Verenigd Arnhem 2 0

Aydemir
Usta

D66 0 5

Andeweg
Loor
Venhoek
van Ommen
van Iperen

Arnhem Centraal 0 3

van der Laak
Manders
Kraaijenbrink

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem 0 2

de Groot
Eliëns

PvdA 0 4

Greving
Bouma
de Vries
Visser

SP 3 0

Elfrink
Çetintaş
Dobbe

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID 1 0

Verheij
Henzen

Totaal 36

Aan: Voorzitter van de raad

Betreft: debatverzoek (rvo art. 40a)

Datum: 14 juni 2020

Onderwerp: Moties over winsten en markt in de zorg niet uitgevoerd

Geachte voorzitter,

Op 9 juni jl verscheen een raadsbrief 'Afdoen 3 moties inzake toezicht en marktwerking zorg'. Het college beschouwd twee moties als afgedaan, zonder deze moties uit te voeren.

De motie 'Geld voor zorg moet naar zorg, niet naar winsten' wordt afgedaan met het feit dat er zoveel (honderden) zorgaanbieders zijn en het zorgsysteem inmiddels blijkbaar zo complex is ingericht dat het uitvoeren van deze motie teveel moeite zou kosten. Het college stelt, tegen het verzoek van de raad in, dat het geen toegevoegde waarde heeft. Een half jaar nadat deze motie is aangenomen blijkt dat het college niets met de door de gemeenteraad van Arnhem aangenomen motie heeft gedaan en legt het college deze aangenomen motie dus naast zich neer.

De gemeenteraad van Arnhem heeft ook de motie 'stop de gevolgen van marktwerking in de zorg' aangenomen. Na een half jaar blijkt ook hier dat het college niets met deze motie heeft gedaan en geeft het college aan, tegen het verzoek van de raad in, dat ze vindt dat de motie weinig zin heeft. Het door de gemeenteraad van Arnhem verzochte onafhankelijke onderzoek voert zij niet uit.

De fractie van de SP wil hierover in debat en heeft onder meer de volgende vragen:

- Hoe houdt dit college de zorg en zorgkosten in Arnhem onder controle als zij niet in staat blijkt om de winsten, en daarmee ook fraude met zorggeld, in de zorg te achterhalen?
- Welk signaal denkt het college dat dit stuurt aan zorgcowboys die geld willen verdienen aan de zorg?
- Waarom wil het college niet weten via onafhankelijk onderzoek welke alternatieven er zijn voor het huidige zorgsysteem, gezien het college zelf aangeeft dat het zorgsysteem zo complex is, met honderden aanbieders, dat ze er zelf geen zicht of controle meer op heeft?
- Waarom voert dit college uitvoerbare moties die zijn aangenomen door de gemeenteraad van Arnhem niet uit?

Hoogachtend,

Dobbe, Elfrink, Cetintas

SP fractie in de gemeenteraad van Arnhem

Aan de gemeenteraad

Datum : 9 juni 2020
Zaaknummer : 441112
Contactpersoon : Gerard Fidler
Telefoonnummer : 026 3772303

Onderwerp: Afdoen 3 moties inzake toezicht en marktwerking zorg

Geachte voorzitter en leden,

Aanleiding

In de vergadering van uw raad op 29 januari 2020 zaaknummer 441112 zijn onderstaande moties aangenomen.

Motie Genoeg capaciteit om zorgfraude op te sporen (20M16)

Het college wordt verzocht om:

- *De opsporingscapaciteit voor fraude op korte termijn te vergroten met minimaal 2 extra FTE toezichthouder rechtmatigheid;*
- *Te onderzoeken of deze extra uitgave gedekt kan worden uit mogelijke inderdieneffecten door het opsporen van fraude;*
- *De gemeenteraad elke 6 maanden te informeren over de voortgang van het opsporen van zorgfraude en te analyseren of de beschikbare opsporingscapaciteit voldoende is.*

Het college geeft uitvoering aan deze motie. De opsporingscapaciteit van de afdeling Handhaving ten aanzien van rechtmatigheidsonderzoeken naar zorg is inmiddels uitgebreid van 1 FTE naar 3 FTE. De kosten van deze uitbreiding worden gedekt uit het zorgbudget. De verwachting is dat door het uitvoeren van extra rechtmatigheidsonderzoeken de contracten met een aantal slecht functionerende zorgaanbieders kunnen worden beëindigd. De cliënten worden vervolgens overgedragen naar beter presterende zorgaanbieders, waarbij de verwachting is dat vervolgens effectiever en efficiënter zorg zal worden geleverd. Op deze wijze verdient de inzet van extra opsporingscapaciteit zichzelf terug. Het rapporteren over de aanpak van kwaliteits- en rechtmatigheidstoezicht nemen we op in de periodieke bestuursrapportage. Deze verschijnt 3 maal per jaar.

Datum : 9 juni 2020
Zaaknummer : 441112
Pagina : 2

Motie Geld voor zorg moet naar zorg, niet naar winsten (20M17)

Het college wordt verzocht om:

- *Te onderzoeken hoeveel gemeentelijk zorggeld niet aan zorg wordt besteed, maar naar winsten van zorginstellingen gaat en de raad hierover te informeren;*
- *Uit te spreken dat het maken van winsten in de zorg niet wenselijk is;*
- *Een voorstel te doen aan de raad om hier consequenties aan te verbinden bij het aangaan van nieuwe contracten.*

Voor een goede bedrijfsvoering is het wenselijk dat zorginstellingen positieve cijfers draaien. In de aanbesteding is hier ook aandacht voor. In de algemene inkoopvoorwaarden is vastgelegd dat we streven naar een "... vanzelfsprekende soberheid. Dit betekent dat aanbieders een bijdrage dienen te leveren aan het betaalbaar houden van het Sociaal Domein". In de verificatiegesprekken die nu met alle aanbieders worden gevoerd, wordt getoetst en waar nodig besproken of de zorgkosten en zorginkomsten in balans zijn. Daarbij wordt gekeken naar Jaarrekeningen en worden signalen van sociale wijkteams meegenomen. Waar inkomsten en zorgkosten onvoldoende in balans zijn, wordt extra scherp gekeken of de aanbieder aan alle aanbestedingseisen voldoet. Op het moment van aannemen van deze motie was het niet meer mogelijk om de aanbestedingsdocumenten nog verder aan te scherpen. Deze waren op dat moment al definitief vastgesteld en aanbieders waren zich hierop al aan het inschrijven (sluitingsdatum inschrijving was 3 februari).

Het college heeft - samen met regiogemeenten - ook aandacht voor het beperken van de bovenmatige winsten bij de aanpak van de coronacrisis. Zorgaanbieders kunnen zorg declareren tot maximaal het niveau van hun gebruikelijke omzet, met daarbij de eis dat niet meer dan 3% winst wordt gemaakt.

Het is zeer complex om bij alle zorgaanbieders in kaart te brengen hoeveel gemeentelijk zorggeld wordt besteed aan zorg en wat resteert voor winsten. Aanbieders zijn veelal in meerdere zorgdomeinen actief (Wet langdurige zorg, Zorgverzekeringswet). Hierbij worden verschillende financieringsvormen gehanteerd. Daarnaast lopen de tarieven uiteen. Hierdoor is het op basis van de beschikbare informatie niet mogelijk om de winst toe te rekenen naar de verschillende domeinen. Bovendien zijn er honderden gecontracteerde zorgaanbieders. Gelet op de complexiteit van de berekeningen en het aantal berekeningen dat gemaakt moet worden is dat alleen zinvol als dit inzicht iets oplevert (wat kunnen we dan met deze informatie?). Die toegevoegde waarde is in de ogen van het college te beperkt ten opzichte van de te leveren inspanningen.

Motie stop de gevolgen van marktwerking in de zorg (20M15)

Het college wordt verzocht om:

- *Een onafhankelijk onderzoek in te stellen welke verschillende mogelijkheden er zijn om de zorg in Arnhem te kunnen organiseren zonder de perverse prikkels van de markt;*
- *De raad binnen twee maanden te informeren over de uitkomsten van dat onderzoek.*

In de raadsbrief van 10 september 2019 is al een analyse gemaakt van de mogelijkheden om beschermd wonen zonder markt vorm te geven. Deze analyse is ook breder toepasbaar in de zorg. Daarnaast speelt een rol dat per 1 juli aanstaande een nieuwe aanbesteding in de zorg in werking treedt. Daarbij geldt een termijn van 4 jaar. Het heeft op dit moment dus weinig zin om een (duur) onafhankelijk onderzoek in te stellen naar een alternatief voor marktwerking in de zorg. Het college is graag bereid om samen met de raad een gesprek te organiseren waarbij experts hun visie op de voor- en nadelen van marktwerking in de zorg kunnen delen met college en raad. Zodra de raad weer fysiek bijeen kan komen, kan een dergelijke bijeenkomst gepland worden. De raad wordt hierbij ook uitgenodigd om experts aan te dragen bij het college.

Daarnaast wil het college onderzoeken of via pilots effectiever en efficiënter zorg kan worden verleend. Zo worden pilots in buurten/wijken voorbereid om een deel van de begeleiding niet langer door verschillende zorgaanbieders (via marktwerking) uit te laten voeren, maar door het sociaal wijkteam. In het raadsvoorstel over de Taskforce jeugdzorg wordt hiertoe een voorstel gedaan.

Financiën en risico's

De motie *Genoeg capaciteit om zorgfraude op te sporen* leidt tot een formatie-uitbreiding. Zoals hierboven is toegelicht worden de kosten van deze uitbreiding gedekt uit het zorgbudget. De verwachting is dat door het uitvoeren van extra rechtmatigheidsonderzoeken de contracten met een aantal slecht functionerende zorgaanbieders kunnen worden beëindigd. De cliënten worden vervolgens overgedragen naar beter presterende zorgaanbieders, waarbij de verwachting is dat vervolgens effectiever en efficiënter zorg zal worden geleverd. Op deze wijze verdient de inzet van extra opsporingscapaciteit zichzelf terug.

Voor het overige geeft de uitvoering van de moties geen financiële risico's.

Uitvoering en evaluatie

Het rapporteren over de aanpak van kwaliteits- en rechtmatigheidstoezicht willen we opnemen in de periodieke bestuursrapportage. Deze verschijnt 3 maal per jaar.

Gelet op het hiervoor beschrevene beschouwen wij de moties als afgedaan.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	29 januari 2020
Ter bespreking van	Debatverzoek "Klagende cliënten en tonnen winst voor de directeur; de gevolgen van marktwerking in de zorg"
Motie van	Sarah Dobbe - SP
Titel motie	Stop de gevolgen van markt in de zorg
Nummer Zaaknummer	20M15 433990
De Raad, Gehoord de beraadslaging,	
Constaterende dat: <ul style="list-style-type: none">- Er inmiddels vele voorbeelden zijn van enorme winsten en van fraude door zorginstellingen in Arnhem;- Inmiddels duidelijk is dat dit geen incidenten zijn maar er iets misgaat in hoe Arnhem zorg organiseert;	
Overwegende dat: <ul style="list-style-type: none">- Als zorggeld niet wordt besteed aan waarvoor het bedoeld is, het risico bestaat dat zorgbehoevende Arnhemmers hier de dupe van worden;- Beleid van de gemeente Arnhem gericht moet zijn op het geven de best mogelijke zorg en niet op het faciliteren van marktpartijen om winst te maken;- Er andere manieren zijn om zorg voor Arnhemmers beter te organiseren zonder de prikkels van de markt;	
Verzoekt het college om: <ul style="list-style-type: none">- Een onafhankelijk onderzoek in te stellen welke verschillende mogelijkheden er zijn om de zorg in Arnhem te kunnen organiseren zonder de perverse prikkels van de markt;- De raad binnen twee maanden te informeren over de uitkomsten van dat onderzoek; en gaat over tot de orde van de dag	
Sarah Dobbe - SP	

AANGENOMEN

Voor

21

Motie "Stop de gevolgen van markt in de zorg" (20M15)

Tegen

17

<div>GROENLINKS</div> <div>60</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD ARNHEM</div><div>06</div><div>Combée</div><div>Pape</div><div>Kalthoff</div><div>van Es</div><div>Maref</div><div>Loos</div><div><div>CDA Arnhem</div><div>02</div><div>Hutten</div><div>van den Broek</div></div></div> <td><div>D66</div><div>05</div><div>Andeweg</div><div>Loor</div><div>Dijk</div><div>Venhoek</div><div>van Iperen</div><div><div>Arnhem Centraal</div><div>30</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div></div></td> <td><div>PvdA</div><div>40</div><div>Greving</div><div>Bouma</div><div>de Vries</div><div>Visser</div><div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div></div></td>	<div>D66</div> <div>05</div> <div>Andeweg</div> <div>Loor</div> <div>Dijk</div> <div>Venhoek</div> <div>van Iperen</div> <div><div>Arnhem Centraal</div><div>30</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div></div>	<div>PvdA</div> <div>40</div> <div>Greving</div> <div>Bouma</div> <div>de Vries</div> <div>Visser</div> <div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div></div>
<div>ChristenUnie</div> <div>02</div> <div>Becker</div> <div>Nede</div>	<div><div>DENK</div><div><div>Verenigd Arnhem</div><div>02</div></div><div>Aydemir</div><div>Bal</div></div> <td><div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Hegge</div></div><td><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>20</div><div>Verheij</div><div>Sanders</div></div></td></td>	<div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Hegge</div></div> <td><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>20</div><div>Verheij</div><div>Sanders</div></div></td>	<div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>20</div><div>Verheij</div><div>Sanders</div></div>

Totaal

38

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	29 januari 2020
Ter bespreking van	Debatverzoek "Klagende cliënten en tonnen winst voor de directeur; de gevolgen van marktwerking in de zorg"
Motie van	Sarah Dobbe - SP
Titel motie	Genoeg capaciteit om zorgfraude op te sporen
Nummer Zaaknummer	20M16 433990
De Raad, Gehoord de beraadslaging,	
<p>Constaterende dat:</p> <ul style="list-style-type: none">-Uit onderzoek van Pointer, Reporter Radio en Follow the Money blijkt dat er tientallen miljoenen aan zorggeld gaat naar winsten van zorginstellingen in plaats van naar zorg;-Dat ook verschillende Arnhemse zorginstellingen in die lijst staan;-Dat dit aantal naar verwachting hoger ligt als naar alle winsten wordt gekeken, en niet alleen naar de winsten van meer dan 10%;-Dat uit recent onderzoek van Follow the Money, Pointer en Reporter Radio blijkt dat door gebrekkig toezicht van gemeenten zorgcowboys vrij spel hebben;	
<p>Overwegende dat:</p> <ul style="list-style-type: none">-Dat als zorggeld niet wordt besteed aan waarvoor het bedoeld is, het risico bestaat dat zorgbehoevende Arnhemmers hier de dupe van worden;-Zorgfraude moet worden opgespoord en aangepakt omdat het kwetsbare Arnhemmers raakt en geld voor zorg verspilt;-Dat in Arnhem hier slechts 1,6 fte aan toezichthouder rechtmatigheid beschikbaar is;-Arnhem van alle recentelijk door Follow the Money ondervraagde gemeenten de meeste contracten heeft met zorgaanbieders, te weten 762 zorgbedrijven;-Dat dit aantal contracten, zelfs met meer toelatingseisen, voorlopig aanzienlijk zal blijven;-Dat het opsporen van fraude complex is en capaciteit vergt;-In Arnhem geen toezicht wordt gehouden op rechtmatigheid en kwaliteit van PGB's ondanks dat de VNG stelt dat de gemeente hier wel verantwoordelijk voor is, en dit ook capaciteit vergt;	

AANGENOMEN

Verzoekt het college om:

-De opsporingscapaciteit voor fraude op korte termijn te vergroten met minimaal 2 extra fte toezichthouder rechtmatigheid;

-Te onderzoeken of deze extra uitgave gedekt kan worden vanuit mogelijke inverdieneffecten door het opsporen van fraude;

-De gemeenteraad elke 6 maanden te informeren over de voortgang van het opsporen van zorgfraude en te analyseren of de beschikbare opsporingscapaciteit voldoende is.

en gaat over tot de orde van de dag

Sarah Dobbe - SP

AANGENOMEN

7k

Voor

Tegen

38

0

Motie "Genoeg capaciteit om zorgfraude op te sporen" (20M16)

<div>GROENLINKS</div> <div>60</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD ARNHEM</div><div>60</div><div>Combée</div><div>Pape</div><div>Kalthoff</div><div>van Es</div><div>Maref</div><div>Loos</div><div><div>CDA Arnhem</div><div>20</div><div>Hutten</div><div>van den Broek</div></div></div>	<div>D66</div> <div>50</div> <div>Andeweg</div> <div>Loor</div> <div>Dijk</div> <div>Venhoek</div> <div>van Iperen</div> <div><div>Arnhem Centraal</div><div>30</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div></div>	<div>PvdA</div> <div>40</div> <div>Greving</div> <div>Bouma</div> <div>de Vries</div> <div>Visser</div> <div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div></div>
<div>ChristenUnie</div> <div>20</div> <div>Becker</div> <div>Nede</div>	<div><div>DENK</div><div><div>Verenigd Arnhem</div><div>20</div></div><div>Aydemir</div><div>Bal</div></div>	<div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Hegge</div></div>	<div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>20</div><div>Verheij</div><div>Sanders</div></div>

Totaal

38

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	29 januari 2020
Ter bespreking van	Debatverzoek "Klagende cliënten en tonnen winst voor de directeur; de gevolgen van marktwerking in de zorg"
Motie van	Sarah Dobbe - SP
Titel motie	Geld voor zorg moet naar zorg, niet naar winsten
Nummer Zaaknummer	20M17 433990
De Raad, Gehoord de beraadslaging,	
Constaterende dat: <ul style="list-style-type: none">- Uit onderzoek van Pointer, Reporter Radio en Follow the Money blijkt dat er tientallen miljoenen aan zorggeld gaat naar winsten van zorginstellingen in plaats van naar zorg;- Ook verschillende Arnhemse zorginstellingen in die lijst staan;- Dit aantal naar verwachting hoger ligt als naar alle winsten wordt gekeken, en niet alleen naar de winsten van meer dan 10%;	
Overwegende dat: <ul style="list-style-type: none">- Dat als zorggeld niet wordt besteed aan waarvoor het bedoeld is, het risico bestaat dat zorgbehoevende Arnhemmers hier de dupe van worden;- Er een gat in de zorgbegroting zit en er forse bezuinigingen op de zorg in Arnhem zijn aangekondigd;- Dat geld voor zorg nu extra hard nodig is gezien de aangekondigde bezuinigingen;	
Verzoekt het college om: <ul style="list-style-type: none">- Te onderzoeken hoeveel gemeentelijk zorggeld niet aan zorg wordt besteed, maar naar winsten van zorginstellingen gaat, en de raad hierover te informeren;- Uit te spreken dat het maken van winsten in de zorg niet wenselijk is;- Een voorstel te doen aan de raad om hier consequenties aan te verbinden bij het aangaan van nieuwe contracten. <div style="text-align: right; color: red; font-weight: bold;">AANGENOMEN</div> <div style="text-align: right; color: blue; font-size: 2em;">7</div>	

20m17/P.2 7

en gaat over tot de orde van de dag

Sarah Dobbe - SP

AANGENOMEN 7

Voor

Tegen

23

15

Motie "Geld voor zorg moet naar zorg, niet naar winsten" (20M17)

<div>GROENLINKS</div> <div>60</div> <div>Coenders</div> <div>Prinsen</div> <div>Navis</div> <div>Dolsma</div> <div>Gemici</div> <div>Simonis</div> <div>van der Loo</div> <div><div>Arnhemse Ouderen Partij</div><div>10</div><div>Wiggers</div></div>	<div><div>VVD ARNHEM</div><div>06</div><div>Combée</div><div>Pape</div><div>Kalthoff</div><div>van Es</div><div>Maref</div><div>Loos</div><div><div>CDA Arnhem</div><div>02</div><div>Hutten</div><div>van den Broek</div></div></div> <td><div>D66</div><div>05</div><div>Andeweg</div><div>Loor</div><div>Dijk</div><div>Venhoek</div><div>van Iperen</div><div><div>Arnhem Centraal</div><div>30</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div></div></td> <td><div>PvdA</div><div>40</div><div>Greving</div><div>Bouma</div><div>de Vries</div><div>Visser</div><div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div></div></td>	<div>D66</div> <div>05</div> <div>Andeweg</div> <div>Loor</div> <div>Dijk</div> <div>Venhoek</div> <div>van Iperen</div> <div><div>Arnhem Centraal</div><div>30</div><div>van der Laak</div><div>Manders</div><div>Kraaijenbrink</div></div>	<div>PvdA</div> <div>40</div> <div>Greving</div> <div>Bouma</div> <div>de Vries</div> <div>Visser</div> <div><div>SP</div><div>30</div><div>Elfrink</div><div>Çetintaş</div><div>Dobbe</div></div>
<div>ChristenUnie</div> <div>02</div> <div>Becker</div> <div>Nede</div>	<div><div>DENK</div><div><div>Verenigd Arnhem</div><div>20</div></div><div>Aydemir</div><div>Bal</div></div> <td><div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Hegge</div></div><td><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>20</div><div>Verheij</div><div>Sanders</div></div></td></td>	<div><div>Partij voor de Dieren</div><div>Gemeenteraad fractie Arnhem</div><div>20</div><div>de Groot</div><div>Hegge</div></div> <td><div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>20</div><div>Verheij</div><div>Sanders</div></div></td>	<div><div>PARTIJ VOOR DE VRIJHEID</div><div>20</div><div>Verheij</div><div>Sanders</div></div>

Totaal

38